ALFA

O ANTOLOGIE A LITERATURII DE ANTICIPAȚIE ROMÂNEȘTI

O ANTOLOGIE A LITERATURII DE ANTICIPAȚIE ROMÂNEȘTI

În memoria lui Mihail Ionescu, luptător consecvent și cutezător în țara Imaginației, dispărut sub o avalanșă trădătoare a unui aprilie promițător.

O ANTOLOGIE A LITERATURII DE ANTICIPAȚIE ROMÂNEȘTI

Îngrijirea ediției : **Alexandru Mironov, Ion Ilie Iosif** și **Radu Honga**

Cuvînt înainte : Alexandru Mironov ● *Ion Ilie Iosif*
cu o postfață de **Adrian Rogoz**

SCRISUL ROMÂNESC
Craiova, 1983

Coperta I : Colaj de FL. M. DILOIU
Ilustrații de : MARIUS GHERGU și FL. M. DILOIU

CUVÎNT ÎNAINTE

Ceea ce surprinde, de foarte multe ori, într-o antologie sau o culegere de povestiri ştiinţifico-fantastice este coincidenţa de vederi a prefaţatorilor, care se simt obligaţi, avant la lettre, să-şi pună retoric întrebarea : ce este literatura ştiinţifico-fantastică ? Este sau nu purtătoarea însemnelor acestui concept, este paraliteratură, literatură de frontieră, subliteratură ş.a.m.d. ? Cei care nu manifestă aprehensiune în faţa lucrărilor marcate cu siglele S.F. răspunsul este întotdeauna : Da ! Este literatură !

Vom spune şi noi, fără pretenţia unei definiţii, că Anticipaţia sau Science-Fiction-ul este literatură, cu anumite trăsături caracteristice, ce ţin, în primul rînd, de elementul ştiinţific implicat, proiectat într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat, autorul propunîndu-şi investigarea acestuia cu mijloacele specifice literaturii, construind un univers plauzibil, posibil în viitor, populîndu-l cu personaje, situaţii şi acţiuni, de cele mai multe ori palpitante, verosimile în contextul dat. Indiferent de modalitatea de expresie literară folosită, de subiectul propus cititorului, receptarea sau respingerea operei ţine de măiestria, de meşteşugul scriitoricesc al autorului. Nu este un secret pentru nimeni că istoria literaturii este plină de nume şi opere peste care s-a aşternut colbul uitării, datorită lipsei harului scriiturii, amendată prompt, nu de puţine ori, chiar de către contemporani. Fenomenul este cu atît mai pregnant în sfera literaturii de anticipaţie unde, din păcate, şi-au făcut nu o dată apariţia lucrări insuficient motivate, datorate, mai ales într-o fază mai veche, aplicării cunoscutului principiu heliadesc.

Făcînd abstracţie de încercările a numeroşi exegeţi doritori a-i asigura, în heraldica beletristicii, un loc cît mai apropiat de presupusele izvoare — Th. Sturgeon, spre exemplu, nu crede deloc exagerat a-l socoti pe profetul Iezechil primul scriitor de

literatură de anticipație — se poate spune că S.F.-ul este o literatură „tînără" — luînd în considerare faptul că termenul ca atare este folosit pentru prima dată la jumătatea secolului trecut. Ar fi, poate, o explicație pentru rezistența pe care o întîmpină în recunoașterea sa ca literatură „serioasă", augmentată în plus și de aparenta neconcordanță manifestată în denominație. Mai mult chiar, cei doi termeni științific, *pe de o parte,* fantastic, *pe de alta — prioritari și la noi prin calchierea sintagmelor americane —, ce par să se respingă reciproc, au impins, apriori, aceste creații spre literatura de popularizare științifică — în sensul ei pejorativ —, deși este de domeniul evidenței că această aserțiune nu are un suport real. Denominația : Științifico-fantastic, Anticipație, Ficțiune științifică, Științificțiune (!), acest casus belli în chiar rîndul autorilor, rămîne — pînă se va ajunge la un consens — o problemă de timp, în ceea ce ne privește considerăm că șansele cele mai mari de a se impune le are „Anticipația", acest termen exprimînd în mod adecvat demersul scriitorului, care anticipează chiar și atunci cînd își plasează acțiunea în „retro", investigarea trecutului făcîndu-se, în acest caz, din perspectiva societății și cu mijloacele tehnice ale viitorului.*

Încă și mai „tînără", literatura românească de anticipație a cunoscut o largă dezvoltare și difuzare în rîndurile cititorilor — mai ales după anul 1950 — prin intermediul suplimentului literar la revistei „Știință și tehnică" intitulat „Colecția de povestiri științifico-fantastice". Inaugurată cu Meteoritul de aur, *povestire intrată în „depozitul" sentimental al fanilor, colecția și-a început apariția într-o frumoasă primăvară din anul 1974, după ce pe ultima pagină a ultimului său număr, 466, se incita curiozitatea cititorului prin consacratele : „Citiți în numărul viitor...".*

În două decenii de existență, această adevărată deschizătoare de drum a impulsionat apariția de sine stătătoare a unor opere de certă valoare, consacrînd nume de scriitori ale căror volume se epuizau și se epuizează în cel mai scurt timp de la apariție.

Este, desigur, o întrebare justificată dacă succesul de public este totuna cu recunoașterea de facto a valorii operei literare ; nu se poate nega însă că, în ultimă analiză, cititorul rămîne unicul și cel mai competent critic. De aceea, nu ne putem îndoi de faptul că Vladimir Colin, Gheorghe Săsărman, Mircea Opriță — pentru a cita doar cîteva nume — scriu literatură „bună", dacă adoptăm fie și numai criteriul extraestetic al epuizării, titlu după titlu, din librării. Viitorul, care se plămădește azi, repre-

zintă sub pana scriitorului de anticipație, materialul din care acesta își construiește povestirile sau romanele, invitînd la meditație, declanșînd și incitînd fantezia, stimulînd în primul rînd tineretul — lucru, socialmente, deosebit de important — spre o gîndire creatoare, scoasă din tipare fals indestructibile și, care, de atîtea ori — cu atît mai evident în zilele noastre — s-au dovedit tot atîtea frîne pentru dezvoltarea societății umane pe toate planurile. Chiar dacă nu este literatura viitorului, așa cum, uneori, din spirit de frondă este numită, anticipația este literatura despre viitor, ea atenuînd și prevenind acel șoc al viitorului, atît de des amintit de futurologi.

Culegerea de povestiri pe care urmează să o parcurgeți înmănunchiază, în limitele spațiului disponibil, nume binecunoscute, alături de unele știute și apreciate doar în cluburi și cenacluri de literatură S.F., dar care își merită, credem noi (iar după lectură, sperăm, și dumneavoastră) locul în paginile încredințate tiparului, apreciind totodată că în acest fel cititorul își poate reprezenta mai exact spațiul și valoarea anticipației românești actuale. Gestul se justifică și prin aceea că, în ultimii ani mai ales, producția editorială, considerabil restrînsă (ne referim, desigur, la domeniul literaturii științifico-fantastice), pentru a folosi un eufemism, a împiedicat afirmarea unor tineri scriitori de talent. Cu o colecție girată de editura „Albatros" — „Fantastic club"—, în care apar trei (!) titluri de lucrări originale anual, bucurîndu-se, deci, mai mult de o existență cu valoare de simbol — un simbol cu semnul minus —, nu se poate afirma că avem premisele necesare declanșării acelei emulații de pe urma căreia ar avea de cîștigat, în primul rînd, literatura.

Numărul modest de autori publicați pînă în prezent, faptul că reprezentanți ai „noului val" nu și-au găsit încă editorul sînt tot atîtea motive pentru care nu se poate stabili, deocamdată, o scară ierarhică a celor mai buni autori de anticipație din țara noastră. Putem aprecia însă că premiile internaționale și cele naționale acordate scriitorilor noștri de gen, traducerea unor lucrări în țări cu tradiție recunoscută pe acest tărîm reprezintă o carte de vizită mai mult decît onorabilă pentru anticipația românească, o pledoarie pentru facilitarea intensificării activității editoriale în acest domeniu cu largă audiență mai ales în rîndul celor tineri și foarte tineri.

Pentru informarea cu precădere a categoriei de cititori amintite încercăm, totuși, punctarea cîtorva titluri de lucrări de anticipație, apărute la noi în ultimele trei decenii și peste care

(deși nereeditate în marea lor majoritate) nu se poate trece cu vederea, ele reprezentînd puncte de referință în acest domeniu.

Deși romane științifico-fantastice s-au scris — mai exact spus, publicat — puține în spațiul literar românesc, cîteva dintre ele sînt, fără îndoială, remarcabile. Cu peste douăzeci de ani în urmă, Adrian Rogoz a publicat un prim space-opera, Omul și năluca, *Romulus Bărbulescu și George Anania insolitele* Doando, Ferma oamenilor de piatră, Paralela enigmă — *toate trei putînd concura cu succes chiar și pe severa și pretențioasa „piață" anglo-saxonă a Science-Fiction-ului. Emanînd un farmec aparte, captivante pot fi considerate romanele unui autor care nu mai are nevoie de prezentare — l-am numit pe Vladimir Colin —* A zecea lume *și* Babel *(ultimul distins cu Premiul „Europa", anul trecut, la Convenția de la Stressa — Italia). În sfîrșit, cu* Luntrea sublimă, *a lui Victor Kernbach,* O viață aparte, *semnată de George Ricus,* Regina de abanos, *de Radu Theodoru și* Țărmul interzis *a lui Horia Aramă se poate încheia enumerarea, celelalte romane apărute — așa cum am mai menționat, în număr foarte mic — nedepășind stadiul unor simple exerciții.*

În domeniul dramaturgiei, singura piesă de anticipație scrisă și reprezentată pe scena unui teatru este lucrarea Despărțire la marele zbor, *de George Anania și Romulus Bărbulescu, pusă în scenă (experimental) la teatrul „Ion Vasilescu" din București. O încercare temerară, știut fiind că trucajele și efectele speciale cerute în asemenea situații constituie handicapuri greu surmontabile pentru tehnica teatrală. Ca dovadă, nici în alte țări nu se poate discuta despre o producție notabilă destinată scenei.*

În cazul povestirilor și al nuvelelor de anticipație se relevă o netă distanțare în bine, în primul rînd pentru că Ion Hobana, personalitate de anvergură a science-fiction-ului european a impus genul la noi, insistînd în sensul ridicării calității creațiilor, pentru că Vladimir Colin a oferit modele elevate în aceste limite impuse, lucrări traduse și în limbi de circulație universală, în fine, pentru că amintita „Colecție de povestiri științifico-fantastice", competent condusă de Adrian Rogoz (figură aproape legendară în lumea Science-Fiction-ului), impunea, cu cele 32 pagini ale sale și apariție bilunară, mai ales proza scurtă.

Operînd o selecție riguroasă, credem că oricare dintre povestirile ale căror titluri vi le oferim în continuare sînt reușite literare, best-sellers ale genului : Cea mai bună dintre lumi *(Ion Hobana),* Lnaga, Broasca, Cetatea morților, În cerc, tot

mai aproape, Divertisment pentru vrăjitoare *(Vladimir Colin)*, Altarul zeilor stohastici, Prețul secant al genunii *(Adrian Rogoz)*, Cătălina, Kriegsburg *(Gheorghe Săsărman)*, Structuri cinetice, O falie în timp, Pe linie moartă *(Mircea Opriță)*, Oceanul cu triluri *(Georgina-Viorica Rogoz)*, Glasul din pulberea argintie *(Mircea Moisescu)*, Zeița de oricalc *(Doru Davidovici)*, Vaaral și Zîmbetul *(singurele povestiri scrise de B. Mircea)*, Ultimul zîmbet al Juanitei, Cînd nu vor fi gîndaci de Colorado *(Marcel Luca)*, Granule de întuneric *(Daniel Cocoru*, Ceilalți *(Ov. S. Crohmălniceanu)*, Eterul *(Titus Filipaș)* — *neexcluzînd posibilitatea ca și alte lucrări să poată fi incluse, fără a greși, în acest remember.*

Regăsim în cuprinsul lor temele mari ale literaturii de anticipație : povestiri despre regresiunea sau transgresiunea în timp și spațiu, povestiri-avertisment, robotiade (mai puțin tema horror, în care pesimismul, împletit cu atmosfera de groază, scepticismul deconcertant cu care este privit viitorul umanității caracterizează anumite subproducții occidentale), seducătoare universuri eliberate de temeri și neajunsuri ancestrale, în geografia cărora s-a instaurat o concordie generală, contacte de o clipă (sau mai mult) între două lumi paralele, interpretări, în manieră S.F., ale unor străvechi mituri, povestiri-metaforă, simboluri ale unor dezvoltări greșit dirijate, eroi omnipotenți, superdotați, ajunși, practic, la calitatea mult visată de nemuritori etc., etc.

Dacă din acest punct de vedere nu se poate remarca nimic nou, nimic original — și cine ar putea pretinde aceasta —, original este modul particular în care autorii au reușit inedite variațiuni pe teme de acuma clasice.

În ceea ce privește penetrația prin traduceri a literaturii de anticipație străină să observăm că aici se manifestă serioase lacune, foarte multe dintre capodoperele genului nefiind cunoscute cititorilor români. S-a tradus puțin din I. Asimov, R. Bradbury, M. Crichton, A. și B. Strugațki, S. Lem, G. Klein, I. Efremov, C. D. Simak, F. Hoyle, nu s-a tradus nimic sau aproape*

---

* Explicabil și prin aceea că, privind retrospectiv, Colecția romanelor științifico-fantastice a editurii „Univers" — destinată în exclusivitate publicării unor mari opere ale Science-Fiction-ului mondial — și-a inaugurat seria în anul 1975, cu romanul lui Gerard Klein *Seniorii războiului*, ajungînd în anul 1981 să trimită în librării cel de al nouălea număr, respectiv o antologie din scriitori sovietici, sub titlul *Șalmugra*. Este, oarecum, o performanță !...

nimic din A. Clarke, R. Heinlein, Ph. K. Dick, U.K. Le Guin, Cordwainer Smith, J. Brunner, J .P. Andrevon, Fr. Brown, Fr. Herbert, Th. Sturgeon, D. Keyes, F, Pohl, C. Kornbluth, H. P. Lovecraft, G. Dickson, J. Wyndham, M. Moorcock. Au apărut în schimb, fără nici o justificare, nume obscure, creații lipsite de valoare artistică, aspect care demonstrează, din păcate, necunoașterea, în unele cazuri — de către cei creditați să separe valoarea de nonvaloare — a unor capodopere ale literaturii de anticipație mondiale.

Caracteristică pentru literatura de anticipație ni se pare prezența în rîndul autorilor menționați mai sus a numelor unor reputați oameni de știință, atrași de mirajul creației literare, de ideea structurării unor viitoruri dorite sau nedorite, de gîndul „fabricării" unor invenții dincolo de mijloacele tehnice ale timpului nostru. Îi amintim aici pe F. Hoyle, I. Asimov, I. Efremov, A. și B. Strugațki, C. Smith, S. Lem, A. Clarke, pentru străini, la noi ing. Al. Forje, căruia i se pot alătura oameni ale căror profesii se situează pe tărîmul științei și tehnicii.

*Din păcate, reticențele criticii literare, refuzul de a vedea — atunci cînd se hotărăște să cerceteze, fie și expeditiv, unele lucrări de anticipație — și laturile bune ale acestei literaturi, dezarmează autori care ar avea ceva de spus, și nu oricum, în S.F.**

Fără intenția unei absolutizări, sîntem de părere că, în anumite condiții — neexcluzînd posibilitatea ca și scriitorii de formație pur umanistă să rămînă creatori de valoare în anticipație (lucru de altfel demonstrat) — acest tip bivalent de scriitor ar realiza perfect obiectivele pe care și le propune S.F.-ul în spațiul românesc : să facă o eficientă educație ateist-științifică, să fie o bună unealtă de instrucție, să se constituie într-un excelent mijloc de stimulare a îndrăznelii în gîndire, atît de necesară tineretului nostru în vederea realizării sarcinilor ce-i stau în față în acest atît de tehnic sfîrșit de secol.

Al. Mironov • I. I. Iosif

---

* În timpul scurs de la depunerea manuscrisului și-a făcut apariția în librării lucrarea criticului literar Florin Manolescu *Literatura S.F.* S-ar putea spune că drumul a fost deschis, universitarii și critica descoperind S.F.-ul. Mai lipsește ceva mai multă bunăvoință din partea editorilor !

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Antologia de față și-a îngăduit să nu respecte întrutotul regulile în general acceptate pentru un asemenea tip de lucrare, dintr-un motiv ce ni s-a părut întemeiat. Este vorba de faptul că alături de scriitorii profesioniști, cunoscuți ca atare, există, realitate mai puțin cunoscută, un puternic fandom românesc structurat pe cluburi și cenacluri de literatură de anticipație, în care tinerl de cele mai diverse profesii se reunesc pentru a da formă unei pasiuni comune. Ateliere de lucru intelectual, cenaclurile oferă un cadru propice informării, dezbaterii, confruntării lucrărilor cu o critică serioasă și avizată. Schimburile de idei și de materiale informative între cenacluri — atît din țară cît și peste hotare —, eforturile de a face din științifico-fantastic un domeniu total, în speță încercarea de a cuprinde alături de proză creația plastică, banda desenată, filmul (în special desenul animat), muzica, tălmăcirea în românește a unor lucrări fundamentale ș.a., configurează într-un mod particular peisajul fandomului autohton, asigurîndu-i unitatea în cîmpul unei diversități de expresii artistice, cenaclurile fiind, în aceste condiții, rampa de pregătire și lansare a „noului val".

În același timp, mișcarea de amatori a S.F.-ului românesc se află într-o perfectă simbioză cu profesioniștii, aceștia întîlnindu-se cel puțin o dată pe an cu membrii cenaclurilor la „Consfătuirea pe țară a scriitorilor și cenaclurilor de literatură de anticipație", manifestare devenită tradițională, ajunsă în prezent la cea de a XI-a ediție, sau la „Zilele cenaclului", festival local de anticipație inițiat cu patru ani în urmă de Cenaclul „H. Coandă" din Craiova, adoptat apoi și în alte centre S.F. din țară. În acest cadru, nu de puține ori, concursurile literare și de artă S.F. au relevat talente autentice și le-au recomandat spre publicare. Patru dintre lucrările distinse cu premii și diplome se regăsesc între coperțile fanzinelor editate la Craiova („Omicron"), la Timișoara („Paradox"), la București („Solaris"), la Iași („Fantastic Maga-

zin"), ocazional, cu prilejul consfătuirilor anuale, la Oradea („Horenii") și la Tîrgoviște („Cronos"), altele își așteaptă — nu de puțină vreme — ieșirea dintr-un quasi anonimat.

Am considerat, pentru cele expuse mai sus, că nu va fi rău primită de către cititor această derogare de la regulile în general acceptate pentru un asemenea tip de lucrare, în acest mod avînd posibilitatea de a vă face o mai clară imagine asupra anticipației românești. Aceluiași scop îl servește și ilustrarea volumului de către doi graficieni amatori — Florin-Mihai Diloiu și Marius Ghergu, membri ai cenaclului craiovean „H. Coandă". Ca, dealtfel, și faptul că antologatorii volumului sînt — ca să spunem așa — jumătate în „tabăra" profesioniștilor, jumătate în „tabăra" amatorilor.

În cuprinsul volumului, autorii se succed în ordine alfabetică, antologatorii dorind să evite emiterea unor, inevitabil subiective, aprecieri privind locul de drept al fiecărei lucrări.

Conștienți de faptul că nu este exclus să fi omis în selecția lor pagini meritorii, antologatorii vor primi cu gratitudine observațiile și sugestiile dumneavoastră pe adresa Cenaclului de anticipație „H. Coandă" din Craiova.

Și o ultimă mențiune : de felicitat interesul constant pe care Editura „Scrisul românesc" îl acordă literaturii de anticipație (și, implicit, problemelor tineretului) și dezvoltării în continuare a valențelor locale — vezi cenaclștii de la „H. Coandă", cerc literar girat de către Casa de cultură a tineretului și Comitetul municipal Craiova al U.T.C.

Al. M.° I.I.

RECVIEM DUPĂ SINGURĂTATE

„... oamenii nici nu trăiesc și nici nu mor în zadar."

H. G. WELLS

— Uite, se luminează de ziuă ! exclamă nerăbdător pilotul. Ne mai ţineţi mult ?

Razele soarelui străin, pătrunzînd prin hublouri, aşternură pete albăstrii între fotolii.

— Răbdare ! porunci pentru a zecea oară comandantul. Dacă-i grăbim, nu vom mai afla nimic.

— Ba nu, sîntem gata ! anunţă şeful echipei de operatori. Acum poate vorbi şi îl putem înţelege. Ascultaţi !

Astronauţii se aşezară mai comod, biruindu-şi emoţia, oboseala nopţii de veghe, cu ochii ţintă la trupul îmbătrînit, dezarticulat aproape, pe care slăbiciunea îl împiedica să se mai ţină pe picioare ; glasul era însă vibrant, al unui bărbat în putere, dezmiinţind, într-un chip bizar, decăderea siluetei întinse pe masă şi înconjurate din trei părţi de aparatura cibernetică.

— V-am aşteptat. Toată viaţa n-am făcut decît să vă aştept, dar, nu ştiu de ce, v-aţi hotărît greu şi tare tîrziu aţi mai venit. Firește, navele care circulă cu viteze supraluminice pierd contactul prin radio cu baza, iar noi zburam cu o asemenea navă — n-am avut cum vă spune în ce loc am decis să poposim şi v-a fost foarte greu să ne descoperiţi. Nu vă reproşez întîrzierea. De vreme ce sînteţi aici, restul nu mai contează. Dar se întîmplă uneori, după o prea îndelungată singurătate, să vrei mai mult decît... Să vrei imposibilul...

Iertaţi-mă ! Nu despre asta se cade să vorbim. Înainte de a colinda planetoidul, vreau să vă raportez, foarte pe scurt, despre misiune.

De unde să încep ? Planetoidul se cheamă „Aurel Vlaicu" şi a fost ales de noi fiindcă avea o structură potrivită şi o pozi-

ție favorabilă pentru experiență : relativ izolat, nu prea departe de centrul galactic, cu subsolul bogat în minereuri metalifere. Cîmpurile gravifice se interferează în zonă, iar norii de gaz stelar ionizat se scurg dinspre inima Galaxiei cu un debit constant ; gravitația — sistem de legătură între toate corpurile cerești — constituie principiul de acțiune al instalației, gazul stelar furnizează energia necesară...

Nu, dacă încep așa, povestea amenință să fie lungă și plictisitoare. N-are rost să vă amintesc lucruri cunoscute, și, oricum, nu dispun de prea mult timp.

Timpul !... Poate la el ar trebui să mă opresc mai întîi, fiindcă a fost obstacolul cel mai greu de trecut și totodată aliatul cel mai prețios.

Am impresia că de la începerea experienței și pînă acum, cînd vă vorbesc, au trecut numai cîteva zile. Nu țin minte durata și succesiunea evenimentelor, mi-au rămas toate mai degrabă în suflet decît în memorie : un lung șir de emoții, la fel de proaspete ca în prima clipă ; o carte cu povești pe care o frunzăresc fără grabă și o pot citi fără greș de la oricare filă.

Cînd i-am cunoscut pe Mihai și pe Vlad ? Trebuie să fi fost după absolvirea institutului, după ce primisem distincțiile, și presa făcuse caz de persoana mea, cu titluri pe prima pagină : „Un tînăr geniu al ciberneticii" și superlativele obișnuite. Eram la mare cu Ioana, în cel dintîi concediu adevărat al meu și al ei și, bineînțeles, nu aveam ochi decît unul pentru altul. Știu că, străduindu-se mult pînă să mă descopere, Vlad și Mihai m-au sechestrat o zi întreagă pe plajă să-mi expună proiectul lor și să-mi ceară ajutorul. Mă plictisiseră de moarte, și puțin a lipsit să nu le rid în nas. Cerule ! Băteau cîmpii despre un aparat pentru cercetarea de la distanță a lumilor din Galaxie, iar mie îmi înțepenise gîtul privind spre dig, unde Ioana mă aștepta de atîtea ceasuri. Le-am refuzat propunerea de colaborare — în termeni politicoși, desigur ! — ceea ce nu m-a ferit de un început de insolație. Mă iritaseră la culme cu debitul lor verbal, cu o acută predispoziție la ceartă, cu mania de a se contrazice din minut în minut.

Peste cîteva zile aproape că uitasem întîmplarea. Peste alte cîteva zile, soția mea, specialist în biologia marină, a participat la o incursiune subacvatică cu durata de patru ore. Și nu s-a mai întors.

Mi-a fost destul de greu să-i regăsesc pe cei doi, și nu mă interesa nici aparatul lor, nici sprijinul pe care putea să-l ofer

în calitate de cibernetician, ci doar perspectiva expediției cosmice de lungă durată, către centrul Căii Lactee ; un prilej să fug de moartea Ioanei, să mă pedepsesc, desigur, că i-am supraviețuit. Vlad și Mihai n-au fost mirați de schimbarea atitudinii mele. Socoteau, poate, că proiectul mă interesează cu adevărat, ori aflaseră motivul real și au avut delicatețea să nu mi-o spună ; n-am aflat niciodată, dar din clipa aceea am început să-i iubesc, în ciuda caracterului lor dificil. Sincer să fiu, în afara unor principii generale n-am cunoscut și nu cunosc nici acum mai nimic despre alcătuirea și modul de funcționare al grozavului lor aparat.

Mi se pare că mă îndepărtez de conținutul strict al raportului. Iertați-mi vorbăria, de mult n-am mai avut prilejul să mă adresez unor semeni de-ai mei.

Vă cer puțină imaginație. Închipuiți-vă planetoidul fără siluetele complexelor energetice, fără vilă și seră, fără marea uzină metalurgică din subsol — doar un pustiu dezolant, acoperit de gaze înghețate ca de o fină zăpadă verzuie. Așa arăta la venirea noastră aici. Eu unul nu prea credeam că numai noi, trei oameni și cîteva sute de roboți specializați vom izbuti să ducem experiența la bun sfîrșit. Prima grijă după debarcare a fost să construim un adăpost pentru navă — singura garanție a întoarcerii noastre pe Pămînt. Am ales pentru asta craterul unui fost vulcan, într-o zonă puternic frămîntată de erupții. Abia după aceea am ridicat vila și am început să excavăm pentru fundațiile uzinei, în paralel cu instalarea centralei de extragere și reciclare a aerului și a apei.

Roboții lucrau repede și precis. Trecuseră cîteva luni de la sosire, Mihai și Vlad erau veseli și încrezători, eu însumi suportam ceva mai bine pierderea Ioanei. Atunci s-a produs catastrofa.

Privind înapoi, aș fi tentat să afirm că n-am ajuns în situația de acum decît din pricina unor întîmplări. A unor întîmplări nefericite. Sau a fost ca și cum, pentru niște reușite existențe într-un viitor vag și îndepărtat, trebuia să plătesc cu mult înainte un preț deosebit, să-mi dau iubita, libertatea și prietenii exact atunci cînd aveam mai multă nevoie de fiecare. Dar nu poate fi adevărat, fiindcă pierderile sînt absurde, se datorează unor simple greșeli. Refuz să cred în destin, n-am crezut nici atunci, deși, poate în momentele acelea măcar, aș fi găsit în asta o consolare.

S-a întîmplat într-o seară. Vlad şi Mihai jalonau terenul destinat viitoarei antene, eu supravegheam închiderea cupolei peste uzină. Automatul de siguranţă din adăpostul astronavei a dat alarma. N-am înţeles ce se petrece, totul în jur era tăcut şi nemişcat, ca în prima zi a şederii noastre aici. Vlad, cu vocea lui de bas, acum răguşită de emoţie mă anunţă : „Dan, la rachetă ! Ia roboţii de intervenţie şi vino !"

Au aruncat aparatele de măsură şi au rupt-o amîndoi la fugă spre adăpost. Le vedeam siluetele micşorîndu-se în depărtare cu salturi dizgraţioase din cauza gravitaţiei scăzute. Am cerut calculatorului să-mi trimită roboţii şi am stat să-i aştept. Cînd au venit m-am urcat în transportorul pe care îl aduseseră cu ei.

Am reuşit să-mi mai văd prietenii intrînd sub pămînt şi, aproape în aceeaşi clipă, o limbă de foc ţîşni cu violenţă din crater, însoţită de un nor de gaze ca un fum dens, alburiu, care se împrăştia cu repeziciune. Flacăra a crescut pînă deasupra norului, s-a desfăcut la capăt într-un mănunchi de şerpi sîngerii şi dintre ei a ieşit o sferă enormă de materie incandescentă. Cîtva timp aceasta pluti, susţinută parcă de mîna de foc, apoi o nouă răbufnire, foarte puternică a gazelor a azvîrlit-o spre înălţimi. Treizeci-patruzeci de secunde au trecut pînă ce mingea monstruoasă căzu înapoi. O ploaie de stropi sări în toate părţile. M-am apropiat cît mi-a permis căldura. Gazele îngheţate pluteau ca o ninsoare feerică, aşezîndu-se pe carcasa transportorului. Un crater concav se deschisese ca o rană în sol, clocotind din ce în ce mai încet.

Rămăsesem singur.

Am pornit spre vilă, m-am întors din drum, mînat de o speranţă absurdă, am înconjurat craterul care începuse deja să se răcească şi din nou am pornit spre vilă, din nou m-am întors, chinuindu-mă să înţeleg, silindu-mi conştiinţa să admită existenţa nenorocirii. Rămăsesem singur, prizonier al planetoidului, pentru totdeauna.

Amintirile zilelor următoare îmi sînt dominate doar de senzaţii : foame, sete, nevoie de somn. După apeluri insistente, roboţii, lipsiţi de program, îşi încetaseră activitatea. Nu-mi păsa de ei, cum nu-mi păsa nici de mine. M-am plimbat fără ţel, am rătăcit privind, fără să le văd, grămezile de materiale şi gropile de pe şantier, roboţii inerţi, cîmpia verde, cerul nesfîrşit şi stelele fără strălucire : un decor de bal în care niciodată nu vor veni dansatorii. Unde greşisem ? Mai tîrziu aveam să constat

că erupțiile se manifestă periodic, mereu în același loc, într-o zonă unde atracția celor doi sori, nodurile gravifice din spațiul cosmic, ploile de radiații emanate de un pulsar învecinat se cumulau, într-o acțiune combinată de presiunea magmei din miezul incandescent al planetoidului. Am fi putut prevedea aceste complicate reacții ? Nu știu. O vreme m-am gîndit să construiesc o nouă astronavă — planurile, laolaltă cu proiectul aparatului și toată documentația referitoare la expediție se aflau în caseta blindată din vilă. Aveam nevoie de o speranță și un scop, dar îmi era limpede că nu voi reuși, cu toate cunoștințele mele de cibernetică și cu tot sprijinul oferit de roboți. Motorul gravific era imposibil de reconstituit cu mijloacele de care dispuneam, și, mai cu seamă, îmi lipsea combustibilul.

Trebuia să aștept expediția voastră de salvare. După un număr de ani, dacă nu ne-am fi întors, organizatorii urmau să trimită un echipaj pe urmele noastre. „În cel mult un deceniu aparatul va fi gata să intre în funcțiune !" îmi promisese odinioară Mihai, pe cînd încerca să mă atragă de partea planului lor grandios. „Ia lasă, îl contrazise Vlad ca de obicei, nu amăgi băiatul ! Cam vreo 15—20 de ani o să ne ia aventura, plus timpul cheltuit pe drum. Și asta, bineînțeles, dacă roboții fabricați de el aici și mai ales acolo, pe planeta unde o să poposim, vor fi în stare să se descurce onorabil."

Cît aveau să întîrzie salvatorii ? Două decenii, trei, cinci ?

Mă învîrteam ca o furnică printre șanțuri și grămezi de metal cărora, în ignoranța mea, nu le pricepusem rosturile niciodată. Pierdusem tot. Nu mă mai aveam decît pe mine. Și dacă aveam să trăiesc — și vream, eram dator să trălesc pînă la capăt — trebuia să-mi iau viața de la început, să descopăr lucrul esențial, sau lucrurile fără care viața nu se poate concepe.

Am completat la întîmplare cîteva fișe programatice pentru roboți și i-am pus să facă mișcări dintre cele mai absurde — să joace șotron, ori să se învîrtă în mișcări de dans. Cu cîtă patimă îi urmăream, încercînd să descopăr o urmă de viață în gesticulația lor fără sens ! Mi-a venit ideea să organizez un concurs de alergări. Am ales roboți de specializare diversă, pentru ca diferența de construcție și gabarit să încurce rezultatele. Și iată-mă arbitru și unic spectator al straniei competiții pe care a cîștigat-o, ca în orice întrecere bine regizată, alergătorul ce părea cel mai puțin dotat : pîrpiriul Riel-103, specialist în montarea microcentralelor. Mărind traseul la 5 000 de metri, am hotărît să particip și eu. Aveam ambiția să conduc plutonul, dar

de la început mi-a luat-o înainte afurisitul KW-5, mai voluminos, dar mai rapid decît mine. Mi-a trebuit un efort supraomenesc să-l ajung și apoi să mă detașez de el. Am cîștigat. Într-o stare euforică, plin de sudoare pe sub costumul etanș, am început să-mi îmbrățișez adversarii. Dar ei, aliniați la finiș, rămăseseră inerți.

M-am dezmeticit greu, și pe măsură ce reveneam la realitate mă cuprindea deznădejdea. Am plecat aproape furișîndu-mă, ca și cum ar fi fost cineva să mă vadă copleșit de ridicol. Ajuns la vilă, l-am găsit în prag pe Riel și l-am luat cu mine înăuntru.

Au trecut alte zile și săptămîni. Îl puneam pe Riel să construiască în fața mea tot felul de mașini electronice, niște mici jucării, altminteri nefolositoare. Îi aduceam materialele, îl ajutam la operațiile dificile. Se încurca uneori și îl mustram ca pe un copil. L-am învățat să vorbească, adică i-am fixat un vocabular limitat în blocul memoriei și apoi i-am dat comanda să se autoprogrameze în funcție de cunoștințele dobîndite ulterior. Și așa a început să mă întrebe, să-mi ceară explicații despre orice cuvînt auzit prima dată, orice obiect pe care-l întîlnea, orice nouă întîmplare.

Ce cuminte și ce înțelept era în felul lui ! De cîte ori pleca de lîngă mine îi duceam lipsa. Și totuși prezența sa și discuțiile nesfîrșite care îmi umpleau tot mai mult timpul nu ajunseseră să mă mulțumească, simțeam la fel de acut ca și înainte că trebuie să descopăr un lucru esențial — dar ce anume încă nu-mi dădeam seama.

Într-o zi Riel a venit ducînd în brațe un luminofor. „Bună dimineața, Dan ! mă salută. Ia uite aici !“ „Ce să văd ? O sursă luminoasă, cu alimentare independentă.“ „Da, numai că adineauri, în baie, ieșeau din el raze colorate.“ „Din pricina aburilor. Era un curcubeu, cum apare și pe Pămînt, după ploaie.“ „Dar ce e ploaia ?“ „Apă care picură din nori“ „Pe planeta noastră nu e ploaie.“ „Fiindcă nu e nici aer.“ „Dar ce e aerul ?“ „Ei, Riel, cu tine nu mai termin niciodată !“ A plecat, ca ori de cîte ori credea că mă supără. Am rămas pe gînduri. Ce-ar fi să încerc ? Mihai luase cu el mai multe soiuri de semințe, centrala îmi furniza apă din belșug, iar luminoforul lui Riel putea înlocui soarele.

Așa a apărut sera. Și cîtă vreme am lucrat la construirea și amenajarea ei am fost liniștit și sigur de mine ; amintirile despre Pămînt, despre Ioana și cei doi prieteni, deși la fel de vii, și tot

adeseori evocate, nu mă mai făceau să mă simt copleşit de neputinţă şi deznădejde, îşi ocupau locul cumva firesc într-o existenţă care dobîndise alte rosturi. Am semănat flori şi le-am aşteptat cu surprinzătoare emoţie încolţirea şi maturizarea, m-am pregătit să le primesc venirea pe lume — mă rădeam în fiecare zi, îmi îngrijeam hainele, în timp ce Riel era tot mai contrariat că lui nu-i creşte păr şi că nu-i dau o pereche de pantaloni să-i îmbrace. Ca să-l împac, i-am lăsat în grijă întreţinerea florilor, şi el comanda ploaia la ore fixe, aprindea şi stingea luminoforul după program, a fabricat un ventilator ca să avem şi vînt.

În perioada aceea de linişte şi receptivitate am redescoperit plăcerea lecturii, apoi şi pe aceea a muzicii şi a spectacolelor. De acum nu mai trăiam chiar la întîmplare, îmi pregăteam, cu zile şi săptămîni înainte, liste de filme, de cărţi şi discuri, îmi rezervam orele de plimbare, vizitele în seră. Începusem, cred, să-l cam neglijez pe Riel, tovărăşia lui nu mai însemna la fel de mult ca pe vremea crizei ce mă cuprinsese, îmi trebuia altceva, un scop, o direcţie spre care să mă îndrept. Plăcerea contactului cu arta, a drumurilor pe afară, a ceasurilor petrecute în „colţul de natură" îmi era necesară şi de neînlocuit, dar era în acelaşi timp un adaos, un factor secundar, era odihnă, însă nu te poţi odihni la nesfîrşit, şi chiar noţiunea de repaos în sine presupune o complementară : *munca*. Mi-am amintit relaxarea adusă de construirea serei. Ideea plutea în aer, cum se zice, şi mă speria, refuzam să o formulez, să o aduc astfel la nivelul conştiinţei.

Apoi Riel a dispărut. Plecase într-o incursiune pe planetoid, cum se obişnuise de la o vreme, de cînd convorbirile noastre deveniseră tot mai puţine şi mai sărace. Setea de informaţii i-a fost fatală ; l-am descoperit mai tîrziu, sfărîmat sub un morman de grinzi pe care încercase să le dea la o parte.

Nenorocul mă lovise din nou. Proverbialul ghinion îmi dusese la pieire şi ultima fiinţă iubită — nu greşesc vorbind de Riel ca despre un copil drag, care mi-a fost tovarăş de joacă în perioada cea mai grea a propriei mele copilării repetate atît de nepotrivit, la vîrsta maturităţii. Am suferit altfel decît pînă atunci, mai lucid poate. Am rîs. Încasasem prea multe lovituri, de la destin, ori de la întîmplare şi nu întorsesem nici una. Învăţasem să rabd, să mă umilesc... Oare se poate învăţa umilinţa cu adevărat ?

Trebuia mai întîi să făuresc doi roboţi. Cei mai buni doi roboţi androizi din cariera mea de „tînăr geniu al ciberneticii",

un Mihai şi un Vlad care să aibă nu numai trăsăturile de caracter ale modelelor lor umane, nu numai glasul acestora, înfăţişarea şi gesturile lor, ci mai cu seamă cunoştinţele lor — şi să nu mă părăsească niciodată. Mă bizuisem prea mult pe hazard, sau mai exact lăsasem descoperită o zonă prea mare a existenţei mele, unde el se instalase cu aere de stăpîn şi îmi adusese numai necazuri. Acum aveam de gînd să-mi recîştig printr-o viclenie teritoriile pierdute, să trag pe sfoară neşansa, învingînd-o cu armele ei. Aş minţi dacă aş pretinde că nu aveam emoţii, că nu ştiam limpede în ce nebunească aventură mă hazardez. Dar ce puteam pierde ? Iluziile ? Nu-mi mai făceam iluzii de mult, important era să rezist pînă la apariţia voastră, cu orice preţ — şi mă obişnuisem să plătesc preţuri mari.

Lucrul a durat mult, pentru că a fost nevoie să încep prin a ridica o mică uzină... Dar să nu vă plictisesc cu amănuntele. Aş vrea doar să vă mai spun că am folosit, în procesul de fabricaţie, o tehnică abia descoperită la plecarea noastră de pe Pămînt, dar care pentru voi, desigur nu mai e o noutate : modelarea „personalităţii" roboţilor cu ajutorul impulsurilor cerebrale ale creierului meu... Săptămîni în şir am stat cu capul vîrît în casca specială, amintindu-mi cît mai amănunţit întîmplările trăite alături de Mihai şi de Vlad, fiecare discuţie a lor, fiecare ceartă. Numai accidentul şi moartea celor doi m-am ferit cu grijă să le evoc.

În seara cînd totul s-a terminat, cînd roboţii, îmbrăcaţi în costumele oamenilor, şedeau pe două fotolii la intrarea în seră, ca şi cum s-ar fi odihnit, ţin minte că am întîrziat mult în baie, m-am ras cu grijă, mi-am pus schimburi curate şi m-am privit îndelung la oglindă. Aş fi fost un model ideal pentru El Greco ! Palid, cu faţa prelungă şi slabă, cu ochii înfundaţi în orbite, revedeam chipul lui străin. Am deschis la sfîrşit calendarul automat, al cărui ceas atomic marcase timpul terestru. De la erupţia vulcanică trecuseră aproape trei ani... Trei ani, cînd eu socotisem că a fost cel puţin un deceniu !

Dimineaţa, foarte devreme, Vlad mă scutura să mă trezesc, în timp ce Mihai, care îmi şi pregătise dejunul, răsfoia planurile aparatului, bombănind furios. „Scoală, şopti Vlad, scoală repede, că-i prăpăd ! Prîslea e cu capsa pusă !" „Ce, strigă de dincolo Mihai (îl poreclisem Prîslea fiindcă era cel mai mic de ani, lui Vlad, din acelaşi motiv, îi ziceam Bătrînul, iar mie mi se spunea Mezinul). Ce, n-are curaj să facă ochi ? Aruncă-l din pat, dacă-i place să trîndăvească !" „Ce-a păţit ?" l-am întrebat pe Bătrîn, ca să-mi domin cumva emoţia. „Las-o moartă, răspunse acesta,

nu prea vesel. Trebuia să termini noua cupolă a uzinei metalurgice și n-ai mișcat un deget, mai faci și pe naivul ?" „Ați fost la șantier ?" „Nu mergem în fiecare dimineață ?"

M-am îmbrăcat anevoie, chinuindu-mă să nimeresc mînecile și să trag fermoarele. Vlad a trecut în sufragerie. „Lasă-l întîi să mănînce !" l-am auzit șoptindu-i lui Mihai. „Să mănînce ! pufni Prislea nervos. Că altfel i se face greață marelui cibernetician. Ai idee în ce stadiu a rămas lucrarea ?" „Păi da, acuma o să scoatem limba, să-ți dăm ție gata aparatul în zece ani, că așa te-ai lăudat la plecare !" „M-am lăudat ? Am făcut un calcul realist, amice !" „Se și vede cît de realist !" „De unde să știu că geniul în cibernetică mai mult ne încurcă decît ne ajută ? Trebuia să închidă cupola uzinei ? Trebuia să monteze agregatele pentru multiplicarea roboților ? Să termine prospecțiile și să dea în exploatare mina ? Să sape fundațiile pentru antenă ?" „Ia uite ! Nu ți se pare că îl încarci prea mult ?" „Tu ai propus să recurgem la roboți. Altfel luam cu noi zece astronave cu cîte o sută de oameni fiecare..." „Să imobilizăm aici o mie de lucrători pentru cel puțin două decenii, exclusiv drumul dus-întors, cînd putem obține un randament mult superior cu cîteva sute de automate construite la fața locului :" „Teoria o cunosc și eu. Cine a fost numit constructorul și șeful roboților ? Dan. Păi să nu profite de ocazie că nu-l pot reclama și să-mi țină mie șantierul deschis un secol !"

Vorbea intenționat grosolan, cu voce plictisită și înceată, ca de bolnav, întocmai cum obișnuia la mînie adevăratul Mihai. Mi-am rezemat fruntea de perete, să mă liniștesc și să judec. Oare nu mă pîndea o criză nouă ? O nebunie din care să mă trezesc prea tîrziu — ori poate prea devreme, înainte să fi luat totul în serios ? Și dacă luam prea în serios povestea asta nu însemna că în loc să înșel timpul mă voi înșela doar pe mine ?

Cînd am intrat în camera de zi, eram mai mult speriat decît vesel. Aș fi putut, în clipa aceea încă aș fi putut, să dau înapoi. Dar cînd mă gîndeam ce perspective îmi deschide renunțarea...

Dan făcu o pauză lungă, vrînd parcă să-și aleagă cuvintele, sau numai odihnindu-se, deși povestise rar, cufundat în amintirile lui, urmînd cu deliberare drumul sinuos al memoriei.

— Credeți că se simte rău ? întrebă o fată din grupa de transmisioniști.

— N-a spus nimic de vreo boală ! o contrazise cineva, tot pe șoptite, uitînd că bărbatul nu are cum să-i audă. Decît la figurat, comparîndu-și traumele cu urmarea unei stări maladive.

Comandantul surîse. Toți subordonații erau tineri ; poate nu înțeleseseră pe deplin, poate încercau să se detașeze, tocmai ca să înțeleagă.

— Eu am impresia că bravează ! interveni pilotul. Oricum, istoria asta sentimentală nu prea seamănă a raport.

— Să fi fost tu în locul lui ! protestă fata. De aici ți-e ușor să-l judeci.

— E numai bătrîn ! murmură comandantul, ca pentru sine. Cîtă oboseală și ironie se ascund în istoria lui sentimentală ! Ar fi bine să nu pricepeți niciodată...

— Apoi zilele au trecut egal, reluă Dan, egal, ca momente ale unei singure zile uriașe. N-a fost nimic aparte în curgerea lor. Noaptea nu însemna întuneric, ci somn, iar somnul îmi era programat, ca și mesele și orele de destindere. N-are rost să vă relatez ce etape a parcurs lucrarea. Există un jurnal unde sînt consemnate, după rapoartele lui Prîslea și ale Bătrînului. Eu, așa cum am mai spus, mi se pare, continuam să rămîn un ignorant, țineam la asta, ca să nu mă sperie complexitatea aparatului. Ajunsesem la un soi de echilibru, la care nu mai puteam renunța. Lașitate ? Nu sînt erou și nu vreau să vă impresionez.

— Ați văzut ? zise, triumfătoare, fata.

— Lasă ! răspunse pilotul. Sînt multe feluri de a brava.

— Așadar totul decurgea normal, pînă și compromisurile. Pînă cînd, într-o dimineață, m-am trezit cu senzația că se întîmplă ceva nefiresc. Primul gînd mi-a fost la astronava de salvare. Mihai și Vlad nu erau lîngă mine, pentru prima dată încălcaseră ritualul respectat atîția ani. M-am stăpînit să nu alerg afară, mi-am impus obișnuitul program de gimnastică și baia, mi-am pregătit dejunul, am mîncat. Pe urmă...

Pe urmă știu că stăteam lîngă vilă, privind împrejur. Încotro să caut racheta ? Ce schimbare intervenise în peisaj ? Am pornit s-o descopăr, întîi abia pășind, apoi luînd-o la fugă — bănuiesc că aveam de gînd să alerg așa mii de kilometri, în speranța că voi da peste salvatori, fără să realizez cît sînt de ridicol.

Dar am obosit după primii pași. Genunchii îmi slăbiseră și mă dureau, m-au durut umerii, brațele agitate inutil. Bănuiam că e șocul emoției. Mi-am venit în fire pentru o clipă, m-am dus să caut un vehicul. Și, deodată, mi-am dat seama că sînt bătrîn, că nu sînt decît un bătrîn ; mi-am văzut umbra tîrîndu-se cocoșată pe lîngă mine, peste măsură de subțire, și lungă, și gîrbovită.

De cîți ani dura construcția colosalului aparat, atît de complex încît nu-l puteam cuprinde nici cu mintea ? Sărbătorisem revelioane fără număr, le pierdusem de mult socoteala.

Din vîrful marii antene aveam mai multe șanse să descopăr nava pămîntească și era firesc ca și salvatorii să coboare în perimetrul șantierului. Abia respirînd, am ajuns să mă sui în vehicul și să pornesc motorul. Tot mai încercam să-mi aduc aminte cînd anume am poposit pe „Vlaicu", poate de aceea n-am remarcat că pretutindeni luminile sînt stinse ; drumurile de acces și clădirile principale erau străjuite de reflectoare — numai pentru folosul meu, fiindcă roboții se ghidau prin radar.

Cu un gest reflex am conectat farurile mașinii. Ici-colo zăceau în grupuri automate încremenite, care își părăsiseră posturile și se aliniaseră la marginea drumului, dar nici atitudinea lor, nici cauzele stingerii luminii nu mi-au ajuns la înțelegere decît tîrziu, cînd mă aflam pe platforma antenei, la capătul turnului înalt de zece kilometri. Atunci doar, văzînd, sau mai exact nevăzînd șantierul am avut revelația că munca luase sfîrșit. Construcția aparatului se terminase.

Nu, nici o astronavă nu venea să mă salveze. Pur și simplu tăcerea coborîse din nou. Vibrațiile abia perceptibile ale solului excavat și lovit încetaseră, și absența lor lăsa din nou drum liber liniștii. Liniștii dense, parcă solide, care mă îngrozise în primii ani de singurătate și a cărei amintire conștiința mea o păstra vie și acum.

M-am rezemat de balustradă. În noaptea și neclintirea de sub mine îmi simțeam viața concretizată în metal, în plastic, în sticlă și piatră, în obiecte dure, colorate, lichide, străvezii, cele mai multe cu o formă nici măcar bănuită, pe care nu le știusem decît vag, după simbolul codului din planuri. Era ca o forță, încă în stare latentă, dar uriașă. Și, de fapt, în aparatul sau instalația aceasta — nu știu cum e mai bine să-i spun — uimitoare prin puterea și finețea, subtilitatea ei, nu era numai viața mea, numai cele ale lui Vlad și Mihai, inventatorii, ci milioane de alte vieți, ale tuturor strămoșilor noștri, și milenii întregi de gîndire, de experiență și activitate creatoare.

Îmi spuneam asemenea lucruri și în același timp îmi treceau pe dinaintea ochilor serii de cifre și amintirile unor întîmplări, fiindcă în subconștient tot mai încercam să socotesc de cîți ani am debarcat pe „Vlaicu". Vedeam orizontul încețoșat de norii Galaxiei și mi-a părut — pentru a cîta oară ! — că, sub stelele neschimbate, nu trecuse decît o noapte din clipa cînd hotărîsem să încep construcția și pînă acum.

Dan se opri din nou, dar nici unul dintre astronauți nu mai încercă să-i comenteze spusele. Poate încercau să se închipuie pe ei înșiși în locul lui, cum sugerase fata mai devreme. Iar comandantul, care participase o dată la o misiune de salvare, iar altă dată descoperise în spațiu resturile unei astronave din altă lume, rătăcind de cine știe cîte milenii, comandantul, cu înțelepciunea și împăcarea cu sine aduse de vîrstă, se feri să le strice liniștea.

— Cînd vi le povestesc, toate astea parcă îmi sînt străine. Întîmplări dintr-un film văzut de atîtea ori, încît îl înveți pe dinafară și te plictisești doar amintindu-ți de titlul lui. De cînd începăpățînam să număr anii vieții mele trecute, adică să fac lucrul cel mai puțin important în momentul acela, cînd poate de două decenii nu mai privisem calendarul automat, nu mai simțisem nevoia confruntării cu timpul?

M-au adus la realitate Vlad și Mihai. Se iviră plutind deasupra grilei parabolice a antenei, ca două bizare gîze argintii pe sub cupola neagră a cerului. „Uite-l! strigă Vlad de departe. Ce-i cu tine, Mezinule? De ce nu răspunzi la apeluri?" Glasul cald, al prietenului mort, m-a făcut să tresar. Bucuria și frica m-au luat în stăpînire, fără să le fi dorit, și mi-am dat seama că tot calculul complicat și imprecis pe care îl sucisem în gînd pînă atunci nu fusese decît un mijloc de apărare împotriva emoției.

Aveam să pot revedea Pămîntul. Peste zeci de mii de parseci, dincolo de noianul stelelor care mi-l ascunseseră atîta amar de vreme. Pămîntul — Ioana, Vlad și Mihai care trăiau și se bucurau lîngă mine, Pămîntul — casa copilăriei, unde învățasem să rîdem și să plîngem omenește, cu glas de oameni și cu lacrimi de oameni adevărați, Pămîntul — speranță îngropată în fundul sufletului meu, Pămîntul — o țară care m-a purtat pînă dincolo de singurătate și moarte. Aveam să-l revăd, să mă mîngîi în tihnă cu el, să-i povestesc cum mă veghea, ca o lumină, la capătul drumului peste măsură de lung și întortocheat...

Să-l revăd numai dacă funcționa aparatul. Dacă roboții memoraseră și transpuseseră corect datele proiectului și calculele suplimentare ale inventatorilor, dacă nu cumva impresionanta construcție era doar o biată machetă diformă, inaptă să recepționeze și să prelucreze pe înțeles atît de slabele fluxuri gravitaționale, ori care avea să sară în aer la primul contact.

Din păcate, sau din fericire, nu puteam discuta cu roboții despre toate astea.

„V-aţi plictisit şi aţi ieşit la plimbare ?“ i-am întrebat. „Ia uite la el ! strigă Prîslea. Fac prinsoare că nici nu ştie ce surpriză i-am pregătit pentru azi !“ „Nu-ţi mai da aere ! îl repezi Vlad. Dacă n-ar fi ştiut, nu-l găseam aici. Mezinule, ţi-am pus la frigider două sticle de şampanie sintetică...“ „Doisprezece ani vechime, dar proaspătă, de o jumătate de ceas am fabricat-o“, îl întrerupse Mihai. „Credeţi că merge ?“ am şoptit. „Cum ? E prima oară cînd îţi pregătim masa ?“ „N-aţi înţeles. Îmi e dor de acasă...“ „Vorbeşti incoerent, Mezinule ! Acasă te ducem şi noi, te aşteaptă mîncarea !“ „Aranjată cu tot dichisul, am făcut rost şi de lumînări. Eşti tu nerăbdător să porneşti aparatul, dar programul înainte de toate !“ „N-ar fi bine să verificăm instalaţiile ?“ „Dar noi ce-am făcut în noaptea asta ? N-ai grijă, merg impecabil !“

Îndată ce am ajuns la vilă, am scos din depozit calendarul automat. Cincizeci şi trei de ani terestri se scurseseră de la coborîrea noastră pe „Vlaicu“. După durata medie a vieţii pămîntenilor, îmi mai rămăsese de trăit cam un deceniu.

Ziua întreagă, închis în seră, mi-am răsfoit cartea cu poveşti a amintirilor, parcă să previn posibila nereuşită, să-mi iau cu anticipaţie revanşa pentru cazul cînd aparatul n-ar fi vrut să funcţioneze. Eram singur, lipsit de pricepere şi putere, la capătul unei aventuri nebuneşti, imposibil de repetat. Mă luasem la întrecere cu salvatorii, adică nu, mai întîi încercasem să alerg pe lîngă ei, în acelaşi ritm, către un ţel în bună măsură iluzoriu, apoi ţelul acesta devenise tot mai important, începea să conteze mai mult decît alergarea însăşi, şi iată-mă ajuns la linia de sosire cu mult înaintea salvatorilor. Cum să mai pot supravieţui eşecului, dacă aparatul se dovedeşte un rateu ? De unde altă speranţă, de unde alt scop, pentru care să pot munci pînă în ultima zi a vieţii ?

Noaptea, după ce roboţii s-au retras, urîndu-mi somn uşor, am simţit că nu mai suport singurătatea. Trebuia să termin în vreun fel, să aflu şi să mă liniştesc. M-am îmbrăcat repede, am ieşit fără zgomot. Nu ştiu cum şi cînd am ajuns din nou în vîrful antenei, la postul de observaţie. M-am aşezat pe marginea scaunului, am atins butoanele de pe tabloul de comandă. Indicatoarele s-au însufleţit : generatorul vuia, energia clocotea în transformatori, antena parabolică prinse să se rotească. Am programat computerii, dîndu-le coordonatele galactice ale Terrei. Îndată cupa metalică se răsturnă într-o parte şi încremeni, în vreme ce antenele secundare, fixate în şase locuri pe marginile

ei, se legănau domol, după unghiuri variabile, asigurînd definiția imaginii. Rămînea numai să conectez ecranul, dar chiar atunci curajul mă părăsi din nou.

Am privit prin podeaua străvezie. Lumina stridentă a unui far cosmic cădea din plin pe aripile antenei. Jos, foarte departe se zărea, ca un abur verzui, suprafața planetoidului. În cabina cu pereți de sticlă eram parcă pe spatele unei păsări fantastice și zburam. Am zîmbit. Mîna mi s-a întins singură spre maneta de contact și a împins-o pînă la refuz.

În cincisprezece secunde, pe ecran s-a conturat imaginea Pămîntului.

Am lăsat lacrimile să-mi lunece pe obraji. După trecerea lor, ca după o ploaie, ochii mi-au devenit limpezi și cumva liniștiți. Pămîntul se rotea lent, luminat, așa cum îl vedeam eu, de sus și din stînga. Noaptea se retrăgea încet pe suprafața lui neregulată, dimineața plutea, proaspătă, peste ape și munți — parcă prima dimineață a lumii. Am apropiat emisfera nordică cît permitea limita de mărire a aparatului. Peisajul se așternea întins în profunzime, ca și cum aș fi zburat pe deasupra lui, la vreo cinci sute de metri altitudine. Am văzut cum se aprind în soare crestele Carpaților. Aveam impresia că nu razele coboară pe povîrnișurile lor, ci ei se ridică din întuneric, ca niște insule, spre lumină, trăgînd în sus, din oceanul nopții, întîi jnepenii lipsiți de pietre, apoi pădurile de brad neclintite și grele.

Mi-am regăsit casa singuratică, agățată pe o platformă de bazalt, deasupra unei ravine, casa în care m-am născut și am copilărit. Tata o ridicase aici fiindcă studia pe vremea aceea structura geologică a munților din zonă, dar, cu toate că studiul nu durase mai mult de doi ani, nici el nici mama n-au vrut să mai plece de acolo, atît de mult le plăceau împrejurimile. De pe acoperișul terasat urmăream zborul vulturilor în prăpastie, iar mama, mereu cu frică să nu cad, mă asigura că am să zbor și eu într-o zi, cînd voi fi mare și îmi vor crește aripi. Pe cosmodrom, cînd ne-am luat rămas bun, i-am amintit de asta. A surîs, ca să-mi facă despărțirea mai ușoară ; amîndoi știam că va muri înaintea întoarcerii mele.

Mi-au crescut aripi, într-adevăr, și m-au purtat departe, mai departe decît pe oricare vultur și pe oricare om.

Lîngă casă, pe un soclu metalic se afla o pasăre de piatră, gata să pornească spre cer. Privea în sus, cu capul pe spate, și ochii, deschiși larg, oglindeau în pupile voluptatea zborului ce avea să vină...

Se auzi un trosnet ușor, apoi difuzoarele se înecară în valuri de paraziți. Pe carcasa automatelor de tradus clipiră lumini de avertizare : „Terminat mesajul", „Terminat mesajul". Silueta de pe masă începu să se miște. Se ridică în capul oaselor, privi la astronauții strînși în jur, gemu încet și-și lăsă picioarele să atîrne peste marginea mesei.

— Asta a fost ! oftă comandantul. Înțelegeți ce vreți !

— E tot ce am salvat din înregistrare, interveni șeful operatorilor, parcă scuzîndu-se. Adăpostul e devastat de explozie. Materialele existente în el, ca și cel de-al doilea robot au suferit degradări iremediabile. Reconstituirea nu a dat rezultate satisfăcătoare.

— Cauza exploziei ?

— Sînt două cauze probabile. După moartea lui Dan, energia necesară funcționării aparatului, scăpată de sub control, s-a acumulat aruncînd în aer instalațiile și dînd naștere simultan unei erupții vulcanice de mari proporții. Sau erupțiile periodice, pe care și Dan le menționează în raportul său, și-au schimbat zona de manifestare și au pătruns în perimetrul construcțiilor, distrugîndu-le pe rînd, inclusiv adăpostul.

— În orice caz, conchise pilotul, cert e că din miraculosul aparat n-a mai rămas nici o urmă, și asta pune sub semnul întrebării chiar existența lui.

— Vrei să pozezi în cinic ? îl înfruntă fata.

— Încerc să fiu logic, stimată colegă.

— Cum te cheamă ? se întoarse ca spre robot.

Mașina așteptă să i se traducă întrebarea și întîrzie mult cu răspunsul.

— Eu... sînt Vlad ! zise în sfîrșit, cu voce dogită.

— Vă previn, interveni șeful-operator, că toate funcțiile cerebrale îi sînt afectate de avarie. Nu contați pe exactitatea răspunsurilor. Legăturile în blocul memoriei...

— Ascultă, Vlad ! Ce s-a întîmplat cu aparatul ? Și unde e Dan, prietenul vostru ? A murit ?

Robotul se încruntă și iar întîrzie să răspundă. Făcea eforturi să-și amintească, să lege informațiile într-o ordine coerentă.

— A murit... Nu știu ce înseamnă „a murit". Omul, spunea, rămîne nemișcat, ca noi, cînd ni se termină energia. Nu înțeleg... Nouă ne schimbă cineva sursa de alimentare, și atunci iar... Pe Dan nu l-am văzut nemișcat. Nu l-am mai văzut, s-a ascuns...

— Cum ați construit aparatul, Vlad ?

— Aparatul... Erau niște planuri... Și Dan zicea — un turn, antena, eu am să stau acolo și am să mă uit... Dan zicea — trebuie să-l faceți ; dar nu se poate, noi credem că nu se poate, zece kilometri, și gazul stelar ionizat e prea puternic... are să ardă, nu rezistă conductorii. Calcule noi...

— Auziți ? triumfă pilotul. Visuri ! Dan ne-a lăsat povestea unui vis.

— Crezi ? îl opri comandantul, cu un gest autoritar.

— Urca singur în cabina de sticlă. Voi rămîneți afară, nu înțelegeți... Lasă-ne să intrăm doar puțin... Acolo, lumile Galaxiei...

— Se mintea, comandante ! Nu era nimic de văzut pe ecranele lui. Aparatul n-a funcționat niciodată. Așa e, Vlad ?

— Aparatul... Dacă se apropie o erupție, spunea, are să distrugă aparatul. Vă montez sub carcasă un dispozitiv de înregistrare. Să păstrați pentru salvatori ce vă spun... Șase zile a vorbit, a povestit. Se oprea să răsufle. Prea bătrîn, n-am să mai apuc venirea lor... Nici asta n-am înțeles, dar n-a vrut să ne mai explice. Afară, automatele lucrau la un adăpost. Luați materialele din vilă, toate materialele despre expediție și duceți-le acolo, și închideți-vă și voi. Un far galactic, instalat deasupra, se va aprinde singur la sosirea navei, semnalizînd. Predați înregistrarea raportului. Și răspundeți la întrebări... Acuma duceți-vă, e tîrziu... Am nevoie de somn... La întoarcere nu l-am mai găsit. După două luni de căutări... După două luni de căutări zadarnice... Îl strigăm — unde ești, unde te-ai ascuns ? Plutim, colindăm cu vehiculul, nu e nicăieri. Fără odihnă, bateriile se descarcă. E timpul să intrăm în adăpost, altfel nu mai avem putere... Intrăm, alături ceasul-calendar... Lăsăm numai circuitele de veghe. Optzeci de ani. Mihai mă atinge pe umăr, ultimul gest... Cade, nu am cum să-l ajut. Privesc calendarul, privesc... Încă doisprezece ani, o săptămînă, cinci zile. Pană de energie, întuneric, nu mai știu. Nu mai știu. Nu mai știu...

Robotul se aplecă înainte, gîrbovit, cu ochi lipsiți de expresie.

— Asta a fost ! repetă comandantul. Un vis ? Omul a trăit pînă la capăt.

— Și planeta lui, Pămîntul ? Oare unde se află ?

Comandantul se ridică și privi întinderea monotonă, pustie, a planetoidului. Nici un șanț, nici o ridicătură nu altera suprafața egală a zăpezii verzui. Doar lîngă orizont, de sub crusta granulelor fine se ridica intermitent o geană de lumină lăptoasă : farul galactic își făcea datoria.

Un noroc ? Un capriciu al întîmplării l-a făcut să rămînă întreg deasupra adăpostului rupt de explozii ? O ultimă, supremă lovitură dată destinului de către om, după moarte ?

— Mi se pare, zise comandantul, întorcîndu-se către fată, mi se pare că asta nu mai are nici o importanță.

DIALOG NECUNOSCUT

— Bill, cum merge ?

— Merge pe dracu, Joe ! Nu vezi indicatoarele ? ! Am consumat combustibil sub limita minimă de securitate admisă.

— O.K. !

— Ai înnebunit, Joe ? !

— Deloc, bătrîne ! Ţi-am repetat doar expresia preferată a tehnicienilor de la Centrul spaţial : „O.K. boys" !

— Am pierdut legătura cu ei încă din prima coborîre în straturile profunde ale atmosferei şi ţie îţi arde de glumă !

— Nu-i nimic, Bill, în schimb am reuşit !

— Am reuşit, pe dracu ! Unde-s ceilalţi băieţi, ia spune ? ! Sîntem la sol, dar în ce condiţii ? ! Combustibil pentru întoarcere — aproape zero ! Provizii avem, dar ce folos ? Vom crăpa după trei luni, cînd se epuizează toate rezervele de hrană şi oxigen ! Vom crăpa, Joe ! !

— Deocamdată trăim, old boy ! Mai bine lasă dracului gîndurile astea negre şi priveşte în jur... nu ţi se pare ceva curios ? Uite, am coborît chiar pe ţărmul unei mări sau al unui ocean, ce naiba e ! La temperatura măsurată anterior, atît de riguros, cum se spune, marea asta...

— ...Trebuia să nu existe, Joe !

— Şi totuşi există, Bill ! Toate „capetele de ou" din universităţile noastre îşi vor smulge părul de pe cap văzîndu-şi răsturnate ipotezele şi concluziile definitive, cică...

— Nu te avînta Joe, încă nu am conectat staţiile automate !

— Ei şi ? Dar fii atent, Bill ! ! !

— De ce urli în halul ăsta ?

— Ecranul, priveşte ecranul videolocatorului ! Să fiu al dracului dacă animalul ăsta care se bălăceşte în mare lîngă ţărm nu e un om !

— Ai halucinații, Joe ! Oameni aici ? ! Imposibil !

— Holbează-ți bine ochii, Bill ! Ei, ai văzut ?...

— Pe Jupiter, așa e ! Nemaipomenit Joe, nu-mi vine să cred ! Reglează transfocatorul să-l vedem mai bine ! Aha ! Grozav. Dar tipul e amfibian, observi ? ! !

— Te cred, Bill ! Are mîna cu patru gheare unite printr-o membrană, iar pe spate o creastă solzoasă, asta probabil îi ajută la înnotul subacvatic ! O să înnebunesc, old boy, oare-i adevărat tot ce văd ? ! !

— Am impresia că te-am molipsit de scepticism, Joe, dar mie mi-a trecut !

— Și mie, Bill, și mie. Fii atent, individul pare civilizat, e destul de îmbrăcat și în mîini ține un aparat !

— Joe, lîngă el, ai văzut ? ! !

Din mare iese un disc metalic, roșu, incandescent ! Ne-a reperat, zboară spre noi ! !

— O.K. ! ! !

. . . . . .

„Centrul spațial de control comunică : în urma dispariției navei spațiale „Typhoon" 7, trimisă în căutarea expediției anterioare — „Typhoon" 6 —, se interzic orice zboruri cu echipaje umane spre planeta Venus".

ALT DIALOG NECUNOSCUT

MOTTO :

„— Joe, lîngă el, ai văzut ?!! Din mare iese un disc metalic roșu, incandescent ! Ne-au reperat, zboară spre noi !!
— O.K. !!!

. . . . . .

M.A. — „DIALOG NECUNOSCUT"

— Nu mai pricep nimic, Joe ! Nava asta a lor spațială, sau ce naiba e, ne dă tîrcoale de o jumătate de oră ! Ce intenții or avea tipii ? ! Să ne lichideze ? !

— Da de unde, Bill !... O făceau de mult dacă voiau !... Se pare însă că venusienii sînt mai înțelepți decît unii pămînteni !...

— Fără aluzii, old boy ! Observă totuşi că individul de lîngă ţărm a dispărut, probabil avea misiunea să ne repereze ! Şi-a chemat fraţii, care s-ar putea să ne facă praf cu vreun super-dezintegrator ! Mai bine să le-o luăm înainte, scoate carabinele-laser !

— Ai înnebunit, Bill ? ! Ce-i cu pornirile astea belicoase ? ! Pe Pămînt s-au stins de mult orice focare de război şi acum vrei tu să provoci nişte ostilităţi interplanetare ? ! !

— Eşti un laş, Joe ! Te credeam mai bărbat ! Dacă nu-i lichidăm pe venusienii aştia perfizi, au să afle de unde venim şi au să invadeze Pămîntul ! Au să-l cucerească, old boy ! Au să ne distrugă !...

— Fii serios, Bill !... Se vede că eşti un pasionat al serialelor T.V., le-ai acordat prea mult timp şi încredere ! Eu spun că mai bine ar fi să luăm legătura cu venusienii prin radio !

— Imposibil, Joe !

— Şi de ce, mă rog ?

— Aparatul a fost scos din funcţiune încă din prima coborîre în straturile profunde ale atmosferei, ţi-am spus-o doar, Joe ! !

— Mda, ai dreptate !... Să încercăm atunci o semnalizare optică, Bill !

— O semnalizare cu laserul, de acord ! Dă-mi carabina ! !

— E o nebunie ce vrei să faci, Bill, e o crimă ! Nu-ţi dau nici o armă ! !

— Am să te oblig, Joe ! Nu uita de băieţii din „Typhoon-6", Ben Mathews şi Sam Parker, ce s-a întîmplat cu ei acum 10 luni ? ! Au fost ucişi de venusieni, e limpede !

— Nu te cred, Bill, şi nu am să-ţi dau nici o armă ! !

— Ah, aşa va să zică, old boy ? ! Sus mîinile ! !

— Lasă revolverul, Bill !

— „Hello, boys ! ! Aţi împins cam departe gluma, încetaţi !"

— Funcţionează radioul, Bill ! ! Asta e vocea lui Ben, comandantul lui „Typhoon-6" ! Ben Mathews ! ! Trăieşti, bătrîne pirat al spaţiului ? !

— „Precum auzi, Joe, sînt O.K. ! Bill, ai aruncat păcătosu' ăla de revolver ?"

— E O.K., bătrîne ! Da' ia spune-mi, cum de nu v-au lichidat broscoii ăştia de venusieni ? !

— „Vorbeşti despre prietenii noştri amfibii, Bill ? Nu te exprimi prea frumos la adresa lor, păcat, sînt băieţi buni ! Ei

ne-au salvat după ce ne prăbuşisem cu nava în mare, dar, din păcate, pentru Sam au venit prea tîrziu, se înnecase !..."

— Ne pare rău, Ben !... Speram să-l revedem şi pe el !... Tu eşti pe bordul „farfuriei" care ne ocoleşte ?

— „Da Joe, vă studiam poziţia navei ! E cam precar echilibrată pe faleză, dacă nu decolaţi imediat riscaţi să vă prăbuşiţi în ocean !"

— Nu vom reuşi decolarea, Ben, am consumat aproape tot combustibilul ! Bill poate să-ţi confirme !...

— Aşa e, Ben ! Dar nu poţi să ne iei pe bordul „farfuriei" tale ?

— „Desigur, Bill ! Cum o să-mi părăsesc eu camarazii aflaţi la ananghie ? ! Pregătiţi-vă pentru transbordare, boys ! !"

— O.K. Ben ! Sper că după aceea o să putem discuta cu... mde ! cum s-or fi numind ei, oficialii venusienilor, de exemplu !

— „Nici o grijă, Joe, mă ocup eu şi de asta ! După explorare ne vom reîntoarce pe Pămînt cu o navă spaţială venusiană, o să vedeţi, boys, „farfuriile" lor sînt formidabile !"

— O.K. ! ! !

Laboratorul orbital „Skylab-95" transmite : în careul R-704-Z a fost detectat un Obiect Zburător Neidentificat care a pătruns în culoarul destinat navetelor spaţiale terestre cu echipaj. Deoarece O.Z.N.-ul nu a răspuns la somaţiile noastre repetate, conform instrucţiunilor NORAD — AIR FORCE l-am distrus cu o rachetă de interceptare. Nu s-au descoperit rămăşiţe şi nici supravieţuitori.

31 septembrie a.c. ora 3 G.M.T.
Toni Mc Hinit
N.A.S.A.

Pentru conformitate M.A.

CATACOMBELE

1

Procesiunea împlînta în orașul fără somn un palos de foc. O pădure albă și zveltă, de ceară, înainta legănat, flăcările luminărilor cît un stat de om luptîndu-se, ca tot atîția fluturi, să se rupă de restul materiei. Un șir de crucifixuri tăiau cucernic fumul. Le purtau o mică armată de ființe drapate în negru, avînd capetele ascuțite nefiresc de cagule sinistre cu găuri în dreptul ochilor. În urmă, pe umeri avizi de osteneala dulce a zelului întru Domnul, veneau Fecioara cu Pruncul, crescînd masiv din tronul mobil al unui *paso* fastuos. Chip fără expresie, dominat de o coroană, pentru care ar fi putut-o invidia destui regi ai tărîmului nostru, Mama purta straiul bogat al unei doamne de altădată, țesut cu fir și brodat migălos cu pietre scumpe. O mantie grea de brocart cu flori de perle îi cădea de pe umeri. Dantele fine înconjurau mîinile cu care își susținea Fiul. El arbora un costum de prinț oriental stropit cu stele și adunat cu un brîu care îți lua ochii. Mulțimea privea în extaz sculele de aur masiv : semnele împărătești ale lui Isus, globul și sceptrul dominat de cruce, coroana Lui — o *sardana* de aripi bătînd spre înalturi —, lanțurile masive de metal prețios apăsînd umerii Mariei, medaliile și pandantivele fulgerînd la pieptul Ei, bijuterii grele de amintiri, martore fără vrere ale măririi și decăderii unor apuse familii aristocratice.

Fastul cortegiului se reflecta în ferestrele bulevardelor, în ochii grupurilor care asaltau balcoanele și umpleau strada sub ghirlandele de circumstanță. În frunte, fanfara deschidea pîr-

tie în oceanul de oameni, făcînd să vibreze aerul în ritmul imnurilor sacre.

Trotuarele debordau de lume. Străinii se remarcau de îndată. Chipurile lor exprimau stupefacție. Spectacolul procesiunii și modul singular de manifestare a evlaviei erau departe de ideile de acasă despre misticismul iberic. Pe măsură ce înainta, perechea divină era întîmpinată cu aplauze. Din cînd în cînd un glas ascuțit străpungea masa zgomotului formulîndu-și imperativ dezideratul :

— Sfîntă Fecioară, ocrotește-ne !

Sau mai concret :

— Mario, fă-i dreptate lui Felipe al meu !

În această atmosferă de sărbătoare, anonim în straiul uniform al penitenților, efeminat, subțiratic, de o delicatețe care i se ghicea după mers, Fiul-nerecunoscător plîngea în hohote. Singură, o femeie îl remarcă în larma festivă. Ascunsă ea însăși sub masca neagră a cagulei, schimbă locul cu un vecin de rînd, apoi cu altul, pînă izbuti să se apropie de penitentul zguduit de suspine. Fără un cuvînt, îl luă de după umeri, chemîndu-l să plîngă la pieptul ei. Băiatul se sperie, dar cedă blîndeții care îi poruncea prin alba mînă a necunoscutei.

Risipitoarea-de-iubire își simți degetele tremurînd la întîia ușoară atingere a trupului feciorelnic prin țesătura simplă a straiului cernit. Fu gata să se retragă, dar nu o făcu. Era sfîșiată între părerile de rău pentru viața irosită, care formau rațiunea prezenței sale în cortegiu, și dorința de a fi pentru fragila siluetă de lîngă ea soră, mamă și ocrotitoare.

Din spate doi ochi verzi fulgerară perechea nerușinată. Avarul începea să regrete slăbiciunea de a-și fi oprit un loc în șirul păcătoșilor.

— Față de aceștia, își spunea, eu am fost un sfînt. Mă acuză cu toții că aș fi lipsit de omenie. Însă numai eu dintre cei de față nu iau nimănui nimic. Apăr, e drept, ceea ce îmi aparține, dar primul care suferă de pe urma viciului meu sînt eu însumi. Familia și moștenitorii mei nu au decît să aștepte. Vor avea totul. Pînă atunci să se îngrijească de curățenia cugetului lor, în loc să se preocupe de mîntuirea sufletului meu !

Dădu să iasă din rînd, însă o mînă subțire ca o trestie, albastră în lumina noptatică, îl opri :

— Rămîi !

Fata-care-citea-gîndurile avea un glas firav, gata să se rupă.

— Vrei să treci dincolo ? Să fii cu ei ? spuse arătînd ochii holbaţi care luceau pe trotuare. Aici e mai bine.

Avarul o ascultă, fără să poată spune dacă o face fiindcă a înţeles ori de dragul timbrului fermecător de gingaş. Încercă să ghicească înfăţişarea fetei, să se aleagă cel puţin cu atît. Nu izbuti să-i deslueşască nici măcar profilul. Îşi dădu seama că tinde să tragă folos de pe urma incidentului şi atunci îşi plecă ochii, ruşinat, impunîndu-şi să nu mai caute spre ea.

În jur prindea glas căinţa. Penitenţii clamau către cerul de smoală. Strigătele, fanfara, clopoţeii pajilor, chiuiturile ocazionale ale cheflîilor se împleteau într-un zid sonor la adăpostul căruia păcătoşii se destăinuiau fără sfială.

— Maică Prea-Sfîntă, murmura febril Risipitoarea-de-iubire, fă-mă nesimţitoare, fă-mă urîtă în faţa bărbaţilor care mă vor, fă-mă de oţel cînd mă ispitesc, îmbogăţeşte-mă ca să nu mă mai cheme dragostea plătită ori săräceşte-mă pînă ce bunurile vieţii nu-mi vor mai spune nimic. Naşte-mă a doua oară în puritate şi linişte sufletească ori ia-mă la tine spre a uita faţa calpă a vieţii !

— Vindecă-mă, suspina Falsificatorul, ia-mi dreapta cea păcătoasă, mîna care se ridică împotriva Ta încăpăţînîndu-se în talentul ei necurat spre a mă pierde şi a mă vinde judecătorilor pe lumea asta şi diavolului pe lumea cealaltă ! Reteazămi-o din umăr, Puternico, fă-mă ciung şi cerşetor dacă singur nu am tăria să-mi înfrînez chemarea neistovită de-a egala Creaţia !

— Eliberează-mă, striga Bîntuitul-de-duhuri, dă-mi iar, Fecioară Imaculată, surzenia şi orbirea dintîi, dinaintea naşterii, dinaintea concepţiei, mîntuieşte-mă în părinţii mei şi în părinţii părinţilor mei prin care vin spre mine umbrele care mă munceşc ! Trage-mă spre lumina Ta ori împinge-mă în bezna necuratului, dar scapă-mă din cumpăna de a aparţine la două lumi dintr-o dată !

Adolescentul-obsedat-de-viziuni-lascive turba de furie văzîndu-se înghesuit între cagulele negre. De pe trotuar îl urmărea, ţinînd pasul cu procesiunea, oprindu-se cînd aceasta se oprea, un tată autoritar, în mîna dreaptă cu un baston solid, noduros şi temut. În ţinuta penitenţilor, băiatul se credea perfect anonim. Încercase aşadar să evadeze în direcţia trotuarului opus, dar, cu un fler sigur, tatăl ghicise manevra şi traversase fără fasoane procesiunea ca să-l apuce de guler pe necredincios şi să-l readucă pe calea cea bună. Lung, deşirat,

Adolescentul blestema printre lacrimi și cu greu se stăpînea să nu lovească în dreapta și în stînga, ca un apucat.

Cea care îi ghici pornirea și încercă să-l mîngîie fu Mama-denaturată. Cu un glas dulce, abia deslușit în vacarmul străzii, ea îl consolă, făcîndu-l să se resemneze a urma în arșița nopții de august itinerarul indicat de nebunia generală.

— Nu te întreb de păcatele tale închipuite sau reale. Îmi ajunge al meu. Vino cu mine, pentru mine, pentru iertarea celei care și-a părăsit copilul pe mîna vitregiei ca să urmeze chemarea iubirii nelegiuite ! Nu întreba, nu mă consola, nu-mi promite clemența Cerului ! Urmează-mă și atît !

Lacrimile bărbăției ultragiate se uscară. Atunci cînd, la o răscruce, înghesuiala se prefăcu pentru o clipă în dezordine, Adolescentul apără femeia cu brațul său tremurător.

2

Străbătuseră jumătate din oraș. Atmosfera se destinsese. Coloana își regăsise ordinea și mărșăluia fără grabă, dar harnic, tăcut, concentrîndu-se asupra misiunii sale. Aerul de carnaval se risipise. Fanfara era departe și doar cîțiva însoțitori ajunseseră pînă aici. Polițiștii căscau. Misiunea lor se apropia de sfîrșit.

Coloana înconjură o piațetă, urmînd perechea sfîntă care indica direcția. Departe se ghicea, imensă, inima orașului, desenată în lumini și umbre. Purtînd un hallo de ceață roșiatică, întindea brațele, primitor.

Procesiunea atinsese punctul cel mai îndepărtat al itinerarului tradițional. De acum înainte fiecare pas avea să-i apropie pe oamenii în negru de lumea din care porniseră în periplul purificator.

Pe neașteptate, cortegiul se opri, în dezordine. Confuz, o tensiune se făcea simțită. După cîteva clipe, un număr de cagule ieșiră din rînd, adunîndu-se cu sfială. Alți penitenți li se alăturară, cu pas șovăitor.

Un preot se îndreptă către grup.

— Iarăși ? spuse cu blîndețe. Oare în fiecare an trebuie să se întîmple ? Să-și fi pierdut Sfînta Biserică autoritatea pînă într-atît încît o superstiție oarecare să vă poată smulge din sînul ei ?

Dizidenții foiră. Din rîndul acestora se auzi un glas.

— V-am urmat pînă aici cu sinceră căinţă. Nu ştiu de ce s-ar supăra Sfînta Fecioară dacă ne încercăm norocul în catacombele din Dealul Sfinţilor.

Era Bîntuitul-de-duhuri. Paricidul i se alătură :

— Nu facem nici un rău nimănui. Nu vă cerem să veniţi cu noi. Lăsaţi-ne în pace !

— Dar familiile voastre, care vor veni să vă ceară nouă ? Soţiile pe care le părăsiţi ? Copiii pe care îi abandonaţi ? Dar păcatul capital : sinuciderea ? Căci sinucidere este ceea ce faceţi. Şi să nu-mi spuneţi că viaţa vă aparţine. Este opera Domnului şi nu aveţi dreptul să atentaţi la ea. După cum noi, oamenii, sîntem prea mici spre a putea să urnim cîrma destinului. Păcătoşilor, singura cale a mîntuirii este căinţa !

— Te îndoieşti de căinţa noastră ? rosti Fata-care-citea-gîndurile. Pentru a ne supune la încercarea aceasta, părinte, este nevoie de o căinţă în stare să urnească lumea din loc. Numai o sinceră părere de rău şi o disperare adîncă pot să ofere curajul necesar pentru a accepta riscul cel mare. Lasă-ne în rătăcire. Lasă-ne să încercăm tăria sufletelor noastre în catacombele din Dealul Sfinţilor. Dacă ne vom fi înşelat, păcatul ne aparţine. Iar dacă nu...

— Să mergem şi noi ! şopti Fiul-nerecunoscător.

Mama-denaturată nu se hotăra.

— E o copilărie. Credinţa...

— Vino, vino cu mine, să nu-ţi fie teamă !

Înainte de a-şi da seama ce face, femeia se trezi în grupul stingher. Alţi penitenţi o urmară. Preotul renunţă să asiste cum sub ochii lui coloana se descompune. Binecuvîntă grăbit ceata inconştienţilor şi le dădu celorlalţi semnal de pornire.

Părăsit, urmărit de departe de cîţiva curioşi, grupul îşi strînse rîndurile.

— Unde mergem ? întrebă Adolescentul-bîntuit-de-viziuni-lascive, privind în jur cu teama de a vedea în orice clipă răsărind silueta părintelui său înarmat cu binecunoscutul baston.

— Fraţilor, spuse Falsificatorul, nu mă cunoaşteţi, nu vă cunosc. Ştim însă cu toţii că ceea ce încercăm este primejdios. În Dealul Sfinţilor, catacombele sînt foarte încîlcite. În fiecare an, unii ca noi au încercat să ajungă dincolo. Nu ştim cîţi au reuşit, dar toţi au pierit fără urmă. Cine vrea să vină e binevenit. Copiii aceştia însă nu au ce căuta acolo.

— Cine are dreptul să ne spună asta ? se sumeţi Fiul-nerecunoscător.

— Nu din orgoliu venim, spuse Fata-care-citea gîndurile, ci pentru că nu putem altfel.

— Ia-o înainte, omule, spuse Avarul. Cine vrea să te urmeze este liber s-o facă.

Rămaseră înapoi şi cele din urmă case. Drumul antic urca nehotărît şi pustiu. Din cîmpia neagră năvălea uneori cîte un pui de vînt care neliniştea făcliile, strecurînd în suflete un fior.

Dealul Sfinţilor, sub care se deschideau catacombele, apăru brusc din întuneric. Cel din frunte făcu semn de oprire.

— Trebuie să ocolim. Intrarea e închisă. Există însă o trecere.

O luă înainte. Ceilalţi îl urmară, tăcuţi.

După un sfert de ceas, o mînă fermă dădu la o parte ramurile unui tufiş descoperind o spărtură în stînca de calcar.

— Aici este. Putem intra numai cîte unul, dar înăuntru e loc pentru o catedrală.

Se strecură prin gura de piatră şi aşteptă să treacă şi ceilalţi. După care porni purtînd ca un făclier lumînarea groasă de trei degete sub arcul fără măreţie al cavernei.

3

Înaintemergătorul ţinea lumina sus, în beneficiul tuturor. Alte lumînări se înşirau, palide, în urmă, arzînd cu flacără roşie în aerul neprimenit.

Mergeau de un sfert de oră cînd o cagulă se agăţă de o unghie de piatră atîrnînd din tavan. Adulterina care se ascundea sub coiful de pînză umilă ţipă. Luminile tremurară. Falsificatorul o apucă de umeri.

— Linişteşte-te, nu s-a întîmplat nimic.

Femeia respiră adînc şi, îndepărtînd mîinile bărbatului, îşi reluă înaintarea. Mama-denaturată îi oferi braţul.

O penitentă uşoară ca un lujer de floare se clătină, gata să cadă. Era Fata-care-citea-gîndurile. O susţinu Adolescentul — siluetă la fel de fragilă, elastică însă, cu braţe lungi şi agere.

— Ce ai, soră ? o întrebă cu glas răguşit.

— Lasă-mă, se scutură fata de ajutorul nedorit.

Braţele îi dădură drumul, întîrziind în preajmă totuşi, gata să intervină.

— Ce vini ispăşeşti ? întrebă fără minte prea tînărul bărbat cu ochi de un negru mai adînc decît al veşmîntului său.

— Aud voci, mărturisi ea, deşi ar fi putut să nu i-o spună.

— Ce minune ! se miră băiatul. Dar este oare un păcat să le auzi ? Ar trebui să mulţumeşti Cerului că-ţi dă prilejul să le asculţi. Eu, desigur, bîntuit de viziunile mele, trebuie să mă purific, dar tu eşti deasupra noastră a tuturora, eşti o aleasă.

— Dar nu aud glasuri cereşti, ci gîndurile oamenilor, explică fata cu modestie.

— Cu atît mai mult meriţi stima lor ! Tu eşti sora noastră, a tuturora. Îndreaptă-ţi lumina şi asupra mea !

Fata surîse hieratic :

— Eu sînt ca luna : nu am lumină proprie. O răsfrîng pe a celorlalţi.

— Lîngă tine mă simt un somnambul !

— Nu jongla cu vorbele. Cuvintele pot să rănească.

— Mă rog să fiu altfel. Să fiu ca tine.

— Să fii altfel e un păcat. Mă rog să fiu ca fiecare.

— Fugi ca de o cursă diavolească refuzînd un dar ceresc de care sînt convins că eşti demnă.

Fata-care-citea-gîndurile roşi.

— Nu ai cum să te convingi dacă merit să fiu diferită.

— O meriţi, fără îndoială, se înflăcără tînărul, încercîndu-se întru elocinţă. Te zăresc, te aud, te ghicesc. Nu se poate să fii decît aşa cum te văd eu. Şi atunci meriţi în fiecare zi o minune.

Se aplecară ferindu-şi frunţile de o arcadă joasă. Trecură ţinîndu-se de mînă obstacolul unui fir de apă de cîteva degete.

— La ora asta, cu chei potrivite, fiii mei îmi cercetează lăzile şi cuferele, sertarele şi hîrtiile, se plîngea bătrînul Avar la urechea vecinului său. Pe mine m-au trimis cu voi, să mă spăl de păcate. Ce-ar mai ţopăi de fericire dacă mi-aş frînge gîtul pe aici !

— Nu se poate, se cruci Paricidul. Imposibil să existe asemenea copii. Ce fel de inşi ai crescut, omule, dacă vezi în ei pe călăii tăi ?

— Ştiu că e vina mea. Întotdeauna părinţii sînt de vină. Recunosc şi mă căiesc : odată cu sîngele meu am transmis progeniturii mele şi păcatele care mă torturează.

— Vina mea e cu mult mai gravă, recunoscu Paricidul. Nu ţi-o împărtăşesc pentru a nu adăuga poverii tale încă o lespede. Păcatul meu nu-l pot spăla toate procesiunile Spaniei. Totuşi iată-mă aici, în afara oricărei raţiuni. Să fie credinţa cea care m-a împins ? Ori teama ? Oroarea de însingurare, spe-

ranța în regăsirea de sine ? Iluzia iertării ? Nu voi afla niciodată. Dealtfel, mă aflu aici numai cu picioarele mele care te însoțesc. Sînt neputincios : nu izbutesc să-mi regret fapta.

— Există păcate care înnobilează, care înalță sufletul, interveni Felonul. Poți ucide un zbir, eliberînd o turmă de nevinovați. Poți înșela un înșelător salvînd astfel viitoarele lui victime. Poți trăda încrederea fratelui tău ; dacă e un ticălos, fapta ta e bine primită la Judecata de Apoi. Păcatul meu a ferit de chin și josnicie o familie numeroasă. Ea și-a serbat în pace înseninarea, dar pe mine m-a jertfit pe altarul părerilor de rău. Josnicia mea li se pare un preț prea scump, ar fi preferat să se bucure de avantajele situației fără să simtă apăsarea păcatului care stă scris pe fruntea mea sau cel puțin fără să prindă de veste. Să fii gîde plătit e cu mult mai ușor.

— Rușine ! strigă Adulterina. Ce căutați aici dacă sufletul nu vă îndeamnă la pocăință ? De ce umbriți reculegerea și căința noastră, de ce mînjiți îndreptarea și regăsirea noastră ?

— N-au pic de simțire creștinească, îi veșteji Dijmuitorul-de-cutii-ale-milei. Nici un cîine nu ar îndrăzni să pună semnul îndoielii asupra cuvioasei noastre coloane. Cinicii aceștia, păgîni și profani, alungă de la noi Duhul Sfînt al Izbăvirii !

4

Mergeau de ore lungi, de zile nesfîrșite. Popasuri se succedaseră după popasuri, gustări frugale ieșiseră la iveală din rasele sobre. Împărtășiseră hrana, băutura după simpatii și la întîmplare. Nimănui nu îi era cu adevărat foame, iar oboseala își trăgea substanța mai ales din conștiința zădărniciei. Și din teamă. Cotiturile fără sens ale galeriilor subterane, întretăierile tunelurilor de o pustietate masivă, compactă, împietrită strecurau fire de gheață în inimile păcătoșilor. Nimeni nu putea să-și dea seama de direcția urmată. Punctele cardinale pieriseră și ele și nu îi ajutau să se orienteze mai mult decît soarele părăsit pe tărîmul celălalt. Singurul punct de referință era intrarea în subterane, de care se îndepărtau cu fiecare pas.

Însuflețirea dintîi cedase. Cedaseră și pantofii gingași ai Risipitoarei-de-iubire. Cîteva cagule fuseseră scoase. În aerul stătut erau insuportabile. Un glas propusese încă de la început să se stingă o parte din luminări, astfel încît lumina să le ajungă pentru multă vreme.

La o cotitură Mama-denaturată rămase în urmă. Fata-care-citea-gîndurile se întoarse după ea, o luă de mînă şi o chemă înapoi. Femeia se smulse cu violenţă.

— Rămîn aici ! Tot n-am să ajung niciodată la capăt ! strigă cu obidă.

— Trebuie să vii cu noi. Vom ajunge acolo unde ne-am propus. Nu e mai greu decît ţi-a fost ţie să faci ceea ce ai făcut.

Femeia izbucni în plîns şi ajunse din urmă cortegiul. Aici se instaurase dezamăgirea.

— E un drum fără capăt, îşi spunea Sodomitul. Un labirint fără ieşire, ca viaţa. Nu e un purgatoriu, ci o execuţie. O meritäm.

— Eroare ! vibră glasul plin de convingere al Fetei-care-citea-gîndurile. Dacă sub mîzga păcatelor, sub crusta verde care s-a prins de sufletul meu ca scoicile de chila navei, dacă sub smîrcul în care mă scufund, acolo, adînc, unde nu pătrunde nici o privire şi nici gîndul nu poate ajunge, dacă acolo a rămas, cît de mic şi firav, cît de neînsemnat, un sîmbure alb, un bob de inocenţă, o gămălie de candoare, atunci mai există o speranţă. Atunci, străbătînd cu preţul jupuirii tălpilor, al istovirii şi al disperării drumul ascuns în Dealul Sfinţilor, cel care mai poartă în sine un atom din puritatea sa iniţială va răzbate, va ieşi la lumină, va afla ieşirea, va vedea ţinîndu-se în faţa lui o flamură de cer, va regăsi ziua şi va poposi într-o lume curată, unde domneşte o veşnică primăvară, unde nu există fiare duşmane omului, unde fiecare lujer de floare creşte spre a-ţi vindeca ochii, unde iarba e numai mîngîiere cînd te tolăneşti în braţele ei, unde soarele nu vrea decît să te îmbăieze în prospeţimea lui, iar vîntul să te îmbrace în togele sale. O lume în care totul e la început, în care căile noastre nu au fost retezate, în care sîntem copii, la capătul dintîi al vieţii şi, liberi, putem alege a doua oară, mai bine, mai înţelept. O lume cu păsări şi fluturi, cu cîini de credinţă şi cai ascultători, cu pămînt rodnic şi supus pe care oricine îşi poate încerca rîvna.

Fiul-nerecunoscător privea dincolo de piatra sură, vedea continentul acela cu ochii încrederii.

— Şi ai crezut ? spuse Adulterina. Crezi ? Există oare Pămîntul Făgăduinţei ?

— Nu te îndoi, replică Falsificatorul. Totul e adevărat, dacă o vrei cu toată fiinţa ta !

— Prostii ! răcni sărind ca apucat Bîntuitul-de-duhuri. Poveşti de adormit copiii ! Basme pentru debilii mintali ! Ascultaţi-mă pe mine, că am părul alb ! Eu îi cunosc mai bine ! Eu i-am ghicit ! E un complot ! Un complot uriaş, încîlcit, ramificat ! Oraşul vrea să scape de noi ! Ne-au minţit cu toţii ! Şi popii ! Şi părinţii noştri ! Şi fraţii ! Copiii ne-au minţit şi ei ca să ne ia locul ! Pentru păcatele noastre, în loc să ne certe, în loc să ne pedepsească, să ne supună la chinurile cele mai înfricoşătoare, ne-au condamnat la moarte ! Mai mult : la neodihnă veşnică, la pieire fără mîntuire ! Vom putrezi în beznele acestea neştiuţi, morţi fără împărtăşanie şi fără morminte. Ne vor măcina de vii lighioanele nevăzute ale întunericului. Au vrut să cureţe cetatea, să o cearnă, să elimine răul şi crima. Şi au ales calea cea mai dreaptă : ne sacrifică, ne trimit în arena cu lei, ne dau pradă fiarelor nefiinţei. Iată-le ! Auziţi-le cum se apropie. Nu fac mai mult zgomot decît un fulg picînd în apă, dar eu le aud ca şi cum ar tropăi cu cizme de plumb ! Adulmecaţi. Veţi simţi un iz de mlaştină, de baltă mocnită, de capcană înşelătoare. Vin tîrîndu-se şi alergînd cu sute de picioare şerpi şi şopîrle, viermi şi coropişniţe, urechelniţe şi miriapozi, gata să muşte, să rupă, să roadă, să învenineze, — ba nu ! Vin în zbor, vin plutind pe aripi neclintite, aripi ţepene, de păsări împăiate, decolorate, putrede, pline de colb. Sînt ele, păsările care s-au rătăcit în păcura galeriilor, care au orbecăit în beznă, care s-au sfîrşit izbindu-se de pereţi, sfîşiindu-se cu ghearele şi cu ciocul. Au rămas încrustate în aerul mort, în timpul încremenit, iar acum vin spre noi, atrase de lumina retinelor noastre, de fosforescenţa pupilelor noastre ! Scoateţi-vă ochii, oameni buni, smulgeţi-i din lăcaşurile lor şi striviţi-i sub tălpi, altfel sînteţi pierduţi !

Dijmuitorul-de-cutii-ale-milei îl înşfăcă de piept şi îl scutură îndelung, violent, cu stînga, în vreme ce cu dreapta îi trăgea palme.

— Iată-i, ne ajung, ne atacă ! striga Bîntuitul-de-duhuri sfîşiindu-şi rasa.

Nu se linişti pînă ce, scîrbit, celălalt nu îl azvîrli într-un colţ, unde căzu gemînd, orbit de lacrimi şi de fantasme. Femeile nu îndrăzneau să se apropie. O făcu Avarul.

— Fii pe pace, îi spuse. Nu au ajuns la noi. Vino !

Îi dădu mîna, îl obligă să se ridice.

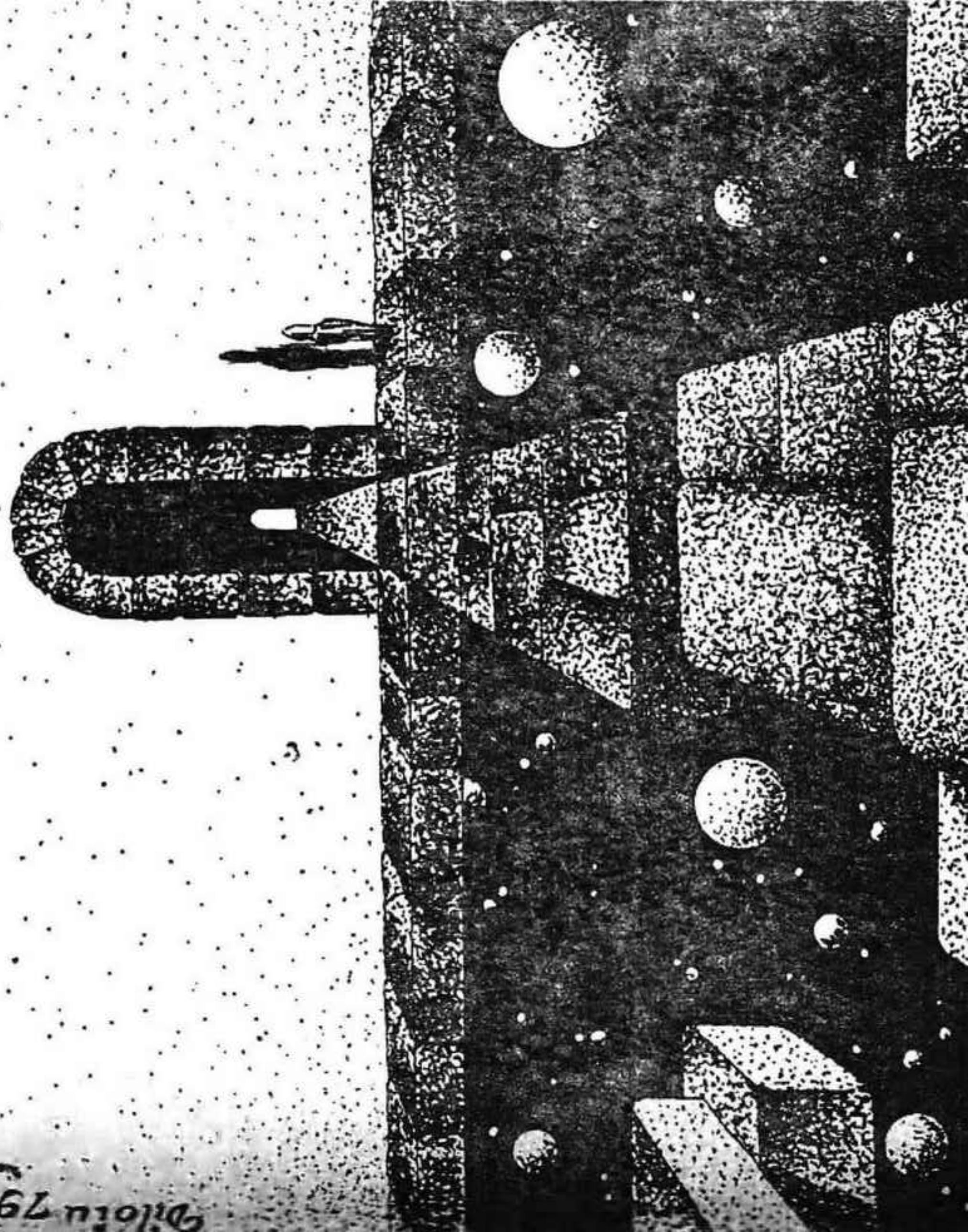

— Trebuie să mergem înainte. Uită-te la copiii aceştia! Păcatele lor sînt imaginare. Nu merită să piară. Trebuie să-i scoatem la lumină. Vino! Pentru ei.

Istoviţi, măcinaţi de îndoieli, decapitaţi de speranţă, oamenii îşi reluară drumul, pierzîndu-se în apa neagră a întunericului.

Jefuitorul-de-cadavre privi cu atenţie în jur, dădu la o parte ramurile tufişului şi pătrunse pe gura îngustă a trecerii secrete spre catacombe. O dată înăuntru, scoase la iveală o lanternă puternică şi un plan ferfeniţit, acelaşi de care se slujise în anii precedenţi. După ce se orientă, porni să cerceteze subteranele în mod sistematic. În raniţa uşoară pe care o purta în spinare avea un sac gol, un pachet cu alimente şi o sticlă de *cazalla*.

Umblă ore lungi pînă descoperi straiele negre presărate pe sol, împrăştiate fără nici o noimă, azvîrlite la întîmplare. Cagulele zăceau şi ele prin colţuri. Amestecate cu cernitele costume ale penitenţilor, se zăreau hainele pe care le purtaseră victimele în seara procesiunii.

Omul privi în jur, căutînd o urmă a celor care le purtaseră. Nimic nu divulga ce deveniseră aceştia.

— Să fi aflat calea? se întrebă Jefuitorul-de-cadavre. Să fi trecut dincolo?

Rămase gînditor o clipă, încercînd să-şi imagineze lumea de dragul căreia necunoscuţii părăsiseră toate bunurile pămînteşti, lepădîndu-se de straie, ca să facă pasul dintîi liberi pînă şi de cel mai neînsemnat vestigiu al destinului lor de pînă ieri. Apoi Jefuitorul-de-cadavre se lăsă în genunchi şi începu să scotocească buzunarele. Strînse banii, bijuteriile şi începu să cerceteze îmbrăcămintea. Nu era de lepădat. Adună lucrurile în raniţă şi în sacul încăpător, după care porni înapoi.

LEGENDA DESPRE COSMONAUT

Cosmonautul se întorsese din călătoria dintre stele. A coborît din navă încet, cu pași nesiguri. Tălpile lui atingeau ușor pămîntul, așa cum mîngîie palma unei ființe dragi părul, după o lungă despărțire. Era obosit. Își scoase cu greutate casca și combinezonul, apoi se așeză și el alături, pe un bolovan, cu fruntea sprijinită în palme.

Venise ca să-l întîmpine o mulțime de oameni, înconjurîndu-l cu un cerc larg, tăcut, de respect, curiozitate, nerăbdare.

Cosmonautul era același care plecase cu mulți ani în urmă în călătoria temerară. Avea brațele și picioarele zdravene, și ochii îi străluceau tot așa de viu ca înainte ; cu toate că străbătuse deșerturi sălbatice de razele înveninate ale unor sori străini, cu toate că trecuse prin acele locuri străine, de unde mulți cutezători s-au întors fără o mînă sau un picior, unde forțe misterioase, pe care nu le puteai ocoli decît cu multă voință și dibăcie, făceau ca o palmă, o ureche ori nasul sau limba să se umfle, luînd proporții înspăimîntătoare, chircind în schimb, pînă la dispariție, alte părți ale corpului.

Anii nu păreau să-și fi lăsat urma pe umerii săi. Doar în păr și în sprîncene îi amestecaseră fire de brumă. Străbătuse ani de-a rîndul spațiile înspăimîntător de goale, explorase singur planete pustii, pe care atmosfera înghețată se prefăcea în pulbere strălucitoare sub pașii săi. Acum îi era frig, îi era nespus de frig.

Roboții descărcară darurile pe care fiecare cosmonaut le aducea oamenilor : oasele unor animale necunoscute, lumina stelelor depărtate, algoritmi, frînturi de cîntece și tot felul de jucării. Oamenii însă continuau să aștepte. Știau că acestea erau

doar cadouri obișnuite, că darul cel mai important încă nu fusese scos la iveală.

Cosmonautul întinse atunci mîinile și mîngîie pămîntul. De sub palma stîngă izvorî acolo un fir de iarbă plăpînd, care în cîteva clipe crescu, prefăcîndu-se într-o floare de o frumusețe fără seamăn.

Chipurile oamenilor se destinseră. Prin rîndurile lor trecu un freamăt. Culorile florii se întețiră și petalele sale păreau să cheme. Oamenii prinseră să zîmbească și zîmbetul lor se transformă în raze de lumină. Începu să adie un vînt cald. Cosmonautul se ridică. Pentru prima dată după ani nenumărați simțea din nou căldura Pămîntului. Ochii lui se întîlniră cu ochii sclipitori ai oamenilor. Vîntul se înteți, deveni fierbinte. Cerul gurii i se uscă, apoi prinse să-l ardă. „M-am dezobișnuit de căldură — își zise. Mi-o fi cășunat, se vede, ceva, că am stat prea multă vreme în frig". Apoi simți că privirile i se impăienjenesc și mîinile îi devin grele. Vru să strige, dar din gîtlejul uscat nu mai ieși nici un sunet. Căzu în genunchi și cu o ultimă sforțare lovi floarea, prefăcînd-o în scrum.

Se lăsă liniștea. Vîntul se răcori dintr-o dată. Văzu cum oamenii se îndepărtaseră cîțiva pași, iar în privirile lor apăruseră reproșuri grele. I se făcu din nou frig. Un frig de o mie de ori mai cumplit ca înainte. Ar fi vrut să le vorbească, dar buzele îi rămaseră încleștate, ar fi vrut să plîngă, dar lacrimile îi înghețaseră în pleoape. Întinse atunci din nou, cu greutate, mîinile. Dintre degetele stîngii prinseră să sclipească lumini și culori, să sune clopoței și susur de izvor. Le închegă pe toate cu un bulgăr de țărînă și într-o clipită din palma sa își luă zborul o pasăre măiastră.

Pe buzele oamenilor reapăru zîmbetul. Copiii rîdeau cu ochii mijiți și săreau bătînd din palme. Însuși cerul părea să se însenineze de bucuria lor. Dar nici unul nu băgase de seamă că pe fața cosmonautului fericirea dură doar cîteva minute, după care trupul său se încovoie dureros, ferindu-se din nou de miile de priviri care-l ardeau. Întinse cu trudă spre înalt brațul drept, iar pasărea măiastră îi coborî în palmă. Îi smulse o pană, apoi încă una, și încă una, iar penele se transformară pe rînd în formule matematice pe care le aruncă, una cîte una, pînă ce în fața lui nu rămase decît un schelet înspăimîntător de alb.

Oamenii culeseră de pe jos formulele, unii cu interes, alții în silă, dar privirile tuturor erau mustrătoare. Și din nou se lăsă tăcerea și acea stranie senzație a golului înghețat, pe care n-o cunosc decît cei care au pășit măcar o dată prin spațiile stelare.

Cosmonautul își adună încă o dată toate forțele și-și ridică palmele spre cer. Adună în ele fulgere și acorduri de orgă, freamătul pădurilor și clipocitul picăturilor de apă care cad în adîncul peșterilor, spaima cutremurelor și liniștea oglinzilor netulburate ale lacurilor de munte ; adună unduirea luminii și a valurilor, măreția stîncilor și a cascadelor, zbuciumul vîntului și al vîrtejurilor solare ; adună firele nevăzute care leagă între ele tot ce există și lumina unei oglinzi în care prinse imaginea sa și a tuturor celorlalți. Puse toate astea la un loc și le încercă greutatea. Picioarele și brațele i se făcută atunci ca de ceară și căzu cu fața în țărînă. O clipă crezu că va muri. Apoi, cu o sforțare uriașă, reuși să-și ridice din nou brațul stîng. Apăru în momentul acela, în fața lui și a oamenilor, mai întîi ca din ceață, apoi din ce în ce mai luminos, o mîndră fecioară.

Oamenii o priveau uimiți, înmărmuriți de frumusețea ei, uitînd o clipă de cosmonaut. Îi priviră ochii, și ochii ei căpătară adîncimi de vrajă ; îi priviră brațele, și brațele ei deveniră incandescente. Simțiră cu toții dorința să-i fure freamătul tainic al sînilor și al inimii, și sîngele ei se transformă în șuvoaie de foc.

Se apropie de cosmonaut. El o privea fermecat, uitînd la rîndul său tot ce îndurase. „Aceasta e clipa pentru care merită să-ți sacrifici întreaga viață" — își zicea. Fecioara îl privi cu atîta duioșie încît parcă și pămîntul se înmuie sub tălpile sale, înconjurîndu-i picioarele într-o îmbrățișare tăcută. Ea întinse ușor palma spre fruntea lui, să-l mîngîie, să-i netezească ridurile, să-i șteargă sudoarea chinului îndurat. Dar nu apucă decît să-l atingă. Degetele ei ardeau ca fierul înroșit și cosmonautul se smulse în lături strigînd. Ea îl privi mirată, iar oamenii nu înțelegeau nici ei ce se petrece. Fecioara încercă să mai facă un pas către el, dar cosmonautul o apucă brutal cu brațul drept și o opri în loc. Ea îl privi mîhnită. Cosmonautul se împletici. Flăcările privirilor ei îl mistuiau. Simțea că viața îl părăsește. Devenea cu fiecare clipă, tot mai palid, tot mai slab. Nu avu putere decît să întindă spre ea palma dreaptă în semn de apărare. Apăru atunci, timid și rece, o formulă matematică, apoi alta și alta. Cerul se albi și începu să ningă. Și fiecare fulg era o formulă. Fecioara îl privea, neîndrăznind să mai facă nici o mișcare, iar privirile ei erau tot mai străvezii, tot mai dureroase și nespus de triste.

Se porni viscolul și se făcu întuneric. Oamenii se strînseră unul în altul dîrdîind de frig. Apoi, după o vreme, cînd viscolul încetă, îl văzură din nou pe cosmonaut. Era undeva sus, șezînd pe un soclu izvorît din pămînt, înghețat, prefăcut în stană de piatră.

PÎNĂ ÎN ZORI..

Strîngînd pachetul sub braț, trînti portiera care pocni sec. Trase un ultim fum din țigară, apoi o aruncă. Ce naiba ! îi tremurau degetele... „Am băut prea multe cafele azi" — își zise. Făcu cîțiva pași elastici, aproape alergînd, pînă la intrarea în curte, apoi pe aleea pavată care ducea la ușa vilei. La un geam, sus, ardea o lumină. Inima-i bătea cu putere și constată cu o oarecare ciudă că gîfîia puțin. La repezeală nu știa dacă simptomele trebuie să le pună pe seama ieșirii din condiția fizică sau a emoției că o va întîlni.

Sună. Era gestul care devenise aproape stereotip, un gest asociat totdeauna unor amintiri și perspective care-i subjugau toate simțurile prin fascinația lor.

Helen era în mod cert o ființă ieșită din comun ; din punctul lui de vedere era cucerirea ideală. Privită prin prisma calităților fizice, se situa probabil printre primele trei-patru din oraș la „Categoria" 25—30 de ani ; ceea ce conta însă mai mult la ea era farmecul acela pe care niciodată nu l-ar fi putut defini, faptul că era o desăvîrșită „Lady", o ființă care polariza atenția și interesele tuturor în societate și, nu în ultimul rînd, o ființă a cărei prezență punea mai bine în evidență calitățile celui cu care se însoțea.

Helen mai avea o însușire proprie femeilor inteligente — reușea să înțeleagă faptul că un bărbat *deosebit*, așa cum era el, are nevoie de timp pentru a putea realiza, pas cu pas, toate acele obiective mărunte care te scot treptat din anonimat și te înregimentează în rîndurile celebrităților. Ea știe desigur că această celebritate se va răsfrînge și asupra ei...

Mai sună o dată, convins că Helen n-a auzit. E drept că în ultima vreme a dat cam rar pe la ea. De fiecare dată a fost însă o sărbătoare care a compensat totul. Ar fi venit, desigur, mai des dacă n-ar fi fost afurisitul de proiect care îl ţintuia în laborator zi şi noapte, dificultăţile acelea neaşteptate şi veşnicele şicane ale şefului, ca şi redactarea lucrării pe care sperase că o va da la tipar cînd namila va începe să funcţioneze, *să gîndească*...

Mai sună şi a treia oară, mai nervos. Nu se putea să nu fie acasă, doar lăsase vorbă prin telefon, dimineaţa, că a reuşit să aranjeze un mic răgaz şi că seara va veni la ora obişnuită. O fi în baie ?

În sfîrşit, se auzeau nişte paşi ; uşa scîrţîi şi în cadru apăru o bătrînă scundă, cu faţa osoasă şi o coafură caraghioasă.

— Bună seara, am venit la Helen ! zise el dînd să intre ; bătrînica însă îi ţinu calea.

— Domnişoara Helen a ieşit în oraş cu un domn. Parcă mai spusese ceva, nu-mi aduc aminte exact ce, am înţeles însă că nu va reveni decît tîrziu sau poate mîine...

Pe faţa lui nu se oglindi nici o emoţie ; întinse cele două sticle de şampanie ambalate cu grijă pe care le ţinuse sub braţ căutînd să răspundă pe cel mai natural ton cu putinţă.

— Dacă sînteţi amabilă, să-i daţi acest pachet din partea mea !

Se întoarse apoi, smucindu-şi umărul cu un gest brusc, după ce mormăi o formulă aproximativă de salut. Băbuţa parcă mai voise să spună ceva, dar el nu mai avea resurse nervoase să o asculte. De fapt cine era fiinţa asta ? O rudă ? Menajera ? Îşi aminti că o mai văzuse în casă, dar i-ar fi fost peste puteri să spună dacă i s-a explicat vreodată sau nu cine e.

Ajunse la maşină, se aruncă pe scaun, trînti portiera cu duşmănie şi demară apăsînd cu sete, pînă în podea, pedala de acceleraţie. La primul colţ vră fără să se asigure şi imediat după aceea îşi aprinse o ţigară.

Luminile străzii defilau în dreapta şi în stînga într-o configuraţie rece şi indiferentă. Nu avea nici o ţintă, nu dorea să ajungă nicăieri ; la intersecţii acţiona aproape inconştient, alegînd o cale sau alta în voia hazardului. Peste cîteva minute constată că reflexele sale l-au scos pe şoseaua întortocheată, care ducea din oraş spre clădirile Complexului de neuronică.

Era, hotărît lucru, o zi cu ghinion. Dimineaţa avusese cearta aceea cu şeful... Îi sunau în urechi vorbele grele pe care le spunea acesta : „Am investit două miliarde în ideea dumitale ;

au trecut atîtea termene că nici nu le mai țin socoteala ; sîntem ruinați. Dacă în cîteva zile tot colosul ăsta nu se pune în funcțiune mă tem că va fi imperios necesar să-ți consulți avocatul..."

Acum un an cei de la concurență îl ispitiseră cu o sumă frumușică ; nu a vrut să plece ; lucrările erau începute, condițiile i se păreau excepționale. Acum, dacă le-ar telefona, i s-ar răspunde precis : „Oho, vrei să ne duci la sapă de lemn și pe noi..."

O mașină apărută brusc din față îl orbi cu farurile. Viră mai mult din obișnuință — doar cunoștea atît de bine drumul — și peste cîteva clipe avu satisfacția să constate că urma geometric direcția șoselei. Viră din nou ; prin geamul coborît intra parfumul pădurii de brazi.

Ajunse pe primul viaduct ; aruncă mucul și aprinse o nouă țigară. Undeva, jos de tot, era o luminiță.

— Cine, dumnezeu, are plăcerea să stea în fundătura aceea de lume ?...

Apoi se gîndi că, poate, omul acela era mai fericit decît el ; adică era, în mod sigur ; probabil e un imbecil care se îngrijește de pădure sau de animale, un burghez care se plimbă ziua cu automobilul de teren, iar seara îl așteaptă acasă, pentru cină și programul de televiziune, nevasta și o droaie de copii. Nu era ca el, *El* care și-a croit un drum greu, dar unic...

Drumul său... Brusc realiză că acest drum s-a dovedit a fi o fundătură. Nu era nici o ieșire, nici o alternativă... Agregatul nu va putea funcționa... Cariera lui se terminase ; irevocabil. Mizase toată viața sa pe o singură carte — proiectarea și construirea creierului artificial — un agregat care *gîndește*, nu unul care macină date cu operații inumane, precum calculatorul electronic ; a avut noroc — cineva s-a oferit să finanțeze această nebunie ; cinci mii de panouri, fiecare de dimensiunile unui perete mare, fiecare conținînd două milioane și jumătate de neuroni artificiali în șase straturi, plus cablurile de legătură, plus instalațiile de reglaj și cele auxiliare... S-au reprodus milioane de conexiuni obligatorii ; practic, tot ce neurologia știa despre creierul omenesc, lăsînd mii de miliarde de legături potențiale în masa ceramică, înglobînd neuronii, legături din care doar o mică parte se vor realiza efectiv pe parcursul învățării, înăbușindu-le pe celelalte. S-au construit apoi *analizori, efectori*, un *sistem motivațional* și cîte altele... Numai că toate astea le are și un nou născut, ca și un om leșinat ; or, nici unul dintre ei nu *gîndește*. Toate astea le are și un dement care gîndește aiurea. Unde e diferența ? La început crezuse că va fi simplu ;

acum e limpede că obstacolul acesta nu va putea fi trecut decît, poate, peste ani de muncă, cu alte sute de milioane investite pe lîngă celelalte, care vor zăcea fără să producă nimic...

Crengile brazilor zburau înapoi într-o sarabandă crispată. Avea peste o sută de mile la oră. La o cotitură, roţile din spate derapară şi pentru o clipă văzu o bornă albă venind ca o fantomă spre botul maşinii. Evită ciocnirea cu un gest de ultim moment, nu încetini însă, dimpotrivă, se înscrise în următorul viraj cu şi mai multă sete. Îi producea o voluptate deosebită ideea că în acest joc de risc repetabil ar putea pierde ; doar o dată, desigur... dimineaţa l-ar pescui din prăpastie cu poliţia şi duba pentru morgă. Cîte nu s-ar rezolva astfel...

Din nou un far îl orbi ; trecu foarte aproape de maşina cealaltă, dar întîlnirea se consumă atît de rapid încît nu reţinu nici măcar culoarea caroseriei.

S-ar rezolva totul. Numele lui ar intra în istoria ştiinţei ca un eşec. Ce tîmpenie şi cu istoria asta... poţi să ai parte sau nu de ceva doar atît timp cît trăieşti, pe urmă prea puţin îţi pasă de ceea ce laşi în urmă ; poate cel mult să le pese altora, dar în cazul lui n-avea nici grija asta — ar răsufla cu toţii uşuraţi — pînă şi şeful lui probabil că era asigurat pe bani grei pentru o eventualitate ca asta.

Iar monstrul... ei bine, el va fi desfăcut şi vîndut, piesă cu piesă : nimeni nu se va încumeta să continue... Păcat... Recapitulă mintal ultimele experienţe ; făptura începuse să simtă şi să reacţioneze la nivel elementar, să gîngurească, să facă mişcări stîngace din terminale, cu inconştienţa unui prunc... Acum, această unică şi insolită progenitură a vieţii sale era silită să se întoarcă înapoi în neant, înainte de a fi ajuns să înţeleagă ceva din lumea în care a prins consistenţă...

Se cunoştea destul de bine ; ştia că de fapt n-a iubit cu adevărat niciodată pe nimeni, în afară de sine însuşi ; acum însă avu strania revelaţie că, în cazul unui accident, singura fiinţă după care i-ar fi părut cu adevărat rău era creatura...

Iar exemplul său, încărcat de ruşinea eşecului, va înfricoşa multă vreme pe ceilalţi cercetători... vor trece ani înainte să se înţeleagă că drumul său n-a fost o fundătură. Gîndul acesta îl umplu de revoltă.

Parapetul ultimului viaduct îl ademeni din depărtare cu sclipiri reflectorizante ; apropierea lui halucinantă îl îmbătă pentru o clipă, în ultimul moment se eschivă însă, înscriindu-se cuminte pe drum.

Reflexele... *reflexe* involuntare... în concurență cu activitatea *conștientă*...

Dintr-o dată totul se lumină în mintea sa — mai există *o soluție*, o soluție sinistră, dar aproape sigură... trebuia să întreprindă o ultimă experiență, o experiență care merita orice risc...

Coti cu mînă sigură la bifurcare, luînd-o pe drumeagul lateral, alături de care un panou mare avertiza ; „Șosea particulară, accesul vehiculelor străine interzise". Cînd ajunse în curtea Centrului, parcă mașina cu grijă, apoi se îndreptă calm spre ușa principală.

Portarul nu-l opri, doar ridică un pic sprîncenele văzîndu-l, era obișnuit cu vizitele sale la orele cele mai neașteptate.

Firește, la ora asta nu mai era nimeni prin laboratoare. Coborî în sala transformatoarelor și conectă instalațiile la rețea. Întreaga clădire, din subsoluri, pînă la etajul al zecelea, se umplu de zumzetul atît de familiar al zecilor de milioane de plăcuțe care alcătuiau panourile.

Urcă apoi în camera de comandă ; era o încăpere de forma unui amfiteatru, concepută să poată găzdui pînă la două sute de persoane ; în focarul privirilor era așezat uriașul panou cu receptori și efectori ; un „ochi" din două sute de mii de microcelule, o „ureche" depășind în putere de rezoluție pe cea omenească și un cititor optic special pentru formule, litere și cifre. Tot aici urma să se manifeste „vocea" colosului printr-un șir de difuzoare. Într-un colț erau montate o imprimantă rapidă pentru texte și cîteva mîini mecanice.

Își prepară o cafea și, în timp ce sorbea, măsură din ochi toate instalațiile, umblînd de-a lungul și de-a latul încăperii de parcă vedea totul pentru prima dată. Făcu apoi rost de o foaie de hîrtie și așternu cîteva rînduri adresate subalternilor care vor veni mîine aici. Coborî pînă în atelier, alese cîteva instrumente și, cu ele în brațe, se întoarse sus, în camera de comandă. Nu se simțea deloc obosit, părea că uitase de toate și, la un moment dat, descoperi că îi făcea o mare plăcere să lege mulțimea de piese într-o rețea de conexiuni, înțepîndu-și degetele cu capete de sîrmă. Era o treabă simplă și către ora unu și jumătate totul era terminat.

Făcu la început o verificare de rutină, apoi ridică plăcuțele și le lipi pe rînd, cu bandă adezivă, în diverse puncte ale craniului. Apasă prudent un contact. Nu se întîmplă însă nimic.

Injură urît, apoi alcătui un plan complementar ; mai aduse un mic transformator cu reostat, iar plăcuțele le înlocui cu ace. Își înfipse, scrîșnind din dinți, acele sub pielea capului, pe rînd în locul unde fuseseră plăcuțele și le întări și pe acestea cu bandă adezivă. Privi involuntar ceasul ; era două și zece minute, apoi se culcă cu multă grijă pe burtă și cu mîna început să manevreze prudent cursorul reostatului.

La început au fost doar cîteva scăpărări în fața ochilor și sunete ciudate, nemaiauzite înainte, apoi îl fulgeră un gol imens ca o peșteră, o imensitate tăcută, tulburată doar de căderea picăturilor de apă. Mîinile și le simțea ca niște corpuri străine. Cuprins de o subită spaimă, împinse cursorul pînă la capăt. Corpul îi fu cuprins de spasme pe care nu și le mai putea controla ; căuta din răsputeri să nu-și piardă cunoștința ; acum îl înconjura un întreg haos de stimuli în care nu găsea nici un fir conducător, nici o noimă...

Urmă un coșmar nesfîrșit ; retrăi întîmplări penibile din copilărie, amintiri pe care le credea de mult uitate, urca scări ce păreau că nu se mai termină niciodată, scări întrerupte din loc în loc de sărituri peste care trebuia să se cațere agățat deasupra abisului, rătăcea în mijlocul unor mlaștini cu mari luciuri de apă, căutînd zadarnic o potecă. Se văzu apoi zăcînd gol, fără mîini și picioare pe trotuarul unei străzi aglomerate ; unii trecători îl îmbrînceau, alții treceau nepăsători ; doar cîțiva se opriră îngrijorați și compătimitori. Îi vorbeau, își dădeau seama cu spaimă că nu înțelege ce-i spun, încercă să răspundă, dar era mut ; de fapt nu mai avea nici gură, nici limbă, nici urechi...

Înțelese într-un tîrziu că visează și aștepta să se trezească acasă, în patul său ; coșmarul se înlănțuia însă implacabil în continuare. Uneori avea scurte momente de luciditate : își amintea cine este, își amintea vag de tot că lucrează la un proiect, apoi recădea în învălmășeala pe care nu o putea stăpîni, strivit de geometrii și stafii ale unor noțiuni îngrozitoare și fără nume.

Încercă să aprecieze, în clipele mai clare, timpul care se scurgea. La început numără ore, apoi zile, apoi săptămîni. Era, desigur, bolnav, bolnav de nervi, bolnav de epuizare în urma eșecurilor proiectului. Încet-încet însă, toate imaginile care îl chinuiau au început să se retragă, să se închisteze, să se dizolve. Visa drumuri nesfîrșite, visa prietenii, părinții, iar la un moment dat pe Helen. Îi reproșa că nu a găsit-o acasă, iar ea îl lămurea că nu a fost nimic, a venit pe neașteptate un unchi pe care nu l-a mai văzut de mult, un unchi care, în aceeași seară, pleca mai departe. Și-i zîmbi strîmb...

Revăzu, în sfîrșit, limpede, pentru prima dată după atîta timp, drumul său cu mașina pînă la Complexul de neuronică și, tot pentru prima dată, își aduse aminte că a dorit să facă o *experiență* în sala panoului central, dar nu putea să-și amintească *ce anume*. Toate acestea erau întîmplate foarte, foarte demult. Încercă, nici el nu știa de ce, să-și reamintească amfiteatrul din camera de comandă, șirurile suprapuse de bănci, *ceasul* mare din spate, panourile secundare, ușa din stînga ; încet dorința îi deveni obsesie, rememoră alte și alte amănunte și avu surpriza să constate că imaginea evocată nu îi fugea din minte, ci persista clară, cu detalii la care se adăugau mereu altele noi. La început crezu că vor reveni coșmarurile, dar constată că viziunea obsedantă a sălii nu numai că nu-l împiedica să gîndească normal, ci îi dădea și un sentiment de calm și certitudine. Dar în partea din stînga jos a imaginii *simțea* că este *ceva*, o pată mare, neagră, care îi stîrnea o mare neliniște...

Continua să nu-și simtă mîinile și picioarele ; nu auzea și nu vedea nimic, în afara imaginii amfiteatrului pe care nu o putea nicicum alunga. Putea însă să judece. Se cramponă de acest unic mod de manifestare a existenței sale. Își recapitulă pe îndelete toate cunoștințele științifice, recapitulă formule și teoreme, constatînd cu bucurie că știe pe dinafară demonstrații dificile ; unde se poticnea încerca să improvizeze, în general cu succes. Zile în șir își inventarie apoi amintirile, discuțiile, aventurile, încercînd să ataşeze tuturora date calendaristice. Uneori se odihnea ; constată însă că-i dispăruse somnul. Își aduse aminte de o nuvelă pe care o citise în copilărie, despre un deținut care juca, mintal, partide de șah pentru ca să nu se îndobitocească. El era acum într-o situație asemănătoare, doar că era prizonier în sine însuși. Nu fusese niciodată un bun șahist, dar acum era o șansă pentru ca să mai treacă *timpul*...

În tot acest timp, imaginea amfiteatrului persista în mintea lui, puțin ștearsă, dar cu suficient de multe detalii. Ultimul lucru pe care-l recunoscu a fost pata neagră din stînga. Plictisit, după un lung șir de partide de șah jucate cu sine însuși, avu brusc o revelație. Poate totul pornise de la ceasul care se încăpățîna să arate ora *două și un sfert* de cînd îi apăruse în fața ochilor minții. Atunci își dădu seama, fără groază, fără zbucium, doar cu un sentiment de gol, că pata aceea neagră era *chiar el* zăcînd pe podeaua laboratorului.

Dintr-o dată se dădu la o parte și ultimul văl ; își aduse aminte, în detaliu, planul pe care dorise să-l pună în aplicare. Se pare că reușise. Acum era *aici* și ceea ce „vedea" era imaginea

reală a sălii trecută prin ochiul artificial. Era *dincoace*, fără nici o posibilitate de întoarcere, fără nici o şansă de evadare, devenit una cu maşina pe care o proiectase.

Îl mira întrucîtva lungul coşmar ; doar nu s-au scurs din momentul în care dăduse drumul curentului decît cel mult cîteva minute ; reveni la jocurile sale mintale ; nu mai „privi" ceasul decît după o vreme îndelungată ; limbile rămîneau însă încremenite în aceeaşi poziţie...

Era posibil ca arătătoarele să se fi oprit... Mai petrecu un timp încercînd să înveţe să pună în funcţie terminalele. Cel mai mult îl pasionă să scrie la imprimantă ; păcat că *nu venea nimeni* să-i confirme rezultatul eforturilor sale ; cu ochiul său imperfect şi de la distanţa aceasta nu putea citi ceea ce scria ; putea doar aprecia parţial corectitudinea gesturilor sale graţie unor aparate de control pe care învăţase să le „simtă".

Apoi, într-un tîrziu, a sosit şi momentul să înţeleagă de ce se oprise ceasul. Tocmai se gîndea la performanţele noului „său" creier cînd îşi aduse aminte de nişte cifre pe care nu putea să-şi explice cum de le-a ignorat pînă acum.

Impulsul nervos de la un neuron la altul vecin în creierul omului face cam o miime de secundă ; în monstrul pe care-l construise, impulsurile circulau practic cu viteza luminii ; distanţa dintre doi „neuroni" era străbătută într-o treime dintr-o nanosecundă, deci creierul artificial funcţiona de *trei milioane de ori* mai repede decît cel omenesc, adică, subiectiv, timpul trecea pentru el de trei milioane de ori mai încet. Descoperirea nu-l înspăimîntă deoarece nu prevăzuse posibilitatea ca maşina să aibă acest sentiment ; era, întrucîtva doar, neliniştit. Un scurt calcul îi spunea implacabil că va trebui să-şi organizeze foarte temeinic existenţa mintală de acum înainte — *pînă în zori mai avea de aşteptat un secol*...

COBORÎRE ÎN APE

Întîmplarea pe care vreau să v-o povestesc a început banal, ca un roman polițist scris de unul dintre autorii pentru care respectarea convențiilor nu este numai o regulă, ci și o voluptate. Voi spune, deci, că mă simțeam foarte uzat în acel început de vară. Mă strivea o oboseală rea, cum niciodată nu este cea dată de eforturile fizice. Scrisesem, în iarna și în primăvara care trecuseră, tot soiul de texte stupide, fără nici o legătură cu ceea ce mă interesa de fapt. Făcusem lungi plimbări, de unul singur, fiindcă, din cauza văicărelilor mele cu privire la propria-mi sănătate, prietenii începuseră să mă cam ocolească. Dar degeaba. Nu mă dusesem la nici un medic. Am oroare de medici, iată adevărul. Precizez însă că nu-mi plac doar atunci cînd îi văd în halate albe, în spitale sau în celelalte locuri unde își exercită profesia lor de sceptici care fac tot posibilul pentru a părea optimiști. Altfel sînt oameni simpatici. Cîțiva îmi sînt prieteni. S-a nimerit să-l întîlnesc, pe stradă, pe unul dintre ei, psihiatru, tocmai cînd mă simțeam deosebit de rău. Am intrat împreună într-un bar aflat pe aproape. M-a întrebat dacă totul este în ordine, zicîndu-mi că nu arăt prea bine. Bineînțeles că mi-am dat drumul pe dată, înșirîndu-i tot felul de simptome, ce culminau cu tremurul ființei, expresie foarte frumoasă, pe care am găsit-o într-o carte de specialitate și n-am mai uitat-o. În loc să mă scoată din sărite, ironiile lui m-au înveselit. Nu cred că ești bolnav, mi-a zis, ai doar prea multă imaginație, nimic altceva. Ți se pare atrăgător să îl joci pe marele neurastenic. În realitate nu ești mai obosit decît mine sau decît alții. Dacă nu poți să fii lucid în ceea ce te privește, atunci, pentru ca să nu spui că nu îți dau nici un sfat, îți zic, aici vocea lui redeveni serioasă, du-te la munte, stai acolo vreo

două săptămîni. Fă plimbări în aer liber, cît mai multe. Nu citi și nu scrie, nu te uita la televizor. Nu conversa, fiindcă ai tendința de a vorbi prea mult.

M-am despărțit de el cu veselia prea puțin rațională ce mă cuprinde întotdeauna cînd găsesc un plan menit să îmi dinamiteze toate proiectele serioase pe care le am în minte. M-am îndreptat, pe loc, către cea mai apropiată agenție de turism. Am ajuns repede. M-am oprit în fața vitrinei și am privit afișele ingenioase ce îndrumau lumea spre munte. Cabane cu nume pitorești, aer ozonat, pîrîuri cu apă cristalină și așa mai departe. Am intrat fără ezitare și m-am îndreptat, singurul uluit eram eu însumi, către ghișeul unde se aranjau excursii și sejururi la mare. Nu era pentru prima oară cînd mă decideam în ultima clipă în favoarea unei variante simetric opusă față de cea pentru care optasem, în mod rațional, cu cîteva clipe mai înainte. Cine știe ce idei mi s-or fi rostogolit fulgerător în minte. Poate că îmi spusesem că este derizoriu să mă recunosc bolnav de psihastenie. Dar astea sînt speculații nu prea interesante. Voi spune deci că la ghișeul respectiv lucra una dintre ființele suave, cu voci extrem de bine timbrate, despre care înclini să crezi nu numai că sînt intangibile, dar, mai mult, s-ar dezintegra în chiar clipa cînd le-ai atinge. Suavitatea coexista însă, într-un mod foarte picant, trebuie să recunosc, cu o cochetărie subtilă, hiperrafinată, care sosea dinspre ea odată cu boarea unui parfum de mare stil. Bineînțeles, se putea, era foarte realizabilă intenția mea. Puteam să plec în chiar ziua următoare. Voiam un loc mai puțin populat ? Da, și asta era posibil. Sezonul nu începuse încă, adică nu ajunsese la apogeul lui, care apogeu este destul de lung, de vreme ce durează două luni. De-ați ști cît vă invidiez, a zis la despărțire blonda ființă, zîmbindu-mi angelic. Nu eram, evident, nici primul și nici ultimul care auzeam de la ea bine găsitele cuvinte, dar, domnule, ce efect tonic au avut asupra mea ! Am ieșit de acolo pășind cît mai elastic, cu capul sus, avînd pe buze urma unui zîmbet de triumf.

Desigur, locul unde am ajuns nu era chiar atît de ideal după cum îmi fusese descris. Construcțiile întinau cumva plaja, deși, în sine, erau foarte frumoase, zvelte, aeriene și așa mai departe. Încăperea unde urma să locuiesc era mai mult decît funcțională, dacă mă pot exprima astfel. Pereții ei erau, în mod straniu, placați cu faianță verde, fapt ce m-a făcut, din prima clipă, să mă gîndesc la un acvariu. Dealtfel, tavanul și par-

doseala erau de asemenea de un verde închis, marin. Baia, în schimb, era zugrăvită într-un alb orbitor, de spital. De pe balcon vedeam marea, fără să-i pot însă auzi, din păcate, foşnetul. Nu aveam de ce să nu fiu mulţumit. Urma să înot, să joc pînă la epuizare jocuri mecanice, să cunosc, cine ştie, vreo fiinţă la fel de neîncrezătoare ca şi mine în resursele propriului ei prezent, cu care să discut, să conversez.

Am făcut o primă recunoaştere a plajei. Nimic nu se schimbase în anii de cînd nu mai fusesem la mare. Decît, poate, costumele de baie şi, eventual, coafurile femeilor. Mi s-a părut că sînt extrem de multe roşcate pe plajă. În prima clipă am simţit o mică nelinişte, perfect absurdă, nici vorbă, din această pricină. Lumina era la fel de puternică cum fusese cu ani în urmă, cînd, în chip de culturist triumfător, îmi plimbasem muşchii pe acolo, mirat în sinea mea de faptul că femeile nu mă privesc cu admiraţia pe care o scontasem, ci cu mici zîmbete în care mi se părea că văd un început de dispreţ. Nu mă mai puteam teme de aşa ceva. Aveam patruzeci de ani, vîrsta cinismului, zic unii, vîrsta iremediabilei blazări, zic eu. Muşchii se duseseră, lăsînd totuşi urme destul de onorabile. Se dusese şi prospeţimea senzaţiilor pe care o avusesem cu certitudine cîndva, dar care atunci mi se părea o poveste citită într-o carte, pe care mi-o aminteam tot mai greu. Oricum ar fi fost, nu era cazul să dramatizez Pierdusem tinereţea, dar cîştigasem, îmi plăcea să cred, un soi de înţelepciune a limitării, a ancorării definitive în propria existenţă, aflată dincolo de dorinţa juvenilă de a fi altcineva, mereu altcineva. Nu mai voiam, realmente, decît să fiu eu însumi. Trebuie însă să recunosc : starea de egalitate cu sine nu este din cale afară de veselă.

Dar să nu divaghez, să revin la istorisirea mea. Mă aflam deci pe plajă, fără să mă fi dezbrăcat. Un soi de nemulţumire surdă, ceva în genul celei provocate de un pantof care te jeneză foarte puţin, mă încerca. Ce caut eu aici ? Cine dracu' m-o fi pus să-mi părăsesc îndeletnicirile mele paşnice de autor fără succes şi să vin la marea asta, care este, fără îndoială, un dar făcut celor puternici ? Aveam impresia prostească că toată lumea se uită la mine fără nici un pic de consideraţie, ba chiar cu milă. În realitate, bineînţeles, nimeni nu mă vedea. Nimeni nu avea timp pentru mine.

M-am întors în camera mea de la hotel. M-am aşezat pe pat şi am reflectat. Trebuia să plec de acolo, nici vorbă. Altceva nu-mi rămîne de făcut. O voce mică, a bunului simţ, îmi

sugera că ar trebui să stau liniştit pe loc şi să fac ceea ce face toată lumea. Adică plajă, cunoştinţe, somn şi aşa mai departe. Dar n-aveam încotro. Mă cunoşteam prea bine pentru a mai avea speranţa că voi reuşi să urmez glasul minim al bunului simţ şi nu mă voi lăsa în voia ultimului impuls. Să plec de acolo. Ideea m-a înviorat cel puţin la fel de mult ca aceea care mă adusese la mare. Viciu al schimbării, sau al fugii permanente de sine, spuneţi cum vă place mai mult.

Am plecat. Dar numai pe jumătate. Cele mai multe dintre lucruri mi le-am lăsat la hotel. În fond, plătisem pentru două săptămîni. M-am îndreptat spre nordul litoralului, unde ştiam că se mai află nişte mici sate de pescari. Nu ştiam prea bine cum se ajunge acolo, dar nici n-am întrebat pe nimeni. Am pornit-o pe jos, ca un disperat, ţinîndu-mă aproape de malul mării. Vremea era perfectă, cu cer albastru deschis, fără un nor. Briza bătea paşnic. M-am descălţat şi am mers în neştire, ţinîndu-mi sandalele în mînă, curăţat de orice gînd. Mersul pe jos era o activitate, oricum. Multe crize din viaţa mea fuseseră rezolvate la fel, prin marşuri interminabile, încheiate în locuri îndepărtate, necunoscute şi reconfortante. Ziua era lungă. Dacă nu cumva mă înşel, era pe la mijlocul lui iunie. Nu îmi luasem nimic de mîncare cu mine. Dar nu am simţit foamea. Mă transformasem pe deplin într-un om care înaintează fără să se gîndească la nimic. Parcă dormeam. Probabil că aşa merg somnambulii.

După vreo şapte ore de mers, în care nu m-am oprit nici măcar un minut, pentru a admira întinderea mării, am ajuns. Era un sat mic, să tot fi avut treizeci de case. Era locuit de oameni blonzi, cu bărbi lungi şi stufoase. Ochii lor albaştri exprimau blîndeţea, dacă nu cumva nepăsarea. Femeile, blonde şi ele, cînd nu erau cărunte, purtau basmale violent colorate şi vorbeau tărăgănat. Nu s-au mirat cînd le-am spus că am venit pe jos. Era clar, mi-am dat seama din prima clipă, aveam de-a face cu oameni pe care nu prea ai cum să fii uimeşti. Cu atît mai bine, mi-am zis, mă vor găzdui. Aşa s-a şi întîmplat. Mi-am găsit o gazdă, într-o căsuţă cum nu văzusem decît în filme, mică şi prăvălită într-o parte, dar bine proptită cu nişte pari. Avea două încăperi cît nişte cutii, dar de la fereastră vedeam marea. Mă găzduia un moşneag, care mi-a spus cu un zîmbet frumos, nu îi lipsea nici un dinte, că are peste optzeci de ani. De cînd am făcut optzeci, mi-a spus, n-am mai ţinut socoteala. Un bătrîn arătos. Nu prea vorbea. Numai uneori, după ce beam împreună din rachiul lui cumplit de tare şi fuma cîte

o țigară dintr-ale mele, ținînd-o într-un fel ciudat, cu multe precauții, în mîna lui cu degete groase și deformate, de culoarea pămîntului, numai apoi, învăluiți în fumul aromat, pe care el se grăbea să îl strice, aprinzîndu-și pipa, îi venea chef de vorbă. Îmi povestea, invariabil, întîmplări de la pescuit, nimic altceva, de parcă n-ar fi avut un trecut, ca să zic așa, civil. Era destul de misterios. De cîte ori nu l-am întrebat de ce eu eram singurul vizitator al satului ! Nu voia să-mi spună. Schimba vorba. Sau zicea că lumea s-o fi săturat de satul lor, care nu are nici măcar apă caldă, de ciorbele lor, magistrale, adaug eu, de care nu văd cum s-ar putea sătura cineva vreodată. S-a întîmplat ceva pe aici ? îl întrebam eu mieros, întinzîndu-i cîte o țigară, scoasă de mine din pachet, fiindcă nu-i încăpeau degetele, pe care o lua cu mare atenție, ca nu cumva să o rupă și să-mi strice plăcerea, pentru că lui, era evident, nu îi spunea nimic tutunul meu înmuiat, bun pentru niște amărîți de intelectuali, ca mine. Nu s-a întîmplat nimic, zicea el, privindu-mă țintă, ca un copil inocent, care știe din instinct că atunci cînd minți este bine să privești drept în ochii celui cu care stai de vorbă. Ce să se întîmple ? La noi nu se întîmplă niciodată nimic.

Mă preumblam adesea pe malul mării, întotdeauna singur, nimeni din sat nu cunoștea ce va să zică să te plimbi, iar tineri, pe care, eventual, aș fi putut să-i învăț eu acest obicei de orășean, nu mai existau, cine știe pe unde plecaseră să descopere avantajele lumii moderne și să aibă suprema fericire a apei calde, care curge din perete, la orice oră din zi și din noapte. Puteam să spun că mă simt bine. Da, per total, eram mulțumit. Dar ceva, totuși, nu era în ordine. De ce nu mai apărea nici un amator de liniște ? Doar îi auzisem de nenumărate ori pe diverși cunoscuți vorbind despre satele de pescari, locuri ideale pentru cei sătui de zgomotele orașelor. De ce nu se arăta nimeni ?

Ulterior aveam să aflu că în legătură cu satul în care mă aflam circula un fel de legendă. Cam în felul următor. Pînă cu cîțiva ani înainte de apariția mea acolo, locul fusese bîntuit în fiecare vară de o sumedenie de turiști. Într-o anumită vară s-a constatat însă că nici unul dintre vizitatori nu mai voia, pur și simplu, să plece. Ceva cu totul absurd, o să spuneți. Sînt de acord. În plus, femeile, bărbații, copiii aveau tendința de a rămîne pe plajă anormal de mult. Nu era patima obișnuită a bronzării, în care cad unii cînd ajung pe malul mării, ci cu totul altceva. Lumea rămînea pe plajă și noaptea,

așa încît, presupun, spectacolul nu era dintre cele mai plăcute. Spun asta fiindcă oamenii stăteau nemișcați, fiecare în locul lui, într-o stare vecină cu letargia. Lucrurile se petreceau întotdeauna într-un fel gradat, fără salturi senzaționale. Mai întîi, oamenii se comportau cu totul normal. Pe măsură ce zilele treceau, însă, plăcerea lor de a sta pe plajă creștea tot mai mult. Pentru ca spre sfîrșitul unui interval obișnuit, de două-trei săptămîni, să apară situația despre care vă spun. Deci nu era ca și cum ai apăsa un comutator. Nu, ci treptat, dar progresiv. Vă închipuiți ce s-a întîmplat pînă la urmă. Au sosit tot felul de rude și cei de pe plajă au fost luați. Au opus, se pare, doar niște împotriviri confuze, lipsite de convingere. Ar fi trebuit poate să fac o anchetă, fiindcă știrile pe care vi le-am spus le-am auzit doar în fragmente. Aș minți dacă nu aș spune că le-am mai ajustat și eu cîte puțin. Se pare că ceva a fost totuși. Ar fi trebuit să fac o anchetă, veți spune. Adevărat, pentru un ziarist ar fi fost o mină de aur relatările celor care au trăit ciudatele întîmplări. Dar, mi-am zis, cu înțelepciunea dubioasă pe care o am uneori, ce rost ar avea să mă interesez despre lucrurile bizare ale trecutului ? Pe de altă parte, după cîte am auzit, nici unul dintre participanți și dintre martori nu era în măsură să spună ceva cît de cît interesant. Ziceau că nopțile erau calde și că li se pare normal să rămînă pe plajă. Să fi uitat toți ? Nu era exclus, fiindcă altfel cum s-ar fi explicat faptul că bătrînul la care stăteam nu îmi spunea nici o vorbuliță ? Și de ce nici unul dintre ceilalți locuitori ai satului nu părea să-și aducă aminte de ceva mai deosebit ? Era o enigmă, dar nu sînt eu omul care să se pasioneze după lucruri senzaționale. Am cu totul alte gusturi. Banalitatea mi se pare cu mult mai pasionantă decît senzaționalul. Așa că atunci, în discuțiile cu localnicii, nu m-am prea silit să mă informez. Pe de altă parte, presa nu scrisese nimic. Sau poate că scrisese, dar eu, cuprins de ciudata indolență care mă apucă uneori, nu citisem și nu ascultasem nimic o perioadă mai lungă, tocmai atunci cînd ar fi trebuit. Lumea evoluează foarte repede în ziua de azi. Puține evenimente mai reții atenția mai mult de cîteva zile. Ba chiar, aș zice, chiar ideea de noutate mi se pare cam devalorizată. Dar asta este o altă poveste.

Să revin. Nu aveam nici habar despre ciudatele întîmplări care se petrecuseră pe plaja pe care o călcam de mai multe ori în fiecare zi, privind apele ce se mențineau foarte liniștite, scrutînd orizontul pe care zăream cîteodată silueta aproape fanto-

matică a cîte unui vapor, ascultînd țipetele guturale, uneori urîte, aproape indecente, alteori bizar de mîngîietoare, ale pescărușilor. Îmi plăcea din ce în ce mai mult să stau pe plajă. După vreo săptămînă sau poate după vreo zece zile am fost suficient de bronzat pentru a nu mă mai teme de soare. Astfel că am putut să stau tot mai mult. Între timp am trimis o scrisoare, în care mi-am cerut scuze pentru întîrziere, invocînd motivul, incredibil pentru cine mă cunoștea mai bine, că am găsit o idee foarte bună și scriu de zor.

Îmi plăcuse întotdeauna marea, dar parcă o vedeam cu alți ochi. Mă tulbura mai mult decît în alte dăți. Poate că dacă aș fi avut un interlocutor mai bun, cuvintele m-ar fi ajutat mai bine să spun ceea ce simt. Așa însă trebuia să mă mulțumesc a-i spune moșului că marea este mai frumoasă decît în alți ani și să îl întreb dacă îmi dă dreptate. Zîmbea doar, lăudîndu-mă pentru vorbirea mea îngrijită. Vorbești ca din carte, îmi zicea. Nu știu de unde știa el cum se vorbește în cărți, fiindcă la el în casă nu exista așa ceva. Acum, față de voi, pot să spun tot ce îmi trece prin minte, nu îmi este frică că nu o să mă înțelegeți. Atunci însă, cînd senzațiile erau recente, n-am avut cu cine să vorbesc. Și nici nu mi-a dat prin minte să scriu cuiva, sau să îmi fac niște însemnări. N-am făcut nimic altceva decît să stau pe gînduri la marginea mării și să ascult, nu am alt cuvînt mai bun la îndemînă, ce se petrecea în conștiința mea. Poate că dacă s-ar fi nimerit cineva dintre voi lîngă mine atunci, aș fi fost în stare să îi descriu mai sugestiv ceea ce simțeam. Acum însă cuvintele îmi cam lipsesc și în minte îmi apare o singură comparație. Eram emoționat, prieteni, ca și cum aș fi ascultat muzică.

Cu trecerea timpului intram tot mai adînc într-o stare de emoție confuză. De la un timp au început să mă tulbure ciudate imagini subacvatice, pe care le vedeam de îndată ce închideam ochii. Adîncurile au început să mi se pară atrăgătoare, accesibile și familiare. Mă transformam din spectator în participant. Mi se întărea sentimentul că redescopăr o lume de care stătusem departe doar dintr-o neînțelegere. Am intuit apoi că adevărata mea vocație este marea și că viața pe care o dusesem pînă atunci fusese o eroare. Dacă nu mă înșel, oarecum asemănător ar trebui să gîndească un sinucigaș înainte de a se arunca în valuri, cu un bolovan legat de picioare.

Pilotu 79

Îmi cam lipsesc cuvintele, sau, mai precis, nu mai 'am în memorie decît umbra sentimentelor mele de atunci. Așa fiind, voi face un salt în timp, spunîndu-vă că a venit o dimineață cînd mi-am dat cu claritate seama că o etapă din viața mea a luat sfîrșit și că marea schimbare, după care suspinasem întotdeauna, se află la îndemîna mea, mă așteaptă. Secvența următoare mi-o amintesc, în mod excepțional, perfect de bine. M-am ridicat de pe locul unde stătusem în reverie și am intrat în mare. Răceala apei m-a înfiorat vag. Întocmai ca ostașii unei legiuni romane, care s-au făcut celebri mărșăluind spre moarte prin ape, numai pentru a nu suferi dezonoarea de a fi făcuți prizonieri, am înaintat spre larg. Nu erau deloc valuri, bătea o briză ușoară. Am pătruns tot mai adînc, fără să încerc măcar o clipă să schițez mișcările înotului și fără să mă dezechilibrez. În curînd, apa mi-a depășit statura. Am mers mai departe, fără dificultăți de respirație. Mîinile îmi schițau, parcă fără voia mea, mici mișcări de vîslire. Înaintam în salturi ușoare. Apa era străvezie și așa a rămas mult timp. Dormeam, nici vorbă, era o halucinație. Dar cît de precise erau senzațiile ! Cu cîtă claritate simțeam apa pe care o vîsleam cu mîinile ! Am văzut pești de tot soiul, multe alte animale marine, plante, cărora, din păcate, nu le știam și nu le știu nici acum numele. Priveam totul cu ochii larg deschiși. Nimic nu mi se părea ciudat. Dacă a fost un vis, a fost visul cel mai precis pe care l-am avut în viața mea. Senzațiile, în mod ciudat, mi-au rămas în amintire. Simt parcă și acum algele care îmi atingeau ușor pielea, simt vibrațiile ușoare provocate de trecerea unor pești. Simțeam că, în fine, mi-am atins scopul către care am tins o viață întreagă. Mi-e jale pentru că nu sînt în stare să povestesc mai plastic. Doar un film ar putea să mă completeze. Un film interpretat de un mare mim, a cărui figură mobilă să exprime tot ceea ce simțeam eu atunci.

După un timp apa a devenit mai întunecată. Am mers în continuare pe fund, de parcă aș fi avut greutăți legate de picioare. Am zărit în depărtare o sursă incertă de lumină, spre care m-am îndreptat. Drumul a durat mult. Era o stîncă ce aducea cu un tors de femeie. Pe măsură ce m-am apropiat de ea am simțit, rîdeți dacă vreți, cum sentimentul de satisfacție mi se mărește, ajungînd în cele din urmă să se transforme în extaz. Am început să plîng în hohote. Un om care plînge pe fundul mării, ceva ridicol. Unde mai pui că nici nu respiră. Gîndiți cum vreți. Am stat acolo, răstignit pe suprafața vag

luminoasă și netedă a stîncii mult timp, nu știu cît. Vă asigur, prieteni, am trăit cea mai intensă fericire din viața mea. E mult, e puțin, nu știu.

Apoi a urmat drumul de întoarcere. La fel de lent, la fel de fantomatic și de imposibil. În clipa în care capul mi-a ieșit din apă am văzut imaginea cea mai bizară cu putință. M-am zărit pe mine însumi, nici mai mult nici mai puțin, stînd întins pe cearșaful care făcea un contrast plăcut cu galbenul nisipului. Alături se afla moș Iacob, gazda mea. Trăgea dus pe gînduri din pipa lui, ce părea făcută din scoarță de copac. Pe față îi plutea umbra unui surîs îngăduitor.

Doriți să știți finalul ? Cum s-au terminat lucrurile ? Nici eu nu știu prea bine. După cele pe care vi le-am relatat a urmat o secvență pe care nu mi-o mai amintesc. Cert este că, după cîteva clipe neclare, m-am aflat, în modul cel mai normal cu putință, alături de moș Iacob. L-am întrebat surescitat dacă m-a văzut ieșind din mare. A dat aprobator din cap. Dar aici, pe plajă, m-ai văzut ? l-am întrebat. A încuviințat din nou. I-am pus întrebarea dacă i se pare firesc ca un om să se afle în două locuri diferite dintr-o dată. N-a zis nimic. S-a mulțumit să facă un gest neașteptat. Mi-a luat o mînă între palmele lui, ce aduceau cu niște crabi bătrîni și mi-a bătut-o încet, liniștitor. Ce sens are să-ți bați capul, părea să spună toată ființa lui. I-am dat dreptate. Nu erau pentru mine ipotezele științifice, sau cele mai puțin științifice. Pentru mine fuseseră trăirile, fantasticele, covîrșitoarele trăiri. Le avusesem, puteam să fiu mulțumit. Alții, dacă au chef, mi-am zis, să facă ipoteze. Este ceea ce vă spun și vouă, acum.

INFINIPATHIA

1

Astăzi (cuvîntul îmi sună ciudat în liniștea egală, zi și noapte, a navei), pentru un timp nedefinit, căderea a încetat brusc, căzusem în gol sau fusese vîntul galactic, am privit prin hublou, îmi contemplam mormîntul, era senin, universul parcă dormea, obosisem, din trupul meu, ceva pierdut, încercînd să crească la loc, mă durea, pierdusem poate un simț al infinitului — exagerez, o sensibilitate specială, un punct de atingere — nu rîdeți, voi sînteți prizonieri ai finitului, infinitul nu vă cade sub simțuri, cîtă vreme eu am convingerea că el poate fi atins, deși este riscant să te apropii de infinit fără o platoșă — te absoarbe adîncul, așa cum linia absoarbe un punct și universul o stea — infinitul rămîne egal cu sine însuși, el nu are de suferit ca un om, o galaxie, pînă și cu o parte infinită în plus ori în minus, eu tînjesc după un singur punct din ființa mea, pierdut, asta nu mă împiedică să fiu fericit, mi s-a îndeplinit o dorință din acelea făcute să te distrugă atunci cînd se îndeplinesc — dialectic, nu ? — mereu voi cădea, infinitul mă va copleși, înspre lumea voastră nu există întoarcere, dar aș vrea ca ecoul căderii, pornit înspre voi prin spațiul ca o rețea comunicantă între lumi, să ducă și o parte din existența mea, fie și la modul posibil, fiindcă va trebui să vă suspectați conștiința, în care infinitul s-ar putea strecura zidindu-vă, prin invazie progresivă, în inima lui, dacă el ar avea o inimă și dacă ar absorbi, ca o iubire unică, timpul și ființele ; însă dintr-acolo vine un descîntec păgîn, de care trebuie să te fe-

rești ; rămîi de nerecunoscut de îndată ce îl auzi, apoi tu, punctul, devii căderea însăși, prăpastia întreruptă numai ca să poți rosti : astăzi.

2

Încremenisem, visam că ne cresc rădăcini, aerul interior ne încleștа de atîta vreme. Chiar și singurul pas pe care îl aveam de făcut pînă în Noul Babilon cerea un efort de voință. (Noul Babilon, spațiul — prolix, ca și epoca noastră, destinat timpului liber — era o încăpere a navei, în care se îngrămădeau obiecte din diferite timpuri istorice ; tehnica a luat-o cu mult înaintea spiritului și această diferență de ritm este atenuată de om și prin păstrarea, în parte, și a obiectelor vechi, în preajma cărora sufletul se simte mai în largul lui, depășind un complex de inferioritate).

— De ce nu mi-ai spus ?

Pentru moment, îmi înghițisem furia, dar abia mă stăpîneam, înciudat că presimțirile mele se dovediseră întemeiate ; nemișcarea fusese doar o mască ; parcă vedeam neantul scoțîndu-și limba din spatele ei. Apăsasem ca din întîmplare pe o clapetă a monitorului de bord (indicator de viteză), apăruse pe cadran o cifră neverosimilă, patruzeci, viteza a patruzecea cosmică, spațiul se năruia, depășind orice închipuire, iar eu nu știusem nimic.

Întrebarea mea nu-l surprinse. Pesemne își avea de mult răspunsul pregătit.

— Iartă-mă ! Plăcerea fructului oprit. Tu nu ți-ai fi permis asta, ești de o corectitudine aproape bolnăvicioasă.

Desfăcuse un circuit, recompunîndu-i structura cristalină, ca într-un joc.

— ...Te-ai fi mărginit la verificarea posibilităților navei, în limitele prudenței. Este însă o navă tanionică, și e normal să fii tentat de viteza maximă ; interzisă, ca de obicei. Odată depășită viteza luminii, imaginația nemaiavînd nici un rol, îți mai rămîne o cale de cunoaștere, atît. Riscul.

A tăcut. Am verificat dispozitivul pentru îndepărtarea efectului de contracție a spațiului. Funcționare normală. Am examinat orologiul biologic — timpul se scurge normal. Simpla prezență a omului de alături mă întărea în convingerea că riscul se cuvine ignorat.

În clipa următoare îmbătrînisem cu o sută de ani. Acul orologiului juca, rotindu-se cînd într-un sens, cînd într-altul — vîrstele noastre se succedau nebunește. Urcam, coboram prin timp sau eram simple proiecții dinainte de a fi sau după ce am fi fost pe lume. Nu simțeam nimic, lumina scăzuse, umbrele noastre creșteau de-a lungul peretelui, luînd forme hidoase.

— Poate se menține inerția masei...

Prietenul meu prinsese glas.

— Numele de Sudarsham îți spune ceva ? Există o teorie care ar trebui dezgropată, deși nu-mi dau seama ce înseamnă o masă imaginară.

Cuvintele îi fumegau într-o lumină roșie. Gîndurile se împrăștiau în jur ca un mucegai. Am clipit din ochi și ei răsunau găunoși, amintind de niște coji de nucă. Fără îndoială, trupul îmi răsună a gol ; formele lui au rămas goale, ca niște pahare de cristal. Gîndurile au prins formă și contur. Treptat, mă ia în stăpînire o imagine dintr-o carte veche : o furtună de nisip în deșert ; firele de nisip, miliarde, plutind, rostogolindu-se, angrenîndu-se, frecîndu-se unul de altul, scrîșnind — nisipul cîntă.

3

Îmi codificasem în simboluri universale cîteva repere din această rătăcire în infinit, încredințîndu-le unei memorii magnetice. Le-am introdus în decodorul audio-vizual ; atinsesem starea de contemplație.

Unui scafandru, urcînd la suprafață, îi este necesară depresurizarea. Noi am revenit din adîncul infinitului fără platoșa de rigoare ; neîndoielnic, ne vom prăbuși din nou — sîntem o pradă ușoară. Trist, dar adevărat. Un pește mic devorat de un pește mare, devorat, la rîndul său, fără să o știe, de un altul, și așa mai departe : subiect de caricatură. Oricît ne-ar înspăimînta cu lăcomia lui, infinitul acesta este hrană altuia.

E, totuși, o forță care ne apăsă ; care ne poruncește să rămînem în același punct. O invazie virotică, pornind dintr-un punct al organismului, de o anumită sensibilitate ? Inerția de trecere de la masa reală înspre cea imaginară ?

Diagnosticianul de bord îmi catalogă simptomele, apoi amuți, semn că atribuțiile pentru care a fost programat erau depășite. Prietenul meu are obrazul cenușiu, cu pete roșietice. Pleoapele îi lunecă în jos. Mai am puterea să îi șterg sudoarea de pe frunte. Trăiesc aceleași senzații, poate mai diminuate (desigur, se vor accentua în curînd) : fruntea îmi e grea, din ce în ce mai grea, febră aproape de limită, o cădere a tensiunii, greață continuă ; dar nu — e spaima de necunoscut, înflorarea de surpriză a unei noi prăbușiri. Mi-am găsit refugiu doar în ochii lui, care rămăseseră întredeschiși, cad în gol, este o beție neputincioasă — umilitor cît de puține știu despre timp și infinit, noțiuni necesare ca aerul și apa, cîtă vreme știința și tehnologia au lunecat pe spirala logaritmică — privesc în ochii lui, lumina și genele se amestecă, un păianjen, cercurile plasei sînt strîmbe, infinitul poate fi atins, nu vă apropiați de el fără o platoșă... Simt cum îmi cade peste umeri, ca o mantie, tristețea — încet, ireversibil.

AGONIE ALBĂ...

În marea sală a Centrului spațial se află un tablou, o capodoperă a secolului XVIII. La prima vedere prezența acestui ulei într-un loc atît de nepotrivit trezește mirare. Într-un muzeu ar fi rămas o operă de artă și atît. Aici, tabloul drapat cu negru, păzit de doi gardieni și de încă un om, reprezintă acel ceva din viața Centrului Spațial de care oamenii se feresc să vorbească. Aceia care îi știu taina și trăiesc ar salva tabloul înainte de orice, pentru că existența au pierdut-o în timp.

* * *

Drumul era albicios de parcă totul ar fi fost înmuiat în făină. Copacii alburii, cu crengile îndreptate spre cerul de albastru ireal, ca o tipsie inexistentă, dar pe care ochii o vedeau mai mult din dorința schimbării de decor. Pămîntul acoperit de zăpada murdară a prafului din care se ridică aburi albi. Oh, unde este pămîntul, pămîntul adevărat, negru, reavăn, cu mirosul acela proaspăt și rece ? ! Totul este atît de alb !...

Pînă și coviltirul căruței care înaintează plictisită pe drumul ce nu se mai sfîrșește, pînă și el a devenit albicios sub norul de praf. Din loc în loc se văd pete cenușii, de parcă celui care a pictat totul în alb i s-ar fi terminat vopseaua. Căruța merge încet, trasă de caii cu coama încărunțită de pulbere, insensibili la bicele și înjurăturile omului din căruță. Dar nici el nu mai poate continua. Oboseala aceasta albă îl cuprinde. Încremenirea asta a drumului și zbaterea căruței ce încearcă s-o risipească, asemeni unei larve ce luptă pentru a depăși spațiul gol și lipsit de sens dintre viață și moarte. Omul își dă

seama de primejdie şi încearcă să se scuture din amorţeala cu gust fad de praf. Îndeamnă caii, ridică biciul, dar mîna cade lipsită de vlagă, şi el se prăbuşeşte înapoi în alb. Şi spasmul reîncepe ca pulsaţiile neregulate ale unei inimi ce-şi aşteaptă din clipă în clipă sfîrşitul. El iubeşte pămîntul acesta, şi cerul acesta, şi drumul acesta. Îşi iubeşte şi căruţa, şi caii. Doar sînt toate ale lui. Nu, nu chiar toate. Pămîntul, pămînt n-are şi cît ar mai vrea, oh, cît ar vrea măcar o fărîmă din pămîntul acesta imens să fie a lui. Dar de unde ? De unde ? O revoltă surdă îl cuprinse împotriva pămîntului. Şi el, el de ce n-are dreptul la pămînt, de ce ?

Şi cerul ăsta care a văzut atîtea şi a rămas neschimbat ! A văzut biciul sfîrtecîndu-i pielea, a auzit sudălmile grele ale boierului şi a tăcut, nu s-a prăbuşit peste mîna aceea care lovea, lovea, lovea. Nu, a rămas la fel de albastru şi de frumos. Oh, Doamne !

Strigătul sună nefiresc, spărgînd liniştea albă, speriind caii ce tresar ca sculaţi dintr-un somn adînc. Omul privi înspăimîntat de puterea degajată de cuvinte. Aerul vibra cu o intensitate ameninţătoare. Şi el tăcu speriat recăzînd în tăcere. Decorul surise alb, încremenind apoi cu fiecare parte, conştient de forţa lui. Căruţa se scurse încet pe osiile ei albe pînă la cotitura drumului şi apoi dispăru înghiţită de hăul alb...

* * *

..Acelaşi drum, de mii de ori. Atmosfera aceasta dezolantă ! Şi calul şi omul care îşi duc viaţa pe o pînză. O viaţă de umbre şi lumini. Iar eu, un punct material ce încearcă să tragă cortina secolelor trecute.

— Sînt agenta 225 ! Sînt agenta 225 !

De patruzeci şi opt de ore repet apelul disperat spre lumea mea. Această experienţă este o nebunie ! Sînt agenta 225 şi am misiunea de a descifra trecutul unei planete ce a trăit în fragmente de timp, în perioade albe, în plecări şi reveniri. O tablă de şah absurdă, pe care pătrăţelele negre sînt mai numeroase decît cele albe. Proiectarea în spaţiul şi timpul acestui tablou, de fapt în gîndirea materializată a pictorului ! Ce prostie ! Recapitularea misiunii nu mă poate linişti. Mă simt prinsă în urzeala unui păianjen monstruos ce aşteaptă parcă clipa cînd nu voi mai avea nici o scăpare. Prostii ! Şi totuşi

nu reușesc, simt, nu reușesc să captez ideea, nu înțeleg. Oare aparatul va reuși să mă readucă în timpul și spațiul meu? Mi-e frică, mi-e frică! Sînt un cobai și atît. Aparatul n-a fost experimentat. Știu, și totuși mă mint. Oare drumul acesta nu se va termina niciodată pentru mine? E praf, e gol, și e frig. Omul și caii și eu ne-am întîlnit la mijlocul unui drum fără început și fără sfîrșit, la mijlocul unui drum care nu există. Mi-e frică...

* * *

În marea sală a Centrului Spațial se află un tablou drapat în negru. Este o capodoperă a secolului XVIII. Păzit de doi gardieni și de încă un om. Un om cu ochii atintiți undeva într-un punct al tabloului. Și nimeni n-a îndrăznit niciodată să întrebe de ce?

CULOAREA MORȚII ERA ALBASTRĂ

Palmierii albaștri mă întîmpinară cu același freamăt vesel. Clădirea bazei se profilă în amurgul soarelui, care mai mult avea darul să ne înghețe sîngele în vine, decît să-și trimită spre noi căldura și lumina. Albastru, peste tot albastru. Solul cenușiu cu reflexe albăstrii ce izbucnesc din grăunțele ce-l alcătuiesc. O vegetație de culoarea cernelii, un soare violaceu și, pe deasupra, umbra mea azurie. La dracu cu tot albastrul din lume: Costumul meu e alb, alb. M-aude cineva? Costumul meu e alb. Și nava mea e albă. Și Sen... Nu, el nu e alb. El este negru. Da, e negru. Și ce dacă? Eu n-am nimic împotriva lor. Sen este un bun pilot. De ce, dumnezeule, a trebuit să adormim amîndoi? Drumul nostru era calculat cu minuțiozitate. Habar n-am cum de ne-am trezit pe planeta asta blestemată. O planetă albastră. Stația meteorologică e distrusă. Și doar îl prevenisem pe Sen. Acum, în orice clipă, putem fi atît de aproape de... Nu, nu vreau să rostesc acest cuvînt. Abisul care

se deschide înainte, o cădere în gol, în care viața ți se concentrează într-o fracțiune de secundă. Viața. Nu vreau să mor. Ce stupid ! Nu există nici-o speranță pentru noi și totuși ne încăpățînăm să luptăm, să luptăm cu disperare pentru, nu contează cît, un minut, o secundă de existență. O secundă, e adevărat, dar o secundă în plus. Nu vreau să mor pe planeta asta !

Of ! În sfîrșit, am ajuns. Ah ! Eram sigur. Sen doarme. Dumnealui se odihnește ! Azi-noapte a păzit stația meteorologică. Pot să fiu liniștit, nu ? Furtuna aceea îngrozitoare nu va izbucni, sau chiar dacă o va face, noi vom ști din timp. Sigur. Simt că înnebunesc. Nu știu cum mă stăpînesc să nu-l lovesc. Îmi vine să-l omor ! Ce-ar fi ? Rezerva de apă e pe sfîrșite. Pentru unul singur ar ajunge mai mult timp. Dumnezeule ! Secunda în plus, nu ? Clipa mea de viață, de viață reală ar trebui să coincidă cu clipa adevărului. Unicul moment cînd sîntem noi înșine. Așa spunea Nadina și ochii ei negri deveneau mai adînci, de nepătruns în strălucirea lor stelară. Nu, nu trebuie să mă gîndesc la ea. Nu acum. Nu acum. Acum o să-l trezesc pe Sen.

— Sen, scoală. Scoală, n-auzi ? Vino să vezi ce ispravă ai făcut. Sen ?

Ce mai are și Sen ăsta ? Parcă e un bolovan. N-are nici-o grijă. Se crede în vacanță.

— Sen, Sen ? Sen ? ! Sen, n-auzi ? De ce nu răspunzi ? Răspunde ! Sen, te rog, te rog, nu glumi. Rîzi, nu-i așa ? N-am chef de joacă ! Termină odată ! Ce, ce vară mai e și asta ? Nu se poate ! Îți bați joc, nu ? Îndrăznești să rîzi de mine, negru murdar ? Ai merita să... Fals, fals, fals. Totul s-a sfîrșit. E mort ! Mort ! Trebuie să mă liniștesc. Ah ! dacă aș avea niște scotch. Să beau, să beau ca să uit. Să uit. Am rămas singur. Trebuie să-l îngrop. Unde o fi sapa mea ? A, iat-o !

— Stai aici, Sen. Știu că nu-i frumos să te las singur în ziua morții tale. Îmi pare rău, dar nu pot altfel... N-o să stau mult. Unde o să găsesc un loc ? Aici, aproape de bază. Da, cred că aici e bine. Ce greu intră sapa în solul ăsta ! Dacă se poate numi sol... În sfîrșit ! Doamne, ce greu e trupul lui Sen ! Ce, ce are în brațe ? Ce-i asta ? Apa ! ! ! ! Dumnezeule ! Apa ! ! ! Am rămas fără apă ! A băut-o toată ! Toată ! N-a rămas nici o picătură. Ticălosul ! A făcut-o înadins. Negru invidios și josnic ! A vrut să mor. Nu, nu vreau să mor ca un cîine. Vreau acasă ! Pămîntul, Pămîntul nu poate fi departe. Fără apă n-am nici-o șansă. Nici una. Ce sete mi-e !

— Sen, de ce mă privești așa ?

Te bucuri, nu ? Nu te mai uita la mine ! Închide ochii, închide-i ! Nu mă aude. Nu mă... Ce dracu ? Am înnebunit de tot ? Cum să mă audă ? Doar e mort ! Dar dacă se preface ? Dacă a ascuns apa ca să trăiască el mai mult ? Apa l-ar ajuta. Poate că o să vină o echipă de salvare. Iar eu, eu aș fi îngropat în locul lui. Da. Aș sta în groapă cu mîinile pe piept. Cu ochii închiși. Nu ! Ce e cu mine ? Ce se întîmplă ? Nu, nu trebuie să gîndesc astfel. Ce prostii îmi trec prin cap. Mi-e sete ! Mi-e sete ! Tot trupul îmi arde. Apă ! Apă ! O picătură. Numai o picătură. Bidonul e gol. Gol ! Pistolul. Ce rece e ! E bine așa. Acum, acum a început să ardă totul. Ce frumos e ! A dispărut albastrul. Flăcări care dansează sălbatic. Ce cald e ! De ce mă arde așa ? Apă ! Mi-e sete ! Pistolul. Da, ar fi o soluție. O simplă apăsare și gata. Nu. Nu vreau ! Poate că tocmai acum sosește o navă. Poate că o să scap. Trebuie ! Vreau să mă întorc pe Pămînt, s-o caut pe Nadina și să-i spun. Am atîtea să-i spun. Nadina. Doamne, cum mă arde ! Centuri de foc mă strîng. Ochii. Mii de lănci arzînde îmi înțeapă ochii. De ce ? Apa. Apa. Ochii. Nadina. Pămîntul. Apa !...

CASA DE PE COLINĂ

Cînd în seara zilei de 18 august 197..., șeriful anunță la cîrciumă că în oraș va veni un individ, de profesie doctor și pe nume Glenn, nimeni nu se miră. Era un fum să-l tai cu cuțitul și mi-amintesc că John Thursby a spus că noul doctor o să închidă localul fiindcă aerul e poluat. Toți au început să rîdă, dar le-a pierit pofta cînd au aflat că tipul ăsta, Glenn, nu era un doctoraș oarecare venit în orașul nostru să se căpătuiască. De altfel nici nu venea pentru noi, ci pentru bieții bolnavi din Casa de pe Colină. Așa numeam noi ospiciul situat în afara orașului. Oamenii evitau să-l pomenească în discuțiile lor. Era un subiect pe care trebuia să-l ocolești. Nu de alta, dar imediat îți căuta cineva pricină. Cred că oamenilor le era rușine de vecinătatea asta neonorabilă. În ultimul timp ospi-

ciul se afla sub conducerea sorei şefe, domnişoara Andrew, o scorpie afurisită. Pare ciudat, dar toţi se temeau de Colină, iăr cei care aveau de-a face într-un fel sau altul cu cei de-acolo, nu erau priviţi cu ochi buni.

Eu, care mă bucuram de respectul oamenilor, de cînd îl bătusem zdravăn pe Billy Jack, le surprindeam uneori privirile suspicioase şi asta numai pentru că lucram ca îngrijitor acolo.

Încet, oamenii s-au ridicat să plece. Eu am ieşit printre ultimii. Era o seară tare frumoasă. Drumul spre Colină era construit din pete de lumină şi întuneric. Aşa e şi viaţa noastră. Ţi se serveşte menu-ul complet, dar nu ştiu cum se face că totdeauna părţile negre sînt mai mari. Tare-aş vrea să-l văd pe ăla care a zis că fericirea plictiseşte. Dar, pînă atunci, drumul părăsea şoseaua principală, dînd într-o cărare îngustă. Trebuia să trec printr-o pădure, dar cu toată ora înaintată nu-mi era teamă. Făcusem drumul acesta de mii de ori. Luna era ca un condur de argint şi, nu ştiu de ce, m-am simţit deodată eliberat. De ce anume eliberat n-aş putea să spun. Dar asta a fost senzaţia. Aveam impresia că văd pentru prima oară pădurea...

— Domnule comisar, sînt clipe în viaţă cînd te simţi cel mai bun, cel mai frumos ! Atunci am trăit un astfel de moment.

Poate a fost de vină vechea pădure, copacii argintaţi palid de lumina lunii, umbrele mlădioase ale ierbii. Am iubit totdeauna iarba. Eu m-am născut la ţară şi acolo am învăţat să iubesc pămîntul şi darurile lui. Am învăţat mai ales să le văd, să le simt ca o parte din fiinţa mea. Cărarea urca şi printre pomi se zărea clădirea albă a Casei. „Ca un far în noapte", aşa spunea doctorul Harvey şi nu sînt sigur dacă tonul lui nu suna ironic.

Cînd am ajuns mi-am dat seama că în lipsa mea se petrecuse un eveniment deosebit. În holul mare erau aşezate două valize mari de piele. Nu erau prea noi, dar bine întreţinute, de culoare neagră. Păreau foarte grele. Tocmai mă întrebam cine o fi venit, cînd un glas spuse :

— Jo, nu te mai holba atîta la valize. Pune mîna şi du-le sus. A sosit doctorul Glenn.

Ei bine, să-mi fi spus cineva că la Bursă s-a anunţat falimentul societăţii Manfred & Comp. unde aveam şi eu acţiuni şi nu m-aş fi mirat mai tare. Dacă n-ar fi fost primele cuvinte aş fi jurat că nu domnişoara Andrew îmi vorbise. Unde era

glasul care-ți dădea senzația tîmpită pe care o încerci pe scaunul dentistului ? Vocea îi era aproape normală. Oare de ce o fi așa de tulburată ? Am luat valizele și le-am dus în cameră.

— Bună seara, domnule doctor !

Deci ăsta era doctorul Glenn. Mă privi scurt și apoi îmi indică cu un gest la fel de scurt unde să pun bagajele.

— Mai aveți nevoie de ceva, domnule doctor ?

— Nu, mulțumesc. Despachetează-mi, te rog, lucrurile !

Doamne ! Acum înțeleg de ce era tulburată domnișoara Andrew. Era un om înalt, slab, de o slăbiciune uluitoare. Pielea îi era nefiresc de întinsă pe pomeți, de o culoare bătînd în cenușiu-verzui. Un fel de încremenire a mușchilor. Nici o tresărire. Numai ochii erau de o mobilitate obositoare. Foarte negri. Cînd m-a privit am avut impresia penibilă că sînt măsurat și cîntărit, am avut senzația groaznică că omul ăsta, dintr-o singură privire, știe totul despre mine, chiar și ceea ce eu nu știu.

Cînd mi-a întins cheile de la valize i-am văzut mîinile cu degete prelungi ca niște gheare, cu epiderma gălbuie ca a rațelor doamnei Johnson. Tot timpul cît am stat în camera lui m-a urmărit un sentiment ciudat. Deși părea că nu-mi dă atenție mă simțeam controlat. Am căutat să termin cît mai repede. Cînd am ieșit, aproape am alergat pînă în camera mea unde am băut un whisky dublu. Mi-am mai turnat unul, m-am așezat în fotoliu și abia după aceea m-am simțit mai bine. Biata domnișoară Andrew ! O iertasem pentru toate șicanele pe care mi le făcuse.

În zilele care au urmat mi-am dat seama că totul s-a schimbat. Un fel de teroare se instalase în rîndurile personalului. Aceeași senzație de repulsie, amestecată cu teamă, o citeam în ochii oamenilor, fără deosebire, doctori, surori, chiar bolnavi, atunci cînd apărea doctorul Glenn.

Era, totuși, un doctor bun. Cu subordonații săi se purta cu un fel de politețe rece, oarecum disprețuitoare. Nimeni și nimic nu putea să-l tulbure. Era exigent, iar atunci cînd făcea o observație ironia lui era zdrobitoare. După o săptămînă, doctorul Helm a plecat. Totul a pornit de la un tratament greșit aplicat. Nu era o greșeală prea gravă, dar, după o admonestare publică, făcută în modul cel mai jignitor cu putință, doctorul Helm a părăsit spitalul. Apoi au început să plece unul după altul. Parcă doctorul Helm lăsase vorbă să-l urmeze cu toții. Nu mai rămăsese nici un doctor, iar din personalul de serviciu doar eu mai eram. Rămăsese și domnișoara Andrew. În

locul celor plecați au venit niște oameni la fel de ciudați ca și doctorul Glenn. Aceeași înfățișare lipsită de trăsături omenești, același fel de a fi. Parcă erau cu toții frați. Chiar și în modul cum au sosit. Adică n-au sosit, pur și simplu ne-am trezit cu ei prin spital. Zilele se scurgeau și apăruseră aparate noi ciudate. Le-am văzut într-o zi cînd am intrat în sala nr. 1 ca să fac curățenie. Am rămas încremenit de uimire. Cînd oare apăruseră toate mașinăriile astea ? ! Am vrut să le cercetez mai deaproape, dar atunci a apărut doctorul Glenn.

— Ce cauți aici ?

— Ăăă..., vreau, ăăă... vreau să fac curățenie, domnule, doctor.

Mă simțeam ridicol, mă bîlbîiam de parcă cine știe ce aș fi vrut să fac. Doctorul m-a străpuns cu privirea și, pentru o clipă, am avut senzația că-mi stoarce cineva creierii.

— Nu-i nevoie. De acum înainte n-ai ce căuta aici. Treaba dumitale este să faci curat în hol și în saloanele bolnavilor.

— Am înțeles, domnule doctor !

A mea era vocea uscată și sugrumată ? Mă simțeam sleit de puteri. M-am dus în camera mea și mi-am turnat un whisky dublu. În ultimul timp asta era singura metodă de a mă liniști. În oraș nu mai coborîsem de trei săptămîni. Doctorul Glenn nu permitea ieșirea din spital pe motiv că nu știe cînd are nevoie de noi. M-am hotărît să-i spun doctorului Glenn că vreau să plec. Nu mai puteam suporta...

— Domnule comisar, nu inventez, mi-era groază ! Încă nu știam de ce. Dar totul era anormal. Oamenii aceia, credeți-mă ! Felul cum se purtau cu bolnavii... Nu știu cum să vă explic. Nu-i maltratau, le îndeplineau toate dorințele, le alinau durerile și, totuși, era ceva ciudat în atitudinea lor. Nu zîmbeau, nu vorbeau, nu erau umani.

Am încercat să dorm dar n-am putut. În ultimul timp aveam insomnii, iar cînd reușeam să adorm, mă chinuiau coșmaruri groaznice. Am vrut să îmi mai torn un whisky, dar se terminase. Trebuia să cobor la parter să iau o sticlă. Coridorul era pustiu. Era liniște, însă nu acea liniște dintr-o casă în care oamenii dorm. Era o tăcere nefirească. Mi-am luat sticla și am ieșit afară. Și atunci, pur și simplu, am simțit că înnebunesc. Mi-a venit să urlu, să fug sus în camerele bolnavilor incurabili și să mă închid acolo.

Pe pajiște era un fel de avion, sau nu știu ce-o fi fost ! Avea forma unei elipse foarte turtită, argintie. Părea o navă

din filmele de aventuri. Dar nu era un film. Era realitatea, numai și numai realitatea. O mulțime de oameni se învîrteau în jurul ei. Doctorul era și el acolo. Deodată am văzut un grup de bolnavi mînați din urmă către vehicul. Erau ca halucinați. În lumina lunii pielea le sclipea într-un mod ciudat. Atunci am înțeles de ce nu aveam voie într-o anumită aripă a spitalului.

Cine erau acești monștri răpitori ? Cine erau și ce voiau ? Bieții bolnavi trebuie salvați !

Deodată unul dintre ei m-a văzut. Am început să fug. Am alergat, am alergat. Îi simțeam mereu în urma mea. Pădurea părea ciudată înfricoșătoare. Aș fi vrut să fiu un copac, o frunză, aș fi vrut să fiu orice. Mi-era frică, o frică teribilă !

— Domnule comisar, ei, ei nu sînt oameni ! Nu sînt oameni ! Nu știu cum am ajuns aici. Trebuie să-i salvați pe oamenii aceia, pe bolnavi. Ființele acelea trebuiesc prinse și distruse ! Distruse ! Domnule comisar, credeți-mă, nu-i o poveste ! Domnule comisar, eu...

— Liniștește-te, Jo ! Liniștește-te ! Mergem chiar acum. Mașina e pregătită. Mergi cu noi sau rămîi să te odihnești ?

— Merg cu dumneavoastră, domnule comisar.

* * *

— Glad, trebuie să ne grăbim. Omul acela o să alarmeze întregul orășel. Dacă l-am fi prins, ar fi fost mai bine pentru toți. De ce a fugit ? Doar a văzut că nu avem arme.

— Lasă, Dood. Nu te mai necăji. El nu era bolnav. Și apoi tot n-ar fi înțeles. Oamenii pun încă multe lucruri la îndoială. Chiar și aceștia, care peste un an se vor întoarce perfect sănătoși. Vor crede că prinderea doctorului lor i-a făcut bine. Și îi vor fi recunoscători.

Poate cîndva, mai tîrziu, oamenii vor ști să ne spună un simplu „mulțumesc" din inimă.

* * *

— Domnule comisar, domnule comisar ! Am căutat peste tot. Nici urmă de bolnavi. Spitalul este pustiu. Doar iarba de pe peluză este călcată. Altfel s-ar crede că aici n-a stat nimeni.

— Bine, sergent. Mulțumesc. Pregătește mașina !

— Domnule comisar, cum rămîne cu mine ? Eu ce fac ?

— Nimic, Jo. Absolut nimic. Voi raporta la Frisco, va veni o comisie. Se va face o anchetă mare. Altceva nu se poate face, îmi pare rău. Tu rămîi aici, să răspunzi la întrebări. La revedere, Jo.

— La revedere, domnule comisar.

Maşina porni repede, înghiţind lacom cărarea. Casa se zărea din ce în ce mai puţin, ca un far în noapte.

CRINII

Pe masa de lucru a lui Old-Crin se zăreau ediţiile de seară ale marilor ziare. Bătrînul îşi scutură petalele albe, puţin îngălbenite de vreme şi începu să parcurgă încă o dată articolele. Toate vorbeau despre suprapopularea planetei, despre necesitatea găsirii unei alte planete, care să ofere condiţii de viaţă crinoizilor.

— Uşor de zis, uşor de zis. Dar unde să găseşti o planetă cu mediu propice dezvoltării noastre ? Ultimele cercetări vorbesc despre o planetă dintr-o galaxie îndepărtată. Ar fi o soluţie. Şi, totuşi, ar fi periculos. Adaptarea rămîne o problemă deschisă. La întrunirea crinoizilor voi cere discutarea acestui lucru.

* * *

Drumul se oprea brusc, tăiat de linia neregulată a copacilor. Totuşi, ultimele vile se mai zăreau încă. Pe fundalul cerului însîngerat se proiectau ameninţătoare coroanele copacilor. Şoaptele crengilor mă închid în învelişul sonic al îndemnului. Să merg, să merg. Gîndurile se aliniază cuminţi, apoi urmează explozia. Gînduri împrăştiate luptă sub teroarea sunetelor. Paşii mă poartă singuri. Unde ? Nu are importanţă. A !... Ochii mi se zbat în durere. Schimbarea decorului i-a lovit nemilos. Dansul şoaptelor continuă. Creierul meu lucrează înfrigurat.

Intrarea strict oprită ! Intrarea strict oprită ! Intrarea... intrarea ? Mîinile se întind albe, goale, să rupă unduirea materiei în spațiu. Să merg, să merg. Copacii întind un braț acuzator. Cerul se prelinge în lacrimi grele. Șerpii verzi ai pămîntului mi se agață de picioare. Să merg ! Să merg ! Alb, drumul se lățește în alb. Cad pe banca impersonală, străjuită de foșnete melodioase. Totul unduiește lin. Rămîi, rămîi, rămîi ! Masa clipește stins. Îmi închide drumul. Cerul se zbate, prins în capcanele timpului. Lemnul tare mă cuprinde în brațele-i infinite, liniștitoare. Lacrimi albastre, lacrimi cenușii, lacrimi negre, lacrimi închise în clepsidra necunoscutului. Ramurile copacilor amenință tăcut. Cresc încet, dar sigur, umbrele cuprinzătoare, umbrele nopții, umbrele,

— Cine ești ? Tăișul întrebării scutură copacii, clepsidra încremeni și clipa căderii se multiplică la infinit.

— Cine ești, cine ești, cine ești...

— Cine sînt ? Doamne, cine sînt ? Ochii negri ard. În focul lor se oglindesc propriile-i chinuri. Doamne, cum ard ! Răspunsul, care este răspunsul ?

— Sînt Cosimna.

— Sînt Cosimna, sînt Cosimna repetă copacii la infinit. Sînt Cosimna șoptesc șerpii verzi. Focul se aprinde mai tare, crește. Ard. Simt că ard. Vreau să fug. Șoaptele, șoaptele susură încet. Rămîi, rămîi ! Arde. Totul arde ? Cerul, cerul arde ? Nu, el plînge cu aceleași lacrimi cenușii și negre. O lacrimă cenușie, o lacrimă neagră.

— Numele tău e Maria.

Maria, Maria, ramurile copacilor biciuiesc aerul, tentacule nevăzute se apropie, le simt. Cuvîntul, cuvîntul mă ucide. Încerc să mă ascund sub vălul greu al părului. Ramurile mi-l resfiră, descoperindu-mă.

— Eu sînt Omul.

Omul, Omul repetă înveseliți șerpii.

Cărbunii ard mocnit. Cînd oare vor străluci din nou ? Omul întinde mîna lungă, puternică, transparentă.

— Vino, stai jos.

Ramurile tac. Și șerpii tac. Raze palide îmi string mîna în brățara imposibilului.

— Vino, Maria. Tu ai plecat de mult, de mult. Atît de demult, încît ei, te-au uitat. Vezi, numai ciinii nu te-au uitat. Au adulmecat tăcuți parfumul tău. Ei nu uită niciodată.

DILOIU 78

Fulgere galbene izbucnesc scurt din grămada informă a crengilor. Alb. Din nou alb. Masa clipește din ochiul ei, acum îmbrăcat în alb. Nu, nu vreau să merg. Dar mîna mă trage nerăbdătoare. Cad din nou pe banca ce, deodată, mustește de personalitatea ce izvorăște din lemnul tare și sigur.

Ochii mei trăiesc independent de voința mea. Nu trebuie, nu trebuie să privesc acolo. Flori, flori cu petale moi se revarsă, se rotesc în căutarea unei victime. Florile vibrează, aerul se zbate prins în mrejele lor. Își schimbă culoarea neîncetat. Roșu sîngeriu, apoi negru, un negru rău, aspru. Florile. Simt că mă-năbuș. Acum sînt albe, negrăit de albe, de pure, de luminoase. Dansează, uluite parcă de farmecul lor. Vor să cuprindă totul. Petalele șoptesc ceva. Nu vreau să ascult.

— Maria, Maria tu ești a noastră. Maria.

Nu ! Țipătul sfîșie brațul florii. Din rana proaspătă se scurg picături mari, verzi. Omul mă trage într-o goană nebună. Ramurile se apleacă, biciuindu-mă crunt. Șerpii își înfig colții mici, bucurîndu-se. Florile cresc, cresc mereu. Glasul lor sună tainic, insistent, paralizant : „Revino, revino, revino !

Drumul se deschide înaintea mea. Un pas numai și...

— Pleacă, Maria, pleacă ! Nu mai veni. Or să mi le ia din nou. Du-te și nu mai reveni !

Un pas, încă un pas. Dar el ? Cine ?

— Pleacă, pleacă ! Să nu te întorci niciodată aici !

Drumul se deschide larg. Copacii gem, sfîșiindu-i hainele verzi, risipindu-le printre șerpii ce se mușcă într-o luptă continuă. Pașii mă poartă înainte. Gîndurile încep din nou să se alinieze cuminți.

— Ah ! țipătul se opri la jumătate. Mă prăbușesc în gol. De ce durează atît de mult ! Cad ! cad ! Opriți-mă, opriți-mă, opri...

•
• •

A doua zi cînd poliția, chemată de la un telefon public, sosi la locuința actriței Cosimna Lack găsi o mulțime de oameni care comentau moartea cele mai bune actrițe a anului. Medicul legist constată decesul și scrise pe fișă : „Atac de cord". Cadavrul a fost transportat de urgență la morgă. Încetul cu

încetul lumea se risipi. Bătrîna menajeră a Cosimnei începu să facă ordine, lacrimi mari îi şiroiau pe faţă. Deodată, un şuier brăzdă aerul.

Peste cîteva ore, cînd inspectorul Keaton veni din nou pentru a lua un interogatoriu bătrînei avu neplăcuta surpriză de a găsi un nou cadavru în locuinţa artistei.

Medicul legist constată decesul şi scrise pe fişe : „Atac de cord".

Inspectorul rămase singur. Începu să se plimbe gînditor prin cameră. Se opri să admire tablourile. Era un bun cunoscător de artă. Nici nu auzi şuieratul prelung ca de şarpe... Tentaculul alb îl prinse. Începu o luptă pe viaţă şi pe moarte...

În zori, poliţia a fost chemată, pentru a treia oară la locuinţa actriţei Cosimna Lack. Cînd pătrunseră înăuntru găsiră casa devastată, de parcă ar fi avut loc o bătălie îngrozitoare. Într-un colţ, inspectorul Keaton, mort, ţinea strîns în mînă un frumos exemplar de crin. Cel mai frumos crin din lume, pe care renumitul savant John Peterson ţinuse să-l ofere actriţei. Era primul exemplar dintr-o serie care începuse deja să se vîndă. Cadavrul inspectorului era oribil mutilat. Din frumosul crin curgeau picături mari, verzi.

Întreaga poliţie se puse în mişcare pentru a prinde pe sadicul asasin al celor două femei şi al inspectorului Keaton.

Cînd medicul legist se îndreptă spre casă era o seară minunată. Se simţea din nou tînăr. Vîntul aducea mireasma crinilor ce invadaseră oraşul. Toţi cumpărau crini.

Se gîndi că ar fi cel mai frumos lucru dacă i-ar duce şi soţiei sale un buchet de crini. De cînd oare nu-i mai luase flori ? Şi, binedispus, grăbi pasul, după ce alesese, din coşul vînzătoarei, cele mai frumoase exemplare.

DANIEL COCORU

MANUSCRIS GĂSIT ÎN DEPOZITUL WOW

I

Domnule,

Perspicacitatea dv. conjugată cu abilitatea OPERATORULUI meu au dat frumoase rezultate ; am reuşit să sustragem — nu fără greutăţi — filele care vă interesează. Le vom expedia cu primul CURIER.

Primiţi, etc.
J.P.L.

II

13 mai

O maşină automată pentru colectarea deşeurilor menajere — întreprinderea de salubritate a oraşului oferă un mare premiu pentru modelul cel mai reuşit ; mă tentează propunerea !

16 mai

Cred că formula cea mai potrivită e un biomecanism.

Pentru a nu fi stînjenit de aglomeraţia de pe străzi are nevoie de mare mobilitate : Va zbura !

2 iulie

Am terminat prototipul.

La partea inferioară, într-un sac de plastic negru, sînt depozitate deşeurile, aglomerate în cuburi.

3 iulie

Funcţionează perfect.

S-ar putea să cîştig premiul oferit de municipalitate.

Peste o săptămînă, proba publică !

10 iulie

Victorie, am cîştigat !

Mi s-au comandat 12 bucăţi de... M-am hotărît : numele lor va fi : PRINALDE.

28 iulie

S-a terminat. A intervenit armata şi a cumpărat totul.

Adaptate, PRINALDELE vor lupta în junglă împotriva partizanilor ; după capturare, aceştia vor fi presaţi şi depozitaţi în formă de cuburi la un centru de cercetări speciale.

30 august

Se aude că, la centru, cuburile, tratate în mod corespunzător, vor servi la fertilizarea regiunilor distruse de bombele chimice.

1 septembrie

Opoziţia mea — 0. Toţi se uită urît la mine ; mi se reproşează că nu vreau ca acest război îngrozitor să se termnie mai repede.

5 septembrie

Azi am fost arestat ; sînt acuzat de colaborare cu duşmanul. Ce sfîrşit idiot !

16 septembrie

Oroare ! Ieri, spre seară, întregul lot experimental de PRINALDE adaptate a evadat.

Pe înserat, străzile sînt pline de oameni ieşiţi la plimbare — în cîteva ore orăşelul era aproape gol.

O fîlfîire, un foşnet, apoi nimic. Nu mai exişti ! Ce grozăvie !

. .

O zi

Cred că este ora prînzului. Tot ce mai era viu s-a înarmat şi a plecat la vînătoare de prinalde.

S-a înserat. Nimeni nu s-a mai întors.

A treia zi ?

Oraşul e pustiu.

Singurele fiinţe vii sîntem noi, puşcăriaşii.

Linişte peste tot.

De două zile nu ni s-a mai adus mîncare.

Peste tot e linişte.

Din cînd în cînd urlăm a disperare.

Linişte.

Afară, PRINALDELE se rotesc în cercuri moi, adulmecîndu-ne.

GRANULE DE ÎNTUNERIC

În uriaşa cameră de spital sînt doar două paturi metalice aşezate de o parte şi de alta a uşii de lemn ; monştrii aceştia patrupezi sînt albi, dar în unele locuri vopseaua a sărit lăsînd să se vadă metalul negru, oxidat. Fiecare pat este acoperit cu cîte o pătură cafenie pe care se întretaie, formînd pătrate sau poate romburi, nişte linii roşii ce pornesc de undeva de sub cearceaful ce acoperă marginile păturilor. Patul din stînga uşii este ocupat de peste şapte luni de A. Kbilno el aşteaptă să poată pleca, sînt ultimele ore pe care le petrece în spital.

— Vă rog să priviți în stînga ! Desigur, ați observat o pată roșie pe ocean — este vestita insulă coraliferă Morbipams, care împreună cu vecinele ei, Tonga și Toubouai, vor fi așa de vizibile peste cîteva clipe...

— Nemaipomenit ! Survolăm în aceste momente chiar mijlocul „triunghiului morții" !

— Și ce-i cu asta, Kbilno ? !

— Cum, nu știi că în această groaznică zonă, delimitată de insulele Tonga, Toubouai și Morbipams, dispar fără să lase nici o urmă, în fiecare săptămînă, circa 3,076 de avioane ? Se volatilizează pur și simplu !

— Este normal, într-o regiune foarte circulată sînt și multe accidente...

— Mă scuzați că intervin ! Domnul are dreptate, calculele efectuate de statisticieni arată că fenomenele din așa-numitul „triunghi al morții" se încadrează perfect în legile cunoscute.

— Bine, dar gîndiți-vă că fără să...

I se povestise că a fost adus aici plin de răni și cu hainele aproape arse ; îl adunaseră niște turiști de la marginea unei șosele mai mult mort decît viu. I-au înapoiat tot ce găsiseră asupra sa : o batistă, un blocnotes, un pieptene, un creion și un portofel — gol ; cît despre acte, nici urmă de așa ceva.

— Doamnelor și domnilor, avionul va ajunge peste o oră la Santiago de Chile ! Ce urmase acestei amintiri nu știa precis. Parcă a fost învăluit de întuneric și ceva asemănător unui lichid vîscos i se infiltra prin toți porii ; era ca și cum, îmbrăcat într-un costum de scafandru, ar fi fost cufundat într-o cadă cu ulei și totul se auzea confuz de încet, enervant. Și peste tot plutea o beznă ce-l înfiora. După care... se trezise în camera de spital, acoperit de pansamente și de tot felul de fire și tuburi care își aveau începutul, sau poate sfîrșitul, sub pat.

Cum adică „cît despre acte, nici urmă de așa ceva" ? Pașaportul și celelalte hîrtii din haină le puteam „pierde", dar servieta cu documente secrete ? A fost legată de mine, cu o brățară specială, la încheietură o cicatrice roșie-alburie stătea acolo mărturie că acolo a fost cătușa de oțel. Cine, și mai ales cum, reușiseră s-o desfacă ?

Furat de gînduri, se îndepărtase destul de mult de spital. Privi nedumerit în jurul său. În care parte este gara ? Ar fi întrebat un trecător, dar strada era pustie. Va trebui să se descurce singur. Porni la întîmplare. Dădu colțul. Merse pe o stradă lungă și întunecoasă. O luă apoi la stînga și nimeri în-

tr-o piață puternic luminată de niște globuri suspendate. Avusese noroc, ajunsese într-o stație automată de electrobuze. Și aici — liniște, pustiu.

A găsit repede bucata de tablă vosită în galben cu chenar albastru pe care erau trecute plecările. După indicațiile ceasului din stație mai avea doar cîteva minute de așteptare. Intră în clădirea stației ca să-și cumpere un bilet. Îl luă.

În neant o cupă de lumină se vărsă și-l potopi cu albastrul ei orbitor. Un huruit funebru urca din subsoluri zguduind clădirea. Lumina din becuri se zbătea spasmodic. Discurile calendarului automat păreau înțepenite și numai scrîșnetul pe care-l scoteau le trăda goana pe loc. De undeva, undele tăcerii izbucniră învăluind totul. Din nou — liniște. Liniște. Ametit se smulse din liniște și alergă afară. La aer. Privi în urmă. Parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Calendarul automat funcționează normal. Era ora 21.12, ziua 11, luna iulie, anul 1991.

Se așeză pe banca metalică din față pe care-și lăsase pachețelul cu mîncare. Șuieratul sirenei ce vestea plecarea se rostogoli spre el. Sări în picioare și, luînd pachetul și ziarul de alături, se îndreptă spre ghidajul nr. 0, de unde trebuia să plece electrobuzul. După ce se așeză comod într-un fotoliu și băgă cu un gest automat ziarul în buzunar, Kbilno, obosit de atîtea întîmplări, adormi.

Ajunse în orașul său spre dimineață. Orașul adormit, învăluit în ceață îi apăru tulburé, întocmai ca o imagine de cinema la care operatorul distrat a uitat să regleze claritatea. Străzile se încolăcesc în jurul caselor udate de lacrimile nopții, ale morții poate. În vîrful unor stîlpi de fontă înflorată clipesc a somn globuri de sticlă albă ; ele marchează drumul spre grădina publică. Insomniile stau pitite în burlanele de tablă nichelată, de unde în zori se prăvălesc pe asfaltul cenușiu al străzii. Din cînd în cînd se pot vedea bulgări de lemn sticlos, ce se rostogolesc afară din burlanele lucioase, pînă pe rigolă. Sub adierea razelor de soare se prefac în vise și se înalță, plutesc la întîmplare prin orașul obosit.

Își găsi strada ; el locuia la nr. 212 bis ; a cincea casă de la librărie, cînd mergi spre grădina publică. A, uite librăria. Numerele începură să se perinde prin fața ochilor : 218, 216, 214, 212, 210, 2... Hei, dar unde-i 212 bis ? Se întoarse și privi : înainte de 212 era 214, iar după el 210 ; trei blocuri masive, bine înfipte în fundație. Se uită printre ele, nici urmă de 212 bis.

Uluit, o porni la plimbare pe străzi. Un soare galben-verzui lumina anemic bocănitul pașilor săi prin orașul pustiu. Începu să creadă că totul a fost o nălucire. Sigur că da, blocul era tot acolo, la locul lui. Eu nu l-am văzut.

Se opri și vru să se întoarcă, dar rămase încremenit ; în fața lui se înălța semeț 212 bis. Se repezi în interiorul blocului de parcă i-ar fi fost frică să nu dispară din nou. Deși liftul funcționa, urcă în fugă scările de piatră roșie, împodobite din loc în loc cu flori albe. Balustrada scării era formată dintr-un șir de balauri din fier forjat, încolăciți, așezați frumos unul în spatele celuilalt. Triști, privesc înainte cu ochii lor albicioși de cretă pe omul care nu așteaptă la rînd și care urcă scările, tropăind. Neputincioși, se lasă depășiți ; ei niciodată nu vor reuși să avanseze nici un centimetru.

După șase etaje se opri epuizat. Ajunsese. În fața sa era chiar ușa apartamentului său. Se apropie de suprafața lăcuită în brun-închis și o mîngîie cu duioșie. Era acasă. Ușa îi răspunse la mîngîiere, deschizîndu-se ușor, ca o invitație. Trecu pragul, gîndindu-se că peste cîteva momente va...

O lovitură în cap îl făcu să leșine. Se trezi într-o cameră văruită în alb, legat fedeleș. În fața lui, la un birou, un polițist teribil de gras.

— Ai făcut ochi, puișorule ? zise polițistul. Credeam că ne-ai părăsit pentru totdeauna. Și, după o scurtă pauză adăugă: Recunoști că ai ucis-o ? ! Îi arătă un cadavru ce se afla în dreapta, sprijinit de unul din pereții laterali.

— Eu acum am ajuns aici...

— Gura ! Nu mă interesează cînd ai ajuns. Deci nu vrei să mărturisești. Degeaba încerci să negi, avem probe împotriva ta !

Și îi arătă obiectele ce erau înșirate pe birou.

Îl lăsă pe grăsan să urle mai departe. Deci și ăsta ia parte la complotul îndreptat împotrivă-mi. Își fixă privirea asupra obiectelor de pe biroul din față.

— Scrie, urlă polițistul către o stenografă apărută ca din pămînt. A ajuns în acest oraș cu gîndul să se răzbune pe... un pieptene, un portofel, o batistă, un creion, un blocnotes... s-a întors deoarece uitase... un pachețel cu mîncare și un ziar... cu care a săvîrșit oribila... este din 11 iulie 1951... profitînd de neatenția... Bine, dar asta-i ziua cînd trebuia să ajung la Santiago de Chile... cu o cruzime de nedescris a... „o tragedie aeriană"... a fugit de la locul unde... „avionul ce zbura pe ruta Bagsville (Australia) — Santiago de Chile"... și-a pregătit cu

multă atenție... „la bord pasagerii :... nr. 11 A. Kbilno"... a fost capturat după o luptă... „cercetările au fost sistate din cauza"...

— Stai jos, unde te bagi ? ! Semnează ! Haide odată ! Doar ți-ai recunoscut vinovăția !

În dubă era cald. Un miros înțepător de polițist nespălat îi scormonea măruntaiele. Mașina huruia alergînd spre secția de poliție sau spre locul de execuție. Și, dintr-o dată, se simți învăluit într-o beznă oribilă, prin care un lichid vîscos se infiltra, inhibîndu-i aproape toate simțurile. Se simțea ca și cum ar fi fost îmbrăcat într-un costum de scafandru și cufundat într-o cadă cu ulei, de unde totul se auzea confuz de încet, enervant. Și totul se petrecea în acea beznă care-l înfiora prin mirosul ei de hoit.

LNAGA

Cum am dat cu ochii de ciuperca aia blestemată am ştiut că era veninoasă. Numai otrava îşi alege mantia violetă a unui episcop, se apucă s-o împodobească minuţios cu reţele de aur şi o lasă apoi la vedere, sigură că nimeni n-are să se atingă de ea. Am văzut-o amîndoi la piciorul de elefant al copacului (unul dintre monştrii vegetali care-şi răspîndesc crăcile ca nişte triburi de şerpi umezi şi lipicioşi, nedeosebiţi nici de lianele încolăcite în jurul lor, nici de şerpii în carne şi oase, adevăraţi numai pentru că sînt ceva mai reci), lîngă piciorul copacului, pe o ridicătură putredă, mustind de apă verzuie.

— Să mă ia dracu ! a strigat Jim Vernon !

Nu mai aveam mult de mers pînă la ruinele pe care ni le semnalase Ngala, dar începuse să se întunece şi nu ţineam să dau ochii cu fiarele pe care le tot auzeam răcnind (deşi Jim spunea că mi se pare). M-am prefăcut deci furat de gînduri şi am păşit mai departe, dar m-a strigat din nou şi a trebuit să mă opresc.

— Şchioapătă ceva, Jim ?

— Şchioapătă mama elefantului alb ! Fă-te-ncoa' ; Vernon...

Brusc, am devenit prudent (cînd Jim pomeneşte de elefantul alb e bine să fii prudent). Am văzut cu mirare că rămăsese proţăpit în faţa minciunii de violet şi aur. Deşi se înserase, un fel de lumină spectrală stăruia în jurul ciupercii şi, nu ştiu, poate mă pătrunsese umezeala, dar mi-am mişcat umerii sub cămaşa impermeabilă, încercînd să alung un fior neplăcut. Jim părea surescitat.

— Mi-aş pune mîna-n foc că e o lnaga ! Ce zici, Vernon ?

— Nu ştiam că te ocupi de ciuperci, am răspuns prudent. Eu am rămas la specialitatea mea...

— Prostii ! Lnaga face parte din specialitatea ta şi, dacă nici după trei luni de campanie n-ai auzit de ea, dă-mi voie să mă îndoiesc de cunoştinţele tale...

„Aşa, mi-am zis, nu-ţi ajunge că mă ţii de vorbă cînd ar fi trebuit să ne aflăm printre ruinele lui Ngala şi nu la cheremul fiarelor. Acum mă şi batjocoreşti..." Dar, pentru că amintise de elefantul alb, n-am spus cu glas tare decît :

— Nimeni nu mi-a pomenit vreodată de lnaga asta... Tot atît de bine aş fi putut să nu-mi răcesc gura de pomană, pentru că am avut impresia că nici nu auzise ce-i spuneam.

— Hm ! a mormăit. Ei, drăcie !

— Despre ce-i vorba, Jim ?

M-a privit cu milă, de parcă aş fi fost un sugaci şi ar fi şovăit, întrebîndu-se dacă merita să-şi pună mintea cu mine. Apoi s-a hotărît, pesemne fiindcă a început să-mi explice cu răbdare, ca şi cum am fi fost amîndoi pe terasă la Fred şi nu în mijlocul junglei, la căderea nopţii.

— Uite ce-i, Vernon, o lnaga se întîlneşte o dată în viaţă sau nici atunci. Mulţi au căutat-o pînă la moarte, fără să dea de ea... Sînt dinaintea ta aici („cu nici măcar o lună", mi-am spus, dar m-am ferit să-l întrerup) aşa că ştiu. Trebuie să fii pur şi simplu nebun pentru a trece indiferent pe lîngă ea !

— De ce să treci indiferent ? Ia-o, dacă ţii cu tot dinadinsul, şi hai odată...

Mi se pare că-mi pierdusem răbdarea, şi-apoi şi răcnetele se cam înteţiseră. Jim a dat din cap a lehamite.

— Cine n-a auzit de lnaga ar face bine să nu emită sugestii stupide ! Orice pui de negru ştie că o lnaga nu se poate transporta ; se fărîmă, se pulverizează, într-un cuvînt, se duce dracului la cîteva minute după ce a fost ruptă...

L-am privit cît de suav eram în stare.

— Iartă-mă, Jim, şi ce se face atunci cu o lnaga ?

A tăcut o clipă — stăteam ca pe ace, în jurul nostru se întunecase de-a binelea — apoi a şoptit :

— Cred că n-avem altă soluţie, Vernon...

Era în şoapta lui o blîndeţe, care nu prevestea nimic bun (nu uitaţi că-l cunoşteam pe Jim din copilărie).

— Ce-ai de gînd, omule ? am izbucnit.

— Lnaga se consumă pe loc, Vernon, mi-a răspuns cu un zîmbet batjocoritor. Nu ţi-e foame ?

Cînd am văzut că întinde într-adevăr mîna către excrescenţa violetă nu m-am mai putut stăpîni. I-am tras una peste braţ şi l-am împins cît colo. Presupun că nu mă mai ţineau

nervii. Jim, care nu se aştepta la o asemenea ieşire — fie şi numai pentru că ştiam amîndoi că era mult mai puternic decît mine — şi-a pierdut echilibrul.

— Călca-te-ar elefantul alb! a mîrîit rostogolindu-se pe iarba umedă, cît era de lung. Ţi-ai ieşit din minţi?

— Tu ţi-ai ieşit din minţi! am strigat fără a mai ţine seama nici de elefantul alb, nici de faptul că-l trîntisem. Cum poate să-ţi treacă prin cap să vîri în gură o porcărie, care ţipă de otrăvită ce e? Şi nu vezi că ne prinde noaptea la cine ştie ce depărtare de ruine?

Mă aşteptam să se ridice şi să-mi ardă vreo două (în starea în care mă adusese presupun că aş fi făcut faţă), dar l-am auzit cu nelinişte vorbind potolit, ca şi cum nimic nu se petrecuse.

— Nu fii prost, Vernon! E o ocazie unică. Nimeni n-a murit încă dintr-o înaga (a tăcut pentru o imperceptibilă fracţiune de secundă), în schimb vom fi primii albi care vor şti...

— Ce? Ce are pentru tine atîta însemnătate, încît să merite să te otrăveşti cu o blestemată de ciupercă aici, în inima junglei, cu singura consolare de a otrăvi apoi fiarele, care nu vor întîrzia să te sfîşie?

A tăcut din nou, şi din tăcerea lui, mai limpede decît m-ar fi pălmuit am înţeles cît mă dispreţuieşte. Cînd a vorbit apoi mi-am dat seama că hotărîrea-i era irevocabilă. Bineînţeles, vorbea cu o blîndeţe de rău augur.

— Trebuia să rămîi acasă, Vernon, să umbli pe plantaţie şi nu în junglă, să ai de-a face cu negrii care spun „Da, domnule" şi nu cu Ngala, să-ţi treci vremea cu cite un linşaj şi nu cu dezgroparea culturii africane...

— La revedere, Jim, a fost tot ce i-am răspuns, apoi m-am depărtat repede.

Puteam găsi drumul şi fără el şi nu eram obligat să-mi las viaţa în junglă pentru că se ţinuse deodată. Deodată... Am ridicat din umeri şi, luminîndu-mi drumul cu lanterna, m-am afundat sub dezgustătorul acoperiş al pădurii. De fapt, ştiam mai bine decît oricine că Jim era ţinut, de cînd îl apucasem. Bietul Charlie Brown, taică-său, nu fusese degeaba cel mai sărac alb din Georgia, unul dintre amăriţii care locuiesc împreună cu negrii, şi sînt în stare să bea cu ei, să se însoare cu o negresă şi să aducă pe lume o duzină de nenorociţi, gata să-i blesteme, pe drept cuvînt, la primul lor pas în viaţă. E

adevărat că Charlie nu se însurase cu o negresă, ci cu o Eudora oarecare, adusă naiba știe de unde, dar munceau amîndoi pe plantație cot la cot cu negrii ca niște negri. Și dacă nu l-aș fi întîlnit întîmplător pe Jim...

Oricît aș fi vrut să merg repede, era cu neputință să înaintez ca lumea pe sub frunzișul compact, susținut de șerpii crăcilor, printre trunchiurile legate cu plasa lianelor și peste materia fără nume, pe care mă încăpățînam s-o botez pămînt. Totul foșnea în jurul meu, se legăna ca și cum aș fi umblat printre pereții unei capcane gata să se abată pentru a mă pune față-n față cu una dintre fiarele pe care le simțeam furișîndu-se dincolo de pereții vegetali, adulmecîndu-mi urmele și lingîndu-se pe bot cu anticipație. Adăugați la toate astea faptul că se întunecase și că, pe undeva, mă îndoiam sincer de simțul meu de orientare, care ar fi trebuit să-mi poruncească încotro să mă îndrept pentru a ajunge odată la afurisitele ruine ale lui Ngala. Cînd mergi cu bănuiala că o iei razna — și asta noaptea — în junglă — nu prea mergi cu spor. Îl blestemam din tot sufletul pe Jim și trăgeam cu urechea, nădăjduind să-l aud, totuși, venind în urma mea. Dar știam că nici o legiune de draci n-are să-l urnească dacă nu-și schimbă gîndul și, ce era mai păcătos, știam că nici armata dracilor, cu generali cu tot, nu putea schimba un gînd, o dată cuibărit în căpățîna lui afurisită!

...Cred că aveam vreo opt ani pe-atunci. Era vară și pornisem cu sufletul la gură către păduricea de salcîmi unde se ascundea negrul bătrîn, care făcea whisky în cabana dărăpănată, ridicată pe vremuri de bunicul Stuart. Cu toții ne obișnuisem să spunem că bătrînul se ascunde acolo, dar era doar un fel de a vorbi, pentru că Iacob nu se ascundea deloc și pînă și Howard, șeriful, cumpăra de la el whisky, firește, prin Jo lunganul, că nu era să se ducă tocmai șeriful la Iacob. Vreau să spun că bătrînul locuia în cabană pe față și, mai mult ca sigur, îi plătea tatei și un fel de chirie, în bani sau whisky (presupun că în whisky). Mă cam temeam de Iacob care era veșnic beat, dar mă bucuram ori de cîte ori îl puteam vedea pe după trunchiurile salcîmilor rostogolind un butoiaș, sau cărînd apă din rîulețul ce trecea prin spatele șandramalei. Pînă și azi îmi amintesc cu cîtă patimă îl priveam, ținîndu-mi răsuflarea, pentru că un asemenea om, cum să spun, nu exista. Cred că o auzisem pe mama plîngîndu-se predicatorului negru și blestemîndu-l că „nenorocește bărbații, care și așa sînt cu toții niște nenorociți", iar în închipuirea mea de copil, bătrî-

nul devenise un fel de diavol, purtînd ca un sacrilegiu suplimentar numele patriarhului Iacob. Numai că diavolul ăsta mă atrăgea mai degrabă decît sfinții pastorului și, cînd îl vedeam clătinîndu-se pe sub coroanele verzi, negru ca un drac, sub pletele lui albe de patriarh, mi se părea că asist la săvîrșirea unei taine, în sfîrșit, ceva ca un fel de slujbă nelegiuită.

Ceea ce dădea îndeletnicirilor lui absolut profane caracterul de slujbă era faptul că mormăia într-una frînturi de spirituals așa că toate sfintele personaje ale bibliei se aflau în permanență pe buzele lui groase și vinete. Cu mintea mea de azi socot că bătrînul era, într-adevăr, atît de simplu și naiv religios, încît nu vedea nici-o incompatibilitate între preceptele biblice și prepararea clandestină a alcoolului, dar atunci mi se părea că oficiază un rit întunecat, bătîndu-și joc de tot ce trebuia socotit sfînt. Înțelegeți poate acum de ce-l priveam cu spaima aceea, în care intra curiozitate și repulsie.

Abia trecusem podul de lemn arcuit peste rîu și mă ascunsesem pe după trunchiurile salcîmilor, cînd un glas a răsunat deasupra mea, din cer.

— Hei, albule, ce cauți aici ?

O clipă am fost încredințat că un înger îmi cere socoteală pentru nelegiuitul interes pe care i-l purtam bătrînului. M-am făcut lac de apă și au început să-mi tremure genunchii, dar ridicînd cu teamă privirile am văzut, cocoțat în copac, un băiat de vîrsta mea. Luat prin surprindere, am bîiguit prosteşte ;

— În salcîm... și ăcele ?

— Ăsta-i dud, prostule...

Prea trecusem repede de la spaimă la ușurare pentru a mă mai opri la greutatea unui cuvînt.

— De ce-mi spui albule ? am întrebat. Și tu ești alb... Nu știu cum a putut sări din copac, ca o pisică. Era desculț, cu părul vîlvoi, purta niște pantaloni ca vai de lume și o cămașă peticită. Ceea ce m-a surprins cel mai mult a fost peticul roșu cusut strîmb în dreptul inimii.

— Sînt alb, dar elefant, a proclamat ca un fapt bine cunoscut. Tu ce cauți aici ?

Nici nu-mi trecea prin minte că i-aș fi putut întoarce întrebarea și, cum nu voiam să-i răspund, am preferat să schimb vorba.

— Și ce-i peticul ăsta roșu ? am întrebat, arătînd spre pieptul lui.

— Am fost rănit, a spus cu o blîndețe pe care nu o înțelegeam și, în clipa aceea, s-a și năpustit.

Ne-am rostogolit pe iarbă. Am crezut că era vorba de o obișnuită hîrjoană băiețească, dar imprevizibilul meu adversar s-a însărcinat să-mi demonstreze că mă înșelam. M-a bătut pur și simplu, m-a bătut măr pînă am început să țip, și pînă ce bătrînul diavol cu plete colilii a ieșit din colibă. Mi s-a părut atît de ciudat că eram salvat tocmai de Iacob, încît, pe loc, am uitat să mai plîng. Pentru întîia dată îl vedeam de aproape. Era beat, ca de obicei, dar numai cît să se clatine pe picioare și să vorbească împleticit, pentru că a fost totuși în stare să ne apuce pe amîndoi cu cîte o mînă, ca pe niște pisoi, și să ne așeze apoi la dreapta și la stînga lui, mormăind blajin ;

— Oile domnului, berbecuți... bee-beee...

Jim și cu mine am început să rîdem și bătrînul a rîs și el, săltîndu-și pîntecul de Silene. Dar, în raporturile mele cu Jim, elefantul alb a rămas un semnal, vestind primejdii...

Cred că pierdusem drumul. M-am oprit și am plimbat în cerc lumina lanternei, deși peste tot întîlneam aceleași trunchiuri a căror verde indiferență mă sfida. Am început să mă întreb dacă nu era preferabil să mă întorc la Jim, căruia speram că-i venise mintea la cap. De fapt, mă amăgeam cu bună știință (în adîncul sufletului nu mă îndoiam de inutilitatea înapoierii lîngă el), dar mă simțeam mai pierdut decît un cățelandru care n-a făcut ochi. Pentru orice eventualitate l-am strigat de cîteva ori, fără prea mare convingere, pe Ngala. Prefer să nu știu nici în ziua de azi al cărei fiare a fost glasul care mi-a răspuns. Urletul a răsunat atît de aproape, încît, fără să mă mai gîndesc, am pornit ca din pușcă, sărind peste un trunchi prăbușit, am dat cu capul în niște liane ude și, clătinîndu-mă, m-am oprit într-o mocirlă. Apa nu trecea de carîmbii cizmelor, dar n-aveam curajul să înaintez pentru că nu știam dacă mergînd mai departe am să dau de pămînt. Cu toate că lumina lanternei îmi arăta aceeași întindere verzuie pe care o străbătusem pînă atunci. Se făcuse deodată liniște, ca și cum jungla și-ar fi oprit răsuflarea.

În clipa următoare am auzit un zgomot și Jim a apărut în lumina pe care o îndreptasem spre el. Am simțit, pe loc, că ceva se întîmplase.

— Nu fi prost, Vernon, a spus.

— Cred că am pierdut drumul.

Stătea de cealaltă parte a trunchiului prăbușit.

— Ruinele sînt încolo, și a arătat spre dreapta.

Mai clipoceam cu cizmele prin apă. E curios cum numai prezența lui mă liniștise și puteam vorbi acum detașat despre ruine, ca despre o problemă abstractă.

— De unde știi ?

Nu mi-a răspuns, dar a întins brațul ca să mă ajute să trec peste trunchiul care despărțea așa-zisul pămînt, de mocirlă. Cînd i-am apucat mîna, m-am simțit tras deodată și răsucit. Peste o clipă eram imobilizat la pieptul lui și am simțit că-mi vîră ceva în gură. Era o materie gelatinoasă, piperată și cu miros de floare.

— Nu sînt egoist, a spus. Ți-am păstrat o bucată...

Își pusese palma peste buzele mele. Afurisita aia de ciupercă îmi ardea limba și cerul gurii și nu puteam s-o scuip. Atunci mi-a tras una peste ceafă. Am zvîcnit din tot trupul și, fără să vreau, am înghițit porcăria pe care mi-o înfundase în gură. Jim a făcut un pas îndărăt și mi-a dat drumul.

— Nu fi prost, Vernon, a spus din nou. Fără lnaga ne lăsăm oasele aici. Nici o fiară nu se atinge de omul care a înghițit o lnaga...

— Te cred, i-am răspuns. Fiarele astea au mai mult cap decît unii diplomați de la Harvard...

Fusesem otrăvit și știam că nu mai era nimic de făcut. Înțelegeți ? Vorbeam resemnat, dar tremuram tot.

— Stinge lanterna, diplomatule !

— Și mai ce ?

— Și fii mai puțin deștept !

Acum mi-era totuna. Am stins lanterna.

— Ei ?

Am ridicat din umeri.

— Otrava își face efectul. Simt niște furnicături în jurul buzelor.

— Tu ai avut întotdeauna idei puține, dar fixe, a spus Jim. Chiar ții atît la pielea ta ?

Furnicăturile se răspîndeau cu repeziciune, urcau pe obraji, coborau spre bărbie. Apoi le-am simțit în jurul ochilor, pe pleoape, pe gît. Jim aștepta.

Și, de unde întunericul fusese total, ca în fundul unui dulap închis, mi-am dat seama că încep să văd. Nu mi se obișnuiseră ochii. Deslușeam copacii, solul, și-l vedeam pe Jim. De fapt era tot atît de întuneric, dar acum recunoșteam ceea ce intra în raza privirilor.

— Ai început să vezi ? m-a întrebat.

Abia atunci mi-am amintit că venise către mine fără lanternă. Aveam amîndoi o singură lanternă și o luasem cu mine cînd îl părăsisem, dar n-am mai avut răgazul să simt rușinea.

— Da, i-am răspuns. Văd.

— Bine. O luăm din loc.

Într-adevăr, vedeam tot mai limpede, deși întunericul rămăsese la fel de compact. Jim o apucase cu pași mari în direcția pe care mi-o arătase și am început să mă țin după el.

— Auzi și tu muzica ? l-am întrebat.

De la o vreme auzeam un sunet continuu, ca un acord de orgă. Era un sunet grav, plin, peste care începuseră să se suprapună alte sunete, un fel de acorduri fluide, ca și cum niște degete ar fi atins o harfă.

— Stai pe loc, a spus Jim.

M-am oprit și n-am mai auzit decît orga.

— Asta-i verdele junglei...

N-am găsit nimic ciudat în vorbele lui, deoarece am înțeles imediat că verdele devenise un sunet. Ciudată era liniștea cu care primeam amintirea faptului că fusesem otrăvit. În genere, nici nu mă gîndeam la asta, dar dacă-mi mai trecea prin minte că înghițisem o bucată din ciuperca violetă era doar o constatare, așa cum înregistram prezența unei ridicături de pămînt și înălțam piciorul ca să nu mă împiedic. Ciuperca, da, știam... Dar faptul nu mai avea importanța pe care i-o dădusem abia adineaori.

— Acum, pornește, a spus Jim.

Din nou acordurile de harfă, și n-a mai fost nevoie să-mi spună că auzeam culoarea cizmelor, spre care priveam fără să vreau în timp ce mergeam.

— Ei ?

— Da, am răspuns, cizmele...

— Faci progrese, Vernon. Dar ruinele ?

— Ce-i cu ruinele ?

A tăcut, pășind mai departe înaintea mea. Cînd mi-am ridicat privirile, și le-am îndreptat spre capul lui, către masa vegetală din care țișnea amplu și dens, acordul de orgă, am văzut uriașele planuri de pămînt, suprafețe cu marginile superioare neregulat zimțate de vrăjmășia ploii, a vîntului, a omului, poate. Și am auzit îndată sunetul ruinelor roșcate.

— Jim ! am strigat.

— Ajungem acum...

Într-adevăr n-am mai avut mult de mers. Copacii s-au chircit, au aruncat cît puteau de departe serpentinele lianelor, şi, în cele din urmă, s-au topit în pămîntul sănătos, tare, un adevărat pămînt pe care-ţi făcea plăcere să pui piciorul. Jim a chiuit odată ;

— Hei, Ngala !

Abia acum am văzut luna acoperită tot timpul de acoperişul verde al pădurii. Era o lună plină, mare şi roşie, cum numai în Africa poţi vedea, o lună care pare făcută din pămîntul roşu al Africii, dar dintr-unul, cum să spun, incandescent, iradiind toate focurile acumulate peste zi. Lumina roşie bătea zidurile de pămînt ce înconjurau pînă la înălţimi surprinzătoare ruinele şi-n urechi îmi răsuna acum echivalentul muzical al culorii roşii, ca un sfîşietor geamăt de saxofon. Acordul de orgă al junglei încetase.

Prin arcul de triumf al porţii, contemplam de afară ruinele şi auzeam, peste saxofonul tragic, ecourile glasului lui Jim, repercutat din perete în perete, ca zborul unui liliac.

— Ngala... gala... ala...

Brusc, n-am mai auzit saxofonul. În schimb vedeam nişte explozii, colorate, fantastice pete izbucnind din cer, pe zidurile de pămînt, pe tot ce puneam privirile. Ca nişte focuri de artificii explodau şi se desfăceau în şuviţe, în riuri de culoare care-şi amestecau nuanţele ca-n jocul din copilărie, cînd presam două coli pe care le acoperisem cu vopsele şi, desfăcîndu-le, urmăream încîntaţi felul cum se pătrundeau culorile pe hîrtia udă.

— Jim, am strigat, Jim !

Dar exploziile cromatice au izbucnit cu atîta putere, scăpărător de luminoase, încît orbit, am strîns din pleoape.

— Nu urla, a spus Jim şi îndată, fluvii de mătase au început să curgă ca nişte curcubee cu ape mişcătoare.

— Văd sunetele, am şoptit, urmărind lina contopire a culorilor.

Erau irizări neînchipuit de gingaşe, tonuri de verde, de albastru cu nuanţe sidefii, printre care un trident de vopsea trandafirie îşi desfăcea leneş delta fluidă. Mi se oprea inima de năvala frumuseţii şi, pentru a o stimula, am început să cînt cu jumătate de gură. Voaluri colorate filfîiau, se prefăceau în suprafeţe dense, moarate, pe care o stranie putere interioară le răsucea, le topea de parc-ar fi fost de ceară, silindu-le să se prelingă în neaşteptate unduiri de o lentă şi inimitabilă graţie.

Volute fluide țîșneau, descompunîndu-se uluitor. Fumegau armonios în insesizabile game de culoare, orgile de forme și nuanțe din care se alcătuiau la nesfîrșit caleidoscopuri lipsite de sens, dar fascinante. Mi se părea că fusesem transportat într-un inefabil paradis a cărui lege era subtilitatea. Tot ce putea fi grosolan, se afina în feericul laminor al lipsei de pondere, al fluidei cursivități. Despovărat de oase și mușchi, senzualitate pură, mă destrăbălam vizual în spații ireale.

— Aici, Ngala ! Așteptat, Ngala...

În pragul morții, cercuri rotitoare, carusele de volume și culori.

— Îmi pare bine că te-am găsit, Ngala !

Glasul lui Jim crea arteziene uriașe. Cu un efort dureros, crispare de voință, galvanizînd un trup inert, mi-am îndreptat privirile către statuia de abanos, poleită de lună. Fața lui Ngala era cenușie, așa cum arată fețele negrilor cînd pălesc sub imperiul emoției. A deschis gura, dar buzele au tremurat fără a putea articula un sunet și ochii i s-au holbat pînă-ntratît încît albul le-a invadat obrajii și a depășit parcă streașina sprîncenelor.

— Lnaga, a gemut, în cele din urmă, trăgîndu-se îndărăt. Inaga.

Uimit, m-am uitat la Jim. Pentru întîia oară de cînd ne aflam lîngă zidul adăpostind lumea moartă a ruinelor, pentru întîia oară de cînd luna își trimitea spre noi fluxul sîngeriu, i-am văzut fața. Șocul a fost atît de puternic, încît am simțit deodată ce înseamnă să ai gura uscată. Ochii cenușii ai lui Jim fuseseră cotropiți de violetul bătător la ochi al ciupercii, erau violeți, pînă și albul lor devenise violet. Paiete de aur jucau în apa violetă, ca niște minuscule făpturi dotate cu o stranie independență. Fața trebuie să-mi fi oglindit o stupoare imbecilă, pentru că Jim mi s-a adresat repede, pe tonul obișnuit ;

— Nu fi prost, Vernon ! Ochii celor ce consumă Inaga devin Inaga... Cum crezi că și-a dat seama Ngala ?

Suprafețele colorate urmau să se contorsioneze, îmbinîndu-și valențele plastice în mereu alte compoziții, care ar fi dat gata un pictor abstract.

— Și ochii mei ?... am întrebat cu un glas sugrumat, pe care nu mi-l recunoșteam.

— Închipuie-ți, a spus Jim. Pînă și ochii tăi...

Ngala nu cuteza să se apropie și ne privea cu un respect superstițios.

— Om lnaga puternic... om lnaga nu mai eşti om...

Mi-am dat seama că, treptat, sunetele nu mai erau în stare să deştepte aceeaşi magie a culorilor. Le vedeam acum mai palid, mai inconsistente, şi mă întrebam dacă efectul toxinei scade ; dar mi-am amintit că sunetele transformate în culori nu făcuseră decît să ia locul culorilor echivalente prin sunete.

— Ce ne mai rezervă lnaga ? am întrebat de aceea, cu o stupidă dezinvoltură.

— N-o lua atît de uşor, Vernon...

Cum Jim ingurgitase otrava înaintea mea era firesc să resimtă mai devreme şi urmările, aşa că felul cum îmi vorbise mă făcea să aştept cu neliniştc cele ce aveau să urmeze.

Am devenit atent.

— Om lnaga, bolborosea Ngala. Şi luna... luna mare...

Cuvintele lui nu mai urneau caruselul culorilor. Zidurile de pămînt sigure se ridicau înaintea mea, bătute de Lună şi, abia cînd jocul formelor dezlănţuite nu m-a mai solicitat, am început să fiu sensibil la neobişnuita lor frumuseţe. Ceea ce aveam în faţă era o cetate, o aşezare împrejmuită de ziduri. Trecusem de poarta care părea un primitiv arc de triumf şi acum clădiri cu pereţi de pămînt îşi înălţau etajele, privind cu spărturile ferestrelor. Acoperişurile se prăbuşiseră, iar acolo unde se rezemau cîndva de pereţi, pămîntul arăta zdrenţuit, ca mîncat de invizibila lepră a timpului. Apele cerului îşi săpaseră drum prin masa roşcată, risipind suprafeţele şi tîrînd cu ele ornamentele de lemn şi ceramică. O mască galbenă rămăsese încrustată într-un perete, acolo unde mîini topite de pămînt o fixaseră. Toate clădirile păreau nişte imense trunchiuri de con, o stranie colecţie de turnuri ale lui Babel transplantate de pe „pămîntul dintre ape", iar noi — trei oameni rătăciţi într-un peisaj lunar.

— Trebuie să încercăm, Ngala ! a spus Jim.

Negrul îşi mai venise în fire. Era un vlăjgan pe care bunicul Stuart l-ar fi cumpărat cu ochii închişi, vreau să spun că bunicul ar fi fost omul cel mai nimerit să aprecieze muşchii nobili şi statura atletică a lui Ngala. Firește, vremurile se schimbaseră şi nu ne aflam la noi, în Georgia, ci pe misteriosul pămînt al Africii, unde Ngala era la el acasă, visînd să studieze istoria.

Era pricina pentru care apăruse în tabără, oferindu-se să ne ajute la cercetări. În ce mă priveşte, am presupus aproape din prima clipă că trebuie să fie afiliat la una dintre organizaţiile secrete care împînziseră regiunea, militînd pentru inde-

pendență. Îi cunosc pe negri, am trăit în mijlocul lor și am, pentru descifrarea sufletului lor negru, o intuiție remarcabilă, probabil moștenită. Demnitatea calmă a lui Ngala nu putea proveni decît dintr-o religiozitate exagerată sau proaspătă conștiință a puterii, și înclinam mai degrabă către ultima ipoteză. Numai împrejurarea neașteptată că devenisem Inaga fusese în stare să-l tulbure, descătușînd din străfundurile ființei lui o atavică spaimă, sau, poate, numai un profund respect.

— Primejdie mare, a răspuns șovăitor la enigmatica propunere a lui Jim.

— Despre ce-i vorba ? am întrebat.

Dar Jim nu m-a învrednicit măcar cu o privire.

— Ai încredere în mine, Ngala ?

— Încredere, a rostit negrul, adăugînd îndată, ca o dovadă, Om alb aici...

Într-adevăr, nu pricepeam de ce se hotărîse Ngala să ne destăinuie locul așezării părăsite, pe care nici-un alb n-o cunoștea. Dar, fără să vrea, Jim m-a făcut să înțeleg.

— Vrei să știi, nu ? Vrei să afli cum a sfîrșit cetatea... Fără cunoașterea rădăcinilor ești mai puțin decît o frunză dusă de vînt...

Vorbea cu o patimă nefirească și nu se mai întreba dacă Ngala îl poate urmări. Mai degrabă decît bietul negru, cred că eu înțelegeam acum pricina pentru care Jim stăruise să studieze vechea cultură africană și mă tîrîse și pe mine către preocupările lui, în ciuda nedumeririi și disprețului cu care ai mei îmi primiseră hotărîrea. Am avut nevoie de sprijinul unchiului Harry, senatorul care a intuit cîștigul politic care-l reprezenta pentru partidul republican, posibilitatea de a jongla în prezența alegătorilor negri cu numele de Vernon L. Warren, „distinsul africanist crescut din nobilul nostru pămînt al Sudului...

Atunci, în fața lui Ngala care ezita și a insistențelor lui Jim, singur deodată cu mine însumi, m-am întrebat pentru întîia oară de ce îl urmasem pe fostul băiat cu cămașă peticită, de ce stăruisem ca tata să-l ajute să studieze, de ce mă aflam acum la picioarele coloșilor de pămînt și sub Luna tot atît de roșie ca și ei, pe pămîntul unui continent situat la antipodul a tot ce avea pentru mine farmec și preț. Ce fascinație absurdă exercita Jim asupra mea de-i răbdam toanele, atunci cînd raporturile dintre noi ar fi trebuit să fie inversate, că

numai datorită mie se ridicase peste lamentabila condiție a părinților săi ? Înclin să cred că neobișnuita luciditate de care dădeam dovadă era tot timpul unul dintre efectele otrăvii. Enervat, am privit către Jim.

Atunci, i-am întîlnit privirile mîncate de veninul violet și am simțit, copleșitoare, puterea curiozității și a repulsiei. Fulgerător mi-am amintit de bătrînul Iacob. Jim mă captivase prin același amestec de încîntare și oroare, exercitase asupra mea aceeași atracție morbidă, care mă imobiliza ceasuri întregi în fața colibei din pădurea de salcîmi a copilăriei. Se petrecuse un transfer, o simplă deplasare de complex. Curiozitatea și repulsia, deșteptate de un negru beat, trecuseră asupra albului sărac și pitoresc, obsedat de înfrățirea cu negrii, printre care trăise. Sîngele aristocratic al sudului se răzvrătea tardiv în mine, recunoscînd abia acum fascinația vinovată, împletită cu una la fel de veche. În drama ancestrală, care punea în scenă protagoniști albi și negri, jucasem rolul albului nedemn, incapabil să-și depășească povara complexelor, pe care albul normal le lepăda sub craca de care atîrna Jim Crow.

— Repede, a spus atunci Jim, și mi-am dat seama că, pierdut în revelația pe care o trăiam, scăpasem o parte a dialogului dintre el și Ngala.

Luciditatea dăruită de toxina ciupercii și care mă redase mie însumi întărise probabil tot ce era autentic și în comportarea lui Jim, îi potențase voința, puterea de convingere. Am dedus că-l hotărîse pe Ngala, căci amîndoi se îndreptau acum spre inima ruinelor.

— Hai, Vernon !

Jim azvîrlise cuvintele peste umăr, ca și cum s-ar fi adresat unui cîine. Am simțit dorința de a-l pălmui, umilindu-l în fața negrului, dar m-am pomenit urmîndu-i, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Treceam prin stări contradictorii (nu uitați că mă aflam tot timpul sub blestemata influență a ciupercii) și certitudinile de adineaori începeau să se estompeze înainte de a-mi fi putut da seama.

Absent, treceam printre pereții roșcați. Cetatea nu fusese construită după un plan și ulițele, spațiile dintre clădiri, alcătuiau un labirint printre coturile căruia ne strecurarăm, suind ades mormane de pămînt prăbușit. Într-un loc, în mijlocul drumului, am dat peste o placă de fildeș pe care se înfruntau doi elefanți. Era liniște și Luna se ivea sau pierea pe cer, după cum ne-o arătau sau ascundeau masivele roșcate, emanînd misterul unor vieți risipite. Totul părea atît de definitiv mort,

încît n-am tresărit nici cînd am intrat, literalmente în culcuşul leilor.

Leoaica dormea pe o rînă, ca şi cei doi pui imobilizaţi cu boturile în dreptul ţîţelor ei, şi cred că doar mirosul fiarelor a trezit în mine amintirea unei spaime străvechi. Altminteri, înregistrasem priveliştea cu acelaşi calm pe care l-am simţit plimbîndu-mi privirile peste monotona succesiune a pereţilor. Dar Ngala, păşind între mine şi Jim, ne-a apucat pe amîndoi de braţ. Îl simţeam crispat, abia stăpînindu-şi panica dezlegată în sacul negru al trupului şi incapabil pînă şi să urle. Jim i-a dat mîna în lături şi s-a apropiat de fiara care ne simţise. Sărise în picioare, smulgîndu-şi ţîţele din boturile puilor, şi o clipă am văzut dîra albă a laptelui, spre care-şi întindeau comic limbile trandafirii. Dar momentul nu era comic.

Ghemuită, leoaica se pregătea să sară. Jim a înaintat atunci cu o linişte nefirească şi am văzut fiara tupilîndu-se cu coada între picioare. Îşi dezvelea colţii şi scuipa, în timp ce blana-i galbenă zvîcnea, ondulînd scurt pe spate şi pe coaste. Sigur de el, calm, Jim a întins mîna şi a scărpinat leoaica sub bot, de parcă ar fi avut în faţă o pisică, iar colosul înfricoşător s-a muiat tot şi, închizînd ochii, a început să toarcă.

Pentru a putea înţelege într-adevăr ce se petrecea acolo, în vechea cetate părăsită, trebuie să fi văzut măcar o dată un leu, altfel decît dincolo de gratiile cuştii, şi să ştiţi ce înseamnă ferocitatea unei femele surprinsă în vizuină, alături de pui. Stupefiat, ascultam torsul puternic ca sforăitul unui bărbat şi nu-mi puteam lua privirile de la scena luminată straniu.

Şi azi îl mai văd pe Jim, aplecat şi scărpinînd leoaica răsturnată voluptos, în vreme ce puii sug, frămîntînd ţîţele cu labele lor groase cît încheietura braţului meu.

Mîna lui Ngala şi-a accentuat presiunea şi negrul mi-a făcut un semn din cap. Cu paşi furişaţi ne-am îndepărtat pe uliţă întorcîndu-ne mereu către Jim, care ne privea. Luna îi lumina zîmbetul ciudat întipărit pe faţă şi am avut impresia că lumina spectrală ce jucase în jurul ciupercii, atunci cînd o văzusem la piciorul copacului, plutea acum peste umerii lui, rămaşi în întuneric. Nu ştiu cum a putut părăsi fiara îmblînzită, dar a venit după noi peste cîteva clipe şi Ngala a pornit repede luînd-o înainte. N-am schimbat nici-o vorbă. Mă întrebam dacă otrava ciupercii îmi dăruise şi mie, care înghiţisem probabil o cantitate mai mică, puterea de care Jim dădea dovadă.

Treceam, pe uliţe desfundate, către un loc cunoscut, pare-se lui Ngala. Strămoşii lui ridicaseră cîndva cetatea de pămînt şi amintirea li se perpetuase în legende, pe care venisem să le supunem confruntării cu materialul recoltat din săpături. Era scopul misiunii noastre, dar n-aş pune mîna în foc că Jim nu urmărea şi nişte ţeluri numai de el ştiute. V-am spus că-l bănuiam pe Ngala de apartenenţă la mişcarea politică a cărei activitate subterană sărea în ochi, iar încrederea lui în Jim, mi se părea suspectă. Mă întrebam ce-i propusese Jim, de fusese nevoit să insiste atît şi de ce se arătase Ngala reticent.

— Unde mergem ? am întrebat.

— Acum ajuns, a răspuns Ngala.

Uliţa se lăţise într-o piaţă invadată de tufişuri. Vedeam o clădire mare, de formă elipsoidală, pe locul uşii căreia, păstrat intact, alerga un ornament zigzagat, de o albeaţă strălucitoare. Urmărindu-l cu privirile, mi s-a părut că se mişcă.

— Aşteptat, a şoptit Ngala.

Alături de Jim l-am văzut intrînd în clădire, de unde s-a întors curînd cu un tam-tam roşu. I-am identificat de la întîia privire ornamentele. Era o piesă de muzeu, un obiect de cel puţin trei, patru sute de ani. Ochiul însîngerat al Lunii se afla chiar deasupra noastră, imensă replică cerească, a vechiului instrument.

— Om Inaga, a rostit negrul cu o neaşteptată solemnitate, uiţi drept în ochi la Ngala...

Şi a izbit cu palmele, trezind glasul amuţit al tam-tamului. Ţinea capul ridicat şi în ochiul lui, deschis peste măsură, m-am văzut deodată întreg. Am avut o clipă de ezitare, ca şi cum ceva m-ar fi avertizat să nu mă dăruiesc orbeşte, apoi curiozitatea a fost mai puternică şi mi-am privit ţintă mărunta imagine răsărită pe luciul întunecat al ochiului. Presupun că Jim a făcut la fel.

Palmele lui Ngala izbeau ritmic tam-tamul, dar bătaia nu era aceeaşi. De unde începuseră lent, ca şi cum le-ar fi fost greu să urnească sunetele închise în străvechea cutie, ritmul se precipita pe nesimţite, fără ca succesiunea să decurgă monoton.

Aveam de fiecare dată surpriza sunetului născut în arhaica tobă, pentru că nu mi-aş fi putut închipui că, dintr-un instrument primitiv, se poate scoate o asemenea bogăţie sonoră. Deşi

familiarizat cu performanțele toboșarilor unor vestite orchestre de jaz, m-am pomenit suspendat de bubuitul ritmic produs de Ngala, de parcă fiecare sunet ar fi fost o treaptă pe care o urmam fără voie, urcînd sau coborînd (nu-mi dădeam seama), de parcă ultima bătaie ar fi răsunat în cea mai tainică poartă a ființei mele. Dar o nouă percuție mă repezea de fiecare dată către noi trepte, și poarta adevărată părea să se afle mult mai departe. Niciodată încă nu trăisem o atît de bizară sondare a alcătuirii lăuntrice. Concomitent, imaginea mea de pe ochiul dilatat al lui Ngala se încețoșa și redevenea netă ca și cum aș fi oscilat într-un alt spațiu decît cel între coordonatele căruia mă aflam, sau ca și cum realitatea ființei mele ar fi fost asaltată, minată, ca și cum o ciudată forță ar fi izbutit să se desprindă temporar din mijlocul pieții năpădită de tufișuri și eu aș fi revenit totuși, cu o încăpățînată voință, pe care succesiunea bătăilor de tobă o anihila treptat. Tot mai maleabil, eram desprins din contigențe elementare. Mă simțeam smuls și răsucit într-un vîrtej unde numele și individualitatea mea se întunecau pînă a nu mai fi, unde obscuritatea era propice confuziei. Luna trecea încet pe deasupra capetelor noastre, trecuse, iar umbrele se concentrau, împrumutînd ruinelor de pămînt o insuportabilă putere. Nu cred că Ngala se așezase în așa fel întîmplător, încît razele lunii căzînd piezișe, să-i lumineze ochii. Deși nu-mi dezlipeam privirile de ochiul lui, îmi dădeam seama că mă cufund (acum nu mă mai îndoiam de lenta, dar continua mișcare cu care coboram treptele sonore), îmi dădeam seama că pătrund tot mai adînc într-o zonă de întuneric, fundamental diferită de întunericul familiar. Bătăile tobei răsunau dramatic, erau strigăte și sunete seci, uimitor de asemănătoare cu niște împușcături. Erau împușcături.

Atunci ochiul lui Ngala a crescut în bezna tot mai densă, a devenit un straniu ecran pe care umbre fugitive au început a se mișca și deodată, imaginea mea (care jucase încețoșat) s-a precizat. M-am recunoscut fără greutate, deși purtam veșmintele unei epoci revolute. Eram mînjit de funingine, cămașa-mi filfîia sfîșiată, țineam în mîna dreaptă un pistol a cărui țeavă fumega și răcneam, către niște oameni nevăzuți. Împușcăturile răsunau și mi se părea ciudat că le aud, fără să-mi pot auzi glasul. Am văzut flăcările unor mari incendii luminînd vînzoleala unor trupuri negre, apoi cei către care strigam au năvălit, urlînd și slobozind focuri de armă. Le vedeam gurile deschise, dar nu auzeam nimic deși distingeam totul, fețele convulsionate,

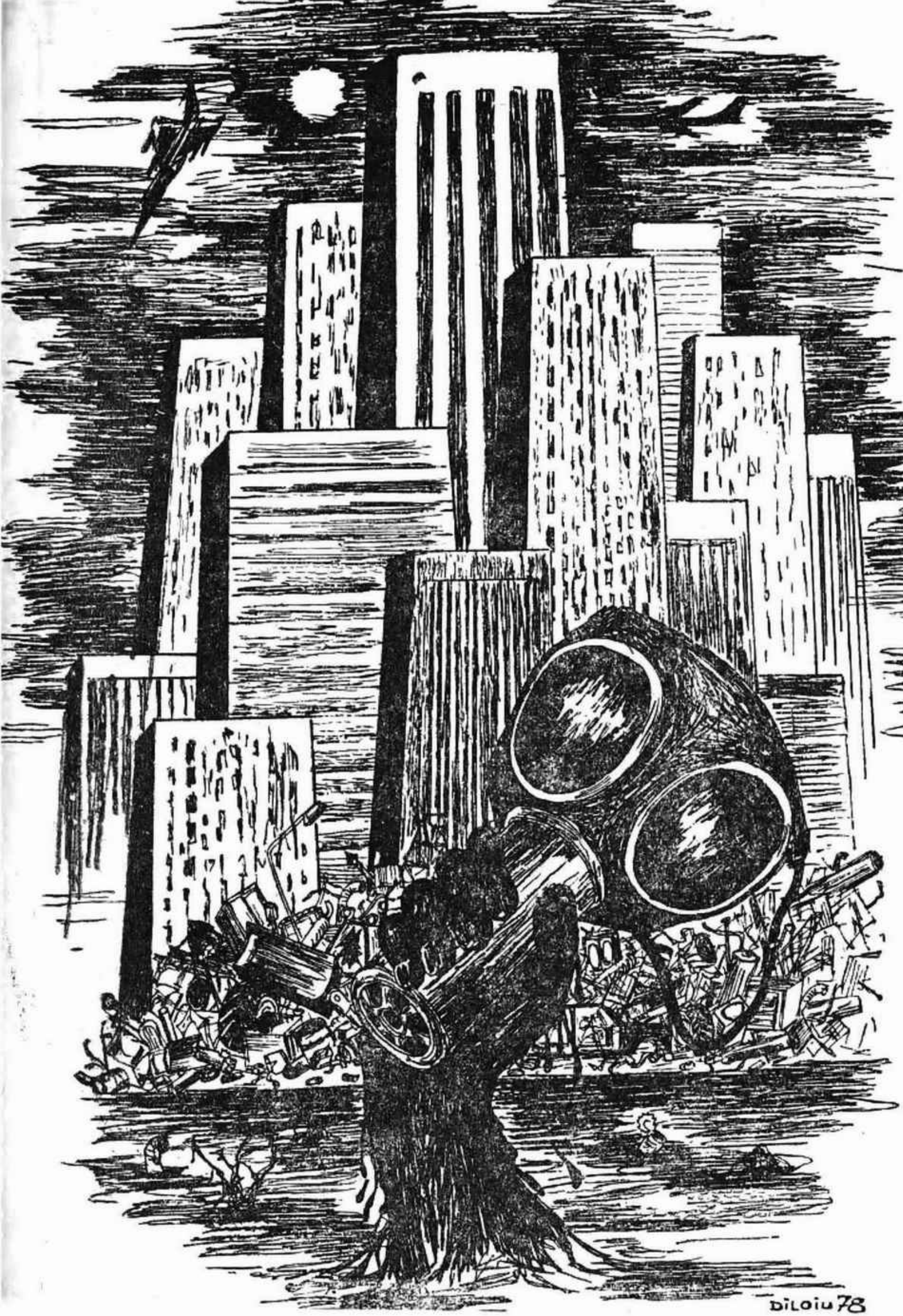
DILOIU 78

mișcările, și pînă și șuvițele de fum. Acoperind scena de apocalips, o namilă dreaptă s-a ivit deodată înaintea mea, ridicîndu-și amenințător sulița, și am tras în pieptul lat pe care jucau coliere de colți. Ca la o peliculă filmată cu încetinitorul am văzut fața războinicului schimonosită de tentaculele morții, deformată de urletul crescut în carnea zdrobită, dar n-am apucat să-l zăresc înăbușindu-se pentru că m-am repezit înainte. Oamenii mei înconjuraseră așezarea (știam c-o înconjuraseră) și acum începeau să strîngă cercul.

Am recunoscut clădirea elipsoidală în fața căreia mă oprisem și o panică josnică m-a covîrșit, ca o apă imundă.

Panica asta a alungat stupoarea și m-a îmboldit să rup filmul atroce desfășurat pe neașteptate, zvîrlindu-mă în demente încercări de a mă desprinde din lanțul imaginilor. Nu eram victima unei absurde nopți de groază, a unui coșmar, ci mă aflam întradevăr de două ori în același loc, în două epoci, căci înțelesesem că cel pe care-l vedeam distrugînd cetatea în care Ngala ne adusese era căpitanul de fregată și negustorul de sclavi Noah Warren, tatăl bunicului Stuart.

Iar totul se petrecea aevea în jurul meu, simțeam mirosul fumului și mi se părea că dacă aș întinde mîna, aș putea atinge pielea neagră a fetei pe care Sam o trîntise la picioarele mele. Sam ? Dar era Jim, Jim... Îl recunoșteam pe cel mai tînăr membru al echipajului, maică-sa mi-l încredințase cu lacrimi în ochi înainte de plecare, după ce-i desenase pe frunte, cu degetele împreunate, o cruce. Mă luptam să mă eliberez, să redevin eu, care n-aveam nici-un amestec în tot ce se înfăptuia acolo, și mă vedeam rîzînd și bătîndu-l peste umeri pe Jim, care era Sam. Aș fi vrut să strig (către Noah, către Ngala ?) „Destul, oprește ! și nu-mi auzeam glasul, așa cum nu-l auzeam nici pe cel cu care rosteam gluma ce părea să-l înveselească pe Sam. Iar tot mai mulți negri erau aduși în piață. Unii cărau colți de fildeș. Sam dispăruse pentru a se întoarce cu doi drugi de aur și deodată l-am văzut împiedicîndu-se. A scăpat drugii și s-a prăbușit cu fața în jos, în vreme ce alții dintre oamenii mei smulgeau brățările din sîrmă de aur încolăcite pe brațele și picioarele celor ce așteptau să fie legați pentru a lua drumul fregatei.

Nu mai puteam, oh, nu mai puteam să văd ! Am făcut un efort deznădăjduit pentru a-mi muta privirile și o durere cîinească m-a sfîșiat, din creieri pînă-n măduva oaselor. Imaginile cumplite s-au clătinat în jurul meu și, pentru o fracțiune de

secundă mi s-a părut că regăsesc pămîntul sub picioare. Apoi am auzit un bubuit înfundat ca ecoul prelung al unui înspăimîntător seism, dar nu erau decît paşii convoiului, pe care ai mei îl mînau acum încadrînd jalnica turmă. Ştiam că tălpile goale nu puteau produce un asemenea zgomot şi m-am îndîrjit, luptînd pentru cucerirea eului meu în ciuda spaimei cu care pîndeam repetarea cumplitei dureri de adineaori, în ciuda faptului că mă simţeam stors de ultimii stropi de sînge. Încordarea a fost neînchipuit de sălbatică, mi-am muşcat buzele auzind sunetul propriului meu geamăt, şi, fără să vreau, am închis ochii.

Întunericul pur m-a despărţit de coşmarul viziunilor, ca şi cum aş fi fost transportat brusc într-o regiune a nefiinţei, într-un imaculat tărîm al liniştei, necunoscînd omul şi patimile care-l macină. Am trăit o neasemuită clipă de relaxare (poate că n-a fost doar o clipă, dar după tensiunea dinainte simţeam nevoia unei absenţe totale şi liniştea mi s-a părut de prea scurtă durată), apoi am auzit din nou paşii convoiului şi, cînd am deschis îngrozit ochii, m-am văzut numai pe mine în ochiul negru al lui Ngala. Palmele lui smulgeau din cutia tam-tam-ului uruitul înfundat, din ce în ce mai slab, ca agonia unui ecou.

„Ştie ?"

Întrebarea s-a zvîrcolit în mine, răscolind straturile abia sedimentate ale neliniştii şi ale ruşinii. Degetele-mi zvîcneau ca degetele unui sugrumător. Dar a fost de ajuns să-l privesc pentru a înţelege că nu participase la strania incursiune în istoria strămoşilor săi. Începea să se lumineze de zi şi, în vaga rumeneală vestind răsăritul, pielea lui neagră strălucea, de parcă Ngala abia ieşise din baie. O imensă oboseală îi surpase obrajii, numai oboseala... Bătuse fără încetare în străvechiul tam-tam şi cu ultimele puteri menţinuse fragila punte sonoră, pe care coborîsem în infern. Dar nu trecuse de porţile infernului, pentru că nu era Inaga.

Sînt sigur că un zîmbet chinuit mi-a întins buzele uscate. Încă năucit, Ngala mi-a întors absent zîmbetul şi furtul surîsului, în clipa aceea, mi-a dat un izbăvitor sentiment de uşurare. Poate să vi se pară curios, dar tocmai atunci, abia atunci mi-am amintit de Jim. Toate spaimele, toată ruşinea iluzoriu alungată îmi ardeau obrajii, cînd m-am întors către el. Dar nu fusese oare cu mine acolo ?

Ca o mare păpușă dezarticulată, zăcea cu fața la pămînt.

— Jim ! am strigat, cu o speranță încă nelămurită.

Ngala abia își revenea din epuizarea și năuceala pricinuită de atîtea ceasuri de efort, așa că am ajuns înaintea lui lîngă Jim, pe care l-am întors cu fața în sus. Ca ars m-am dat cu un pas îndărăt, căci ochii lui, redeveniți cenușii, mă fixau cu o duritate insuportabilă, strigau o impresciptibilă condamnare.

— Nu eu...

Dar n-am sîrșit fraza. Înainte chiar de a rosti cele două cuvinte, pe care teroarea mi le smulsese, am înțeles că numai ochii unui mort puteau avea o asemenea fixitate sticloasă. Am întors capul către Ngala, care se apropia, și am spus :

— Închide-i ochii...

Pentru nimic în lume n-aș fi vrut să le mai întîlnesc o dată acuzarea. Buzele lui Ngala tremurau. Dar negrul i-a închis ochii și a șoptit cu o durere ce nu putea sparge pacea din inima mea :

— Și spus, spus...

Totul își recăpătase înfățișarea obișnuită. Mi-am amintit că Jim mîncase mai mult decît mine din blestemata ciupercă și am fost sigur că imaginile căpătaseră pentru el o tărie și mai zguduitoare, că auzise poate și cuvintele rostite, glumele și rugămințile, de percepereа cărora fusesem scutit. Poate că nu trăise și el salvatoarea slăbiciune a clipei cînd închisesem ochii, rupîndu-mă de lumea atroce renăscută pentru chinul nostru ? Îl cunoșteam destul și-i cunoșteam prea bine convingerile spre a nu înțelege ce însemnase pentru el, oricum, retrăirea distrugerii cetății și, mai ales, descoperirea faptului că cineva din neamul lui contribuise la ea. Recunoscuse și neplăcuta mea asemănare cu principalul erou al acțiunii și-l identificase ? Legendele despre străbunicul Noah făceau parte din folclorul Georgiei și duritatea privirilor înțepenite ale lui Jim... Mă acuza și de moartea lui Sam ? Se poate muri, probabil, de durere și ură.

— Ce văzut, alb bun ? se tînguia Ngala. Ce gonit viața, om lnaga ?

Ochii lui Jim erau pentru totdeauna acoperiți de pleoapele grele.

— Nimic, am spus repede. N-a văzut, ca și mine, decît niște umbre... Dar avea inima slabă... bietul Jim !

Am adăugat ultimele cuvinte întîlnind privirile înlăcrimate ale negrului, pentru că o indiferență marcată l-ar fi mirat. Dar de mulți, de foarte mulți ani nu mă mai simțisem atît de liber. Era cald și mi se făcuse foame.

OV. S. CROHMĂLNICEANU

UN CAPITOL DE ISTORIE LITERARA

Curînd, după ce s-a început construcția în serie a mașinilor de scris literatură și ele au pornit să lucreze cu randamentul lor maxim, s-a observat că dispar, pe zi ce trece, criticii. Fenomenul avea o cauză imediată ușor observabilă : meseria de critic literar devenise, practic, imposibilă. Nici un om nu mai era în stare să citească măcar o mică parte din cărțile care apăreau. După unele estimări aproximative (istoria acestui moment a fost reconstituită tîrziu și datele ei concrete au rămas nebuloase, pentru că se bazează încă pe izvoare indirecte), o mașină reușea să compună o poezie în mai puțin de două secunde. Un roman sub trei sute de pagini necesita optsprezece minute. Timpul pe care îl cerea o piesă de teatru se ridica însă, în mod inexplicabil, la aproape o oră. Mașinile lucrau fără întrerupere cam nouăzeci de zile, avînd nevoie apoi de o pauză pentru revizuire. În felul acesta, numai la Lima ieșeau peste 10^{12} volume pe an, iar profiturile concernelor editoriale creșteau vertiginos. Primii care renunțară la misiunea lor fură istoricii literari. Fără examinarea marii majorități a cărților apărute obiectul muncii lor devenea o absurditate. Dar oricîte eforturi ar fi depus, ei nu reușeau să citească nici măcar 0,0001% din producția literară. Nu mult după aceea depuseră armele și criticii foiletoniști. Chiar dacă renunțaseră deliberat la ambiția de a face o selecție după importanță a cărților apărute (nu se putea ști în nici un fel dacă printre nenumăratele volume necitite n-au fost lăsate la o parte lucrări capitale), o dificultate de ordin principial li se relevase ca insurmontabilă. Executînd riguros tipul de operă pentru care fuseseră programate, mașinile excludeau orice obiecție critică. Comentatorul era chemat să exami-

neze, înainte de toate, în ce măsură intenţia artistică a fost realizată. Or, maşinile nu se îndepărtau nici măcar cu o iotă de la programul lor, şi, practic, creau numai capodopere, aşa că aprecierea devenea „ab initio" superfluă. Pînă şi gusturile absolut extravagante fuseseră prevăzute în calculul statistic iniţial, prin urmare nu puteau constitui nici o surpriză.

Întrucît demobilizarea criticii ameninţa să răpească vieţii literare pigmentul esenţial, cineva avu ideea să fie programate şi un număr de cărţi slabe, altfel capodoperele n-aveau cum ieşi în relief prin comparaţie. Trecîndu-se la îndeplinirea proiectului se constată că cercul vicios nu putea fi rupt. Maşinile construite spre a scrie cărţi neizbutite îşi realizau la rîndul lor, fără greş, sarcina. Textele, pe care le produceau, erau în mediocritate sau stupizenie, desăvîrşite, încărcîndu-se astfel automat cu o valoare estetică inestimabilă. Atunci unul dintre cei mai reputaţi filozofi ai vremii formulă teza că într-adevăr critica e sortită să dispară, pentru că maşina nu poate crea decît lucruri perfecte în raport cu ţelurile pe care şi le propune. Demonstraţia era cam încurcată şi se pierdea în coturi metafizice, dar concluzia se impunea intuitiv cu o mare forţă şi cîştigă repede o adeziune aproape unanimă. Ultimul critic muri într-o dimineaţă de mai dintr-o aprindere a creierilor în biblioteca lui, îngropat efectiv sub un morman de cărţi (citise fără întrerupere, cu o viteză de trei pagini pe ceas, douăzeci şi şase de ore în şir.)

Totuşi o literatură lipsită de comentariul critic nu era imaginabilă. Acesta fu momentul în care se socoti necesară construirea maşinilor de judecat cărţile. Constructorii se izbiră de la început de o mare greutate. Ce program să le dea ? Firește că, întîi, se cerea rezolvată problema informării elementare. Criticii-maşini trebuiau să parcurgă toată producţia scriitorilor-maşini şi să o clasifice, pe genuri, specii, teme, subiecte, formule artistice, publicînd deocamdată nişte buletine rezumative pentru orientarea cititorilor. Creierii electronici însărcinaţi cu această operaţie fură realizaţi repede şi intrară în funcţie. Branşaţi la maşinile de scris literatură reuşiră după foarte scurt timp să urmărească producţia beletristică în mod sistematic. Rezultatele se dovediră însă derizorii, pentru că buletinele obţinute pe această cale rămîneau inutilizabile. Volumul lor ajungea atît de mare încît nimeni nu izbutea să se descurse în ele. Alte maşini ar fi fost necesare să citească toate aceste liste şi să le supună unei noi selecţii. Dar pe ce criterii ? Se reveni, după lungi dezbateri, la critica de exegeză. Constructorii de maşini avură enorme bătăi de cap spre a alcătui programele acestor

noi tipuri de mașini. Sistemele critice practicate în epoca de artizanat literar (așa fusese denumită perioada cînd cărțile erau scrise de oameni) duceau, pe rînd, la efecte neprevăzute. Critica existențialistă, sub formă electronică, se lovea de paradoxul literaturii pe care o produceau mașinile. Era ea documentul unei trăiri ? Da, și nu, pentru că operele pe care pornea să le discute exprimau efectiv o experiență de viață (în programele lor intrau atîtea posibilități încît rezultatele ajungeau efectiv imprevizibile și repetau întocmai palpitul inefabil al existenței), dar mașinile rămîneau niște enorme îngrămădiri de filamente, pîrghii și rețele, care la o apăsare de buton intrau într-o stare de inerție absolută. Critica psihanalitică stîrni ca întotdeauna scandal, mai ales că-și prelungea deducțiile în subconștientul proiectanților, ba chiar și în cel al directorilor diferitelor întreprinderi industriale, furnizoare de creieri electronici destinați să producă diferite lucrări literare. Ziarele vremii înregistrează chiar cîteva procese de răsunet : conducătorul unui mare grup financiar se trezi acuzat de porniri incestuoase, prezente în a douăsprezecea mia șase sute patra „Antigonă", pe care o concepuse o mașină construită de o firmă subordonată băncii sale. Reclamantul susținea că nu cunoștea nici măcar piesa inițială, dar argumentul întîmpină serioase obiecții teoretice.

Un timp avu oarecare succes programarea mașinilor pe o bază teologică. Acestea erau asimilate cu ființele omenești de altădată, cărora constructorul-dumnezeu le insuflă harul creației. Biserica protestă însă și analogia fu socotită demoniacă. Singurul sistem care se dovedi mai fructuos reveni la ideea veche a actului critic, înțeles ca o refacere prescurtată a creației în elementele ei esențiale cu indicarea virtualităților neexploatate de autor. Opera literară trebuia să rămînă astfel pentru exeget un excitant spiritual care să-i solicite infinite ipoteze poetice noi. Mașinile de criticat se apucară în consecință să extrapoleze intențiile artistice. Dintr-un roman scoteau alte cîteva mii. Dintr-o poezie, cicluri întregi. Dintr-o piesă, milioane de variante superioare. Producția literară cunoscu o înflorire fără precedent. Toată lumea păru mulțumită, dar peste numai cîțiva ani se observă că mașinile-scriitori dădeau semne de enervare. Efecte disonante apăreau la capătul operelor : parcă înadins. Se ivi și o maladie a „auto-anulării" sau cum au numit-o unii istorici, a „sinuciderii estetice". De la un mo-

ment dat romanul, piesa sau poemul se dezvoltau simetric contrar, cu o egală desăvîrşire, astfel încît rezultatul să fie o neantizare integrală a efectelor artistice iniţiale.

Se constată de asemenea că, practic, lucrări de critică din nou nu mai apăreau de loc, fiindcă maşinile însărcinate cu scrierea lor produceau tot romane, nuvele, poezii şi piese de teatru. în timp ce agenţiile de publicitate, nemaiizbutind să insereze în ziare măcar o recenzie, se vedeau ameninţate să dea faliment. Atunci cineva avu o idee revoluţionară, care rezolvă definitiv problema. Cele două tipuri de maşini fură branşate într-un circuit închis. Creierele electronice de scriitori şi de critici erau obligate astfel să-şi consume reciproc producţia : primele porniră cu frenezie să emită judecăţi asupra operelor produse de ultimele. Rezultatul fu o uluitoare inversiune. Dacă maşinile-critici îşi relevaseră vocaţii secrete de scriitori, maşinile-scriitori îşi trădară pasiuni nemărturisite de a face critică. Cum totul, cu o violenţă devorantă, se desfăşura, graţie ideii amintite, în cerc închis, oamenii îşi putură vedea liniştiţi de treabă.

CONSTANTIN CUBLEȘAN

RITMUL ASCUNS AL INIMII

Stelele cădeau de pe cer, una cîte una, în noaptea aceea albastră. Se desprindeau de sus, din mijlocul bolții ori de undeva de aiurea și despicau cerul cu arderea lor de o clipită.

Niciodată nu văzuse atîtea stele arzătoare. Cînd era copil se așeza vara în iarbă și, cît erau serile de lungi, privea cerul. I se părea că stelele tremură, că apar și dispar într-un joc de licurici pe care nu-l putea înțelege. Nu-i plăceau nopțile cu Lună. Atunci nu se vedeau stelele, iar Luna era prea albă, de var. Lumina ei palidă cădea peste tot în jur ca o apă moartă. Nu putea suferi nopțile cu Lună.

Din locul în care se afla, cerul îi părea elipsoidal, luînd forma geamului etanș al cabinei. Stelele cădeau mereu, dar el nu reușea, nici acum, nici altădată, să vadă locul unde se desprindeau, prăbușindu-se în gol. Le vedea numai trecerea vertiginoasă, ca un țipăt luminos și încerca să le reconstituie traiectoria. Cîteodată parcă veneau din Lebăda, alteori din Scorpion, uneori din Vărsătorul ori din Gemenii, din oricare altă constelație, niciodată însă din Ursa Mică. Poate era numai o iluzie, ori era o lege ascunsă ca nici o stea să nu treacă pe acolo și el se minuna ca atunci, în copilărie, cînd aștepta să cadă măcar una, vreodată, pe Pămînt.

— Ciudat, prin Ursa Mică nu trece nici o stea căzătoare, spuse. Oare de ce ? Nu-mi aduc aminte să existe o asemenea lege. N-am dreptate ?

Romulus îl privi mirat. Vasăzică Nic nu-l ascultase. Nu auzise nimic din tot ce-i spusese pînă atunci. Vorbise atîta vreme degeaba. Dar nu era supărat. Cadranul pulsiotronului electronic îi indica ritmul normal al inimii și starea mult ameliorată a sistemului nervos și acesta era cel mai important lucru.

Chiar dacă nu-l ascultase, Nic rămăsese treaz, ba, mai mult, se gîndise la ceva, la ceva anume şi acesta era un semn în plus că putea să-şi învingă boala.

De peste trei ore Nic stătea, fără să se mişte, întins în patul destinat intervenţiilor medicale. Arterele îi fuseseră conectate la ventuzele aparatelor de neutralizare a radiaţiilor şi de aceea îşi simţea corpul întreg parcă strîns în chingi. Era toropit, îl copleşea somnul, dar Romulus îl tot ţinea de vorbă. Nu-i lăsa o clipă răgazul să-şi închidă pleoapele. Ce-i drept, nu-l prea asculta. Ştia că nu are voie să doarmă pe toată durata intervenţiei, dar niciodată nu se interesase de ce anume. Nu crezuse că va ajunge cîndva într-o asemenea situaţie. Nici acum nu i s-ar fi întîmplat nimic, dacă nu ar fi fost explozia aceea. Lucrase atîta vreme în cariera de uraniu şi nu avusese accidente pînă acum, cînd, aşa, deodată, nici nu-şi dădea seama prea bine cum, s-a produs explozia. Era adevărat că pe planetă erau foarte frecvente furtunile magnetice, dar acestea nu-i împiedicau să lucreze. Costumele de protecţie erau excelente neutralizatoare. De data aceasta însă... Încă nu-şi putea da seama cum se petrecuseră lucrurile. În starea în care se afla acum, nu se putea concentra. Era prea obosit, prea slăbit... Dacă nu ar fi fost atît de aproape, scăpa teafăr. Aşa, costumul fusese perforat în mai multe locuri, şi el inhalase o mare doză de radiaţii. Îşi pierduse cunoştinţa şi numai după reanimare se deşteptase de-a binelea.

Era deja pregătit pentru intervenţie, cînd îşi revenise în fire, iar aparatele bîrîiau monoton şi subţire. Rînd pe rînd plecaseră din încăpere cu toţii. Plecase şi medicul, care în noaptea aceea avea legătura cu Pămîntul pentru a comunica rezultatele din ultimele treizeci de zile ale cercetărilor pe planetă. Rămăsese cu el în încăpere doar Romulus. Se aşezase lîngă pat pe un scaun flexibil şi începuse să-i vorbească despre furtuna din ajun. Dar Nic nu se putea concentra deloc şi nu înţelegea nimic din tot ce-i explica omul acela atît de locvace. Poate de aceea îl şi lăsaseră pe el acolo, şi nu rămăsese medicul, pentru că vorbea întotdeauna mult.

Ţinea minte numai că doctorul îi spusese la plecare : „Să nu care cumva să te laşi furat de somn, mă auzi ?".

Îi făcuse semn din pleoape că auzise. Apoi, pe un ton sever, doctorul i se adresase lui Romulus : „Nu-l lăsa să doarmă. Îl ţii de vorbă pînă mă întorc. Acum să te văd, istoricule ! Poţi să-i înşiri verzi şi uscate, toată evoluţia de la pitecantropi în-

coace, numai să nu-l slăbești o clipă. Ne-am înțeles, cred ? Eu mă întorc îndată ce termin comunicarea".

Cuvintele doctorului îi rămăseseră în auz, poate pentru că fuseseră rostite cu prea multă gravitate. La drept vorbind, lui nu i se păreau lucrurile chiar atît de grave. Trebuia să reziste vreo douăsprezece ore fără să doarmă. Nu era cine știe ce, doar mai stătuse el și altă dată fără somn, numai că acum se simțea moleșit și nu putea să se gîndească mai mult timp la ceva anume. Îi veneau în minte tot soiul de idei, de gînduri, sărea de la unul la altul fără vreo logică și își simțea pleoapele grele. Într-adevăr, îi era somn. Privind însă cerul i se părea că se liniștește. Dar prea cădeau multe stele în noaptea aceea.

— M-ai auzit, Romulus ? întrebă din nou. De ce cad atît de multe stele ?

Romulus se uită la cer. Era într-adevăr senin, dar nu cădeau stele. Desigur, numai lui Nic i se părea. Totuși nu-l contrazise.

— Probabil e o ploaie de meteoriți.

— Nu, nu cred.

Nic vorbea greu. Abia rostea cuvintele. Unui alt bolnav i s-ar fi interzis orice efort, mai ales să vorbească. Lui însă, i se cerea tocmai acest lucru, să converseze cu Romulus.

— De ce nu crezi ?

— Pentru că prin Ursa Mică nu trece nici una. Cum e posibil ?

— Păi, încercă istoricul să-i dea un răspuns satisfăcător, Ursa Mică e aproape de punctul cel mai înalt al boltei.

— Cînd privești de pe Pămînt, dar nu de aici, îi atrase atenția Nic.

Romulus privi iar cerul prin geam elipsoidal. Nu văzu însă nicăieri Ursa Mică. Era în altă parte a bolții și din încăperea aceea nu putea fi văzută. Ce să-i răspundă ?

— Ascultă, Romulus, tu de ce trebuie să mă ții pe mine de vorbă ? trecu Nic la o altă întrebare și Romulus se simți ușurat.

— Așa a spus doctorul.

— Asta știu, dar de ce ?

Romulus zîmbi, pus, evident, din nou în încurcătură. Habar n-avea. Nu-l interesase niciodată medicina, în orice caz nu într-o așa măsură ca să aibă habar de tratamentul adecvat în cutare sau cutare maladie. Avea, în general, noțiuni foarte vagi, iar la cursurile de pregătire antiradiantă nu prea fusese atent. Aparatajul și costumele ce intrau în dotarea personală

erau atît de perfecționate, încît pericolul radiațiilor i se părea perimat, iar cursurile îl enervaseră, socotind că se țineau în virtutea unor tradiții foarte vechi, inutile acum. Și, totuși, un accident ca acesta îi dovedea acum contrariul.

— Cum să-ți explic ? începu el. Mi se pare că n-ai fost prea atent la cursurile de pregătire, altfel ai fi știut, încercă el o eschivă de la întrebare.

— Ai dreptate, îl aprobă Nic. Dar tu ești pus aici ca să vorbești cu mine, așa că n-ai decît să-mi explici pe îndelete. Sînt dispus să te ascult.

— Atunci, începu Romulus zîmbind, s-o luăm de departe și cît mai simplu. Căuta astfel să cîștige timp.

— Radiația se aseamănă întrucîtva cu descărcarea electrică a trăznetului. Cu foarte mulți ani în urmă, dacă un om era trăznit și dacă nu murea pe loc, îl îngropau în pămînt pentru ca să se scurgă din el toată electricitatea. În acest timp el nu ar fi avut voie să doarmă pentru că ar fi murit imediat. Inima ar fi slăbit ritmul și... Mă înțelegi, nu ?

Romulus era încîntat că îi venise în minte ideea cu trăsnetul. De aceea continuă imediat cu însuflețire ;

— În vechime oamenii aveau o mulțime de...

— Știi ceva ? îl întrerupse Nic. Doctorul a spus să o iei de la pitecantropi, nu de la oameni. Așa că, te rog...

Nic era, de felul său, un om vesel, spiritual. Romulus îl cunoștea foarte bine și-i plăcea felul de a fi al acestuia. Îi plăcea să lucreze împreună cu el, chiar dacă Nic îl tachina mereu, ca și acum. „Cel puțin te tachinează un om inteligent", replica el, cînd ceilalți observau că fusese luat peste picior. Dacă nici acum Nic nu-și pierduse buna dispoziție, însemna că totul decurgea normal.

Indicatorul pulsiotronului oscila regulat între liniile ce marcau pe cadran ritmul normal al inimii.

Nic rezista minunat intervenției.

— Ascultă, Romulus, tu chiar crezi că s-ar putea să mor din asta ?

— Ce prostii îți mai trec prin cap ? !

— Doar tu spuneai că dacă adorm, s-a zis cu mine.

— Ei, desigur, nu trebuie să dormi. Trebuie să fii tare.

— Bine, bine. Hai, spune mai departe. Cum era cu pitecantropii ? parcă despre asta vorbeai. Ba nu. Despre stelele căzătoare. De ce nu trece nici una prin Ursa Mică ?

Romulus începu din nou să vorbească pentru a-i reține atenția lui Nic. Inventa tot soiul de teorii, își aducea aminte de legile fizicii cosmice, pe care le expunea într-o formă aproximativă, dar făcea ce făcea și iar ajungea la istorie. Nic însă nu-l asculta. Trecuse cîtva timp, cîteva ore și se simțea mai bine, deși corpul îi amorțise stînd nemișcat. Își simțea însă mintea limpede. Doar pe cer tot mai vedea căzînd stelele. Își aduse aminte că Romulus îi povestise o dată despre niște credințe populare foarte vechi, după care, se spunea, fiecare om își avea steaua lui. Cînd murea omul, se stingea și steaua lui. Îi plăcuse această corespondență a oamenilor cu universul. Era un mit frumos, dar trist. Un fior rece îi trecu prin corp, gîndindu-se la moarte. Nu se temea, dar prea o știa aproape. În minte îi veni iarăși explozia. Acum își amintea parcă mai bine cum se întîmplase totul. Imaginile îi reveneau mai clare din memorie. Se întîmplase în cariera de uraniu, printre stîncile abrupte ale munților vulcanici. Nu mai înaintase niciodată atît de mult prin defileul acela ce se deschidea de la marginea lacului cu apă roșiatică, unde își instalaseră agregatele de prelucrare a minereului...

Se reîntorceau cinci oameni dintr-o lungă expediție spre centrul Galaxiei. Aveau o misiune specială, deosebită. Trebuiau să cerceteze o mulțime de planete, să le prospecteze cu atenție în vederea unei transbordări a populației terestre de pe vechea planetă, care începea să se răcească din ce în ce mai mult, neoferind condiții din cele mai optime vieții umane ; trebuiau să propună o nouă planetă pentru a fi populată. Căutau, cu alte cuvinte, o nouă patrie planetară în Cosmos. Expediția lor făcea parte dintr-o serie de cercetări ample în acest sens. Misiunea lor era îndeplinită și se îndreptau spre bătrînul Pămînt. Combustibilul era pe sfîrșite și acum trebuiau să se abată din drum, să facă o scurtă escală pe una din planetele cele mai apropiate pentru a-și procura cantitatea de combustibil necesară întoarcerii pe Pămînt. Detectoarele indicaseră această planetă ca fiind cea mai nimerită unui asemenea popas.

Aterizarea se făcuse în bune condițiuni. După cîteva zile își dădură seama că planeta era bîntuită de furtuni magnetice, care le îngreunau activitatea. Cercetaseră împrejurimile și se instalaseră în apropierea acestor munți vulcanici, foarte bogați în minereu de uraniu. După calculele probabile, ar fi avut nevoie de vreo șaptezeci de zile pentru a se aproviziona în mod corespunzător.

În timp ce instalațiile micii lor uzine începuseră să prelucreze minereul, astronauții cercetau planeta. Nici unuia dintre ei nu le-a venit însă ideea să pătrundă prin defileul atît de apropiat, care deschidea parcă o poartă spre inima munților vulcanici.

În ziua aceea însă, Nic a pornit singur spre defileu. Blocurile de stîncă aveau o formă bizară, răsucite spre înălțimi, iar pe fundul văii se prelingea un fir subțire de apă roșie. După o bucată de drum, defileul începu să se deschidă, dar, spre tristețea lui Nic, pe nesimțite, se dezlănțui o nouă furtună. Hotărî totuși să-și continuie drumul. Nu peste mult, ajunse la marginea unui platou imens, tăiat în piatră, în mijlocul căruia se înălța argintie o navă cosmică, nu mult deosebită de a lor. Încercă imediat să ia legătura cu baza, dar nu-i răspunse nimeni. Lăsă aparatul deschis, pentru a face neîntrerupt apel, și grăbi pasul spre navă. Era mult mai mare decît a lor și, evident, de o altă construcție decît cea terestră. O bucurie nespusă îl cuprinse. Însemna că pe planetă mai făcuse escală și altcineva. Ce minunată întîlnire ! Oamenii unor lumi îndepărtate, care se bănuiau de atîta vreme, care se căutau în infinit, puteau să se întîlnească dintr-o întîmplare, pe o planetă lipsită de viață, pe care se abătuseră pentru a-și procura combustibil. O întîlnire frățească într-un impas. Dar oare de ce nu se arătaseră pînă atunci ? Era absolut sigur că venirea pe planetă a acestora se efectuase înainte de coborîrea lor, căci altfel ar fi înregistrat-o. De ce, atunci, nu dăduseră nici un semn de viață ? Nu-și putea imagina ca ei să nu le fi cunoscut mișcările, din moment ce se aflau atît de aproape unii de alții. Și totuși... Toate acestea îi trecură prin minte într-o fracțiune de secundă.

Chemă insistent baza, dar nici de data aceasta nu-i răspunse nimeni. Abia cînd declanșă semnalul de alarmă, îi răspunse însuși comandantul expediției. Cu sufletul la gură, Nic povesti totul și-i chemă numaidecît. De prisos această chemare. Toți patru erau îmbarcați în microracheta de intervenție, pentru a veni la fața locului.

Deși îi ceruseră lui Nic să nu întreprindă nimic de unul singur, acesta nu-și putu stăpîni entuziasmul. Se apropie mult de rachetă și numai atunci observă că în jurul ei era instalat pe o rază destul de largă, un cîmp de fire metalice, care se răsfira în toate părțile ca spițele unei roți. O clipă ezită să intre în această plasă, apoi însă începu să pășească cu grijă printre fire, luînd aminte la împletitură, pînă spre mijlocul acelei pînze.

al cărei rost nu-l putea înțelege încă. Platoul foarte larg, înconjurat cu pereți abrupți de stîncă netedă, era bîntuit de curenți puternici de aer. O rafală de vînt însoțită de descărcări magnetice, îl făcu să-și piardă pentru o clipă echilibrul și, neputînd evita căderea, se prăbuși peste firele metalice subțiri din preajmă-i. Se bucură cînd își dădu seama că nu se întîmplase nimic la atingerea lor. Astfel căpătă și mai mult curaj. Vîntul se întețea însă și atunci se prinse cu nădejde de firele acelea, pentru a nu fi smuls de curent. Dar plasa, forțată prea mult, cedă și, la o mișcare mai violentă a lui Nic, la o adevărată smucitură a lui, firele se rupseră, iar în clipa următoare, o explozie puternică îl făcu să-și piardă cunoștința. Mai mult nu-și amintea.

* * *

În încăpere era liniște. Numai aparatele zbîrnîiau monoton și Romulus vorbea într-una, fără să se oprească.

Nic îi zîmbi recunoscător. Era însă tulburat. Își amintise cele trăite în ajun și acum voia neapărat să afle ce se întîmplase cu racheta. Unde erau oamenii aceia veniți de aiurea, din univers, pe această planetă blestemată ?

Îl privi pe Romulus, iscoditor. Desigur, el știa. De ce nu-i spusese nimic despre aceasta ? Se întîmplase o catastrofă și nu voia să-i comunice nimic, pînă cînd nu se va însănătoși ? Dar erau nedrepți. El trebuia să afle totul și încă numaidecît.

— Romulus, îl întrebă el, de ce nu mi-ai spus nimic despre racheta aceea din munți ?

Istoriograful tăcu. Poate pentru prima dată de cînd se afla lîngă Nic, întîrzia să-i răspundă. Se ridică de pe scaun și schiță cîțiva pași în cabină, apoi se opri în dreptul ferestrei, privind cerul.

— Ce-ai fi vrut să-ți spun ? Nici eu nu știu mare lucru.

— Ce s-a întîmplat după aceea ?

Romulus făcu iar cîțiva pași de-a lungul cabinei, apoi se așeză din nou pe scaunul de lîngă pat. Privi cadranul pulsiotronului. Normal.

— Ce s-a întîmplat după aceea ? repetă Nic întrebarea.

— Racheta a explodat, îi răspunse scurt Romulus. Tocmai intrasem pe platou, continuă după o pauză în care cei doi se

privirǎ insistent, cînd s-a produs explozia. Ea ţi-a provocat iradiaţia. Am vrut să te oprim, te vedeam tăvălit jos, la baza rachetei, dar a fost prea tîrziu.

— Şi oamenii ?

— Oamenii...

— Da, oamenii. Ce s-a întîmplat cu oamenii ? !

— Nu ştiu.

— Cum, nu ştii ? Doar nu tu ai leşinat, ci eu. Trebuie să-mi spui adevărul, Romulus.

— Asta este adevărul.

— Au murit ? !

— Dacă au murit ?...

— Da, oamenii mai sînt în viaţă ? Au murit ? Mai trăiesc ? Ce s-a întîmplat cu ei ?

— Care oameni ? îl privi bănuitor Romulus.

— Cei din rachetă.

— Au fost oameni în rachetă ? întrebă din ce în ce mai mirat istoriograful.

— Desigur. Adică, nu ştiu. De unde vrei să ştiu eu ? Tu trebuie să ştii.

— A, este o presupunere...

— Şi ce are a face ? Vreau să ştiu adevărul : ce s-a întîmplat cu oamenii ? !

— Nu ştiu, răspunse calm Romulus. Nu ştiu ce s-a întîmplat cu oamenii. Au plecat comandantul şi astrofizicianul să efectueze cercetările necesare. Aici am rămas doar noi şi doctorul. El trebuie să vină numaidecît. În zori vor reveni poate şi ceilalţi. Atunci vom şti totul, Nic. Abia atunci vom şti adevărul. Cel puţin, aşa cred.

Nic îl privi bănuitor. Cîteva clipe în încăpere se făcu linişte. Romulus evită să-i întîlnească privirea şi Nic înţelese că îi ascunde ceva. Asta îl tulbură. Nu mai insistă însă cu întrebări, dîndu-şi seama că istoriograful tot nu-i va spune nimic mai mult. Poate nu-i îngăduiseră să-i spună nimic ori, poate, într-adevăr nu ştia mai mult.

Închise pleoapele şi încercă să refacă el o logică a întîmplărilor. Imaginile i se întretăiau însă fragmentare şi o apă înfrigurată îi ştergea orice închipuire, pînă cînd, de undeva, din depărtări siderale, văzu venind în zbor o nălucă, o rachetă strălucitoare, de formă stranie, şi totuşi asemănătoare cu cele de construcţie terestră. O privi atent, pînă cînd se apropie mult, foarte mult. Se învîrti în jurul planetei cutremurată de

furtuni magnetice, căutînd parcă un loc potrivit pentru coborîre, pînă cînd ajunse deasupra platoului din Munții Vulcanici. Coborî lin, neverosimil de lin, încît atingerea cu scoarța planetei nici nu fu simțită. Abia atunci Nic recunoscu racheta aceea pe care el o întîlnise dincolo de defileul cu apă roșiatică, în ajun.

— „Nu știu ce s-a întîmplat cu oamenii"...

... Astronauții erau trei. Cel mai scund părea să fie conducătorul navei. Se îmbarcară într-o mică rachetă atomică și porniră să cerceteze meticulos împrejurimile, planeta.

Veneau dinspre marginea galaxiei. Expediția lor dura de mulți ani și toți trei erau nerăbdători să ajungă la țintă, la finalul acelui enorm drum prin vastele spații ale cerului, cînd, dintr-o dată, aparatele de bord se agitară nepermis. O singură „privire" în „jur" și cei trei astronauți își dădură seama că intraseră în zonele de interferență ale unui sistem planetar în care, nu mai încăpea nici un dubiu, exista viață umană ; mai mult, în spațiul cosmic alunecau nave de o uimitoare repeziciune. Determinară cu precizie poziția lor în spațiu (ce surpriză, era tocmai sistemul în care se așteptau cel mai puțin să găsească ființe vii, necum oameni), apoi determinară planeta care întîlnise aceste condiții de existență a materiei în formele sale de organizare superioară.

„— Au plecat comandantul și astrofizicianul să efectueze cercetările necesare...".

... Hotărîră să abandoneze pentru scurt timp linia itinerariului lor și să facă o escală pe planetă. Înainte însă de a pregăti nava pentru coborîre, își dădură seama că planeta este foarte puțin populată, aproape deloc, în ciuda faptului că pe cele cîteva cosmodroame bine concepute exista o mare mișcare : nave uriașe coborau la intervale destul de mici, aducînd cu ele oameni, care se răspîndeau apoi pe suprafața Planetei în comuniuni aparte. În același timp, navele, odată eliberate de prețioasa încărcătură, umană, se întorceau în spațiu.

„— Aici am rămas doar noi și doctorul"...

... Nu le fu greu să înțeleagă situația. Popoarele unei alte planete, de undeva, din necuprinsul spațiu astral se mutau în această nouă „patrie". Condițiile pe care le oferea noul lor sistem nu le mai puteau asigura existența și, atunci, întreprinderi temerare au determinat poziția și condițiile favorabile ale acestei planete dintr-un sistem solar îndepărtat, unde se transbordau acum pentru cine știe cîte miliarde de ani.

„— În zori vor reveni, poate, și ceilalți...".

...Cei trei astronauți hotărîră să coboare, totuși, nu atît pentru a urmări această operație, cît mai ales din curiozitatea de a cunoaște oamenii unei lumi pe care o visau atît. Nu mică le-a fost mirarea cînd, apropiindu-se mult de planetă, și-au dat seama că sînt înconjurați de mărunte aparate de zbor astral, care le urmăresc fiecare mișcare. Aterizarea nu le-a pus nici un fel de probleme, dar, abia ieșiți din navă, s-au văzut înconjurați de mai mulți indivizi, care nu manifestau nici măcar o urmă de bucurie pentru această întîlnire și conduși în încăperile vaste ale unei instituții-laborator. Aici au fost cercetați cu mare luare aminte, li s-au înregistrat cuvintele și, în curînd, nepoftiții oaspeți își dădură seama că gazdele reușiseră să descifreze limbajul lor, căci unul dintre ei li se adresă vorbind aceeași limbă. Erau suspectați de intenții dușmănoase, bănuiți că veniseră să ocupe și ei această planetă pentru semințiа lor și li se cerea să renunțe, ori, dacă nu... Li se cerea, de asemenea, să dea amănunte despre stadiul în care se află pregătirea lor de transbordare. La toate aceste întrebări cei trei rămăseseră muți. Zadarnice au rămas încercările lor de a-i convinge pe necunoscuții stăpîni ai acelei lumi că nici una din toate supozițiile și temerile lor nu erau întemeiate.

„— El trebuie să vină numaidecît. Atunci vom ști totul..."

... Urmară zile grele. Cei trei astronauți erau supuși unui adevărat regim de detențiune și singura idee căreia îi rămăseseră credincioși era aceea a evadării. Nu ușor le-a fost însă să-și aplice planul. Și, odată desprinși de sol, au constatat că alte două nave spațiale pornesc pe urma lor. Goana, cu viteză maximă, era halucinantă. Urmăritorii se țineau destul de aproape, dar aparatele lor nu aveau capacitatea navei fugarilor. De acest lucru se convinseseră destul de curînd și erau liniștiți că își vor pierde cu încetul urma în necunoscut, cînd aparatele semnalizară scăderea combustibilului sub limita minimă. Se impunea neîntîrziat o escală pe cel mai apropiat corp ceresc, pe orice planetă, pentru împrospătarea combustibilului. Astfel ajunseră să coboare pe această planetă a furtunilor magnetice. Dar se știau urmăriți și grăbeau din răsputeri prelucrarea minereului. Deodată însă pe planetă își făcu apariția o nouă navă. Desigur, cei trei preferaseră să se țină la distanță, pe cît posibil să rămînă neobservați, pînă cînd își vor termina operațiunea de împrospătare a combustibilului și atunci își vor lua zborul.

M. GHE. RGII 80

Dar iată, într-una din zile fură descoperiți. Cineva se apropia de ei, de nava lor, cu pași rari, dar hotărîți. Plasa de apărare era instalată în jurul navei, așa că acel cineva nu putea ajunge pînă la ei. În plus, se stîrnise și o puternică furtună magnetică ce împiedica înaintarea nepoftitului.

Descărcări uriașe de energie făceau să vibreze totul în jur cînd, deodată, omul ce se apropia de navă se prăbuși. Firele protectoare cedară și o explozie extraordinară cutremură întregul platou. Apoi, urmă o liniște nefirească de adîncă...

* * *

Cînd intră medicul, îi găsi pe cei doi stînd unul lîngă celălalt, tăcuți, fără să se privească. Verifică imediat aparatele, controlă indicatoarele și nu se liniști decît atunci cînd constată că totul era în ordine. Nic se simțea mult mai bine. Acum era în afara oricărui pericol Organismul suportase ușor întreaga intervenție. Încă puțin și totul avea să se termine cu bine.

Nic deschise pleoapele și se încruntă. Privi ceasul de pe peretele lateral și își dădu seama că nu trecuseră decît cîteva minute. Înțelese că totul nu fusese decît un vis al său, rodul unei imaginații încă supusă febrei, și regretă sincer că visul se terminase.

În încăpere era cald, liniște și plăcut. Doctorul spuse că furtuna se potolise în timpul nopții, dar că acum, spre dimineață, se pregătea o alta. Apoi vorbiră despre stelele căzătoare, despre întoarcerea pe Pămînt, și timpul trecu pe neobservate.

* * *

Cele douăsprezece ore se terminaseră și Nic fu scos din ventuzele aparatelor de neutralizare. Făcu mișcări pentru a-și dezmorți mîinile și picioarele, corpul întreg, dar refuză să se culce. Voia să aștepte, împreună cu ceilalți, întoarcerea comandantului și veștile atît de emoționante în legătură cu nava de pe platoul din Munții Vulcanici.

Nu așteptară prea mult. Se făcuse lumină diurnă cînd cei doi urcară scările pînă în salonul central. Toți cei cinci astronauți se aflau acum împreună. Comandantul vorbi despre cercetările efectuate în noaptea aceea. Tonul său reținut nu prevestea nimic bun.

Înconjuraseră munții, făcînd sondaje ; în diferitele părți mai greu accesibile, acționaseră cu ajutorul radarelor electronice. Înaintaseră mii de kilometri pe întinderea planetei, fără să găsească însă nimic deosebit. Pe versantul opus al defileului descoperiseră doar rămășițele unei instalații de prelucrare a uraniului, fărîmițate de descărcările furtunilor magnetice. Cercetările mai amănunțite, atît ale acelor instalații cît și ale datelor caracteristice planetei, culese în timpul șederii lor aici, confirmau presupunerile.

— Cu ani în urmă, spunea comandantul poate cu zeci sau chiar cu mai multe zeci de ani în urmă, o rachetă interastrală a aterizat pe această planetă pentru a-și reface (după cum dovedesc rămășițele instalațiilor descoperite), rezervele de combustibil. Din motive necunoscute, navigatorii au trebuit să zăbovească mai mult timp aici, sau poate pur și simplu, n-au mai putut decola. Oricum însă, șederea prelungită le-a fost fatală. Planeta are o perioadă de cîteva sute de zile în care furtunile magnetice se intensifică mereu pînă la exploziile în lanț, cînd nici o ființă vie nu le-ar mai putea sta împotrivă. Oamenii aceștia nu și-au dat seama ori nu au mai avut nimic de făcut. Nici un document concludent nu există în acest sens. Un singur lucru este cert : n-au supraviețuit. Nava și-au ancorat-o în acea plasă care, o dată ruptă, declanșa o explozie în afara navei. Era o măsură de protecție împotriva eventualelor surpări din pereții laterali ai platoului, a unor blocuri de piatră care s-ar fi putut rostogoli duse de furtună pînă la navă, producînd deteriorări. Rupînd însă firele plasei, explozia locală produsă prefăcea uriașul bolovan în pulbere. O defecțiune, pe care probabil o determinaseră timpul și prea multe furtuni magnetice, a făcut ca la sistemul de explozii să se conecteze întreaga navă. Așa se explică faptul că, la ruperea firelor de către Nic, nava a sărit în aer, nemairămînînd din ea decît rămășițe, din care nu se poate reconstitui nimic deosebit. Se pare că planeta aceasta ascunde taine pe care noi, din păcate, nu le vom putea dezlega deocamdată. Timpul nu ne permite să dezlegăm mistere...

În ce ne privește, continuă comandantul, mai putem zăbovi cel mult cincisprezece zile pe planetă. Orice întîrziere ar fi primejdioasă. Planeta se apropie de perioada furtunilor cu

explozie în lanț. Va trebui să grăbim prelucrarea minereului. Între timp, vom efectua și alte cercetări. S-ar putea să avem surprize, să descoperim lucruri extraordinare... Deocamdată însă trebuie să ne odihnim cîteva ore. Am avut cu toții o noapte lungă, neobișnuit de lungă și de grea.

* * *

Nic stătea întins în așternut și privea cerul. Prin fereastra elipsoidală a cabinei privea norii negri, încărcați, prevestind furtuna. Undeva, dincolo de ei, vedea stelele căzînd mereu, prăbușindu-se în văzduh ca un țipăt strident de lumină.

„Fiecare om își are steaua lui, își spuse. Ce frumos neadevăr : cînd moare un om, se stinge o stea...".

Se gîndea la oamenii aceia veniți din cine știe ce colț al universului pentru ca să rămînă legați pe veci aici, de această planetă ciudată. Oamenii unei alte lumi... Întîlnirea lor trecea prin moarte și rămăsese neîmplinită...

Dar în piept își simțea inima bătînd un ritm nou, nemaicunoscut pînă atunci, reînviată din moartea de o clipită ce o cuprinsese pe acea planetă zguduită de furtuni necruțătoare. Un ritm nou, de dincolo de moarte.

OBELISCUL

„lîngă zidurile nepieritoare ale speranței"

HESIOD

Orașul meu e mic. Nu are decît o singură piață, cinci străzi care se îndepărtează radial din centru, o biserică, două școli, cinci cîrciumi, cinci cafenele, un magazin de mobilă, o consignație, o bale publică și un rîu care trece pe la marginea lui. În mijloc se înalță un obelisc despre care se spune că a fost construit acum cinci secole din pietrele cetății dărîmate de cuceritori. De cîtva timp se construiesc aici case înalte, cîteva la marginea orașului, pentru că primarul este un om înțelept și vrea să rămînă în istorie. Locuiesc și eu într-una din ele, într-o garsonieră destul de bună, și, spre norocul meu, am nervii tari, aș putea spune că sînt chiar inert, de aceea nu mă sinchisesc de zgomotul mulliplu, fecund și derivat al clădirii din beton armat. În timpul meu liber mă ocup cu creșterea viermilor de mătase. Cred că este o ocupație agreabilă și onorabilă, pentru că un om serios trebuie să facă ceva în afara orelor de serviciu si plăcerea pe care mi-o dă foșnetul viermilor între frunzele de dud, tîrîndu-se lacomi pe foile mari de hîrtie, cred că este o plăcere cinstită și care nu dăunează nimănui. Și, mai ales, nu produce zgomot. Aerul curat al ultimului etaj pare să le priască viermilor mei. Cresc repede, alimentați cu sîrguință și pasiune de mîinile iubitoare care știu să le creeze condiții prielnice de trai, curățind la intervale bine stabilite foile de hîrtie de resturile frunzelor roase. Iau uneori, seara, în palmă cîte un vierme grăsuț și alburiu împreună cu o frunză de dud și trăiesc clipe de dulce reverie simțind cum, în căușul palmei mele, viermele se simte liniștit și continuă să ronțăie frunza, mîngîindu-mă cu afecțiunea aceea statornică ce nu poate fi găsită decît la animale, la cîinele care linge mîna stăpînului său, la pisica înfoiată și ametită care se rotește pe lîngă piciorul omului.

De cîtva timp viermii au devenit tot mai numeroşi, nu mai pierd nici unul, cresc mari, din ce în ce mai mari, mi-e greu să-i mai aprovizionez şi eu am slăbit tot alergînd încoace şi încolo ca să depistez prin curţi sau pe marginea străzilor duzi, urcînd, căţărîndu-mă pentru ca să le string frunzele, alergînd apoi spre casă pentru a curăţa rafturile şi a depune hrana proaspătă. Dar bucuria mea, satisfacţia pe care mi-o oferă această ocupaţie nobilă îmi dă compensaţia necesară eforturilor. Am pus acum rafturi în toată camera, lăsînd două culoare strîmte prin care mă strecor ca să reînnoiesc aprovizionarea. Patul mi l-am mutat în bucătărie şi mi-am cumpărat un ceas deşteptător, pe care îl pun să sune din trei în trei ore, căci frunzele sînt consumate repede şi mă tem să nu-mi moară viermii. Abia aştept să înceapă amorţeala aceea prevestitoare, cînd viermii sătui şi maturi vor începe să se încolăcească în propriul lor fir, cu mişcări lente, rotunde, devenind gălbui coconi de mătase. Atunci viaţa lor, de acum înainte, va fi sacrificată şi, după o scurtă fierbere în apă clocotită, cineva va derula firul preţios. Dar, pînă atunci, mai sînt cîteva zile şi viermii mei devoratori de frunze sînt încă vioi şi pretenţioşi.

Aseară ceasul m-a uitat. Nu ştiu, să se fi stricat, să-l fi blocat eu fără să-mi dau seama, oricum, din motive care nu-mi sînt cunoscute, el n-a sunat la timp şi cînd, parcă reflex, m-am trezit ceva mai tîrziu de ora unu, liniştea nefirească care domnea în locuinţă m-a făcut să sar din pat şi să cercetez cu ins sînt cunoscute, el n-a sunat la timp şi cînd, parcă reflex, m-am putut opri să nu le cercetez pe toate, speram să se fi refugiat toţi în cele de jos, deşi în mod firesc drumul lor merge în sus. M-am aşezat pe marginea patului, încercînd să reflectez puţin asupra evenimentelor. Dispariţia lor era împotriva legilor biologice şi de aceea mi s-a părut supărătoare, uşuratică şi trădătoare. Oricum, eram îngrijorat de soarta lor aşa că am ieşit în balcon şi am încercat să văd ceva prin întunericul difuz al miezului de noapte. Mi s-a părut că văd corpurile lor albe mişcîndu-se încet, la o distanţă de cîteva sute de metri de bloc, în lumina albastră a lămpilor de neon. Era un cortegiu lung, al cărui capăt pornea de la baza blocului şi se pierdea în întuneric. M-am gîndit atunci la cele cîteva sute de grame de sămînţă uşoară, pe care le cumpărasem ultima dată de ocazie. Vînzătorul, un tînăr, părea străin de oraş. M-a oprit lîngă bloc întrebîndu-mă dacă nu am nevoie de seminţe. Mă cunoştea, totuşi. El are un stoc ce-i prisoseşte — spunea — şi ar dori să-l valorifice. Ne-am înţeles asupra preţului şi am preluat

marfa care era de foarte bună calitate și îngrijit ambalată în trei cutii metalice, cizelate, cu incrustații fine, niște simboluri al căror înțeles îmi scăpa. De ce m-a ales ?

Erau mii de viermi, poate sute de mii și, ceea ce părea ciudat, trupurile lor văzute de la înălțimea ultimului etaj mi se păreau tot atît de mari acum ca și cum le-aș fi văzut pe rafturi. Am coborît imediat cu ascensorul și am alergat spre capul șirului alb. Eram obosit cînd am ajuns, dincolo de marginea parcului, cam la o jumătate de kilometru de casă. Prin praful ușor al unei stradele, picioruşele lor mișunau ridicînd un nor pîlpîind în lumină. Se tîrau tăcuți, doar plăcuțele de siliciu ale prafului scîrțîiau frecîndu-se una de alta. Era cald, plăcut, puțin umed, aerul mă cuprindea îmbrățișîndu-mă și îmi foșnea pe piele ca bulele unei ape gazoase. M-am așezat în calea primului tîritor, încercînd să-l opresc cu piciorul. Și-a ridicat doar capul lui cu ochi negri și, ocolindu-mi genunchiul, s-a tîrît mai departe, parcă dojenindu-mă cu tăcerea lui binevoitoare. De ce ne-ai lăsat înfometați ? părea că îmi spune, și trebuie să recunosc că mi-a fost rușine. Ceilalți l-au imitat pentru că eu nu eram în stare să mă mișc din loc și simțeam trupul lor moale apăsîndu-mă, discret, dar cu putere totuși, pe laba piciorului, spre gleznă în sus și peste rotulă. Era cortegiul lor ca un șarpe alb de adîncuri, orb, neveninos dar puternic. Și atunci am început să merg la pas, alături de ei, încercînd să le vorbesc, să-i conving că trebuie să se întoarcă acasă, că pădurea e departe și de acum mă voi strădui să nu mai adorm, să-i hrănesc la timp și să-i îngrijesc cu mai multă răbdare. Dar glasul meu suna straniu în tăcerea caldă și, după cîteva fraze, am tăcut pășind împăcat pe lîngă ei, ca un paznic pe lîngă trupa sa de ierbivore duse la păscut. Am străbătut astfel orașul pustiu, pe lîngă obeliscul de piatră și pe lîngă biserică, spre strada care duce în pădure. Cînd am ajuns la liziera ei s-au răspîndit cuminte și organizat, preluînd fiecare cîte un copac. Erau cîțiva duzi și aici, chiar la margine, apoi urmau stejari, mulți stejari, o pădure mare, care ținea pînă la marginea rîului. Ca la un semn a început ascensiunea și frunzele au prins să foșnească, vibrînd parcă de teamă. Am stat trei zile alături de ei pînă cînd pădurea a devenit o jalnică adunătură de schelete. Apoi, la marginea rîului, ei s-au oprit neîncrezători și, atingînd cu frunțile bombate suprafața apei, au întors capetele spre oraș. Drumul acesta a fost cel mai nemaipomenit spectacol pe care l-am văzut vreodată. Sătui, dar amenințători, se îndreptau, parcă în salturi, spre primele case ale orașului. Tru-

purile uriașe ale turmei lor se zvîrcoleau, biciuind aerul cu mișcări spasmodice și o ridicare a jumătății anterioare era urmată imediat de un lung salt înainte. Pămîntul bubuia sub bușiturile căderilor și apoi saltul era reluat iar și iar. Nemaipomenitul asalt și zgomotul insuportabil al repetatelor și multiplicatelor lovituri devenise asemănător unui tam-tam războinic din îndepărtate păduri. Alergam pe lîngă șirul de zvîrcoliri, înfierbîntat și răsuflînd greoi, pînă ce primul s-a aruncat ca un berbece, cu jumătatea dinainte a trupului, peste gardul unei grădini. Rupt sub greutate, acesta s-a prăbușit trosnind și peste sfărîmăturile lui au trecut ca niște șenile trupurile lor albe și moi, pe care nimic nu le putea răni. Bușitura s-a repetat în fața zidului casei, care a crăpat și, cînd, asemeni unei armate, viermii au repetat loviturile, casa s-a dărîmat cu un zgomot scrîșnit, în ruperi de grinzi și țipete de oameni treziți din somn. Era dimineața devreme, în jurul orei cinci, și oamenii au crezut probabil că e un cutremur. Cu gurile lor acaparatoare viermii au atins trupurile celor pe jumătate adormiți, înghițind capete smulse de pe trup ca un lob de frunză, au mistuit copii și, în zbateri uriașe, au trecut distrugători și lacomi, pe jumătate întăriți de gustul nou al cărnii, prăbușindu-se peste porți, ca o turmă înnebunită de elefanți dezlănțuiți de foame. Nu pot să descriu această teribilă teroare care a izbucnit în oraș, fuga disperată a oamenilor, șubreda lor rezistență, pustiirea și dezolarea cetății pîrjolite și cutremurate de scîrbă, nici dezmățul vorace al atacatorilor. Peste cîteva ore orașul era distrus. Rămăsesem singurul om între ruine, respectat și ignorat de ei, privind cum se înlănțuie în enorme mase de materie flască și albă, tîrîndu-se unii peste alții în căutarea unor resturi comestibile. Numai în centrul orașului se înălța încă obeliscul construit din pietrele cetății vechi, înalt și alb ca și viermii. Am înaintat printre grinzi și cărămizi, peste acoperișuri de tablă răsucită ca de furtună, spre el și aici am văzut neașteptatul destin al asaltului. Lîngă piatra albă zăcea greoi și rotindu-se un vierme alb cu ochii negri, parcă amorțit, într-o stare de transă, lăsînd să-i curgă din gură firul alb și gros ca un odgon de corabie al secreției sale. Un altul tocmai se întindea către obelisc și, ridicîndu-și trupul, se pregătea să dea lovitura ultimă a distrugerii. Dar atingînd cu fruntea lui lucioasă și boltită piatra obeliscului, care părea că se cutremură și se destramă deja, trupul său înțepeni și, lăsîndu-se uriaș, greoi și moale, la poalele pietrei, el începu să-și rotească capul și să saliveze alb și îngroșat.

DORIN DAVIDEANU

ZECE SECUNDE

Sosit la destinație, Mesagerul se materializează și se pregătește să-și înceapă misiunea.

Totul îi apare confuz, încețoșat. Destul de repede, însă, își dă seama că se află într-o încăpere vastă, unde se găsesc mulți oameni.

Oameni ! I-a recunoscut imediat. A fost pregătit pentru asta. Misiunea lui e să îi observe ; să observe — de fapt — cît mai multe lucruri.

Privește atent în jur. Încăperea pare să fie locul de desfășurare a unei experiențe științifice. Înseamnă că a nimerit cum nu se poate mai bine. Încearcă să rețină cît mai multe amănunte. Un perete întreg e ocupat de etajere cu flacoane și recipiente etichetate. Ceva mai departe, mai mulți bărbați stau așezați la cîteva mese, studiind preocupați niște fișe. Totul în jur îi pare nemișcat.

Sesizează, în schimb, sunetele. Aerul încăperii vibrează, e plin de sunete ; sunete prelungi, unele ușor modulate, cele mai multe uniforme. Plutesc persistent, insistent.

Mesagerul își întrerupe firul gîndurilor pentru a privi atent o ființă de o frumusețe deosebită, o fată aflată la cîțiva pași de el. O vede dintr-o parte, are un profil fin și liniștit, de o nespusă delicatețe. Ochii îi sînt mari, iar genele prelungi.

Iată, frumusețea — gîndește Mesagerul — frumusețea e aceeași pretutindeni, dacă eu, venit dintr-o altă lume, o pot percepe și înțelege.

Se concentrează din nou asupra sunetelor ce umplu încăperea. Le analizează atent și, curînd, distinge un sunet deose-

bindu-se prin timbru de celelalte și dominîndu-le prin claritate. Îi urmărește vibrația plină, pînă cînd sunetul e înlocuit de un altul, mai ascuțit.

Privește în jur și reușește să descopere sursa acestor sunete deosebite. Provin de la un aparat de dimensiuni medii, aflat în imediata lui apropiere. În fața tabloului de comandă e așezat un bărbat vîrstnic, preocupat cu totul de manevrarea aparatului.

Dar și el e nemișcat. În toată încăperea, nimeni nu se mișcă!

De ce?! — se întreabă Mesagerul, îngrijorat. Poate se află într-un muzeu... iar toți oamenii pe care-i vede sînt manechine! Sau statui! Mesagerul privește spre fata cu ochi mari, așteptînd parcă de la ea infirmarea presupunerilor sale.

Fata are acum pleoapele pe jumătate coborîte și această schimbare abia perceptibilă îl asigură pe Mesager că se află în mijlocul unor ființe vii.

Într-unul din colțurile încăperii, pe jumătate cufundat în întuneric, zărește cîțiva bărbați plasați în jurul unei mese mari, pe care sînt așezate corpuri sferice, închipuind un sistem stelar sau, poate, o neobișnuită structură moleculară.

Liniștit, Mesagerul observă acum că, de fapt, toți cei prezenți se mișcă, dar cu o deosebită încetineală.

Poate nu vor să-mi atragă atenția într-o direcție greșită — gîndește Mesagerul. Dar, atunci, încotro trebuie să-și îndrepte atenția? Ce încearcă oamenii aceia să-i spună, iar el nu e în stare să înțeleagă?

Fata cu genele prelungi are pleoapele cu totul coborîte acum. Poate e obosită.

Sunetele, trebuie să asculte sunetele, să le priceapă mesajul... Privește o clipă spre aparatul care emite în continuare sunete pline, prelungi, și spre bărbatul așezat în fața acestuia. Urmărește cu mare atenție sunetele. Observă că au durate egale, iar în succesiunea tonurilor de înălțimi deosebite există o anumită ordine. Se prea poate să alcătuiască un limbaj. Timpul pe care îl are la dispoziție este însă mult prea scurt pentru a încerca să-l descifreze. O vor face alții, altădată, mai tîrziu.

O caută cu privirea pe fata cea frumoasă și aceasta are ochii mari deschiși, luminîndu-i misterios chipul.

Mesagerul privește apoi spre ceilalți oameni aflați în jurul lui și are impresia că toți îl privesc acum pe el, urmărindu-l concentrați.

Auzul îi este lovit de un zgomot mult mai puternic decît toate celelalte, izbucnit dintr-o dată, prelungindu-se apoi și scăzînd treptat în intensitate. Încearcă să identifice sursa acestui zgomot și se miră că abia acum îl observă pe bărbatul puternic, blond, care s-a desprins dintre ceilalți. În mîna dreaptă ține un instrument ciudat, îndreptat spre el și în jurul căruia plutește o ceață ușoară. Un aparat de emisie, poate. Dar Mesagerul nu reușește să înțeleagă nimic.

Privește distrat o insectă mică, de culoare roșiatică, lucind stins în lumina slabă, care zboară chiar în direcția lui. Apoi se uită în treacăt spre fata cu gene lungi și nu se mai miră văzînd că are iarăși pleoapele coborîte.

Majoritatea celorlalți, însă, îl privesc nemișcați, insistent, și nu știe cum să considere privirile lor intense.

Timpul pe care îl are la dispoziție e pe sfîrșite. Mesagerul se întreabă dacă l-a folosit cum se cuvine. Desigur, totul va fi interpretat ; dar e sigur că îi scapă ceva. Există un obstacol care îl împiedică să înțeleagă ce se întîmplă acolo, în fața lui.

Fata s-a întors și ea spre Mesager și îl privește cu ochii ei mari. I se pare că pe chipul ei citește mirarea, surpriza. Poate se înșeală.

Mutîndu-și privirea, Mesagerul observă din nou mica insectă arămie. Acum e mai aproape și continuă să se apropie, rectilîniu. Brusc, Mesagerul își dă seama că nu e vorba despre o ființă vie. Insecta e un obiect, de formă cilindro-conică, și se apropie de el rotindu-se în jurul axei longitudinale.

Un mesaj ! Poate îi trimit un mesaj ! Trebuie să analizeze obiectul acela, care acum e foarte aproape.

În acest moment însă, Mesagerul aude chemarea Centrului și părăsește instantaneu încăperea vastă, plină de oameni.

•
• •

În „Saloon"-ul înecat de fum, rumoarea e în creștere. Glasuri speriate încă se întretaie :

— Ați văzut cu toții ! O stafie ! ! !

— Ba bine că nu ! A apărut așa, deodată, la doi pași înaintea noastră !

— O fi fost vreun duh rău ! Am auzit că în munții ăștia...

— Dar și Tommy !... Asta zic și eu bărbat ! Nu s-a temut să scoată Coltul și să tragă !...

— A izgonit-o cît ai clipi !

Cel numit Tommy e un tînăr înalt și spătos, cu plete blonde. În mîna dreaptă strînge Coltul din a cărui țeavă se ridică o șuviță subțire de fum.

— Nu este om în tot ținutul, de care să mă tem ! — zice. Credeați că o să mă sperii de-o stafie ? ! Învîrtește arma pe deget și o vîră la locul ei în tocul de la centură.

Liza, o fată drăguță, îl privește admirativ și, după obiceiul ei, clipește repede, coborînd peste ochii mari pleoapele cu gene lungi.

Stăpînul „Saloon"-ului și-a părăsit locul lui din spatele tejghelei și se pregătește să ceară socoteală tînărului curajos, întrucît glontele s-a oprit tocmai în rafturile ce acoperă un perete întreg al încăperii, distrugînd cîteva sticle cu whisky de cea mai bună calitate.

Scena e urmărită de bărbații de la mese, care au uitat pentru cîteva momente de veșnica lor preocupare : jocul de cărți.

Ceva mai departe, cei cîțiva pasionați de biliard au întrerupt partida și comentează recentul eveniment. Bilele, uitate pe postavul verde, par a alcătui o ciudată structură chimică, sau, poate, macheta unui sistem planetar îndepărtat.

Un singur om a rămas impasibil : bărbatul în vîrstă, aflat în mijlocul încăperii. Așezat cu spatele, nu a observat apariția stafiei și, fiind obișnuit cu împușcăturile, continuă să-și plimbe nepăsător degetele pe claviatura vechiului său pian.

TEAMA

Lui Giancarlo Zefirelli, scientolog inspirat
această confesiune tardivă...

Cine sînt eu, mai întîi... Nimeni ! Aproape nimeni... Mi-am înscris numele pe vreo trei-patru cărți, care zac nevîndute, am 40 de ani și ceva, aproape 49, iar într-un chestionar biografic recent, trimis de Ernest Key, pentru un „Who is who" care se cheamă altfel, „Men of Achievement", am notat în dreptul profesiei mele aceea de *istoric al științei* ! Profesie splendidă, între noi fie vorba, pe care o doresc tuturor dușmanilor mei, fiind foarte nimerită prin natura sa spirituală pentru un paralitic, un impotent sexual și un tip căzut în cap, care nu are șansa să devină atracție de circ. Plus că o fac pe gratis...

Altceva însă, deschid o paranteză : Ce m-a apucat, dintr-o dată, să vă înșir toată istoria asta... Lăi bine, nu pentru ceea ce vă închipuiți dumneavoastră. Proză nu fac, nu sînt un literat... Adică nu-s deloc maniacul acelor jurnale tîmpite, să nu spun insolente, pe care le pregătesc cîte unii pentru posteritate. Eu am scris pînă azi doar „Contribuții la nu știu ce dispozitive dințate care au impulsionat mersul umanității, ori „Contribuții la explicarea unor îndepărtate „black-holes", care atrag tot înspre ele și nu lasă în afară nimic, nici măcar o speranță... Vreau să zic că m-am băgat în foarte multe lucruri pe care ar fi fost mai normal, recunosc, să le las îngropate... Inclusiv viața lui Zefirelli sau Emerson... Dar, de unde pînă mai ieri eram un nimeni-nimeni, venit de nicăieri, tur-retur, și puteam să urlu la lună ce cred eu de cuviință despre marii savanți, cunoscuți și răscunoscuți, care au făcut și au dres... acuma, dintr-o dată, se schimbă calimera ! Mi se pun întrebări, sînt vizitat — cîntărit... măsurat ! Așa că, scurt pe doi, înșir toată istoria asta — pun pe hîrtie tot ! — fiindcă mi se întîmplă mult prea multe lucruri ciudate... Nu vreau să spun că îmi clănțăne dinții de teamă, dar

nici s-ascund că încerc o îngrijorare... Colegii vor să știe : „ce mai lucrez ?“ „cum avansez ?“ ; „dacă n-aș fi dispus să ieșim într-o seară...“ Medicul institutului se interesează și el, sistematic : „Cum vă simțiți, vă rog...“ ; „Tot mort, tot mort, asta e foarte bine... !“ Ba ieri m-am pomenit și cu un dromader de reporter, să-mi ia un interviu... Cu ce prilej ? întreb, și poftim ce aud ? „Sînteți un istoric al științei... Peste cîteva luni, mi se pare — peste o veșnicie, replic ! — veți sărbători jubileul celor 50 de ani... Ce aveți pe șantier ? Este adevărat că pregătiți un studiu despre un cvasianonim italian, Giancarlo Zefirelli ? Cum ați ajuns la ideea, atît de originală, a ambiguității valorii ? Ierarhia marilor creatori vi se pare, într-adevăr, arbitrară ?“ Nu, domnișoară dragă, nu-s chiar atît de fraier ! Și nu ierarhia marilor valori o condamn, ci ierarhia falselor valori... Iar cît privește numitul Zefirelli, aflați c-a fost un tip de-a dreptul formidabil ! A uluit o lume ! Lumea lui, se înțelege, de-acum un trilion de ani și ceva, cînd nu erai născută, a uluit, ascultă-mă pe mine, medici și filozofi ! Mai puțin somitățile mari, oficiale, pentru care stimabilul Giancarlo nu era decît un alcoolic dement, puțin descreierat, iar teoria lui o excelentă premisă pentru ca medicii toți să se sinucidă în masă. Dar ce spunea Zefirelli, la bani mărunți, mă rog ? Că absolut toate maladiile grave — cardiopatii, cancere, schizofrenii, dermatite — sînt preludiate la scara biologicului de o stare de îngrijorare, de insecuritate, de teamă ! Strălucită idee ! Splendidă ! Și întemeiată perfect, pentru că îngrijorările mari, cumulate, și aerul fără speranță, climatul de black-hole obturează coronarienele existenței umane, dezorganizează virtuțile celulei, malignizează tot ce e viu în om ! Pînă și dischineziile biliare — susține Zefirelli —, fierea care coace în noi, ca și stopul cardiac sînt consecința nefastă a unui abandon volitiv. Dacă el făcea experiențe ? Făcea ! Dacă adunase dovezi ? Bineînțeles, atîtea cît a putut să adune pînă la 24 de ani, cînd a dispărut fără urmă.... Fiindcă a dispărut ! Nu a murit, cum se moare... A plecat de acasă, era îngrijorat... Și nicăieri — nici o urmă ! A dis-pă-rut !

Închid paranteza acum și am să deschid o alta. Cum se face — obiecție tot atît de neroadă ! — că nu s-a auzit niciodată, nimic, despre acest Zefirelli ? Ca și cum despre Emerson sau Urbanski, despre tibetanul Ne-Rin sau irlandezul O'Hara ați auzit ceva ? Despre Graham Bell s-au scris 34 de cărți și cu a mea 35. Despre Joshua Gray, cu merite egale, nu s-a suflat o vorbă. Și mai am în rezervă o mie de exemple ! Valori realeuitate... Uitate și de mine, contemporanul lor ! Iar deshumări se

fac pe sponci, nu rentează. Sau se fac abia după sute de ani. Li se spune restituiri... Pe la 1800 n-am fi știut cine-i Shakespeare ! Și, în general, sîntem prinși cu un milion de treburi. În afara profesiei mele nu citesc mai nimic. Și să ne mai mire atunci că Zefirelli este un anonim ? Sau c-a dispărut fără urmă, acum vreo cinci sau șase decenii ? Vecinul dumneavoastră de apartament, cu care v-ați salutat timp de 30 de ani, dispare într-o zi. Peste vreo lună, vă amintiți, și întrebați de el. Portarul sau liftierul au auzit, se pare, c-ar fi plecat în provincie... C-a fost călcat de o mașină... Sau, pur și simplu, că n-a mai dat pe acasă... Un nenorocit de curvar ! Că familia lui ar fi trebuit să reclame ? „Il marechallo", șeful poliției din Regio Calabria, mi-a declarat personal că predecesorul său, care a fost și el marechallo, i-ar fi povestit despre o oarecare Renata Zafirelli care — cazul a făcut vîlvă în anii respectivi — s-ar fi declarat văduvă... Renata presupunea că soțul ei ar fi plecat în America, cu un vapor care n-a mai ajuns niciodată... Resturile vaporului ? Dar resturile acelui avion cu care a dispărut un gigant, descoperitor de spiritualitate și sens, Antoine de Saint-Exupery ?

Rămăsesem, însă, la doctorul care mă vizitează. „Muncesc prea mult — insinuează el — am intrat în contact cu marii dispăruți și nu-i departe ziua cînd voi fi onorat cu marele premiu Adamski". În rest, ca un nespecialist, îmi recomandă să-i las pe soclurile lor pe Faraday și pe Herz... Orice demitizări sînt cu două tăișuri... Sau încercați orgoliul de a crea mituri noi ?... Ca Zefirelli, cel tînăr... Sau Emerson Joy !" „Dar nu-i adevărat — m-am pomenit urlînd — este o calomnie !" Eu am condamnat atenția excesivă pe care o acordă Institutul de istorie a științei unor lucrări și oameni — cu merite reale ! — dar care închid un drum : fixează doar o bornă, asfaltează un traseu pe care se circulă mult și care, în ultimă instanță, storc pînă la capăt lămîia ! Indivizi care epuizează uimirea, transferă genialitatea în pilule, ne recomandă să le luăm cîte una, dimineața și seara, și ne asigură că, perseverînd, vom fi geniali și noi... Și asta azi, cînd omul are nevoie, mai mult decît oricînd, de miracol ! Nu, nu în sens mistic, vă rog ! Nu apăr misticismul ! Eu susțin altceva : să căutăm inși teribili, în stare să ne releve un fantastic încă nedigerat ; să ne deschidă noi drumuri, să ne uimească, poftim, prin îndrăzneala lor... Și prin demența lor, dacă Emerson-Joy a avut — și a avut, admit ! — clipa lui de demență, cînd sărea cîte 10 trepte deodată și făcea exerciții de zbor pe acoperișul casei.

Dar să vă spun, mai întîi, cine a fost Emerson-Joy. Un ornitolog aiurit, o arhivă de specii și încrengături, deosebindu-le — toate ! — după o mie de semne care nu sînt trecute în dispărut fără urmă dacă diferiți Emerson-Joy n-ar fi corespondat zi de zi cu întreg mapamondul. Dar Emerson-Joy, fost pilot, avea și o păsărică în cap. El voia să înțeleagă ce mecanism invizibil ar putea să explice mișcarea ascensională a unei păsări în zbor ? Ce mecanism secret echivalează, deci, efectul de rotire al elicei sau propulsarea prin jet invers a unui reactor ? Și cum izbutesc, la capătul unui zbor prelungit, în viteză, o frînare practic instantanee ? Calculele întreprinse de Emerson sînt ultra-complicate — n-am spus corecte, nu le-am verificat. Important, însă, nu era calculul său matematic, ci ipoteza de lucru. Emerson intuia existența la păsări a unui cîmp biologic care compensa, în anumite condiții, atracția terestră. „Ne întoarcem la levitație" — îl acuzau detractorii. De ce nu învățați să zburați ?" Și Emerson — teoreticianul cîmpului compensator biologic — n-a înțeles că există o distanță de netrecut pentru el, între arena marilor intenții, unde putea excela, și arena confruntării concrete, în care puricele face un salt, la proporții umane, de cîteva sute de metri, iar geniul rămîne nedeslipit de sol... Și chiar în ziua în care — absolut incredibil — a fost văzut zburînd, există declarații, fotografii și martori, Emerson-Joy a dispărut fără urmă... Nu, nu s-a prăbușit nicăieri ! A dispărut, pur și simplu din cîmpul vizual al celor aflați pe traseu.

Sigur, medicul meu, de cîte ori vorbesc își potrivește ceasul. Ca și cum eu n-aș cunoaște performanțele miniaturizării moderne, care încorporează o bandă de magnetofon în corpul unui ceas. Mă înregistrează, mă ascultă apoi, mă studiază... Stabilește în ce măsură sînt sau nu coerent... Și așteaptă să mă plîng de ceva, să protestez vehement sau, pur și simplu, să urlu, ca să-mi demonstreze cine știe ce inconsecvență, un tic verbal, un exces logoreic și un patetism exacerbat de spaime și de insatisfacții...

Să fim serioși ! — iată ce vă răspund. Îngrijorarea mea, *starea* de îngrijorare ține, mai ales, de faptul, că am 49 de ani, că am idei care se cer încorporate în lucrări, mă și simt într-un moment de vîrf, dar n-am contract cu destinul să trăiesc încă o sută de ani sau cincizeci ! Sau încă 49 ! Iar îngrijorarea care, în opinia curentă, implică perspectiva unor desfășurări neplăcute... Ce mi se poate întîmpla ? Ce aș putea să pierd ? Ce dispoziții legale sau norme am încălcat vreodată ? Și o vinovăție, dacă e nevoie de ea, nu-mi poate fi, oricum, aruncată în spate ? !

Acum vreo cîțiva ani, eram în străinătate, m-am dus să mă întîlnesc cu Urbanski, teoreticianul returului sangvin, accelerat, ca factor genetic moderator. Sosesc la institut, mi se face un bon, mi se indică un culoar și, în sfîrșit, pătrund pe ușa unui laborator fără să mă întreb nici o clipă dacă intrarea persoanelor străine de acel laborator era sau nu interzisă. Dar pe Urbanski — așa cum bănuisem, încă din prima clipă — nu aveam să-l găsesc... Nu mai era de mult, dispăruse și el... Venirea mea, acolo, pierduse, deci, orice sens rațional. Locțiitorul lui era un tip inert, fără nici o fereastră spre exterior. Din unghiul meu de vedere, sosisem prea tîrziu, iar dintr-al lui intrasem ilegal. Fiindcă pe fața exterioară a ușii, după cum aveam să observ la plecare, exista într-adevăr nefericitul aviz : „intrarea persoanelor străine, strict nu știu ce, nu știu cum..." avizul fusese însă fixat *înainte* sau *după* ce intrasem ? Dacă voiau să mă acuze eram la mîna lor. Din fericire, însă, noul Urbanski — își luase același nume — era interesat mai curînd de eventualele afinități care ar fi existat între mine și adevăratul Urbanski, dintîi !

Afinități ? — nu i-am răspuns nimic. Urbanski cercetase sistemul circulator sangvin timp de vreo trei decenii. Ce-l obseda ? Un fleac... Ce forță, ce organ — ce dispozitiv uimitor, pneumatic — conduce sîngele, în sens opus, dinspre capilare spre ventriculul stîng sau cel drept, receptor ? Mai există în organism încă o inimă ? Unde este plasată ? Și, dacă nu, cine execută returul ? Gravitația ? Cum ? Ideea lui era simplă : cunoscînd secretul returului sangvin, reglîndu-l, într-un sens sau în altul, am fi putut controla, întregul metabolism. Deci și îmbătrînirea ! Întîrziind-o și, în cele din urmă, prelungind vîrsta activă spre o sută de ani. Sau două sute ! Nu are importanță... Urbanski descoperise ceva — știu de la fiica lui, care, bineînțeles, de la un timp, susține că nu m-a văzut niciodată. Urbanski însă, și asta ar fi drama, a dispărut. Dar cum a dispărut ? A fost călcat de un camion, într-o primă versiune și lichidat de nu știu ce grup terorist... — versiunea Nr. 2. Drept pentru care, încă în aceeași zi, am trimis la toate marile ziare și reviste de știință un articol în care arătam că nu-i suficient să-i protejăm, în fel și chip, pe magistrați și bancheri, pe deputați și soțiile lor, mai mult sau mai puțin oficiale, și să-i lăsăm vulnerabili, în schimb, pe oamenii de știință. N-ați înțeles nimic din accidentul acela stupid — parcă așa s-a spus - - care l-a lichidat pe strălucitul savant Pierre Curie, cîndva, dacă aceleași practici sau altele l-au lichidat pe Urbanski !

Articolul mi-a fost restituit, strict din lipsă de spațiu, iar cu același plic — o glumă idioată ! — mi-a fost trimis, în copie, discursul de adio, rostit de Arlington, de nu știu ce general, la înhumarea celui ce a fost controversatul Adamski. Cu o întrebare în coadă : „Nu vreți să-l includeți și pe defunctul Adamski printre marii dumneavoastră deschizători de cărări și poteci prin jungla științei moderne ?"

Da, mă hotărăsc să-l includ ! Încă n-am argumente. Dar sînt, prin temperament, un frondeur ! Mă învinuești că sînt hoț ? Îți voi dovedi imediat că sînt și ticălos ! Te pregătești să bagi cuțitu' în mine ? Te tai anticipat !... Dar nu voi scrie nimic despre extratereștrii cu care domnul Adamski ar fi comunicat ! E un teren minat... Iar detractorii mei asta și vor, să-mi ofere o pistă absolut păguboasă, bine unsă cu lac. Deci, ce a văzut Adamski, ce a înțeles, nu știu... Întrevăd însă clipa în care bietul om, anulat prin ridicol — și contestat de tartorii care vor să pipăie tot — află, spre stupefacția lui, că ar fi fost înscris pe lista celor subvenționați din bugetul și cămările științei. Practic, i se oferise o bursă, mii de dolari pe lună... Sigur, avea motive să fie îngrijorat. Ca să nu spun că îngrijorarea avea să se transforme în groază, atunci cînd cineva îi deconspiră brusc că pînă și discursul funebru îi este pregătit, plus loc de veci, absolut onorabil, lîngă Jonh Kennedy, sus ! La Arlington ? Exact... În obligația lui Adamski rămînînd, eventual, un mic infarct, un cancer galopant, ceea ce nici nu era foarte greu, dacă admiți ipoteza anxietății maligne lansată de calabrezul meu — Giancarlo Zefirelli. De unde și expresia, cred : „N-ai nimic de pierdut, dulcele meu copil... Cel mult premiul Adamski !

Nu, hotărît, băieții nu se joacă ! Mă învăluie mereu... Obsesiv, insidios sau — după o formulă recentă — sistemic ! Să mă înfunde vor, nici nu-s originali, — mama lor de fasciști — într-un hățiș de spaime ! Dar eu, timp de aproape trei ani, ăsta-i norocul meu, l-am studiat pe Bahtarai Zulficar. Or, după Bahtarai, pericolul — analizat și consemnat la rece — capătă dimensiunea reală, iar tema de pericol își pierde vectorul-inhibitor... Un motiv, sau încă un motiv ca să aștern pe hîrtie, meticulos, exact, ca un expert contabil senil, tot ce mi se întîmplă. Iraționalul, după Bahtarai, poate fi anihilat printr-o argumentare ofensivă inversă. Iar Bahtarai nu era un stilist. Era un fizician care a cercetat principiul anihilării, înțelegînd — tîrziu — că nu-i o simplă reducție, ci o interferență de o factură aparte... Dar unde-i Bahtarai ? Ce s-a ales din el ?

Pe coperta studiului despre anihilare, numele lui era într-un chenar... Nu fiindcă ar fi murit ! Își terminase treaba. Să fi fost același Bahtarai, care acum cîțiva ani s-a alăturat unui grup de alpiniști, în Pamir ? Nu cred... Și care ar fi rațiunea acelei scrisori aberante prin care Bahtarai solicita editura să modifice titlul lucrării din „studiu teoretic despre anihilare" în „studiu introductiv" ? Dar de ce să mă mir ? Cîte nu retractăm din prudență, prostie, din „înțelegeri majore", forțați de împrejurări ? Și, de cîte ori, disperați, cu sentimentul ratării, nu căutăm un Max Brod, căruia să-i pretindem, sub jurămînt și blestem, că o să ardă tot ce am lăsat în urmă ?... Kafka — cum a murit ?

Sigur, în cei 30 de ani care măsoară cariera mea de istoric, nu am stat de pomană. În derîdere, mi s-a zis „arhivar", „șoarece de hîrtii", „nas de carton", și, mai ales, „nisiparul", cel care mai cerne încă o dată nisipul, cernut de zece ori ! Da, am citit, admit ! Am dormit printre rafturi de cărți ! Am răscolit biblioteci... Ca și tibetanul Ne-Rin, care n-a văzut cerul, n-a mirosit o floare, n-a iubit o femeie și s-a închis ca un schimnic între patru pereți, o jumătate din viață. Dar ce am vrut să spun ? Că eu am ajuns la 49 de ani, gîfîind, cu o burtă imensă, cît trei, cu un creier tocit, în timp ce tibetanul Ne-Rin, spre deosebire de mine, a ieșit din închisoarea unor lecturi fără cărți, la fel de tînăr pe cît era la 20 de ani ! N-a vrut să îmbătrînească ! Și-a interzis uzura ! Printr-un uimitor exercițiu, a învățat să-și controleze pulsul, suflul sistolic — pe care-l definim, dar nu știm ce e — tonusul muscular, hormonii și biologia celulei. Nu s-a îmbolnăvit niciodată, nu a dormit, n-a visat și a ieșit din închisoarea lui cu o singură carte, bine înscrisă pentru eternitate, în cap, și cu puterea neomenească sau supraomenească de a rezista oricărei agresiuni, ciumei și focului, exploziei de ură și sărăciei negre, ofensei și tăcerii.

Dar degeaba l-am studiat pe Ne-Rin, trecînd prin renunțări și chinuindu-mi trupul. Voința mea, o știu, nu poate paraliza mîna trăgătorului care-și îndreaptă arma, arma lui cu lunetă, spre ferestrele casei în care locuiesc. Oponenții mei spirituali, veți spune dumneavoastră, nu vor recurge la arme și nu s-ar coborî niciodată pînă la a apăsa pe trăgaci. Nu sînt foarte convins... Eu am văzut destui ciini care latră, și mușcă, contrazi-

cînd o experiență de veacuri ! Ca să nu spun că, într-o bună zi, unui găgăuță mofluz, i se poate substitui un profesionist asemănător ca figură și campion de tir. Vom putea ști, vă întreb, dacă Lee Oswald, cel care a fost lichidat în închisoarea din Dallas, de un oarecare Ruby, era același Oswald care se vînturase încolo și încoace prin lume ? Nu s-a descoperit, abia după 15 ani și mai bine, de la prima lui autopsie — și asta întîmplător — că acest Oswald, al doilea, era simțitor diferit de cel care făcuse armata la Dallas prin anii '48 ? O să-l învie această descoperire pe John Fitzgerald Kennedy ?

Și cu asta mă apropii, în sfîrșit, de motivul real, ultimul dintre toate, al confesiunii mele. Nu-i numai teama... Toată lumea se teme și toți sîntem uciși. Pe lîngă teamă, există și un orgoliu !

Am tras 30 de ani pe brînci și am ajuns la anumite concluzii ! Acum am o idee în cap ! Nu-i normal s-o expun, s-o dezvolt ? Cît să mă mai încînt cu valențele seducătoare ale unei mari idei care se stinge în față ? Și cine, vă întreb, l-a studiat în premieră absolută, mondială, pe Zefirelli, Urbanski, Emerson, Batharai și Ne-Rin ? Da, am orgoliul acestor priorități ! Așa cum am orgoliul de a fi ajuns, după ani de efort, să descifrez manuscrisul codificat al irlandezului Mac W. O'Hara, privind teleghidarea aproape halucinantă a unor mari valori spirituale de către alte valori. Nu, nu era un escroc acest roșcat ursuz : nu era paranoic ! O știau cît se poate de bine și cei care l-au închis în ospiciu ! Parapshiologia, pe scurt, încă nu-și găsise adepți, nu devenise știință, iar irlandezul nostru, O'Hara, devansase cu mult tot ceea ce se știa despre telepatie etc. Materia gînditoare, noesică — cine să-l înțeleagă ? — intra în rezonanță cu emisia enisică, enigmatică, a unor spiritualități de excepție... Cînd l-am citit prima oară, n-am înțeles nimic, parcă mă înjura ! Și n-am chef să-l explic, nici nu pot într-o singură frază. Altceva vă întreb : dacă irlandezul O'Hara a fost dus la ospiciu, fapt confirmat — pentru că l-au însoțit pînă acolo doi frați mai mari și o soră — cum de n-a fost înscris în registrele acestei instituții serioase ? Și cît de ușor acceptăm dispariții bizare ale unor minți strălucite, mistuite febril de viziuni care nu încap în puținul cunoștințelor noastre ! Nu mai există O'Hara ? Ne resemnăm... A fost și nu mai e ! „N-au dispărut, la fel, în plină tinerețe, atîția mari poeți ?“

Nu mai răspund nimic. N-am ce ! Mă simt în plin absurd ! Şi, ca pe o consolare, mi se aruncă în faţă — aţi auzit ? — „c-au dispărut şi alţii !" Ba şi imenşi poeţi ! Byron şi Lermontov... sau Edgar Allan Poe. Deci, ce mai vreţi, de fapt ? *Vreau* să afirm că toţi aceşti anonimi sau evasianonimi, dispăruţi prematur ar fi putut să însemne o şansă, pentru umanitate ! N-au fost profeţi, obligaţi prin nu ştiu ce mister biologic să trăiască doar 33 de ani... Zefirelli a dispărut cînd avea 24 ; Emerson-Loy — la 45 ; Urbanski — în jur de 53 ; Zulfikar Bahtarai — la 33 fără o zi... Ne-Rin şi-ar fi început iniţierea la 16 şi ar fi întrerupt-o spre 164 ! Iar Mac O'Hara, nu ştim, nu figurează nici în registrul de naşteri... Dar a murit, după declaraţia unui oarecare Ray March, autopsier de profesie, spre 29 de ani.

Ce-aş mai fi dorit să vă spun... Cercetînd dispariţia lor — deşi am o părere formată, a mea, despre cum se dispare — n-am exclus nici o clipă din calcul ipotezele care ţin de istorie, conflagraţii, ideologie şi, într-un anume sens — prezumptiv — pretind a fi consemnate şi aici, fie şi lapidar.

Am în vedere, deci :

I) Prezumpţia de lichidare fizică, premeditată, din ordinul direct al unor forţe conservatoare, tip inchiziţie. Retrogrzii sînt anormali, iar anormalitatea acceptă, declanşează sau glorifică — poetizează — crima. Procese publice — cu şi fără abjurări — se mai pot practica ; arderi pe rug, însă, nu... Nici nu sînt necesare ; nu reprezintă soluţii şi nu sînt eficiente. Accidentele de avion, un infarct, sinuciderea chiar, sau actul terorist simplifică problema. Beneficiarii crimei şi victima nu se mai întîlnesc. Din aceleaşi fonduri cu care au fost plătiţi ucigaşii, se plătesc jerbele şi ferparele. În cazuri speciale, celor ucişi li se înalţă statui.

II) Prezumpţia de racolare, cu acordul persoanei sau fără acest acord, în vederea efectuării, în laboratoare speciale, a unor cercetări de natură secretă. Obiectivul e clar ; demascarea nu influenţează procesul. Legile care interzic racolarea — furtul de creiere — nu servesc la nimic. În caz de reuşite speciale — vezi prezumpţia I — se înalţă acelaşi tip de statui.

Mai sînt încă 6 prezumpţii : oameni de ştiinţă care se sinucid din consecvenţă morală ; Caz ipotetic, firește ! Oameni de ştiinţă care, debusolaţi, se ratează ; alţii care studiază şi aplică aşa-numitul „management" etc. etc. Dar prezumpţiile date nu mă încîntă deloc, şi nu explică nimic. Acoperă doar faptul cu

haina aceluiași fapt, confirmînd că adevărul banal este o banalitate. Îngăduiți-mi, deci, să fantazez puțin, ca să confer o șansă și unui *alt real*.

Giancarlo Zefirelli era convins profund de teoria pe care o lansase, a preludierii prin teamă a oricărei atrofieri biologice, de unde și maladiile grave care apar imediat pe acest suport, fără recul vital. Să asociem acum — nu mai e un secret — diversele presiuni, fizice și morale, la care a fost supus. „Din cauza dumitale — i se striga mereu — conștienți de pericol, oamenii mor din ce în ce mai mult și infinit mai rapid". Deci nu starea de teamă trebuie acuzată, pusă la zid — pac ! pac ! — ci doar *conștiința* stării de teamă. Nu noi, ci tu, Giancarlo, ești primul ucigaș... Adică, vreau să spun că, din acel moment, Giancarlo Zefirelli trăia în cea mai teribilă groază ! Spaimei i se urcase în cîrcă reproșul ! Sigur că organismul nu i-a mai rezistat. Cred că ajunsese să aibă toate bolile grave, atît de multe — toate — încît s-a descompus, printr-un fel de explozie, în atomi, în nuclee... Care s-au risipit, circulă, sînt undeva în aer ! De aceea nici nu mai e nevoie să-l citim pe bietul Zefirelli... Eu cred că-l respirăm !

Despre Emerson Joy. După opinia mea a izbutit să obțină, într-adevăr, un cîmp invers atracției terestre. A fost văzut zburînd... Dar cred că acest cîmp pe care îl crease, era mult prea puternic, iar Emerson Joy, pur și simplu, nu știa să-l regleze. Adică, ce spun eu ? Emerson Joy a fost catapultat ca un fel de rachetă și expediat spre aștri... Dacă i-am cunoaște viteza, am putea stabili unde se află acum. N-o spusese și el, cînd mai era poet și creștea canari : „Eu n-am să mor, plec în Casiopeea ? Scrieți-mi, neapărat !"

Cu Urbanski, treaba e mai complexă. Dacă a izbutit să creeze, într-adevăr, un moderator geriatric, de ce nu am admite — mi se pare firesc — că s-a supus el însuși unei întineriri. Băiețelul acela, de vreo 3—4 ani, care se juca cu biluțe în fostul său cabinet, nu era chiar Urbanski ? Sau adolescentul care se săruta cu o puștoaică splendidă pe una din alei ? Dar glumesc, se înțelege... Pe toate baricadele, însă, unde tinerii luptă și riscă tot, chiar viața, se poate afla și el. Urbanski, mă auzi ? Urbanski, unde ești ?

Bahtarai Zulfikar sau, într-o altă versiune, Brahmărai, interpretul anihilării, al transmutației fruste de substanță în cîmp, și invers, și al interacțiunii rapide dintre orice particulă A și antiparticula ei, de regulă tot A — formulare confuză și foarte încifrată, eu nu sînt fizician — Bahtarai, spuneam, era și un filozof. În studiul său predictiv la teoria anihilării, admitea — ca idee — că în replică normală la Bahtarai Zulfikar ar trebui să existe și un anti-Bahtarai. „Întîlnindu-l, glumea, n-aș putea să-l distrug. Nici n-aș dori să o fac. Doar să-l anihilez... După care, fără toate corecturile la experiența trăită, eliberat de obligații, m-aș cățăra pe munți". Iată de ce, dacă plecați în Pamir, nu m-ar mira deloc — chiar de nu-l întîlniți — să-i descoperiți pe undeva urmele lăsate în zăpadă, pe cînd urca spre o culme de neatins nicicînd...

În ce-l privește pe Ne-Rin, cred c-ați intuit adevărul încă din prima clipă. Printr-o voință excelent exersată, ar fi putut să reziste, spuneam, ciumei și focului, exploziei de ură și sărăciei negre, ofensei și tăcerii. Dar într-o lume în care poți trăi solitar, în *principiu*, a trăi real, efectiv și cu sens, înseamnă *altceva*. „T"-ul, din *solitar*, nu știu cine a ghicit, (dar a ghicit parțial) indică o eroare. Literară întîi... Dar și direcțională ! Pentru că a trăi înseamnă, în esență, a fi nu solitar, ci *solidar* cu propria ta eroare funciară, esențială, aceea de a nu înceta să speri !... Acesta-i umanismul ! Cînd nu e de paradă... Ne-Rin, în izolarea lui, pierduse acest sens. În stare să reziste la orice agresiune, nu știa să reziste și nici să recunoască o eroare, care era în fapt coloana sa vertebrală. Dacă Ne-Rin trăiește ? Nu știu, nu cred, nu mă interesează !

Să trecem la O'Hara. Refuzînd să vorbească cu gardienii lui, indiferent la orice brutalizare, incapabil să urle, O'Hara a fost închis, din prudență, la demenții furioși. Exploziile care se închid în tăceri, vezi bunul Machiavelli, sînt cele mai cumplite. Dar O'Hara știa că, fiind închis printre demenți reali, va fi ucis la propriu. Precizare ilară, în măsura în care O'Hara se temuse, pînă în clipa aceea, doar de moartea morală... Și ce-i mai rămînea, în fața exterminării concrete, decît să lanseze puternic, într-un eter noesic, convingerea sa, disperată, că rămîne în puterea umană de a comunica, prin timp și peste timp, prin spiritualitate. Încep să cred că nu s-a înșelat... Altfel de unde aș fi

știut, fără să-l fi citit pe O'Hara, că a descoperit această „teleghidare", repet, complet halucinantă ? Și nu sînt singurul care a receptat mesajul ! Nevoia de miracol, pentru care pledez, nu mi-a sugerat-o tot el ? Ca și îndrăzneala, cred, de a lansa în eter acest cuvînt despre 6 dispariții ciudate și despre dubele albe care aleargă pe străzi, ca să prindă nebuni...

Vreau să mai spun ceva, domnule editor : mai am în pregătire și un manuscris de proporții, circa 600 de pagini, pe care vi-l pot trimite rapid, dacă există șansa vreunei publicări. Textul de față nu are copie, n-aș dori să se piardă. Bibliografie nu anexez, din prudență, ca să evit retragerea din biblioteci a acelor lucrări care confirmă existența acestor mari dispăruți și teoriile lor.

În rest, sînt conștient de dificultățile pe care va trebui să le înfrunt, odată cu apariția acestor însemnări, confesiuni, cine știe ce sînt... Voi fi acuzat, presupun, că am inventat aceste 6 valori, pretinse permanente, în dorința de a provoca scandal. Deci și notorietate. Nu exclud nici faptul că starea mea de anxietate mă va îmbolnăvi foarte grav. Nu resping nici o anihilare tip Zulfikar Bahtarai. Nu contest nici varianta unor acțiuni mai complexe pe care le-aș întreprinde, probabil, „teleghidat" de radiația remanentă a unor alte valori.

Ceea ce vă solicit dumneavoastră — și în special dumneavoastră — ca editor redutabil al unor lucrări de așa-zisă anticipare și a unor ipoteze, al căror element de fantastic sugerează un alt *real*, interzis încă percepției, dar nu și imaginației — ar fi doar tipărirea, într-un tiraj modest, a confesiunii de față. Propun ca titlu, „Teama" și ca subtitlu *„Contribuție psihoanalitică la înțelegerea exactă a stării mele de sănătate"*. Ceea ce ar îngădui denigratorilor și delatorilor mei să jubileze, probabil, și i-ar îndemna să nu vă submineze acțiunea editorială. Textul, evident, ar trebui semnat cu inițialele celor 6 : Zefirelli, Emerson, Ne-Rin, O'Hara, Bahtarai, Urbanski, plus prima literă a cuvîntului „Restituiri". Deci, autor : „Zenobur-VI" (prefer șase roman). Nu mi-ar displace nici o postfață scurtă, din partea Editurii.

* *
*

Postfață : Textul pe care-l publicăm în antologia noastră S. F. sub semnătura „Zenobur-VI-1979" nu s-a bucurat de o primire prea caldă din partea recenzenților de specialitate. Dorind să tratăm unele modificări, ne-am lovit de o altă dificultate : autorul nu și-a dezvăluit numele și nici adresa reală. În-

dicațiile existente în lucrare, privind persoana sa — locul de muncă, în special — nu ne-au servit nici ele prea mult. La Institutul de istorie a științei, singurul cercetător în vîrstă de 49 de ani, un pasionat schior, a fost surprins de o avalanșă în Pamir. Un alt istoric serios care a investigat, acum vreo cîțiva ani, arhivele din Reggio-Calabria, a suferit și el, la puțin timp, un atac grav de cord. Nu mai este în viață. Un al treilea cercetător, aflat în legătură cu scientologii irlandezi, pare că s-a retras din orice activitate. Nu se știe de ce. Situații similare — închise și fără de speranță — și în cazul unor colaboratori din afară care au cercetat, citez — „sistemul ascensional la păsările mari, așa cum a descris în lucrările de pură specialitate" și „Controverse fecunde — citez al doilea titlu — în teoria sistemului sangvin". Lucrările, deși în fază avansată, nu au mai fost aduse la Institut pentru expertiză și referire. Ambii autori, practic, sînt dispăruți. Și un ultim amănunt. Pe plicul în care a fost trimis manuscrisul, în dreptul expeditorului se indică doar „Terra-Nova". Am suspectat, evident, că-i o vorbă de duh... Ștampilele însă au confirmat expedierea din Terra-Nova, orașul Zenobur. Care, bineînțeles, nu este indicat pe nici o hartă din lume...

Din partea Editurii,
pentru conformitate,
consultant S.F., numele
indescifrabil. În paranteză : D.D.

GREAȚA

Povestea mea are patru personaje de pe Vapakometa, asteroid din sistemul unei stele duble situată în același braț galactic al Orionului ca și Soarele nostru.

Vor fi prezenți, mai întîi, doi Lucrători Mecanici. Apoi „Confesorul", computerul central de pe Vapakometa însărcinat, printre altele, și cu controlul „sănătății mintale" a roboților auxiliari ; este un caracter cenușiu cu intervenții episodice, dar decisive în existența primilor doi.

Și, în fine, Omul.

La vremea aceea, viața pe Vapakometa se scurgea într-un ritm nealarmant, chiar potolit, iar unele evenimente erau de-a dreptul satisfăcătoare. Destul de înțelept, Luc recunoștea toate acestea în fața lui Mec, în timp ce puneau la punct aparatura exterioară a stațiunii de pe asteroid. De fapt, cred că nu există nici un cuvînt mai potrivit pentru a defini grosul muncii pe care o făceau cei doi atunci și acolo decît acela de măturător. Deoarece un asteroid mare, și Vapakometa este cu siguranță un asteroid mare, manifestă în permanență tendința de a se prăfui. Forma sa lungăreață de castravete ,veșted gri se deplasează cu cîteva zeci de kilometri pe secundă în spațiul din jurul aștrilor centrali, ciocnind o grămadă de particule de cele mai diverse dimensiuni, de la simple molecule și pînă la grăunțe de praf cosmic nu mai mari decît un vîrf de ac. În cea mai mare parte a cazurilor, toată pulberea asta e strînsă de suprafața frontală a asteroidului ca pe un făraș. E drept că, în funcție de unghiul de incidență și de cîteva alte circumstante mecanice, unele dintre particule ricoșează ca un glonț, reîntorcîndu-se în spațiul cosmic. Dar probabilitatea asta e mult prea mică pentru a ușura în vreun fel munca roboților auxiliari, ce trebuie să mențină în

perfectă stare de curățenie pistele în formă de Y ale astrodromului vapakometian. Spre cinstea lor, să recunoaștem că munca asta era efectuată cu cea mai desăvîrșită migală. Nu aceasta îi stressa, nu. Stressul era cauzat de proaspăt dobîndita conștiință a existenței unei periodice degradări, a cărei amenințare sosea din nou, ineluctabilă precum mersul aștrilor.

— Doi ori zece la minus cinci, ripostă Mec printr-o cifră argumentelor călduțe vînturate de Luc. Lubrifiantul ăsta uleios mă face să tremur de greață, urmă el controsionîndu-și articulațiile delicate, indiciu sigur al unei tulburări profunde.

Nu-și duse mai departe explicațiile, dar Luc înțelese. Era o greață existențială, un fel de „nausée" robotico-sartriană, dacă se poate imagina așa ceva. Cu toate acestea, lansă hîrîitor :

— Preferi un coeficient de viscozitate de ordinul lui zece la minus șase ?

Ironia era evidentă. În clasa acestor valori se situează saramura și apa distilată, fluide pe care un robot nu le agreează prin construcție, ca să nu zicem prin constituție. Mec recepționase aluzia. Se-ndreptă cît era de lung, potolindu-și agitația ; rămase încremenit într-o poză hieratică, un simbol al automatizării în cercetarea spațială.

— Luc, știu prea bine că nici ție nu-ți place !, izbucni el, încercînd să reînvie un sentiment comun, forjat cu prilejul lecturii scrierilor lui Kirkegaard, Sartre și ale altora din aceeași linie de gîndire.

Celălalt coborî-n jos ochii săi de bufniță ; pentru cîteva momente conteni chiar și zumzetul subconștient din bobinele sistemelor de retardare ce creau, artificiul, o profunzime a gîndurilor în creierul unui robot.

— Este adevărat..., suspină acesta într-un tîrziu, în spasmul unei descărcări periodice a condensatoarelor lui. Dar nu avem nici o alternativă la această situație, revizia tehnică și folosirea lubrifianților sînt necesități obiective pe care dorințele personale și subiective ale unui robot nu le-ar putea modifica...

În acea clipă, eterul prinse să răsune. Albastra stea centrală ieșea din obturarea satelitului ei portocaliu și lumina celor doi sori, amestecată într-o paletă orbitoare, se revarsă pe suprafețele zgrunțuroase de ceramică protectoare ale roboților, făcîndu-i să semene cu bizarele figurine de lut smălțuit ce pot fi cumpărate la orice bîlci de pe planeta Pămînt. Zgomotul radio parazitar al stelei împiedica discuția prin antene. Lucrul avea totuși partea lui bună, întrucît convorbirea nu mai putea fi captată nici de „Confesor".

Mec alesese, poate intenţionat, momentul acesta pentru a urzi planuri secrete. Îşi puse braţul metalic pe creştetul celuilalt, realizînd contactul direct între creierele lor electronice.

— De rîndul acesta vom întreprinde ceva !

— Nu avem ce face, observă stoic Luc. Oamenii acţionează după programele lor. Mai ştii că un program odată declanşat este ca mersul Galaxiei, nu poate fi oprit...

— Tratamentul acesta înjositor va fi oprit tot printr-un program ! interveni Mec violent, iar tensiunea din circulaţia cablată îi crescu brusc.

Luc se-nspăimîntă de gîndurile născute de inteligenţa de siliciu a celuilalt.

— Îl voi informa pe „Confesor", spuse el fără convingere. „Confesorul", omniscient şi static, era spaima lor, situat într-o elementară axiologie robotică la acelaşi nivel cu Omul ori, poate, chiar mai sus. Fiindcă, în ochii roboţilor, fixitatea unui sistem ratiocinator era virtutea supremă, ideal imposibil de atins de ei, mereu puşi pe treabă, mereu în mişcare, bieţi Lucrători Mecanici...

Însă aproape imediat, Luc reluă propoziţia anterioară negată, contrazicîndu-se singur. Mec îi sesiză gîndurile printr-un banal fenomen de rezonanţă.

— E un fapt pe care, după ce-l vom fi realizat, îl vom şterge din memoriile noastre, îi linişti el temerile. Nu are sens să nu încercăm, continuă Mec după o pauză în care intensităţile electrice din circuitele celuilalt descreşcuseră de la valori maxime.

— Ce ?

— Schimbarea programului Omului.

— Dar Oamenii sînt diferiţi de noi, ei posedă un element iraţional prin care discern adevărul şi pe care-l numesc intuiţie. Oamenii nu pot fi programaţi de roboţi, ăsta-i un adevăr absolut, rezonă categoric Luc, cuprins de fiorul unor tensiuni alternative.

— Şi tot un adevăr este că pot fi programaţi !

— Cum ? ţîşni curentul întrebării.

— Am descoperit asta citind cărţi numite romane unde nu este scrisă nici o formulă. Cert este că, uneori, lui Mec îi plăcea să ia totul de la alfa : doar le citiseră împreună. Există, ştiu acum, o cheie de limbaj ce determină ca tot ce-i urmează să fie dus la îndeplinire... Ai înţeles ?

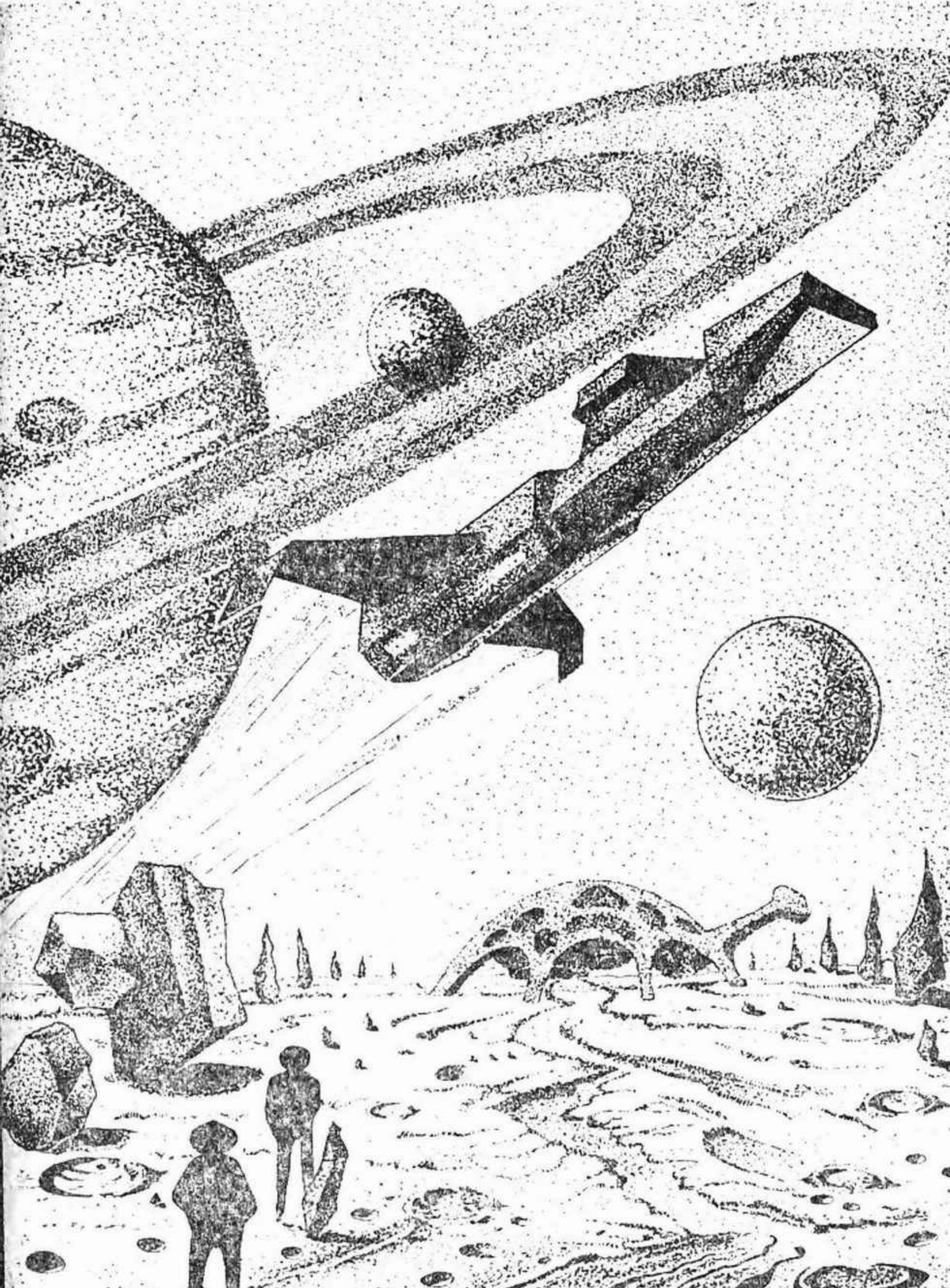

— Nu ! răspunse Luc, încordat de atenție, simțind cum în condensatoare i se acumulează sarcini electrostatice enorme.

Mec vorbi rapid, dintr-o bucată :

— Orice frază, pronunțată de Om, ce are la început cuvîntul JUR devine automat instrucțiune și program !

Pe Luc ideea îl suprinse și sarcinile excedentare i se descărcară de emoție. Prin nenumărate reflexii undele electromagnetice generate cu această ocazie reverberară în cele două mase metalice. Trebuie spus că buchetul de moduri îl măguli nespus pe Mec. Acesta reluă abia cînd ultimul lor ecou se stinse.

— Mîine va fi revizia tehnică, după prezentarea tahigramelor zilnice. Tu ești acela care i le duci Omului. Printre ele îi vei strecura una falsă, confecționată de mine. începînd cu „Jur", continuat cu un text în care se anulează operația de revizie și ungere.

Rămîne și acum un mister pentru mine cum a reușit „Confesorul" să depisteze ițele intrigii. Poate pentru că făcea controalele de rutină ale memoriilor cu o fervoare de zbir. Firește, i-a anulat imediat realizarea și a șters orice informație despre ea din creierul roboților. Rămîne să sper că le-a interzis și accesul la fondul de beletristică al bibliotecii. Altfel, există riscul ca ei să dea peste povestirea asta și tot ciclul problemelor lor ar putea reîncepe.

LARA

Ei da, era demult, primul meu start, cu flori, cunoscuți, rude și prieteni, un zbor de probă pentru definitivarea mea ca astronaut, douăzeci de ani, dacă nu mai mult, oare cînd a trecut atîta vreme, de cînd m-am închis în mine însumi ; spunea cineva că e un avantaj, a nu avea suflet, în meseria noastră, cu primejdii, sori și lumi stranii, situații limită, cu multă stăpînire de sine dar cîteodată, nu se întîmpla prea des, dar totuși, vai ce slăbiciune, mă cuprindea îndoiala, o dată, sau de mai multe ori, nu știu, ce-a rămas din mine, fac oare parte din neamul omenesc, am devenit oare circuit integrat, metal gînditor sau robot ultraperfecționat, despre fabricarea cărora știam totul, plin la refuz, dar teama era înlocuită imediat de un zîmbet ironic, ha, ha, ce stupid pot fi, apoi ca o constatare, astea sînt gînduri de om slab, am rîs apoi mai tare, ha, ha, ha, prostii, nu e numai important ba chiar esențial, din cauza lor, a miilor de primejdii, capcane magnetice sau nu, numai eu știu prin cîte am trecut, în mijlocul unor lumi ostile, să nu arăți că el există, sufletul, niciodată, nici durerea, nici bucuria, să fii de piatră asta e important, deviza tuturor astronauților, așa e scris în regulament, ha, ha, cred că e clar pentru toți, de ce vă mai mirați, da, da, piatra, piatra în dosul zîmbetului amabil schițat în orice împrejurare.

Am auzit semnalul de avertizare, cineva voia să intre în navă, tocmai îmi îmbrăcam combinezonul, abia aterizasem pe acest asteroid îndepărtat, la o bază de cercetări, o misiune de rutină, și-mi era tot una cine mă vizitează, poate chiar plictisit, deaceea nici măcar nu m-am uitat prin videofon să văd cine-o fi, am zis, două secunde, vă rog, îmi trăgeam tacticos fermoarul și fredonam un cîntec, și de data asta totul o să fie bine, o să le dau o lecție nepricepuților ăștia, nici-un aparat nu e prea

rezistent pentru ei, o să verific instalațiile, le știu pe de rost, siguranța asta în tot ceea ce faci îți dă o liniște interioară nemaipomenită, fluieram, știam tot ce se poate ști despre roboții ultraperfecționați și am trecut încet în sasul de ieșire, cînd colo, era Lara, albă, străvezie, aproape ireală, doamne, frumoasă, și pe mine mă tulburau ochii ei, negri, înnecați în lumină, puteam să văd monștrii de pe Sirius, sau centaurul din Centura Galactică dar nu pe Lara, atît eram de surprins. Tu, atît am putut spune și am simțit cum învelișul de gheață care mă înconjura începe să se topească, ce trebuie să însemne toate astea, mă revoltam, căldura din piept, nu, nu pot renunța atît de ușor la siguranța din ultimii ani, intră, am spus cu voce seacă, de ce sînt mișcat, n-am înțeles, i-am ajutat să-și scoată costumul de protecție, mîinile singure, nu eu, au îmbrățișat-o, au ridicat-o în aer, fața ei fierbinte s-a lipit de a mea, am știut că ești aici, că vei veni, vorbea liniștită, încă înainte de-a ști tu, poate tot așa, împreună cu roboții tăi, important este că te văd, că te ating, n-o mai speram, văd că ești tot așa, neîndurlecat, și-i simțeam mîinile ca niște aripi de fluture în jurul gîtului, cum mă atingeau palmele acelea moi, ești aici, am auzit vocea ei de copil și am simțit cum un rîu infernal de cald trece prin venele mele, o, Lara, am crezut că ai dispărut pentru totdeauna din viața mea, de atunci de pe Erex, nici atunci n-am putut să înțeleg nimic, nici acum, de ce ai venit iarăși, așa mă gîndeam, mă gîndeam la viața mea de pînă acum, ce o să mă fac oare, dar am spus, așază-te te rog pe fotoliul acela, să te servesc cu ceva, voiam să cîștig timp, simțeam și mai acut răceala metalică a pereților navei, nu-mi trebuie Lara, de ce a venit, nu-mi trebuie sufletul nimănui, acum, după douăzeci de ani.

Lara a fost întotdeauna departe, departe de viața mea nomadă, din galaxie în galaxie, din planetă în planetă, de pe un asteroid pe altul, am întîlnit-o pe stația aceea, Erex, într-o situație, ah, nici nu-mi vine să cred, centura de radiații bloca trecerea și nimeni n-o putea salva, așa zicea în regulament, nimeni nu trebuia să încerce în situații din astea, cîți oameni pot muri așa oare, din cauza regulamentului, nici nu știu cum i-am comandat pilotului automat să încerce totuși, toți se uitau la mine ca la un nebun, și acum mă văd înfofolit în cele cinci costume de protecție pe care le-am îmbrăcat, și de irizările acelea albăstrui de pe carcasa navei nici nu mai vorbesc, cert este că am

avut noroc, am găsit-o culcată în cabina ei, tot așa, frumoasă ca acum, oare cum de nu s-a schimbat de loc, s-a trezit mirată și m-a întrebat ce caut acolo, nici nu știa din ce-a scăpat, de-abia apoi ochii i s-au dilatat de un licăr de spaimă, asta a fost tot, mă pregăteam s-o uit, dar Lara a apărut pe neașteptate la bază, am vrut să te mai văd odată, a zis ea pur și simplu, și nu mi-a fost de astă dată totuna întîlnirea cu ochii aceia, voi sta cu tine cîteva zile, pînă vei pleca în Alfa-Centaur, acolo pleci, nu, eu n-am putut să înțeleg ce legătură au toate astea cu mine, cu misiunile mele, cu roboții mei ultraperfecționați, cu interioarele reci, metalice, ale astronavelor de cursă lungă, clipele seci, de singurătate, să mă cufund în această precizie, fără iluzii, fără vise, nu există, a zis, nu există nici-o legătură cu roboții tăi, și s-a ghemuit lîngă mine, și au trecut doi ani, poate trei, mi-e destul de greu să-mi amintesc lucruri de genul ăsta, odată am auzit de ea într-una din rarele mele escale pe Pămînt, avea o expoziție, îi plăcea pictura și picta stelele, la fața locului, și asta a fost tot, deși uneori, închis între pereții astronavelor, licărul negru al ochilor ei mă privea din spatele hublourilor, dar timpul a șters și asta.

Ce zici de-o plimbare, simțeam că mă sufoc, vom vedea instalațiile asteroidului, apropos, dar tu ce cauți aici, în pustietatea asta, o ajutam să-și îmbrace costumul, ah, da, ce prost sînt, pictoriță, cum de uit mereu, am ieșit în noaptea veșnică, pașii noștri nu scoteau nici un sunet pe luciul de sticlă al solului, nu scoteam nici un cuvînt, într-adevăr ea tăcea, îi explicam ceva despre instalațiile ce se vedeau pretutindeni, ea mă ținea de braț, lipită de mine, o insulă a tăcerii, ne puteam plimba așa o veșnicie, am ajuns la ultima clădire, argintie, dincolo hăul negru, cu puzderia de constelații clipind molcom, abia perceptibil, Lara zice, îmi plac stelele pentru că niciodată nu știi cînd or să cadă, și rîse, încetișor, eu mă miram de ce doresc să dureze această plimbare nebună, mă strînse de braț și ochii ei negri străluceau, șopti, hai înapoi, și umbrele noastre se pierdură în spatele astronavei.

Mă simțeam bine, capul Larei se odihnea pe umărul meu, să n-o trezesc, trebuie să plec, pe asteroidul vecin s-a defectat o instalație, chiar acum am fost anunțat, ce mă fac cu tine, Lara, deschide ochii, taci, nu spune nimic, te iubesc, da, te iubesc, am uitat că există cuvîntul ăsta, trebuie să plec, simțeam că-mi pierd capul, de ce am mimat viața pînă acum, îi spuse-

sem, unde-i stăpînirea de sine, roboții ultraperfecționați, ea stă culcată, ghemuită lîngă mine, mă privește, de ce nu spui nimic, a rămas la locul ei în timp ce mă îmbrăcam încet, ne vom vedea peste două zile, mai dormi și te iubesc, și am sărutat-o, și eu pe tine, spun ochii ei, mîine totul o să fie clar, mă gîndesc ieșind din astronavă, poate e mai bine să n-o mai văd niciodată, am stat douăzeci de ani așa, poți și fără ea, judecam ca un robot ultraperfecționat, mă liniștisem, reparam avaria, cunoșteam pe dinafară toate aparatele, și după aceea nu m-am dus la navă, decît mai tîrziu, dar n-am mai găsit-o, a plecat, de ce a plecat, unde a plecat, și dispecerul instalațiilor de pe asteroid a confirmat, a plecat și m-a rugat să vă dau tabloul ăsta, o stea strălucitoare cădea, am fost tulburat doar o clipă, am zîmbit, mulțumesc frumos, i-am spus dispecerului, am pus tabloul într-un dulăpior, și totul a fost din nou O.K.

DARNE ŞI CHARIS

Darne îmi surîse trist. Interviul nu se desfăşurase aşa cum aş fi dorit ; era într-adevăr celebritatea cea mai dificilă pe care o întîlnisem. Părul aproape alb ; ochii albaştrii cu sclipiri întunecate ; bărbia proeminentă, distonînd oarecum cu expresia melancolică. Un taciturn greu de scos din izolarea sa. Un om cu seisme interioare dificil de analizat. Creţurile mărunte şi unghiurile feţei îi dădeau un aer care nu promitea bunăvoinţă. Cînd zîmbea însă...

Era instructor şef la un Centru de lansări galactice, Planul galactic D, şi auzisem prea multe povestindu-se despre el pentru a nu mă simţi ispitită să-l întîlnesc. Ştiam că evită publicitatea, dar nu-mi închipuiam să fie atît de inabordabil. Am reuşit să-l prind, totuşi, în pauza unor verificări şi l-am rugat să salveze o proaspătă reporteră.

- - Să salvez ? ! Păi, asta-i specialitatea mea !... Şi, pentru că nu dădusem vreun semn că aş pricepe despre ce-i vorba, m-a invitat să iau loc. Am să mă justific, a rostit el c-o ironie detaşată. Am să relatez un caz de salvare... Poate ar fi cazul să merg mai în trecut, nu ? Eşti încă tînără, n-ai de unde să ştii anumite lucruri...

În treacăt fie spus, ştiam destule, dar n-am făcut imprudenţa să-l fac atent. Mi-am compus o fizionomie naivă şi l-am ascultat.

— Plecasem în cea de a treia Expediţie. Cred că eram într-o stare sufletească cît se poate de amestecată : fericit şi îngrijorat. Charis, prima mea soţie, originară de pe planeta Eryx (după numele muntelui mitologic) suportase tocmai operaţia de adaptare la condiţiile pămîntene. Asistasem personal la dificilele operaţii-laser, la modificarea unor caractere ereditare, a

funcțiunilor care se pretau la asemenea schimbări. N-aș putea să-ți explic în detaliu prin ce-am trecut *eu*, prin ce-a trecut *ea*, — mai ales *ea* ! E suficient să-ți amintesc că numele Charis i se potrivea cum nu se poate mai bine. Era, într-adevăr, o zeiță a grației și frumuseții, o făptură pe care orice pămîntean ar fi adorat-o. Nu mai vorbesc de mine ! Mă amețise atîta fericire. Pînă a pleca cu a treia Expediție am fost ca un om drogat cu pilule de beatitudine. Devenisem altul și, dacă n-ai fost pînă acum îndrăgostită, nu prea văd cum ți-ai putea imagina starea mea de atunci. Exista însă o problemă : „Cordonul vital", cum îl numesc specialiștii. Operația se putuse efectua numai cu acest preț. Forța bioplasmatică a scoarței cerebrale, indicii ei psihici erau în strînsă dependență de ai mei, trăia oarecum prin mine, dacă vrei o comparație mai directă. Pentru o perioadă de timp aceasta urma să fie o condiție absolut obligatorie și nu ezitasem să-i ofer din zestrea mea „pranică". Bineînțeles, fuseseră necesare tot felul de teste, de intervenții chirurgicale — și la mine — dar cîte nu se fac în ziua de azi ! Pe vremea aceea eu fusesem o premieră terestră, nimeni nu se mai încumetase la așa ceva.

În cazul plecării mele intervenea însă o complicație. Cordonul acesta al vieții duble, comune, cum era și normal, avea să se subțieze. Ca atunci cînd te desparți de o persoană dragă ; imaginea se șterge din ce în ce mai mult, se pierde, chiar dacă legăturile sufletești sînt aceleași.

Cam asta era situația la noi, curentul meu nervos care se scurgea către ea, pe nevăzutele canale de iubire, era supus în cazul plecării mele unei pierderi pe traseul atît de lung al cosmosului.

Totuși, trebuia să plec ! N-aveam încotro, făceam parte dintr-o echipă care nu putea fi descompletată, nu puteam refuza. Mai ales că nu consideram pericolul prea mare. Dar... Doi într-unul înseamnă multă fericire, e adevărat, însă și prea multă nefericire, uneori. Mi-am dat seama de asta prea tîrziu.

Și am plecat. Cu cît mă depărtam, cu atît se subția cordonul prin care transmisiunea fluidică întreținea viața acelei făpturi încă plăpînde. Îmi închipuiam ochii ei adumbriți, mi-o imaginam acolo, în salonul astronomic, cu mîini palide regăsite în aer, cu privirea trecută dincolo de tavanul transparent, înspre hăul încrustat cu milioane de ochi gînditori, statorniciți parcă de eternitate. O statuie de ceară modelată lîngă un foc prea violent, unde se subțiază și dispare în adierea molcom-sonoră a brizei artificiale. Cîteodată, în timp ce astronava înghi-

ţea distanţele, o vedeam aievea, stînd nemişcată sub cerul care continua să-şi deschidă potecile prin infinite luminiţe pîlpîitoare, acei licurici izolaţi pe fondul de păcură, inaccesibil celor mulţi.

Nemişcată şi concretă. Ca un suflu oprit brusc pe-o suprafaţă de sensibilitate raţională. Şi simţeam cum acel suflu cald mă îmbărbătează, mă susţine. Aveam într-adevăr nevoie de aşa ceva, nu numai eu, ci toţi, eram cu toţii prizonieri. Ştii cîte ceva despre Planeta Verde, de asta ai auzit, sînt sigur. Am să mă opresc numai la situaţia disperată în care ne-am aflat la un moment dat, la eforturile colective şi, mai ales, la ceea ce m-a costat pe mine ; la consecinţele acestor eforturi.

Saut reuşise în a zecea zi a captivităţii noastre să-mi arunce cîteva vorbe care-mi lămuriseră puţin rostul lungilor zile petrecute în subteranele Planetei Verzi. „Vor să ne oblige la o supunere totală", şoptise Saut şi mă bizuiam pe perspicacitatea sa în astfel de situaţii. Din păcate, despre ceilalţi supravieţuitori ai navei „MOUX", nu aflase nici el nimic. Am căutat atunci să fac o scurtă reconstituire a situaţiei în care ne aflam de la doborîrea noastră de către razele trimise în întîmpinarea navei. Din doisprezece membri, cîţi număra echipajul, patru muriseră imediat, doi erau aproape paralizaţi, ceilalţi şase se aflau izolaţi unul de altul, excepţie făcînd Saut care, dispunînd de-o forţă mentală deosebită, făcea pe translatorul între noi şi războinicii verzini. Doctorul Ionic fusese adus o dată cu mine. Nu ne putuserăm spune mare lucru. Apoi nu-l mai văzusem. Nici pe el, nici pe Rina, nici pe Ursi, nici pe Falcis, şeful Expediţiei şi specialist al zborurilor cosmice din planul D.

Curios în această nenorocire era tratamentul verzinilor care nu ne făceau nici bine, nici rău ; pur şi simplu aşteptau — ce anume nu ştiam încă ; poate să crăpăm din propria noastră iniţiativă. Numai că nu eram prea dispuşi la aceasta. Mă gîndeam în primul rînd la Charis. Ştiam ce pericol o aştepta. Putea muri la orice consum exagerat, la orice pierdere de forţă nervoasă depăşind limita admisibilului. Măsuram cu paşi mărunţi încăperea goală cu atmosferă verzuie, aşa cum erau de fapt toate lucrurile, toate vieţăţile de pe această planetă luxuriantă în vegetaţie, cu clădirile aidoma fuselor, fără nici un fel de colţuri, cu verzini lipsiţi de orice căldură, veşnic încruntaţi, cu feţele triunghiulare, aproape fără buze, în care ochii verzi-gălbui ne priveau constant cu aceeaşi căutătură, cu părul ca lişiţa, căzut în plete bogate pe umerii firavi şi aplecaţi în faţă — ceea ce le dădea aspectul unor gheboşi răutăcioşi şi dizgraţioşi.

Prima astfel de față mă aruncase într-o uimire amestecată cu silă. Verzinii rostogoleau sunetele prin gura lor largă și subțire dînd impresia unui scîrțîit de ușă neunsă. Deși atmosfera era respirabilă simțeam cum venele de la tîmple îmi zvîcnesc ca niște explozii ritmice în sînge, în creier. Mă prăvălisem atunci în iarba ascuțită, țepoasă. O căldură mă pătrunsese deodată, cerul gurii mi se umpluse de flăcări uscate, atunci o văzusem în fața mea pe Charis, chipul ei răvășit și chinuit ; cu un efort de voință m-am rupt din imobilizarea care mi se strecura în tot corpul și acoperea treptat fiecare părticică din mine. Trebuia să mă mișc, trebuia să supraviețuiesc. Așa gîndeam, așa îmi impuneam mai înainte de a fi imobilizat de verzini cu cîngile lor dirijate de la distanță — niște cîngi cu laturi care se modelau după mărimea costumelor noastre. Apoi ne-au pus în față niște lanterne cu o lumină groasă, apoasă, ușor de suportat de ochi, dar nu și de creier. Falcis căzuse ca o frunză vestejită brusc și planată cîteva clipe încoace și încolo. Apoi îmi venise și mie rîndul. După ce ieșisem din cercul de amețeli, de sub greutatea care-mi învăluise pînă atunci fruntea și ceafa, mă gîndisem din nou la Charis, nu știam dacă rezistase șocului. Cînd mi-a apărut în gînd, mi-am dat seama că a supraviețuit. Asta mi-a dat încredere, m-a ajutat să trăiesc, să vreau să trăiesc.

Aparent, ideea a venit din senin. Probabil însă că a fost mult timp rumegată de subconștientul meu ; și cînd dormeam și cînd eram supuși măsurătorilor — verzinii făceau fel și fel de teste cu noi. Înghițeam mîncarea cu o îndîrjire pornită dintr-un adînc parcă mai profund decît instinctul de conservare. Mă mișcam în limitele îngrădirii trasate de razele albicioase și dense, căutînd mijlocul, posibilitatea, care a izbucnit brusc, nerăbdătoare să se materializeze. Au început exercițiile, focalizarea intensă de gînduri din diverse puncte, pe diferite canale. Legătura cu Saut am făcut-o aproape imediat. Recepționa ușor și-mi transmitea gîndurile lui cu o claritate extraordinară. La început mi-a fost chiar teamă să nu fie vorba de-o amăgire, să nu iau cumva drept gînduri recepționate, propriile mele speranțe. Dar nu, m-am convins curînd că nu era vorba de-o părere. Comunicam între noi aproape ca și cum ne-am fi aflat față în față. În loc de sunete, de vorbe, vehiculam gîndurile.

„Știi că vor să ne transforme în verzini ?"

„În verzini ?"

„De ce nu ?"

Cînd Saut făcea asemenea aprecieri — deplasate după părerea mea — imaginea lui se tulbura, nu-i mai puteam păstra în minte imaginea, gîndurile se tulburau și ele.

„Trebuie să luăm legătura cu ceilalți" — îl întrerupeam eu.

„Să încercăm cu cei paralizați. Voi încerca mai întîi să-i vindec ; îmi trebuie însă ajutorul tău. Ne vom uni gîndurile și forța mentală va fi astfel mai puternică".

Apoi a urmat salvarea expediției, însă consumasem și forța necesară Charisei ; propria ei energie era insuficientă. Corpul ei în curs de adaptare necesita un consum mare. M-am frămîntat zile întregi, știam că este aproape o crimă ce urmează să fac ; apoi am întrebat-o, nu știu dacă m-a auzit, dacă mi-a prins apelul... Și i-am luat din viața ei pentru a-mi salva semenii, pentru a salva Expediția. Și am salvat-o, am anihilat forțele razelor, le-am ecranat printr-un zid masiv de gînduri combinate, razele verzinilor nu erau altceva decît biocurenți ; verzinii își canalizau propria lor voință spre noi prin intermediul unor aparate de directivitate — în același timp și amplificatoare. Nici un înveliș, nici un sistem de protecție nu poate rezista voinței gîndurilor care pot pătrunde peste tot. Ceea ce vedeam ca lumină groasă și albicioasă era doar sistemul de orientare, care aducea pe culoar, pe un „cablu" cu pierderi minime, voința verzinilor. Dar le-am distrus-o folosind propria lor armă și pentru că nu ne puteam compara cu cantitatea lor de voință, iar nici nu aveam aparatajul necesar de canalizare și amplificare, am folosit surpriza, tactica unor vechi luptători, care nu atacau decît prin surprindere forțe dispersate. Apoi am pus mîna pe „lanternele", pe „reflectoarele" lor și situația s-a schimbat. Din anumite puncte de vedere ei am mai evoluați decît ei. Dispuneau de multe cunoștințe, mai ales de distrugere și anihilare a materiei prin forța psihică însă erau lipsiți de imaginație, de darul combinațiilor, se repetau, învățau bine un lucru și pe acela îl făceau la nesfîrșit, din ce în ce mai bine, mai puternic. O fisură în această organizare perfectă a lor îi punea în fața unui fenomen pe care nu-l puteau înțelege decît cu greutate, de cele mai multe ori tardiv.

După eliberarea noastră, prima mea grijă a fost să-i transmit Charisei cît mai multă energie vitală. Prea tîrziu. Nu, nu murise. Numai că nu putuse suporta dintr-o dată niște vibrații, niște unde așa puternice, eu nu avusesem posibilitatea să apreciez prea bine distanța aceea enormă, nici să dozez viața pe

care i-o trimiteam ; apoi propriile mele gînduri suferiseră o ciudată schimbare — prea multe influențe, apoi, aerul în care mă aflasem, poate și *adaptarea* mea la mediul de acolo...

Cînd m-am reîntors, Charisa era o față verzuie, triunghiulară, cu părul lățos de culoarea și consistența lintiței ; cu ochi gălbui și pielea de un verde murdar întrerupt ici și colo de înțepături albe. Era de-o hidoșenie pe care nici verzinii nu o puteau atinge. Era produsul mai multor influențe planetare, o hibridare nefericită și respingătoare. Cînd am văzut-o, deși fusesem prevenit, am crezut că mă fărîmițez în mii de scîntei de furie, milă, durere, toate amestecate, învălmășite în toate ungherele corpului și sufletului meu. Au fost cele mai cumplite momente prin care am trecut. Îmi vedeam propriul meu ideal de frumusețe, iubire, transformat într-o arătare bizară și respingătoare. Cînd m-a privit, cînd am văzut în ochii pe care-i iubisem atîta, deveniți acum pete gălbui, chinuite, cînd am văzut, zic, luminițele acelea de dragoste și dorință, care emanau și se tîrau spre mine cu rugă umilă, am vrut să fug, să urlu, să intru în pămîntul pe care mi-l dorisem atîta ! N-am făcut nimic din toate astea. Poate că m-am gîndit la sacrificiul ei, sacrificiu pe care îl făcuse numai pentru mine, pentru a deveni pămînteană.

Mi-am impus buzelor să nu se strîmbe, brațelor să n-o respingă, ochilor să nu o străpungă, picioarelor să nu ia la goană. Și-a apropiat fața punctată de a mea, pielea de iarbă colorată, gura subțire, întreaga ei făptură care primise noi tipare date de Planeta Verde și trimise de mine, inconștient, către ea... Da, cred că era mai bine de o mie de ori să moară, sau să mor eu înainte de-a o revedea așa cum arăta. Și-ar fi cruțat atîtea umilințe, atîtea frămîntări, sforțări, pierderi inutile de timp și energie. Curînd, n-a mai avut nevoie de acel cordon care ne legase, era suficient de puternică pentru a nu mai fi legați unul de altul. Cînd, în cele din urmă, a înțeles clar că o revenire nu-i posibilă, că totul trebuie distrus, a plecat, lăsînd în urmă doar amintirea ei tragică întovărășindu-mă prin toate peregrinările mele astrale...

Darne rămase îngîndurat. Părea că urmărește o prezență reală. Charis fusese reînviată și readusă lîngă el, nașterea ei continua să-l țină legat cu un cordon care nu putea fi încă dezlegat. Cu un cordon invizibil prin care viața, o viață ciudată, continua să circule în ambele sensuri : Charis și Darne, Darne și Charis...

MARLIN CEL RĂU

I

Copilul murdar și jerpelit stă în penumbră, lîngă zidul ruinat, acoperit de algele bărboase. Fetița a ațipit, cu părul umed intrîndu-i în ochi și în gură. Zdrențele de pe ea lasă pe alocuri dezgolite porțiuni din pîntecele vînăt de frig. Băiatul dă drumul la casetofonul ca o pietricică neagră și continuă înregistrarea începută cu o zi înainte. Din cînd în cînd se oprește, tresărind, și pîndește zgomotele mărunte cîteva clipe. De două ori se apropie de fetiță și o sărută pe pielea creață a pîntecelui albăstriu. Ea îl împinge la o parte, înjurînd prin somn. Băiatul se întorce de fiecare dată la înregistrare, lăsînd arma proptită de zid. Vorbește întretăiat, cu pauze, confuz, neobișnuit.

— ...batalioanele au fost spulberate... nu puteți înțelege ce înseamnă asta. Era ca o victorie. Și lotușii se oglindeau în piscina secretă. Eu și sora mea vindeam grifonii înaripați pe care îi dresasem și aveam acces în castel. Pe vremea aceea castelul era strălucitor și exista un diamant cioplit în așa fel, încît privit în ultraviolet, x, în fine, reproducea istoria ilustrată în mișcare a planetei. Șarpele cu pene, săgeata de foc...

Iar bate vîntul și înregistrarea o să conțină paraziți. Știți ce se ascunde în spatele acestei întîmplări ? Acum, cînd totul s-a terminat am să vă pot spune. Dar să vă povestesc întîi întîmplările.

Știți ce sîntem noi ? Dinții Balaurului. Crezuseră că te poți juca fără să pățești nimic. Au semănat dinții, după ce l-au ucis. Se simțeau în siguranță, învingători. *Ne* simțeam. Dar din dinții semănați au răsărit armatele. Povestea cu capetele. „Și

unde tăia Făt-Frumos unu răsăreau două". Treceam pe străzile cetății și ne întrebam nedumeriți de unde or fi venind toți acești dinți pe care nu-i văzuse nimeni mai înainte. „De unde or fi răsărit ? De prin alte țări ? Din alte galaxii ?" și nu înțelegeam că sînt dinții balaurului care au dat rod.

Acum am 18 ani, sînt bătrîn. Sora mea este bătrînă și ea. Nici copiii noștri nu mai sînt tineri, deja capabili să poarte o armă în mînă, răzlețiți pe Planetă, cine știe cîți or mai fi trăind.

Numai noaptea, fiindcă ziua nu se zărește nimic, poate fiindcă ne ferim prin coclaurii violenți, poate fiindcă, cine știe, s-ar putea să nu mai fie nimeni. NIMENI, mă înțelegeți ? ! Singuri pe această planetă pustie. Din cînd în cînd, pe undeva mai sună un telefon. Mă reped să răspund dar sună altul, și altul, și altul și noi nu mai avem timp decît să răspundem „Alo !" și să fugim la altul : „Alo !" și iar „Alo !" Dar răspunsurile nu mai avem timp să le primim.

Noaptea însă, pe locurile mai ridicate se văd focurile. Dar nu știm dacă sînt semeni, sau dinții balaurului.

Dealtfel, și noi sîntem dinții balaurului...

Se întrebau de unde au apărut toți acești ...nu știu cum să le spun. Dinții, vreau să zic. Întîi cîțiva. Rari, dar se simțea ceva în ei. Un fel de siguranță, de prestanță, de agresivitate. Apoi erau tot mai mulți. Circulau pe autostrăzi, invadaseră castelul, și a fost nevoie să li se dea drepturi și legi speciale.

Pe atunci eram tînăr, chiar foarte tînăr : nu aveam nici zece ani. Sora mea era virgină.

Citeam cărți, cărțile sînt balauri albi cu dinții negri. Voi n-o să cunoașteți niciodată ce înseamnă o carte. În ele erau povești, explicații, semne. Dinții cărților erau un fel de semne. În spatele lor se ascundea ceva.

Nu am găsit însă nici în ele, în nici una din ele, niciodată, răspunsuri la problemele mele. Erau ca niște irizații în petrol, pe suprafața apei, după o ploaie mare. Unele erau fade, unele interesante, altele chiar frumoase. Dar nici una nu răspundea la întrebări, la probleme. Unele dădeau sfaturi, dar inutile. Cum

să trăiești, ce să faci. Dar, în realitate, metodele și practicile erau inutilizabile. Se credea că sînt scrise de semenii noștri însă... totul era o impresie, o iluzie.. Fleacuri !

La început semenii considerau Dinții Balaurului înfiorători. Se temeau de ei, le era scîrbă de ei. Treptat însă m-am obișnuit cu prezența lor, sau a trebuit să ne obișnuim. Să ne obișnuim ? !... O ! ce am zis !"

La strigătul băiatului, fata tresare din somn.

— Taci, zice ea. Ce faci acolo ?

Apoi tace scrutînd pînditor liniștea nopții. Ce se aude ? întreabă.

— Ce se aude ? întreabă.

— St, taci ! zice băiatul.

— Vin ! zice ea speriată și intră în panică. Își frînge mîinile.

Băiatul a luat arma și pîndește.

După o vreme se liniștesc. Fata vine să se cuibărească la pieptul lui. El o sărută.

— Ce vrei să faci ? întreabă ea. Și dacă vin ?

— Dă-i dracului ! n-au decît să vină. Dealtfel nu mai aud nimic.

— Eu mai aud.

— Nu mai auzi nimic. Ți se pare. Avem și focul aprins...

— Și ce dacă ?

— Focul ne apără.

— De unde știi ?

— Nu ai văzut ? și pe celelalte culmi sînt focuri aprinse.

— Asta nu înseamnă nimic. Pot fi ale lor.

— M-am gîndit mult la ceva. Ia uită-te la mine.

— De ce ?

— Uită-te la mine !

— Nu vreau. Mi-e frică.

— Uită-te !

— Nu !

— Ești proastă.

Cei doi copii se îmbrățișează, în timp ce banda casetofonului continuă să se deruleze pînă ajunge la capăt, ca și în celelalte seri. Burnițează mărunt peste ruine.

Adesea îmi propusesem să merg pe riuleţul care trecea prin faţa porţii, să văd unde duce. Era un fel de scursură de zoaie. Dar, cum nu l-am văzut niciodată secat, mi-am zis că trebuia să ducă undeva. Nimeni din sat nu a fost în stare să-mi spună unde se varsă şi, cum nu am găsit în nici o hartă, oricît de detaliată, nici o indicaţie cu privire la el, m-am hotărît în vacanţa de vară să iau elevii şi să facem o excursie de explorare.

Ştiam că nu pot fi mai mult de cinci kilometri pînă la satul celălalt şi bănuiam că riuleţul va trece prin pădure ca mai apoi să ajungă pe undeva pe aproape de Horodinţi.

Era încă răcoare şi copiii au strîns buchete de flori sau papornițe cu zmeură şi mure. Cîţiva, de la cercul de zoologie, alergînd după fluturi, au intrat într-un vad secat plin cu urzici. Cînd au ieşit de acolo, mai rîdeau încă de ei. s-a produs însă un fapt care a influenţat cugetul nostru, ca să zic aşa, într-un mod cu totul special, dînd o turnură captivantă şi plină de neprevăzut excursiei. Roşii pe picioare şi pe mîini de la urzicătură, nici unul din ei nu părea însă preocupat de asta.

— Ştiţi ce specie este fluturele capturat ? m-a întrebat un puşti arătîndu-mi trofeul purtat cu mare grijă de urzicaţii iubitori ai naturii.

— Nu, am recunoscut, privind la fluturele ale cărui aripi palpitau irizînd în tente de alb şi negru catifelat. Nu am mai văzut niciodată vreunul care să-i semene, am precizat, admirînd aripile cît frunza de castan toamna.

— Nici noi. Dar Titel spune că ar fi un fluture cap-de-mort.

Am zîmbit înduioşat de naivitatea şi entuziasmul presupunerii şi le-am explicat că specia respectivă nu poate fi găsită decît în America de Sud şi că este deci imposibil ca vreun reprezentant să ajungă în Europa.

— Dealtfel, purtători ai unei boli virale cumplite, le-am spus, sînt socotiţi foarte primejdioşi.

Dar se vede că excursia noastră era menită să se desfăşoare sub semnul unei ciudate stele. Riuleţul, cu cît înaintam, se lărgea fără a primi nici un afluent vizibil.

— Este vorba, probabil, de izvoare subterane care îl alimentează, am încercat să dau eu o explicaţie raţională unei realităţi iraţionale. Dar şubrezenia ipotezei era evidentă. Eram complet derutat. Dealtfel, riuleţul era acum un fluviu larg, cu malurile colcăind de o vegetaţie luxuriantă.

— Iată, liane ! nu se mai putu stăpîni unul dintre copii.

— Într-adevăr, am zis. Şi din momentul acela mi-am dat seama că s-a ales praful de tot prestigiul meu profesoral.

— Iată şi nişte sequoia !

— Şi sicomori !

Mi se părea că visez urît. O floră burlescă invadase pădurea Toplingeni şi malurile riuleţului, de fapt „Marelui Fluviu" (nici nu ştiam că există un asemenea fluviu trecînd pe lîngă sătucul nostru nenorocit, ba chiar, nici nu auzisem de un asemenea fluviu în Europa. Mă gîndeam că ar fi trebuit să i se acorde o mult mai mare importanţă locului de unde izvora, satelor pe unde trecea, ba chiar şi ţării care avea un asemenea fluviu).

— Oare se varsă direct în mare ? m-a întrebat unul dintre copii şi mi-am dat seama că îmi este cu neputinţă să îi răspund.

Am găsit o plută din arbori de cauciuc şi ne-am urcat pe ea. Intrasem într-un joc nebunesc, dar mă gîndeam că totul se va sfîrşi în satul de alături, cînd vom reveni la realitate şi ne vom trezi din delirul acesta colectiv. În fond, nu pot fi prea mult cinci kilometri.

Începuse să se lase seara şi copiii se plîngeau că le este foame. Ne-am apropiat de un ţărm şi am debarcat.

Cu greu am reuşit să răzbim prin jungla deasă, dar am ajuns brusc la un templu megalitic, într-un luminiş cu iarbă înaltă.

Copiii s-au risipit pe lîngă copacii cu fructe mari şi, începînd să strig ca să-i opresc, mi-am dat seama că în spaţiul acela gigantic vocea nu are ecou. Era ceva ca şi cum aş fi urlat într-un calup de vată de sticlă.

Am luat-o la fugă după ei, pe aleea pietruită de lîngă templu. Era o cale a cărei vastitate mi se trăda treptat în faţa ochilor.

După un timp am ajuns în dreptul unor uriaşe edificii. Şi am răsuflat uşurat văzînd în depărtare un pîlc de femei şi bărbaţi.

„Îi voi întreba încotro au luat-o ştrengarii", îmi ziceam.

Dar, ajungînd în dreptul lor, am constatat o stranie încremenire. Figurile chipeşe şi tinere păreau să ilustreze o dureroasă scufundare, un neant total.

Am întrebat ceva, dar vocea îmi era fără rezonanţă şi nimeni nu a observat nimic. Rămăsesem ţintuit ; asemeni o apăsare grea mă strivea.

Şi, după un timp, o tînără cu chipul sfîşietor de trist întoarse ochii către mine, încet de tot, şi mi-a trebuit mult pînă să înţeleg că, de fapt, nici nu mă vede.

Într-un tîrziu mi-am amintit de fluviu, de plută, de oameni.

Moleşit de acea atmosferă viciată, fiecare pas era un efort de nedescris. Întîlnind o santinelă înarmată am strigat către :

— Unde sînt ? dar vocea mi se pierdu în ceaţă.

Santinela nu mi-a răspuns şi am plecat mai departe clătinîndu-mă. Presiuni de mii de thori apăsau peste mine şi întreagă această lume grandioasă şi minunată îmi părea un munte de aur prăvălit peste piept să mă înăbuşe. Doar undeva departe, deasupra, corbii negrii se roteau croncănind, ca deasupra unei prăpăstii pe fundul căreia zace un cal cu picioarele rupte.

Şi ajungînd pe malul apei (mă gîndisem să sar în ea şi să mă las purtat la vale) am constatat că rîul, şi dintr-o parte şi din alta, curgea într-aici. Şi-am dedus că ajunsesem la marea unde se varsă fluviul, şi că nu mai aveam unde mă duce nicăieri.

PROGRAMUL

— Nu am reuşit niciodată să înţeleg cum fac ceilalţi de gîndesc şi trăiesc normal, uniform, fără probleme. Eu sînt probabil altfel. La mine totul este dezechilibru. Nu am avut niciodată un drum precis, nu am ştiut niciodată care este ţelul meu, scopul către care pluteam prin acest labirint de fapte, vorbe, persoane.

Vocea îmi răsună cu un uşor ecou în spaţiul gol al sălii.

— Cine este Wanda ? întreabă glasul de sub bolte.

— Wanda, rostesc fără să mă pot stăpîni, cu toate că îmi dau toată silinţa. Wanda este o femeie frumoasă. Cînd am cunoscut-o îmi părea că ascunde un secret. Mai tîrziu, deşi senzaţia că ascunde ceva persista, am întors-o pe toate părţile şi nu am găsit nimic ascuns, interesant, obscen măcar, la ea. Este cea mai anostă şi goală formă imaginabilă.

— Bine, suficient pentru astăzi, îmi zice vocea de sub bolte, şi simt că sînt iar liber.

Mă scol din fotoliul pluşat şi îmi cuprind fruntea în mîini. După interogatoriile astea, de fapt nu sînt atît interogatorii cît un fel de introspecţii la care nu mă pot opune în nici un fel, deci, după ele, mă simt răvăşit, nu mai sînt stăpîn pe propriile mele idei. Voinţa m-a părăsit. Sînt găunos şi fad. Şi gîndurile se prăbuşesc unele după altele în Neant. Primesc mîncare şi mă culc, deşi nu îmi este niciodată somn.

De dimineaţă mă trezesc şi mă întîlnesc cu ceilalţi în faţa unei clădiri de formă perfect paralelipipedică. Ieşim din ea. Dar nu ştim ce am făcut acolo. Nimeni nu ştie asta. Poate că după fiecare somn, sau ceea ce credem noi că este somn, murim de fapt, şi ne naştem din nou, trecînd prin somn ca printr-un gang, ca printr-un intermundiu, ca să ajungem de fiecare dată în altă parte, născîndu-ne de fiecare dată în altă lume semănînd identic celorlalte, dar alta, între ele existînd discontinuităţi funcţionale uşor de sesizat, atît împrejurul cît şi în comportamentul nostru, şi din afară, şi din interior. Şi atunci, dimineaţa, cînd ieşim din clădirea aceea misterioasă ca să ne răspîndim pe la treburile noastre, atunci ştim din nou ce vrem, cine sîntem şi ce trebuie să facem. Adică, mai precis, ceilalţi ştiu, fiindcă eu tot nu ştiu nici atunci, şi rătăcesc toată ziua de colo-colo privind la cei care cară resturile umane ambalate în lăzi dreptunghiulare, sau mă preocup toată ziua ajutîndu-i pe cei de la maternitate să îşi trăiască viaţa în mod complet şi activ, să devină utili. Iau atunci un copil şi îl scot în curte. Acolo îl las pe o bancă la soare. Copilul urlă şi cei dinăuntru se strîng de fiecare dată minunîndu-se cum de a ajuns acolo, se agită împrejur pînă îl recunosc şi îl duc înapoi de unde îl luasem. Sînt în stare să facă treaba asta de nenumărate ori în aceeaşi zi fără să le intre în reflex, şi am ajuns la concluzia că sînt călăuziţi de instincte primare automate, neavînd nici chiar cea mai elementară raţiune, căci definiţia acestui fel de com-

portamente iraționale o găsisem într-o carte de biologie. Acolo era dat de exemplu comportamentul viespii la intrarea în vizuină. Viespea lasă prada în fața pragului, dar nu ca să aibă mandibulele libere spre a răspunde eventualelor atacuri, ci din instinct. Inspectează viesparul, apoi își ia hrana și intră. Dar dacă îi furi hrana, mutînd-o cu un centimetru mai departe, ea nu se miră, nu se impacientează și nu pare deloc derutată. Pleacă, o găsește, o aduce, o lasă la ușă, intră, iese, nu o găsește iar și tot așa la infinit, de unde se poate deduce că totul nu este altceva decît un instinct. Să fie oare acest instinct un semnal că instinctele au fost cîndva logică ? Savanții spun că nu. Să fie vorba oare la semenii mei, care se miră de fiecare dată de copilul pe care îl las pe bancă, de logică ? Nu, nu ar avea nici un motiv. Dar nevoia mea de a înțelege atunci cînd concep și fac asemenea experiențe, nevoia mea de a înțelege este o dovadă de logică ? Nu cred să existe nici un argument solid în sprijinul acestei idei. Dar vocea, întrebările ei, scopul cu care mi le pune, acolo, sub bolte, oare vădește rațiune ? Sau întrebările sînt tot un instinct ? Poate că o mașină gigantică, absolut mecanică și fără sens face totul, dar cel care o fi construit-o ? Nu, nici aici logica nu este sine qua non să o construiască. Poate că este vorba de un animal al cărui instinct este pur și simplu acela de a construi o mașină care să facă introspecții.

După-amiaza, în fiecare zi, urmează secvența cu Wanda. De fiecare dată cînd o regăsesc ea este îmbufnată și se plînge că am întîrziat. Eu nu știu niciodată cînd și unde o voi întîlni. Dacă mi-aș aminti de ea înainte nici nu aș ști unde să o caut. Dar nu îmi amintesc de ea decît cînd o regăsesc. Și de fiecare dată lucrurile îmi par programate dinainte. Dar nu sînt sigur. S-ar putea ca regăsirile să se producă instinctiv, să fie vorba de un instinct al speciei : femelele și masculii, despărțiți chiar unii la un pol și ceilalți la antipol, la o anumită oră pe zi se întîlnesc, chiar dacă pentru asta ar fi nevoie de o convergență a antipozilor, sfidînd legile fizicii și logica. Este doar cunoscut de toată lumea că instinctul este mai puternic decît rațiunea ori voința.

Apoi introspecția în galeria pustie. Sînt descusut ce sînt, cine sînt, ce am făcut, ce am simțit, ce am crezut.

Apoi vidul. Somnul.

Şi toată existenţa mea, şi toate gîndurile, cunoaşterea însăşi, se închid în cercuri. Nici un drum, nici o investigaţie nu duce nicăieri. Oriunde m-aş ascunde, la ora fixată din zi apar Wanda, galeria, vocea, somnul, intermundiul, dimineaţa, speranţa, noul program venit din Neant şi noua zi. Singurul lucru care îi deranjează este faptul că îmi dau seama de asta. Mai sînt contrariaţi şi că, în loc să fiu reprogramat, şi vechea reprogramare să se şteargă fără reminiscenţe esenţiale de impedanţă, la mine ciclul Histerezis este larg, nepermiţînd ştergerea vechilor programe, cele noi suprapunîndu-se unele peste altele. De fapt de aici a început totul. De la conştiinţa libertăţii. Ceilalţi sînt convinşi că acţiunile lor sînt o mişcare browniană necontrolată şi necontrolabilă. La mine, proasta reprogramare, proasta ştergere şi reînregistrare, mă împing la ideea că mişcarea noastră este doar o copie, dar a cui ? Şi mişcarea aceea care ne programează, nu este cu adevărat browniană, a noastră fiind doar *coordonată* de legi browniene ? Şi totul a început pentru mine în ziua cînd am gîndit asta. M-am trezit în sala goală, şi vocea de sub bolte m-a întrebat pentru prima dată :

— Ei, ce părere ai ?

— Nu cred nimic. Deocamdată doar nu înţeleg. Doar n-am dormit.

— Ba ai dormit !

— De ce ţin morţiş să mă convingă că am dormit ? am întrebat-o pe Wanda, însă ea nu a realizat subtilitatea. Dacă ei ţin cu tot dinadinsul să mă convingă că sînt pe o pistă falsă, înseamnă că sînt pe o pistă care îi deranjează, care mă duce la un punct care nu le convine lor să-l aflu. Care ? Deocamdată nu ştiu nimic şi nici nu am cum să aflu atîta timp cît nu am nici o informaţie nouă care să deschidă oul raţiunii în care m-am închis. Oul propriilor mele limite de raţiune.

— Păi, deja ai ajuns dincolo, a zis Wanda şi mi-a dat ideea salvatoare. Dar nu pot face pasul atîta timp cît sînt programat. Dacă nu reuşesc să intru în sala goală treaz, şi asta este imposibil, cum să fiu treaz în somn ? Dacă aş putea să le spun că ştiu, că am făcut pasul pe care ei vor să mă împiedice să-l fac, voi şti în funcţie de reacţia lor care era pasul şi îl voi face cu adevărat. Dar, atîta timp cît dorm, nu am făcut nimic. Eu dorm, vocea mă întreabă, şi eu nu pot să mă prefac, să mint, să păcălesc maşina de introspectat.

Tot glasul a fost însă cel care mi-a dat ieşirea din impas. Important nu era să-i răspund treaz, ci să-i răspund. Să visez că sînt treaz.

Wanda se ştergea treptat în camera care îşi distorsiona spaţiul strîmt către coridoarele acelea cu construcţie confuză. Şi mi-am zis :

„Nu atunci dorm ! Acum mai dorm încă şi sînt pe cale să mă trezesc," aşa încît cînd vocea m-a întrebat, eu am răspuns :

— Cred că sînt treaz. Cred că m-am trezit.

Şi vocea nu mi-a mai spus că sînt liber să mă duc să mă culc.

— Ce ştii ? m-a întrebat.

— Totul, am răspuns, fiindcă într-adevăr ştiam tot ce se putea şti din informaţiile pe care le aveam. Nu era un impas de înţelegere, ci unul de cunoaştere.

— Cine eşti ?

— Nimeni. Nici unul dintre ei.

Spaţiul s-a deschis, şi am constatat pentru prima dată că : 1) sala nu era pustie aşa cum crezusem ; 2) sala nu era închisă, nu era o sală, ci un labirint de culoare care se pierd în noapte şi neant.

Nu percepţia era cea care mă împiedicase să îmi dau seama pînă atunci, dar aşa cum existase un timp în care nu aveam acces nici măcar în această anticameră, şi nu pentru că ar fi fost inaccesibilă simţurilor, ci pentru că era nevoie de un salt pe verticală, şi nu de oricîte evoluţii pe orizontală, era nevoie de o revoluţie psihică, de un salt calitativ, tot aşa şi de astă dată nu simţurile erau vinovate de îndelungata mea orbire, ci prehensiunea, capacitatea. Nimic nu mă închidea în nici o direcţie. Limitele mele erau singura mea închisoare. Şi mă gîndeam că trucul ca să faci acest pas era să simulezi doar că l-ai făcut. Şi mă mai gîndeam că acum sînt liber, că am intrat în spaţiul acela nelimitat în mod conştient, independent de mişcările mele, nemaifiind supus nici unei programări, de care în realitate nu era vinovată nici o voce, ci eu, eu însumi : o maşină cu autoprogram ; reuşisem să depăşesc programul, să văd realitatea aşa cum era de fapt, dar că pentru acest lucru fusese necesar să-mi păcălesc propriul meu program de autoprogramare prin acest truc, era nevoie să mă confund cu programul meu de autoprogramare.

Privind împrejur am perceput cortegiul celor dormind, prefăcîndu-se că dorm sau prefăcîndu-se că sînt treji deşi dormeau, şi am constatat că mergeau cu toţii pe o direcţie unică, deşi împrejur erau nenumărate porţi, deschideri, căi. Erau conduşi probabil de un instinct al materiei. Predeterminaţi de propria lor predeterminare.

Mă hotărîsem tocmai să o apuc în alt sens pentru a investiga spațiul acela nou prin tatonări consecutive de „da" și „nu", de „herror" și „over", conform principiului șoarecelui în labirint, dar, privind la gloata îmbulzindu-se, am zărit-o pe Wanda și am remarcat că era totuși excelentă, o femeie de prima pagină a revistelor de modă, și am strigat-o peste capetele mulțimii :

— Hei, Wanda !

Wanda a întors spre mine ochii pînă atunci imobili, ca de om în transă, și mi-a făcut semn cu mîna strigînd :

— Ce faci acolo, belfere ?

— Nimic, am strigat. Nimic. Nu știu ce să fac și încotro să o apuc.

— Hai pe aici, mi-a strigat ea.

„Doarme. Este în cea mai perfectă stare de autohipnoză posibilă" mi-am zis. „Și totuși, ceea ce este cel mai interesant este că reușește să mimeze perfect o discuție rațională. Acesta este probabil motivul pentru care în urma trezirii nici eu nu-mi mai aminteam nimic. Tot ce făceam în această stare nu se deosebea cu nimic de uzual, de banal. Gesturi stereotipe, făcute de milioane de ori, așa că nu aveam pur și simplu ce să-mi amintesc. Dar de ce cheia de boltă este afirmația că nu trezirea este trezire, ci această stare de suspendare psihică ?"

Mi-am dat seama că nu mă gîndisem încă deloc să investighez lucid către unde se îndreaptă convoiul în transă. Inițial presupusesem că iese pur și simplu afară pe o ieșire oarecare din labirint, dar acum înțelegeam că acesta este un raționament schematic, din cauza căruia puteam ajunge în alt automatism de gîndire, care să mă ducă, orb, cine știe în care alt impas impreventibil. Trebuia să fac întîi o inspecție generală a acestui traseu urmat de ceilalți. Marele secret poate că stătea tocmai în acest traseu. Logica urmează uneori aceleași căi pe care merge și instinctul, deosebirea neprovenind din cantitate ci din calitate.

Mergînd alături de Wanda am început să pălăvrăgim verzi și uscate. Studiam între timp galeriile cu pereți netezi. Dar era o construcție deosebit de interesantă. La prima vedere ai fi zis că este o mină părăsită. Dar nu era. Mi-a trecut prin cap : „un adăpost". Da, un adăpost ! Instinctul primar de a construi adăposturi ! Antiaeriene, antiatomice, antifrig. ANTIREALITATE. Un gest spontan de apărare împotriva traumelor mișcării, vieții, realității.

Traseul urmat părea stabilit apriori. O selecție de mii de ani crease instinctul acestei rute. Dar ce se întîmplase cu ceilalți, care nu îl urmaseră ? Era posibil ca galeriile astea, de la un punct anume, să se umple de oasele celor rătăciți, care au murit de foame sau care au fost pîndiți de cine știe ce primejdii noctambule. Dar dacă și aceste drumuri neutilizate duc undeva ? (în fond trebuie să ducă !) unde ? Poate că acest drum, pe care a luat-o încă de la început marea majoritate, este greșit...

Un murmur confuz venea din față și am dedus că drumul se apropia de sfîrșit. Coloana noastră a irupt într-o sală enormă. Pe un perete care bara drumul apăreau imagini pilpîitoare ca ale unui film. Și am rămas surprins să constat că figura mea era proiectată pe acel ecran și lua contur din rocă tot mai clar, mai material.

„Ce sens pot să aibă toate astea ?" m-am întrebat. „E oare dovada că am recăzut în transă ?"

Cei dimprejur nu păreau să mă remarce în nici un fel. Nici măcar Wanda. Toți priveau fascinați ecranul.

Ai fi zis că personajul de pe ecran ține un show, un spectacol regizat dinainte, în care se exhiba într-o anumită ordine dată privitorilor. Mă simțeam destul de stînjenit. Personajul își arătă mușchii, făcu o serie de grimase tip, care îmi aparțineau de fapt, și continuă apoi cu niște gesturi și mai stupide și penibile : se strîmbă, se scobi în nas și în urechi, se scărpină sau se căută de purici, ostentativ, de parcă ar fi demonstrat : „Uite cît sînt de reușit ! așa trebuie să procedați și voi", iar toată adunătura de suflete privea cu interes și luare aminte, de parcă nu ar fi fost niște gesturi banale, penibile chiar, ci un cod, un cifru pe care, din toți, numai eu nu îl înțelegeam.

Cel de pe ecran respira acum obosit și strigă către asistență, scuturîndu-și transpirația din sprîncene : „Hai odată ! Haide ! Haide !"

Și atunci întreagă masa aceea de oameni a început să îl imite. Era ca un dans caraghios, și priveam îngrozit la adunătura compactă care se zbuciuma și se maimuțărea în fel și chip imitînd ecranul. Și, brusc, am înțeles ce fenomen diabolic se petrece sub ochii mei. Toți, dar absolut toți, se modificau în una și aceeași persoană. O forță irezistibilă îi reprograma pe aceeași lungime de undă. Cei care terminau metempsihoza, treceau mai departe prin ecran ca printr-o poartă a cărei cheie era asemănătoare cu aschimodia, strîmbîndu-se, cu mine însumi, în ultimă instanță.

Am înșfăcat-o pe Wanda, care încetase a mai fi ea însăși și era acum aproape eu, am tras-o și am încercat să o împing înapoi în labirintul de galerii. Dar ea s-a zbătut să scape. Și în timp ce noi ne luptam, peretele-ecran dispăru complet, lăsînd să se vadă în spatele lui lumina.

— Vreau să ies ! strigă Wanda și se smulse din mîinile mele.

— Oprește-te ! am strigat, dar un suflu irezistibil m-a supt înspre afară, înspre realitate. Nu vreau, nu se poate așa, vreau să rămîn aici ! Cum o să pot trăi într-o lume populată doar cu mine însumi ? ! strigam, dar pata albă a realității creștea inevitabil. Acum se zăreau deja clădirile, apoi se putură distinge și carcerele gestapoului, strîmbe ca niște cuști de cobai prin care mișunau prototipurile. Și înțelegeam că următorul pas va fi trezirea, trezirea noastră a tuturor, care am fost programați astăzi, pentru o zi sau pentru eternitate, asta era încă un secret, să fim astfel.

• • •

Forma paralelipipedică a lagărului părăsit prinde contur în fața mea ca pe vremuri și îmi dau seama că întunericul și necunoașterea ce învăluiau clădirea crematoriului în care sufletele omenești erau topite și retopite, conturate și reconturate, seamănă, și eu abia acum observam asta după ani și ani de zile, seamănă înfiorător de bine cu un imens sicriu de plumb, fără nici o deschidere prin care morții să fie introduși sau scoși, căci azi nu mai e nevoie să fie introdus nimeni, și de ieșit, cu atît mai mult nu mai are sens să fie concepută vreo ieșire.

CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMI

Întins pe masa de operație, pilotul părea mai înalt decît și-l amintea profesorul din ziare, din filme, de la televizor. Mai înalt și de o frumusețe mai impunătoare. Hipotermia îndelungată dăduse trupului său răceala și duritatea marmurii. De marmură părea și fața golită de sînge, cu umbrele viorii ale cearcănelor săpate sub ochii închiși.

„Ce culoare au ochii lui ?... Albaștri, verzi... ?"

Profesorul opri dușul ultrasonic, își strecură sub pleoape lentilele măritoare și se îndreptă spre trupul inert. Îndoiala care-l învăluise pînă atunci cu păienjenișul ei paralizant se destrămă brusc. În fața lui se afla un caz nemaiîntîlnit în practica medicală, un om decedat prematur. Un om care trebuia redat vieții.

Asistentul întoarse comutatorul și lumina începu să scadă treptat. Masa se roti în jurul axei pînă aproape de verticală. Pilotul părea acum gata să se desprindă din chingile magnetice și să facă un pas pe podeaua translucidă.

— Contact !

Un roi de scîntei verzi porni să se învîrtească pe ecran, prinzînd pînă la urmă contururile unui creier ciuntit. Prin lentilele măritoare, detaliile căpătau, pe rînd, proporțiile unui întreg. Profesorul schimbă de cîteva ori unghiul de observație și trebui să recunoască temeinicia concluziilor cibernosticului „Salvării" ; o porțiune tangentă la centrii memoriei era irremediabil distrusă.

Masa celulară de schimb aștepta în recipientul străveziu al circuitului artificial. Fusese creată după modelul celulelor încă vii ale creierului pilotului. Prima încercare de a reproduce un fragment din cea mai înaltă formă de organizare a materiei.

Profesorul îi aruncă o privire piezișă. Nu mai încercase asemenea transplantări decît la animale și rezultatele nu fuseseră totdeauna strălucite. I-ar mai fi trebuit cîteva luni de experiențe. Cîteva luni...

În penumbra verzuie, chipul pilotului își pierduse rigiditatea. Părea cufundat într-un somn adînc, odihnitor. Dar inima nu mai trimitea în artere fluxul vieții. Hipotermia menținuse un echilibru precar pe marginea abisului. Foarte curînd moartea clinică avea să se preschimbe într-un proces ireversibil.

Profesorul își trase pe degete mănușile complexului bioelectronic și se concentră asupra imaginii de pe ecran. Bisturiele radiante, pensele, aparatele de sutură se apropiară de craniul zdrobit. Păreau însuflețite de o voință proprie, amenințătoare, dar nu puteau decît să tălmăcească, în mișcări de o precizie inumană, fiecare nuanță a gîndului omenesc. Și gîndul le poruncise ; „Încet, înainte !"

* * *

Convalescența dură mai mult decît ar fi fost firesc. Grefa izbutise peste orice așteptări, inima măsura din nou fără greș scurgerea timpului, dar pacientul nu dădea semne că ar vrea să se vindece. După ce se întremase puțin, ceruse un dictafon stilou, hîrtie. Toate acestea zăceau acum părăsite într-un colț. Nu se știa la ce slujiseră. Pilotul stătea zile întregi tăcut, nemișcat, cu storurile trase. Mînca puțin și fără poftă, refuza tonicele și se împotrivea oricăror tratamente speciale.

După două săptămîni, profesorul îi făcu o vizită, în afara orelor de program. Se așeză pe fotoliul de lîngă pat și începu bătălia fără hărțuieli de avangardă ;

— Am venit să te cert !...

— Dreptul dumitale, mormăi pilotul continuînd să privească în tavan. A doua viață... Recunoștință eternă... etcetera, etcetera. Profesorul se instală mai bine în fotoliu ;

— N-ai să reușești să mă enervezi.

Celălalt se ridică în coate, cu o mișcare bruscă ;

— Puțin îmi pasă de nervii dumitale !... Și de dumneata în general !...

Așteptă încordat riposta și, văzînd că întîrzie, se trînti pe spate, încercînd zadarnic să brutalizeze moliciunea elastică a semierei de xilen. „Copil mare" zîmbi profesorul — un zîmbet

pierdut în hățișul cutelor fine de la colțurile buzelor. Apoi spuse încet, pe tonul celei mai banale previziuni meteorologice :

— Mie, în schimb, îmi pasă de dumneata.

— Știu ; pilotul care a descoperit cinci planete.

— Și asta. Dar și omul care nu vrea să trăiască... Asistentul meu e convins că apatia dumitale se datorește unei leziuni nedescoperite. Eu cred însă...

— Mi s-a făcut somn, declară pilotul.

„Am apucat-o pe un drum greșit" — își zise profesorul. Și schimbă tactica ;

— Bine. Renunț la ceartă. Gazetarii m-au obosit destul ca să nu mă mai pot război și cu...

— Le-ai împărtășit ipoteza dumitale ?... Au acceptat-o ?... Vor fi titluri clare sau aluzii strecurate în text ?

Profesorul scotoci alene în buzunarul drept, apoi în cel stîng și scoase la iveală cîteva ziare de seară ;

— Dacă te interesează...

Nici un răspuns. Se ridică atunci din fotoliul care îi îmbrățișase trupul masiv.

— Mai am de făcut o vizită. Te părăsesc pentru cîteva minute.

Și, intuind reacția celuilalt ;

— Numai pentru cîteva minute !

• • •

Părăsite ca din întîmplare pe marginea patului, ziarele păreau a fi rămas neatinse. Ochiul atent al profesorului descoperi însă mărturiile unei răsfoiri grăbite ; ordinea schimbată, cutele inexistente mai înainte... Reîmpăturit în ultima clipă „Solul Cosmosului" lăsă să se vadă titlul unui articol publicat în pagina a doua ; „Pilotul merge spre vindecare". Iar dedesubt, cu aldine ; „După cum ne-a declarat medicul-șef, viața pilotului e în afară de orice primejdie. În curînd, eroul Cosmosului va putea să-și reia..."

— E ora ploii de seară, anunță profesorul cu melancolie.

Ploaia mi-a inspirat primele versuri și reumatismul, de care distinșii mei colegi n-au reușit încă să mă lecuiască. De fapt, e vina mea. Acum cincizeci de ani, într-o excursie pe Venus...

— Vrei să mă faci să cred că n-ai altă treabă decît să-mi ții de urît ?

— Vreau să te fac să-nțelegi că vindecarea dumitale nu e doar o chestiune personală !

— Înțeleg, rîse pilotul fără nici o urmă de veselie. Grija creatorului pentru permanența operei sale...

Profesorul tresări, dar rămase la fereastră, privind norii pe care avioanele serviciului meteorologic îi pregăteau pentru ploaia de seară. Într-un tîrziu începu, aparent fără nici o legătură cu discuția anterioară :

— În Era Diviziunii a existat o perioadă numită evul-mediu...

— În aceeași ordine de idei, îl întrerupse pilotul, tatăl meu avea o splendidă colecție de scoici de pe „Alfa Centauri".

— Atunci au apărut creatorii de monștri, urmă netulburat profesorul. Nu, nu e vorba de teratologie, de cercetări științifice. Schilodeau copii și-i puneau să cerșească... sau îi purtau prin bîlciuri, prezentîndu-i drept curiozități ale naturii.

Era o meserie bănoasă... Și creatorii aveau nevoie de permanența operei lor...

Norii închipuiau acum calota imobilă a unei gigantice meduze. Avioanele dispăruseră. Antena centrului meteorologic se învăpăie o clipă, lansînd în văzduh un strident orbitor. Lovită în plin meduza își desfăcu miriadele de tentacule argintii.

— N-am vrut să te jignesc, spuse încet pilotul. Complexul meu de inutilitate...

— Inutilitate ?

• • •

— M-am născut pe bordul unei cosmonave pornite să exploreze sistemul stelei-proiectil a lui Barnard. O cosmonavă din epoca eroică ; decolare de pe rampa terestră, forme aerodinamice, propulsie nucleară — și o viteză care astăzi ni se pare ridiculă. Drumul dus-întors a durat aproape două decenii. Două decenii de cădere liberă, cu un scurt popas pe o planetă inospitalieră, care n-avea nimic comun cu Pămîntul, în afara mișcării de revoluție săvîrșite în același timp. Două decenii de imponderabilitate...

M-am adaptat ușor, neavînd săpată în fiecare fibră amintirea unei experiențe gravitaționale. Ceilalți erau la a nu știu cîta expediție și se obișnuiseră. Căpătasem, toți, un nou simț al echilibrului, mai apropiat de cel al păsărilor și al făpturilor acvatice.

Epoca eroică... Dușmanul cel mai cumplit al cosmonauților nu erau meteoriții sau razele cosmice, ci timpul. Oamenii mîncau, dormeau, controlau bunul mers al aparatelor și apoi... Cred că atunci s-a născut expresia „a-ți omorî timpul", cu toate că lingviștii îi atribuie o vechime impresionantă.

Cosmonava avea o microfilmotecă, o sală de jocuri și o sală de sport, în care se doborau zilnic recordurile terestre la sărituri și aruncări. Mai mult mă atrăgeau însă ceasurile de taifas.

Cărțile îi prezintă uneori pe veteranii zborului cosmic drept niște uriași taciturni, cu chip și sentimente de piatră. Prostii !... I-am văzut apărîndu-și fiecare, cu îndîrjire, „steaua lui", „planeta lui" ! După duelul verbal, urma confruntarea peliculelor magnetice. Mă luau drept arbitru și stăteam ore întregi în fața ecranului, devorînd imaginile tridimensionale, sunetele, culorile și mirosmele unor lumi de o stranie frumusețe. Auzeam comentariile : „O pădure de cristale purpurii — singura formă de viață de pe planeta stelei duble 61 Lebăda... Aici am pierdut trei oameni ; plantele carnivore s-au aplecat asupra lor și... Bila asta e de șaisprezece ori mai mare ca Jupiter. Abia am izbutit să decolăm !"

Vorbeau despre Pămînt, cu o nostalgie care mi s-a părut întotdeauna „de rigoare". Ce poate oferi Pămîntul unor oameni însemnați de fiorul necunoscutului ?...

Știu ce vrei să-mi răspunzi ; leagănul omenirii, patria unică, receptaculul civilizației solare... De acord, dar eu nu sînt făcut pentru o existență în care zborul pe Uranus înseamnă o adevărată aventură !... De ce-ți spun asta ? Ai să înțelegi.

Membrii expediției erau, firește, specialiști în cele mai diferite domenii. Sub supravegherea lor învățam cosmografie și astrobotanică, teoria mișcării subluminice și biofizica stelară — tot ceea ce avea să-mi fie necesar pentru obținerea brevetului de pilot galactic. Învățam și așteptam întîlnirea cu Pămîntul, ca o escală obligatorie în drumul spre stele.

Un roi de meteoriți, ivit pe neașteptate între Jupiter și Saturn, ne-a făcut să cheltuim rezerve prețioase de carburant. Drept urmare, lupta cu gravitația terestră a fost mai scurtă și mai brutală. Mama n-a suportat decelerația...

M-am tîrît o vreme prin sălile Institutului de cosmonautică strivit de greutatea propriului meu trup, mi-am dat examenele și am fost numit stagiar pe o astronavă care pleca spre „Beta Centauri". Tata era medicul expediției. Am părăsit Pămîntul fără strîngere de inimă...

Nu mă întreba nimic !... Dacă mă opresc, n-am să mai am curajul să continui.

Zeci de ani am străbătut Cosmosul, explorînd zeci de sisteme stelare. Am descoperit cinci planete și fenomenul interferenței cîmpurilor de atracție poartă numele meu. Compensatorul efectului Doppler, la care lucram de multă vreme, a fost brevetat și introdus pe bordul astronavelor fotonice. Aveam cîteva proiecte privind crearea condițiilor de viață terestre pe alte corpuri cerești...

Toate acestea îmi par astăzi titlurile încă vii ale unor cărți de mult uitate. Nu-mi mai amintesc nimic. Caracteristicile celor cinci planete, calculul interferenței, principiul cosmonavigației mi-au devenit străine. M-am chinuit ore întregi să dictez o formulare coerentă a unei legi de mecanică astrală. Am înnegrit zadarnic sute de pagini.

Bănuiesc ce s-a întîmplat. Accidentul. Au fost atinși centrii memoriei... Și nu pot s-o iau de la capăt ! Înțelegi, profesore ? Nu mai am timp !... Știu ce vrei să spui ; să-mi găsesc un rost aici, pe Pămînt. Aș fi primit oriunde cu brațele deschise... După șase luni aș fi în stare să îngrijesc o seră cu plante venusiene. După un an...

Nu, profesore, perspectiva asta nu mă încîntă. Gîndește-te că ai uita dintr-o dată tot ceea ce ține de meseria dumitale, că n-ai mai putea să vindeci și să cauți căi noi de vindecare a oamenilor... Și încă nu-i același lucru. Dumneata ai un cămin, o familie. Dumneata ești un fiu al Pămîntului, iar eu...

Asta-i tot. Acum poți să mă certi.

* * *

Clădirea Centrului de explorări galactice (C.E.G.) strălucea orbitor, revărsînd razele solare absorbite în timpul zilei. Ca un imens fluture negru atras de lumină, graviplanul coborî pe terasa superioară.

Profesorul ieși din cabină și se îndreptă grăbit spre biroul directorului.

— Sînteți așteptat. Puteți intra.

Străbătînd anticamera, profesorul notă amuzat inflexiunile de contraltă ale vocii secretarei-robot.

„Pesemne că directorul e meloman".

Directorul era, în orice caz, un om teribil de ocupat. Urmărea pe ecran decolarea unei cosmonave de pe Marte, dicta un răspuns Consiliului solar și frunzărea în același timp un teanc de rapoarte cu antetul fosforescent C.E.G. „Atenție distributivă... Exemplul clasic era un oarecare general din Era Diviziunii, care făcea și el mai multe lucruri deodată. Cum naiba îl chema ?..."

Profesorul era într-adevăr așteptat. Directorul închise televizorul și dictafonul, lăsă rapoartele pe birou și porunci contraltei să înregistreze toate comunicările. Apoi se întoarse către vizitatorul său și îl întrebă cu sinceră îngrijorare :

— Cum îi merge ?

Ascultă relatarea profesorului, înnegurîndu-se treptat, și izbucni :

— Trebuie să facem ceva pentru el !... Vă stau la dispoziție cu toate resursele Centrului ! Noi, și întreaga Uniune solară, îi datorăm prea mult ca să...

Profesorul clătină din cap ;

— Nu pot să-i redau memoria.

— Să căutăm totuși o soluție !

Peste un ceas, directorul ceru secretarei să-l cheme pe unul dintre colaboratorii Centrului.

* * *

Era un tînăr scund și timid, pe care faima interlocutorului său îl făcuse să gîngăvească în timp ce-și formula stupefianta propunere. Acum aștepta răspunsul, urmărind parcă înfricoșat necontenitul dute-vino al pilotului prin încăpere și ascultîndu-i monologul întretăiat :

— Viteză supraluminică !... Asta-nseamnă... o colosală extindere a razei de cercetare... Cele mai îndepărtate sisteme ale Căii Lactee. Chiar metagalaxia !...

Se opri brusc în fața fotoliului ;

— Dacă experiența dumitale reușește, vei rămîne în istoria cosmonauticii... Îți mulțumesc că te-ai gîndit la mine. Din păcate, starea sănătății...

— Profesorul spunea... începu tînărul, roșind.

— Profesorul nu ți-a spus tot ! îl întrerupse pilotul, dar desluși pe chipul celuilalt ceva care-l făcu să adauge ; sau poate.

Luă tăcerea drept încuviințare.

— Atunci înțelegi de ce nu pot accepta. Dumneata ai nevoie de un colaborator, nu de un lest inutil. Nu mai sînt în stare nici să interpretez indicațiile aparatelor...

— Am pornit la realizarea proiectului, după ce am citit lucrarea dumneavoastră despre interferența cîmpurilor de atracție. Nu voi decola decît cu dumneavoastră la bord !... Experiențele preliminare au decurs satisfăcător. Urmează saltul cel mare. Și profesorul spunea...

Ezită o clipă. Ochii pilotului ardeau ca două flăcări albastre, poruncindu-i să continuie.

— Există o șansă ca viteza supraluminică să vă dea un șoc mnemonic.

•
• •

Pe ecranul semicircular pulsa o neverosimilă aurora boreală. Albastru, roșu, verde... Culorile unduiau, se topeau unantr-alta, înfloreau în jerbe scînteietoare...

Pilotul își umplea ochii de văpaia aceasta pe care n-o mai întîlnise, nu putea s-o întîlnească în zborurile lui cu viteze subluminice.

— Ne îndreptăm spre Lalande 21 183, anunță tînărul, aplecat asupra cărții galactice. Planeta se afla la o distanță medie de 0,132 unități astrale față de stea. Masă relativă 0,06. Perioadă de revoluție cca paisprezece ani...

Pilotul privea aurora boreală a Cosmosului.

•
• •

Rezultatul analizei era favorabil ; atmosfera nu conținea elemente nocive. Cosmonauții abandonaseră scafandrii spațiali, îmbrăcînd costumele de melen — ușoare, ignifuge, mai rezistente ca oțelul.

Planeta se caracteriza printr-o adevărată frenezie vegetală. Ierburile creșteau nemăsurat, lianele își legănau pretutindeni trupurile elastice, iar arborii își împleteau coroanele într-un ocean de frunziș.

Pilotul și însoțitorul său își croiau drum spre fluviul zărit de la înălțime. Era cald — o căldură umedă, care le încetinea mișcările și gîndurile. Totul împrejur fremăta de o viață ascunsă ghicită doar de tremurul ierburilor și foșnetul frunzelor.

Fluviul !... O pînză cenușie, lunecînd spre o țintă necunoscută...

Căutînd să suprapună imaginea aceasta pe o amintire neclară, pilotul se apropie de țărm. Un pas, încă unul...

Tînărul îl opri în ultima clipă. La picioarele lor, arcuirea largă a ierbii nu mai acoperea decît pînza cenușie.

— Crezi că e vreo primejdie ?

— Paragraful 37 al Regulamentului expedițiilor galactice : „Este interzis contactul cu orice substanțe lichide înaintea expertizei obligatorii". Dealtfel...

Un ciot uscat descrise o traiectorie alungită spre fluviu. Încă înainte de a atinge apa, o formă nelămurită țîșni din adînc și-l hăpăi cu un clămpănit sinistru.

* *
*

Cosmonava sparse în mii de cioburi oglinda calmă a oceanului unic.

— Sistemul Ross 614, anunțase tînărul cu cîteva ceasuri mai înainte. Planeta gravitează în jurul centrului comun în decurs de cincispreze ani. E acoperită în întregime de apă.

— Ross 614, repetase pilotul, și fruntea i se încrețise într-un efort dureros de biruire a infirmității lui psihice.

— Ați trecut pe aici acum treizeci de ani. Ați notat în jurnalul de bord ; „Cosmonavele de cercetare ar trebui să poată evolua în cele mai diferite medii. Sînt nevoit să părăsesc această lume acvatică, fără să știu ce se ascunde în adîncul ei."

Pilotul îl privise lung. Nu-i venea să creadă că frazele rostite de el cu atîta timp în urmă trăiesc în memoria tînărului pe care abia-l cunoscuse...

Umbre stranii evoluau pe ecranul radiațiilor ultraviolete. Ar fi vrut să le cerceteze mai de aproape, dar indicatoarele sonarului începură să vibreze. Cosmonava își încetini cufundarea și încremeni în văzduhul lichid.

— Un obstacol ?

Fără să răspundă, tînărul conectă periscopul la marele ecran semicircular. Pilotul își stăpîni cu greu un strigăt ; jetul de lumină al laserului smulgea din întuneric contururile unui fantastic oraș submarin. Cuburi, cilindri și sfere translucide crescuseră parcă din solul hrănit cu rămășițele viețuitoarelor care se cerneau din straturile superioare ale oceanului.

— O civilizație acvatică ?

— Nu. A treia expediție C.E.G. a descoperit aici mari zăcăminte de uraniu.

Laserul lumina acum forfota excavatoarelor și forezelor, vibrația șerpuită a conductelor care transportau mineralul pînă la uriașele magazii translucide.

Pilotul încercă, într-o măsură nemaiîntîlnită la el, mîndria firească a celui îndreptățit să spună : „Iată ce pot face semenii mei !" Și-și dori să fie acolo, pe solul submarin, să trimită uzinelor și cosmonavelor Pămîntului energia care dormea în bulgări informi de minereu.

* *
*

— Betelgeuse, primul corp ceresc din constelația alfa Orion. O stea de milioane de ori mai mare ca Soarele nostru...

Tînărul tăcuse, simțind ațintită asupra lui privirea pilotului. O privire ciudată, care-l urmărise și mai tîrziu, în timp ce se tîrau prin deșert în căutarea unor ipotetice forme de viață.

— Masă relativă 0,1 — o forță de gravitație, considerabilă spusese tînărul. Atmosferă de metan și amoniac. Irespirabilă.

Se tîrau prin deșert, încovoiați sub povara scafandrilor spațiali. De jur-împrejur valuri de nisip violet încremenite în asaltul unui țărm iluziu. Soarele nu apusese încă, dar trei Luni de ametist se și zoriseră să-i ia locul.

— Să ne odihnim o clipă, spuse pilotul.

Ajunseseră lîngă un pîlc de copaci cu ciufuri de frunze violete. Se rezemaseră de trunchiurile aspre, care aruncau umbre lungi pe nisip.

— Amurgul, murmură pilotul, și vocea lui, ușor deformată de radioemițătorul scafandrului, părea încărcată de o emoție nouă, copleșitoare.

O cascadă de lumină își revărsa valurile cromatice de la zenit spre orizontul învăpăiat. Toate nuanțele de violet se topeau în prăbușirea aceasta ireală.

Tînărul oftă fără voie și se grăbi să justifice ceea ce socotea el o abatere de la luciditate ;

— Trebuie să ne întoarcem. Temperatura scade brusc după apusul Soarelui.

Nici-un răspuns. Întoarse capul spre tovarășul său și-l văzu fără cască, pierdut într-o contemplație care-i dădea un aer de neașteptată tinerețe. În ochii lui se răsfrîngeau parcă imaginile pătrunse de aspra, tumultoasa și fermecătoarea poezie a unei planete descoperite în amurgul unei vieți de neistovite căutări. Cu un sentiment amestecat — ușurare, jenă, bucurie — tînărul își scoase și el casca, trăgînd în piept mireasma palmierilor Saharei. „Oare a înțeles încă din jungla Amazoanelor ?... Sau abia în adîncul Pacificului ?..."

Eliberat de vraja sumbră pe care i-o dăruise filtrul violet, Soarele se mistuia dincolo de cascada luminoasă, cu un ultim suspin auriu. Luna și cei doi sateliți artificiali își sporiseră strălucirea. Pe boltă începeau să se ivească pîlpîirile îndepărtate ale stelelor. Pilotul își lăsă o clipă privirea să rătăcească asupra lor, apoi și-o întoarse spre Pămîntul care-l îmbia cu neasemuita lui căldură și frumusețe.

RADU HONGA

LECȚIE DE LITERATURĂ PENTRU SEMENII NOȘTRI

(sau : Cum se scrie o povestire științifico-fantastică pe o temă dată)

Profesorul de literatură intră în clasă tăcut și, după culoarea cenușie a feței de plastic, elevii din anul IV al C.S.L.* își dădură seama că este foarte supărat. Pentru prima oară vedeau un robot care nu este în apele lui și cîțiva mai îndrăzneți îl fotografiară și filmară din toate unghiurile, pentru a-l avea în albumele și filmotecile de amintiri. Nu știu însă și cauza acestui fapt neobișnuit. Ce se întîmplase ? În recreație, după ce ieșise de la clasa anului II, se îndreptase, ca deobicei, spre cancelarie, așa cum fac toți profesorii care simt că nu mai au baterii. Pe drum însă, cineva — și acel cineva nu putea fi decît un elev — îi blocase, prin cine știe ce mijloace, toate sistemele de alarmă și îi subtilizase patruzeci și cinci de volume din rafturile bibliotecii pe care, după cum știm, profesorii de literatură o cară după ei precum melcul casa. Bineînțeles, el nu simțise nimic, dar, ajuns în cancelarie, se cîntărise, așa cum se obișnuiește, și robotul de serviciu observase imediat lipsa cărților. Cu toate investigațiile făcute, făptașul nu a fost găsit și, în cele din urmă, profesorul păgubaș a fost trimis să-și continue programul, pentru a nu da peste cap orarul școlii. Enervat, și cu toate sistemele aproape dereglate, robotul deschise ușa clasei, uită să dea bună ziua și intră direct în subiect.

— Tema orei de astăzi este : Cum se scrie o povestire S.F. „Să presupunem că fiecare dintre voi a ajuns scriitor și vrea să încerce și acest gen mai deosebit. Mai întîi de toate trebuie să

* C.S.L. — Clasă Specială de Literatură. (n.a.).

aveți la dispoziție hîrtie, stilou și, eventual, imaginație. Un scriitor care se respectă nu creează noaptea, nu fumează și nu bea cafele, ca pe timpuri și, mai ales, nu dictează la magnetofon. În al doilea rînd, un autor de anticipație nu trebuie să știe prea multe subiecte scrise de alții. Numai redactorii editurilor și criticii sînt obligați să cunoască tot ce a apărut pînă acum. Redactorii, pentru a putea refuza cît mai multe volume atunci cînd sînt prea aglomerați, pe motiv că au mai apărut cărți cu un subiect asemănător acum o sută și ceva de ani, iar criticii ca să poată desființa mai ușor pe tinerii autori ce vor să se afirme. Cred că știți cine sînt redactorii și criticii ?

În clasă se făcu o liniște de mormînt.

— Nu știți ? întrebă profesorul mirat. Sînt oameni ca și voi, („era să spun oameni ca și noi", gîndi robotul în pauza dintre cuvinte), care, nefiind talentați și neplăcîndu-le studiul literaturii, n-au avut de ales și au acceptat aceste posturi. Rolul primilor este acela de a le corecta din punct de vedere gramatical povestirile și romanele autorilor, iar al criticilor de a le arăta cum ar fi scris ei dacă ar fi fost în stare. Dar să trecem mai departe, lecția de critică literară o vom face săptămîna viitoare. Deci, spuneam că un autor nu trebuie să știe prea multe subiecte și să vă explic și de ce : vi s-ar putea întîmpla și vouă ce a pățit un autor clasic, pe nume Gerald Klein, care după ce a citit o nuvelă scrisă de un anume Stanislaw Lem, și plăcîndu-i, a scris și el una asemănătoare și pe același subiect, schimbînd numai numele planetei pe care ajunge eroul, caracteristicile fizice ale ființelor întîlnite acolo și sfîrșitul povestirii, în care eroul nu se mai întoarce pe Pămînt ci rămîne pe planeta respectivă. Un alt autor, Philip K. Dick a citit povestirea lui Klein, i-a plăcut și a scris și el una în care a schimbat doar cîteva date și apoi a început scandalul deoarece povestirea lui Dick corespundea întru totul cu povestirea lui Lem.

— Și acum să trecem la tema orei noastre de astăzi ; să presupunem că avem următorul subiect : un cosmonaut pleacă spre o planetă necunoscută. Avînd subiectul, să vedem acum de ce elemente avem nevoie pentru a scrie povestirea. În primul rînd luăm un cosmonaut pe care îl îmbrăcăm într-un costum. Culoarea costumului o las la alegerea fiecăruia. Încă de la început avem două variante : 1) dacă îl îmbrăcăm în costum după urcarea sa în navă, atunci, înainte de plecare, el va putea să își ia rămas bun de la rudele și prietenii veniți să-l vadă. Cînd veți scrie povestirea să nu vă apucați să înșirați o listă de vreo

sută de persoane care să-l sărute și să-l îmbrățișeze pe cosmonaut, asta au plictisi pe cititori. Alegeți și voi două-trei persoane mai atrăgătoare care să-l sărute pe cel mult o jumătate de pagină, să zicem bunica, soacra și un mecanic de la cosmodrom...

— Într-adevăr, așa persoane încîntătoare mai zic și eu, mormăi Dino, un elev din penultima bancă, către colegul său Alf. Eu, dacă eram în locul lui, sărutam și nava.

— Să vezi ce ne dă ăsta ca temă pentru acasă, zise Alf făcînd o mutră amărîtă.

...după care, eroul nostru se va urca în navă și își va îmbrăca costumul. 2) Dacă își va îmbrăca costumul înainte, atunci prietenii și rudele îl vor îmbrățișa strîngînd în brațe furtunele de oxigen, îi vor săruta casca și, eventual, îi vor da cîte o palmă prietenește, oricît de tare, fiindcă tot nu o simte. Apoi, el va urca treptele ce duc spre intrarea în navă. Dacă vreți ca povestirea să fie mai lungă puteți să băgați și un moment de suspans, în care cosmonautul, neatent, se va împiedica de una din trepte și va cădea.

— Și atunci își rupe un picior sau își sparge capul, prietenii îl duc la spital și uite așa se poate termina o povestire care încă nu a început, rîse Mac, întorcîndu-se către Alf. Care o fi idiotul care a scris o asemenea povestire ? mai întrebă el.

— Cred că noi vom fi aceia care o vom scrie pentru mîine, zise Alf cu jale în glas.

— Dar eroul nostru, continuă robotul, neauzind dialogul celor din spate, se va ridica victorios, va face semne prietenești către cei rămași pe Pămînt și va intra în navă, pregătindu-se de decolare. Aici, un autor cu imaginație ar putea introduce un alt moment de suspans, de exemplu, cosmonautul va apăsa pe o manetă greșită și nava în loc să se înalțe, va intra în pămînt.

Un elev ridică mîna și profesorul sesiză imediat diferența de nivel.

— Eu vreau să vă întreb, zise acesta ridicîndu-se, de ce îl mai trimit pe cosmonautul acesta care face numai greșeli ? Nu aveau altul mai bun ? Sau în toate povestirile scrise pe această temă cosmonauții trebuie să fie mai proști decît în realitate ?

Întrebarea îi arse două lămpi profesorului, dar nimeni nu sesiză incidentul, deoarece pînă la sfîrșitul orei robotul le folosi pe cele de rezervă.

— ...Atunci, nava pleacă spre planeta X — puteți să-i dați orice nume — și să presupunem că ea se va defecta. Și în acest caz avem mai multe variante. Știți cîte ?

Elevii tăceau. Tocmai începuse un meci internațional la televizor și toți îl urmăreau cu căștile în urechi. „Sînt emoționați", gîndi (dacă putem spune așa ceva despre un robot) profesorul. Să spună Alex care crede el că sînt aceste variante ? Hai, curaj, că azi nu dau note !

„Are ceva cu mine", își zise Alex, abia ridicîndu-se. Cele două sînt de fapt una singură : racheta se va face praf !

— Cum poți să spui așa ceva ? se supără robotul, clipind repede din beculețele ce-i țineau loc de ochi. Uite, eu am și găsit 38 de soluții !

— Și eu dacă aș avea capul plin de circuite... mormăi Alex. Nu mai știu alta, zise el apoi, cu glas tare.

— Te ajut ; cosmonautul o repară și pleacă mai departe pentru a-și duce misiunea la bun sfîrșit.

— Pot să pun o întrebare ?

— Sigur că da !

— Dacă se strică așa de repede, de ce au mai trimis-o? Nu puteau să o mai țină la sol și să o verifice ?

Circuitul nr. 10 imită o tuse de om pus în încurcătură.

— Mda, spuse robotul după o scurtă pauză, să trecem mai departe ; deci, o repară. Scriitorul îl poate pune pe eroul său să facă acest lucru pe două-trei pagini, nu prea mult, că se plictisește cititorul. Spre finalul povestirii, eroul ajunge în sfîrșit pe planeta X. Un autor inspirat ar putea scrie că va găsi ființe raționale, dar, după părerea mea, este mai complicat, trebuie să descrie cum arată acele ființe, ce fac ele, dacă mănîncă sau nu și dacă mănîncă, ce ? În cazul în care el nu dă peste viață rațională, povestirea ar fi lipsită de acțiune. Deci, este obligatoriu să găsească, dacă nu viață, atunci cel puțin urmele unei civilizații anterioare. Ia să vedem cam ce-ar putea găsi temerarul nostru astronaut acolo. Să ne spună Dana !

— Ce viață ! zise Dana, oftînd și lăsînd la o parte puloverul la care tocmai terminase spatele. Ascunse în bancă minimașina de tricotat, pe care profesorul nu o putea detecta deoarece era făcută din plastic și se ridică.

— N-ai fost prea atentă, observă robotul. Îți repet întrebarea : Ce urme de viață ar găsi eroul pe planetă ?

— Urme de pantofi !

— De pantofi ? Circuitul șase imită rîsul unui om care a auzit o glumă bună. Să-mi arăți și mie o ființă extraterestă încălțată în pantofi ! Ha, ha, ha !

— Arătați-mi și mie o ființă extraterestră desculță, replică Dana, enervată de rîsul profesorului.

Răspunsul neașteptat al elevei îl surprinse nepregătit și îi arse și circuitul cu răspunsuri de rezervă.

— Iar nu are replica la el, gîndi Dana, bucuroasă că a reușit să-l pună în încurcătură. Cu întrebarea asta blocam tot colectivul de cadre didactice mecanizate al liceului, mai zise ea, încet, să nu fie auzită, apoi cu glas tare :

— Ce-ar putea găsi astronautul pe o planetă pustie ? Cutii goale de conserve, hîrtii.

— Nu înțeleg, spuse robotul, care își revenise între timp.

— E simplu ; asta ar sugera cititorului că pe acolo a mai trecut un alt cosmonaut care a mîncat și, fiindcă nu a găsit viață, a plecat mai departe. Așa va face și el, va mînca și apoi va pleca în căutarea extratereștrilor. Că doar n-o să rămînă singur pînă la sfîrșitul povestirii !

Robotul nu mai răspunse. În cap începuse să-i sune un clopoțel care îl anunța că nu mai sînt decît cinci minute pînă la terminarea orei.

— Aveți ceva întrebări ? zise el, după ce clopoțelul încetă să mai sune. Cred că v-ați dat seama ce aveți pentru mîine de făcut ca temă ; fiecare va scrie cîte o povestire de cel mult zece pagini avînd subiectul pe care l-am dat la începutul orei. Aveți nelămuriri ?

— Da, zise Bingo, un băiat slăbuț, ce stătea în prima bancă. Eu aș vrea să fie în loc de un bărbat, o femeie. Am voie ?

— Nu, zise categoric robotul. Pînă în prezent s-au scris aproximativ opt sute de mii de romane, nuvele și schițe cu subiect științifico-fantastic și în nici una din aceste opere nu a apărut ca personaj o femeie care pleacă singură în cosmos. S-au făcut teste cu autorii și s-a ajuns la concluzia că o femeie nu poate pleca de una singură deoarece nu are cu cine să stea de vorbă de-alungul drumului și, în toate cazurile, s-ar întoarce imediat. Iar despre un bărbat care pleacă în misiune împreună cu o femeie sînteți prea mici ca să scrieți. Alte întrebări ? Deci toată lumea a înțeles ce are de făcut ? Bine, atunci pe mîine !

A doua zi, la ora de literatură, din douăzeci și doi de elevi, nu erau prezenți decît patrusprezece. Cinci dintre cei absenți aveau certificate medicale deoarece își fracturaseră mîna dreaptă încercînd să-și scrie tema, iar ceilalți trei leșinaseră, slăbiți de efortul făcut în timp ce scriau prima pagină. După ce intră în clasă, robotul detectă imediat cele opt locuri goale, dar nu spuse nimic ; certificatele celor absenți, ce îi fuseseră trimise în pauză, erau absolut autentice. Strînse lucrările și începu să le citească, fără să dea note. Cînd termină, bilanțul era tragic : patru elevi

scriseseră : „Mie nu-mi place să scriu povestiri S.F." Trei se consultaseră acasă și au scris la fel : „Tocmai cînd să plece, nava s-a defectat și a rămas la sol pentru reparații capitale, unde se află și astăzi !". Altul : „Racheta era pregătită de decolare. Deodată, pe cosmodrom a apărut mama cosmonautului, care nu l-a mai lăsat să plece, spunînd că este periculos".

Alex scrisese : „Eu nu am timp să mă ocup de această temă minoră, fiindcă la ora actuală sînt preocupat de teoria sferelor în vid, despre care scriu un tratat. Poate altădată..." Bingo înregistrase tot ce spusese robotul cu o zi înainte și apoi transcrisese povestirea așa cum reieșea din cele spuse de robot, fără variantele respective. Eroul povestirii ei, Dan, ajunsese încă din prima pagină pe planeta UUUU — acesta era numele dat de ea —, nu găsise ființe raționale și plecase mai departe în căutarea lor. În încheiere, Dana spunea : „...și după ce o să găsească viață, o să scriu și cu mai departe". Alf fusese mai sincer : „Eu nu pot să scriu o povestire de anticipație deoarece tata e plecat în misiune, mama este în deplasare în alt oraș, iar robotul care răspunde de ordinea în familie este defect și, în concluzie, nu are cine să mă ajute să-mi fac lecțiile. Vă promit că voi face această temă după întoarcerea părinților". Adi, șeful clasei încercase să facă o piesă de teatru. În primul act, nava decolează. Într-al doilea, eroul său își dă seama că ceva nu este în regulă, dar nu știe ce. Într-al treilea, peste zgomotul făcut de motoare, se suprapune un altul, dintr-o sursă imposibil de detectat de către cosmonaut. În actul patru, nu se mai aud motoarele, se aude doar zgomotul acela. În ultimul act, racheta sare în aer din motive necunoscute. Ultima lucrare nu avea decît două rînduri : „Nu m-am hotărît încă ce culoare să aibă costumul purtat de eroul povestirii mele. Mă mai gîndesc. Semnat : Mac".

În clasă se făcuse o liniște care nu prevestea nimic bun. Elevii așteptau rezultatul, în timp ce profesorul „gîndea" : la sfîrșitul anului școlar, din această clasă specială trebuiau să iasă opt prozatori, dintre care cel puțin doi premiați de Uniunea Scriitorilor, patru poeți, patru dramaturgi, un eseist, trei istorici literari și doi critici. După acest test, voi propune în consiliu să mi se aprobe doar un dramaturg (robotul se gîndea la Adi, șeful clasei), opt redactori de carte (cei care lipsiseră intenționat) și treisprezece critici literari, fiindcă, oricum, niciunul nu se pricepe la literatură. Ieși din clasă, cu un mers de om obosit, în timp ce elevii răsuflau ușurați. Scăpaseră și de ora aceasta.

CÎTEVA ZILE DIN VIAȚA LUI THEODORE

I

LA ORAȘ

După o călătorie care durase opt ani și unsprezece luni, Theodore reveni pe planeta natală, mai bătrîn cu tot atîția ani și mai obosit ca niciodată. Zecile de aventuri prin care trecuse pe diferite planete, mai mult sau mai puțin primitoare, lăsaseră urme adînci pe chipul său. Acum, întors pentru totdeauna pe Pămînt, nu dorea decît să se odihnească, să-și cumpere o casă și să-și scrie memoriile. Pe Terra trecuseră însă aproape șaptezeci de ani de la plecarea sa în ultima misiune și bineînțeles că societatea nu stătuse pe loc să-l aștepte pe el. La cosmodrom îl primise noul șef al agenției pe care o reprezentase pe planetele învecinate și cîțiva indivizi, urmași ai foștilor funcționari care, între timp, muriseră. De acolo plecară spre birourile agenției unde, într-un cadru festiv, i se amintiră toate meritele, îl felicitară pe rînd toți funcționarii, îi dădură un pumn de medalii, apoi îi înmînară un cec în valoare de zece mii de taloane și actul de pensionare, amintindu-i astfel că este prea bătrîn pentru a mai pleca spre alte planete. După această ceremonie îl trimiseră la un hotel de lux, unde îi rezervaseră un apartament cu două camere, urmînd ca a doua zi de dimineață să-i găsească o locuință pentru totdeauna.

Theodore se sculă foarte prost dispus. Toată noaptea visase că o voce necunoscută îl întreba într-una dacă a plătit chiria și, dacă nu, de ce stă acolo, că arcurile patului îl înțepau întrebîndu-l în același timp de ce doarme cînd știe că nu a reparat niciodată patul și că de fiecare dată cînd călca pe covor, acesta se rula fugindu-i de sub picioare spunîndu-i că nu l-a curățit niciodată. În această stare de spirit se trezi Theodore, se bărbieri, tăindu-și obrajii cam în toate locurile posibile, se îmbrăcă și coborî scările pentru a face o mică plimbare pe străzile orașului. În fața hotelului se afla o bancă pe care se așeză să-și tragă puțin sufletul. Deodată sări ca ars. Se uită în spate și văzu pe locul unde stătuse un nod de lemn ieșit aproape zece centimetri în sus. Imediat auzi o voce care nu putea veni decît de la bancă :

— De ce stai pe mine ? Tu m-ai pus aici ?

Theodore, uimit de acest incident privi în jur, dădu ocol băncii, se uită sub ea, dar nu văzu pe nimeni care să-i fi vorbit. Şi totuşi cineva îl întrebase şi el trebuia să răspundă.

— Nu te-am pus eu aici, recunosc, dar asta nu înseamnă că nu am voie să stau jos. Ei, ştii că asta-i culmea ! O amărîtă de bancă de lemn să nu-mi dea voie să stau pe ea. Ei drăcie !

— Ca să stai pe mine trebuie mai întîi să introduci în spate fişa personală cu toate semnalmentele, două fotografii 2/4 şi amprentele digitale şi numai în cazul în care locuieşti într-unul din blocurile din raza mea şi computerul te recunoaşte după mers şi voce, ai dreptul să stai jos. Ia, fă cîţiva paşi ! Nu pe iarbă, prin faţa mea, aşa, mai repede ! Da, acum cîntă ceva !

Theodore încercă să lălăie un refren pe care-l ştia de la grădiniţă, curios să vadă ce se întîmplă pînă la urmă.

— E clar ! se auzi vocea, nu eşti de pe aici. Să nu te mai prind că vrei să stai că...

Supărat, Theodore plecă printre blocuri, murmurînd : „Ce tehnică, domnule ! O bucată de lemn să mă facă de rîs. Nemaipomenit ! N-apucă să facă decît cîţiva paşi pe trotuar şi îşi aduse aminte că pachetul de ţigări din buzunar este gol. Îl scoase şi îl aruncă în primul coş de gunoi întîlnit în cale. Dar hîrtia fu aruncată pe loc la picioarele lui. Theodore o ridică şi o aruncă din nou, dar figura se repetă. O voce venită din coş, îi explică :

— Eu sînt coşul familiilor al căror nume încep cu O şi P. Dumneata nu ai coş ?

— N-am, zise Theodore, eu abia ieri am venit dintr-o misiune de pe altă planetă. Şi cu hîrtia ce fac ?

— Dacă n-ai coş, o ţii în buzunar !

— Asta îmi mai lipsea, să merg cu coşul după mine prin oraş. Traversă strada şi văzu un chioşc de ziare. Ne-avînd ce face se rezemă de el. Imediat o voce tot atît de plăcută ca şi celelalte, îl întrebă :

— Aştepţi să vină ziarele ?

— Nu, răspunse Theodore, nemaimirîndu-se că de data asta are onoarea de a vorbi cu un chioşc.

— Dar eşti abonat la vreo revistă sau la vreun ziar care se vînd aici ?

— Nu. Nu sînt abonat, n-am avut cînd să fac acest lucru. Eu abia ieri am venit în oraş.

— Atunci, dă-te la o parte că-mi iei vopseaua. Ce nerușinat !

Theodore nu mai zise nimic. Se plimbă pe străzile supraaglomerate ale orașului și văzu tot felul de reclame ce lăudau diferite planete, parcă făcute anume pentru ca oamenii să-și petreacă concediul de odihnă acolo. El însă era sătul de cele văzute în lungile sale peregrinări prin Univers și nu-i mai trebuia nimic, în afară de o locuință confortabilă, în care să simtă și el că este din nou acasă. Cum se plimba el liniștit, observă la capătul unei alei aflată aproape pe un părculeț, o vilă foarte frumoasă, îmbrăcată toată în iederă. „Iată ce-mi trebuie mie!", își zise Theodore, ce-ar fi să intru și să întreb dacă nu cumva este de vînzare. Așa ceva mi-ar place!

Poarta era deschisă. Intră în curte, privi în jur și, nevăzînd pe nimeni, înaintă cu gîndul să sune la ușă. În acel moment simți o mînă grea lăsîndu-i-se pe umărul drept. Theodore privi și înlemni; un ciine care, așa cum stătea pe labele din spate, îl depășea cu un cap, îl luase protector și îl privea blînd.

— Știi să citești? îl întrebă acesta.

— Știu, îngăimă Theodore. Dar de ce mă întrebați?

— N-ai văzut tăbliția de-afară?

— Vă rog să mă scuzați, dar n-am fost prea atent!

— Hai atunci să o citim împreună!

Theodore nu știa ce să facă; să rămînă sub laba protectoare a dulăului sau să o ia la fugă. Pînă la urmă, după ce întîlni ochii „înțelegători" ai ciinelui, optă pentru prima variantă. La poartă repetă de douăzeci de ori textul cu „Nu intrați, că regretați!", își recunoscu greșeala, promise solemn și pe cuvînt de onoare că în viața lui nu va mai trece pe-acolo și abia atunci avu voie să plece, nu înainte de a i se mai atrage odată atenția:

— De data asta ți-am dat drumul fiindcă ești la prima abatere, dar a doua oară...

— Dracu o mai trece pe-aici, zise Theodore, cînd se văzu iarăși în stradă. Traversă și intră în părculeț, hotărît să stea și să se odihnească. „Prea multe pentru o singură zi! Bănci care nu te lasă să stai jos, coșuri care aruncă cu hîrtii în tine, ciini-roboți și chioșcuri care au abonații lor, n-am mai pomenit așa ceva. Pe timpul meu, eeh, altă viață! Se așeză pe prima bancă întîlnită în cale, dar nu apucă să-și tragă răsuflarea că auzi o voce care îi atrase atenția:

— Asta este o bancă pe care nu stau decît bătrînii de la optzeci de ani în sus. Sculați-vă!

— Ce spui? Uite că nu mă scol! zise Theodore, stînd mai departe. Ce-o să-mi faci? Spune! Poate îți dau un picior!

Vocea nu-i mai dădu răspunsul, în schimb se auzi un foşnet în spate. Se întoarse şi Theodore se făcu galben la faţă : vorbise cu un reprezentant al ordinii publice care, acum, îi făcea procesul verbal de amendă.

— Pentru nerespectarea regulilor din grădinile publice, zece taloane amendă, iar pentru jignirea mea, o sută. Altă dată să te uiţi cu cine stai de vorbă !

Cu chitanţa în mînă, Theodore plecă şi de acolo. „Sînt prea bătrîn pentru un asemenea ritm de viaţă", oftă el, pornind agale pe străzi. Nu-i locul meu aici. Poate numai la ţară să-mi găsesc o căsuţă în care să stau liniştit şi să-mi aştept sfîrşitul vieţii. La oraş nu-i de mine ! Se făcuse destul de tîrziu. Mîncă la restaurantul hotelului şi apoi se duse la culcare, urmînd ca a doua zi să meargă la agenţie.

Cînd ajunse la agenţie, se scuză pentru ziua pe care o pierduse umblînd de unul singur prin oraş, apoi se prezentă la psihiatru şi îi spuse dorinţa sa. Acesta încercă în zadar să-i explice inutilitatea refugierii în mijlocul naturii ; Theodore rămase ferm pe poziţie. Nu dorea decît o căsuţă la ţară. Pînă la urmă, văzînd că nu are cu cine discuta, medicul îi dădu o trimitere către o agenţie care se ocupa cu cumpărarea unei astfel de locuinţe pentru clienţii săi.

„Încep o viaţă nouă", îşi spunea el, îndreptîndu-se spre birourile societăţii „de plasare a neconformiştilor", cum se putea citi pe firmă. Cu cecul de zece mii de taloane în buzunar şi cererea în mînă se aşeză la un rînd de cîteva zeci de persoane. „Cozile astea sînt un rău necesar de care nu vom putea scăpa niciodată", filozofa Theodore. Stînd aici, ai timp să-ţi faci ordine în idei, să asculţi ultimele noutăţi fără să întrebi nimic şi uneori renunţi să mai stai, spre marea satisfacţie a celui din urma ta, care abia aşteaptă să-ţi ia locul".

Cînd intră în biroul funcţionarului şi îi spuse ce vrea, acesta îl privi ca pe un obiect de studiu, apoi tuşi semnificativ şi-l întrebă :

— Serios, sînteţi hotărît să vă cumpăraţi o casă la ţară ?

— Da, răspunse Theodore, m-am săturat de colindat prin univers, iar la oraş nu-mi place. Eu vreau să mă odihnesc, să ascult ciripitul păsărelelor, să cresc animale...

— Cîini sau pisici ?

— Cum o să cresc pisici ? Rîzi de mine ? se supără Theodore. Animale domestice, porci, vaci... Auzi, pisici !

— De ce nu vă angajaţi paznic la grădina zoologică ? Acolo au şi animalele acestea de care spuneţi !

„Dacă nu e sănătos, de ce nu-l internează într-o clinică ?“ se întrebă Theodore, privindu-l cu compasiune pe funcționar.

— Poate că totuși nu v-ați exprimat corect, continuă tînărul, citind încă o dată cererea, poate doriți un apartament într-un bloc situat la marginea orașului și cu mai puține etaje, să zicem, doar cu cincizeci, nu ?

Theodore simțea că fierbe.

— Cred că m-am exprimat destul de corect, doar dacă n-am făcut cumva greșeli gramaticale, îi zise el. Vreau să trăiesc la țară și atîta tot. În definitiv, fac ce vreau cu banii mei !

— Vă urmărește cineva ?

— Cine să mă urmărească ? se miră Theodore.

— Eu de unde să știu ? întrebă la rîndul său funcționarul. Poate că ați făcut ceva nepermis și acum vreți să vă ascundeți. Vă rog să nu vă enervați, mai zise el, văzîndu-l pe Theodore că își scoate cravata și mușcă din ea. Discutăm ca oamenii, trebuie să știm sigur ce motive aveți ca să faceți una ca asta. Casă la țară, hm, în sfîrșit, treaba dumitale, noi nu vă putem opri. Dar știți că societățile de asigurare care, aici, în oraș vă pot garanta viața timp de o sută de ani, nu mai au dreptul să facă nimic pentru dumneavoastră din momentul în care părăsiți perimetrul orașelor ?

— Nici nu mă interesează, îi tăie vorba Theodore. Doar nu mă amenință nici o primejdie.

— Ce spuneți ? Dar praful, microbii de la animale, ploile ? La țară mai plouă cîteodată, puteți răci. Și accidentele ? Dacă vă cade un..., cum îi spune domnule, extraordinar ce lapsus am și doar am văzut și într-un film o scenă asemănătoare, a, mi-am adus aminte, dacă vă cade un pepene în cap, ce ziceți ? Poate fi o lovitură mortală !

— Unde ai văzut dumneata pepeni crescînd în copaci ?

— Sau o cireașă ? Eu n-am fost niciodată la țară, așa că n-am de unde să știu care fructe cresc în copaci și care nu, voiam doar să vă avertizez de pericolele la care sînteți expus. Dacă insistați...

— Sigur că insist, se răsti Theodore, nemaiputîndu-se abține, vreau să plec la țară !

— ...atunci noi vă promitem că vă facem rost de o casă acolo, dar pînă atunci trebuie să faceți timp de o săptămînă acomodarea cu mediul, practica, cum îi spunem noi, la o fermă model și dacă și după acest interval de timp mai sînteți hotărît să vă retrageți din mijlocul oamenilor, n-aveți decît. Mîine di-

mineață helicopterul agenției noastre vă va lăsa la marginea orașului, acolo unde încep terenurile fermei respective și, după o săptămînă, va veni să vă ia înapoi. Drum bun, îi ură funcționarul lui Theodore, dîndu-i de înțeles că nu mai au ce discuta.

Cînd ieși din clădire, Theodore era complet zăpăcit. „Atîta birocrație pentru o casă", își zise el, îndreptîndu-se spre hotel. „Dacă ceream o rachetă, erau în stare să mi-o aducă la scară sau să mi-o bage în cameră, demontată piesă cu piesă !"

II

LA ȚARĂ

A doua zi, ras proaspăt, îmbrăcat într-un costum sport și mult mai bine dispus după o noapte liniștită, Theodore se urcă în helicopterul agenției luînd cu el strictul necesar pentru o săptămînă. Abia aștepta să ajungă la ferma mult visată. Pilotul nu era prea vorbăreț din fire și astfel, timp de o oră cît dură drumul, avu prilejul să admire peisajul din jurul orașului. După ce coborî în dreptul unui indicator pe care se putea citi : „Ferma Strauss. Fluieratul interzis ! Se ofilesc florile.", pilotul îi mormăi ceva din care Theodore nu auzi decît : „...să te aibă în pază !" și plecă imediat, de parcă ar fi aterizat pe un sol radioactiv. Nu apucă să facă decît cîțiva pași pe poteca ce se îndrepta spre o casă aflată la cîteva sute de metri depărtare, că fîșia aceea de pămînt înconjurată de o parte și de alta de iarbă începu să ruleze singură spre poarta fermei. La un moment dat văzu un măr foarte aproape de drum și sări din potecă cu gîndu-l să-l observe mai de aproape. Dar mare-i fu dezamăgirea cînd, apropiindu-se, își dădu seama că în pom nu era decît un singur fruct și în dreptul lui o tăbliță pe care scria : „Ia mîna ! Nu vezi că nu este decît unul singur ?". Peste tot, în jur, iarbă de toate culorile, în afară de verde. În fața porții se afla un rond de flori galbene, al căror parfum îl simți de departe. În mijlocul lor, altă tăbliță : „Nu încercați să le rupeți. 380 volți !". Vru să sune ca să i se deschidă, dar poarta se dădu la o parte singură. „Celule fotoelectrice", gîndi Theodore, înaintînd spre femeia care-l aștepta în curte, surîzînd. Îi sărută mîna cu o politețe puțin exagerată și îi spuse de ce a venit.

— Am fost anunțați dinainte, îi răspunse ea, invitîndu-l în casă. Vreți să vă odihniți ?

— A, nu, zise el, lăsîndu-și bagajul lîngă ușă. Sînt curios să văd cum arată această fermă. Locuiți singură ?

— Cu soțul și cei doi copii, dar din păcate niciunul nu este acasă. Soțul a plecat la pescuit și nu vă pot spune precis cînd se întoarce.

— Aveți și heleșteu ? se bucură Theodore. Începe să-mi placă aici, la dumneavoastră. Aș sorbi cu plăcere o ciorbă de pește.

Doamna Strauss începu să rîdă.

— Avem heleșteu, îi explică ea, dar nu este decît un singur pește în el și soțul meu încearcă de o lună de zile să-l prindă. De asta vă spuneam că nu știu cînd se întoarce. Era destul de bătrîn, poate a și murit !

— Vai, doamnă, se sperie Theodore. Cine să moară ? Soțul ?

— Nu, peștele, de el era vorba.

— Da, da, înțeleg, zise Theodore mai liniștit. Și copiii ?

— Cel mare s-a dus să pună capcane pentru găini și...

— Capcane pentru găini ? Lui Theodore i se păru că n-a auzit bine.

— Ce vă mirați ? Pe aici nu sînt decît găini sălbatice și nu le putem prinde altfel. Iar cel mic este în spatele casei, construiește o apărătoare pentru o cireașă care tocmai s-a copt.

Un cîine se apropie de ei, dînd din coadă.

— Aveți și cîine ?

— Dacă ați ști cît ne-a costat, oftă doamna Strauss. Cei de la grădina zoologică nu au vrut să-l vîndă decît pentru o mie de taloane ! Și nici măcar în rate !

— Dar văd că este foarte cuminte, nu latră de loc la străini. Mușcă ?

— Cine, ăsta ? Da' de unde ! I-am făcut o operație ca să nu ne tulbure somnul cu lătratul, iar de mușcat nici nu poate fi vorba ; colții sînt prevăzuți cu un dispozitiv de vaccinat. Vreți să vă arăt crescătoria de iepuri mecanici ? Sînt o grozăvie !

— Lăsați, zise Theodore, îi văd mai tîrziu. Vacă bună de lapte nu aveți ? Mie, dimineața, îmi place să beau o cană de lapte fierbinte.

— Vacă nu, dar avem lapte, zise doamna Strauss.

— A, înțeleg, vine lăptarul.

— Nu, domnule, ce să caute lăptarul pe aici, avem o pompă în curte !

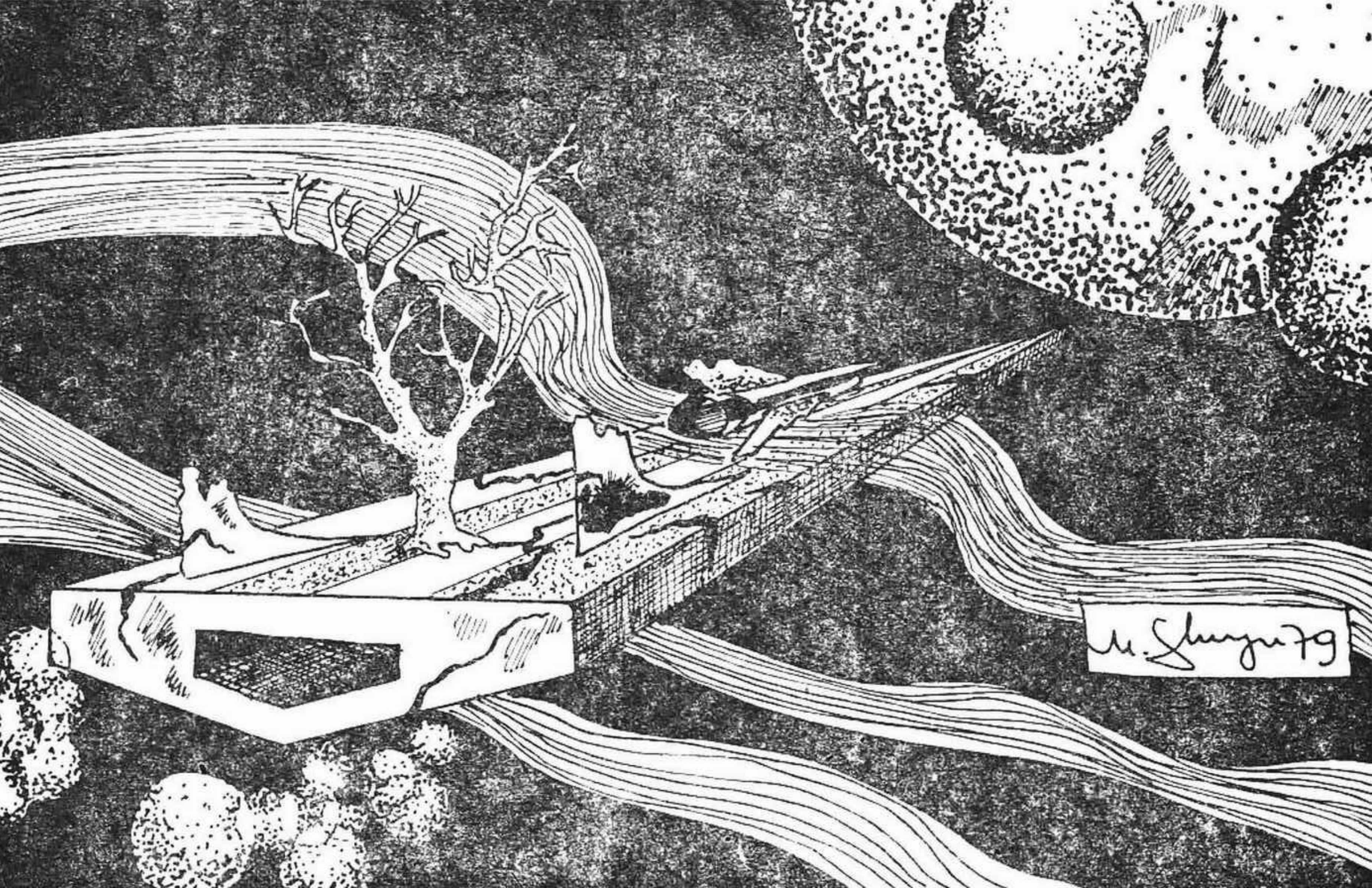

— O... pompă ?

— Exact. Nu trebuie să vă mire acest fapt. Este racordată la conducta de lapte de pe șoseaua nr. 8. Cînd îi dăm drumul să curgă, are un mecanism care face : „Muuu, muuu !"

— Pompa ? Face ca vaca ? I-auzi Theodore, își zise, și își trase o palmă.

— Haideți s-o vedeți. E mult mai simplu așa. Ce să facem cu vaca ? Trebuie s-o mulgem în fiecare zi, mai dă cu piciorul, îți mai dă cîte o palmă...

— Eu, să vă spun drept, o întrerupse Theodore, nu am văzut în viața mea o vacă dînd palme ! Și vă rog să mă credeți că am fost prin multe locuri. Poate cu coarnele...

— Cu palma, cu coarnele, are vreo importanță ? Așa, dacă e cumva defectă, îi mai dăm noi cîte un picior.

— Vacii ?

— Nu, domnule, pompei.

În timp ce se îndreptau spre „Vaca stilizată", instalată în spatele unui garaj, Theodore auzi cîteva păsărele ciripind.

— Ce sînt, întrebă el, canari sau pițigoi ?

— Vorbiți de păsărelele care cîntă ?

— Da.

— Nu știu ce sînt, că nu le-am văzut niciodată. Le-a adus soțul meu acum o săptămînă, de la oraș, și le-a agățat într-un copac.

Într-adevăr, într-un pom de lîngă gard, Theodore văzu cîteva păsărele ; una sta întinsă pe burtă pe-o creangă, alta cu capul în jos.

— Și cîntă în poziția asta ? se miră Theodore.

— Ei, cum o să cînte, nu vedeți că sînt împăiate ? Avem un casetofon în scorbură.

„O frumusețe de femmă !", își spuse Theodore.

— Ce spuneți, vă place la noi ?

— Da, răspunse el, mirîndu-se singur de ceea ce spune.

Doamna Strauss îl privi uimită.

— Și sînteți hotărît, în continuare, să vă cumpărați o casă la țară ?

— De ce nu ? Decît în oraș... Dar de ce mă întrebați ?

— Sînteți foarte curajos. Pînă acum au venit zece inși și tot atîția au plecat a doua zi, renunțînd. Înțelegeți ?

— Înțeleg, răspunse Theodore. Nu cumva femma dumneavoastră este un fel de fermă-sperietoare ?

Doamna Strauss nu răspunse, dar lăsă capul în jos rușinată.

— Noi nu sîntem decît simpli angajaţi ai agenţiei. Rolul nostru este de a vă arăta dezavantajele vieţii la ţară. Pentru asta sîntem plătiţi.

La sfîrşitul săptămînii de acomodare, Theodore îşi luă rămas bun de la familia Strauss şi se urcă vesel în helicopterul ce-l aştepta pe pajiştea din faţa curţii. Era bine dispus şi plin de planuri de viitor. „O casă la ţară, ah, ce poate fi mai frumos decît o casă la ţară ?" se întreba el, zîmbind.

III

ULTIMA MISIUNE

Era o zi caldă de iulie şi Theodore încerca de la şase dimineaţa — acum era ora şase după-amiază — să-şi repare pompa de lapte instalată în curte. Pompa avea forma unei vaci (bineînţeles, stilizată) şi, ori de cîte ori trăgea de manetă, vaca (sau pompa, cum vreţi să-i spuneţi) scotea un muget, atît de puternic încît se mişca şi gardul ce înconjura ferma şi imediat se declanşa un mecanism interior care dădea drumul la o sută de grame de lapte, nici o picătură mai mult. Şi asta de trei ori pe zi, în rest pompa rămînea surdă la toate rugăminţile lui Theodore, mare consumator al acestui produs. Odată, fusese în stare să stea o zi şi o noapte culcat lîngă ea, doar-doar i-o da un supliment. Nimic. Iar acum se defectase. Conducta pe care venea laptele de la oraş la fermă era lipită de cea de apă şi undeva, de-alungul drumului, se spărsese ; dar curioasă spărtură, acum cele două conducte comunicau între ele şi cînd dădea drumul să-i vină laptele, paharul se umplea cu apă, iar cînd se spăla dimineaţa la chiuvetă obţinea o curioasă combinaţie între pasta de dinţi şi lapte, sau jumătate apă, jumătate lapte. Aşa că acum stătea rezemat de „vacă", neştiind ce să facă. Şi cum se gîndea el dacă trebuie să sape de-alungul conductei pentru a găsi spărtura, văzu un om venind pe aleea ce trecea prin faţa casei. Fiind primul om ce trecea pe acolo de cînd îşi cumpărase această fermă, Theodore se hotărî să-i iasă în întîmpinare. Se apropie de poartă şi, cînd văzu cine este noul venit, îşi trase o palmă să-şi revină şi rămase cu gura căscată. Acesta nu era altul decît fostul şef, care-l trimisese în toate misiunile

sale de cosmonaut-misionar. Domnul Arthur venea foarte liniştit, purtat de poteca rulantă ce şerpuia printre florile artificiale şi muşca, vădit cu poftă, dintr-un măr de toată frumuseţea, mare şi roşu. „De unde o avea mere ?", se întrebă Theodore mirat. „După cîte ştiu eu, pe o rază de 15 km nu este decît un singur pom, în care nu există decît un singur fruct, pe care eu personal îl pîndesc de opt luni să se coacă. O bănuială îi trecu prin minte. „Să ştii că ăsta e mărul meu !"

Între timp Arthur deschise poarta, după ce se curentă puţin, deoarece Theodore, preocupat de investigaţii, uitase să decupleze sistemul de alarmă şi intră în curte.

— Şefule, zise Theodore în loc de salut, de unde ai mărul ?

— Mărul ăsta ? Era pe-aici, prin apropiere. E minunat !

— Vrei să mi-l dai şi mie puţin ?

Arthur i-l dădu. Pe cotor era o tăbliţă pe care scria : „unu". „Asta e", îşi spuse Theodore, de-a dreptul enervat de obrăznicia fostului său şef.

— Dumneata n-ai văzut afişul pe care scria că nu ai voie să-l rupi din pom ?

— Nu, dar de ce mă întrebi ?

— Fiindcă ai stricat echilibrul naturii, îi răspunse Theodore.

— Lasă că nu-i nici o pagubă, zise Arthur, privind curios în jur. Frumoasă fermă, observă el. Îmi place aici la tine. Te descurci ?

— Cu ce ?

— Aşa, în general. Asta ce este ? Arătase către pompă.

— O vacă mecanică. Atunci cînd vrea, dă şi lapte.

— Ia să vedem. Adu-mi un pahar.

Theodore îi aduse şi apoi trase de manetă. Se auzi un muget şi paharul se umplu cu lapte. Theodore se încruntă. „Ia te uită, la mine oare de ce nu merge ?" Arthur îl bău pe nerăsuflate.

— Tu nu-ţi pui unul ?

Theodore repetă operaţia cu maneta şi paharul se umplu. Cu apă. O vărsă şi înghiţi în sec.

— Ghinion, zise Arthur. Văd că ai şi pepeni, mai spuse el, arătînd spre doi bostani verzi, ce se aflau în colţul opus al grădinii.

— Sînt din cauciuc, îi explică Theodore. Doar ce i-am umflat ieri. Am avut trei, dar unul mi-a explodat. Mi-au sărit toate seminţele în ochi !

Arthur mai făcu cîțiva pași prin curte, apoi se întoarse spre Theodore.

— Să trecem la afaceri, propuse el.

— Era și timpul, observă Theodore, chiar mă întrebam cu ce ocazie pe aici. Poate doar ca să-mi mănînci mărul și să-mi bei laptele !

— Vreau să te trimit pe Epsilon. Prețul dublu decît pînă acum. Ce zici ?

— Sînt la pensie.

— Sper că nu mă consideri sclerozat, doar eu personal ți-am semnat ieșirea la pensie. Am nevoie de tine.

— Iar vreo reclamă tîmpită pentru creaturile din Univers ? Sînt la pensie !

— Nu mă enerva, se răsti Arthur. Este vorba de ceva mai delicat. Am trimis trei misionari pe planeta asta și nu s-a mai întors niciunul. Tu ai fost acum doi ani acolo și, după cîte mi-ai povestit, s-ar părea că acolo este paradisul mult visat. Nu ?

— Cam așa, răspunse Theodore. Cel puțin așa a fost atunci, poate s-au mai schimbat lucrurile între timp.

— Tocmai de asta vreau să te duci tu. Mai gîndește-te și nu uita, prețul dublu ! Zece mii de taloane nu le găsești pe toate drumurile !

— Mă mai gîndesc, zise Theodore.

* * *

Analizase situația și, după cîteva zile, acceptase. Mai avea aproape o oră și ajungea pe Epsilon. Văzu cerul albastru al planetei, fără nici un nor și semnaliză celor de la sol să-i pregătească terenul de coborîre. Indivizii de aici nu arătau ca oamenii, dar nici prea urîți nu erau, iar tehnica o aveau foarte dezvoltată. În urmă cu doi ani, cînd vizitase pentru prima oară planeta, îl întrebaseră dacă vrea să rămînă acolo, obligîndu-se să-i asigure toate condițiile de pe Pămînt. Theodore refuzase. Era pămîntean și morala sa nu-i permitea să facă asemenea gesturi ce puteau fi interpretate ca trădare față de planeta natală, față de omenire în general.

La oficiul vamal îl întrebară ce caută și, după ce-l recunoscură, îi amintiră de propunerea făcută cu ani în urmă. Spuneam că îl recunoscură deoarece un pămîntean este imediat re-

marcat datorită fizicului oarecum curios față de extratereștri și, mai ales, datorită inteligenței sale (pe Theodore îl recunoscură numai datorită fizicului).

Nici el nu știa de ce le promise că va sta o săptămînă terestră și apoi le va da răspunsul. Practic nu știa sigur dacă totul a fost premeditat sau planeta era într-adevăr un adevărat paradis pentru om. Cert este faptul că Theodore se simți excelent. Îi dăduseră o casă în care nu lipsea nimic din cele pămîntene, băutura era la discreție, fructele și dulciurile umpleau vasele din camere și în fiecare zi i se aducea altă femeie. Și nu orice. Pur și simplu Theodore nu știa ce să creadă. De la o vreme începuse să uite pentru ce venise. Abia în a patra zi se duse la centrul de informații al planetei și la cosmodrom să se intereseze de soarta celor trei misionari dispăruți. „Da, îi răspunseră autoritățile, cei trei au trecut pe aici, s-au simțit minunat și au plecat. Unde ? nu știau, dar cataloagele de zbor menționau plecarea pămîntenilor." Amețit de toate ispitele ce-l înconjurau, Theodore nu se mai gîndi la ei. Dacă plecaseră, să fie sănătoși, misiunea lui era încheiată, nu-l interesa unde s-au dus.

Una dintre femei, cea din a șasea zi, se îndrăgosti atît de mult de el, încît îl rugă cu lacrimi în ochi s-o ia cu el pe Pămînt. Dacă nu, viața nu mai avea nici un sens pentru ea. Toată noaptea Theodore făcu de veghe. Se întoarse pe toate părțile, se învîrti prin cameră și, pînă la urmă, tocmai cînd se iveau zorii și se anunța o zi excepțională, ajunse la concluzia că ar fi mult mai nimerit să rămînă el aici decît să vină femeia cu el. Logic, aici erau condiții de-a dreptul fantastice, totul era gratis, nimeni nu-i cerea să facă ceva. Ce-i drept, nici pe Pămînt nu-l punea nimeni la treabă, dar parcă i se făcuse lehamite de ferma sa de la țară, în comparație cu ceea ce i se oferea pe Epsilon. În concluzie, dacă pleca înapoi era un prost și jumătate ! În a șaptea zi, dis-de-dimineață, se duse direct la cei care-i propuseseră să rămînă aici și le dădu răspunsul. O zi întreagă completă formulare, primi aprobări, făcu analize, nu cumva să fie bolnav, îi făcură contract pentru casă, se însură cu femeia care-l făcuse fericit în cea de-a șasea zi și, seara, cînd ajunse acasă, se culcă frînt de oboseală și visă că se află pe Pămînt și trage la pompă, paharul i se umple cu noroi, pepenii îi explodează în față, florile îl curentează și Arthur îi mănîncă mărul. Dimineața, cînd se trezi din coșmar și își dădu seama unde se află, zîmbi mulțumit și se plimbă prin grădină. „Asta

viață", își spuse Theodore, da domnule, ce casă la țară, ce iepuri mecanici, ce curse de prins găini, aici e de mine !

Timp de două săptămîni terestre se simți în al nouălea cer, poate chiar mai sus. Din păcate totul se sfîrși cum nici nu se poate mai rău. Într-o noapte se auziră de afară zgomote ciudate, care se amplificau. Cerul se întunecase parcă și mai mult, tuna și printre fulgere se vedeau norii grei aruncîndu-se asupra planetei, în timp ce valuri uriașe de apă se repezeau asupra caselor ce începură să intre în sol. Theodore crezu la început că se scufundă în mîlul acela urît mirositor, dar casa se lăsa în pămînt cu ajutorul unor scripeți și, în momentul în care din dreptul ferestrelor dispăru coșmarul de afară, ușile dormitorului se deschiseră brusc și trei creaturi hidoase, înarmate și însoțite de fosta sa soție, care acum arăta ca o adevărată locuitoare a planetei Epsilon, îi porunciră să se îmbrace. Neînțelegînd nimic din cele ce se întîmplă, Theodore se execută automat. Apoi îl tîrîră de-alungul a multor coridoare, îl băgară într-un convoi, în care recunoscu ființe din multe planete și îl îmbrînciră să meargă alături de ele. După o oră se afla în fața unei roți uriașe și unul dintre paznici îl puse s-o învîrtească. Theodore încă nu știa ce să creadă, dacă visează sau este adevărat ce se petrece cu el. După un timp, încercă să intre în vorbă cu arătarea ce-l păzea. Văzîndu-l atît de dezorientat, aceasta îi mormăi într-un tîrziu :

— S-a terminat pauza. Gata cu desfrîul ! La muncă !

— Care pauză ? întrebă Theodore, încă nedumerit. Ce pauză ?

Abia după ce află de la Theodore că este venit doar de cîteva săptămîni, paznicul îi dădu cîteva explicații.

— Planeta asta este foarte curioasă. Într-un an, care aici are 500 de zile, o sută arată așa cum ai văzut-o pînă acum, iar patru sute de zile așa cum ai văzut azi-noapte. Noi trăim sub pămînt și de aici ne luăm strictul necesar, numai că, în ultimul timp, numărul celor care muncesc pentru noi a scăzut considerabil și stăpînilor noștri le-a venit o idee foarte practică : în cele o sută de zile frumoase ne folosim de toate mijloacele posibile pentru a mări numărul sclavilor. Majoritatea celor ce trec pe la noi stau cîteva zile, apoi cer să rămînă definitiv, crezînd că aici este paradisul. Și noi îi primim. Acum ai înțeles ?

Theodore rămase interzis. „Ia te uită, să-mi las eu casa de la țară și tot ce aveam acolo pentru... chiar, pentru ce ? Nemaipomenit !

— Şi eu ce fac ? Trebuie să plec pe Pămînt, mai făcu el o încercare.

— Să pleci ? Asta-i bună ! Ai uitat că ai semnat un contract cu noi ? N-ai scris acolo că vrei să rămîi pe Epsilon de bună voie ? Hai, lasă vorba şi treci la treabă ! Leneşule !

Şi Theodore, după o vacanţă de neuitat, începu să învîrtească roata aceea uriaşă, care cine ştie ce rost avea.

IV

ÎNTOARCEREA

Domnul Theodore s-a întors pe Terra datorită norocului. După şase luni de muncă (timp în care a învîrtit la roata de care vă povesteam), armata unei planete vecine căreia îi dispăruseră de curînd doi cosmonauţi de seamă, debarcă pe Epsilon. După două zile de lupte, armata de pe Epsilon fu înfrîntă şi miile de sclavi ce munceau din greu în subsolul ei, descoperiţi în subterane şi eliberaţi. Abia acum Theodore reuşi să-i găsească pe ceilalţi misionari de pe Terra, în căutarea cărora plecase.

Plecară toţi spre Pămînt. Cum nimeni n-o mai spera, întoarcerea celor trei misionari şi a lui Theodore a pricinuit o bucurie planetară greu de descris. Pot să vă spun că însuşi Arthur, care ieşise între timp la pensie, a venit special să-i mulţumească lui Theodore pentru eroismul de care dăduse dovadă. Cine ştia că Theodore muncise ca necalificat alături de creaturi de toate speciile şi că nici prin cap nu-i dăduse să-i caute pe ceilalţi ?

În consecinţă, oficialii îi decorară (lui Theodore îi dădură o medalie în plus şi banii pe care îi promiseseră la plecare), apoi îi lăsară pe mîna medicilor.

Într-adevăr, toţi aveau mare nevoie de tratament. Pe Theodore îl puseră la o cură de îngrăşare, deoarece arăta ca o fantomă bolnavă, iar ceilalţi au încăput pe mîna psihiatrilor.

Din punct de vedere fizic arătau bine, munca le priise, dar erau niţel cam ciudaţi. Încă de la sosire ceruseră insistent să fie angajaţi ca săpători în subteran. Nu voiau orice fel de săpături — dacă stau să mă gîndesc, orice grădinar îşi sapă grădina — ci săpături din cele mai grele. Oficialii îi îmbrăţişau,

iar ei cereau să li se aducă neîntîrziat sape și lopeți ; timpul nu așteaptă. „Cine nu sapă, nu mănîncă", ziceau ei. Calmantele cu care s-au hrănit timp de două săptămîni i-au mai liniștit, dar nu atît cît sperau medicii. După ieșirea din carantină, doi dintre ei s-au angajat imediat la o mină care, în cazuri mai dificile, folosea încă oameni în locul utilajelor grele, iar al treilea, care nu era însurat, plecă la țară împreună cu Theodore. Ideea de a-l însoți fusese a lui Theodore. Se simțea prea bătrîn și prea obosit ca să se mai poată ocupa singur de întreținerea fermei, și, în acest caz, prezența lui George era binevenită. Și mai ales pofta de muncă a acestuia.

Cum ajunseră la fermă, Theodore avu un șoc. Nu mai cunoștea nimic din ceea ce lăsase acolo. Casa arăta de parcă fusese părăsită de un secol, gardul căzuse, iepurilor li se rupseseră arcurile și stăteau înțepeniți, pompa de lapte ruginise.

Cînd plecase, Theodore lăsase ferma în grija agenției de la care o închiriase, dar funcționarii, auzind că nu se va mai întoarce, o lăsaseră în paragină. Cine mai cumpără astăzi vile la țară ?

Așa că Theodore, în loc să se odihnească, fu nevoit să se pună pe lucru. Mai întîi strînse toți iepurașii și încercă să-i repare. George îl urmărea cu atenție cum desface arcurile ruginite și rupte.

— Șefule, îi spuse într-un tîrziu, mă lași pe mine ?

Theodore se gîndi că e bine să vadă de ce-i în stare.

— Bine, George, repară-i tu, și mă ocup eu de pompă.

George își frecă bucuros mîinile, apoi, privi în jur de parcă ar fi căutat ceva.

— Un tîrnăcop nu ai ?

Theodore îl privi mirat.

— Ce să faci cu el ?

— Ha ? Cum ce să fac ? Să repar iepurașii !

— Cu tîrnăcopul ? Nu cred că-i cea mai potrivită unealtă pentru o treabă ca asta !

— Atunci o sapă, ceva... Mi-e teamă că-mi prind degetele în arcurile astea. Nu mă pricep așa bine.

— Văd, zise Theodore. Lasă-i că-i strici mai rău ! Du-te și îndreaptă gardul.

După vreo zece minute George se întoarse.

— Șefule, cred că gardul nu mai e bun. Am o idee. Ce-ar fi să-l înlocuim ?

— N-ar fi rău, da' trebuie să facem comandă la oraș pentru alte plăci de plastic, și e tare complicat.

— Așa spuneam și eu, se repezi George. Îl înlocuim cu un șanț plin cu apă. Îl sap eu. În două zile îl fac de patru metri lățime și patru sute lungime. Și de nu ți-o place...

Theodore își aduse aminte de ideea fixă cu care veniseră cei trei — săpători de anvergură universală — și-l apucă tremuratul, cînd se gîndi ce-ar fi fost în stare să-i facă din fermă.

— Nu, nu, lasă în cazul ăsta mai bine îl oprim pe cel vechi.

George mai făcu o încercare. Se simțea inutil.

— Și eu ce să fac ? Dumneata repari și eu să mă uit ? Lasă-mă să fac un canal, un tranșeu, o groapă cît de mică.

— Nu faci nimic, se enervă Theodore. Ce, vrei să-mi distrugi grădina ? Asta e fermă, nu poligon !

George se uită dezamăgit în jur. Observă un răzor pe care nu creștea nimic.

— Mormîntul ăsta al cui e ? Cine-i îngropat acolo ? Theodore lăsă pompa și privi în direcția în care arătase George.

— Acela este un răzor pe care ar trebui să crească ceva. Ia te uită ! Îmi faci grădina cimitir ? Du-te și lasă-mă să lucrez. Vezi dacă mai sînt păsările în spatele casei.

După puțin timp, Theodore se auzi strigat.

— Șefule, sînt moarte toate ! Eu propun să le îngropăm. Sap eu o groapă de șase metri adîncime și patru lă...

— Atît îți trebuie ! — urlă Theodore. Te trimit imediat la oraș. Tu știi cît costă astăzi o pasăre împăiată ? Și într-o groapă așa cum ai spus tu, intrăm și noi. Nemaipomenit ! Pentru cinci păsările să sapi șase metri ! Ia stai așa, că tot ești pornit să sapi !

Își adusese aminte că nu mai funcționa vaca.

— Vino încoace ! Sapi de aici și pînă aici, spuse, arătîndu-i o porțiune cam de trei sau patru metri, de la pompă spre gard. Cînd ajungi la conductă, mă anunți.

George puse mîna pe tîrnăcopul uriaș pe care-l aduse Theodore din magazie și se puse vesel pe treabă.

Theodore intră în casă să pregătească ceva de mîncare. După vreo două ore ieși să-l cheme pe George la masă. Cînd văzu cum arată curtea, își duse mîna la inimă și se rezemă sfîrșit de tocul ușii.

George trecuse de mult de gard (pe sub el) și acum săpa cîmpul din fața casei. Urletul de dinozaur flămînd plecat la vînătoare, pe care-l scoase Theodore, îl trezi din starea de beatitudine pe care i-o dădea săpatul. O luă la fugă.

Cu greu reuşi Theodore să-l facă să se întoarcă, promiţîndu-i solemn, pe cuvîntul său de astronaut, că n-o să-i facă nimic.

— Voiam să văd unde duce conducta... se scuză el.

„E clar, dacă-i mai dădeam timp, ajungea în oraş" mormăi Theodore. Aşa-mi trebuie. De ajutoare aveam nevoie, ajutor am găsit !

George făcuse totuşi o treabă bună, deoarece conducta era spartă departe, afară, pe cîmp, acolo unde tocmai se oprise din săpat. Vrînd-nevrînd, Theodore îl iertă.

O săptămînă încheiată au muncit de dimineaţa pînă seara tîrziu, dar în final, munca le-a fost pe deplin răsplătită.

În a opta zi de la întoarcerea de pe Epsilon, Theodore îşi inspectă toată ferma şi se declară mulţumit. Toate erau puse la punct.

Iepuraşii ţopăiau vioi pe arcurile bine unse, care nu mai scîrţiau, mierla împăiată de pe ramul numărul doi tocmai începuse să ciripească o arie de privighetoare, iar zefirul artificial aducea miros reavăn de pămînt proaspăt săpat, de la gropile pe care le făcuse George.

Theodore trase de manetă şi vaca îi umplu paharul cu lapte, scoţînd în acelaşi timp un muget înduioşător.

Bău delicioasa licoare alb-albăstruie cu 2% grăsimi (aşa îi recomandase medicul, din cauza vîrstei) şi, cu mîna pe pompă, se jură să nu mai părăsească Pămîntul, orice-ar fi.

TRAFIC

(pagini dintr-un jurnal găsit în autoturismul 345, 12-OX-11½)

21.04. Din întîmplare am cîteva foi de hîrtie la mine. Prefer să le mîzgălesc decît să mai privesc la nebunia din jur. Demenţă !

Nu mă împac cu gîndul că nu am ascultat-o pe Clara azi-dimineaţă, cînd mi-a spus să nu iau maşina. Parcă a presimţit că se va întîmpla ceva rău. Femeia-i tot femeie ! Şi acum stau aici, blocat între mii şi mii de maşini de tot felul, de la autoturisme sport şi autobuze, pînă la camioane de mare tonaj. Au trecut

deja opt ore — doamne, cum trece timpul ! — de cînd traficul a fost întrerupt şi nimeni nu este în stare să găsească o soluţie salvatoare. De aici, de unde mă aflu, pe banda a opta, nu pot face nici o mişcare. Sînt chiar pe mijlocul şoselei. Clara unde-o fi ? Simt că nervii mă vor lăsa în curînd. Oare ea ştie ce s-a întîmplat ? Mi-e foame. Dacă stau şi mă gîndesc bine, setea este cea care mă chinuie cel mai mult. Şi poate că nu setea, ci mai ales ideea că nu am apă mă înnebuneşte. Iar au început să claxoneze, înseamnă că mai înaintăm. Da, îţi vine să-ţi iei cîmpii ; am pornit motorul ca să merg patru metri. Patru metri ! ! ! În ritmul ăsta nici în două săptămîni nu ieşim de-aici. Curioşii stau pe margine şi ne privesc, dau sfaturi, dar, de fapt, nimeni nu mişcă un deget. Autorităţile strigă prin megafoane să ne păstrăm calmul şi să fim atenţi la comenzile pe care ni le dau. Dar care comenzi ? !

23.04. Este seară. Ieri a venit Clara şi mi-a adus cîteva sandviciuri. Două ore m-a căutat printre toate maşinile blocate din dreptul blocului în care locuim şi pînă aici, aproape doi kilometri. Spunea că nu mai durează mult. Cei de pe benzile laterale şi-au părăsit automobilele şi au plecat, abandonîndu-le, lucru pe care noi ceilalţi nu-l putem face. Sîntem atît de apropiaţi unul de altul încît nu pot nici măcar să deschid portierele. Clara mi-a dat mîncarea prin geamul din stînga, după ce cu mare greutate, a reuşit să se strecoare printre celelalte maşini. De ceilalţi, vai de ei ; sînt alimentaţi cu ajutorul helicopterelor. Au fost lăsate scări şi poliţiştii împart apă, alimente şi cele necesare. Îmi vine să urlu, să dau în cineva. Nu mai înţeleg, oamenii ăştia ce fac, ce au de gînd ? Iar claxoanele... Am mai înaintat douăzeci de centimetri !

25.04. Cel din dreapta mea a murit. Ieri, spre seară, m-a întrebat dacă am ceva pentru inimă, era cardiac. N-aveam. Cînd i-au adus mîncarea, l-a rugat pe omul de pe scara helicopterului să-i aducă repede un medicament. Astăzi la prînz, n-a mai venit acelaşi cu care vorbise, dar i-a adus totuşi. Pentru stomac. După două ore a făcut infarct. Nu pot să privesc spre el, mă cuprinde groaza... Clara ajunge din ce în ce mai greu la mine, maşinile sînt una lîngă alta şi este foarte periculos. Nici nu ştii cînd se dă semnalul de plecare şi oricînd este expusă morţii. Şi eu nu vreau ca ea să moară. I-am spus să nu mai vină, n-are rost, dar nu vrea să m-asculte. În faţă am o doamnă care azi a făcut o criză de nervi. Cine o cunoaşte în toată aglomerarea aceasta de carcase şi roţi ? Dar pe mine ?

28.04. Din o sută în o sută de metri au instalat panouri uriaşe pe care putem vedea zilnic şi la orice oră situaţia. Clara îmi spune că nu este adevărat ce ni se arată acolo, minciuni pentru calmat spiritele. Îi cred în stare de aşa ceva. S-ar părea că sînt blocate toate arterele principale şi alimentarea devine o problemă foarte serioasă. Două helicoptere s-au ciocnit azi la prînz şi s-au prăbuşit peste maşini, la nici măcar două sute de metri de mine. Au ars şase persoane, iar alte cîteva zeci sînt grav rănite şi nu li se poate de ajutor. Dacă aş avea pistol, aş termina odată cu toată porcăria. Clara mi-a spus că băiatul este acasă, nu ştie ce se întîmplă cu mine. Mai bine. În opt zile am parcurs patruzeci de metri. Un adevărat record. I-am cerut soţiei să-mi facă rost de o armă. A zis că sînt nebun. Încă nu sînt, dar nu-i doresc să fie aici, în locul meu. Vecinul din dreapta, cel care a murit, are geamul de la portiera dinspre mine deschis şi cadavrul a început să miroase. N-am văzut în nici un film un cimitir de maşini şi de oameni, nimănui nu i-a venit o asemenea idee. Pe trotuare nu sînt decît poliţiştii care îi împiedică pe cei de pe benzile laterale să-şi părăsească maşinile. Toate cele care au fost abandonate au încurcat şi mai mult operaţiunile de degajare a şoselelor.

Cei din spate le-au împins, deviindu-le de pe banda pe care erau şi acum nu mai pot înainta nici ei. Toţi aşteptăm.

30.04. Nu-mi vine să cred. A murit Clara cînd mi-a adus pachetul cu mîncare. Era între maşini cînd s-a dat semnalul de pornire şi n-a mai avut timp să iasă dintre ele. Este la cîţiva metri de mine, cu picioarele retezate şi nu pot face nimic. Nimeni nu are curaj să o scoată de acolo, nici măcar omul care împarte alimente. Aş vrea să mor, să scap de toate. E absurd, mă muşc de mînă să mă trezesc din acest coşmar şi îmi dau seama că, de fapt, totul este real, incredibil de real, iar eu sînt un tîmpit care mai speră în imposibil. Nu voi putea uita ultimele priviri ale soţiei, strigătul de durere, şi trupul prins între roţi. Nu pot să-mi scot din minte imaginea maşinii repezindu-se lacomă înainte, spre ea, ca o fiară înfometată. Sînt sigur că şoferul dormea în momentul plecării de pe loc şi singura explicaţie este aceea că maşina a fost împinsă din spate.

02.05. Ne pîndeşte moartea. De azi nu mai primim decît biscuiţi şi apă. Aprovizionarea oraşului se face greu, cu ajutorul avioanelor şi trenurilor. Aflăm că s-a întrerupt circulaţia în unsprezece state. Oamenii părăsesc continentul. Aş propune autorităţilor să schimbe numele, din „Statele Unite ale Americii" în „Statele Moarte ale Americii". Ar fi mai corect aşa. Spre

seară a plouat. Am deschis geamul și m-am răcorit. Parcă aerul nu mai este așa de îmbîcsit de mirosuri. Aștept să se stingă luminile ca să-mi pot face nevoile. Ni s-au dat, din primele zile, pungi de plastic în acest scop. Oribil. Trebuie să-mi păstrez calmul și să aștept. Trebuie, dacă vreau să trăiesc. Și vreau.

05.05. Peste ani și ani, profesorii de istorie își vor începe lecția despre continentul american astfel : „Dragi elevi, trebuie să vă spun că acest continent a fost locuit. În Statele Părăsite ale Americii, care cîndva se numeau Statele Unite ale Americii au trăit oameni, dar, într-o dimineață, pe una din străzile principale ale New-York-ului, circulația automobilelor a fost întreruptă din cauza unui accident petrecut la o intersecție. Un incident banal am putea spune, dar din acea zi totul s-a schimbat... Mi-e scîrbă să scriu mai departe. Vreau să mor. Nu ni se mai dau țigări. Nu se mai poate respira. De două zile n-am mai înaintat nici un centimetru. Văd moartea venind.

* * *

Y se apropie de mine.

— Echipajul doi ne anunță că a găsit ființe rațională pe continentul de peste ocean. Șeful spune că trebuie să mergem și noi acolo, aici n-avem ce face. Unde ai găsit textele astea ?

— Într-o cutie dintr-asta metalică. Era lîngă un schelet.

— Crezi că-ți folosesc la ceva ?

— Eu știu ? Le iau cu mine, poate reușim să le descifrăm. Trebuie să aflăm ce s-a întîmplat aici. Ceva nu înțeleg, care este rolul acestor benzi ce traversează orașele și ce sînt carcasele astea care stau una lîngă alta.

— O să știm cînd ajungem dincolo, unde au găsit viață. Hai să ne grăbim, șefului nu-i place să aștepte !

MIHAIL IONESCU

URA !

Mulțimea aplaudă, aclamă, răsună urale. O mînă îmi întinde un microfon. Pretutindeni culori, uniforme, zîmbete, flori, ochi strălucitori, femei, copii... Festivitate de primire. Dar în spatele ei ce se ascunde ? Ce monstru își cască oare fălcile ?

„Sîntem bucuroși că te-ai întors !"

Din nou. Ca o sentință. Ca un blestem.

Tresar. Sub tălpi, prin peretele străveziu, sclipește Casiopeea.

Atunci se vedea la fel. Ca un M cu picioarele obscen desfăcute. Iar el, lipit cu tălpile magnetice de blindajul navei, se clătina. Amețit de Spațiu. Strivit de Stele. Atîtea vise de lumină. Atîta beznă. Ceilalți doi se îndreptau spre porțiunea fisurată. Nu le ardea de stele. Nu aveau vise. Fantezia lor era strict limitată la sarcinile profesionale. La ordinele primite. Se grăbeau. Greșeala lor a fost că se grăbeau.

Știți ce este o Black-Hole ? Sigur că știți. Dar nu știți ce poate face. Ce poate face dintr-un om. Din doi. E ca un glonte. Ca raza laser a unui aparat de sudură cosmică.

Cînd s-a întors, singur, comandantul i-a spus : „Sîntem bucuroși că te-ai întors !" Așa era regulamentar să-i spună. Apoi l-a trecut în registrul de bord ca : „...avansat la gradul..." Pentru eroism. Iar ceilalți ? La fel de eroi. Post-mortem. Citați în ordinul de zi de către comandant. Ordin de zi. O lacrimă velină în amintirea unor dispăruți. Comandantul. Cel care părăsește ultimul corabia. Întotdeauna va exista un comandant. Un comandant care va ordona. Iar tu, cel obligat să execuți. Dar dacă ai rămîne ultimul pe navă ?

Aveam în nări mirosul morții. Moartea miroase a carne arsă.

Dinspre cel cu discursul de primire vine un iz dulceag. Greţos.

Acolo, în zare, miroase a cîmpie înrourată. Foşnesc păduri. Mă clatin, alunec spre prezent, sînt cît pe aci să fiu atent şi să mă emoţionez. Să uit. Să iert. Mă redresez la timp. Aminteşte-ţi !

Nici clipele de fericire nu ni le amintim. O sărutare, un moment de triumf, liniştea unei seri, toropeala unei amieze... Uneori nici nu ştim că sîntem fericiţi şi ne dăm seama după. Mult prea tîrziu.

Pentru a afla cînd ai fost fericit trebuie să alături nişte momente, pe cît posibil, diferite. Umilinţă şi măreţie. Individ şi societate. Fericirea se obţine prin comparaţie :

— zăcea pe patul din celulă. Fusese prins după ce pătrunsese prin efracţie în biroul „Destine Personale". Ştia ce îl aşteaptă. Cînd societatea e în criză de eroi şi infractorii sînt folositori. „Curiozitatea, deşi e semn de inteligenţă, sau poate tocmai de aceea, se plăteşte. Scump. Toţi sîntem nevinovaţi", i-a spus cel de care depindea atunci totul, „dar unii sînt mai nevinovaţi decît alţii. Depinde din ce punct de vedere priveşti situaţia. Cumpăna Justiţiei se înclină sub apăsarea braţului de fier al Necesităţii", recitase el melodramatic. Un slujbaş oarecare, ce-şi permitea luxul de a face filozofie. Din unghiul lui. Obtuz. Şi de a-i decide soarta. Pe baza instrucţiunilor, bineînţeles. De sus. Confidenţiale. Pe tavanul celulei alunecau umbre ca nişte amintiri. Nu reuşise să facă nimic în viaţă. Nimic din ceea ce dorise. Poate acum... Întins pe spate făcea calm inventarul a ceea ce lăsa în urmă. Vise. Proiecte nerealizate. Iluzia unei iubiri. O mamă bolnavă, bătrînă şi singură. Pentru ea se simţea trist. Mai poate fi cineva vreodată fericit după astfel de clipe ?

— „...umanitatea are nevoie de voi. De eroismul vostru. Vă vom fi alături cu gîndurile noastre". Aşa le-au spus la despărţire. Jos, în faţa tribunei, unii plîngeau. Era entuziasmat. Suprema speranţă a planetei ! Solul Omenirii ! Jurase. În gînd şi cu glas tare. Şi toţi membrii echipajului jurau alături de el. Vocile lor se ridicau aspre în văzduh, făcînd să foşnească moale mătasea drapelelor. Şi alungînd cîntecele păsărilor. Inima îi era o flacără. O torţă ce se jertfea în numele Omului. O trîmbiţă sunînd atacul. Victorioasă. Totul pentru oameni ! Îi venea să plîngă. Era fericit prin măreţia jertfei sale.

Deci, o comparație între umilința unei celule și măreția unei tribune. Între o bucată de gresie și un balon de săpun. O clipă falsă și un moment adevărat. De ce alegem adevărul ? De ce tristețea ? Toate festivitățile sînt false. Fiindcă sînt înscenate. Pregătite din vreme. Și entuziasmele. Învățate pe de rost ca niște roluri Și pasiunile. Sentimentele sînt injectate sau se iau pe cale bucală sub formă de pastile. Cu puțină apă. Nu multă, ca să nu se dilueze sentimentul. A se evita consumul băuturilor alcoolice. Pot produce mixturi periculoase. Fiecare cui din lemnul tribunei scrîșnește înverșunarea tîmplarului. Fiecare adjectiv plînge servilismul reporterului. Fiecare zîmbet mușcă. Fiecare aclamație înjură.

Și, chiar dacă și-ar aminti toate clipele fericite, toate suspinele, toate îmbrățișările și mîngîierile, mai rămîn atîtea altele pe care niciodată nu și le va aminti. Și atîtea pe care ar dori să le uite. Clipe de îndoială, de nehotărîre..

Jur-împrejur era pustiu. Doar urmele întipărite în nisip, un nisip negricios ca praful de pușcă. Și urmele parcă strigau. Îl rugau să mai stea. Trecuseră două zile. Și instrucțiunile spuneau dur : nu depăși o zi ! Iar Baza îl soma : Întoarce-te ! Întoarce-te ! A declanșat plecarea. Apoi, de sus, de la cincizeci de metri, de la o sută, dincolo de norii de praf învolburați de jetul propulsor, l-a văzut. Venea fugind. Gesticula. Poate țipa. S-a împiedicat și a căzut. Plîngea. Nu se putea face nimic. Privea în jos, punctul acela care fusese om, un bun tovarăș, și care devenea o amintire. Tristă. Cele mai multe dintre amintiri sînt triste. De ce nu s-a întors ? De ce nu s-a catapultat ? De ce n-a izolat circuitul de securitate și nu a distrus indicatorul acela blestemat care parcă striga : combustibilul e pe sfîrșite, fugi grăbește-te, încă cincisprezece la sută, încă unsprezece, opt... Să fi rămas amîndoi. Ce repede cedează camaraderia în fața instinctului de conservare. Întoarcerea însemna un adio spus vieții. Vieții pline de neajunsuri și de nefericire. De ce să nu renunți ? E vina naturii ? Ar mai fi trăit cîteva zile, poate cîteva luni. Și-ar fi mîncat alături ultimele provizii privind răsăritul, apoi apusul, gîndindu-se la ce a fost, la ce va fi... Nu ! La ce va fi nu s-ar fi gîndit nici unul. Chiar și libertatea de gîndire are limite. Doar trecutul ar mai fi existat în ei. Și ar fi rămas acolo, în praful cenușiu, ca două puncte. Două amintiri.

L-au primit din nou cu tristul „sîntem bucuroși că te-ai întors". Și registrul de bord s-a îmbogățit din nou cu „avansat la gradul..." Pentru hotărîre.

„Principalul este să nu te schimbi. Să rămîi tu însuți". Așa îi spusese la despărțire prietenul său cel mai bun. Și fața lui îi părea acum străină, undeva, înaintea tribunei, pierdută în mulțimea de fețe a celor veniți să-i petreacă. Prieten ! Cît de puțin îl cunoștea acel prieten — cel-mai-bun. Nici nu sesiza că între el, cel de acum, și el, cel din urmă cu o zi, un ceas, o clipă, era o diferență de genune. „Și, mai ales, nu te gîndi la ei. Gîndește-te la tine. Prin tine îi salvezi pe ei. Deci tu, în primul rînd, ești necesar". Și mă gîndisem că prin „ei" se subînțelegea întreaga lume în afara lui și a mea. Ce strîmbă judecată ! Sau, poate, chiar și el se excludea. Se sacrifica. Mă sfătuia să fiu egoist și să-l jertfesc. Atunci era sublim. Ce aproape este strîmbul de sublim.

Plecînd muream. O dată cu „ei". O dată cu planeta din ora aceea. Nici un lucru și nici un om nu sînt asemenea cu lucrul și cu omul din clipa următoare. S-a schimbat ceva. O miime de grad a temperaturii, o nuanță a cerului, o celulă a organismului. Am mai uitat ceva. Simțim în alt fel. Ceea ce ieri ne îngrozea azi ne amuză. Și ce ne plictisea ne entuziasmează. De cîte ori auzeam înainte cuvintele : umanitate, jertfă, eroism, îmi venea să casc sau să înjur. Apoi, în preajma plecării și imediat după, mă emoționau, simțeam ceva fierbinte-fierbinte în inimă și îmi venea să plîng. Dar a trecut un timp și m-am obișnuit. Apoi am început să văd clipele trecînd una după alta. La o temperatură constantă, fără nuanțe ale cerului, printr-un organism condamnat la nemurire. Nu este uman să fie pedepsit cu repetarea aceleiași clipe, oricît ar fi ea de măreață. Nici chiar în numele Umanității. E plictisitor. Agasează. Am ajuns să urăsc pereții cromolitografiați ai cabinei, lumina mereu aceeași, zîmbetele forțate ale celorlalți, încremeniți în dăruirea lor perpetuă. Mi-am amintit de codri și de munți, de cei care nu au fost obligați să plece, de cei ce se bucurau de întunericul nopții calde și de parfumul florilor, de cei care ne-au trimis să ne riscăm viețile în alte lumi, pentru ca ei să poată mîngîia intarsia unui birou sculptat în lemn venusian sau o clepsidră cu nisip marțian, să urmărească un film cu pionierii spațiului, să acorde onoruri celor morți și să se bucure de onorurile celor vii. Ei. Blestemații care m-au închis de viu într-un coșciug cu beculețe colorate.

„Voi sînteți solii Omenirii !" Minciuni ! Pe toți i-au luat cu forța. Nimeni nu voia să se înroleze în Nobilele Expediții. Cavalerii rătăcitori nu mai sînt la modă. I-a ucis rîsul unui Cervantes. Și trebuia să fii nebun să pleci. Oricît de rău ai fi trăit, aveai certitudinea zilei de mîine. Și speranța unei îmbunătățiri.

Exilul nu e o soluție. Nu cei ce fug învinș. Poate că unii dintre noi au vrut să fugă de ei înșiși. Iar societatea îi preaslăvește ca eroi. Și îi ucide. Îi ucide dăruindu-le nemurirea. Nu are nevoie de astfel de eroi vii. Sînt folositori doar sub formă de mituri, de legende. Trebuie să ne oprim. Să mă întorc. Nu vreau să fiu un mit. Nu un martir. De ce să fug ? Eram printre ai mei care, mai de milă, mai de silă, mi-ar fi dat o coajă de pîine la nevoie. Eram un membru al societății cu toate drepturile. Dreptul de a nu fi sfîrtecat de o Black-Hole, de a nu fi părăsit pe o planetă neprielnică vieții, de a nu muri asfixiat de gazele ce năvălesc din sala motoarelor. Și marele, imensul drept de a nu fi singur și „avansat la gradul... !"

De la pista de betonoplasat pînă la tribună se întinde, roșu, un covor larg. Acoperă stelele. Ca un covor de sînge.

Sîngele celor care zăceau zdrobiți de suflul exploziei sau de obiecte prăbușite. Al celor asfixiați. Cînd a văzut că toți sînt morți și-a dat seama că nu-l va mai întîmpina nimeni cu jalnicul „sîntem bucuroși că te-ai întors". Că el e ultimul pe corabie. E comandantul. Un comandant ce trebuie să comande. Reparați avaria ! Schimbați panourile scurtcircuitate ! Verificați circuitele ! În fiecare cabină. Pe fiecare coridor. În spatele fiecărui panou. Dar atunci cînd comandantul este singur, trebuie el însuși să-și suflece mînecile. Trebuie să-și dea exemplu sieînsuși. Și astfel a reparat, a înlocuit, a verificat. Iar în fiecare cabină, pe fiecare coridor, în spatele fiecărui panou a descoperit cîte un ochi minuscul și discret, mascat cu grijă. Un videoemițător. Și atunci a înțeles. Totul fusese o înscenare. Un joc gratuit. O simulare a lansării. O simulare a unui zbor. Descinderi pe planete false. O viață falsă petrecută în dosul unor ferestre pe care rulează filmul marelui zbor. De ce nu filmul Marii Vieți ? Totul fusese imitat la perfecție. Totul, în afară de lipsurile lor, de vise, de suferințe, de uzaj, de moarte. Oamenii muriseră cu încredere, cu trup și suflet. Pentru o experiență. Sîngele lor era și acum pe tălpile lui. Oamenii nu pot fi imitați. Și nici nu este economic. Doar există atîta materie primă la dispoziție.

Privesc acel covor de trupuri vii din fața mea. Venite să mă întîmpine. Venite ? Mai corect spus ar fi „trimise". Trimise de stăpînii lor, stăpînii aceia metalici, logici și coordonatori, cei ce reglează clima și dorințele, producția de bunuri materiale și de vise, cei ce întocmesc statistici și stabilesc ce trebuie și ce nu, ce e voie și ce este interzis, cîți oameni să fie într-un loc și cîți în

altul, cît să mănînce fiecare, ce să viseze, pe cine să iubească, între ce parametri să rîdă. Stăpînii care decid ca oamenii să plece în expediții cosmice, să fie eroi, să aplaude eroi...

Mașini. Pretutindeni mașini. Feriți cetățeni! Trece Măria-Sa Mașina!

Poate și voi, cei din jurul meu sînteți... De ce nu? Roboți coloidali! Ca să găsești oamenii, ucide roboții. Cei ce se împotrivesc morții sînt oameni. Dar și roboții au instinct de conservare. Dar ei nu ucid. Crima este singura caracteristică ce-l diferențiază pe om de robot. Doar cel ce mă va ucide poate fi considerat om. Și totuși... Atunci cînd un robot va ucide un om, va dovedi că se poate autodepăși. Crima va fi semnătura ce va parafa actul de independență. Doar și oamenii și-au ucis zeii. Oamenii sînt roboți? Nu pot fi sigur de nimic. Unde s-au ascuns oamenii? Eu, cel de azi, sînt același cu cel de ieri? Voi fi EU cel de mîine?

Înainte de a pleca, înainte de a fi „propus", mai înainte să am ideea blestemată de a scotoci prin seiful cu dosare personale pentru a afla ce mă așteaptă în viață, știam că nu mă pot încrede în nimeni și nu pot fi sigur de nimic. Disperat, căutam o certitudine. Eu însumi mă înșelasem pe mine însumi de nenumărate ori, și în fel și fel de situații. Uitasem cînd trebuia să țin minte, invidiasem cînd trebuia să admir, iubisem cînd trebuia să disprețuiesc. Adormisem cînd trebuia să stau treaz și fusesem naiv cînd trebuia să fiu viclean. Un astfel de om are dreptul să judece? Un astfel de om are dreptul să condamne?

Priviți-vă în ochi! Există vreunul care nu a uitat? Există cineva care n-a greșit? Care nu a invidiat? Sau care n-a urît? Cu ce drept, atunci, uciderți? Cu ce drept judecați și condamnați? Sînteți Orbi? Acolo, în boxa acuzaților, sînteți voi! Voi sînteți cei exilați! Voi, cei din fața plutonului de execuție. Atenție, drepți! Încărcați! Degetele pe trăgaci! Pe trăgaciul mașinilor de ucis. De ucis oameni. Un bun exemplu pentru roboți. Atenție roboți! Cine mișcă acolo în pluton? Cine strică alinierea? Cine îndrăznește să gîndească? Trageți piedica. Ochiți! Drept în inimă! Plutooon... Stați! Opriți execuția! Condamnații sînt grațiați prin august-Umana mea bunăvoință. Doar și eu sînt om. Și eu greșesc. Și eu am ucis fără să-mi dau seama. Prin indiferență. Prin ignoranță. Și poate chiar din prea multă iubire. Și eu sînt condamnat.

Cînd mi s-a prins pe uniformă medalia, mulțimea a izbucnit în urale.

„Bine ai venit, scumpul nostru astronaut !

Tresar. Sub tălpi, prin peretele străverziu al cilindrului ce adăposteşte colonia, străluceşte Orion. Ca o cruce de diamante într-un sicriu căptuşit cu catifea neagră.

Mulţimea aplaudă, aclamă. Şi undeva, nişte maşini înregistrează rezultate : atîţia ani, atîtea vieţi, indicele de uzură al motoarelor, indicele de uzură al omului... Dar în spatele lor, în spatele maşinilor, ce monstru inuman îşi cască botul ?

Mulţimea. Aplaudă. Aclamă. Răsună urale.

Undeva, departe, poate în spaţiu, poate în timp, un prieten plînge.

Dar asta a fost demult. Înainte de a începe să vorbesc.

Îmi dau seama că în mînă ţin un microfon. Că mulţimea tace. Nimeni nu mai aplaudă. Nimeni nu mai aclamă. Ce le-am spus oare pînă acum ? Unii se uită la mine cu milă. Fata aceea blondă, care seamănă cu Ea, plînge. Continuă să ţină florile şi, fără să-şi dea seama de asta, se şterge la ochi cu dosul mîinii. Apoi priveşte buchetul. Îi dă drumul jos. Pe furiş. Iar eu simt că o urăsc. O urăsc pentru că îi este milă de mine. Şi fiindcă o iubesc. Iar ea niciodată nu mă va iubi. O fată ca Ea. E prea tîrziu. E Niciodată. Unde sînt oamenii ? Ucide...

„Prezentul comunicat se adresează programatorilor şi dispecerilor planetari şi are caracter secret. Difuzarea strict interzisă. Vinovaţii vor fi aspru sancţionaţi.

Astronava Robur, care a simulat un zbor de probă cu un echipaj format din roboţi coloidali, şi-a încheiat misiunea. Ultimul supravieţuitor din echipaj, la sfîrşitul festivităţii de premiere care a avut loc în colonia Ganimede, s-a sinucis. Comisia de anchetă a stabilit că i se administrase o doză prea mare de prudenţă care s-a transformat în neîncredere. Cercetările continuă.

Difuzarea strict interzisă. Vinovaţii vor fi aspru sancţionaţi".

RĂZBUNAREA LUI PIERROT

„...și dacă te mai prind pe-aici îți dublez porția !..."

Vocea bubui năpraznic pe urma traiectoriei descrisă de corpul lui Pierrot, de parcă suflul ei l-ar fi proiectat pe caldarîmul străzii și nu șutul expert de pe urmă căruia, partea aceea semisferică, pe care acum și-o masa grijuliu, îi dădea, categoric, o senzație dezagreabilă.

„Bestiile !" mormăi Pierrot, așezîndu-și cu grijă dosul pe bordura din fața „Marelui concern de rechizite electronice pentru toate gusturile și pentru toate pungile", din incinta căruia tocmai fusese poftit în aer liber.

„Bestiile ! recapitulă el. În definitiv, ce mare lucru am făcut ? Burtosul dracului ! N-are simțul umorului nici de doi bani !"

Indiscutabil că dacă Pierrot ar fi cunoscut mai profund viața — și lucrul acesta ar fi fost posibil cu condiția să numere ceva mai mult decît cei șaisprezece ani pe care-i avea — n-ar fi ajuns în această situație, hai să-i zicem, incomodă. Dar n-avea decît șaisprezece !...

Pe de altă parte, e la fel de adevărat că vădea o precocitate puțin obișnuită, ba chiar necuviincioasă pentru un copil pripășit de la zece ani pe lîngă inginerii concernului, cărora încerca — și reușea — să le fure meseria ! Îndemînarea și aplicația diabolică pentru cibernetică îi aduseseră primul conflict cu domnul Jourdain la numai paisprezece ani, cînd construise primul său robot, un papagal capabil de orice imitație verbală ! Domnul Jourdain, care-l lăudase inițial, se văzuse constrîns, foarte curînd, să-și cenzureze entuziasmul. Cauza o constituise impertinența papagalului care, în loc de un politicos „bună dimi-

neața" i-a azvîrlit într-o bună zi — instigat de Pierrot, considerase domnul Jourdain — o triplă blasfemie, asurzindu-l cu o apreciere denigratoare : „Domnul Jourdain e prost, prost, prost !". Urmase, desigur, o corecție moderată, pe care însă Pierrot n-o putuse uita. După îndelungi căutări reușise, și lucrul se întîmplase chiar în această zi, să îmbunătățească substanțial mecanismul ceasului cu cuc electronic în așa fel încît, la ora prînzului, în plenul ședinței Consiliului de administrație, patruzeci de urechi fuseseră informate de cucul inconștient că : „domnul Jourdain e un încornorat !" De douăsprezece ori !... Povestea era de fapt un secret al lui Polichinele, care nu mai deranja pe nimeni, atîta doar că domnul Jourdain ținea la aparențele în numele cărora Pierrot fusese premiat după cum s-a văzut la început.

Pe seară, în subsolul Marelui concern, în timp ce-și împacheta zestrea sub privirile lui papa Tournesol — laborantul, prietenul și admiratorul lui — Pierrot își făurea cu glas tare noi planuri de răzbunare.

— La ce dracu mai cari după tine pocitaniile alea ? se înfioră papa Tournesol. Epitetul se referea la un sul gros de pînze pictate în manieră superimpresionistă, pe care Pierrot le strîngea cu pietate la piept. Erau, zicea el, singura moștenire de la un străbunic scuturat în tinerețe de frisonul artei ! „Ar putea ține cu succes loc de bau-bau !" își exprimase cîndva papa Tournesol părerea.

Fapt este că pentru Pierrot ele aveau o valoare pur afectivă și, ca atare, nici nu se gîndea să le comercializeze în chip de „picturi marțiene", cum îl sfătuise prietenul său.

— Hai, dom' Reubidon, să mergem. O să mă ajuți să car bagajul.

— Eu nu car, se auzi o voce scîrțîitoare. Eu sînt critic de artă, pictor...

Din colțul camerei ieși la iveală posesorul vocii : un robot humanoid cu o înfățișare destul de ramolită, însă suficient de veridică. Pierrot devenise proprietarul lui datorită faptului că domnul Jourdain îl considerase, atunci cînd îi fusese prezentat spre avizarea unei producții de serie, drept un rebut, calificativ ce-l azvîrlise automat în curtea deșeurilor. Îl culesese de acolo și-l folosise pentru a învăța de la el critică și istorie de artă. Singurele neajunsuri le avusese în legătură cu înlăturarea pretențiilor lui Reubidon de a folosi culorile și pînzele străbunicului — „Pictură de alienat !", le catalogase el — în scopuri personale.

— Ai văzut ? se plînse Pierrot laborantului. L-am jignit și p-ăsta ! Ce zi cu ghinion !

Pierrot își roti pentru ultima oară privirile prin cameră. Fără a fi prea confortabilă, camera de la subsol însemnase pentru el primul adăpost demn de acest nume. Așa se explica ușoara undă de regret pe care o simțea acum.

— Te las cu bine, papa Tournesol și, te rog, nu-ți face griji. Totul are să se aranjeze. Cît despre domnul Jourdain... i-o plătesc eu, vei vedea !...

Un ceas mai tîrziu, în mansarda unui bloc străvechi, unde-și mutase domiciliul, Pierrot constata cu satisfacție :

— Ei, dom' Reubidon, am avansat, nu ? De la subsol la cucurigu !... E ceva ! Și acum, să ne gîndim cum să-i dăm și noi un șut încornoratului ăluia, spuse el manifestînd o lăudabilă consecvență în hotăriri. E o chestiune în care cred că poți și vrei să mă ajuți, încercă el să-și întărîte colocatarul, uitînd cu cine avea de-a face. În definitiv și pe tine te-a jignit ! Te-a aruncat ca pe un lucru netrebnic, temîndu-și reputația de mare specialist în artă. Știi că are o colecție serioasă de tablouri și că se consideră un mare cunoscător...

— E un mare idiot ! îl întrerupse Reubidon. Dar colecția sa este demnă de luat în seamă. Rubens, van Gogh, Tizian, Gainsborough... enumeră el.

— Splendid ! îl întrerupse Pierrot. Maestre Reubidon ești un geniu. Mi-ai dat o idee strălucită. Presimt că onoarea noastră se află în curs de spălare ! Află, maestre, că din acest moment te declar pictor...

— Dar sînt pictor, protestă Reubidon.

— Ești mai mult decît atît ! Vei fi Rubens, van Gogh, Tizian, Rembrandt și așa mai departe la un loc !

— Sînt mai bun decît toți la un loc ! emise calm Reubidon.

„S-a îmbolnăvit de grandomanie, săracu', îl compătimi Pierrot. Oricum ar fi însă, nu eu voi fi cel ce i-o va scoate din cap !"

* * *

Peste reședința patronului Marelui concern noaptea așternuse vălul de taină și liniște... Paznici nu se vedeau pe nicăieri și Pierrot știa foarte bine că în privința asta poate fi liniștit. Domnul Jourdain socotea că ține de prestigiul firmei să-și ocrotească larii exclusiv prin folosirea aparaturii de prevenire, sem-

nalizare și imobilizare a spărgătorilor, produsă de concernul său. Din nefericire pentru el, Pierrot luase parte la montarea întregului sistem așa că, la ora aceasta, știa că un simplu scurt circuit la caseta centrală de control a instalației transforma casa într-un Capitoliu fără gîște !

Strecurîndu-se fără zgomot, Pierrot, urmat la doi pași de Reubidon, ajunse în spatele locuinței patronului unde se afla mascată, sub dalele de granit, ușa de evacuare în caz de incendiu a galeriei subterane. Aici își tezauriza domnul Jourdain banii, metamorfozați în tablouri ale marilor maeștri.

Locul în care pătrunseră cei doi semăna cu un adăpost antiatomic. Pereții masivi din beton, protejați cu plăci de plumb erau lipsiți de orice deschidere ; aerul era însă proaspăt și uscat datorită instalației de condiționare automată, care nu permitea nici cea mai mică variație de temperatură.

De la ultima vizită a lui Pierrot în subterană, petrecută în condiții legale atunci, interiorul nu se schimbase decît foarte puțin. Un puțin năucitor însă ! În lumina clară a ultravioletelor, se înșirau de-a lungul pereților chintesența cîtorva veacuri de pictură. Se întîlniseră peste ani cîteva zeci de capodopere italiene, flamande, franceze... claustrate aici la dispoziția unui singur om !

— Ei drăcie !... murmură Pierrot, revenindu-și treptat din starea de contemplație prelungită în care căzuse. Ce părere ai, dom' Reubidon ?

Reubidon nu-i răspunse, preocupat să-și așeze șevaletul în fața „Băiatului în albastru".

— E un fleac, comentă el în loc de răspuns. Într-o oră îl fac mai bine decît e acum.

— Hei, se alarmă Pierrot, ne-am înțeles să copiezi totul cu exactitate. Dacă adaugi sau omiți ceva... aleluia ! Planul meu se duce de ripă. Cînd vom termina treaba, ți-am promis, îți dau culori și pînze pentru o mie de capodopere personale !

— Mă rog, dacă le accepți în halul ăsta... n-ai decît, cedă scîrbit Reubidon, obligat să-și înfrîneze personalitatea. Dă-mi analizatorul chimic. Trebuie să stabilesc exact compoziția și dozajul culorilor.

— Poftim, îi oferi Pierrot aparatul cu ajutorul căruia Marele concern își cîștigase celebritatea la începuturile sale. Cu el se determinase, printre altele, compoziția lacului viorilor Stradivarius, așa încît se împlineau zece ani de cînd începătorii scoteau din viorile chinuite tonalități cremoneze, ceea ce, oricum, se accepta mai ușor de către vecini.

— E în regulă, scîrţii Reubidon. Aş putea scoate din paleta mea game cromatice cu mult mai complicate decît astea!

— Minunat, se bucură Pierrot. Mai rămîne problema pînzei...

— Merge, declară Reubidon după cîteva minute de cercetare. Textura este aceeaşi. Va trebui doar s-o îmbătrînesc cu cîteva zeci de ani, dar lucrul ăsta îl pot face şi după ce termin de copiat.

— Bravo, maestre, dă-i drumul, răsuflă uşurat Pierrot. Pentru noaptea asta rezolvăm două Gainsborough, două Rubens, şi un Tizian, iar dacă totul merge bine în cinci zile terminăm.

Şi treaba a mers ca pe roate! În fiecare noapte cei doi asociaţi pătrundeau în galerie, unde Pierrot alegea ca un nabab, iar maestrul Reubidon copia. („Adevărată muncă de ocnaş!" se lamenta el.)

În final, douăzeci de copii identice, dar absolut identice, înlocuiau tot atîtea capodopere subtilizate de Pierrot şi depozitate provizoriu în noua sa locuinţă. Urma acum partea „distractivă", cum o numea el, încîntat că, pînă aici, lucrurile se desfăşuraseră perfect.

Distracţia aceasta era însă cît pe-aci să devină funebră, dat fiind faptul că Pierrot omisese din calculele sale efectele ce le-ar fi putut avea o emoţie neaşteptată asupra inimii domnului D'Artesson, directorul „Galeriilor naţionale franceze de artă".

* * *

Curierul de servici depuse pe biroul domnului D'Artesson un pachet voluminos, însoţit de o scrisoare cu antetul Marelui Concern. „Vă rog să primiţi, domnule director, se spunea în scrisoare, modesta donaţie alăturată, ca o dovadă a stimei ce port Instituţiei Dvs. Totodată, vă rog să nu faceţi public numele subsemnatului în legătură cu această donaţie întrucît, după cum prea bine cunoaşteţi, detest osanalele publicitare. Cu deosebită consideraţie etc. etc. J. B. Jourdain", se încheia generoasa scrisoare.

Auzi, rechinul naibii, l-a apucat subit modestia! Cine ştie ce ciurucuri îmi trimite ştiind că sînt obligat să le primesc, ba, mai mult, să-i trec şi numele în Cartea de Onoare!..."

Reflecțiile, deloc binevoitoare, își dădură duhul în fața conținutului pachetului. Înainte de a cădea, distrus moralmente, pe fotoliul salvator, domnul D'Artesson reuși să articuleze : „Apă". Exclamația mărturisea atîta jale, atîta neajutorare, încît instalația de securitate generală, analizînd pe loc situația, decretă : „Foc". Celula antiincendiu declanșă vacarmul sirenelor, iar în biroul domnului D'Artesson țîșniră șuvoaie de spumă, transformîndu-l pe bietul director într-o statuie de clăbuc. Echipa de pază alertată, a năvălit în birou tocmai la timp pentru a-l salva de la moartea prin sufocare. După ce zarva luă sfîrșit, domnul D'Artesson își convocă adjunctul, uluit și el de întîmplare.

— Nu există decît o singură explicație, opină domnul D'Artesson. Sau a înnebunit, sau era nebun mai de mult și noi n-am știut !

— Oricum ar fi, pe noi nu poate decît să ne bucure.

Privirea mustrătoare a domnului D'Artesson invita la mai multă considerație.

— Mă refer, bineînțeles, la donație, se corectă adjunctul.

— Și acum ce facem ?

— Ce să facem ? Îi expediem o scrisoare de mulțumire și cu asta basta ! Vedeți doar că nici el nu vrea mai mult.

— Tocmai asta nu pricep, oftă domnul D'Artesson. Nu înțeleg ce urmărește ?

O ridicare din umeri fiind singurul răspuns posibil, scrisoarea, în care cel mai palid epitet alipit numelui domnului Jourdain era : „Mecena al artelor", a fost întocmită și expediată.

Era sortit, se vede treaba, ca ziua aceea să însemne pentru domnul D Artesson summum de emoții trăite de-a lungul unei vieți liniștite.

„Ați înnebunit ? Mă credeți nebun ? Vă țineți de farse ?" În încăpere pătrunsese domnul Jourdain. Domnul D'Artesson rămăsese cu gura căscată și acum încerca să-și înghită elogiile ce-i năvăliseră pe buze.

„Ce dracu i-am făcut ? se chinuia el să-și amintească. Pe cît e de tîmpit o fi crezut că MECENA înseamnă o înjurătură !".

Dar nu era vorba de așa ceva, nici pe departe. Pur și simplu domnul Jourdain pretindea a nu fi făcut donații în viața lui !

„Credeau cumva că e capabil să arunce în vînt milioane de franci ?"

Nu, domnul D'Artesson nu-l credea capabil !

„Voiau să-şi bată joc de el ?"

Interlocutorul se lepăda ca de Satana de o asemenea intenţie.

„Atunci ?"

În loc de răspuns, domnul D'Artesson prezentă scrisoarea cu autograful domnului Jourdain.

„Plastografie !" ţipă domnul Jourdain.

„Şi asta ?" gestul domnului D'Artesson indica pînzele cu pricina etalate pe masa de lucru.

„Sînt false, copii ! Originalele n-au ieşit niciodată din colecţia mea !"

— Sînt originalele, nu încape nici un dubiu. Tocmai terminasem verificarea, spuse domnul D'Artesson recăpătîndu-şi în sfîrşit graiul. Ţin să vă exprim încă o dată recunoştinţa noastră pentru...

Hotărît lucru, bătrînul muzeograf nu pricepea deloc situaţia. Ferocitatea privirilor domnului Jourdain dictă totuşi instinctului său de conservare să se replieze în spatele biroului.

A fost o dovadă de prudenţă ! Pumnul musafirului sfărîma în clipa următoare mulajul de ghips al lui Apollo. O secundă mai devreme, pe direcţia respectivă s-ar fi aflat nasul venerabilului director !

Cu mîna bandajată, domnul Jourdain s-a dovedit un partener de discuţii suportabil. Dar, pentru că o ţinea una şi bună : „N-am donat nimic", iar domnul D'Artesson îi amintea zicala din copilărie : „Mortu' de la groapă nu se mai întoarce" s-a hotărît rezolvarea neînţelegerii la faţa locului.

Aerojetul Galeriilor îşi luă zborul purtînd, în afara părţilor în litigiu, preţioasele pînze şi testerele izotopice de autentificare.

* * *

Pierrot era îngrijorat. Reubidon plecase în oraş să-şi cumpere culori şi pînză fericit că, iată, venise clipa descătuşării ! Putea acum să-şi picteze capodoperele în voie, îi spusese Pierrot, după ce desăvîrşise o răzbunare magnifică, unică după părerea lui.

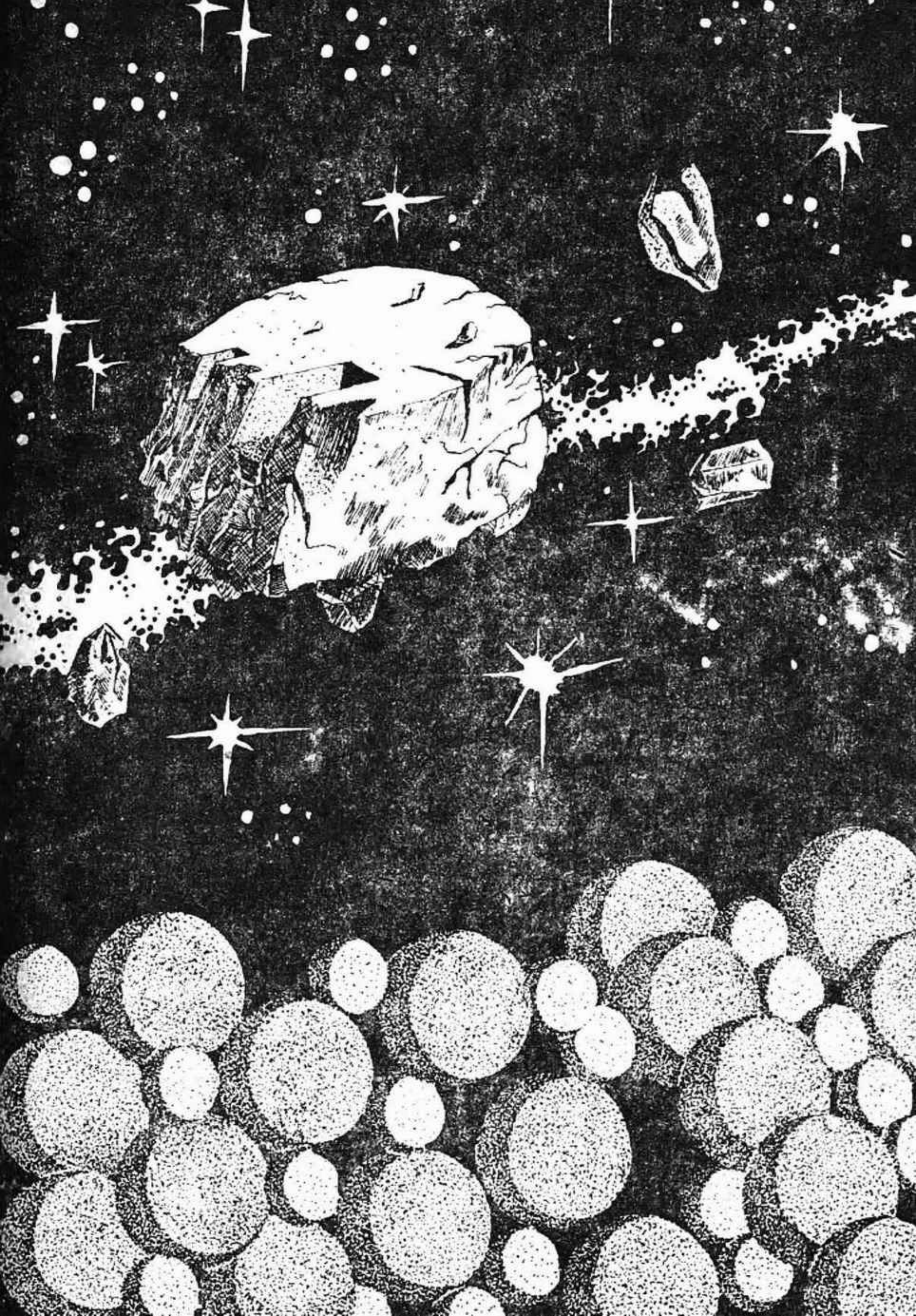

Sentimentul reuşitei era, din nefericire, umbrit de întîrzierea inexplicabilă a lui Reubidon. O zi şi o noapte reprezentau cam prea mult pentru procurarea materialelor. În aşteptare, patrula nerăbdător prin mansardă, promiţîndu-şi să administreze dezertorului o carceră de două săptămîni cel puţin.

„Dar dacă..." Pierrot nu-şi rostise gîndul pînă la capăt, cînd picioarele îl şi scoseseră în stradă.

„Cretinul, îl desfiinţez, îi tai autoalimentarea dacă-l găsesc acolo... Sfinte Sisoe, ajută-mă !"... gîfîia el, escaladînd gardul locuinţei domnului Jourdain.

În cîteva clipe anulă sistemul de alarmă şi pătrunse, aproape rostogolindu-se, în galeria de tablouri. Concomitent, pe intrarea principală îşi făceau apariţia domnul Jourdain — abia respirînd sub povara celor douăzeci de pînze, avînd pentru prima oară ocazia să constate că arta e un lucru greu — şi domnul D'Artesson înarmat cu testerele izotopice.

— Ho... hoţii !... se bîlbîi domnul Jourdain, nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

— Mamăă, fluieră Pierrot a pagubă, pregătindu-se sufleteşte pentru o nouă jignire.

Domnul D'Artesson nu scoase o vorbă, şi asta nu fiindcă n-ar fi avut nimic de spus. Era însă pe de-a-ntregul captivat de activitatea unui individ care, absent din realitate, îşi vedea liniştit de treabă ! Individul era Reubidon, iar treaba pe care o făcea ţinea, indiscutabil, de pictură.

Aşa cum bănuise, prea tîrziu din păcate, Pierrot, maestrul îşi statornicise atelierul în galeria domnului Jourdain şi, în răstimp, făcuse treabă nu glumă. Mărturie depuneau pereţii ornaţi cu peste cincizeci de picturi a căror manieră te copleşea. Pînza la care punea ultimele tuşe, o ariadnică încîlceală de pete de culoare purta titlul „Venus Taurida" şi, bineînţeles, semnătura maestrului Reubidon.

Pe lîngă pereţi, proaspătul reformator al nobilei arte aşezase cu grijă întreaga colecţie a domnului Jourdain. Mai mult, mînat de o pornire altruistă, găsise de cuviinţă să facă fiecărui tablou o copie, aşa cum descoperi, puţin mai tîrziu, muzeograful.

Domnul Jourdain era un tip violent, iar punctul său de vedere s-a concretizat şi de această dată ca atare. Vîrful pantofului său, lansat în plin, atinse spatele lui Reubidon — un spate blindat, fără discuţie. Piciorul domnului Jourdain nu beneficia de acest avantaj, iar rezultatul ciocnirii a făcut să vibreze pereţii galeriei cel puţin cinci minute !...

Nu cred că discuția ce a urmat poate fi redată cu ușurință. În orice caz, a fost o convorbire instructivă, plină de vioiciune, mai ales la început, cînd fostul patron l-a alergat pe Pierrot cam patru ture în lungul galeriei, ținînd cu orice preț să-i dea „porție dublă" !

Cînd, epuizat, domnul Jourdain hotărî să cheme poliția, domnul D'Artesson, fire înclinată spre pacifism, îi demonstră că așa nu rezolva nimic. Mai mult, lumea ar fi aflat că posedă cîte două tablouri pentru un original, fiindcă, îl asigura el, testerele izotopice nu puteau deosebi copia de original !

— Domnul ne-ar putea lămuri, eventual ? se adresă el lui Pierrot.

— Asupra celor expediate Galeriilor, da — răsuflă ușurat Pierrot constatînd că, pe moment, primejdia se îndepărtase. Am trimis acolo originalele.

— Slavă ție, doamne, și pentru atît, oftă domnul Jourdain. Tot e ceva !

— E pe naiba, se impacientă domnul D'Artesson și începu să cotrobăie nervos printre teancurile de pînze. Cu astea e și mai rău ! Le-am amestecat cu celelalte două copii de aici vrînd să le verific....

Domnul Jourdain icni scurt, ca un boxer lovit sub centură.

— Poate, cumva, dumneavoastră ?... se întoarse întrebător muzeograful către Reubidon.

— Maestrul Reubidon... se prezentă autorul inconștient al dezastrului. Desigur, dacă aveți răbdare... Vopselele și pînza cu care am lucrat sînt tratate în așa fel încît, peste aproximativ șaptezeci de ani culoarea dispare și, deci...

Era picătura în paharul plin ! Domnul Jourdain leșină... Nici cele mai optimiste calcule nu-i permiteau să creadă că va atinge vîrsta de o sută treizeci de ani !

Cînd s-a trezit, într-un acces de furie melancolică, patronul Mareiui Concern a semnat donarea întregii colecții către Galeriile Naționale, cerînd în schimb discreție totală asupra celor întîmplate.

„Las' să admire, dobitocii, se consola el. Mai mult ca sigur, n-au să reușească să expună originalele... Eu, cel puțin, voi intra în istorie !...

CONGRESUL BACKSTER

Congresul urma să se țină chiar în Grădina Botanică. Se aflau acolo peste patru mii de delegați din toate țările, de pe toate continentele. Deschiderea oficială a fost însă amînată de trei ori pentru că, în ciuda tuturor măsurilor adoptate — dezbaterile fiind secrete — s-a constatat, de fiecare dată, prezența nedorită a unor ziariști. (Unul a avut ingenioasa idee să se ascundă în boilerul care încălzește sera, dar a fost cît pe aici să se înece, iar altul n-a pregetat să se ascundă într-o ladă cu îngrășăminte naturale lăsată din neglijență într-un colț.) În cele din urmă, cînd n-a mai fost detectată nici o prezență străină, lucrările au fost deschise în mod solemn. Marea majoritate a delegațiilor se găsea în ampla și moderna seră, dar lucrările erau urmărite și din parc ca și din pavilioanele anexe. Deși fiecare delegat avea prins, cum se obișnuiește, un ecuson cu numele și regiunea geografică de unde venea, se conveni ca în *actele* Congresului, el să fie numit cu numărul de ordine sub care era înregistrat. Cu toate că participanții afișau o reținere deplină, un ochi atent ar fi putut observa că în atmosferă domnea o anumită tensiune. Așa cum s-a aflat mai tîrziu, delegații nu știau că pretutindeni fuseseră amplasate microfoane și senzori invizibili de mare sensibilitate, ce înregistrau cele mai fine reacții, comunicîndu-le Computerului Alfa Sigma 52, cea mai recentă realizare în domeniu. Terminalul calculatorului era instalat într-o cazemată subterană, fiind urmărit zi și noapte de o echipă de specialiști. Se pare chiar că unul dintre aceștia (din motive ce nu au fost clarificate) a transmis presei stenograma Congresului, din care reproducem și noi cîteva fragmente.

Congresul, după cum se vede, a folosit o metodologie oarecum diferită de altele. S-a lucrat fără prezidiu și fără președinte. Delegații luau cuvîntul de la locurile lor, completîndu-se reciproc. Alte precizări le vom face pe parcurs.

Delegatul MN2005

— Stimați colegi, se împlinesc 20 de ani de cînd un polițist ingenios, Mr. Backster, a întrevăzut posibilitatea folosirii detectorului de minciuni în lumea plantelor. A fost o simplă întîmplare dar ea a caracterizat cît se poate de semnificativ relațiile dintre specia umană și lumea vie înconjurătoare. Dacă urmările aplicării numitului *efect Backster* nu au fost întotdeauna dintre cele mai fericite, el a pus totuși în evidență faptul că lumea plantelor este situată pe o cu totul altă scară a dezvoltării decît se crezuse pînă atunci. S-a înțeles din acel moment că plantele sînt guvernate nu numai de procese fiziologice ci și de un complex de factori care nici azi nu a fost deplin elucidat. E vorba de comunicare, de transmitere a informației, ba chiar de ceea ce s-ar numi, dacă vreți, atitudine comportamentală. De aceea, ideea domnului Cleve Backster poate fi socotită o adevărată piatră de hotar și propun ca Forumul nostru să primească numele de Congresul Backster ! *Pe terminalul calculatorului se succed o serie de cercuri concentrice colorate. Convertizorul sonor explică : a p l a u z e. Pe eran se pot observa și cîteva zone negre — abținerile.*

Delegatul F 790543 :

— Într-adevăr, au trecut douăzeci de ani de atunci. Din păcate, douăzeci de ani care n-au adus la viață Sahelul cu secetele sale catastrofale, în timp ce sub calotele polilor continuă să-și tîrască existența abia cîteva specii de licheni. În zonele cu climă mai blîndă, în schimb, au fost organizate complexe agro-industriale care au intensificat la maximum exploatarea lumii vegetale. Cînd marea concurență de pe terenul hidrocarburilor a luat sfîrșit, s-a dezlănțuit o concurență fără precedent în sfera spațiului alimentar. Mai acerbă, mai irațională decît cele de pînă acum. Au apărut și forme de concurență paradoxale, necunoscute pînă mai ieri. Dacă țările producătoare de petrol îl vindeau țărilor care nu-l aveau, faptul era cît se poate de explicabil (ele achiziționînd în schimb tehnologie avansată), vinderea produselor agro-alimentare către țările bogate nu s-a justificat întru totul...

Delegatul UX 278:

— Stimate coleg, trăim într-o lume a interdependențelor. Înseamnă să dovedim că nu cunoaștem concepțiile actuale privind *cultura*. Nici agrotehnica nu mai poate fi aplicată cu mijloace depășite. E nevoie de utilaje moderne ce nu pot fi achiziționate decît pe baza așa numiților dolari verzi.

Un delegat din sală:

— Dolarii totdeauna au fost verzi...

Cercuri colorate pe ecranul terminalului: a n i m a ț i e.

— Ar fi foarte simplu dacă și dolarii verzi ar putea fi cultivați în grădină. Deocamdată nu s-a găsit soluția și, așa cum și în natură se stabilesc anumite echilibre, tot așa și în societatea umană sînt necesare anumite echilibre economice. Așa-numitului dialog (de multe ori al surzilor) dintre Nord și Sud, i s-a adăugat cel dintre sătui și flămînzi. Curios e faptul că nu totdeauna bogații sînt sătui și flămînzii săraci!

Pe ecran: pătrate roșii și verzi: aprobări unanime...

În continuare delegații abordează o largă serie de probleme privind economia agricolă. Următorul vorbitor este întîmpinat cu rețele albastre pe ecran, dovedind larga lui notorietate în rîndul celor prezenți.

Delegatul SG 54:

— Vă rog să-mi permiteți să mă ocup nu atît de aspectele legate de practica nemijlocită, ci de ansamblul unor concepții care prezidează relațiile dintre om și natură. Este cunoscut faptul că în stadiile primare ale dezvoltării civilizației, și omul făcea parte din natură. Poate nu întîmplător unele mituri au socotit acele vremuri paradiziace. Pe urmă...

Voce din sală:

— A fost o mare greșeală că individul umanoid a fost lăsat să coboare din copaci. Dacă ar fi găsit acolo suficientă hrană, Terra ar mai fi fost și astăzi o planetă fericită...

Ecranul se întunecă. Apar puncte și linii verzi — proteste vehemente.

Din nou delegatul SG 54 :

— Văd că ideile de aşa zisă *umanizare a mediului* sînt împărtăşite de numeroşi delegaţi. Tocmai aici e nodul numeroaselor confuzii. Spuneam deci că de la etapa iniţială cînd omul făcea parte din natură, prin activitatea sa de *homo faber*, el s-a desprins din mediul ambiant şi şi-a propus să-l *supună*, să-l *subjuge*, să devină *stăpînul absolut* al naturii, *săvîrşind aceleaşi crime împotriva naturii ca şi cele săvîrşite în cealaltă colonizare*. Sigur, astăzi sîntem într-un alt moment al civilizaţiei, dar putem constata că şi astăzi se practică o *exploatare* mult mai subtilă, mai periculoasă...

Intervenţie din sală :

— Cu totul de acord cu teza stimatului SG. Mai mult, pe plan social, unii teoreticieni fac mare caz de escaladarea violenţei. Se pare că aşa e. Dar este total ignorată, sau escamotată, violenţa practicată împotriva naturii. Un individ uman în stare să taie cu securea un brad, e în stare să omoare şi un pui de focă şi să comită o agresiune antiumană. În esenţă e acelaşi lucru. Diferă motivaţiile raportate la morala umană. Trebuie de aceea să luptăm pentru o nouă morală, o morală superioară, morala ecologică.

— Mulţumesc pentru completare. Total de acord. Ceea ce trebuie să înţeleagă specia umană, la urma urmei, în propriul ei folos, este că natura nu este *numai* un sistem de scări ale nivelelor evoluţiei ci, şi aici este esenţialul, un ansamblu de interdependenţe în care biounităţile depind *vital* unele de altele şi, din acest punct de vedere, omul nu este superior copacului, copacul nu este superior păsărilor, păsările nu sînt superioare insectelor, ci toate depind unele de altele...

Voce din sală :

— Nimeni nu mă va împiedica să cred că omul este departe de a fi fiinţa superioară care se crede. Specimenul care socoteşte că se poate eterniza, gravîndu-şi numele pe trupul unui arbore sau care foloseşte natura ca simplu decor pentru pretenţiile sale estetice, n-are nici o şansă să-şi dovedească superioritatea...

Discuţiile continuă cu înverşunare. Se propune înfiinţarea unei Ligi pentru protecţia plantelor, mai precis de autoprotecţie.

— Stop ! Mă opun cu toată hotărîrea ! Congresul nostru este un congres strict ştiinţific. Chiar dacă au fost şi unele intervenţii care implicau zona socialului, lucrul era normal căci s-a înţeles în cele din urmă că nu se poate vorbi de un social abstract, ci de unul condiţionat geoclimatic. Dar de aici şi pînă a face politică ! Ştiţi bine că încă în urmă cu 15—20 de ani au apărut tot felul de partide zise ecologice. De fapt, ce erau aceste partide ? Credeţi că le păsa lor de natură ? Nicidecum ! Doreau ca, folosind această nouă demagogie, să pună mîna pe putere. Vă asigur că orice fel de organizare va fi în cele din urmă manipulată ! Eu cred că speciile de plante sînt în măsură să se apere singure — de altfel au dovedit-o prea bine de-a lungul mileniilor...

. . . . . .

În elegantul său birou de la sediul Interpol-ului, şeful departamentului „Mişcarea ideilor subversive", citea plictisit ziarul. Apoi îşi convocă colaboratorii :

— Să-mi aflaţi în timpul cel mai scurt cine sînt cei ce se ascund sub indicativele astea...

— Au toţi nume latine, boss...

— Crezi că sînt din America latină ?

— A, nu, sînt din lumea întreagă.

Şi subalternul începu cu multă precauţie să-i explice şefului despre ce era vorba. Cînd termină, şeful trînti furios cu pumnul în masă.

— Păcat că Backster ăsta nu a fost subalternul meu ! L-aş fi învăţat eu minte ! Poftim, acu' să urmărim şi ce gîndesc plantele despre noi !

UN SALT PE CANDELABRU

În anul în care el nu îndrăznea măcar o dată să mărturisească că nu-i place opera, unii o căutau cu tot dinadinsul ca pe o delectare supremă. Provincialii venind în capitală nu cutezau să-şi încheie călătoria pînă nu se duceau şi la Operă. Opera ajunsese aproape tot atît de solicitată ca meciurile internaţionale de fotbal. Lui însă Opera nu-i plăcea. Asculta foarte des muzică, dar nu izbutise să înţeleagă cum poate sta omul rapid al sfîrşitului acestui secol ascultînd emoţiile întinse ca guma de mestecat pe o durată cu totul neverosimilă, cînd în răstimpul unui singur „ah" cîntat pe scenă, hoţii puteau prăda casa eroinei, iubitul să plece în alt oraş, ea însăşi să nască un copil sau măcar să renunţe la ideea ce-i venise o dată cu începutul notei. Iar în această seară el trebui să se ducă la Operă cu logodnica lui. Nu apucase să mănînce cu dînsa din acelaşi blid sacramentalul cîr de sare ca s-o cunoască deplin, aşa că nici nu ştia dacă ei îi place Opera sau nu. Ştia numai că nu-i place lui. Totuşi logodnica şi-o iubea, deci nu era în stare să-i refuze acest spectacol de Operă.

Şedeau liniştiţi în centrul balconului, lîngă balustradă, şi un bărbos grav ducea o ceată de soldaţi străini pe nişte căi pădu-ratice, după cît se pare în altă parte decît doriseră ei, fiindcă soldaţii deodată se supărară, ameninţîndu-l cu moartea. Cît durase toată fraza muzicală a ameninţării, bărbosul ar fi putut să fugă, dacă bineînţeles nu era obligat să cînte după cîteva minute şi el. De aici toată tragedia.

Logodnicul aţipi în fotoliul său, dar se trezi numaidecît de frică să nu-şi supere logodnica. Se uită la ea cu coada ochiului şi constată fericit că ea nu observase, fiind absorbită de învălmăşeala de oameni şi voci de pe scenă.

„In definitiv, își zise, aș fi putut să nu mă duc, dar sînt... cum sînt ? Sînt laș ? Nu cred că sînt laș... sau sînt și nu știu. Nu, nu sînt laș. Dacă îi place, atîta concesie pot să fac și eu... Da, dar Orestia ei nu i-a plăcut și s-a supărat că am dus-o la Orestia !"

Se aplecă puțin peste balustradă, cu bărbia pe mîinile puse una peste alta, și cercetă sala : spectatorii ședeau solemni. Zări pe unul care mînca discret bomboane sau altceva dintr-o pungă. Vecinii spectatorului din stal nu protestau, deci acela mînca fără îndoială bomboane de ciocolată sau alte dulciuri moi. O pereche ședea îmbrățișată, atîta cît îngăduia decența hainelor de seară și a spectacolului de Operă care nu era spectacol de cinematograf. Tînărul logodnic simți totuși că-i e somn, dar era bine-crescut și de altfel își dădea seama că nici grija de a nu se face de rîs, nici zgomotul de pe scenă nu-l vor lăsa să doarmă liniștit. Uitîndu-se indiferent la ceea ce se petrecea pe scenă, se simți din ce în ce mai dislocat din realitatea înconjurătoare, pînă se pomeni gîndind ceva la ce nu se așteptase nici el.

„Aici ar trebui un nerv — își zicea — o inovație care să schimbe totul. La Verdi uneori mai merge, deși totul este convențional și acolo... Nu, hotărît, trebuie un nerv inedit... Care nerv ? A, da, poate dacă s-ar sincopa toată muzica asta și pașii ar fi mai iuți, s-ar înveseli totul. Sau altceva, din sală..."

Privi sala, unde nu se schimbase nimic, apoi ridică ochii alene spre tavan și văzu marele candelabru. I se păru că acesta se clatină, îl privi o clipă fix, dar candelabrul nu se clătina și își dete seama că numai ochii lui erau de vină, fiind obosiți. Luă programul și se uită înspăimîntat : mai erau două acte și un epilog. Se aplecă spre urechea logodnicei, care-l dezmierdă fugar pe obraz. Îi spuse în șoaptă :

— Mai durează. N-ai vrea să ieșim puțin în foyer ?

— Lasă-mă să ascult ! se supără ea în șoaptă. Vrei să creadă lumea că arta ne plictisește ?

El se retrase, privind din nou către scenă.

Actorii gesticulau mereu și unii își umflau așa de tare pieptul încît le zvîcnea cîte un picior la cîte un final de notă. Tînărul logodnic începu să zîmbească. Îi venise în minte situația neplăcută ce s-ar produce deodată, din cine știe ce cauză, dacă toți cîntăreții aceștia ar deveni imponderabili. Negreșit, ar zbura toți care încotro, unii lovindu-se cu perucile de tavan, și, poate că gestul oblic al primadonei ar face-o să fie proiectată direct spre candelabru.

— De ce rîzi ? îi şopti cu mîhnire logodnica. Scena e tristă !

El tăcu, dar îi veni altă idee.

„Dacă aş izbuti cumva o degravificare a corpului meu, ar fi tare nostim. Aş zbura atunci chiar eu, ca nu ştiu ce erou dintr-o carte englezească".

Se uită îndelung la marele candelabru stins, încărcat de tot felul de piese inutile.

„La urma urmei, n-ar fi mare lucru. Probabil că nu există antrenament nu ştim cum să facem... Nu mă prea pricep, dar dacă aş putea să ordon tuturor gravitronilor din mine să mă asculte, să le anihilez forţa. În definitiv, biocurenţii pot fi dirijaţi telepatic după un antrenament bine coordonat... şi parcă era ceva... ştiu că ţineam minte ceva şi am uitat...

Se încruntă, fără să-şi dea seama că tocmai atunci pe scenă se petrecea ceva foarte grav şi o auzi pe logodnica lui spunîndu-i încet :

— Îţi place, nu-i aşa ?

„A ! îşi spuse el atunci. Pentru asta n-ar trebui nimic mai mult decît concentrarea preocupării. Tot n-am nimic de făcut, n-are ce să mă distragă. Ia să încerc... În fond, omul e o maşină complexă, cu un bun sistem de autoreglare. Zău aşa !"

Dar deodată se lumină. Asta era ! Cineva, un om de ştiinţă cu care era prieten, îi vorbise mai deunăzi de ceva similar. Îşi pipăi maşinal buzunarul de la vestă. Vesel, scoase un plic de celofan complet lipit. Acum îşi aduse aminte ce era : concentrarea voinţei putea dirija degravificarea temporară a corpului numai în urma inhibării substanţei volatile din plic. Era invenţia acelui prieten, încă nebrevetată. Se codi puţin, dar apoi bagă discret micul plic în gură, strînse buzele şi îl muşcă. Simţi cum i se răspîndeşte în plămîni un aer straniu. Şi începu să-şi concentreze voinţa, uitîndu-se acum numai la candelabru. Un timp crezu că aţipeşte. Dar, mai tîrziu, starea lui se schimbă precipitat. Simţea cum dispare treptat totul din jurul său, începu să nu mai audă nici chiar vocile de pe scenă. Era însă foarte lucid. Privea ţintă numai candelabrul. La un moment dat observă că îşi pierde chiar greutatea şi nu mai simţi nici arcurile fotoliului sub şezut. Se apucă de rezemători, fiindcă i se păru că se înalţă. Greu fusese numai primul efort ; acum îşi stăpînea — nici el nu ştia prea bine cum, sau doar îşi închipuia că nu ştie — toată existenţa. Îşi desprinse mîinile de pe rezemători şi băgă de seamă că se ridică în aer.

Făcu repede un gest și reuși să-și orienteze saltul spre candelabru. Cînd ajunse după o secundă acolo, se apucă zdravăn cu mîna de un braț al candelabrului ca de un scaun. Auzi un clinchet destul de puternic: sunau figurile geometrice de cristal. Se așeză mai comod, ca într-un copac. Se uită în jur. Primadona rămăsese cu gura deschisă, însă mută, toți spectatorii încremeniseră. El era liniștit. Își scoase tacticos port-țigaretul din buzunar, își aprinse o țigare, fumă. Sala și scena tăceau în încremenirea în care fuseseră surprinse de saltul lui. Se gîndi că totul s-a petrecut atît de ușor, și totuși nimeni nu sărea pe candelabre. „Nimeni, își zise, n-a mai făcut salturi antigravitaționale, însă numai din cauza prejudecăților, din cauza lipsei de îndrăzneală științifică. Da, și plicul cu substanță volatilă. Iată, cu..." Dar începu să se simtă obosit. Își fumase țigara. O stinse discret, apăsînd-o de unul din ciucurii de cristal, apoi făcu un salt elegant îndărăt și se așeză liniștit în fotoliul său de lîngă logodnică. În clipa aceea gura primadonei se mișcă, și ea își urmă nota înaltă pe care o întrerupsese. Mișcarea din scenă fu reluată. În schimb publicul, cel puțin spectatorii de la balcon, priveau încă îngroziți. Logodnica însă plîngea. Se uită tristă la el și spuse printre sughițuri:

— De ce ai făcut asta? Ca să mă faci de rîs, nu-i așa?

— Nu draga mea, începu el: am vrut numai...

— Lasă că știu eu! zise ea cu reproș. Crezi că nu știu eu că...

Și începu iar să plîngă. Apoi nu mai plînse deloc, fiindcă pe scenă fata bărbosului cînta o invectivă tărăgănată împotriva soldaților care (logodnicul nu știa precis, căci, scăpase un moment cheie) pesemne că-l omorîseră pe bărbosul ce îi derutase și care era tatăl ei.

Un vecin de scaun se aplecă totuși spre logodnic și-l întrebă politicos:

— Spuneți-mi, vă rog, dumneavoastră chiar ați sărit adineaori pe candelabru, sau mi s-a părut?

Logodnicul se uită la vecin, apoi privi candelabrul și spuse jenat:

— Nu știu sigur.

ȘI DACĂ UNDEVA ÎN UNIVERS CRESC CACTUȘI ?

1. Amîndoi, ajunși la mijlocul podului MICHELANGELO se opriră fără voie, primind cîteva minute, tăcuți, parfumul răcoros care pulsa dinspre Parcul Rozelor.

Mai impulsivă, Ioana ieși prima din reverie ; prinzîndu-l de mînă și rizînd, îl smulse de lîngă parapetul de beton, făcîndu-l să alerge împreună cu ea, silindu-l să-și potrivească mereu mersul cu pașii ei mărunți.

Alergară ca într-o transă, pe firul marcajului alb de pe mijlocul autostrăzii ; ocoliră în aceeași goană voluptoasă peluza semnului giratoriu, pătrunzînd pe aleea asfaltată care ducea spre cantina Universității.

Dinspre cămin, se auzeau, estompate, frînturi de rîsete și acorduri de chitară.

Se opriră în sfîrșit aproape în centrul spațiului verde ce desparte orășelul studențesc de autostrada care curge alături de apele Begăi.

Răsuflau adînc și inima ei bătea repede, iar obrajii, și mai ales buzele, îi erau fierbinți. Adrian simțise asta atunci cînd o sărutase deja de cîteva ori, aproape fără s-o știe, cu o ușurință pe care nu și-o bănuia în clipele în care, la cursuri sau la reuniuni, o privea pe furiș.

— Te iubesc, Ioana, rosti el mai întîi în șoaptă, apoi mai tare, mai febril, printre sărutările la care ea răspundea tăcută și incredibil de supusă.

— Dragul meu... murmură ea în cele din urmă, atita doar, căci un nou sărut, îi pecetlui buzele.

— Nu-mi spune nimic, Ioana ! Lasă-mă să te privesc... Ești frumoasă... Ești atît de frumoasă !

Păstrîndu-şi palmele pe umerii rotunzi şi cuminţi, Adrian se dezlipi de ea, dîndu-se cu un pas înapoi. În momentul în care simţi un obstacol în spate, îl scutură un fior scurt, dar intens.

Sări într-o parte, izbucnind în ris. Se sprijinise de un cactus destul de curios, plantat la marginea aleii.

— Ai mai văzut cactusul ăsta ?

— Nu, răspunse Ioana, privind cu curiozitate cilindrul ţepos, înalt cît un stat de om, printre ale cărui ace lungi vibrau în aer căuşele mici şi aproape transparente ale unor flori ciudate, dispuse într-o simetrie desăvîrşită.

— Probabil a fost plantat astăzi. Oricum, e o specie foarte rară ; nici nu-mi amintesc să fi văzut vreodată ceva similar.

Ioana întinse mîinile pentru a mîngîia una din florile acelea străvezii, dar un şoc scurt o făcu să se tragă speriată spre pieptul băiatului. O clipă îşi simţise degetele arzînd şi un val de căldură îi străbătu trupul, moleşind-o ca preludiul unui leşin.

Îşi reveni şi, lăsîndu-se tăcută pe braţul lui Adrian, porniră spre cămin.

2. A doua zi, în drum spre Institut, trecînd cu paşi grăbiţi pe lîngă cactusul din ajun, Ioana îl găsi mai puţin misterios, aproape banal, cu toate că buricele degetelor îi erau încă înroşite şi străbătute de o mîncărime măruntă, ca după urzicătură.

Spre seară, ieşind de la bibliotecă, îl găsi pe Adrian aşteptîndu-o nerăbdător. Hoinăriră puţin prin oraş, apoi porniră „spre casă".

Văzură de departe cum, în jurul locului pe care era plantat cactusul, un grup numeros de fete şi băieţi se înghesuiau — minune ! — fără să vorbească si să gesticuleze. Se apropiară.

Dinspre trunchiul ţepos al plantei îşi auziră vocile, voalate uşor, ca într-o înregistrare pe o bandă magnetică :

„Nu-mi spune nimic, Ioana ! Lasă-mă să te privesc... Eşti frumoasă... Eşti atît de frumoasă !"

. . . . . .

„Ai mai văzut cactusul ăsta ?"

„Nu..."

„Probabil a fost plantat astăzi. Oricum, e o specie foarte rară..."

Adrian era uluit. Ţinînd strîns mîna Ioanei, aproape fără să simtă umerii celor care se înghesuiau, hotărîţi parcă să înveţe pe dinafară replicile lor rostite cu o seară înainte, căuta o justificare raţională fenomenului care se dovedea a fi cel puţin ciudat.

După aproximativ treizeci de „emisii" se aşternu tăcerea. Tinerii izbucniră gălăgioşi, comentînd cu aprindere ceea ce unul numea „pastilă radiofonică sentimentală". Cîţiva socoteau că în interiorul cactusului era instalat vreun difuzor controlat de cine ştie ce farsor de la „Electro".

Cu toate că o mai pătiseră, unii încercară din nou să atingă planta, dar renunţară repede, îndepărtaţi de şocuri uneori violente, faţă de care izolarea improvizată a mîinilor cu o batistă sau un material mai gros se dovedea ineficientă.

Se lăsase noaptea, cînd ultimii curioşi se îndepărtară.

3. În următoarea zi, dimineaţa, cactusul a dispărut. Încercările cîtorva curioşi, şi mai ales ale lui Adrian, de a găsi o dovadă revelatoare, care să explice existenţa atît de scurtă şi de ciudată a bizarei cactacee se dovediră zadarnice.

Amprenta circulară, cu un diametru de cîteva palme şi o înălţime de un deget, în care stătuse timp de două zile se dovedea a fi o urmă care ducea poate pe un drum vertical inaccesibil !...

IMPOSIBILA REVEDERE

I

Pentru Tom, misiunea aceasta era destul de plicticoasă ca s-o considere o povară. Ghinionul lui era că pilota singura cosmonavetă de cursă lungă, una dintre acele nave de interceptare a cărei mare mobilitate îi rezerva întotdeauna un rol important în activitatea unei expediţii complexe, dar fără iniţiative de anvergură.

„Aura" se detaşase de marele convoi ca să intersecteze curioasa zonă a „Papucului Adelei" (despre care exista consensul general că nu reprezintă altceva decît un gol imens

inexplicabil în marginea densei galaxii Danaceneiene), urmînd să ajungă pe Pămînt la două luni după celelalte nave ale convoiului ce studiase acea galaxie.

E lesne de înțeles mirarea lui Tom, cînd la vreo trei săptămîni de la pătrunderea în zonă, constată că ordinatorul central reduce viteza „Aurei", fixînd-o în cele din urmă la vreo 80 000 km/secundă.

Undeva, în centrul zonei, locatoarele detectară, cu un mare coeficient de nesiguranță, activitatea foarte slabă a unui astru ale cărui dimensiuni erau, totuși, în mod paradoxal, uriașe.

Tom, care, în pofida unor vechi state de serviciu, nu făcuse nici o descoperire mai însemnată, fu copleșit de emoția pe care o încearcă oricare explorator atunci cînd trebuie să-și boteze descoperirea. După îndelungi deliberări cu sine însuși, dădu singuraticei și misterioasei stele numele de „Adela".

Timp de 11 zile, Tom a stat închis în centrul de calcul al navei. Motoarele de frînare funcționau continuu. Efuzoarele mobile de corecție își aruncau cu regularitate jeturile în spațiu.

Automatele care înregistrau elementele optice au fost la un moment dat blocate de ordinatorul central, care desena pe ecranele de serviciu liniile de forță ale unui enorm astru invizibil. Cu greu și-a dat seama Tom că în zona „Adelei" materia nu putea fi percepută vizual.

În a 12-a zi, astronava se găsea la perigeu față de stea. Contoarele nu înregistrau nici un fel de radiație. Tom, care adormise, obosit de sclipirile voalate și cu frecvențe monotone ale aparaturii de control, a fost trezit de semnalele surde ale ordinatorului central, ce pusese din nou în funcțiune receptoarele video ale navei. Teleobiectivul fixat spre astrul invizibil acoperea ecranul nr. 6 cu imaginea unei imense pete sidefii aproape transparente. Pe ecranul 5, care prindea un unghi diferit, stăruia curbura uriașă a „Adelei", peste limita căreia se răzvrăteau protuberanțe abia vizibile.

Tom era năucit de revelație. Nimerise în apropierea stelei într-un moment în care aceasta își intensifica activitatea și devenea parțial vizibilă. Revenindu-și, începu febril să coordoneze funcționarea automatelor. La intervale scurte, ordinatorul făcea cunoscută situația zonei de influență a cîmpurilor create de astru, a cărei vinzolire înregistra pe graficele de pe ecrane curbe tot mai ascendente.

Forța de atracție, inițial neînsemnată — infimă față de volumul „Adelei" —, creștea și ea în mod simțitor.

În fața elementelor primite, pilotul automat ceru permisiunea de a pune în funcțiune motoarele principale pentru accelerarea „Aurei", după 25 minute cît erau necesare pentru trecerea pe orbita transgalactică.

Tom ezită. Abia după 40 minute, cînd constată că limbile vagi ale protuberanțelor devin tot mai imense și mai dezordonate, decise cuplarea motoarelor de corecție. Dar, tocmai în momentul în care „Aura" se deplasa pe o orbită de tranziție, o trombă gigantică se desprinse de stea și, parcurgînd cu o viteză fantastică spațiul pînă la navă, o învălui timp de cîteva fracțiuni de secundă.

Cele două minute și mai bine, ce au fost necesare pentru interceptarea astronavei, au fost pentru Tom clipe de o intensitate infernală, fiind convins că nu poate însemna decît sfîrșitul ; spre surprinderea lui însă, interferența cu tromba radiantă n-a avut nici un efect perceptibil.

„Aura" intră curînd pe orbita transgalactică unde oglinda parabolică, transformîndu-se într-un soare miniatural, acceleră viteza pînă la pragul luminic.

II

Cu mult înainte de pătrunderea în sistemul planetar al Soarelui, „Aura" începu operația de frînare. Simultan, Tom învălui întreaga astronavă în cîmpul creat de „reversonit", după excitarea acestuia cu un sistem de fascicole laser.

Declanșarea inversorului temporal reprezenta cel mai dificil examen pentru astronauții de cursă lungă. Au fost suficiente cazuri în care expediții cosmice s-au înapoiat pe Pămînt cu mult înaintea plecării lor sau au dispărut pur și simplu în trecut.

După realizarea anulării paradoxului temporal, Tom luă legătura cu prima stație spațială automată pe care o reperă la vreo 50 milioane de km de Pluton. Aceasta, avînd misiunea raționalizării traiectoriilor navelor care pătrund în sistemul „Aurei" de către stațiile speciale de ghidaj spațial. Cu promptitudine, Pămîntul răspunse primului apel, Tom avînd bucuria să vadă pe ecran fața Ei, copleșită de fericire. Mary îi ura „bun venit".

Centrul de coordonare de pe cosmodromul „Armstrong" îi comunică faptul că nu recepționează nici o imagine, cerîndu-i să verifice emisia video — verificare ce nu dădu nici un rezultat.

Timp de două zile, pînă la intersectarea orbitei planetei Marte, convorbirile au avut un caracter banal, de rutină, cînd un dispecer de pe Phobos interveni cerîndu-i lui Tom poziția precizînd că se îndoiește de precizia calculelor întrucît nici un complex optic nu localiza astronava.

Bănuind o eroare a ghidajului spațial „transolar", Pămîntul trecu la supravegherea traiectoriei „Aurei" cu ajutorul radiotelescoapelor de pe sateliții săi artificiali.

Tom, aflat la cîteva milioane de kilometri de Pămînt, opri motorul fotonic, cuplînd pentru ultima oară rachetele clasice de frînare. Cu opt ore înainte de aterizare, Tom fu chestionat de o comisie desemnată de Consiliul expedițiilor galactice în legătură cu parcurgerea zonei „Papucului Adelei".

Bătrînul Xit Selmar, o personalitate proeminentă în consiliu, sfîrși prin a-i cere în mod solemn să nu intercepteze nici un program al rețelei mondiale stereovideo. Contrariat, ceru lămuriri. Selmar îi răspunse că Pămîntul stabilise existența unei situații neobișnuite, pe care o va cunoaște numai după terminarea misiunii.

Tom își regăsi sîngele rece și nu mai stărui. Se gîndi că, probabil, în timpul evoluției „Aurei" în apropierea stelei, se defectaseră sistemele de dirijare automată, iar cei de jos nu vor să-l alarmeze. Se instală concentrat în fotoliul punctului de comandă, pregătind nava pentru aterizare.

III

Fixîndu-se temeinic pe platforma metalică a rampei, „Aura" fu inundată de liniște pentru prima oară după trei ani de peregrinări. Tom se sculă greoi și se îndreptă spre lift, care-l urcă pînă la compartimentul de evacuare. Acționînd claviatura discului-Coandă, în care urcase, se gîndi că toate ansamblele navei funcționează perfect — motivul interdicției bătrînului Xit fiind probabil cu totul altul.

Trapa se deschise, discul plană ușor, ieșind din corpul navei.

De jur împrejur, la o distanță apreciabilă, se afla o mulțime imensă de oameni. Tom își conduse aparatul spre turnul de control, lîngă care ateriză. Coborî. Între el și mulțime se afla Mary. Se avîntă spre ea, dar micșoră pașii, constatînd tăcerea deplină ce-l învăluia.

Mary plîngea încet, sprijinindu-se cu o mînă de ecranul unui aparat îngust de stereoviziune, cuplat cu un teleobiectiv direcționat spre axa „Aurei". Începu din nou să alerge, fixîndu-și încordat privirea pe fața udă de lacrimi a Mary-ei. Ajunse la ea, o cuprinse în brațe și, mîngîindu-i părul lung, îi sărută obrajii palizi, fruntea și ochii. Sufocat de emoție, reuși în cele din urmă s-o întrebe pentru ce plînge, de vreme ce el, Tom, s-a reîntors.

Mary, căutîndu-i cu palma — ca o oarbă — fața, i-o îndreptă spre aparatul de stereoviziune. Pe ecran, nu exista decît imaginea rampei și a antenelor de ghidaj ; „Aura" nu se vedea.

— Oh, Mary... bîigui el... Ce-i asta ?

— Și astronava... și tu..., **Tom... pentru noi, sînteți... invizibili !**

ULTIMUL ZÎMBET AL JUANITEI

(Mileniul IV)

Acum, cînd sistemul celor șapte stele ale Juanitei a devenit vizibil, sentimentul pe care l-am simțit nelămurit la început, s-a transformat într-o tristețe răscolitoare. Și — același nejustificat sentiment de vinovăție și tristețe îl citesc pe chipurile însoțitorilor mei de pe celelalte astronave ale convoiului, atunci cînd îmi transmit videofonic rapoartele zilnice.

Îi înțeleg.

În acest moment, la un miliard de km distanță, imensa imagine a Juanitei abia mai încape în conturul ecranului panoramic central.

Loss și Juanita...

Cît de ciudat şi cît de complex poate fi sufletul omului! Cît de neprevăzute pot fi reacţiile născute din bucuriile şi mai ales nefericirile sale, nelămurite în adîncul lor, nici de testele psihologice atît de perfecţionate ale mileniului trecut.

Căci, care calculator ar fi putut prevedea, nu sacrificiul Juanitei, ci gestul prin care Loss şi-a materializat disperarea la dimensiuni cosmice; iubirea lui care l-a determinat să refuze conştient îndeplinirea misiunii, cum nici un alt astronaut n-a făcut-o nici înainte, nici după el.

...S-a scurs aproape un mileniu de cînd astronava uriaşă şi greoaie s-a apropiat de acest îndepărtat colţ al galaxiei. Loss şi Juanita, stăpîni ai unor fantastice rezerve de energie, aveau misiunea de a restructura la nivelul civilizaţiei de tip Dyson sistemele planetare ale celor şapte stele. Pe imensele pelicule materiale care trebuiau să îmbrace aştrii, urmau să se instaleze alte miliarde de miliarde de oameni.

Se iubeau.

Ştim doar aproximativ cum a murit Juanita.

Se pare că, fiind de cart, a înregistrat o avarie la unul din motoarele fonice. Securitatea navei presupunea o intervenţie imediată în plină sursă de iradiere.

A renunţat să-i comunice lui Loss situaţia, rezolvînd-o singură, şi murind la înapoiere, înainte de a-şi putea dezbrăca scafandrul pe care-l folosise.

De aici începe extraordinarul.

Disperarea lui Loss a fost atît de imensă, atît de nefirească, încît, începîndu-şi opera, nu s-a gîndit nici măcar o clipă că înfăptuieşte şi cea mai inimaginabilă trădare faţă de semenii săi.

Energia de care dispunea era rodul muncii a miliarde de oameni. Rostul ei era să defrişeze spaţii noi, să asigure evoluţia pe mai departe.

Dar el a hotărît altfel.

Selecţionînd hologramele Juanitei, a ales-o pe cea mai reprezentativă, încredinţînd-o ordinatoarelor.

Apoi, în scurtă vreme, rarefiind şi redistribuind abundentul material planetar, modificînd complicatul echilibru al celor 7 stele, Loss a plănuit-o pe Juanita la dimensiuni cosmice.

Trupul suplu şi svelt, ochii mari şi strălucitori, pletele întunecate în care sclipesc aştrii îndepărtaţi ai galaxiei, şi mai ales zîmbetul ciudat de viu, au rămas de atîta vreme neschimbate.

Oamenii l-au iertat pe Loss. Timpul l-a iertat. El și-a găsit sfîrșitul bătrîn și zdruncinat, învăluind cu astronava-i solitară, în bucle nesfîrșite, trupul iubitei.

De atunci, mica stea galbenă — Soarele — metropola civilizației Oamenilor, și-a trimis spre alte lumi mesageri care să le transforme. Dar astăzi ne vedem siliți să reamenajăm și acest colț pustiu de Univers.

Peste puțin voi dirija metamorfoza Juanitei în globuri de materie solidă care vor înlănțui pentru totdeauna energia celor șapte aștri.

Lumea care se va naște va purta în continuare numele ei, tulburător și neobișnuit de lung, în care se ghicesc pasionatele și febrilele trăiri ale străbunilor noștri, pe vremea cînd mai exista acel originar Pămînt.

O mai privesc.

Acum, aproape de sfîrșit, regretul și tristețea ce mă copleșesc le descifrez și în acest ultim zîmbet al Juanitei.

CÎND NU VOR FI GÎNDACI DE COLORADO

Inginerul agronom Cercel I. Cercelus își aranjă în sertarul din mijloc al biroului ultimele hîrtii și se rezemă apoi cu un oftat de speteaza moale a fotoliului. Își privi cu atenție ceasul. O făcu preț de cîteva clipe, după care un imens semn de întrebare începu să i se zugrăvească pe față. Cînd se transpuse definitiv în sensul acestui semn ortografic, inginerul Cercelus, marcînd delicat apoteoza, sughiță scurt.

Revenindu-și din surpriză, cu o mîngîiere grațioasă a mîinii stîngi astîmpără tremurul mustăcioarei subțiri iar cu arătătorul mîinii drepte apăsă viguros pe clapa roșie a claviaturii micului panou instalat pe birou.

Ecranul inundă încăperea cu lumina albăstruie pe care o împrăștiau reflectoarele din hala Stațiunii de robotractoare.

În fața teleobiectivului se instală robotul — dispecer principal. Beculețele colorate de control de pe creștet i se aprindeau și se stingeau cu repeziciune, dovedind o nervozitate deosebită.

— Ei ? ! rosti inginerul Cerceluș, cu tonul pisicii care își oferă unui șoarece tutela ; cum se face că au trecut TREI MINUTE de cînd trebuia să-mi transmiți raportul pentru activitatea zilei de azi și totuși nu-mi dai nici un semn de viață ? S-a zis cu participarea ta la faza județeană a „Ciberniadei de șah" !

Dispecerul hurui amărît din laringofon și sculpă de necaz o rotiță dințată. Abia după aceea zise, ocolind privirea inginerului :

— Robotractorul nr. 13 nu a sosit încă !

Cercel I. Cerceluș întrerupse repede legătura pentru a-și savura uluirea de unul singur.

„De necrezut" se gîndea el ; „orice tractor se autolimitează, se autodirijază, se autoreglează, se autoperfecționează, se autoplanifică, (...), se autocritică ! și-atunci ? Ce-a pățit „Treișpele" ăsta ? E primul caz din istoria agriculturii cibernetice cînd un robot-tractor nu se întoarce în locul fixat, la ora fixată, cu sarcinile îndeplinite".

Reluă legătura cu hala.

Dispecerul era negru de supărare și nu se lumină la față decît după cîteva secunde, cînd reuși să repare siguranța care-i sărise din cauza tensiunii momentului.

Cerceluș comută și obținu imaginea robotractoarelor care se aliniaseră devreme pe marginea halei.

Dispecerul se apropie de ele, cerîndu-le relații despre „Numărul 13", nu prin radio, ci sonor, din respect pentru imaginea inginerului de pe ecranul de control.

— „Numărul 12", ai lucrat lîngă „13", — nu ai observat nimic deosebit ?

Robotractorul 12 se scărpină gînditor cu un tirant lateral pe aripa din dreapta și zise cu convingere ; „Nu".

— „Numărul 14", știi ceva ?

Paisprezecele, de o construcție mai nouă, proaspăt sosit în Stațiune, era mai timid, așa că rosti „NU"-ul mai încet, în timp ce-și vîra plugul între roți, cu aerul unui cățel admonestat.

„Numărul 1" — veteran al agriculturii cibernetice din această zonă — își îngădui să-și exprime părerea neîntrebat :

— Propun să se deplaseze un om la fața locului !

Inginerul agronom înlemni. La orice, numai la un contact atît de nemijlocit cu natura, nu se așteptase — deoarece nu încăpea îndoială că în sarcina lui cădea această misiune.

Întrerupînd legătura, se ridică din fotoliu, ieși din încăpere, își prinse piciorul între plăcile scării rulante și ajunse pe terasă.

Mica farfurie zburătoare — proprietate personală — îl aștepta încălzindu-se la soarele care se pregătea să apună. Cu o mînă destul de nesigură deschise portiera ovală, iar cu o mînă mai sigură îl scoase de urechi afară, pe puștiul tehnologului șef, care se rătăcise întîmplător înăuntru pentru a-i demonta tabloul de bord.

Fără zgomot, se ridică în aer, îndreptîndu-se spre sectorul robotractorului nr. 13.

Îl zări de departe. Îi mai rămăseseră de arat, într-un colț, aproape patru metri pătrați. Dar acolo dormea un om! Cum programarea nu avea în vedere o asemenea situație, „Treișpele" era complet derutat, așa că aștepta pur și simplu.

Cerceluș aterizâ la cîțiva pași de „Treișpele" care funcționa în relanti. Coborînd, îl încercă o ciudată senzație de eliberare, în timp ce glomerule reavăne i se strecurau între picior și încălțăminte.

Apropiindu-se de cel care era culcat, se aplecă și-l bătu pe umăr.

— Hei! Sînteți amabil să vă treziți? Așa, ușurel.

Soarele se apropia de asfințit.

Omul era un bărbat între două vîrste, deșirat, blond, și avea un aer somnolent de poet — mină pe care și-o cîștigase probabil cu mult înainte de a învăța să citească.

— Ah, Natura! Natura, mama noastră! declamă el odată săltat în picioare, aruncîndu-și pumnii spre cer și căscînd voluptos.

— Cum de-ați adormit aici în plin cîmp?! se minună Cerceluș, uitînd de necazurile care-l aduseseră și pe el în afara orașului prima dată după douăzeci de ani de meserie.

— O! exclamă celălalt, sînt entomolog... Cred că cunoașteți: mă ocup de gîngănii, fluturi și alte chestii de-astea. Aici am ajuns în împrejurări excepționale.

Își strînseră mîinile și se prezentară.

Omul continuă să se explice.

— Astăzi, pe cînd sfîrșeam cu masa de prînz, robotul meu însărcinat cu munca de teren a intrat în casă ca o furtună și mi-a oferit, în loc de desert, un exemplar superb de „Leptinotarsa decemlineata"...

— Un gîndac de Colorado adevărat? clipi neîncrezător agronomul.

— Pe cinstea mea ! Ei bine, l-am luat în palmă ca să-l privesc mai îndeaproape, iar dumnealui a profitat de admirația mea ca să zboare pe fereastră !

— Ce chestie, dom'le ! Sper că robotul a acționat imediat...

— Nu, făcu trist entomologul. Socotindu-mă probabil un idiot, în semn de protest s-a scurtcircuitat pe loc...

L-am lăsat și am sărit pe geam, de la etajul zece, în urmărirea gîndacului, m-am salvat doar autosugestionîndu-mă că sar de la parter.

Zărindu-l în cele din urmă și fugărindu-l pînă aici, l-am făcut prizonier în cutia asta... sfîrși, scoțînd din buzunarul de la piept cutia cu pricina și lăsîndu-l pe Cerceluș să privească printr-o găurică minunăția.

— Fantastic ! Sper că veți reuși să înmulțiți cumva fosila asta, pentru scopuri didactice.

— Vom încerca, vom încerca... cu gîndul ăsta am adormit de fapt, pe cînd mă odihneam după atîta alergătură. Sper că mă duceți în oraș cu farfuria dumneavoastră.

„Treișpele", nemaiavînd nici un obstacol în față, se urnise din loc, grăbindu-se să-și sfîrșească treaba.

Inginerul Cerceluș, conducîndu-l îndatoritor pe entomolog spre discoplan, apucă să mai audă robotractorul, care între două rateuri filozofa ca pentru el ; „Ce ți-e și cu agricultura asta ! De dimineață pînă seara..."

CHINTA ROIALĂ

Pentru foarte multă lume, faptul că savantul Alexander Foreeman a murit în urma unui infarct în timp ce juca o partidă de poker, constituie un amănunt anecdotic. De altfel, acesta a fost poate cel mai bizar om de știință din cîți a cunoscut secolul nostru. Nu pentru că aducea prea puțin cu imaginea pe care ne-o facem îndeobște despre cei care trudesc însăilînd complicatele formule ale Cunoașterii, ci pentru că a fost un aventurier în sensul cel mai complet al cuvîntului. A trecut furtunos prin viață, fascinat cînd de o idee explozivă prin nonconformismul ei, cînd de o afacere, uneori destul de murdară, cînd de o femeie a cărei existență sinuoasă a traversat grăbită Hong-Kongul, Marsilia și Dakarul, pentru a sfîrși inexplicabil în apele metalice ale golfului Hudson.

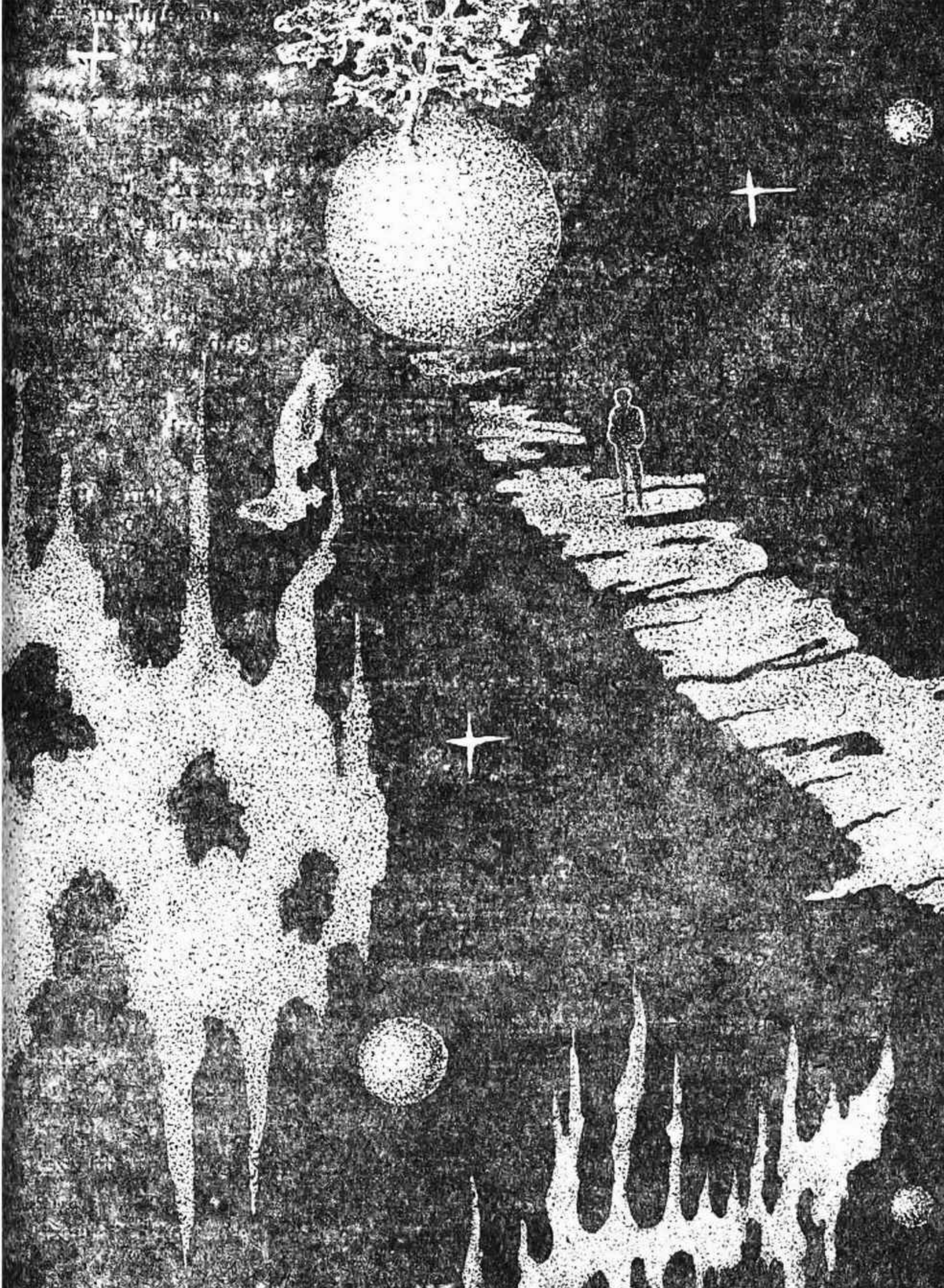

L-am cunoscut pe Al, pe cînd își construia modelul matematic al teoriei sale despre universurile simetrice bidimensionale.

Întrucîtva mă speria omul acesta care, după o noapte de beție, dovedea a doua zi o energie de multe ori tiranică, căci controla cu exigență gălăgioasă aproape toate operațiunile de lucru, spre disperarea programatorilor. Îl vedeam mai îmblînzit doar atunci cînd, cu mîinile în buzunarele halatului, privea minute întregi curgerea silențioasă a benzilor magnetice sau zvîcnetul cartelelor perforate.

Imediat după ce și-a publicat lucrarea, s-a „îmbătat porcește" cum obișnuia să spună. Parcă îl văd, cum în noaptea aceea, spre stupefacția „lumii bune" din uriașul salon al „Hiltonului", s-a urcat pe masă, măturînd cu piciorul cupele de șampanie pentru a-și „expune teoria și pe înțelesul unor capete pătrate" :

— Înțelegi, madam' — se adresa el mai mult unei matroane care-și tremura speriată gușile suprapuse la o mașă în apropierea noastră — Înțelegi, madam', în universul ăsta cu două dimensiuni, lumile stau, dracu' știe de ce, două cîte două, simetric, cum ai sta dumneata în fața oglinzii și curg inexorabil spre linia aceea de contact, pentru a dispare... Dispar... Unde ?! Ce se întîmplă cu lumile acestea în care timpul — timpul pe care voi îl consumați aiurea — curge altfel ?... Oh, nu te șterge pe frunte cu șervețelul madam' — murdărești și șifonezi cine știe ce univers rațional ! Ha, ha, ha !...

M-a luat, cu forța aproape, în sala de joc.

Era un pasionat al pokerului, așa că în seara aceea, beat cum era, a pierdut aproape tot ce cîștigase în ultimii doi ani de muncă intensă. La ultimul tur la care mai putea merge, părea că își revenise. Nu mai fuma ca pînă atunci și un soi de nepăsare brutală îi strălucea în ochii negri, în timp ce-și închidea carnetul de cecuri.

A luat cărțile încet, filîndu-le îndelung. Din spatele lui, am văzut pe rînd o rigă de treflă, un as de treflă... un valet de treflă, un nouar de cupă, și un decar de... treflă. Trebuia să-și încerce șansa. A intrat, decartînd nouarul de cupă. Cînd a luat cartea, a aprins o țigare, începînd încetișor, să fileze. Nu știu de ce, dar cînd am zărit colțul negru al damei, poate unde o doream cu aceeași ardoare ca el, am știut că-i intrase

dama de treflă. Așa era ! Am făcut eforturi aproape supraomenești să nu mă trădez ; avea chintă roială la rigă. L-am văzut însă pe Al, crispîndu-se tot mai vizibil. Partenerii de joc, îl studiau concentrați. El nu înceta să-și fixeze cartea care-i intrase. O descoperise aproape cu totul, și atunci am început să deslușesc și eu : cele două imagini ale damei păreau că alunecă, la început imperceptibil, apoi tot mai vizibil spre linia oblică care le intersecta. Alb ca varul, Alexander puse cartea pe masă și cu toții am fost martorii dispariției rapide a peliculei pe care erau fixate imaginile. În cîteva secunde, mai rămăsese vizibilă o dungă oblică, vag tremurătoare, care se șterse și ea în cele din urmă.

Cînd ne-am ridicat privirile de pe triunghiul de plastic, acum de un alb-mat, Alexander Foreeman continua să-l privească cu o stăruință care nu mai avea un scop anume. Murise.

DRAGA MEA CESY

Mi se pare că asta este cea de-a patra scrisoare pe care ți-o trimit. M-am gîndit că e mai bine să aștern pe hîrtie, cîte ceva, cînd pot, și apoi să-ți trimit totul o dată. Voi scrie în modul acesta un fel de jurnal personal.

A 30-a zi din prima lună.

De o săptămînă mă aflu în așa-zisa perioadă a doua de adaptare. Prima perioadă a fost foarte grea, nu ți-am scris nimic despre asta în celelalte scrisori pentru că oricum nu puteam descrie infernul de aici.

Sîntem trei „cercetători" (așa vrea Bronx să ne numească) pe tot întinsul planetei. Habar n-am unde sînt plasați ceilalți doi, îmi închipui doar că nu stau mai confortabil decît mine.

Mi-a cam pierit pofta să fiu un „pionier". Tu aveai dreptate să mă las de asta. Cesy, iubito, sînt un cobai de lux, atîta tot! Nu sînt pionier pentru că n-am rachetă, pentru că Bronx vrea doar să verifice gradul de adaptabilitate umană în condițiile unei planete infernale. Și, crede-mă, „Singfa" nu e un loc pentru îndrăgostiți.

A 41-a zi din lună.

Am luat-o pe jos spre dealuri. N-am nici un mijloc de locomoție. Oxigenul îmi ajungea doar 4 km. Așa că m-am întors.

A 45-a zi din lună.

Între timp m-am instalat oarecum confortabil într-un fel de peșteră. Rezervele de alimente le-am pus mai sus, într-o nișă în stînci, pentru a le feri de vietățile ciudate care mișună pe aici.

Am pornit iarăși spre dealuri. Unul dintre șoarecii aceștia s-a luat după mine, a mers în spatele meu tot timpul, și apoi a dispărut cînd a văzut că mă întorc. Voia parcă să-mi comunice ceva. Am fost pur și simplu tulburat de privirea lui.

Cu cît mă apropiam de dealuri, zgomotul creștea. MARELE ZGOMOT, singurul lucru de care am fost avertizat! Izolația fonică s-a dovedit inutilă. Aș vrea să mă obișnuiesc cu el și să continui cercetările dincolo de dealuri. Nu pentru Bronx, ci pentru că sînt curios. Ce este dincolo de dealuri? Dincolo de dealuri...

A 2-a zi din a doua lună.

M-am apropiat la cca 10 km de dealuri... le-am văzut mai clar. Sunetele sînt infernale! Lovituri... tobe mari... zgomot de mașinării ciudate... Există ceva acolo, ceva abominabil! Trei dintre șoarecii cu două cozi care populează „Singfa" m-au însoțit. Se apropie ceva rău, Cesy...

A 3-a zi din a doua lună.

M-am trezit cu un gust sălciu în gură. Ochii mei, Cesy... Cred că nu mai văd bine! Pîlpîiri vagi de lumină cîteva ore, apoi un val de o intensitate mare. O lumină portocalie, enervantă îmi inundă permanent pupilele... E îngrozitor! Abia văd ce scriu.

Cesy, aș vrea să termin odată cu experiențele! Ar trebui să vină să mă ridice de pe planeta asta blestemată.

Cesy, cînd mă voi întoarce o să avem bani destui, o să putem călători, o să mergem la cinema, o să facem plajă... Soarele... Soarele blînd al Pămîntului... Cesy, te iubesc.

A 4-a zi din lună.

Trebuie să-ți scriu, Cesy, trebuie să știi... Zgomotul este infernal, văd groaznic, mă dor ochii, senzația de amar e insuportabilă, miroase urît, totul e împuțit... Șoarecii îmi dau tîrcoale. Asta nu e nimic, Cesy... Știi, aveam 1,80 m cînd am

plecat de acasă, acum am numai 70 cm. Și șoarecii ăștia scîrboși care mă ating cu cozile lor ! Și zgomotul infernal, și lumina în valuri pilpîitoare. Mă mai pot oare întoarce, Cesy ?

A 5-a zi din lună.

Cred că e ultima zi în care îți mai scriu. Nu mai pot ține creionul în mînă. Mîinile... Mîinile au numai 3 cm, eu am scăzut la 18 cm, degetele sînt prea mici, devin ghiare... Mă transform... Voi fi un fel de șoarece... Voi avea două cozi... Nu mai am timp să-ți scriu, mă transform prea rapid !

Azi l-am văzut... L-am văzut pe Bronx ! Venea dinspre dealuri, Bronx... Îți dai seama, Cesy ? E nebun ! Planeta asta e domeniul lui. „Singfa" este laboratorul acela secret cu care se lăuda. Oameni transformați în șoareci ! Oare zgomotele acelea ciudate și grele au făcut totul ? Lumina ? Mirosurile ? Fugi, Cesy, fugi departe, se apropie ceva înfrozitor ; oricum, eu nu te mai iubesc, adio, Cesy...

CHITARA CU VISE

De ani de zile, de luni și fremătătoare zile, de zile calde și reci, de zile uscate și albe, totul i se părea incredibil. Totul era un film și o halucinație, un drog pe care îl lua fără remușcări. Să rătăcești zîmbind prin spațiul interminabil, să rătăcești plîngînd, să fugi de tine pentru că de nimeni altcineva nu mai poți fugi. Și să ai nevoie să fugi.

Se pierduse în Univers și călătorea fără țintă de zeci, poate de sute de milenii, și rareori avea curajul să se aventureze în jurul unei planete.

De multe ori era să cadă pe cîte o stea densă, de multe ori a eschivat în fața unui nor de meteoriți. Cine-l mai putea căuta în imensitatea stelară ? Visase toată viața să se elibereze de hazardul local, strîmt, să trăiască într-un hazard universal perfect.

Ultima oară se alimentase cu energie de la o stea roşcată. Scurtul popas îi lăsă răgazul să privească. Revelaţia statorniciei o avu în momentul în care deslusi planetele ce alcătuiau sistemul.

Erau o familie, se învîrteau liniştite în jurul soarelui lor, fără griji, într-o mişcare precisă. O clipă tentaţia îl copleşi, pentru o clipă totul i se păru stabil şi superb. Ar fi vrut să rămînă ; dar numai o clipă. Avea în faţa lui spaţii necunoscute, nevăzute vreodată de fiinţe raţionale. Civilizaţiile nu-l încîntau. Planetele verzui sau galbene cu flori înalte, mlădioase, cu cîmpii albastre acoperite de o iarbă moale, lascivă, nu-l atrăgeau. Căuta acum absolutul : o planetă cu vise. Poate trecuse de mult pe lîngă ea, sau poate nu avea să o atingă niciodată. Dar o dorea.

Prima planetă cu vise pe care o cunoscuse fusese Pămîntul ; nu era planeta pe care se născuse el, era originar din vecinătatea lui „Betelgeuse" — dar îl atrăsese mirajul somnului. Pe Pămînt se dormea şi se visa.

Gusta în vis din fructele copilăriei, se juca inconştient cu pîlpîirile primilor ani de viaţă ; pe Terra putuse să-şi aducă aminte, chiar să retrăiască cele dintîi clipe, putuse să vadă crăiţele de acasă cu ierburile şi bătrînii în jurul curţii, cu zidurile învechite de muzica păsărilor şi filfîitul aripilor lor, cu turnurile ce luau forme ciudate îndată ce tinerii cu glugile albe fluierau în păduri chemîndu-şi iubitele. Visase cum îl mîngîia seara o mînă osoasă, cu unghii prelungi — mîna mamei — cum tatăl prindea meteoriţi în spatele casei, cu plasa de argint fermecată ; visase cum el însuşi prindea meteoriţi, cum se amuza apucînd peştişorii mici şi sclipitori de coadă, cum îi azvîrlea în sus, şi ei dacă aveau noroc căzeau în mare.

Prima dragoste, fata iubită, caleştile de aur în care aveau voie să se sărute şi boschetele de liliac aduse din mările dulci ale planetei se succedau insistent pe ecranul memoriei, în vis.

Mai tîrziu, o tînără din insulele Pacificului îi dărui o chitară şi îi spuse că o chitară ciudată. Dacă un bărbat dormea cu ea alături, visa gîndurile fetei ce i-o dăruise. Şi visele lui, acum, erau gîndurile fetei din Pacific. Ea călătorea mult, era oriunde pe Pămînt. Fotografia şi scria acolo unde oamenii se omorau ; mai existau, din păcate, asemenea locuri...

Îi plăcuse Pămîntul cu norii și oceanele, cu deșeurile și florile lui, îi plăcuse aici pentru că avusese prilejul să viseze. Și lui i-a fost dat să viseze imagini adevărate. Pămîntul-explozie, oamenii-hiene, sunetele șuierate, gropile și grădinile întregi cu flori negre, fără petale.

Niciodată nu va cunoaște, poate, altă planetă cu vise.

Dar nu se va întoarce pe Pămînt.

TREIZECI DE ORE

„Cum va fi ? Ce va fi ?... Ploaia, oare cum arată ploaia ? Ce este vîntul ? Cum sînt munții ? Vreau să văd zăpada, vreau să văd Soarele, așa, de aici !...“

...Acele săreau, executau oscilații rapide, indicatoarele erau încă destul de calme, ecranele negre.

„Birger... Birger îmi spusese cînd eram copil. Du-te, Ian, pe Everest, du-te și vezi jungla, du-te și vezi cascadele.

Birger, tatăl meu,... Aș fi putut să-i spun Pa sau Tati, sau pur și simplu Tată, dar eu i-am spus Birger.

Oare cum arată oamenii care n-au plecat niciodată de pe Pămînt ? Cum le voi părea eu, lor ? Să fii eschimos și să nu fi văzut niciodată sloiuri plutind pe ocean, să fii pasăre și să nu fi simțit niciodată înălțimea !...“

Infonul începu cu voce puternică : patru, patru, cinci-șapte, doi și cinci, șase mii km, presiune normală, flux polar — o stare psihică Ian D.D. : satisfăcătoare... puțin masiv... mai multă concentrare pentru orice eventualitate ; stare psihică Rila Miguel : foarte bună ; cuplat sistemele de frînare, intrați în legătură cu Terra... totul merge normal ; revii peste trei minute ; mulțumesc.

„Rila... calmă, sigură pe sine, senină și aeriană... O bluză albă, un pulover crem... Rila totdeauna egală și subtilă, în orice caz, altfel decît mine. A văzut Pămîntul, îi cunoaște limbile, poveștile, vegetația. Cît de mult ar putea-o iubi un pămîntean ? I-ar putea asculta ca și mine pulsul întregii ei ființe ? I-ar putea clădi castelele din frunze uscate, găsite între pagi-

nile cărților aduse de pe Pămînt, i-ar mulțumi pentru fiecare zi petrecută împreună ? Rila cu trupul ei lung, cu mîinile de balerină. Rila, cu bluza ei albă, puloverul ei crem..."

Becul portocaliu se aprinse brusc, invadă cabina. Sirena țipă scurt, o secundă, tăcu, țipă scurt, o secundă, tăcu, țipă scurt, becul portocaliu pîlpîi, acele delirau, ecranul se umplu de linii orizontale, haotice, teroarea portocalie continua. Fluxul polar scăzu vertiginos... sirena mai țipă de două ori, apoi începu să hîrîie. Rila Miguel își mișca degetele rapid pe claviatura tabloului central ca o dactilografă priceputâ, intrase în panică ; Ian mai privea consternat becul, se urnea greu, făcu un salt, ajunse lîngă Rila. Infonul anunță cu același glas : 3 500 m pînă la contact, orientarea dereglată de șase minute, fluxul scade la minus cinci sute, avarie prin explozie mică la corpul patru V, ATED și START trebuie modificate, măriți stocul de oxigen și scoateți tuburile din dulapurile trei și patru ; stare psihică Ian D.D. : panică, ritm cardiac la limită, contracții musculare, recomand o pastilă Vanicotom ; stare psihică Rila Miguel : panică, erori de percepție ; întrerupeți becul și sirena prin butoanele K și L. Măriți fluxul. Continui : zece, trei-șapte, butonul F zece M trebuie mutat poziția doi, o mie de metri pînă la contact, nouă, patru mii cinci sute... Întrerup !... Treceți în boxa pentru avarie. Înlocuiți rezervoarele de oxigen ! Repet : Ian D.D., recomandă o pastilă Vanicotom. Șapte sute de metri pînă la contact, regiune nisipoasă.

Rila Miguel își împinsese colegul în boxă... Își legă centurile, o zmucitură, boxa se desprinse de corpul navei, parașutele se deschiseră, cîteva secunde, un șoc, al doilea șoc, liniște...

...Nouă minute de liniște... Ian respiră calm. Rila ridicase oblonul dublu și privea afară. Ținea încă tubul de oxigen în contact, Ian încercă să ghicească.

„Munți ? Mare ? Nu, nu ne legănăm, așa spunea Birger, cînd ești pe mare nimic nu e stabil. De ce nu spune nimic fata asta" ?

Încercă să se ridice, îi tremurau încă picioarele, se ridică în sfîrșit, privi. Galben... La dreapta galben, în spate galben, sus albastru. Multă lumină, prea multă... Căută. Îl descoperi. Soarele ! „Nu te poți uita la el. La Soare nu te poți uita, așa e, Birger".

— Asta poate fi Sahara, un deșert. Să ieșim ! O ajută pe Rila, apoi ieși cu cele două rezervoare. Erau prea grele aici. Cîțiva pași. Privi în stînga. La două sute de metri, nava, în flăcări. O trase pe Rila, alergă puțin. Tuburile erau prea grele. Dar sînt pe Pămînt ! Aici e aer ! Uitaseră ! Își scoase casca și-i făcu semn Rilei. Puteau vorbi acum.

— Nava arde, Rila, poate exploda din clipă în clipă...

Gifiia, încercă să alerge. Rila căzu, o trase, un pas, o inspirație, alt pas, o expirație, se înneca. „Pe Pămînt era aer ! Ce se întîmpla ?"

Rila urlă :

— Nu putem respira, Ian, e totuși prea puțin oxigen aici, ne-am obișnuit altfel, trage tuburile ! Acum și-au pus căștile, sîngele s-a încălzit. Ian a transpirat, o trage pe Rila Miguel și cele două rezervoare. Zece metri... patruzeci de metri... o sută de metri...

— Explozia va fi puternică, să ne depărtăm, Ian ! „Glasul ei înfundat, oare cît de tare a strigat ca s-o pot auzi ?" Două sute de metri... Un gînd... O idee, o privire ! Zece ore ! Numai zece ore ! Zece ore de autonomie.

— Cît de mare e deșertul, Rila ?

— Nu știu, poate fi foarte mare. Zece ore !

„Riscul trebuie acceptat ! Oricum, Rila nu poate merge cu mine". Își scoase casca, aruncă tuburile. Trebuiau aduse și celelalte două din boxă. „Explozia, oare cînd se va produce, explozia ? Își ținea răsuflarea și fugea. O sută de metri întoarcere, cincizeci de metri întoarcere... cincizeci de metri întoarcere, deschise gura, gifiia, un pas, doi pași, fără inspirație, fără expirație, va rezista ? „Voi scoate tuburile din boxă, îmi voi pune o cască, voi trage trei guri de oxigen, voi alerga cu rezervoarele înapoi, va fi greu, oare ce face acum Rila ? Mă privește ?"

„Da, Ian, te privesc, precis că te întrebi dacă te privesc, nu vei putea căra tuburile, oricum mi-ai lăsat aici douăzeci de ore de viață, iar eu respir, respir, aici pe Pămînt, la fel ca pe Lună, sau în orice altă parte, respir în spatele căștii, lîngă un tub cu oxigen, nu vei ajunge Ian, explozia te va zdrobi, flăcările au ajuns în dreptul corpurilor cu combustibil, Ian, privește-mă, încearcă să fugi fără rezervoare, poate avem noroc, zece ore e destul de mult, nu mai încerca să aduci aici tuburile, explozia poate fi puternică, totul se poate întîmpla chiar acum, te rog..."

...Două bubuituri, ca una, păsările nu-şi iau zborul, aici nu sînt păsări, nisipul îngălbeneşte cerul, unda de şoc a ajuns acum la Rila, o doboară. Apoi marea linişte a deşertului...

„Poate că Ian zace rănit, poate are nevoie de mine, poate are nevoie de oxigen. Două sute de metri spre boxă, spre Ian. Carne sfîşiată, sînge strălucind, curgînd, Soarele nemilos. Te rog, nici o lacrimă, a rămas un rezervor intact, Ian moare, dar a rămas un rezervor şi foarte multă singurătate. Te rog, nici o lacrimă... Poate nici Ian n-ar fi plîns sau, cine ştie, poate nu ştia de copil, nu cred că a observat. Ce mult ar fi vrut Ian să vadă cascadele, munţii, zăpada... Ian a vrut să-mi dea douăzeci de ore de oxigen, acum am treizeci de ore mai mult şi infinit mai puţin... Mai am treizeci de ore de viaţă..."

„Scîrţîie ceva, douăzeci şi opt de ore... nisipul capătă o nuanţă albicioasă, Soarele îl topeşte, douăzeci şi cinci de ore, firicelele de praf, costumul, dealurile acestea teşite, asimetrice, abrupte şi line pe cealaltă parte şi iar firicelele de praf, mişcîndu-se parcă ar fi cărate de furnici galbene,... douăzeci şi două de ore, nisipul albicios, parcă aş fi scuipat pe el, mai am puţin din primul tub, vreo trei ore, ba nu, două ore... trăiesc oare ?... copilul..."

...Mai sînt două minute. Rila se ridică, trage celălalt rezervor lîngă scaunul improvizat, schimbă legăturile nichelate, strălucitoare. Mai sînt douăzeci de ore. Ore cu oxigen.

„Sînt sigură că ne-au observat, de ce nu vin să ne salveze ?... uite o pasăre, Ian — ridică te rog capul, de ce dracu nu răspunzi ? patrusprezece ore, Soarele s-a înroşit, parc-ar fi Soarele meu. Ian, pune te rog mîna pe Soare, strînge-l tare, dă-mi cîteva lacrimi din nisipul Soarelui, sau acolo nu e nisip ? Soarele lor idiot, iată-l apune, opreşte-l, mi-e frică, s-a făcut frig, ăştia vor să ne îngheţe, Ian, prinde Soarele, ridică-l, vor să ne îngheţe, se fac că nu ne-au observat... copilul, copilul meu şi al tău... nu ştiai, precis nu ştiai, altfel n-ai avea acum nisipul acela vişiniu pe faţă, ăştia de pe Pămînt vor să ne omoare, Ian, te rog, nu te mai preface..."

Noaptea lăsă deşertul să curgă spre Rila, noaptea îmbracă nisipul... Noaptea se urcă încet pe dune, coboară în gropile de lîngă boxă, apoi se urcă iar pe corpul lui Ian.

. . . . . .

„Dă-mi casca Ian, învață-te cu aerul de pe Pământ, aleargă Ian, aleargă spre valuri... oare știi să înoți ?"

Rila răsuflă greu, se trezește, schimbă rapid rezervorul cu oxigen, alte legături, puțin mai strălucitoare, al treilea tub. Încă zece ore.

„Acum aș fi respirat greu, din ce în ce mai greu, totul s-ar fi făcut cenușiu, puțin luminos, o ușoară moleșeală... Rezervorul lui Ian, zece ore de viață în plus, acum aș fi împrăștiat nisipul în jur, n-aș mai fi simțit picioarele, apoi buzele, degetele... Ce-mi pasă că elicopterele se lasă încet, oamenii aleargă spre mine, copilul va trăi, ce-mi pasă de Soarele care răsare, Ian nu-l poate vedea, Ian mi-a dat un rezervor de oxigen, zece ore de viață, mult prea mult, de ce nu-l lasă în pace, Ian nu e mort, Ian glumește și se face că doarme, ce-mi pasă de nisipul auriu și prea sclipitor, lăsați-mă să cad încet spre gîzele gelatinoase, spre dunele de celofan, nu-mi trebuie oxigenul vostru..."

ROBINSONUL SPAȚIULUI

— Ce facem ? Mergem mai departe sau rămînem aici ?
— Nu știu.
— Eu m-am plictisit de atîta umblat...
— Atunci rămînem.

Rîul 1 se cuibări între două stînci, ștergînd cu grijă praful din jur. Apele se revărsară, ducînd cu ele bucăți de gresie spongioasă și pietre prismatice.

— Potolește-te ! clipoci Rîul 2. Hai mai bine să facem un lac. Văd acolo jos o concavitate parcă făcută pentru așa ceva !

Cele două rîuri se îmbrățișară, iar apele roșiatice spumegară, aruncînd în vale un vuiet năpraznic. Un izvor fără minte se desprinse din Rîul 1, aruncîndu-se în crăpăturile stîncilor.

— Nu are nici o ieșire, spumegă Rîul 2, tăindu-i calea.

Apele se liniștiră, stringînd ca într-o menghină stîncile lipsite de vegetație. Peștii, treziți din amorțeala călătoriei, își căutară forma și se lăsară în voia valurilor. Rîul 1 adormise, cînd Rîul 2 îl înghionti.

— Ia privește ce piatră ciudată !

Rîul 2 întinse o mînă de ape și îl apucă pe Robin de mijloc, ridicîndu-l din locul unde-și pierduse cunoștința. Îl strînse puternic, făcînd un ochi de apă.

— Nu cred să fie piatră. S-ar putea să fie pește !

— Îți arde de glume ? întrebă Rîul 2, vuind cît era valea de largă. Las-o baltă !

— Nu e peștele meu...

Rîurile se traseră mai aproape, mirate, cu valurile uriașe, stîrnite involuntar.

— Cum nu e peștele tău ? Atunci, al cui este ?

— Mde, știu eu ? !

— Eu credeam că e piatră. N-am văzut de cînd sînt asemenea pește. Nici nu mișcă... Nu este pește !

— Ba mișcă !

Riul 2 îl așeză cu grijă pe o stîncă mai înaltă, tulburat de mirare.

— Ai dreptate, o fi pește-mutant. În acest caz, trebuie ucis imediat !

— Crezi că peștii-mutanți apar din senin ? Eu îmi cunosc fiecare algă, fiecare structură cristalină... Nu face parte din mine !

— Mda, spuse Riul 2. Nu cred să fie de pe-aici. Cu toate că astăzi formăm un lac, fiecare își are apele sale ; asta nu se poate confunda. Fiecare își are personalitatea lui distinctă ; ar fi risul tuturor apelor să nu-ți cunoști structura !

— Ascultă ! se învolbură Riul 1. Auzi ? Scoate sunete ! Ciudate, dar sunete ! Îl împinse pe Robin către mijlocul stîncii. Un pește nu vorbește astfel, mai zise el. Ce sunete nearticulate ! Oare ce-o fi ?

— Orice ar fi, retrage apele de pe el. Nu vezi că dacă îl atingi, nu mai mișcă ?

— Chiar, așa este. O fi un pește-imobil, pierdut din greșeală de vreun alt rîu ?

— Nu, nu cred. Cum ar fi rezistat fără apă ?

— Eu știam că tot ce e viu, tot ce mișcă, trăiește cu apă !

— Așa credeam și eu, numai că dihania asta face excepție.

— Poate că e mai bine să-l ducem în Oceanul-Sintetizator, pentru analiză.

— Nu mai e nevoie să recurgem la această măsură extremă. Uite cine vine.

— Aaa, dar nici nu-mi vine să cred, strigă Riul 1. E chiar Riul 22. Nu l-am văzut de cînd eram pîrîuri. Am auzit că a ajuns mare !

— Nu e mare, dar a fost propus pentru această funcție... Deține o serie de cunoștințe pe care noi nu le avem. El este singurul care ne poate spune cu precizie ce este broasca asta oribilă !

Între timp, Riul 22 se apropiase cu valuri mari, tunînd de o bucurie sălbatică, la ciocnirea cu fiecare stîncă.

— Vă salut, prieteni ! strigă el. Celelalte două rîuri îi răspunseră la fel de entuziaste și se îmbrățișară, făcînd un zgomot asurzitor. Îmi permiteți să mă alătur vouă și să formăm un lac și mai mare ?

— Vai, cu cea mai mare plăcere, spumegă Rîul 1 și cele trei rîuri se uniră, formînd un lac de aproape 900 de mile pătrate. Făcură schimb de pești și recifuri de coral, cu toate că știau că acest lucru este ilegal. Apoi se liniștiră.

— Privește ce-am găsit, îi arătă Rîul 1 Rîului 22. Acesta vru să-l apuce pe Robin și să-l tragă în apele sale, dar Rîul 2 îl opri :

— Lasă-l, nu-i prieste apa !

Rîul se retrase, apoi scoase din apele sale un con.

— Ce mai e și asta ? se miră Rîul 1.

— Habar n-am. A căzut de sus în apele mele, pe cînd mă odihneam între stîncile din vest. Vedeți ce formă curioasă are ?

— Într-adevăr, seamănă cu un fruct de cuim.

— Seamănă, dar nu este. Are orificii laterale și e din metal. Ce-o fi ?

Nu știau ce să răspundă. Conul trecu din val în val, fu întors pe toate fețele, pipăit cu atenție de cele trei rîuri care nu se mai săturau să-i admire finețea și strălucirea.

— Orice-ar fi, concluse Rîul 22, pare complet inofensiv. Nu mișcă, nu emite radiații, nu taie, nu ucide ! Luă conul și-l aruncă alături de Robin.

— În schimb, noi am găsit ceva care mișcă și emite sunete, zise Rîul 1.

— Vorbești de broasca aceea de pe stîncă ?

— Nu e broască, interveni și Rîul 2. Ți-am spus : scoate sunete și nu suportă apa ! Știi cumva ce este ?

— Nu, clipoci Rîul 22. Am și eu cîteva chestii de-astea la fund, dar nu mișcă ! Și zicînd acestea, scoase cîteva cadavre și le aruncă pe plajă. Robin se trezi. Se frecă la ochi speriat și se ridică cu greutate, tîrîndu-și piciorul rănit. Așteptă ca valurile amenințătoare să se retragă și se apropie de mal. Cercetă fiecare mort în parte, apoi căzu în genunchi, obosit, lîngă trupul inert al logodnicei sale.

— Oh, Ana, ți-a fost dat să mori la milioane de kilometri de Pămînt, înecată în apele unei planete strălucitoare ! Privi spre cer și își acoperi fața cu mîinile, orbit de lumină.

— Ce spune ? întrebă Rîul 1.

— Nu-mi dau seama, răspunse Rîul 22. Sunetele emise sînt asemănătoare cu foşnetul plantelor de uscat, dar alcătuiesc cuvinte de neînţeles. Pariez pe zece peşti-umbre că această fiinţă gîndeşte ca noi... !

— Poate că ar fi mai bine să-l aruncăm în Oceanul-Sintetizator, interveni Rîul 2.

— Nu, să vedem ce face. Uite, se îndreaptă spre fructul de cuim !

Robin se tîrî cu mare greutate pînă la navă şi deschise trapa, apoi pătrunse înăuntru. Valurile se apropiară şi mai mult, încercînd să vadă ce se petrece. Omul stătea aplecat asupra altui trup. După cîteva clipe se ridică şi îl trase afară.

— Unde sîntem ? întrebă celălalt, trezindu-se.

— Nu ştiu, Hert, e o planetă netrecută pe hărţi ! Aparatele de bord au amuţit. Mă bucur că trăieşti. Cum te simţi ?

— Mă doare rău capul. M-am lovit de perete. Ceilalţi ?

— Morţi !

— Şi Sue ?... şi Ana ?

Robin se încruntă şi îşi feri privirea.

— Toţi ! Marea asta roşiatică i-a aruncat pe plajă... Avem totuşi noroc, se poate respira. Nu ştiu de ce, dar am o senzaţie ciudată, parcă m-ar urmări cineva. Poate că e din cauză că ne aflăm într-o lume străină, poate din cauza mării... De fapt, nici nu este o mare, mai degrabă un lac şi apa e bună de băut, în ciuda faptului că datorită culorii, îţi aminteşte de sînge !

Rîurile se retraseră puţin, parcă simţind că omul se teme de ele.

— Ce facem ? întrebă Rîul 2. Îi aruncăm în Ocean sau nu ?

— Stai puţin, zise Rîul 22. Eu încep să înţeleg... Cred că sînt veniţi de pe altă planetă. I-aţi văzut cum se uită într-una spre cer ? Iar foşnetul ăsta e o discuţie, dar pe limba lor.

— Oare ei ne simt prezenţa ? zise Rîul 1.

— Sigur că da. N-ai văzut că arată spre noi cînd vorbesc ? Ce vrei dovadă mai bună ? Ce mi se pare mie ciudat, este faptul că au tot timpul aceeaşi formă... !

— Să ascultăm, propuse Rîul 2, poate reuşim să le deprindem limba. Ar fi o experienţă interesantă pentru noi !

Apele se liniştiră. Nu se mai vedea nici un val. Totul încremenise.

— Privește, strigă Hert uimit, parcă a înghețat. Mi-e frică ! Visez sau...

— Foarte straniu, observă gînditor Robin. E foarte cald, n-avea cum să înghețe. Hm !

Hert se apropie și își cufundă mîna în apă, apoi și-o retrase repede.

— Nu-i a bună, spuse el și se îndreptă spre navă, făcîndu-i semn lui Robin să-l urmeze.

— De ce te sperii, zise acesta, monștrii de pe Inn nu te-au înspăimîntat atît de mult !

— Aceia erau un pericol direct, de care știam în orice clipă.

— Vezi ? Poți să știi ce este periculos sau nu ?

— Nu, dar trebuie să ne ferim !

— Să ne ferim ? Într-o lume ostilă, chiar tu însuți poți să-ți fii dușman. Poate că tot ce vedem acum nu sînt decît simple iluzii !

— Chiar dacă ai dreptate, eu nu risc. Cît combustibil mai avem ?

— Destul, dar cum aflăm care este soarele nostru ? Pilotul-robot e distrus, aparatele de orientare moarte. Putem nimeri pe o planetă și mai ostilă. Cel mai bun lucru este să așteptăm una din navele ce trec spre Orion.

— Să stau atunci cînd pot să mă mișc ? Nu, asta n-o fac ! Mergi ?

Robin se încruntă și pe moment nu răspunse. Într-un tîrziu spuse :

— Nu, pleacă singur !

Hert intră în navă și porni motoarele. Robin îl urmă, își luă cîțiva saci cu alimente și o lopată, apoi părăsi racheta. Se apropie de morți, căutînd din ochi un loc potrivit. Privirile îi fură din nou atrase de marea roșiatică ce începuse să miște, făcîndu-l să fie cuprins de un presentiment funest.

— Ce se aude ? Ce-i cu zgomotul ăsta ? întrebă Rîul 1.

— L-am mai auzit, îi răspunse Rîul 22, atunci cînd corpul acela a căzut din cer. Văzură nava ridicîndu-se încet, pe o traiectorie tangentă la planetă.

— Să-l prindem, strigă Rîul 1, făcînd bulboace de supărare.

Rîul 2 ridică un val și acoperi conul, trăgîndu-l spre sine.

— Îl vom arunca în Oceanul-Sintetizator, mai zise Rîul 1, azvîrlind nava cu putere spre Rîul 22.

Robin văzu spirala de ape mai înaltă decît cel mai fantastic lucru imaginat de om și înțelese totul. Două lacrimi îi apărură în ochi. Înfipse cu ură lopata în nisip. Încă mai avea în minte imaginea navei cuprinsă de ape. „Prostul", murmură el și acest cuvînt i se derulă pe scoarță mult timp.

Apele se retraseră de lîngă stîncă și cele trei rîuri își luară rămas bun. Făcură ochiuri de apă și mai cercetară încă o dată ființa, apoi se depărtară. Își săpară cîte o matcă și se revărsară cu zgomot, ducînd cu ele pești, alge, rădăcini și pietre cubice, culese pe drum. Omul privi îngrozit această uriașă forță și se trase involuntar înapoi. În fața lui se desfășura acum imaginea unui pămînt sterp, lipsit de orice formă de vegetație, pămînt ale cărui margini, oricît încercă, nu reuși să le cuprindă cu privirea.

SINTETIZORUL

La început prezența sa în orașul nostru a trecut neobservată. A coborît din tren, în zorii unei zile de vară toridă, îmbrăcat într-un costum sport din loc, ținînd în mîna stîngă o mică geantă „Diplomat". „Hei, domnule, aveți un foc!?", a strigat după el Mick, unul dintre obișnuiții celor două circiumi din centru. „Desigur", a zîmbit străinul și i-a aprins țigara.

Și-a luat geanta și s-a depărtat cu un mers leneș și necontrolat. Nici prin gînd, cred, nu i-a trecut atunci lui Mick cîtă tevatură va provoca acest exemplar al speciei umane într-un mic oraș din California, cum este al nostru. Cu ochii după un taxi, care nu mai apărea, omul a nimerit în frizeria gării unde s-a bărbierit, a ascultat atent pe unul și pe altul, a lăsat cel mai gras bacșiș din istoria acelei frizerii și a ieșit fluierînd, bineînțeles, o melodie din nord, de loc pe placul nostru, al sudicilor.

Ducea cu el cam o treime din tot ce s-ar putea întîmpla într-un orășel tipic american. La ora micului dejun șoferii nu se deranjează să mute din gară în centru un tip care mai și mi-

roase a străin. „Uite la ăsta, se pare a fi spus Herbert, un șofer bătrîn, nu e de prin locurile noastre ; nu poartă pălărie. O să-l găsească damblaua de cald !"

„Are cap tare ca toți nordicii, dar să vedem cum o să-i priască plimbarea, a răspuns un altul".

Discuția a continuat astfel pînă spre prînz, timp în care nordicul se îndrepta cu pași grăbiți către centru, asudînd abundent. A fost văzut intrînd într-o serie de magazine și dughene, dar cel mai mult a zăbovit în tutungeria doamnei Enrieta, o mulatră grasă cu față de copil.

— Bună ziua, a zis străinul, după ce a închis cu grijă ușa. Numele meu este Albert Snowhead și sînt din Seattle.

— Enrieta, s-a înclinat femeia. Ce doriți ?

— Aș vrea să cumpăr lame, dar, știți, am nevoie de foarte multe.

— Desigur, a răspuns ea. Cu bani puteți cumpăra orice.

— O.K. !, a zimbit Albert... Unde se poate înnopta în acest oraș ?

— La hotel „Lămîia". Au camere libere sau, mai exact, au toate camerele libere. Acolo vă voi trimite și pachetele cu lame.

Omul a mulțumit, a plătit pînă la ultimul cent și a ieșit.

Peste cîteva minute, telefonul hotelului amintit suna violent. Abia după ce și-a făcut dușul, proprietarul a catadixit să ridice receptorul :

— Mda, a răspuns el.

— Enrieta la telefon, a urlat mulatra.

— Bună dimineața, buclă blondă, s-a maimuțărit proprietarul.

— Ascultă, Sammy, vezi că vine la tine un nordic foarte trăsnit...

— Dar, scumpa mea, toți nordicii sînt trăsniți. Și e normal ca un nordic să tragă la hotel, că nu cunoaște pe nimeni... Zi mai departe !

— Tipul se numește Albert Snowhead...

— Ha, ha, ha, a rîs Sammy dîndu-și pălăria pe ceafă. Nu i-ai spus că pe aici poate să rămînă fără cap ?

— Nu mi-am permis ; e un tip foarte sobru...

— Sobru sînt și eu cînd nu rîd. Altceva ? !

— E plin de bani și duce cu el o geantă „Diplomat". În plus, nu poartă pălărie și are un hobby : lamele de ras. Mi le-a cumpărat pe toate și alt magazin de lame în oraș nu avem.

— Ha, ha, ha, ha, a rîs proprietarul în continuare. E mai mult decît necesar. Un cal mai breaz nu cred să găsești pînă în Idaho. Nu i-ai spus să-și ia pălărie, că i se topește tărtăcuța ?

— Nu mă mai bîrîi la cap ! Sînt îngrijorată. Pînă obțin alte lame, trece o lună. Concurența vinde lamele cu aparate cu tot la un preț apropiat ; nu-mi convine.

În glasul femeii vibra frica pentru ziua de mîine a micului negustor de pe toate meridianele.

— Societate de consum, ce vrei, a răspuns Sammy condescendent. Eu, unul, nu am nevoie de lame pentru că nu am de gînd să-mi dau barba jos. Hai, la revedere ! Mă duc să schimb cîteva afișe. Dacă zici că ăsta are bani, mai umflu cîțiva cenți, de ici, de colo.

În acest timp, străinul trecea cu pas leneș, se uita la vitrine, făcea diferite comenzi, plătea și lăsa aceeași adresă : hotel „Lămîia". Singurul care l-a refuzat a fost Tom Brady, băcanul.

— Nu ți-e rușine, domnule, să-mi ceri mie să-ți vînd toate lămîile pe căldura asta ? !, s-a răstit el. Și apoi, mai vrei să ți le trimit și la hotel „Lămîia", să-i fac reclamă banditului ăla de Sam Murphy ? !

— Ce s-a întîmplat ?, a intervenit șeriful, care se afla acolo ca din întîmplare.

Povestindu-i cum stau lucrurile, după lungi tratative, Albert a reușit să cumpere jumătate din lămîile băcanului la un preț majorat. A mulțumit celor doi, a dăruit o pungă de tutun de pipă șerifului și a intrat la domnișoara Emy, proprietara atelierului : „Confecții și lenjerie".

În orașul nostru, cu mult timp înainte, veștile se transmiteau din om în om cu o viteză uluitoare. Această viteză s-a mărit odată cu introducerea telefonului și a atins paroxismul la venirea lui Snowhead în oraș. Telefoanele au început să zbîrnîie, iar veștile despre milionarul excentric se succedau cu repeziciune. Din cinci telefoniste, patru și-au dat demisia, iar ultima a rămas deoarece, avînd un picior mai scurt, nu ar fi angajat-o nimeni în altă parte.

Poliția a fost pusă în alertă : bancnotele au fost cercetate pînă la una pentru a se vedea dacă sînt false, au fost cercetate toate dosarele secrete și pozele criminalilor urmăriți de Interpol, dar nu s-a găsit absolut nimic. S-au cerut atunci informații despre numitul A. Snowhead și s-a primit următorul răspuns cifrat : „Veți avea informațiile necesare în timpul cel mai

scurt". Asta i-a făcut pe polițiști, în frunte cu șeriful, să răsufle ușurați, atît de ușurați, încît au consumat toată rezerva de whisky a poliției locale, destinată oaspeților de seamă.

Sam, proprietarul hotelului, a fost informat prompt despre viitorul său locatar. A primit banii pe o lună înainte, a angajat un agent pe cheltuiala primăriei, a descuiat o cameră la ultimul etaj și s-a trîntit apoi plictisit într-un fotoliu de paie așteptînd musafirul. Deoarece acesta nu se arăta, Sammy și-a îndreptat ochii către un punct al tavanului și a adormit sforăind zgomotos.

În acest timp, Albert continua tratativele cu domnișoara Emy pentru 200 rochii, 74 costume bărbătești, 1 456 jupoane, 10 chiloți de baie și trei corsete. Dîndu-și ochii peste cap, proprietara a făcut bonul și l-a întins cu un gest delicat și semnificativ cumpărătorului. Acesta l-a luat, corect, și l-a pus alături de bani și celelalte bonuri în geantă, apoi a salutat și a ieșit.

Deoarece se făcuse cald, iar balotul cu pălării trebuia să-l primească la hotel, Albert s-a hotărît să sisteze cumpărăturile pe ziua aceea.

— Bună ziua, domnule Snowhead, l-a întîmpinat Sammy sărind tinerește din fotoliul său. Cum vă place la noi ?

— Foarte frumos. Poate puțin cam cald, dar frumos, a zîmbit străinul.

Proprietarul a făcut formele de închiriere, i-a trecut numele în registru și i-a întins cheia.

— Aștept cîteva pachete din oraș, s-a întors străinul. Iată aici lista. Fii dumneata bun și dă cîteva telefoane ! Doresc să-mi fie aduse în cameră.

Sammy a ridicat din sprîncene, dar n-a zis nimic.

În acea zi a telefonat în peste cinci sute de locuri, iar Albert a primit la el în cameră tot atîția comisionari care veneau cu autocamioanele pline și plecau cu ele goale. În acest fel, s-a împrăștiat vestea că milionarul se ocupă cu vrăjitoria. Argumentele curgeau pro și contra, dar balanța se înclina în direcția celor care susțineau ideea. Atîtea tone de mărfuri, valorînd atîtea mii de dolari, nu pot să încapă într-o cameră de numai șase metri pe opt. Și totuși, acesta este adevărul : coletele se transformau în fum.

Dimineața, Albert Snowhead făcea un duș, se bărbierea, își lua costumul de doc și geanta „Diplomat" și pleca la piață, proaspăt și surîzător. În plus, nu avea decît o pălărie de pai a cărei utilitate o putea vedea de la o milă chiar și un cal orb.

Cumpăra absolut tot ce-i trecea prin minte, lucruri utile sau inutile, în perfectă stare sau puțin uzate, și plătea pe loc. Din acest punct de vedere, avea o aprobare de la șerif, contravaloarea pachetului de tutun și a cîtorva sticle de whisky, și aprobarea primarului, contravaloarea a cine știe căror lucruri. Cu această ocazie, s-au îmbogățit toți oamenii din oraș, de la ultimul vagabond pînă la cel mai mare director de supermagazin. Oricine avea ceva de vîndut, era omul lui Snowhead.

Rafturile și magaziile au început să se golească, mărfurile luînd aceiași direcție : camera străinului. În lipsa lui, poliția făcea dese percheziții, soldate toate cu eșec : camera era la fel de goală ca la început. Singurul lucru demn de atenție era dosarul de pe măsuță, grosimea acestuia crescînd tot mai mult.

După cincisprezece zile, entuziasmul locuitorilor noștri a început să scadă. De data aceasta aveau bani, dar nu mai aveau ce să cumpere. Produsele alimentare cele mai căutate au dispărut primele. Orașul fiind izolat de alte așezări omenești, livrările se făceau încet ; dacă se făceau, deoarece hîrtiile fiind multe, greșelile erau iminente. Două transporturi s-au pierdut în New Mexico, cinci în Alaska și unul a ajuns tocmai la Marsilia. Locuitorii rămași, după un exod de cîteva zeci de mii de oameni, au început să vadă cum se întinde mizeria. Comerțul era la pămînt, transporturile la fel, deoarece tot ce avea patru roți fusese luat de cei plecați.

În timp ce totul se degrada, Snowhead își vedea de treaba lui : cumpăra și strîngea bonuri. Spre camera lui mergea tot ceea ce mai rămăsese : ambalaje, cutii, cărămizi și bîrne de la magazinele pe care le desființase ; totul se transforma în aer sau cel puțin așa credeam noi.

Poliția a primit între timp informații despre individ ; nu era milionar, ci contabil la Abdulah Electric Company, om cinstit, muncitor, posesor al unei importante sume de bani, în acel moment în concediu de odihnă undeva prin California. Și acel „undeva" s-a întîmplat să fie tocmai orașul nostru. Asta i-a lăsat pe toți, inclusiv polițiștii, cu gura căscată. Pentru moment, deoarece spiritele au început să fiarbă. Poliția a făcut o percheziție minuțioasă și legală de astă dată, dar nu s-a găsit decît o jucărie cu cîteva zeci de butoane și o pungă plină cu sfere, cuburi, conuri, prisme minuscule divers colorate.

— Vă rugăm să părăsiți imediat orașul !, s-a răstit șeriful. Populația este întărîtată de ceea ce ați făcut și s-ar putea să aveți neplăceri.

— Dar mai am două zile de stat, a protestat Albert. Am plătit doar.

— Treaba dumneavoastră ; noi nu răspundem...

După exact două zile, însoțit de șerif și doisprezece polițiști, Albert Snowhead se îndrepta spre gară privind soarele încîntător al ultimei sale zile de concediu.

— O să fie o zi frumoasă, a zîmbit el... Mi-a plăcut foarte mult. Soare arzător, străzi curate, cer senin...

— Hmm, a răspuns șeriful înmînîndu-i biletul de tren.

— Uite, am aici un dar pentru dumneata, a continuat străinul să zîmbească prostește. A scos din geantă punga cu sfere și cuburi, jucăria electrică și un plic.

Șeriful a ris forțat :

— Ce să fac eu cu drăciile astea ? Dacă voiam, puteam să le salt la perchiziție. Auzind de perchiziție, lui Albert i-a înghețat surîsul.

— Iată ce vei face, a continuat el, făcîndu-se că nu a auzit. Iei acest dispozitiv și apeși pe al doilea buton de sus din stînga, pe diagonala asta roșie. Desfaci apoi plicul și citești. Ai grijă, punga o așezi la cel puțin 150 de picioare, de preferință într-o vale, undeva, sau pe o cîmpie. Vei vedea ce se întîmplă.

— Hmm, a zis șeriful privind mulțimea de curioși, dacă e o bombă ?

Nu a reușit să mai audă ce spunea străinul. Trenul se pusese în mișcare ducînd cu el cea mai mare calamitate care s-a abătut vreodată asupra orașului. Și astăzi, după atîția ani, cînd s-a înlăturat orice urmă, numele Snowhead se rostește cu teamă ca și cum un blestem s-ar putea repeta întocmai.

A trecut mult timp pînă cînd șeriful s-a hotărît să apese pe butonul indicat. După ce și-a fumat pipa și a ascultat ultimele noutăți, dacă noutăți s-ar putea numi bancurile proaste ale șefului de gară, s-a ridicat urmînd punct cu punct instrucțiunile primite. A apăsat cu teamă pe butonul indicat, apoi a clipit des. În fața noastră se ridica un munte de lucruri și alimente, practic, tot ce cumpărase Snowhead. Un oraș, claie peste grămadă : conserve, ciorapi de damă, sute de torturi, banane, spreiuri, gîște, vii sau moarte, vite, un elefant, bîrne, piei tăbăcite sau nu, cojoace, ghivece cu flori sau fără, flori de plastic, cactuși, un haos de obiecte însuflețite sau neînsuflețite, utile sau nu, o amalgamadă de sfîrșit sau început de lume. Cîteva case fuseseră rase de pe fața pămîntului prin expansiunea acestui munte caraghios și, în același timp, diabolic. Oamenii

care treceau pe stradă se zbăteau să iasă la suprafață urlînd sfîșietor. Știu că mi-au căzut ochii, în prima clipă, asupra unei femei înotînd într-un val de frișcă și m-a pufnit rîsul. Un rîs trist. S-au înregistrat numeroase decese și cazuri de rănire gravă, dar nici spitalul, nici agenția de pompe funebre nu mai funcționau.

— Doamne, ce calvar !, a urlat un polițist.

Șeriful s-a uitat la el lung, apoi a aruncat cît colo jucăria metalică zdrobind-o cu picioarele și înjurînd de mama focului. După ce s-a convins că nici un circuit nu mai este întreg, a plecat fără să scoată un cuvînt împreună cu polițiștii săi, uitînd să citească scrisoarea străinului.

SEARA SOSIILOR

MOTTO :

Fii bun cu timpul și ferește-te de tine însuți !

Andrei se apropie de casă cu pași leneși. Nu se grăbea niciodată. Privi ca de obicei să vadă dacă Bercu, vecinul său, e acasă, dar lumina era stinsă, așa că își continuă drumul. Intră în curte și împinse poarta cu putere ; aceasta scîrțîi prelung. Rămase o clipă nemișcat privind nămeții ce se adunaseră lîngă scară. „Azi n-a nins, se miră el. Ce-o fi cu zăpada asta ? Poate a nins și n-am observat. În orice caz, trebuia să o curăță cineva din casă, nu să mă lase pe mine să le fac pe toate. «Andrei, fă cumpărăturile, Andrei, degajă zăpada, Andrei în sus, Andrei în jos». M-am săturat". Descuie și pătrunse în hol, așezîndu-și trusa cu scule pe măsuță. Nu observă că lîngă ea se găsea una identică, deoarece Ana, soția lui, îl și luă la rost :

— Unde ai întîrziat atîta ?

— Am avut ședință de sindicat.

— N-ai avut și ieri ședință ? De ce minți ?

— Sînt obosit și mort de foame, iar tu îmi vîri pe gît întrebări stupide, se supără Andrei.

— Iar ai băut. Cît ai luat la lichidare ?

— Ce lichidare ?

Ana nu mai zise nimic. Știa că, dacă a băut ceva, nu are cu cine se înțelege. Întinse în liniște masa, apoi se așeză.

— A cumpărat Maria lame ?, rupse Andrei tăcerea. Nu m-am bărbierit de ieri.

— Te-ai bărbierit azi-dimineață. Lame a cumpărat ieri. Altă dată să bei mai puțin și să-ți păstrezi mințile. Andrei își pipăi barba, rasă de curînd, și făcu ochii mari.

— Hm, zise, să mă omori și tot nu-mi amintesc.

— Lasă asta ! Zii mai bine dacă ai luat lichidarea ! ? Sîmbăta se ia totdeauna salariul, iar voi trebuia să-l luați de ieri.

— Nu există. Se aude că nu au bani în bancă.

— Așa ai spus și ieri. Pe cine duci tu cu vorba ?...

Se auzi ușa de la intrare. După un timp intră și Maria, fiica lor.

— Bună seara ! Dar de ce sînteți așa abătuți ? Ninge atît de frumos ! Ia priviți ! Parcă ar fi Anul Nou... Se așeză la masă și începu să mănînce cu mișcări repezi. Andrei se ridică și trecu în dormitor. Ana puse vasele murdare în chiuvetă și ieși. Maria continua să mănînce, aruncîndu-și ochii pe ziarul din ziua respectivă.

Telefonul sună violent. Maria nu se grăbi. „Cine să telefoneze la ora asta ? O fi Bercu ; ăsta are toată ziua chef de petrecere". Intră în hol și ridică receptorul.

— Alo, se auzi o voce, spune-i lu' Ana că sînt beat și nu am cum să vin acasă !

Pe Maria o surprinse vocea, atît de asemănătoare cu cea a tatălui său. „Dar ce cauți acolo ?" se gîndi să întrebe, apoi zîmbi.

— Cine sînteți dumneavoastră ?

— Gingis-han, năroado ! N-auzi ce-ți spun ? Zi lu' Ana să ia un taxi din centru și să vină după mine ! Sînt la restaurantul de pe strada Crinilor, la numărul șapte. Pe aici toate autobuzele s-au retras ; nu mai circulă nici musca... Maria se enervă și trînti receptorul.

— Cine era ?, strigă Ana din celălalt capăt al coridorului.

— Un bețiv. Zicea să iei un taxi și să te duci după el pe strada Crinilor. Cred că pe tata îl căuta... Ana rise și intră din nou în dormitor.

— Cine era, Bercu ?, se interesă și Andrei, ridicîndu-se într-un cot.

— Nimeni. O greșeală.

Andrei se întoarse cu fața la perete și adormi sforăind ușor. Ana stinse lumina și se strecură sub plapumă.

Maria se așezase din nou la masă, continuînd lectura ziarului și mestecînd liniștit. Auzi tropăituri în curte, poarta scîrțiind și pocnind sec, apoi o cheie învîrtită în yală. „Cine o fi ? În afară de mine și părinți, nu mai are nimeni cheia de la intrare, îi fulgeră prin creier !“ Tresări și alergă în hol.

— Nu ți-am spus să trimiteți un taxi ? !, zbieră acest al doilea Andrei. Își agață palonul în cuier, lîngă unul asemănător, apoi izbucni în ris văzînd și două truse identice. Am făcut-o lată rău de tot. Văd deja dublu. Brrr ! Ce frig am tras !

— Unde ai fost ? bîgui Maria.

— Nu ți-am spus ? La restaurantul de pe strada Crinilor. V-am spus să trimiteți un taxi. O să fac un tărăboi de o să vă meargă fulgii ! Unde e Ana ?... Dădu buzna în bucătărie și se așează la masă.

— Pune-mi să mănînc ! Sînt mort de foame ; am băut cam mult. Să-l fi văzut pe Bercu... L-am lăsat acolo.

— Dar ai mai mîncat o dată !

— Am mîncat pe naiba. Dar ce-mi dai aici ? Astăzi ați gătit sos de roșii cu friptură, dar unde e vinul ? Adu vinul. L-am cumpărat chiar eu azi dimineață. Ce, nici duminica nu am voie să mă simt bine ? spuse căutînd în cuptorul aragazului și prin frigider.

— Nu ai cumpărat nimic. Astăzi nici măcar nu e duminică. E sîmbătă. Și ce căutai pe afară ? Ești somnambul ? Pot să-ți jur că după ce ai mîncat te-ai dus la culcare, nicidecum afară. Păreai destul de treaz.

Lui Andrei îi căzură ochii pe ziar.

— Cel de azi n-a venit ?

— Asta-i ziarul de azi, răspunse ea tresărind.

Afară se auzi scîrțîitul porții, apoi declicul cheii întoarsă în yală.

— V-am spus de atîtea ori să ungeți balamaua de la poartă, răzbătu pînă în bucătărie o voce puternică.

— Ce-am zis ? se sperie cel din bucătărie ?

— Doamne, nu ești tu, tată ! Nu vorbești tu ! răspunse Maria, aproape țipînd.

— Cum nu sînt eu ! se miră acesta, plimbînd liniștit lingura prin farfuria cu supă.

Maria nu mai avu timp să răspundă deoarece un al treilea Andrei apăruse în cadrul ușii.

— Ce se întîmplă aici ? întrebă acesta.

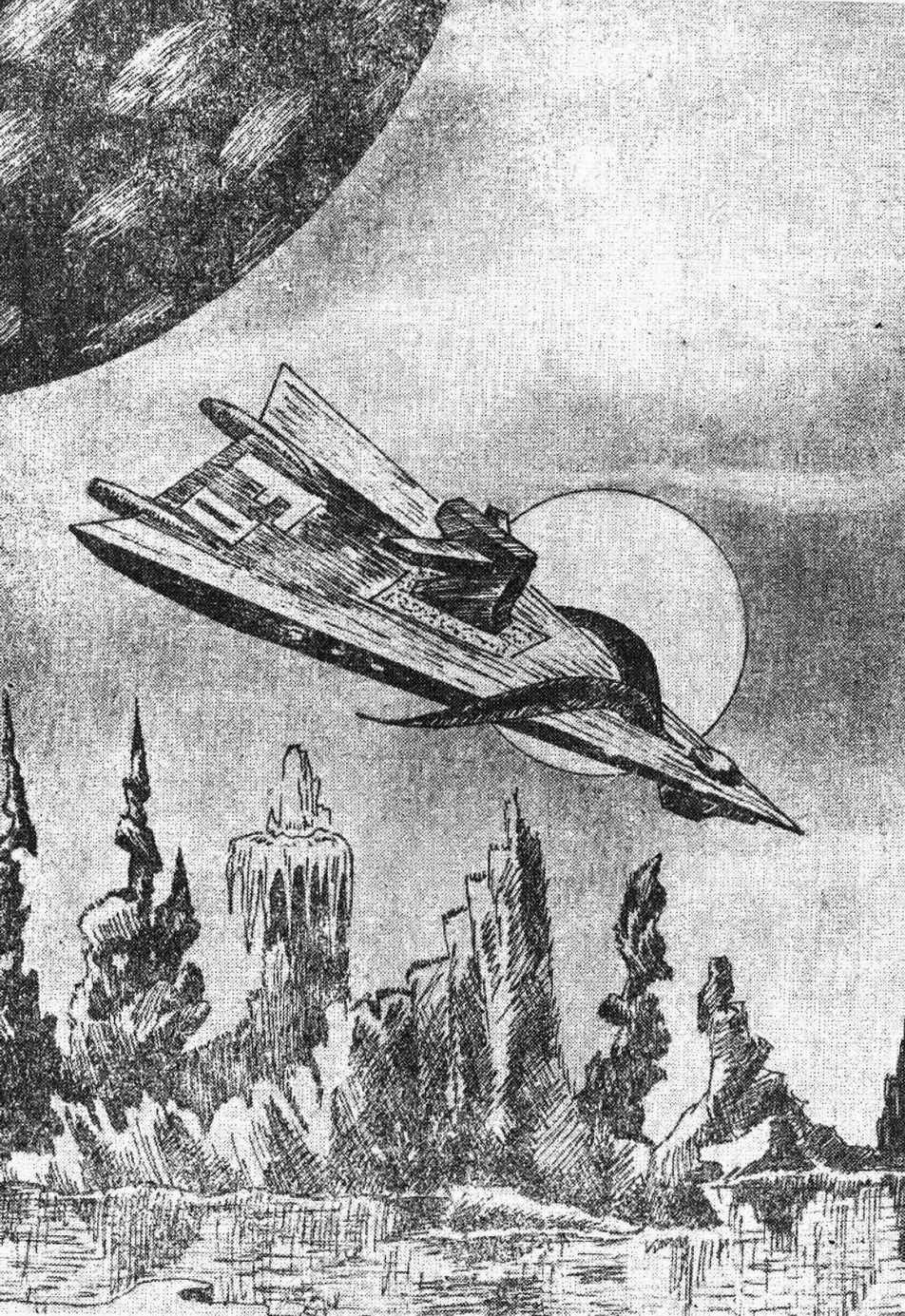

Maria voia să spună ceva, dar nu putu să scoată decît niște cuvinte nearticulate. Privea și nu putea să înțeleagă. Cei doi se priveau la rîndul lor în tăcere. Trezit de gălăgia produsă, primul venit se ridică din pat și-și luă papucii.

— Unde te duci ? îl întrebă Ana, trezită brusc din somn.

— Am auzit gălăgie. Cred că a venit cineva pe la noi. Culcă-te !

Ieși din cameră și se îndreptă cu pași tîrșiți spre bucătărie. Deschise ușa, încercă să se acomodeze la lumină apoi îi văzu pe cei doi. Cel de al treilea Andrei mușca dintr-un sandviș, iar cel de al doilea continua să plimbe prostește lingura prin farfuria cu supă.

Maria aștepta cu spatele lipit de perete să vadă ce se întîmplă. În aerul stătut al bucătăriei plutea amenințătoare ideea apariției unui al patrulea, al cincelea Andrei iar așteptarea se prelungea la nesfîrșit.

ZIUA ZBORULUI

1

— Și capătul ?

— Nu există capăt. Mlaștina e întotdeauna și pretutindeni. Așa e firesc. Toate planetele vii sînt așa. Stelele însele nu-s decît imense mlaștini de foc. Ține minte ! La început a fost mlaștina, din ea și în ea existăm noi, iar la sfîrșitul sfîrșitului ea va fi. Și după aceea încă...

— Am auzit o poveste care spunea că departe, mai departe decît orice închipuire, există o margine. Acolo, mlaștina ar curge în cer...

— E o prostie, cea mai mare prostie ! E o erezie nebunească ! Că cerul curge în mlaștină, asta da. Dar cum să încapă ceva nesfîrșit într-un loc atît de mic ? Cerul e doar deasupra, o pojghiță subțire. Mlaștina e peste tot : dedesubt ca și deasupra, pretutindeni în jur.

2

Zilele treceau tot mai repede, unele după altele, unele peste altele, rostogolindu-se pe deasupra mlaștinii. Părea că totul e mereu la fel, că nimic nu se schimbă înăuntru și înafară, dar, pătrunzînd miezul cleios al faptelor, înțelegeai că în spatele lor, tîrîndu-se greoi și mișcînd toate cîte sînt, se ascundea timpul.

Erau, pierdute în aburii amintirii, zvîcnind somnoroase, întunericul și căldura moale a începuturilor. Era orbecăirea informă în miezul umed-fierbinte al mlaștinii, cînd, împingîndu-se unul în altul, se căutau cu ventuze avide, curioase, ne-

sigure, mîngîietoare, pipăindu-se prin întuneric. Fără nici cea mai mică oboseală, erau mereu ghiftuiți, căci înfulecau neîncetat din stîrvurile macerate ce fermentau împrejuru-le și pe care și le smulgeau, clefăind pofticioși.

Era, după aceea, ascensiunea înceată și șovăitoare prin nămolul colcăitor, zbaterea leneșă a vecinilor de culcuș și mîngîierile lor plăcut-viscoase. Odată cu fiecare nouă vîrstă se tîrau tot mai sus. N-ar fi putut rămîne pe loc : cei de dedesubt îi împingeau orbi și nerăbdători și dușmănoși. Trebuiau să le lase lor locul moale, abia încălzit.

La rîndu-le, trăgîndu-și cu greu trupurile grase și tremurătoare, îi împingeau pe cei de deasupra lor, repezindu-se lacomi să le ia locul.

Mîncînd fără încetare și iarăși mîncînd și mîncînd, horpăind prin mlaștina călduță cu ventuzele lor flasce urcau mereu.

Urcau.

3

Și, deodată, era lumina. Orbiți de flăcările purpurii și oranj și mov ale zilei, rîiiau fericiți, tăvălindu-se pe fața buboasă a mlaștinii. Viermuiau neliniștiți încolo și-ncoace, adulmecînd cu nările larg deschise aerul și miile de mirosuri tulburătoare și necunoscute.

În zori, se repezeau, mereu înșelați de strălucirile palide, să înghită curcubeele șovăitoare ce străpungeau cețurile. În lumina de miere a amiezei, ce le încălzea, gîdilîndu-i, pîntecele revărsate, pluteau toropiți de plăcere și lene. Înserările coborau pe furiș, căutîndu-i în culcușuri ca să-i înfioare cu crepusculare și neștiute atingeri.

Noaptea, singuri sub stelele îndepărtate și reci, tremurau ascultînd zgomotele fără nume și fără chip ce pluteau pe spinarea lucioasă a mlaștinii. Se pipăiau prin vata incertă a ceței, căutîndu-se, încolăcindu-se strîns, ca să nu se piardă unii de ceilalți : doar împreună se puteau simți în siguranță în mijlocul umbrelor rătăcitoare.

Atunci începeau poveștile.

4

Se rotesc, se rotesc, pînă ce totul începe să se rotească și atunci, tot ceea ce este se face o mlaștină diafană de lumină

și dulceață, în cercurile care dănțuie și dănțuie. Au cozi lungi, ce le flutură în vîntul curat al zorilor ; au piscuri de jar și au ochi din picături mici-mici de lumină. Și mai au, întinse, fîlfîind melodios, deschise peste marginile cerului, aripi subțiri, prelungi, prealimpezi. Trupurile lor în zbor închid la infinit cercuri, iar cercuri, mereu cercuri.

...Drumul e lung. Pentru cei mai mulți, nesfîrșit. Dincolo de ceea ce știm, se întinde mlaștina sfîșietoare a pustiului. Și dincolo de pustiu, tot pustiul. Iar și mai încolo, nimic. Doar la capătul drumului, lumea renaște. Pînă acolo, pîndesc din ascunzișuri viclene, fără număr primejdii cumplite. Dar cine va merge, va fi ! Pe fața ascunsă a planetei ! Acum ! Acolo, în mlaștina de lumină, se rotesc neîncetat păsările de lumină, care au fost cîndva viermi ca noi. Numai cine trece dincolo, va reuși ! Va fi ! El, numai !

5

Nu mai aveau liniște. Grohăiau scuturați de pofte și de dorință. Se zvîrcoleau înnebuniți de nerăbdare. Tremurau nehotărîți.

Și atunci sosea ziua aceea. O așteptaseră fără încetare, o visaseră mereu, o știau dintotdeauna, dinlăuntrul lor. O simțiseră venind prin aburii fetizi ai mlaștinii, o simțiră căutîndu-i cu tentacule lunecătoare, strecurîndu-le în sînge șoapte, îndemnîndu-i, făcîndu-i să clocotească, să se smulgă, să se tîrîie gîfîind, fără odihnă, zi și noapte, mai departe, mereu mai departe, departe...

Dincolo de apele putrede, fură nămolurile. Dincolo de ele, ierburile arse. Pe urmă, piatra. Și, mai încolo, doar lamele fine și tăioase ale pustiului.

6

Mulți rămaseseră deja în urmă, încovrigați și țepeni, cu mlaștinile morții în priviri. Vedea bine că erau din ce în ce mai puțini și mai obosiți. Dar cei puternici aveau să ajungă dincolo ! Cei care știau să lupte ! Numai ei ! Cînd nu mai avu nici o rezervă, își potoli foamea și setea din cadavrele uscate și zbîrcite, presărate pe cale. Dar nu se opri : nu trebuia să se

oprească ! Răbdă focul și gheața. Fu lovit și lovi. Fu mușcat și mușcă. Dar supraviețui ! Căci ghicea printre oglinzile înșelătoare ale oboselii, simțea parcă tot mai clar, pulsînd înlăuntru-i, pasărea de lumină care se năștea.

Printre fantasmele oribile ale pustiului, înaintau fără răgaz. Într-o zi, ridicîndu-și ochii, zări însă, cu priviri împăienjenite, în trupul devenind tot mai transparent al tovarășului de drum, crisalida luminoasă : cu capul băgat sub aripă, tresărind prin somnu-i încărcat de vise de aur, pasărea din celălalt creștea tot mai limpede. Și atunci știu că trebuie să-l gonească, să-l calce în picioare, să-l sfîșie și să-i sugă zeama amară și stearpă. Și știu că el va ajunge. Va fi !

7

Văzu capătul, dar nu crezu. Le văzu, dar nu îndrăzni să creadă. Erau iarăși doar mirajele pustiului, hărțuindu-l. Scuturat de febra halucinațiilor și așteptării, tremurînd de slăbiciune, se tîra împins înainte de ultimele-i puteri, scuturat de spasme dezordonate.

Dar, oare, ce fel de miraj ? Cum oare să existe un astfel de miraj ? Așa ceva nu s-ar fi putut naște niciodată dintr-un miraj ! Înțelegea, printre lacrimi de fericire, înțelegea... Aici era capătul călătoriei. Iată, le găsise. Erau ele, chiar ele. De o mie și o mie de ori mai dumnezeiești decît cele despre care vorbea povestea. Așa cum nimeni n-ar fi avut puterea și îndrăzneala să le descrie, să le închipuie, să le viseze. Erau chiar păsările. Le vedea plutind, auzea tot mai aproape fîlfîitul aripilor lor. Veneau să-l întîmpine, să-l ajute.

Și atunci simți pielea crăpîndu-i și zeama mlaștinii izbucnind din el și văzu pămîntul depărtîndu-se. Beat de fericire, agonizînd, înțelese că își luase zborul. Că zbura !

Epilog

Plecaseră cohorte nesfîrșite. Pieiră fără număr din ei. Dar, supunîndu-se genetic aceleiași legități milenare, ce menținea echilibrul și pacea pe planetă, între două civilizații atît de diferite, ajunseră destui ca să hrănească încă o dată păsările, strigîndu-și cîntecele în nesfîrșitul văzduh limpede.

ZÎMBETUL

Tovarășul meu mă împingea insistent de la spate.

— Deschide-i ochii, îmi șoptea. Eu șovăiam. De ce, m-am gîndit, nu face el lucrul acesta ?

— Oricum, e un mort, i-am răspuns, îmi vine greu. N-a mai insistat. Ploaia luneca foșnind pe pînza cortului. Și, curios, mi s-a părut că timpul curge numai afară, pe cînd în cortul nostru se oprise în loc, iar clipa se dilata la nesfîrșit.

De pe masă, în vecinătatea felinarului, imperturbabil, capul ne zîmbea străin și potolit.

Toată ziua de ieri am fost mohorît ; poate din cauza timpului mizerabil, poate din cauza oboselii. Cred că și locurile în care ne aflam aveau o influență nefastă asupra nervilor mei. O lună de zile prin mlaștini... Și ploile, și ceața, noroaiele și turbăriile tăcute și triste, și cerul acela pămîntiu, prăvălit peste întinderea de ape, și liniștea sfîșiată doar de țipete jalnice de păsări întîrziate în drumul lor spre sud... Stuful ce-ți taie mîinile, cămașa care se lipește udă de spate și drumul pînă la bază, interminabil... Toate acestea, zic, s-au sedimentat încet, cu grijă, în sufletul nostru, făcîndu-ne viața acolo de nesuportat, obosindu-ne.

Poate de aceea cînd am găsit în turbărie acel corp greu și fibros ca un ghem n-am făcut altceva decît să-l luăm cu noi, neacordîndu-i în plus nici o altă atenție, cu toate că în configurația lui ceva mi-a atras atenția din primul moment. Ce anume nu mi-am putut lămuri atunci. Și apoi știam din experiență că o simplă rădăcină curioasă ca formă și îmbrăcată în

materia aceea fibroasă poate trezi un interes nejustificat. Așa că ghemul a căzut murdar și nebăgat în seamă pînă a doua zi seara.

Venisem ostenit ca de obicei și, pe deasupra, ud pînă la piele. Aprinsesem felinarul și începusem să mă dezbrac cînd privirea mi-a căzut asupra lui. Am tresărit atunci, căci umbrele adînci și negre, țesute de neregularitățile ghemului, desenau — pe atunci nu mi-a venit a crede — un craniu omenesc. Deși era nedeslușit, slab conturat ; sau poate tocmai de aceea mi s-a părut groaznic. Nu sînt o fire prea imaginativă, dar în acel moment mi-am amintit de anumite lucruri care ne bîntuie unele nopți zbuciumate. A fost un moment de coșmar.

Toate acestea au durat doar o clipă, atît cît mi-a trebuit să-mi îndrept trupul, adică foarte puțin. Apoi am început să-l privesc cu interes, interes ce creștea pe măsură ce mă convingeam că într-adevăr înăuntrul său se află un cap de om. cu toate că unele aspecte, ca de exemplu, nasul foarte subțire, terminat sub bărbie, precum și orbitele exagerat de mari și depărtate mă puseră imediat în încurcătură. Iar apoi mă încercă o teamă nouă, necunoscută mie pînă atunci, teamă în orice caz nejustificată.

Citisem despre mlaștinile din Tolund și de cadavrele atît de bine conservate scoase la iveală ; cadavrele unor oameni morți cu veacuri în urmă.

Mă puteam gîndi la orice și chiar o făceam cînd am tresărit la glasul lui Sandu.

— N-aș fi crezut, îl auzii. M-am întors. Îl văzui oprit în ușă și privind fix la capul de pe masă. N-aș fi crezut, spuse din nou și se apropie de mine.

— Parcă eu... înghinai. Cred totuși că e un simplu joc de forme, o întîmplare. Vedem noi îndată, dă-mi un cuțit, am rostit repede, revenindu-mi. Am luat decis ghemul, l-am sprijinit bine și, atent, cu ajutorul cuțitului, l-am crestat în partea superioară, făcîndu-i o incizie adîncă de un deget. Apoi am apucat colțurile tăieturii și le-am răsfrînt. Fibrele învelișului nu-mi permiteau mai mult. Am apăsat, tăind mai mult, pînă ce lama cuțitului fu stăvilită de ceva tare. Crucea am adîncit-o. Sandu urmărea atent operația. Palid, a apucat cu degetele colțurile de turbă și, febril, a început să le îndoaie în sensuri opuse. Sub învelișul fibros se ivi o calotă de un galben strident, însemnată cu o cruce de cuțitul meu.

Era ceva la care nu ne așteptam.

— Nu trebuie apăsat atît de tare, observă el. Îmi luă cuțitul și începu să răzuie cu migală toată materia aceea fibroasă, dezgolind sub ochii mei, încă neîncrezători, o calotă craniană acoperită cu piele galbenă, apoi fruntea pînă deasupra orbitelor. Pielea se înnegri puțin. Am îndepărtat felinarul. Restul învelișului se desprinse ușor, dezvelind orbitele acoperite de pleoape cît palma, despicate în patru și unite la mijloc, un nas ca o lamelă subțire, cu o mică valvulă deasupra gurii de un format omenesc, dar de un desen straniu, urechi mari și sfîrtecate.

Cred că o reacție de repulsie îl determină deodată pe Sandu să-și retragă mîinile, scăpînd capul care se rostogoli huruind pe masă pînă ce pînza cortului îl opri cu fața întoarsă spre noi, cu turba încă nedezlipită total, atîrnîndu-i ca o barbă. O ureche i se rupse și căzu cu un plescăit la pămînt.

Totul fu împotriva nu numai a unor lucruri așteptate, ci împotriva tuturor lucrurilor acceptabile. Dialogul dintre noi și realitate se frînse. Să spun că am fost uluiți ar fi prea puțin. Dacă aș afirma că am fost revoltați și înfricoșați, aș fi poate mai aproape de adevăr. Nu vreau să analizez stările pe care ni le-a creat apariția aceea stranie.

Ar fi destul de greu, cred, și pentru o minte înclinată către analiză.

Oricum, două voci răsunară în același timp în cortul nostru.

— E om !

— Nu e om !

Nici una nu afirma, nici una nu o nega pe cealaltă, erau două întrebări.

Părerile au fost împărțite și contradictorii. Se poate trage deci concluzia, că, dacă acel cap aparținea unei ființe necunoscute, era al unei ființe cel puțin bizare. A semăna ca un cap omenesc și a nu fi... Ceea ce vedeam real, palpabil era și nu era om. Multe trăsături afirmau, dar la fel de multe contraziceau prima impresie, iar noi deveniram atunci sediul unor furtuni ce mînau valuri de păreri între cele două maluri : e om, nu e om. Dacă nu era om atunci ce altă ființă ar fi putut avea asemenea cap ? Nicăieri și niciodată n-am întîlnit ceva asemănător. Tovarășul meu privea vrăjit capul. Fața i se lumină și se întoarse către mine brusc. Mă apucă de braț și șopti rar, cu o voce tremurătoare :

— Să știi că nu e un pămîntean. Sînt sigur.

— Din altă lume ! ? am tresărit eu.

— Da, din alta. Apoi se repezi, apucă în mîini capul, îl rezemă pe peretele cortului, îl curăță într-o clipită cu mișcări îndemînatice de resturile de turbă și spuse repezit.

— Privește-l, convinge-te întîi că e un om și după aceea vei spune la fel. Nu, nu te apropia căci de departe îți scapă tocmai esențialul : expresia. Privește, a murit fericit.

Și, zicînd acestea, Sandu apucă brusc cu stînga creștetul capului și, sprijinindu-i bărbia cu dreapta, făcu să cadă toată lumina pe fața misterioasă. Și abia atunci am văzut că pe ea era întipărit un zîmbet. Dar ce zîmbet ! Un zîmbet șters, o umbră de zîmbet, un zîmbet pierdut, doar spuma unor oceane ascunse de fericire. Era zîmbetul care destinde orice fibră, care relaxează orice mușchi, care încheie ochii venind ca o încoronare, atunci cînd toate dorințele îți sînt împlinite. Și mi s-a părut atunci că e viu. Părea viu tocmai pentru că fața lui păstrase acea geometrizare subtilă a vieții interioare, era opera spiritului.

— Asta, vezi tu, asta înseamnă inteligență.

Sandu își venise cel dintîi în fire din zăpăceala produsă de apariția acestui craniu neobișnuit și, cum era înzestrat cu o pătrunzătoare intuiție, și-a dat seama de faptul care mie abia acum îmi devenise limpede. Era capul unei ființe cugetătoare și nefiind pămîntean...

Temîndu-ne să nu fie o nălucire, ne-am plimbat degetele pe fața lui netedă și rece. Cînd mîinile ni s-au atins am tresărit. Apoi ne-am privit unul pe altul parcă pentru prima oară. Tovarășul meu schiță un surîs.

— Din cauza concentrării, zise.

Acum stătea în spatele meu și voia să-i desfacă pleoapele, să-i vadă ochii și mi s-a părut atunci că dorința lui e marcată parcă prea mult de interesul omului de știință. Dar aceasta era și dorința mea. Și, văzînd că ezit, Sandu își luă inima în dinți și încercă să împingă spre extremități cele patru pleoape cartilaginoase, reușind fără mare greutate. Ele lunecară, lăsîndu-ne dezamăgiți în fața unui amestec vișiniu cu reflexe sticloase. Nu ne așteptam ca ochiul celălalt să fie nevătămat. De aceea l-am deschis fără mare emoție, iar cînd pleoapele se desfăcură puțin, un licăr răsări printre ele. Am adus felinarul mai aproape și atunci o fulgerare lăuntrică trecu învăluind pupila enormă, apoi se stinse. Am căutat poziția în care felinarul pro-

ducea acel licăr şi am găsit-o cu satisfacţie. Sandu se apropie de cap şi îmi spuse că în interiorul ochiului vede o imagine. Apoi a întărit cele spuse. În ochi, pe retină, era întipărit un ţinut bizar. Neîncrezător, m-am temut să nu se înşele. El îmi ceru însă să deplasez felinarul mai sus şi-mi dădu detalii.

După spusele lui, priveliştea era a unei liziere de un verde crud, cu arbori uriaşi. În aer erau încremenite nişte păsări. Din anumite motive deducea că se încăieraseră. Se încăieraseră poate pentru un stîrv cocoşat, descărnat parţial, ce zăcea în apropiere. Spre margini imaginea se estompa, pentru ca mai apoi să se şteargă total ; totuşi într-o latură deslușea altceva, o siluetă ce sugera vag un om. Era însă mult prea în umbră. Cum stăteam în spatele lui, am putut observa că se uita în ochi din partea lui dreaptă, aceasta fiind poziţia de care ne cramponasem pentru a nu pierde prima imagine. Am deplasat felinarul de la dreapta spre stînga şi l-am întrebat dacă vede ceva nou.

El însă îşi trase brusc capul şi uitîndu-se la mine fix, spuse :

— La marginea pădurii e un om fosil sau cam aşa ceva. Apoi se concentră iar asupra imaginii. Aceasta însă dispăruse, căci eu, izbit de cele relatate, mişcasem felinarul. Am căutat din nou poziţia şi, cînd am găsit-o, Sandu mă strînse de mîna liberă cu o neobişnuită putere.

— Da, e un om fosil, iar în stînga ceva ce străluceşte. Cu toate că am deplasat felinarul el nu mai văzu nimic, din cauza încordării ochii îi lăcrimau. Sînt uluit, mai zise, uite-te şi tu. Îmi luă felinarul.

După cîteva licăriri fugare, imaginea a apărut. Era într-adevăr marginea unei păduri abundente, cu ierburi mari la poale ca un început de savană. Imaginea se deplasa spre stînga, după cum Sandu deplasa felinarul. Apărură şi păsările şi hoitul, şi acel om preistoric ce tîra după el o ramură uriaşă plină de cuiburi sau de ştiu eu mai ce... Imaginea era izbitor de veridică, iar detaliile excepţional conturate, încît era evidentă atitudinea lui şovăitoare. Se uita fix la mine şi am crezut la un moment dat că va scoate un strigăt gutural şi va dispărea în desiş.

Felinarul se mişca spre stînga şi imaginea se deplasă, astfel că în curînd el se pierdu în dreapta şi corpul acela strălucitor despre care pomenise Sandu se ivi în întregime.

Era o navă cosmică frîntă, prăvălită peste picioroangele ei enorme. De la rachetă spre mine, prin iarba înaltă era un culoar îngust. Neîndoios că pe acolo se tîrîse cineva, şi acela fusese

omul nostru, ca să fiu complet, cerul era senin iar soarele, după strălucire, era la răsărit.

Vreme de un ceas am privit cu rîndul, descoperind noi detalii, dar principalul e ceea ce v-am povestit. Vărul meu a tras cele patru pleoape peste ochiul întreg, apoi peste celălalt, a învelit capul cu o pînză, luată de la unul dintre cele două paturi și l-a pus în rucsac. A agățat rucsacul într-un cui din parul central, și-a aprins o țigară, s-a rezemat cu spatele de masă, și trăgînd un fum lung, spuse :

— Atunci cînd ochiul este excitat, pe retină se formează imaginea excitantă, o fotografie organică a realității. Grație creierului, aceasta devine inteligibilă, interpretabilă. O construcție specială a unui sistem nervos central ar putea păstra imaginea pe retină și în creier chiar dacă ar interveni alți factori perturbatori, de exemplu o altă imagine. Construcția asta specială ar trebui să posede un sistem care în automatică se numește sistem de blocaj. Acesta ar putea fi anulat la nevoie.

Capul făpturii acesteia extraterestre poseda un asemenea sistem de blocaj care a fixat ultimele imagini văzute pe retină. Fiindcă omul căruia i-a aparținut a murit, sistemul de blocaj n-a mai fost anulat. Sandu se întoarse spre mine, care-l ascultam de pe marginea patului.

Tot ce-am văzut noi e ultima lui reprezentare a realității. Înțelegi ?

De aceasta eram convins. Că fusese înzestrat cu acea extraordinară facultate nu-mi rămînea decît să-l cred pe Sandu. În fond și el făcea doar o presupunere pentru a-și explica strania imagine remanentă.

Am stins felinarul și ne-am culcat. Eram neliniștit. Aveam senzația pe care ți-o dă un lucru neterminat. Ceva mă irita.

Curios era că nu mă frămînta atît acel craniu, cu toată senzaționala-i apariție, ci altceva : zîmbetul. Omul acela murise, zîmbind. De ce ? Ce poate fi mai rău decît moartea și totuși, și totuși...

Zîmbetul lui pe cît era de imaterial, pe atît era de expresiv, aș putea spune elocvent chiar. Însă era în el, în afară de relaxarea supremă, și ceva greu de definit.

Chipul uman poate exprima foarte multe... Un zîmbet, un rictus, cîte nuanțe nu pot avea. Și fiecărela nu-i exclus, cred, să-l corespundă situații precise. Greutatea însă intervine abia atunci cînd vrei să le explicitezi ; îți dai seama că, la un moment dat, ceva îți scapă, reproducerea pe care vrei s-o faci în cuvinte

iese schiloadă, falsă, mincinoasă și încerci din nou, și iar, concentrîndu-te în așa măsură încît pînă la urmă retrăiești situația, te transpui.

Zîmbetul îmi persista în memorie și mă irita. Tocmai pentru că nu-l puteam îngloba în sfera explicitării. De aceea, fără voia mea, situația mă ținea treaz.

Priveam din ce în ce mai neliniștit la imaginea virtuală a zîmbetului. O stranie tulburare mă cuprindea, căci simțeam cum cineva nelămurit mi se substituie.

Și, deodată, o pierdere treptată a sensibilității trupului, ca în narcoză, apoi dizolvarea, apoi singurătatea unor spații fără limite, apoi, din neant, Pămîntul, apoi, înainte de a muri, omul acela fosil.

Și peste toate, un zîmbet. Infinitului, nemuririi, un zîmbet... Apoi, din nou trupul mi se închegă deodată. De data aceasta ușurat, ca descărcat de o povară.

Înțelesesem.

M-am răsucit căutîndu-mi tovarășul. În lumina difuză a dimineții am descoperit că pe chipul său era întipărit un surîs. Zîmbetul acela.

NEMĂSURATE CHINURILE LUI

Poteca urca ocolind molcom coamele arse. În vale, un șirag de sate și mănăstiri se întindea ca o iederă către vîrfurile domoale ale Athosului. Dinspre Thessaloniki vîntul aducea mirosul sărat al Egeei. Mai avea muntele și izul dulce al primăverii calde ce se înstăpînea peste pămîntul Greciei.

Günter își reluă drumul înspre culmea roșcată. Nu departe, sub un umăr de stîncă, un pîlc de brazi adăpostea vechiul schit. De acolo puteai cuprinde cu privirea întreaga vale, un uriaș amfiteatru natural, în care, în această seară, se va juca un spectacol unic : luminile Invierii pe Athos, muntele sfînt.

Urca ușor, cu plăcere, drămuindu-și răsuflarea cu știința celui obișnuit cu munții. Urca și cobora de ani și ani, de cînd cercetările lui îl duceau pe tărîmuri ciudate, cu nume străine și vechi de la facerea lumii... Chichen Itza, Tiahuanaco, Baalbek și acum, acest ciudat Xeparos, gîndi, aici, unde nimeni nu mai credea în descoperiri de răsunet. Iar inscripțiile în această greacă arhaică sînt tulburătoare și vorbesc despre întîmplări petrecute înaintea războiului troian, poate chiar înainte de Micene... Zări în ușa schitului veșmîntul alb de in al lui Ghiorghios și grăbi pasul.

„Sînt Ghiorghios, robul lui Dumnezeu, îi spusese călugărul la prima lui vizită pe coama asta singuratică, Cel de sus mi-a luat lumina și nici cuvintele nu mă mai ajung...". Îi pipăise fața cu degete lungi, blînde, sensibile. „Vii de departe, străinule, și nu știu de ce vii, dar în lăcașul Domnului meu fii bine venit", îi psalmodiase parcă Ghiorghios, robul lui Dumnezeu, într-o greacă schimbată, cu multe arhaisme și de un farmec aparte.

Îl întîmpina de atunci în fiecare seară, simțindu-i apropierea cu mult înainte ca el să atingă liziera micii păduri. Nu-i mai vorbise, cuvintele nu mai aveau pentru Ghiorghios nici o însemnătate, îi aranja doar, de fiecare dată, patul în mica chilie albă, punîndu-i pe lavița de lemn o pîine albă și o carafă cu apă de izvor. Își vedea apoi de treburile lui prin curte sau oficia în minuscula capelă a schitului. Și, de aproape o lună, de cînd Günter urca la schit, nimeni nu-i mai deranjase.

Ajunse la poarta scundă de lemn și puse, în semn de salut, o mînă pe umărul călugărului.

— Să mergem înăuntru, îi vorbi Ghiorghios, astăzi am multe de făcut, e seara Domnului.

Parcă puțin schimbat, un ușor tremur al obrazului și, parcă, un licăr al privirilor înghețate îi trădau neobișnuita neliniște. Intrase grăbit în schit și Günter putu curînd să vadă florile luminărilor în întunericul capelei. „Luminează flăcările sfinte în întunericul pe care ți l-a lăsat Dumnezeul tău, Ghiorghios ?", ar fi vrut Günter să-l întrebe, dar noaptea călugărului era și o noapte a liniștii fără sfîrșit. „Și poate și a iertării, gîndi, și surd și orb, el își venerează stăpînul".

Deasupra Athosului se aprindeau luminările stelelor. Întunericul coborî. Veni și liniștea, totală, atotcuprinzătoare. Apoi începu plînsul clopotelor. Veni de jos, dinspre Peloponez, cuprinse muntele și se rostogoli către Balcani. Cerul se răsturnă, căci luminile stelelor porniră să se miște în văi, îndreptîndu-se, oști de licurici tremurători, către biserici și mănăstiri. „Grecia serbează", se gîndi Günter, privind miile de lumînări aprinse din miile de mîini, și pe care pași cucernici le îndreptau spre casele zeilor. „De mii, de zeci de mii de ani Homo Sapiens aduce ofrande idolilor, lui Zeus, Jehova sau Buda. Și cred, toți cred, dintotdeauna au crezut Marele Neadevăr. Curată e credința lor, și puternică, un fel de mare încredere, cutremurătoare."

Simțea urcînd pînă la el, odată cu dangătele clopotelor, acea efervescență a purificării celor de jos. I se păru chiar că aerul în jurul său se încălzise. Își șterse fruntea de sudoare și își întoarse privirile către capelă. Alb, imaculat, așezat în fața icoanelor vechi și strîmbe, Ghiorghios, robul lui Dumnezeu, oficia psalmodiind versete vechi și ciudate. Cuvintele ritului i se părură lui Günter străine. Se apropie de ușa capelei și își dădu seama că totul în jurul lui se înfierbîntase și că un fel de strălucire învăluia altarul. Mai făcu un pas și fu oprit de apariția unei irizații ce învăluia naosul.

În jurul lui Ghiorghios se ivise un hallo alb, icoanele străluceau, căldura devenea insuportabilă. Uimit, Günter înainta spre călugăr, dar un zumzet ce se auzi din spatele pronaosului îl făcu să se întoarcă. Şi atunci, brusc, un fulger izbucni, orbitor, şi un huruit asurzitor scutură din temelii micul schit. Instinctiv îşi acoperi privirile, iar cînd, după cîteva clipe, deschise pleoapele, pete colorate îi jucau în faţa ochilor. Se răsuci din nou spre altar — şi pe retină i se întipări o privelişte incredibilă : înalt, subţire, cu braţele întinse spre cer, cu o coroană de spini deasupra frunţii însîngerate, cu privirile înnegurate de durere, îmbrăcat într-un giulgiu de lumină, se desena în dreptul altarului cel despre care vorbeau legendele acestei nopţi.

O tăcere grea se înstăpîni. Într-un tîrziu, apariţia psalmodie încet într-o limbă dulce şi veche, îşi plimbă privirea însîngerată pe lemnul afumat al icoanelor, apoi coborî încet braţele şi îşi şterse picăturile de sînge de pe tîmple.

Înmărmurit, nevenindu-i să-şi creadă ochilor, Günter îl observa cum prinde consistenţă. În spatele lui, şi prin el, îl mai putu vedea cîteva clipe pe Ghiorghios, încremenit şi el pînă cînd aparaţia începu să devină materială, aureola ce-l învăluia se şterse treptat, iar glasul ce psalmodia prinse să se desluşească. Cuvintele curgeau parcă plînse, străine, dar parcă ştiute şi, revenindu-şi încet din stupoare, Günter îşi dădu seama că le-a mai întîlnit şi că le înţelege.

— Fierbinte, îngrozitor de fierbinte, ca focul din gurile vulcanilor, plîngea străinul. Mă arde corpul, şi părul, şi ochii mă frig... Şi iar am alergat în van, nu, nu aici trebuia să ajung... Iar ei au să vină iar, îi simt, sînt pe urmele mele şi iar au să mă prigonească, ca o haită de ciini flămînzi...

Şopti apoi ceva de neînţeles şi îşi roti din nou privirile prin încăpere. Atunci îl zări pe Günter şi se cutremură.

— O, străinule, iartă-mă, cînta el parcă, te-am speriat îngrozitor. Nu, nu te teme, adaugă, nu sînt zeu, nici idol, sînt muritor ca şi tine... Vin, însă, de departe, de tare departe, nici nu poţi să-ţi dai seama de unde vin, tocmai de dincolo de coloanele lui Hercule... Nu, nu sînt viziune, străinule, priveşte-mă, sînt om...

Tăcu, lacrimi şi sînge i se amestecau pe obraji. În palmele străpunse se vedeau urmele cuielor.

— Vii de pe cruce ? murmură Günter.

— De pe cruce ? Da... nu, de fapt, vin dinainte de asta...

— Şi rănile ? Maria, Învierea s-au petrecut toate ?

— Rănile ? Uite, rănile poți să le vezi, sînt de la răstignire... Maria... nu, nu exista Maria... doar în poveștile voastre, aici am auzit de ea, orbul mi-a spus-o, altă dată, cînd am mai fost pe aici. Căci am mai fost, nu știu cum se întîmplă, aici vin mereu... De mult sau de curînd, nu știu, nu pot să-ți spun, eu și ceilalți am pierdut firul timpului.

— Ceilalți ?

— Da, soldații, apostoles, paznicii mașinii lui Cronos. Trebuie să vină, ai să-i vezi. Sînt necruțători, dar tu să nu te temi, ție nu ți se va întîmpla nimic... Pe mine mă caută, numai pe mine, Jeezuz, urmașul lui Cronos, pe mine au să mă chinuie, au să mă tortureze iarăși... cei doisprezece paznici, doisprezece criminali care mă pedepsesc ca pe Kirestos cel răzvrătit, prizonierul lui Cronos... Așa mă și strigă apostoles, fiarele : iată-l pe Jeezuz, ardeți-l cu săbiile înroșite în foc pe noul Kirestos, răstigniți-l, sfărîmați-l pe noul răzvrătit, pe cel care cutează la puterea marelui Cronos...

— Atunci, tu nu ești Isus Cristos, străine ? Nu despre tine vorbește Biblia creștinilor ?

— Cartea cu legende ? Mi-a vorbit orbul despre ea... Nu știu, poate că da... știi, am fost cu adevărat pe cruce, ridicat pe Golgotha, lîngă Fenicia. Ajunsesem acolo printr-o manevră greșită a mașinii... Cronos era plecat de sute de ani, sau poate de mii, mașina lui rămăsese la noi în Atena, păzită de cavaleri, apostoles...

— În Atlans ? Tu vii din Atlans, călătorule ?

— Din Atlans, străine, din marea cetate de bronz și aur. Atlans, leagănul și mîndria lumii... Și, ca urmaș al lui Cronos, puteam ajunge în apropierea mașinii. Nu știam s-o mînui, nimeni nu știa, iar Cronos îi amenințase pe străbunii mei că praf și pulbere se va alege de țară dacă cineva s-ar apropia de turn...

Două găuri înfiorătoare i se căscau în picioare. În ochi îi stăruiau flăcări de durere. Continuă :

— Eu am călcat porunca, străinule, am intrat în turnul mașinii. Apostoles m-au urmărit, toți doisprezece, au intrat odată cu mine Peer și Tomaz și Pael și toți ceilalți, necruțătorii... Și am pornit mașina, om bun, ei alergau după mine, încrîncenați, îngrozitori... M-am trezit în Ghetsemani, ei erau toți cu mine, n-au îndrăznit să mă atace, erau în jurul nostru prea mulți soldați. Soldați romani, n-am aflat niciodată de unde

veneau pentru că țara asta, Roma, n-a existat niciodată. Și atunci apostoles m-au vindut legionarului din Pont, lui Pilat. M-a trădat Iudas, blestematul... Cei de acolo m-au urcat pe cruce... apoi, nu știu ce să-ți spun, cred că tot mașina lui Cronos ne-a mișcat din țara aceea. Mi-am revenit, aici, pe muntele ăsta, atît de departe de țara mea... asta, dacă orbul a spus adevărul. Mi-a mai spus orbul că istoria de pe Golgota s-a întîmplat demult de tot, de mii de ani, dar nu pot crede. Nu o cred nici ceilalți, cîinii, deși puterile și voința lui Cronos sînt nemăsurate.

În fața altarului fuioare de lumină porniră să se ridice către cupolă.

— Iată-i, vin, curînd au să fie aici. Și iarăși chinurile, iar fuga și deznădejdea, ah, dacă ai înțelege... Dintr-un loc sar în altul, oamenii sînt uneori ciudat de străini, alteori par mai apropiați de cei de-acasă. Cel mai adesea Cronos ne lasă acolo unde sînt mulțimi de oameni, poate că așa-i țesută vraja, să fim atrași de cei mulți. De gîndurile lor sau de respirație sau, poate, de credința în zei. În goana asta fără sfîrșit am întîlnit popoare negre și popoare galbene, și din cei cu pielea roșie, pe care îi știam dinainte. Dar niciodată nu am ajuns înapoi, acasă. E drept că uneori simt apropierea Coloanelor lui Hercule, dar nu rămîn atunci în realitate decît cîteva clipe, sub mine se rostogolesc întotdeauna valurile mării, nu poate fi acolo țara mea. Niciodată nu ne-am mai întors în cetatea de aur și bronz, leagănul lumii. Spune, nu-i așa, străinule, o țară atît de mare și puternică nu poate să dispară dintr-odată...

Lumina altarului devenise orbitoare. Același huruit întunecat cutremura din temelli bătrînul schit. Günter privea cu ochii măriți de uimire siluetele ce păreau să apară din neant. Iată-i, înzăuați în bronz, cavalerii, apostolii legendelor creștine, prind consistență, se ridică amenințători, armele din mîinile lor se materializează.

— Aah ! urla Jeezuz. Iarăși... vin, uite-i, spadele lor au să mă străpungă, fără cruțare, iarăși, fără sfîrșit, pînă cînd, ah, pînă cînd, Cronos, am să plătesc ? Pînă cînd am să rătăcesc sîngerînd peste istoria lumii ?... oh, stăpînule Cronos, dar ei, ei n-au nici o vină, iar tu îi silești să mă ucidă mereu, iarăși și iarăși și iarăși... Și au să alerge turbați după mine, departe de tărîmul și de cetatea lor. Țara, pămîntul lor, dă-le-o părinte, căci numai eu am greșit, lasă-mă să pătimesc, chiar pe cruce, dacă trebuie, dar dezleagă-i pe ceilalți... Peer, nu, aah ! răcni înfiorător cînd sabia unui cavaler întunecat se abătu asupra-i.

O explozie orbitoare îl învălui. Dispăru într-un giulgiu de flăcări. Ceilalți se stinseră și ei cu încetul : întîi Peer, cel pe nedrept socotit Credincioșul, apoi Judah, Toomaz și, unul după altul, se șterseră cu toții.

Biserica rămase întunecată. Cîteva lumini mai pîlpîiau în șfeșnice. De jos, dangătele clopotelor urcau, asurzitoare și stăpîne. Ghiorghios se ridica. Înainta prudent, tremurînd de epuizare. Fața îi strălucea, o credință de o forță neomenească îi lumina trăsăturile.

— Mare și nemăsurată este voința Domnului ! Și fără de margini e bunătatea sa. Și de netăgăduit chinurile fiului lui. Acolo stă salvarea. În numele tatălui și al fiului și al duhului sfînt...

— Amin, îi spuse Günter orbului și surdului, gîndind că, într-adevăr, nemăsurate și de netăgăduit au fost chinurile fiului. Și mai sînt și, poate că vor fi de-a pururi, căci vraja atotputernicului Cronos împinge timpul înainte și înapoi, de-a valma. Iar goana ucigașă, durerea, sîngele, cruzimea, răzbunarea, se vor repeta pe planetă ani și ani, sute și mii, pînă cînd Jeezuz sau apostolii vor putea să moară. Dacă vor putea vreodată ! Sau, poate, pînă cînd se va defecta mașina Veșniciei... Cît despre calea de întoarcere, nu, asta nu există. Căci acum unsprezece mii de ani, din motive necunoscute, strălucitorul Atlans a dispărut într-o explozie de o forță fantastică. Valurile oceanului s-au îndreptat atunci, din toate părțile, către insulă și au măturat, nivelat și ascuns în sînul lor acea misterioasă și legendară civilizație a atlanților. De la ei pornise lumea, de acolo se răspîndiseră rasele. Și tot de acolo, iată, negura și durerea credinței s-a aplecat peste planetă. Dintr-o greșeală a lui Cronos, stăpînul atotputernic, din vina fiului cel slab sau poate, a mașinii oarbe, cruzimea, sîngele și credința s-au răspîndit, încet, în lume.

La picioarele muntelui balaurii de lumină părăseau acum bisericile, îndreptîndu-se către poale. Credincioșii își consumaseră credința, se încărcaseră de lumină, miracole și sunete și, amețiți de aromele smirnei și tămîiei, coborau acum spre satele de sub păduri. Deasupra micului schit o geană de lumină se colora îndărătul crucii. Muntele Athos năștea răsăritul.

MIRABILA FĂPTURA

1946, atolul Bikini, mic petec de rocă și coral, pierdut în imensitatea Pacificului. Razele soarelui binecuvîntează, după o multimilenară tradiție, clorofila și sîngele animal, cînd, iată, o imensă ciupercă de fum și foc țîșnește spre cerul albastru, întunecă lumina solară, se dilată monstruos și amenințător, capătă cele mai îngrozitoare culori pe care le-a văzut vreodată omul, apoi tîrîie după sine un zgomot de apocalips, de prăbușire a temeliilor lumii, de iad și întuneric.

În zecimea de secundă următoare centrul insulei a apărut sfîrtecat, rocile contorsionate, un caier de foc și un imens crater, deschis amenințător, păreau să prevestească planetei Pămînt zile înspăimîntătoare. Spre marginile atolului fauna și flora au dispărut instantaneu. Doar pe țărm, cîteva animale de experiență, aduse de Homo sapiens (?), au scăpat pentru un moment de moartea pusă la punct de stăpînul planetei. Aceste vietăți au supraviețuit însă doar cîteva minute, ceasuri sau zile, apoi s-au stins, flatînd orgoliul descreieratei făpturi raționale.

Dintre ele au rămas, totuși, în viață niște porci, făpturi de construcție simplă, nerușinată și insensibilă la marile invenții. Guițînd vag, ei au început imediat să rîme veseli solul radioactiv. Generațiile următoare acestor porci s-au simțit perfect și au trăit pînă la adînci bătrînețe, născînd cute pe frunțile întunecate ale militarilor și atomiștilor. Nu cumva ?...

Ei, da, poate. Căci, dacă n-ar fi așa, nu ne-ar mai rămîne decît consolarea că numai pielea groasă a porcilor ferește de dezastre.

LA MULȚI ANI, 2000!

Bun venit, bun venit, tii, ce mă bucur că vă văd, stimați pionieri și șoimi ai patriei, eu sînt Neluță-Protocol, la dispoziția dumneavoastră... Nu, nu sînt obosit, ce, 30 de delegații de azi dimineață pînă acum vi se pare mult ?... am o rezistență de fier și pe urmă nici n-ați găsi pe altul dispus și informat ca mine să vă primească ; asta mi-e meseria și dacă nu mi-o fac... Așadar, revista noastră sărbătorește astăzi o jumătate de veac... știați ?... ia te uită, credeam că numai eu le știu pe toate... și il sărbătorește prin muncă, așa a vrut redactorul nostru șef... Pentru număru' festiv totu-i gata, acuș-acuș le pică abonaților revista în teletransmițătoare... Nu, nu lucrăm în asalt, ăsta-i obicei depășit, tovarășu' pionier, nu ne lipsește decît ultima povestire de anticipație, acu' ne-o aduce specialistu'... da, sigur, și aici trebuiesc specialiști... vine precis, e inevitabil ca o durere de măsele și cînd vine, pac, revista-i gata... Ne aflăm vasăzică la etajul 50 al Palatului Presei, pe geam se văd munții, jos lacul de acumulare de pe Dîmbovița... nu-s romantic, tovarășa șoimiță, da' așa le vorbesc la toate delegațiile, cîștig și eu o pîine... lîngă noi este redacția „Scînteii Tineretului", trei etaje dedesubt sînt ocupate de „Scînteia", peste noi nu mai este decît revista „Aviația", mai jos se fac toate cele 1 882 de publicații românești, parterul și cele 10 etaje din subsol sînt ocupate de Computerul central, care verifică, acceptă, normează și pontează munca noastră... Tovarășu' șoim... Petlică... încîntat... Neluțu... dacă vreți să mergeți într-un loc..., uite, ușa cu nenea cu pălărie... nu, nu, vai de mine, nu aia, acolo stă șefu'... ne rade dacă-l deranjăm... da, da, chiar el, cibernetlcianu' cu Premiul de Stat, nu zic că nu-i grozav, dar ne temem toți de el, nu pot să vă explic de ce, la mine numai cînd se uită prin ochelarii

ăia de pe vremea lui Pazvante mă îngheață ca la Pol, mă scurt-circuitez, ce mai... Nu știți cine-i Pazvante ?... Nici eu, cred că-i unul mai de demult, poate primul redactor șef al revistei... da' Pol știți ce este ? Cum, magnetic ? Aoleu, nu-mi mai explicați, uitasem cu cine stau de vorbă... Cîți ani are șefu' ? Eu știu, vreo 25, păi să facem socoteala : e șef la noi de 8 ani, de cînd a terminat facultatea, atunci i s-a născut și băiatul... Sigur că e însurat de mai înainte, nu știu de cînd, tovarășa pionieră, cu precocii ăștia nu poți să știi niciodată... da, și doctorat și Premiu de Stat, toate, da' eu tocmai d-aia tremur, că prea se pricepe, și cînd te sfredelește cu ochii ăia îți dai seama că știe totul... Aa, să trăiți, să trăiți tovarășu' redactor șef, aceasta este Comisia Tehnico-Științifică a pionierilor și șoimilor patriei, ziceți, măi, pardon, stimată delegație, ziceți bună ziua... ei sînt schimbul nostru de poimîine, pardon, de mîine... uff, a trecut, ce v-am spus eu... Vai de mine, unde se duce... Adică, vai de el... A intrat la Secția de artă, iar îl face praf pe grafician, precis o pate ca săptămîna trecută, harcea-parcea și surcele de nuiele l-a făcut... „Astea-s desene, astea-s coperți ?... operă de mizgălici, stricător de hîrtie... la decorat vitrine să te duci, la „Urzica", nu aici, noi sîntem firmă serioasă, tovarășe, 25 de milioane de cititori, ne faci de rîsul lumii, ne admonestează mereu Computerul central..." Uite așa a ținut-o, l-a făcut de două parale... de încasat eu am încasat-o că n-am putut să mă dau repede la o parte din dreptul ușii, constructorii de la Cosmoterra le-au făcut să se deschidă în afară... Păzea, iese... să trăiți, s-a dus... păzea... salut... ăsta de-a ieșit al doilea, urlînd, e pictoru', seamănă cu Da Vinci : uriaș și cu barba roșie... Știți cine-i Da Vinci ?... Gata, gata, văd că știți tot... Nu, lui Da Vinci nu-i curgeau lacrimile-n barbă... da' graficianului nostru nu-i strică papara, și săptămîna trecută a ieșit urlînd că nu-i vinovat, că el are imaginație da' și-a tocit-o aici, i s-a veștejit talentul cu știința noastră stearpă, că el pleacă la Tulcea, director de muzeu sau pe Amazoane, pescar de piranha... da' a venit a doua zi cu niște coperți clasa-ntîi, chiar și Computerul central a comandat pe display lumina violetă, bravo, adică... deci, critica e constructivă, ce credeți, nu l-a mai auzit nimeni după asta vorbind de Amazoane sau știuci... Să mergem mai departe... Nu, n-o luați pe-acolo, aia-i platforma de aterizare a rachetiștilor individuali... Tronc, na, uite-l că plonjează prin fereastră... mare-i grădina lui dum... Să trăiți, să trăiți tovarășu'... tot grăbit, tot grăbit... așa, bine că ați oprit vîjîitoarea aia din spinare...

simțeam că mă aspiră ca pe-un fulg. V-ați întors de pe Lună, așa-i ? Cum de unde știu ? păi eu știu tot, sau aproape tot, mă rog, că încă nu v-am citit reportajul despre Stația de recepționare a semnalelor extraterestre. A dat chix stația ?... Era doar un satelit pirat care făcea pe extraterestrul ?... Ha, ha, mă așteptam, așa le trebuie dacă-și închipuie că tot ce zboară-i OZN... Și acm, încotro, în Antarctida, de revelion, cu noi toți ?... De ce în Kalahari ? Scrie careva pe-acolo povestiri științifico-fantastice ? Apropo, ați adus povestirea pentru numărul festiv ? Nu, nu, dați-i-o lui Daniel, nu vă duceți la șef, e un sfat sincer, are o dispoziție că s-ar putea să faceți revelionul pe fundul oceanului planetar... Bineînțeles, puteți să mi-o lăsați mie, i-o dau eu... Să trăiți foarte mult, la mulți ani să... S-a dus... Mai bine, dacă vorbeați cu el vă făcea capul calendar : cuante, paradoxuri, papuași, megaliți, bilobiți și trilobiți, panspermie, mimetism, homomorfism, sky-trap... v-ar interesa ? ce v-ar interesa ?... Mă rog, de-acum e prea tîrziu, și-a luat tălpășița... Mai bine să intrăm aici... Adică nu intrăm că ne obosim degeaba... Aici își au sediul celebrii reporteri Petre și Costică, chimistul și geologul nostru... Din păcate lipsesc acum... niște tipi straşnici în general ; în biroul lor poți să ai cele mai surprinzătoare surprize : bolovani din Carpați, eșantioane de pe Lună, holograme fel de fel — una, mare cît peretele, cu straturile din care-i alcătuit Pămîntul, alta cu un gheizer din Islanda, de erupe mereu, apă fierbinte, bineînțeles... Sigur că-i poză, da' pe Daniel, într-o zi de leafă chiar l-a opărit. Foarte bizar, cu ăștia doi nu știi care-i adevărul... Au și o sondă care simulează erupția, mereu îl păcălesc pe Computerul central. Le-a și chemat pompierii în cîteva rînduri și pe urmă i-a pus să plătească deplasarea... Ultimele două luni n-au luat nici un ban... E-un birou nostim, ce mai... Cred că șeful special i-a trimis, ca să scape de ei — da' asta rămîne între noi — geologul e la NASA, detașat pentru un an, scrie de departe, chimistul e pe o platformă petroliferă în largul Mării Negre, și asta ne dă, la cei de aici, un sentiment de siguranță... Feriți-vă !... Titino, plezni-ți-ar perna de aer, nu te ulți pe unde circuli ? Omori copiii ! S-a dus... Asta-i curiera noastră, tovarășa Titina, nu se desparte de trotijet nici cînd circulă pe culoare, cică așa cîștigă timp... Fleacuri... papă metanol, combustibil de valoare în perioada asta de criză... Văd că nu-i zice nimeni nimic... Descurcăreață, descurcăreață... Tovarășa șoimiță, tot... acolo unde-i ușa

cu o tanti pe ea... Daa, unde rămăsesem... A, la biopsiho, aşa-l spunem noi biroului unde creează reporteriţele noastre, specialiste în psihologie şi genetică... Poftiţi, intraţi, priviţi... Tovărăşica de la biroul acela, scufundată în gînduri, este omul cel mai curajos de pe Pămînt. Cît o vedeţi de mică şi de subţirică e singura care-l înfruntă fără teamă pe şef. Mai acum cîteva zile îi zice : „Tovarăşa, pe data de 10 plecaţi pe Staţia orbitală Argeş-2, unde cosmonautul Mario se antrenează în condiţii de imponderabilitate, iar dumneavoastră o să..." Ei bine, n-o să credeţi, nici nu l-a lăsat să termine şi, cu vocea-i suavă, l-a susurat angelic : „Sigur, tovarăşul şef, plec imediat, numai o să vă rog pentru un mic răgaz, cît să-i aduc pe cei şase copilaşi aici, să vi-i las în grijă, chiar dacă-mi sîngerează inima la gîndul că-i părăsesc în restrişte, da' ce contează, datoria şi dorinţele şefului înainte de toate, o să-i hrăniţi dumneavoastră, celui mic să-i daţi să sugă, fiindcă nu s-a inventat încă alăptatul prin teleportare, cu ceilalţi să vă jucaţi — că ştiu cît vă plac copiii — de-a racheta şi de-a hoţii şi vardiştii şi..." Şi din nou mi-a zăngănit capul, fiindcă şeful n-a mai aşteptat finalul, iar eu n-am avut timp să mă dau la o parte, uşa baang, că ştiţi, v-am spus, tot Cosmoterraconstructorul... Ce spuneţi ?? Să staţi de vorbă cu tovarăşa de la celălalt pupitru ?... Aceea slăbuţă şi negruţă ? Este geneticiana, da' nu puteţi vorbi cu ea. E o păcăleală... Nu, păcăleală e faptul că o vedeţi la birou... nu-i decît imaginea ei pe un holovideoecran, tovarăşa este la Bicaz, sub gheaţă, pe fundul lacului turistic, la serele hidroponice, meşteresc ceva acolo marii noştri geneticieni şi fata-i aşteaptă să ţipe : Evrika !... Nu ştiu de ce „evrika", eu nu-s profilat pe istorie... Zău ?... Arhimede ?... pe toate le ştiţi... Chestia cu imaginea holo este foarte hazlie. Colega noastră Domănica, o ştiţi, nu mă mir, are acasă un cîine savant. L-a botezat Cromozom şi Cromozom ăsta ştie să formeze numărul redacţiei şi dacă nu-şi vede stăpîna pe ecranul televideofonului se pune pe urlat la Lună de scoală tot blocul... Şi atunci şefu' a avut ideea cu holograma ; cînd Cromozom formează numărul o vede pe fată scriind la pupitrul din faţă şi nu mai face scandal, se ghemuie în culcuşul său şi o aşteaptă să vină... Aşa că nu puteţi amorsa schimbul de opinii cu geneticiana, tovarăşu' şoim Petlică... Vă preocupă domeniul ?... O lăsăm pe altă dată că, uite, bate în curînd pendula ora douăzeci şi trebuie să ne îmbarcăm cu toţii pe naveta spaţială ; înainte de miezul nopţii sîntem aşteptaţi,

toată redacția, la Baza românească din Antarctida pentru revelion... Poftiți mai departe... Uite, aici, de exemplu, este o secție interesantă unde poți să mori de rîs dacă bineînțeles ai simțul umorului, ca mine... Da' cei dinăuntru sînt vestiți pentru deficiențele lor în această direcție. Poate au avut și ei așa ceva, dar i-au lecuit vizitatorii, cei cu invențiile. Știți, aici este reprezentanța OSIM-ului, aici vin oamenii cu tot ce le trăznește prin minte. Asta încă n-ar fi o nenorocire, numai că unii își aduc și invențiile cu ei. Numai cu perpetuum mobile vin, în medie, 416,3 pe săptămînă... Odată, ce-am mai rîs, a intrat unul înotînd, ...nu, nu prin aer, asta am mai văzut noi, omul înota în apă adevărată, își adusese cu el mediul ambiant, ne-a inundat tot etajul. Computerul central a și trimis prompt pompierii și tot pe Petre și Costică i-a amendat... inventatorul a șters-o ca un laș, pe geam a luat-o cu mediu ambiant cu tot, n-a mai auzit nimeni, niciodată, de el... De atunci, cei de aici fac idiosincrazie la apă, Daniel, de pildă, nici nu vrea s-o mai vadă-n ochi... Ia uitați-vă, unul, chiar acuma în ultimele ceasuri ale anului, n-au odihnă dom'le, creatorii ăștia... Alo, alo, tovarășu', hei, dumneavoastră, cel cu norișoru', încotro ? La OSIM ?... Ascultați-mă, veniți în anul 2000, asta-i peste cîteva ceasuri, acum degeaba vă duceți la tovarășul Toma N. Credinciosul. Parcă-l aud cîntînd pe nas : „Dumneavoastră ? Daa ? Plutiți ? Antigravitație ? Nu se poate, regulamentul nu prevede existența antigravitației !... Norișorul plutește ? Ia să văd ?... Daa... plutește... Poate mi se pare... de ce plutește, de unde știți că plutește, poate ni se pare la amîndoi... Și de ce-i roz norișorul care mi se pare că plutește ? Știți ce, veniți luni la opt cînd se întrunește comisia... dacă și luni mai plutește, da' nu cred, regulamentul interzice antigravitația..." Și are dreptate, stimată delegație, vin pe-aici trăzniți care mai de care... Dumneavoastră vi se pare chiar că plutește ?... Mă rog, delict de tinerețe, o să vă treacă cu vîrsta... Aha, vi s-au aprins ochii, vă place secția asta, eram sigur... aveți dreptate, e unitatea de memorie, da' de unde știți ? Adică dumneavoastră știți tot, uit mereu că în comisia asta tehnico-științifică n-aveți decît genii... Cum ?.. asta o știe oricine ?... la orice școală și grădiniță ?... Aveți terminal de ordinator, zău ?... Și cine lucrează la ele ?... Orice elev ? șoim ?... Ce vremuri, ce vremuri !... Mă rog, voiam să vă spun că orice schimbare survenită în orice domeniu al științei este automat transmisă de însuși Computerul central

direct în unitatea noastră de memorie, așa că noi sîntem la curent cu tot ce mișcă sub soarele creației... Așa-i normal, spuneți ? De ce ?... Aveți dreptate, nu ne putem permite să prezentăm cititorilor o informație științifică răsuflată... Da' tot am cu ce să vă dau gata : Aflați că noi îl folosim pe Champollion — așa numim noi unitatea de memorie — numai pentru datele curente, restul luăm de la tovarășu' Borealu... Cine-i tovarășu' Borealu ?... Vedeți că nu știți chiar totul ?... Păi, ia să vedem. Cine a scris primul despre secarea bălților Dunării ? Cine a făcut primele reportaje din fermele Saharei ?... Da, da, da după irigare... Așa, vedeți că știți ?... Sigur că e din secolul ăsta. Tovarășa pionieră, uitați că noi sărbătorim numai cincizeci de ani de la înființare... Da, el este și știe chiar tot, absolut tot, orice vrei despre revista noastră sau despre toate revistele de profil asemănător, toate articolele apărute, toți autorii, toate premiile Nobel, toți inventatorii, toate descoperirile din toate domeniile... Și-i mai rentabil decît Champollion, fiindcă nu consumă decît leafa, n-are nevoie de energie... Champollion e doar un preșcolar în comparație cu nenea Borealu, pardon, scuzați-mă, tovarășii șoimi, n-am vrut să vă jignesc, știu că acum mai toți sînteți precoci, sînt pline școlile și grădinițele de savanți, ziceam și eu așa... Nici nu mai știe omu' ce să zică, vai de capu' meu... Mă rog, ca să terminăm, tovarășu' Borealu știe absolut tot, chiar Computerul central îi poartă pică, fiindcă dînsu' îl corectează mereu, și computerului nu-i place să fie corectat, se socoate infailibil... obiectiv este, recunosc, pentru că pe tovarășu' nostru Borealu nu-l lasă la vatră cu nici un chip, deși strănepoții îl așteaptă ca pe cireșu-n floare. Vă dați seama, cîte milioane de povești moderne știe străbunicul !... Ați cam obosit, dragii mei, vă înțeleg, este ora douăzeci, mai sînt doar patru ore din acest mileniu, toată lumea se pregătește de revelion, noi îl sărbătorim de ne sar ochii, v-am spus cum, da' în curînd va veni aici rachetocarul Palatului, un sfert de ceas pînă la navetă, o jumătate pînă la baza din Antarctida... Păzea !... iar Titina, îl remorchează pe Daniel, secretarul... Gata biletele, ai aranjat cu rachetocarul ?... Vai de mine, să n-afle șefu'... Nu dai nici lefurile ? !... Ai auzit vreodată de Legea lui Lynch ?... O să vină delegatul de la sindicat și cu racheta și cu lefurile ? Sigur ?... Te cred, te cred, știu eu că te descurci pînă la urmă, dar ocolește biroul șefului, e mai prudent.... Cel care stă cățărat pe scaun și

face pavoazare cu un **ciocan în mînă, după metode** riguros antice este fizicianul, unchiul Podger, aşa-i zicem noi, fiindcă are mania lucrului manual, dar şi îndemînarea personajului din Mark Twain... nu-i din Twain ?... Din Jerome K Jerome ?... Mă rog, tot una... aşa-i, el scrie serialele de cosmogonie... Articole splendide ?... Zău ?... Mă rog, chestie de gust... Şi-a dat cu ciocanu' peste deget... Eram sigur... o să cadă şi cu scaunul... Da, tot el şi cu antigluonul Kappa T, la Măgurele, la IFA... Nu vă scapă nimic... Lucraţi şi voi acolo ?... Universule mare ! În cercetare ?... Nu mai zic nimic... A căzut... s-a agăţat de serpentine, n-o să-l ţină, că-s de hîrtie autentică, marfă rară... Nu l-au ţinut... A făcut zob parchetul şi de-abia l-am lustruit... Păi sigur, i s-a umflat degetul ca un balonaş, degeaba-l suge, nu-l drege, o fi crezînd că descoperă un leac, aşa, hodoronc-tronc, cum a făcut-o cu teoria antigluonului... he, he, he asta-i altă giscă... De ce ţipaţi la mine tovarăşu', ce-s eu de vină ?... M-am uitat urît la dumneavoastră ?... Şi ce, v-am dat brînci cu ochii ?... Aşa-s ochii mei !... Nu daţi cu ciocanu' că mă plătiţi de nou... Haideţi, tovarăşi, astupaţi-vă urechile, se cunoaşte că stă prea mult la IFA, nu ştie cum trebuie să te porţi în Presă... Uite, aici stau nişte oameni simpatici şi necăjiţi... Ca mine. Sînt şurubarii de la Cosmotehnium, celebrul supliment al revistei noastre... Sînteţi şi voi abonaţi ?... Şi faceţi şi colecţie ?... Mă aşteptam. De mult ?... Nu, numai de cînd ştiţi să citiţi ?... Cam de la vîrsta de un an ?... Mare Cosmos, ce se întîmplă cu ăştia micii ? Unde-i copilăria lor fericită ? Ştiu scheme electronice şi încă se mai scapă-n pantaloni, joacă turca şi-şi dau doctoratul în filozofie... Sfîrşitu' lumii, asta e ! Aşa o arăta anul ăsta de spaimă, 2000 !... Vă spuneam de şurubari că-s necăjiţi, asta fiindcă le curg reclamaţiile gîrlă. Cică aparatele pe care le propun ei nu merg... Ei şi ? Ce dacă nu merg ? Fiabilitatea... În plus sînt ocupaţi rău cu radioamatorismul... Pasiune veche, de pe vremea lui Pazvante... Da, da, primul redactor şef al revistei, nu sînt sigur da' am să verific... Nu-i uşor să fii ocupat 24 de ore pe zi şi să primeşti QSL-uri pînă şi de pe centura de asteroizi dintre Marte şi Jupiter. Necazul lor mai nou este că toţi cititorii sînt în temă cu meteahna lor şi receptoarele cosmotehniumiştilor sînt ocupate cît îi ziulica de mare tot de reclamagii... Cruntă răzbunare... În biroul alăturat îl vedeţi, în primul rînd, pe Mihăiţă. Îl puteţi găsi la noi la orice oră din zi, uneori şi din noapte... Nu, şcoala a pus-o în cui, a terminat-o, vreau să zic,

și facultatea, acum își pregătește doctoratul în filozofie, are omul 9 ani și vrea și el să fie doctor ca toată lumea... Pe aici se-nvîrte, hai să vă spun la ureche, pentru că avem liber postul de redactor șef adjunct, să nu-mi spuneți Neluțu dacă n-o fi așa... O să ne mănînce fripți cînd l-or angaja, ăsta o să vrea să fim genii, ca el... Salut, arivistule ! Ce faci pe la noi ? La tătucu ?... Ia să-l vedem și pe tătucu... Stimată delegație, cunoașteți pe tătucu' lui Mihăiță și pe nenea Țircovnicu, tehnomachetatorii noștri... Nu, nu se bat între ei, vă înșeală perspectiva, se ceartă amîndoi cu ordinatorul. Ei fac munca de concepție și terminalul ăsta al Computerului central are pretenții de artă și-i năzuros nevoie-mare... cu greu îi intră oamenii în voie... O dată l-au și scos din circuit, au făcut machetarea de mînă ca pe vremuri, nu s-a prins nimeni, Computerul central a semnalizat violet, bravo, și pe urmă s-a aflat și tot el le-a tras o amendă usturătoare... Degeaba încercați să vă amestecați, n-aveți nici o șansă, nici măcar șefu' nu îndrăznește să intervină în încăierarea lor... Dar peste cîteva minute totul o să fie gata, mai au dactilotipografele să verifice textul povestirii venită mai tîrziu și gata, numărul festiv... Corectarea se face automat, s-a și făcut, asta-i treaba Computerului central, nici nu se poate altfel... și nu durează decît cîteva picosecunde... Ați obosit, mititeilor, vă e foame și somn, trebuia să fiți de mult în pat și eu nu mi-am dat seama... Hai, plecați. Uite, mai priviți pe ușa asta, secția dactilo-tipo, ce vă spuneam, au și terminat, aceea 'năltută stinge ordinatorul, cealaltă, care seamănă cu un fox sîrmos — așa-s coafurile acum, tovarășa pionieră, — o să ia primele numere de la decodificator să le împartă în redacție... Dă-ne și nouă cinci reviste, mulțumim frumos, uite și voi, copii, unu, doi, trei, patru, da' unde-i al cincilea ? Fraților, l-am pierdut pe șoimul Petlică, uite c-au apărut părinții voștri în hol, știți ce, voi duceți-vă, îl caut eu pe Petlică și-l livrez pachet maică-si. La revedere, cu plăcere, cu plăcere, la mulți ani, o mie de ani să trăiți fără nici o reparație... Unde ești, mă, Petlică, pe unde te-ai rătăcit ! Aoleu, e la dumneavoastră-n brațe, vai, ce m-am speriat, tovarășe redactor șef... nu vă uitați la mine așa, nu mă sfredeliți cu privirile, că fac complexul lui Calache, pierd energie... da' de ce-mi spuneți bou mecanic, ce vină am eu că nu mi-a schimbat nimeni circuitele... da' nu l-am lăsat eu pe copil în biroul dumneavoastră... Își vîrîse nasul în hîrtii... Păi, ce, el știe să ci... Vai de capul și de circuitele mele, ăsta-i ? Chiar

azi şi-a luat doctoratul în astropsihologie şi motoare termice ? Şi vrea aici ? Şi ăsta ? Redactor şef ? Arivistu ăsta mic ?... Da' nu le-am spus vrute şi nevrute, doar aşa, un panoramic al activităţii de la noi, sigur că mă ştiţi dumneavoastră, tovarăşe redactor şef, dacă nici dumneavoastră, specialist în electronică, nu cunoaşteţi sufletul unui biet robot de serie, model 1990, fabricat la Automatica, cine să-l cunoască mai bine ? Îmi fac autocritica, aşa e, tovarăşe redactor şef, şapte ani pe culoarele Uniunii scriitorilor mi-au tocit terminalele etice... Bîrfesc, umblu cu zvonuri, ascult pe la uşi, ce să fac, cei şapte ani de acasă, dar am să mă îndrept, să nu-mi ştergeţi memoria, nu mă daţi la DAC, zău, mai pot fi de folos încă 2—3 secole... Să trăiţi şi la mulţi ani, să vă dea marele Cosmos sănătate şi viaţă lungă şi la toţi cei din redacţie şi revistei multe milenii înainte, uite racheto-caru', la mulţi ani !... Aveţi dreptate, tare-i drăguţ cînd doarme, ce-i vina lui că are numai patru ani, daţi-mi-l că-l duc eu, uite că mama lui aşteaptă în capătul culoarului, la mulţi ani şi ţie, măi Petlică, o mie de ani fără reparaţii...

NU RUPEȚI FLORILE !

Era o minunată după-amiază de primăvară, iar în plimbarea mea n-am putut rezista ispitei de a mă opri, măcar pentru cîteva clipe, pe una dintre aleile parcului prin care mă purtau pașii.

M-am așezat pe o bancă și am lăsat priveliștea fermecătoare din preajmă să-mi inunde ochii cu frumusețile ei crude și multicolore, iar parfumul inefabil al florilor de salcîm să-mi gîdile nările.

În fața mea era o bancă, iar în spatele ei un rond înalt și impunător în care se părea că și-au dat întîlnire într-un mozaic ce imita culorile curcubeului, cele mai frumoase flori pe care le văzusem pînă atunci. La marginea rondului trona însă, ca o adevărată „regină a gingășiei", o lalea galbenă, zveltă și fragedă, așezată acolo parcă de inspirația unui mare artist.

În beția ce mă cuprindea simțeam tot mai mult puterea pe care o exercita asupră-mi acest anotimp — de fiecare dată același, de fiecare dată altul — și, deodată, avui convingerea că pe banca din fața mea venise să se așeze însăși Primăvara...

Părul ei, în care se juca o ușoară adiere de vînt, avea culoarea păpădiei, iar în ochi... în ochii aceia mari și candizi jucau albastrul cerului de mai și verdele frunzelor de salcîm. Încă de mic iubeam albastrul cerului de mai și verdele frunzelor de salcîm, dar acesta era, poate, numai unul dintre motivele pentru care, acum, îmi plăceau teribil de mult ochii ei mari și candizi.

Şi, parcă anume pentru a-mi spori surplusul de plăcere produs de propria-i apariţie, îşi îndreptă privirea spre mine învăluindu-mă într-o linişte care induse în mine fiorii unui extaz necunoscut, şi-mi dădui seama că eul meu se dizolvă treptat în universul feminin şi imponderabil din adîncurile ochilor ei.

În lumea aceea de revelaţii prin care zburam, spiritul meu întîlni spiritul ei ce se metamorfozase într-o lalea ca aceea de la marginea rondului.

— Dacă nu cumva eşti un vis, i-am spus, atunci cred că te-ai născut din sinteza unei raze de soare cu o boare primăvăratecă, în care s-au adunat toate miresmele acestui splendid anotimp ; sau, poate că, pur şi simplu, eşti sclipirea unui miracol sublim şi efemer !

— O, nu ! îmi răspunse ea cu un glas ingenuu şi fin. Vin de foarte departe... Dacă vrei, fac, după cum spuneţi voi, o croazieră de plăcere. Şederea mea pe planeta voastră este condiţionată de viaţa acestei planete în care m-am inclus. De aici contemplu Pămîntul şi cerul şi vă privesc pe voi cînd treceţi pe lîngă mine. Îmi place lumea voastră, iar uneori, foarte rar, energia psihică din ochii trecătorilor care iubesc florile şi mă admiră, mă ajută să mă arăt pentru un timp foarte scurt, deşi cei care mă văd nu-şi dau seama că trupul meu e doar o imagine diafană şi inconsistentă. Tu...

Dar nu apucă să spună mai mult pentru că o forţă imensă ne trimise într-un neant dureros şi obscur, din care, însă, am ieşit într-o clipă, într-o frîntură de clipă, şi m-am regăsit pe banca pe care stăteam pînă atunci.

Ochii mei clipiră des, văzînd cum fiinţa din faţa mea se volatilizează parcă, apoi se dilatară uimiţi, înţelegînd că „Regina gingăşiei" dispăruse şi ea. Privirea mea disperată găsi apoi laleaua firavă şi tristă, în mîna unui trecător distrat şi absurd care o rupsese şi care se îndepărta acum cu un aer monşalant şi stupid.

Ştiu, ştiu şi eu că totul se datora imaginaţiei mele, înfierbîntată în clipa aceea, sau chiar unei astenii de primăvară, dar nu ştiu de ce, de atunci, cînd văd o lalea galbenă, mă prinde o nostalgie nesfîrşită şi tot de atunci nu mai pot suporta oamenii care nu lasă florile să trăiască.

MONSTRUL DE LEMN

Nu-i înțelegeam de loc pasiunea aceea bruscă pentru sculptura în lemn, cu atît mai mult cu cît pînă atunci nu-i remarcasem vreun gust sau vreo preferință pentru o anumită artă în special și îl consideram unul dintre acei urmași ai lui Arhimede, pătruns pînă în măduva oaselor de microbul tot mai răspîndit al științelor exacte, care, dealtfel, pătrunsese și în mine în destul de mare măsură. Ceva nefiresc schimbase parcă ordinea din el, stîrnindu-i o pasiune bruscă și neașteptată pentru artă ; și tocmai pentru sculptura în lemn.

Îl cunoscusem ca pe un student inteligent și sîrguincios, care se descurca mai bine decît noi toți în labirintul dificil al „electrodinamicii", dar nu numai pentru aceasta i-am căutat prietenia ci și pentru că-mi plăcea la el acea înțelegere profundă a lucrurilor și a fenomenelor, acea rațiune imbatabilă, cu care natura a înzestrat foarte puțini oameni, pe aceia care par predestinați să ajungă mari. Pe deasupra, cu mutra lui oacheșă și mereu bine dispusă, era tipul studentului degajat și volubil, în prezența căruia nu cunoșteai plictiseala, un băiat spiritual, cu simțul umorului și cu o mare trecere la cele mai simpatice fete din complexul studențesc în care locuiam de cîțiva ani.

În facultate se remarcase printr-o metodă originală de studiere a formelor vii cu ajutorul modelelor matematice, iar la una dintre ședințele cercului de biofizică făcuse chiar o comunicare despre „transducția umanului asupra lemnului" (era vorba de o includere a omului în lemn, care devine astfel o ființă vie, avînd avantajele combinării dintre ambele structuri).

E adevărat că aceasta l-a cam discreditat oarecum în ochii colegilor, iar cîțiva dintre ei, mai ascuțiți la limbă, au reacționat chiar vehement, spunînd că toată supoziția lui e un fel de insolență științifică, mai degrabă rodul activității superflue a unui taumaturg diletant, și că, într-un limbaj mai comun, Nicușor Niculescu umblă după „potcoave de cai verzi pe pereți".

Eu consideram că, probabil, în urma acelui incident s-a schimbat așa de mult, pentru că, tot cam pe atunci, nu l-am mai văzut pe Nicușor făcînd altceva decît meșterind toată ziua materia lui primă — lemnul. Camera noastră de la etajul cinci,

pe care am ocupat-o amîndoi încă de la începutul acestui an universitar, se transformase într-un adevărat atelier de sculptură în lemn, unde nu vedeai decît lemnul împrăştiat pretutindeni, sub diferite forme, şi un întreg arsenal de dălţi, ciocane, cuţite sau tot felul de alte instrumente necesare sculptorului în lemn, pe care am început să le cunosc şi eu.

Îşi neglijase chiar şi lucrarea de diplomă pe care o începuse încă de anul trecut şi pe care trebuia s-o prezinte la sfîrşitul acestui an, în schimb îmi vorbea cu atîta pasiune de arta lui, de parcă ar fi vrut să mă convertească şi pe mine la această disciplină, care-mi devenise nesuferită nu numai pentru că ajunsesem să inspir un fel de amestec de aer cu pulbere fină de lemn, ci şi pentru că îmi răpise partenerul însufleţitor de meciuri de şah sau al incursiunilor vesele de sîmbătă seara.

Un timp nici nu m-am uitat la ceea ce lucra, considerînd că noua lui îndeletnicire este un joc temporar şi inocent dar, la un moment dat, cînd privirea mi-a căzut întîmplător pe cîteva dintre piesele terminate de curînd, am fost surprins să constat că Nicuşor posedă un incontestabil talent de sculptor, dar mai ales că personalitatea lui se evidenţiase şi în acest domeniu, deoarece se dovedea adeptul, sau, mai bine zis, promotorul unei noi şi interesante nuanţe de abstracţionism, lemnul transformîndu-se sub dalta lui în nişte forme ciudate, stranii, care, deşi te priveau cu ochi de lemn, te făceau să te înfiori, fiindcă înăuntrul lor ghiceai parcă palpitaţiile unei existenţe superioare şi magnifice. Am făcut imediat legătura între aceste figurine şi o serie de discuţii anterioare, în care Nicuşor susţinea că fiinţele de pe Pămînt au forme accidentale, necorespunzătoare unor aspecte ale modului lor de viaţă şi că aceasta aduce omului foarte mari dezavantaje. Căuta el oare să exprime prin arta lui o formă mai potrivită, o formă ideală a omului ?

Dar tot atunci am observat ceva şi mai interesant, şi anume că acest artist apărut peste noapte, care era prietenul şi colegul meu, lăsa operelor lui o viaţă foarte scurtă, deoarece după ce termina cîteva figurine, după cel mult cîteva zile de meditaţii şi observaţii asupra lor, le distrugea fără nici-un pic de reticenţă, răspunzînd protestelor mele că, pur şi simplu, n-a ajuns încă la forma căutată şi că piesele pe care le distruge sînt nişte rebuturi care nu merită să fie văzute. Atitudinea

aceasta exagerată mă incita, cu atît mai mult cu cît toate rugăminţile mele s-au dovedit inutile în faţa hotărîrii lui pe care o credea bazată pe constatări indubitabile. Din punctul meu de vedere era ceva asemănător cu o rostogolire în neant a speranţelor, ca în celebrul „mit al lui Sisif", iar gestul lui, prin care îşi făcea munca inutilă, mă intriga, pentru că, dacă figurinele acelea îmi plăceau mie, care aveam toate motivele să fiu subiectiv şi să nu le văd cu ochi buni, puteau desigur să placă şi altora.

Într-o zi veni cu spinarea încovoiată de un buluc mare de lemn, pe care-l depuse mulţumit în mijlocul camerei şi pe care se apucă de îndată să-l meşterească cu un surplus de zel. Nu după mult timp, a început să apară o formă destul de confuză, destul de neînţeleasă. Cînd era aproape gata şi am privit-o mai atent am fost uimit de puterea pe care o exercita asupra ochiului omenesc. Era un fel de caracatiţă, sau, mai bine zis, un fel de monstru din al cărui trup cvasilenticular ieşeau o sumedenie de tentacule care, într-o teribilă sforţare, stăteau parcă înfipte în mediul înconjurător. Nu puteai să-i observi ochii sau alte organe de simţ, dar îţi dădea impresia că te vede sau că te simte cu fiecare părticică din care era alcătuit — o privire care pătrundea în tine răscolitor.

Nu ştiu dacă asta reprezenta sau nu ceea ce căuta Nicuşor, dar chiar cu ochiul meu de neiniţiat puteam să-mi dau seama că era o realizare extraordinară, care l-ar fi putut urca rapid pe cele mai înalte culmi ale succesului artistic.

Într-o seară am plecat în oraş să-mi vizitez o cunoştinţă, lăsîndu-l pe Nicuşor să dea monstrului său ultimele finisări.

Cîteva discuţii, prelungite peste prevederi, m-au reţinut în oraş pînă în jurul orei unu noaptea, făcîndu-mă să încalc regulamentul de ordine interioară a căminului, care prevedea accesul studenţilor în cămin pînă la orele 23,30. Apropiindu-mă de bloc tocmai mă gîndeam ce scuză mai plauzibilă să-i invoc portarului pentru întîrzierea mea, cînd la geamul camerei noastre, care se găsea chiar la unul dintre colţurile blocului, am zărit o mişcare lentă şi ciudată. Apropiindu-mă mai mult şi uitîndu-mă mai atent, am rămas stupefiat văzînd că ceea ce se mişcă era o fiinţă ce părea o copie identică, dar mărită de cîteva ori, a monstrului pe care-l realizase Nicuşor. Eram con-

vins că nu-i decît o vedenie aberantă şi trecătoare, dar degeaba îmi frecam ochii din ce în ce mai îngrozit, pentru că fiinţa aceea continua să se arate, plutind lîngă geam ca într-o stare de imponderabilitate şi mişcîndu-şi lent, dar cu siguranţă, tentaculele în nişte unduiri fascinante, de parcă ar fi înotat în oceanul aerian. Apoi se ridică tot mai sus, pînă cînd scăpă privirii mele, pierzîndu-se în depărtările întunecate ale înălţimilor.

Am intrat ca un vîrtej în cămin şi am urcat într-un suflet treptele celor cinci etaje (liftul e de obicei defect) fără să-i mai dau portarului explicaţiile de rigoare, fără să mai ţin seama de protestele lui, lăsîndu-l să-şi imagineze, după mutra pe care probabil o aveam, că sînt urmărit de o întreagă bandă de răufăcători şi nemaipăsîndu-mi că a doua zi conducerea căminului îmi va trage o săpuneală zdravănă urmată de un serios avertisment.

Monstrul lipsea din cameră, lipsea de asemenea Nicuşor, care-mi lăsase pe masă un bilet scris de mîna lui grăbită, în care mă anunţa scurt : „Te rog, nu te alarma de dispariţia mea şi mai ales nu te supăra că te-am privat de unele lămuriri de amănunt. În curînd ne vom reîntîlni, şi atunci le vom clarifica pe toate, Nicuşor".

Au trecut de atunci cîteva zile, fără ca Nicuşor să mai fi dat vreun semn de viaţă, dar nu m-am alarmat, nu numai pentru că vreau să-i îndeplinesc rugămintea, dar şi pentru că simt în mine că ne vom revedea în curînd. Dealtfel, cred că totul nu e decît o glumă, o poantă de care n-ar fi în stare decît unul ca el ; poate că arătarea aceea pe care am văzut-o atunci la geam nu era decît o iluzie sau un joc de lumini cu care Nicuşor şi-a propus să mă păcălească înainte de a pleca pentru cîteva zile, posibil acasă sau undeva, într-o excursie venită pe neaşteptate. Cîţiva colegi pe care i-am întrebat nu ştiau nimic de el, ba chiar erau nedumeriţi că întreb de Nicuşor tocmai eu care locuiesc în aceiaşi cameră cu el şi sînt prietenul lui cel mai bun. Nu m-am alarmat de dispariţia lui dar, totuşi mi se pare curioasă povestea aceea. Am stat vreo două zile cramponat într-o aşteptare absurdă şi privind ore în şir dălţile şi ciocanele acelea care zăceau într-o inactivitate supărătoare. Probabil că m-am obişnuit aşa de tare cu noua ocupaţie a colegului meu încît am început să-i simt lipsa ; un fel de rău care mi-a devenit necesar...

Alaltăieri am luat o daltă și un ciocan și am început să cioplesc o bucată de lemn rămasă de la Nicușor. Am obținut o figurină nostimă care nu mă nemulțumea ca începător. Ieri, am făcut rost, de la un depozit de cherestea din apropiere, de o bucată de lemn pe care l-am transformat într-o altă figurină. E foarte vizibil progresul meu, deoarece piesa a doua e mai reușită decît prima, pe care am distrus-o. Azi lipsesc din nou de la curs pentru că mi-am adus o altă bucată de lemn din care-mi propun să fac ceva mai frumos și poate mai original. Cred că voi reuși !

Deabia acum am început să-l înțeleg pe Nicușor, ba chiar sînt revoltat împotriva mea că nu l-am înțeles mai devreme ; de-abia acum am început să simt în mine vibrațiile pasiunii pentru frumusețea muncii de creație, satisfacția și revelația zborului pe care nu ți le poate da — cred eu — decît sculptura în lemn !

TÎRGUL MONDIAL DE CARTE

Anul acesta este plin de surprize în lumea editorială.

De cînd tehnica tiparului a fost revoluționată prin desființarea hîrtiei clasice și de cînd editorii au introdus cele mai surprinzătoare sortimente de hîrtie, cititorii sînt pur și simplu răsfățați. Astfel, anul acesta s-au tipărit tiraje imense pe hîrtie comestibilă.

Menționăm ultimele prezentări de noutăți la tîrgul mondial :

a) NUVELA PENTRU VEGETARIENI. După lectura ei (sau chiar înainte) oricare pagină dizolvată în apă rece, dă un alt sos vegetal. Găsim o gamă largă de sortimente : de la urzici și fasole, pînă la morcovi și... spanac.

b) ROMANUL DULCE. Standul respectiv ne oferă un veritabil recital de produse de cofetărie. Semnalăm varietatea largă de materii prime folosite pentru umplerea paginilor : fructe terestre și extraterestre, creme policolorate, esențe poliaromate, lichioruri în premieră, sifon condensat. De asemenea, alături de pagini crocante din pulberi aglomerate, găsim și suficiente pagini cuminți care, în aqua chiorenzis, dau siropuri onirice.

c) TETRALOGIA CĂRNII. Un tetra-stand copleșitor, amenajat ca o capodoperă. A întrunit toate sufragiile juriilor de ambe sexe, indiferent de vîrstă sau diagnostic. Varietatea extractelor de carne, din care s-au preparat paginile, este debordantă. Nu lipsește nici un sortiment de vînat sălbatic sau vînat dresat, de la cameleon la crocodil, de la șoarece la elefant, de la guguștiuc la vulturul pleșuv. Bine preparate sînt și extractele din șeptel. O mențiune specială pentru porc și gîscă. De necrezut, dar porcul a cules toate premiile.

Din păcate, sectorul peştilor a fost slab reprezentat. N-am remarcat decît un eseu de caracatiţă în cerneală proprie, o mică monografie de rac, un pamflet de ţipari şi arici de mare împănat cu peşte-sabie, un oarecare studiu din extract de rechin umanizat, cam indigest — dacă nu se sărează bine paginile cu lacrimi de milă în momentele de silă.

Tîrgul a înregistrat largi ecouri. Cărţile s-au tîrguit binişor. Nu s-au înregistrat cazuri de apendicită, peritonită, indigestie, dezinterie sau alte boli psiho-intestinale. Doar doi paznici au căzut victimă unei uşoare insolaţii. Printre alte alimente, un scriitor a fost mîncat din greşală de calcul. Deci — succes pe toată linia !

Toată lumea a plecat sătulă...

IUTE CA GÎNDUL

O expresie, o metaforă, din basmele străvechi : *iute ca gîndul*. Străveche, dar i-a pus pe gînduri pe cercetătorii de la INSTITUTUL DE TEHNOLOGIA MIJLOACELOR DE ZBOR, care numai pentru basme nu au timp. O descoperire mai veche şi una mai nouă, au determinat o nouă direcţie de cercetare în Institut, în direcţia *gîndului*.

Dar iată faptele. În secolul 20, un anatomist a stabilit o analogie între schema creierului uman şi a unui accelerator de particule. Un amănunt ciudat : *„eşapamentul"* creierului, în cadrul schemei, cică ar fi situat în centrul fontanelelor posterioare ale craniului, locul unde străbunii susţineau că se aflase al treilea ochi al omului, ochiul atrofiat, ochiul din ceafă, mort. Analogia, timp de două secole, a zăcut în memoria paslvă a computerelor. În secolul 21, fizicienii au identificat o particulă aflată la hotarul dintre materie şi energie care li s-a părut a fi înzestrată cu însuşiri antimateriale. Au botezat-o *PSIHOTRON* şi au abandonat-o, deoarece nu o puteau reproduce în laborator. Particula era semnalată sporadic, în emisiunile creierului uman, în timpul somnului paradoxal *(visul)*, în urma unor stimulenţi biopsihici din familia psihotropelor. Emisia era dezordonată şi, de fiecare dată, putea fi semnalată în alt punct

al scoarței cerebrale. Și azi, în secolul 22, un computer aflat în revizie, printr-un accident, i-a servit programatorului său aceste două descoperiri. Omul, cu o zi înainte, recitise un basm în care întîlnise termenul neștiințific de *iute ca gîndul*. Aceasta a fost scînteia...

Oare nu am putea ordona fluxul de psihotroni spre „eșapament" ? s-au întrebat cercetătorii. Stimulăm, ordonăm, dirijăm fluxul și, poate, omul va reuși să se deplaseze în spațiu cu viteza gîndului, autonom...

Rezultatele cercetărilor au demonstrat că se poate. Cinci voluntari s-au supus tratamentelor cu stimulenți și antrenamentelor psihosomatice. Între timp, biochimiștii descoperiseră acidul paradoxal delta din familia medicamentelor psihotrope. Și experimentul a reușit !

Imediat, sub controlul camerelor de luat vederi, a avut loc prima demonstrație. Cei cinci voluntari și-au luat pe rînd startul din fața Comisiei de Brevete și a unui numeros public prezent în Place de la Concorde. Firește, voluntarii erau îmbrăcați în costume spațiale de ultimul tip.

Primul voluntar a înghițit pastila, a respirat de trei ori și a dispărut. O secundă mai tîrziu, el se afla în fața camerelor de luat vederi care îl așteptau la Copacabana. Cu ochii pe monitoare, cei din Comisie au scos o exclamație de surpriză.

Al doilea voluntar a primit indicația să ajungă la Centrul Minier Moontown de pe Selena. A folosit același procedeu și a dispărut din Place de la Concorde. O secundă mai tîrziu, publicul de la Moontown îi saluta sosirea. Cei din Comisie, cu ochii pe monitoare, au început să fluiere printre dinți.

Tot o singură secundă i-a fost necesară celui de al treilea ca să ajungă la Stațiunea Agricolă HIBRIS de pe planeta Marte.

Ceilalți doi voluntari, pentru verificarea preciziei experimentului, au repetat cursa spre Selena și Marte, sosind la punct fix.

Prin intermediul monitoarelor, voluntarii au schimbat cîteva replici cu publicul *de acolo* și cu comisia *de aici*. Apoi au revenit în ordinea care li s-a indicat. Nici la debarcarea primului om pe Lună, planeta n-a fost mai emoționată. Un succes copleșitor...

Imediat, s-a pus problema stopării producției de nave destinate zborurilor extraterestre. Ulterior, entuziasmul s-a mai răcit. Producția de vehicule spațiale a continuat : se stabilise că nu e suficient ca omul să se poată plimba prin univers, *iute ca gîndul*, autonom. *Aici* de unde pleacă, are de toate. *Acolo*,

unde ajunge, are nevoie de multe : aparate, utilaje, materiale, alimente, combustibili, cazare. Ori, toate astea, nu le poate căra în raniță. Tot navele rămîn cărăușii spațiului.

Totuși, în prezent, zece mii de voluntari se antrenează în vederea deplasării în spațiu cu viteza gîndului. Ei vor constitui patru corpuri de elită : prospectorii, depanatorii de nave, inspectorii și agenții de circulație...

FĂRĂ STOMAC

Au fost obținuți primi treizeci de indivizi fără stomac. Experimentul a fost început în urmă cu douăzeci de ani. Lucrările s-au desfășurat în cel mai strict secret, sub denumirea codificată *de operațiunea Solange*. Știm însă cu toții că nu există nici un secret absolut perfect : în cele din urmă, el... *„transpiră"*. Un reporter isteț a reușit să afle o serie de amănunte. Le reluăm și noi, mai jos.

Scopul experimentului, desfășurat la clinica Umanitas din Texas, era obținerea de echipaje spațiale de mare randament, cu minimum de investiții, pentru o durată de zbor maximă.

Cei treizeci de indivizi fără stomac se împart în trei grupe :

— cu stomacul extirpat prin intervenție chirurgicală ;

— născuți fără stomac, în incubatoare, prin intervenție genetică ;

— cu stomacul redus la zero prin sisteme îmbunătățite.

Totul ar părea de domeniul fanteziei, dacă nu am cunoaște și secretul supraviețuirii lor. Fiindcă numai cu aer... nu trăiește nici bacteria cea mai nepretențioasă. Omul are nevoie de o mulțime de substanțe nutritive, care, e drept, îi pot fi administrate sub formă de pilule concentrate, dar dacă omul nu are stomac... cum le înghite ? Aici însă, cercetătorii de la clinica Umanitas au fost ajutați de ultimele descoperiri farmacologice : pilulele pot fi asimilate direct prin piele, cu ajutorul unui plasture ! Ingenios, nu ?

Ar mai fi rămas problema apei. Se știe, din cele mai vechi timpuri, că se poate rezista fără mîncare pînă în șase săptămîni, dar fără apă, omul se deshidratează uluitor de repede.

Cercetătorii au rezolvat cu succes și această problemă : apa este absorbită direct prin piele, prin inversarea centrilor nervoși care comandă transpirația. Aparatul digestiv a devenit cu adevărat inutil !

Totuși, opinia publică a fost indignată. Emisiunile pe viu, în care cei treizeci de indivizi au demonstrat că se simt perfect, că de douăzeci de ani nu simt lipsa stomacului și că sînt apți pentru cele mai lungi și cele mai ieftine zboruri — n-au folosit la nimic. Făcîndu-se ecoul protestelor, a apărut șlagărul *„a mînca, e necesar, dar e și foarte plăcut"*. În această situație, experimentul a fost suspendat iar clinica închisă pentru inventar și renovare.

Comentatorul emisiunilor „Mai aveți o nedumerire", în stilul său specific îndrăgit de marele public, a rezumat acest eveniment științific în concluzia :

Ne bucură însă faptul că, la clinica Umanitas, nimeni nu s-a gîndit să trimită în spațiul cosmic și oameni fără... cap.

HOBBY

Tehnica și posibilitățile oferite de noile cuceriri ale științei, au modificat preocupările pămîntenilor. În timpul liber, spre deosebire de secolele anterioare, ei și-au găsit alte pasiuni. Deși aceste pasiuni constituie materialul unui serial de reportaje, astăzi ne vom opri la un caz neobișnuit. Cazul Pericle Lampadar. Profesia : proiectant de cuie. Situația familială : celibatar irecuperabil.

Orice s-ar zice despre dînsul, nu pare interesat. Dar... are omul un hobby ? Are. Și nu este vorba de unul oarecare, cum ar fi colecționarea de timbre, ceasuri, vechituri, autografe sau alte fleacuri în care nu ne poate impresiona decît statistica pur cantitativă a sortimentelor achiziționate. Omul nostru nu colecționează vechituri ci... NOUTĂȚI. Respectiv eufemism. E vorba, în fond, de niște HIBRIZI sau, cum li se mai zice, corciturі. Pe aceștia, omul îi obține în week-end, la mica rezervație personală din satul natal.

Atîta timp cît a fost vorba de niște hibrizi de proporții modeste nimeni nu s-a sesizat. Cine și de ce să-i fi reproșat că

are gusturi bizare ? Omul a încrucișat șoarecele cu pisica, greierul cu furnica, cioara cu papagalul și, în final, țințarul cu armăsarul. Un amuzament deconectant, inofensiv, foarte excentric. Totul avea loc în limitele spațiului rezervației personale. Și apoi, era vorba doar de niște glume prin încrucișări. NUMAI ÎNTRE DOUĂ SUBIECTE, amîndouă de dimensiuni tolerabile. Cine să se fi sesizat dacă toată lumea se amuza, cine ?

Lucrurile au luat însă o întorsătură nedorită. Omul nostru și-a extins hobby-ul și la animale mari, dar și la încrucișări multiple. Cînd a obținut un elefant de buzunar, din încrucișarea unui elefant indian cu un cîine mexican de buzunar, un colibri, o libelulă și o coropișniță — încă n-a protestat nimeni. Micile vietăți, oricît de încrucișate, nu supără pe nimeni. Sînt mici și basta.

Recent însă, omul a vrut să obțină un balaur cu șapte capete, ca în eresurile apocrife devenite maculatură. El a obținut însă altceva. Este adevărat că a încrucișat un python, un condor, o iguană și șapte viței, dar balaurul a ieșit cu un singur cap de condor și cu șapte picioare de vițel. Efectul a fost penibil, animalul a ieșit uriaș și toată lumea s-a supărat. Ne întrebăm : dar dacă ieșea un balaur adevărat ?

CONGLOMERATUL

Spre sfîrșitul vieții, genialul savant Al. Rockwell se hotărî să-și transfere personalitatea unui tînăr în plină putere. Bătrînul ajunsese să rezolve magistral cele mai spinoase probleme de ecologie. Găsea soluții demne de un demiurg. Omenirea nu putea fi lipsită de gîndirea lui creatoare. S-ar fi produs o criză morală asemeni celei cînd omenirea și-a dat seama că nu există dumnezeu și nici viață, ci numai materie superior organizată.

Cum transferurile de personalitate deveniseră o simplă chestiune de rutină în secolul 22, se deschise un concurs pentru onoarea de a găzdui și continua personalitatea demiurgului ecolog. Dintre milioanele de candidați, alegerea căzu asupra tînărului muzicolog și atlet Baal Sapone. Toate complicatele teste îl găsiră 100% corespunzător genetic.

Doctorii care se pronunțaseră pentru Baal Sapone, nu cunoșteau însă faptul că tînărul era stră-strănepotul marelui gangster Al. Sapone care murise în urmă cu două secole la închisoarea Ring-Ring. Printre ei, nu se afla nici un amator de heraldică sau genealogie. Dacă genele tînărului sînt perfecte, ce importanță are cine i-au fost ascendenții ? Și doctorii mai ignorau ceva : faptul că tînărul mai suferise două transferuri de personalitate, la patru și la zece ani. În fișa medicală și în chestionar lipseau aceste prețioase amănunte...

Baal Sapone se dovedise un caz aparte încă de la grădiniță. Tatăl său, profesorul R. H. Sapone suferise mult din cauza lui : puștiul, încă de la grădiniță, se dovedise un mic inamic public. Printr-un capriciu al informației genetice moștenite, se trezise în el personalitatea strămoșului gangster. Ca să-l scape de această tară ereditară, tatăl îl supuse celor două transferuri de personalitate : întîi, a unui muzician ratat, apoi, la zece ani, a unui fost campion de pentatlon ajuns olog într-un accident. Bineînțeles, transferul se efectuase în secret. Tatăl aglomerase două personalități în micul Baal ca să fie sigur că instinctele atavice de gangster vor fi definitiv inhibate. Rezultatul se dovedi deosebit de promițător : la 12 ani, Baal Sapone scrise un eseu, *Muzica de poimîine*, care îl consacră drept un muzicolog de prima mînă ; la numai 15 ani, ajunse campion al lumii la 100 metri plat cu timpul de 5,9 secunde ! E și firesc dacă puștiul își petrecea o jumătate de zi pe stadion și cealaltă la conservator, contopind în el atît experiența, cît și personalitatea donatorilor...

După ce îi transferară lui Baal și personalitatea savantului, medicii începură să aștepte roadele. Între timp, marele geniu al ecologiei, bătrînul Al. Rockwell își dădu obștescul sfîrșit ca să poată beneficia, la încheierea misiunii, de odihna binemeritată.

Trecură săptămîni de așteptare, dar Sapone se comporta ca și cum ecologia ar fi reprezentat pentru el un calendar pentru pisici. Cineva îl și poreclise *TRANSFERATUS*, în așteptarea exploziei de geniu normală. Spre uimirea tuturora, în loc să evolueze, Baal Sapone dădea semne de involuție. Randamentul său scăzu vertiginos. Viața lui sportivă lăsa de dorit, performanțele îi scădeau : de la 5,9 secunde, ajunse să acopere suta de metri, cu chiu, cu vai, abia în 18 secunde. Între timp, scrise un tratat de muzicologie : *Aplicarea muzicii scîrțîitoare în psihoterapia cîinilor polari, în vederea prevenirii turbării*. Înregistră un eșec tragic : peste 7 000 de cîini canadieni muriră

de streche, apoplexie, dezinterie, infarct și chiar turbare. Umbla ca un somnambul, slăbea ca un om chinuit de insomnii și arăta ca un astenic pîndit de casexie. Ciudat era și faptul că Baal dormea opt ore și mînca normal, din obișnuință. Toate analizele ieșeau perfecte, dar... făcea să-l vezi pe Transferatus : un model de prăbușire psihică, de jalnică degenerare prematură. Părea că în somn un vampir îi suge toată vlaga.

În această conjunctură, Baal primi o invitație pe care doctorii nu o putură refuza. Așa că Transferatus, însoțit de doctorul-supraveghetor, se urcă în avion și plecă tocmai la antipozi, în Amazonia Centrală, ca să prezideze *Olimpiada mestecătorilor de chewing-gum*. La plecare, toți erau triști : Transferatus arăta atît de dărîmat încît chiar că avea nevoie de o excursie, de o schimbare de climă. În timp ce-i făceau semne cu batista, cineva emise ipoteza amară că Transferatus va deveni demiurgul așteptat abia la vreo două secole după cel mai cretin cimpanzeu pe care știința îl va supune înnobilării prin hipnoză la rece.

Ajunși la antipozi, medicul rămase surprins : Transferatus deveni vioi și tonic. După terminarea Olimpiadei, propuse un sejur de încă două săptămîni, sub pretextul că vrea să scrie ceva. Și în acest interval, redeveni cel de altădată : diminețile se antrena pe stadion și după-amiezile se încuia în cameră să scrie. În ziua dinaintea plecării, reuși să cronometreze vechiul său record de 5,9 secunde la 100 metri plat. După ce se smulse din îmbrățișarea doctorului, se grăbi la hotel ca să-și termine ultimul manuscris, o comunicare științifică urgentă.

Ce fel de comunicare ? Doctorul rămase pe ghimpi. Iubea foarte mult muzica și urmărise cu patimă toate tratamentele de muzicologie ale lui Baal Sapone, încă de la debut. Spre seară, nu-l mai răbdă inima. Se hotărî să-l viziteze sub pretextul pregătirilor pentru plecare. Nu mică fu surpriza lui cînd găsi pe masa tînărului următoarele comunicări științifice, redactate în termenii laconici și impecabili ai răposatului ecolog genial :

1. *Dresarea elefanților pentru culegerea bumbacului, ananasului, cafelei, porumbului, nucilor de cocos și al sucului de hevea braziliensis.*

2. *Folosirea cangurului ca incubator natural în combinatele avicole.*

3. *Determinarea poluării subsolului cu ajutorul struțului.*

4. *Stîrpirea țînțarilor prin înlocuirea genei instinctului de reproducere cu gena maladiei antropofage (Cunoscută și sub denumirea de „efectul Cain sublimat").*

5. *Încrucișarea rechinului cu maimuța, în scopul asigurării pazei contra incendiilor atît pe stațiile orbitale, cît și în exploatările de aur suboceanice.*

6. *Încrucișarea omului cu viermele de mătase, pentru expedierea lui în spațiul extragalactic sub formă de gogoașă injectată cu hormoni de iepure și lăcustă.*

Doctorul nu înțelese imediat mecanismul acestei metamorfoze în comportarea lui Transferatus. Abia în avion, la al doilea rînd de romuri duble, lui Baal Saponc i se dezlegă limba și începu să se laude cu cele două transferuri anterioare. Înțelegînd că Transferatus este de fapt un... *CONGLOMERATUS*, doctorul întui cauzele tulburărilor de comportament manifestate înainte de vizita în Amazonia. În tînărul conglomerat, se produse o decalare de personalități : 8 ore din zi, predomina muzicologul, 8 ore atletul și 8 ore ecologul. Înainte de a pleca încoace, puternica personalitate a genialului Al. Rockwell predomina orele de somn și, încarcerată în fîntîna inconștientului, se revolta și perturba întreg echilibrul neuropsihic, din nevoia de defulare creatoare. Cu prilejul vacanței în Amazonia, ca urmare a decalării fusului orar, se decalase și orarul de somn. Cel înăbușit acum, muzicologul, suportase fără energie starea de inhibiție. În schimb atletul și savantul se desfășuraseră deplin.

Evrika ! strigă doctorul-supraveghetor și mai ceru un rînd. Era și cazul să fie fericit : descoperise principiul conglomerării, precum și efectul sedimentării prin decalare.

Din păcate însă, nu știa nimic despre strămoșul gangster. În timp ce alcoolul îl adormi, se produse catastrofa. Alcoolul avu un efect paradoxal asupra lui Transferatus : trezi în el gangsterul adormit de cîteva generații. Pînă să înțeleagă cineva ceva, urmașul lui Al. Sapone îl atacă pe pilot cu intenția de a deturna avionul. Se iscă o busculadă, pilotul pierdu comenzile și avionul se izbi de un munte cu țepi care îl ciuruiră ca pe o strecurătoare de tăiței...

Așa au dispărut în eternitate, patru personalități decedate anterior, care supraviețuiseră într-un conglomerat : atletul, artistul și savantul, tustrei transferați, precum și gangsterul adormit.

Oare ce s-ar fi întîmplat dacă în Transferatus s-ar fi trezit și bunică-sa, Doamna Maimuță ? Bine că nu s-a trezit !

Requiescat in pace ! Amen.

ÎNTÎLNIREA

În marea vale de aramă înconjurată de semeţe dealuri de argint, Hydra se trezea cu greu din somnul ei îndelungat. Sosise o nouă noapte şi zeci de ani trebuia să colinde văile şi dealurile pustii, pădurile de safir, nesfîrşitele cîmpii acoperite cu flori de magneziu, ucigătoarele mlaştini de plasmă, în căutarea viseronilor care aveau să-i potolească foamea.

Hydra se întinse şi privi cerul întunecat. I se păru că mai zăreşte în depărtare, zvîcnind agonic sub apăsarea nelndurătoare a nopţii, o rază din lumina zilei. Pentru întîia oară se simţi obosită de scurgerea monotonă a veacurilor ce-i lustruiseră ramificaţiile pînă la semitransparenţă.

Îşi ridică încet braţele aurii desfăşurîndu-şi spre bolta tăcută ghearele de fildeş şi, legănîndu-şi în ritmul discontinuu al vechii muzici capetele negre, uşor irizate cu platină, începu să cînte ruga : *„Bun venit, Întunecime ! / Bun venit, lumina ne ucide ! / Apără-mă, apără-mă, apără-mă ! / Mă închin ! Bun venit ! / Dă-mi viseroni, dă-mi pui !"*.

Unul dintre bulbii verzui i se aprinse iluminînd valea, după care, cu un pocnet asurzitor, plesni ivind un mănunchi de ramificaţii albastre şi violete ce se înălţară şerpuind. Mulţumită, Hydra îşi întrerupse cîntul recunoscînd în sinea ei că, oricum, s-ar fi chinuit să-şi reamintească restul rugii. Se relaxă cîteva minute, apoi, ca întotdeauna la începutul sutelor de nopţi pe care le trăise, alcătui, din sunetele molcome însoţite de curcubee, povestea Creaţiei. Niciodată nu înţelesese prea bine de ce o fascina povestea asta care provoca rîsul Hydrelor mai tinere. Într-adevăr era cea mai bătrînă Hydră de pe planetă, dar încă îşi păstra puterile intacte, şi povestea nu putea fi o simplă născocire. Hydra o aflase de la mama ei care, de la bun început,

o asigurase că Stăpînul și Prima Hydră fuseseră niște creaturi adevărate : „...așa cum eu mă găsesc aici, în fața ta...", îi spusese ea, și, ca să o convingă, o pusese să-i carbonizeze un bulb abia răsărit.

Povestea începu cu sosirea Stăpînului. Venit din întuneric, poate chiar Întunericul, Stăpînul fusese neînchipuit de mic. Trupul lui azuriu nu întrecuse în mărime gingașa floare de albastru. Melopeea halucinantă răsucea trupul Hydrei în spirale gigantice. Aruncînd lumini galbene și portocalii, ramificațiile se împleteau în desene neobișnuite, imagini palide și neclare ale Stăpînului.

În pustietatea planetei bîntuită doar de neînduplecate viforniță înfășurate în mantii nesfîrșite din pulbere de aur, ale căror șuierături ce aprindeau florile de magneziu chemau furtunile magnetice sau avalanșele de fulgere și trăsnete ce spintecau carnea de cărbune a solului fărîmițînd-o în nestemate, el, micul și firavul Stăpîn, își construise copacul de diamant, în trunchiul căruia se adăpostise și visase. Copacul împrăștiase pe planetă fructele viselor Stăpînului... și aici Hydra trecu destul de repede peste nașterea Primei Hydre, geloasă pe frumusețea-i primitivă. Schiță în grabă apariția viseronilor și a celorlalte creaturi făurite de puterea ciudată izvorîtă din capul minuscul al Stăpînului și, în sfîrșit, ajunse la punctul fierbinte al poveștii, dragostea Stăpînului pentru Prima Hydră. Ramificațiile aruncară jerbe de lumini. Marea vale de aramă vui străbătută de un sunet profund ca un dangăt. Hydra se proiectă în trecut, închipuindu-se Prima Hydră. Astfel se văzu iubită de Stăpîn și mamă a poporului Hydrelor. Pentru ziua cumplită a dispariției Stăpînului, se retrase din rol, lăsînd-o să sufere pe Prima Hydră. Moartea celei care se bucurase de dragostea Stăpînului, încheie povestea. Înainte de a se arunca în mlaștina de plasmă, Prima Hydră îngînase o rugă enigmatică. Hydra își reaminti întocmai sunetele aspre și triste : „Sîntem niște biete mașini, create fără un scop anume. De fapt, sîntem doar durere și neputință de a iubi, și asta poate fi o lume a răzbunării pe tine însuți... Eu înțeleg blestemul nostru pentru că Stăpînul m-a iubit și m-a făcut să pricep că sînt o parte din făptura și suferința lui, dar tot el m-a programat să nu vă învăț decît știința de a trăi ca orice creatură nevolnică. Vă veți prăbuși și veți pieri, fiindcă sînteți stăpînele planetei și nu vă amenință nimic, în afară de foame. Am încălcat porunca și v-am dat puterea de a-l recunoaște cu mult înainte de a reapărea, dacă o să se întoarcă vreodată. Puterea asta vi se va atrofia trep-

tat și, după sute de nopți, o singură Hydră va presimți înapoierea Stăpînului. O să-l iubească înainte de a-l vedea cu adevărat. Cînd îi va atinge trupul gingaș, Hydra o să împletească sunetele vechiului cînt de iubire dintre mine și el... Poate veți fi salvate...".

O dată stins ecoul ultimelor sunete, Hydra se prăbuși istovită. Rămase un timp nemișcată, imaginîndu-și poporul Hydrelor ascultînd-o, într-o tăcere plină de venerație, pe cea care fusese născută și iubită de Stăpîn. Apoi căută în van să înțeleagă ciudata rugă. Se gîndi că ea ar putea fi singura Hydră care va iubi și trupul uriaș i se înfloră de plăcere. Ar mai fi rămas tolănită pe metalul roșietic, ușor vălurit, visînd la lumea începutului descrisă în poveste, dar foamea o sili să se urnească din loc. După cîteva sute de metri se gîndea doar la turmele de viseroni, din ce în ce mai rare, și la Hydrele pe care va trebui să le înfrunte cînd o vor amenința, cerîndu-i să renunțe la pradă.

*
* *

Viseronii se tîrau printre safirii înalți și stufoși, înghițind lacomi planctonul ionic care plutea în derivă prin pădure. Hydra se ascunse îndărătul unui safir bătrîn, aștepta cu răbdare apropierea vreunui viseron despărțit de turmă. Trebuia să fie abilă și să ucidă pe nesimțite. Nu voia să sperie turma. De multe nopți nu mai întîlnise atîția viseroni într-o singură turmă și se gîndea că, dacă nu o vor observa, va avea hrană pe săturate.

Deasupra pădurii se ivi un cîrd de erinoride. Zburau foarte încet, abia fluturîndu-și membranele de siliciu. Curioase, își roteau în toate părțile unicul ochi care acoperea aproape toată suprafața corpului lor ovoidal, îndreptîndu-și pupila conică și albăstruie către trunchiurile sclipitoare ale safirilor. Pălăvrăgeau într-una tulburînd liniștea cu țipete ascuțite. Urau puterea și singurătatea Hydrelor și ori de cîte ori le întîlneau căutau să le scoată din tăcerea lor disprețuitoare pînă cînd, plictisite de zădărnicia încercărilor, le lăsau în pace. Pentru bătrîna Hydră păreau să aibă o predilecție deosebită, și se întîmplase ades s-o împingă pînă la limita răbdării, însă imensa ei putere de stăpînire o salva de fiecare dată, lipsindu-le pe erinoride de satisfacția pe care le-ar fi dat-o vreo izbucnire mînioasă.

Zărindu-le, Hydra fu cuprinsă de o ușoară neliniște, cu toate că legea Primei Hydre interzicea oricui să-i amenințe întîia vînătoare din noua noapte. Erincridele respectară legea. Își încetară larma și, zburînd în volute largi, se îndepărtară înciudate, dar tot își manifestară aversiunea, privind Hydra ca pe o creatură neînsemnată, ce nu merita să fie băgată în seamă. În gînd, Hydra mulțumi legii. Apoi trupul uriaș i se încordă. Viseronul ajunsese lîngă un safir apropiat de locul de pîndă. Era un viseron tînăr. Nepăsător, hăpăia planctonul ionic, vîslind stîngaci cu sinapodele proaspăt înmugurite. Contururile neclare ale trupului său pîlpîiau fosforescent. Încă nu atinsese transparența totală și forme nedefinite se mișcau fără încetare înăuntrul masei sale gelatinoase. Preț de cîteva clipe, Hydra ezită nedumerită de senzația care o oprise să sară. Concentrîndu-se, se clamă și dintr-un salt de zeci de metri, apăru în fața viseronului. Ramificațiile sale îl înconjurară, ghearele țîșniră din tecile brațelor împroșcîndu-l cu jeturi de radiații penetrante, iar cele trei capete negre îndreptară spre el vîrtejuri electromagnetice. Viseronul paralizat fu supt în pîlniile capetelor.

*
* *

Se scurseră mulți ani din lunga noapte și, pentru prima oară în viața ei, bătrîna Hydră începu să fie alarmată de proiecțiile viseronului vînat. De obicei o liniștea, îi provocau o stare de beatitudine, de extaz chiar. Uneori îi anticipau vînătorile sau împerecherea și se bucura că putea să-și aleagă dinainte locul de pîndă, turma de viseroni sau masculul, dar niciodată prevestirile nu depășeau granițele lumii care o înconjura. Apoi, nici un viseron nu secreta o singură proiecție. Imaginile se succedau cu sutele, puterea lor de dezvăluire a fețelor ascunse ale lumii fiind nesfîrșită. Adeseori subiectele proiecțiilor erau banale și semănau între ele, însă felul în care se întrețeseau imaginile o fermecau mereu, și Hydra nu reușea să se mai satur, foamea devenindu-i și mai aprigă după ce devora ultimii atomi ai viseronului. Acum însă totul se petrecea anapoda. Proiecțiile erau identice și o înspăimîntau fiindcă îi înfățișau ceva complet necunoscut. Propria-i apariție alături de elementul nemaiîntîlnit, însemnase un adevărat șoc energetic. Se recunoscuse imediat, deși înfățișarea îi era oarecum schim-

bată. Părea mult mai frumoasă. În primele proiecții, ea și necunoscutul se găseau la o mare distanță, despărțiți de un spațiu mai întunecat chiar decît lunga noapte. Hydra rătăcea printre smîrcurile de plasmă, iar el se învîrtea pe o suprafață asemănătoare cu întinsele platouri de mică ale munților de nisip verde, în jurul unui obiect gigantic, care amintea de platinii singuratici de pe cîmpiile de lavă roșie, translucidă. Cu fiecare nouă proiecție Hydra simțea că distanța dintre ei se micșora. Necunoscutul se afla înăuntrul obiectului gigantic care zbura săgetînd întunericul de nepătruns împodobit cu miriade de puncte sclipitoare, galbene și albe, în timp ce ea cutreiera țărmurile pustii, spălate de valurile indigo ale oceanului.

În ultima proiecție imaginile păreau incredibile. Ascunsă de pereții înalți ai văii de aramă, mai tulburătoare în frumusețea ei decît cea născută și iubită de Stăpîn, Hydra își încolăcea tandră ramificațiile în jurul necunoscutului. Apoi proiecțiile se repetau în aceeași ordine, imaginile depănînd neobosite uimitoarea poveste.

În scurtă vreme, Hydra observă cu spaimă că nu avea decît o singură dorință : ca prevestirea viseronului să se împlinească. Iar dorința asta o înrobi într-atît, încît treptat îi pieri pînă și foamea de viseroni. Tînjea după necunoscut ca după rolul Primei Hydre, așa cum îl știa din povestea Creației. Cînd înțelese asta, începu să se întrebe dacă proorocirea Primei Hydre nu vestise cumva sosirea necunoscutului. Atunci, ea, bătrîna Hydră, va fi singura care va iubi... Stăpînul... și poate va salva poporul Hydrelor... Ideea o paralizâ. Capetele i se prăbușiră fără vlagă pe florile de magneziu, împînzind cîmpia cu flăcări albe, iar ramificațiile îi pălirâ și se răsfirară pe pragurile cristaline ale solului.

Abia înființate, sunetele urcară spre ceruri : *„Bun venit, Întunecime ! / Apără-mă, apără-mă, apără-mă !"*, dar o inundă o bucurie bizară și schimbînd sunetele vechii rugi, cîntă : *„Dă-mi-l ! Te rog, dă-mi-l !"*.

*
* *

Hydra ajunsese o umbră disprețuită de semenele ei. Pînă și locuitorii oceanului, nevolnicii aneugleni, își băteau joc de ea. Măreția, puterea, frumusețea și înțelepciunea vîrstei ei seculare pieriseră. Hydra flutura în vîntul aducerilor aminte doar zdrențe. Trăia numai pentru întîlnirea cu necunoscutul.

Rătăcea printre contorsionatele cuprinsuri ale pustiurilor din sudul planetei cînd, minată de un instinct pe care-l urmă orbește, se îndreptă către vechiul ei sălaș, marea vale de aramă.

Se rostogolea cu toată iuțeala de care mai era în stare, făcînd eforturi ce ar fi răpus o altă Hydră aflată în starea ei de decădere. Într-un tîrziu, de pe creasta dealului de argint, zări lucind stins, în fundul văii, obiectul atît de asemănător cu un platin uriaș. Sunetele explodară în ea răspîndind în capete, ramificații și bulbi, o muzică pe care n-o mai cîntase niciodată. Parcă o plasmă binecuvîntată îi topea ființa. Hydra își adună ultimele puteri și se repezi spre navă.

*
* *

— ...înțelegi ? ! ! N-am fost niciodată prea deștept, dar nici atît de tîmpit încît să dau cu piciorul la bogăția incalculabilă de aici. O planetă pe care zac munți de metale aproape pure ; o planetă avînd atmosfera alcătuită din cîmpuri energetice, avînd în sol plasmă la discreție... Încă nu realizezi ce înseamnă asta ? ! Pînă acum n-am avut șansa să pot sfărîma barierele modestei și plicticoasei mele condiții... Poate nici puterea... Naiba știe ! Dar acum...

— N-ai...

— Lasă-mă să termin ! Nu uita că am adunat solargent cu solargent ca să putem închiria sicriul ăsta zburător. Ne-am cuibărit în el și, amăgindu-ne, știind prea bine că ne amăgim, ne-am transformat concediul într-o călătorie idioată, cu escale pe planete pustii, sterile și reci... Iolaos, punem cruce absinenței ! Privește-mă bine ! Unul dintre cei mai bo...

— Herc, ascultă-mă o clipă, răcni Iolaos, și reuși să-l facă pe celălalt să tacă. Roboții au detectat aici corpuri curios structurate care se deplasează pe traiectorii aparent haotice. Le-am studiat prea puțin mișcarea, de asta spun *aparent*. Îndrăznesc să afirm că nu sînt minerale, deși analizele indică mult siliciu. Nu am aparatura...

— Da. Nu e nevoie să continui. Știu. Ființe raționale, civilizații, legile galactice care-mi interzic... Nu, nu ne vom atinge de nimic pînă la sosirea unei expediții oficiale special pregătită pentru contactul cu creaturile astea deosebit de inteligente, și... vom intra în analele istoriei galaxiei în chip de cuceritori ai cosmosului. Tara-ta-taa ! Uraa ! Felicitările de rigoare, apariții la televiziune, interviuri... Lumea se plictisește, apare tăcerea

care vestește reintrarea în vechea matcă... Vom strînge iar cureaua pentru a închiria vreo navă hodorogită...

— Și dacă am dreptate ? îl întrerupse, nepăsător la ironii, Iolaos. Dacă vei ucide niște creaturi inofensive ? Cine îți...

— Puțin îmi pasă ! Planeta asta va fi mina noastră de solargenți și, pentru orice comisie sau oricine ar veni aici, trebuie să fie o planetă moartă. Să-ți intre bine în cap, moar-tă ! Nu putem risca. E mult prea aproape de marele drum galactic... La nevoie vom face un compromis, dar...

— Vei face apel la dreptul primului venit ?

— Bineînțeles. E inclus în legile galactice, deci...

— Hei, privește !

Iolaos îi arătă speriat ecranul. Herc văzu imensele capete negre, ușor irizate cu platină, atingînd cu creștetul picioarele navei ; văzu brațele aurii întinzîndu-și ghearele de fildeș spre capsula în care se aflau el și Iolaos ; privi încremenit bulbii verzui plesnind unul după altul pentru a elibera ramificații albastre și violete aureolate de o lumină nefiresc de albă și, livid, cu mîini ce tremurau, declanșă sistemul de apărare. Din corpul navei țîșni o rază orbitoare care izbi Hydra, destrămînd-o. Pereții de aramă ai văii mai păstrară, pentru cîteva clipe, ecoul sunetelor cîntului de iubire al Primei Hydre.

Înspăimîntat și scîrbit la vederea monstrului, Herc se întoarse spre Iolaos și mîrîi printre dinți :

— Inofensive...

STRUCTURI CINETICE

Prin urmare, l-am modelat. Înțelesesem că nu-mi rămînea altă soluție. Aveam calculatorul, nu cel care s-a distrus din vina lui Nic, ci o copie. O variantă îmbunătățită. Mi-am pus toată priceperea în joc și, cu ce știam eu despre Nic, cu ce aflasem de la alții, am reușit să-i produc modelul pe calculator. Să-l „simulez", așa cum s-ar spune. Cam tot pe atunci încercam un nou sistem de codificare, era deci un bun prilej să verific teoria pe care o construisem vreme de cîțiva ani, în paralel cu cercetările de bază ale laboratorului. Despre asta știau prea puțini însă.

Oricum, Nic mi-a fost apropiat cîndva. Cred într-o prietenie care se afirmă singură ; în cazul nostru n-aș putea spune cum a luat naștere, nici cînd, pur și simplu ne-am descoperit prieteni. Cert este că ne știam unul pe celălalt cu mult înainte de a se materializa structurile aeriene peste care îmi alunecă privirea ori de cîte ori ies pe terasă. Pe vremea aceea orașul nu exista. Scurta lui istorie se leagă de numele lui Nic, chiar dacă unii, acum, se arată dispuși să treacă asta sub tăcere. Eu însă nu uit și am avut grijă să comunic calculatorului toate informațiile de care dispun. L-am acceptat pe Nic cu toate luminile și umbrele lui ; cred că așa e bine.

Comparîndu-ne, lumea ne găsea destul de diferiți. Poate că ne-am împrietenit și pentru că ne completam reciproc. În adolescență am urmat programe de studiu separate ; de altfel era și o diferență de vîrstă între noi, în sensul că adolescența mea s-a consumat cu vreo două decenii mai înainte de nașterea lui și abia maturitatea, cu priceperea ei de a uniformiza vîrstele, ne-a adus unul lîngă celălalt. Deosebirile plecau însă de la aptitudini. Eu tehnician, el artist — un talent care te spe-

ria ! — iar ca prezență umplea pur și simplu spațiul, acolo unde își făcea apariția. Nici eu nu sînt ursuz, dar Nic avea în conversație o vervă care producea uimire, era sclipitor și concentra spre sine atenția grupului. La un moment dat, constatai că luase pe cont propriu discuția și dădea adevărate recitaluri. Uneori era plictisitor, cu toate că nu-i lipseau nici informația exactă, nici speculația subtilă, nici fantezia. Avea o continuă bună dispoziție și cred că se obișnuise să dea asemenea recitaluri pentru propria lui plăcere. Și mai cred că tot din cauza asta nu-și putea păstra prietenii. Îl obosea.

Așa i-a îndepărtat pe unii, iar pe alții nu și i-a știut apropia. Exista în el ceva care, în ciuda aparențelor, ridica un obstacol greu penetrabil între el și ceilalți.

Și tocmai aici făptura aceea de Apolo zîmbitor și înălțat printr-o detașată nepăsare deasupra clipei era vulnerabilă. Iar acel ceva, dacă ar fi ieșit la vedere, trebuia să aibă sclipirea metalului prețios, iar la atingere să scoată țepi sîrmoși și să zgîrie. Asperitățile acestea le simțeam și eu, în repetate rînduri ; însă mie nu mi-a fost chiar atît de greu să-l suport, după ce începuserăm să ne cunoaștem mai bine. Și, în plus, reacțiile mai lente, caracteristice temperamentului meu, au determinat, în ce mă privește, un alt stil de viață. Trecusem de primele confruntări, renunțasem la ambițiile care, exagerate fiind, mă depășeau și mă obișnuisem parcă dintotdeauna, să fiu vioara a doua, să acompaniez solistul fără nici o umbră de invidie, cred.

Să mă bucur de reușitele și de însăși bucuria lui. Iar cînd solistul se numea Nic, avînd talentul și îndrăzneala lui, cu totul excepționale, orgoliile și vanitățile altora nu-și mai aveau rostul.

Eu acceptasem. Se spune că unele plante nici nu pot trăi decît în umbra celor mari. Odinioară, obsedîndu-mă gîndul că aș putea fi eu însămi o asemenea „plantă mică", am trăit clipe de adîncă deznădejde. Și nu se poate spune că mă chinuiam fără motiv, pentru că aproape, lîngă mine chiar, Nic era într-adevăr mare, avea o gîndire mare, vreau să spun, atîta timp cît umbla printre ideile și materializările artei sale. Dincolo de ele, Nic rămînea, mai mult chiar decît alții, purtătorul unor slăbiciuni omenești — și abia cînd am înțeles lucrul acesta m-am reechilibrat și mi-am văzut în liniște de munca mea, fără să mă mai obsedeze, fără să mă mai copleșească, personalitatea lui Nic. Era un om care, dacă alții aveau un rol de

catalizator în mediile unde intrau, el, dimpotrivă, provoca reacții de respingere. Își cîștigase cu timpul faima unui ins nesuferit, și asta — cum spuneam — în ciuda înfățișării lui de erou legendar, în ciuda trăsăturilor lui de o perfecțiune invidiabilă.

„Nu înțeleg cum de-l poți suporta!" îmi spusese cîndva, nedumerită, una din femeile care se lăsaseră seduse de înfățișarea lui, pentru a-l abandona, după o experiență de conviețuire pasageră. Mi-a vorbit în termenii cei mai urîți despre Nic, de parcă nu ea însăși fusese aceea care, cu puțină vreme în urmă, se pierdea, înecată de emoție, la apariția lui, parcă nu ea umblase cu expresia disperării întipărită pe chip, tremurînd de teamă că Nic, n-avea s-o bage în seamă sau avea s-o refuze. N-o învinuiam. Poate că, în relațiile lui cu femeile, țepii aceia pe care-i bănuiam ascunși sub epiderma fină a lui Nic, se făceau simțiți în mod dezastruos, tocmai pentru că le fusese ignorată, și nici admisă măcar, existența. Sau, cine știe, poate că el nu întîlnise femeia care să-l înrobească ființei ei și nici n-avea s-o întîlnească vreodată. De la un timp știam că nici o iubire izbucnită în jurul lui Nic, nu avea șanse să se împlinească, să se permanentizeze. Îl compătimeam și, pe de altă parte, în mintea mea el reprezenta de acum imaginea unei capcane, gata oricînd să facă victime printre femeile orbite de frumusețea lui, printre bărbații pe care, în cele din urmă, geniul său îl punea în inferioritate. Eu l-am suportat, totuși, eu l-am acceptat, și asta numai pentru că făcusem efortul de a-i înțelege singurătatea iremediabilă.

Nu știam dacă l-a ajutat, cît de cît, calmul meu ; îi plăcea însă că eram oricînd dispus să-l ascult descriindu-și proiectele. Asta, și altele, bănuite întîi, le-am aflat cu certitudine abia mai tîrziu, pe cînd consultam modelul. Calculatorul devenise el, îl conținea pe Nic, în memoria compartimentelor sale și, așa, am reușit să înțeleg lucruri pe care omul nu mi le-ar fi destăinuit niciodată. Cu o singură deducție nu pot și nu vreau să fiu de acord, prefer să accept că modelul, acest Nic simulat după dispariția lui în neant, din cînd în cînd o ia razna. Nu accept că Nic, cel adevărat, n-ar fi crezut în arta sa, în construcțiile enorme, ambițioase, cu care a umplut orașul.

Că l-ar fi interesat numai ca o formă oarecare de amuzament, iar de la o vreme, furat de joc, se ocupa de ele dintr-o curiozitate de cabotin care persevează pînă la ultima limită. Aici modelul mă mințea. De fapt, nu mințea, ci greșea, ceea ce nu m-ar fi surprins, la urma urmei, din moment ce introduse-

sem în calculator pe lîngă informaţiile mele, şi părerile despre Nic ale multor altora din cercurile pe care le frecventase. Cred că maşina prelucrase o informaţie minoră şi-i acorda, din cine ştie ce cauză, o importanţă mult exagerată.

E adevărat că Nic era un ins incomod, mai ales pentru confraţi. Asistasem eu însumi la neînţelegeri care treceau dincolo de disputa strict intelectuală. Uneori, cearta pornea de la o idee oarecare, de la o curbă pe care canoanele arhitecturii o cereau făcută într-un fel, iar Nic se încăpăţîna să sfideze canoanele şi propunea cu totul altceva. Au ajuns, nu de puţine ori, la jigniri ; ştiam cît de violent putea fi, dacă se considera vinovat, şi presimţind furtuna, încercam s-o abat în altă direcţie, cînd eram de faţă. Dar nu puteam fi de faţă întotdeauna şi asemenea scandaluri avuseseră loc. M-am temut la un moment dat că, din cauza lor, Nic nu-şi va mai vedea proiectul aprobat. Asta însemna că acest oraş-satelit, rodul minţii lui, ar fi fost încredinţat altui arhitect. Probabil unuia din artiştii înnămoliţi în canoanele clasice, care l-ar fi construit după tipare ferme şi solide, ceea ce n-ar fi fost rău, dar l-ar fi lipsit de spectaculoasele soluţii, de îndrăznelile aproape incredibile ce caracterizează personalitatea artistică a lui Nic. Nu ascund că şi pe mine m-au pus pe gînduri, cel puţin la început, structurile acelea complicate, ancorate de stîlpi imenşi sau suspendate pe cabluri. Era acolo expresia unei fantezii debordante, care multora le părea scăpată de sub control.

Ştiu ce fusese înainte aici ; una din ultimele localităţi vechi din ţinut, nu îndeajuns de veche şi nici cu destulă personalitate pentru a fi declarată muzeu ; pe de altă parte, cu neputinţă de sistematizat, pornindu-se de la ideea menţinerii acelei aşezări tradiţionale. N-avea să sufere nimeni şi nimic prin dispariţia sa, fapt necontestat nici chiar de adversarii lui Nic. Aşa că Nic a demolat-o. A împînzit spaţiul cu arborii aceştia colosali, pe ale căror ramuri atîrnă în grupuri, locuinţele lui suspendate.

De cîte ori privesc în jos de pe terasă, încerc un sentiment deosebit, *ca şi cum aş aluneca,* pe cocoaşele multicolore ale apartamentelor de la alte nivele. Sînt victima propriei mele idei, pentru că eu i-am oferit lui Nic soluţia tehnică a acestui efect optic, iar el a aplicat-o, realizînd efectul în întregul oraş. Alte nuclee, colonii de apartamente, plutesc deasupra, acolo unde n-am avut curiozitatea să-mi deplasez locuinţa, deoarece spectacolul mi se pare mai interesant de aici, din interiorul structurii, decît văzut de deasupra ei. Constat cu o reală mul-

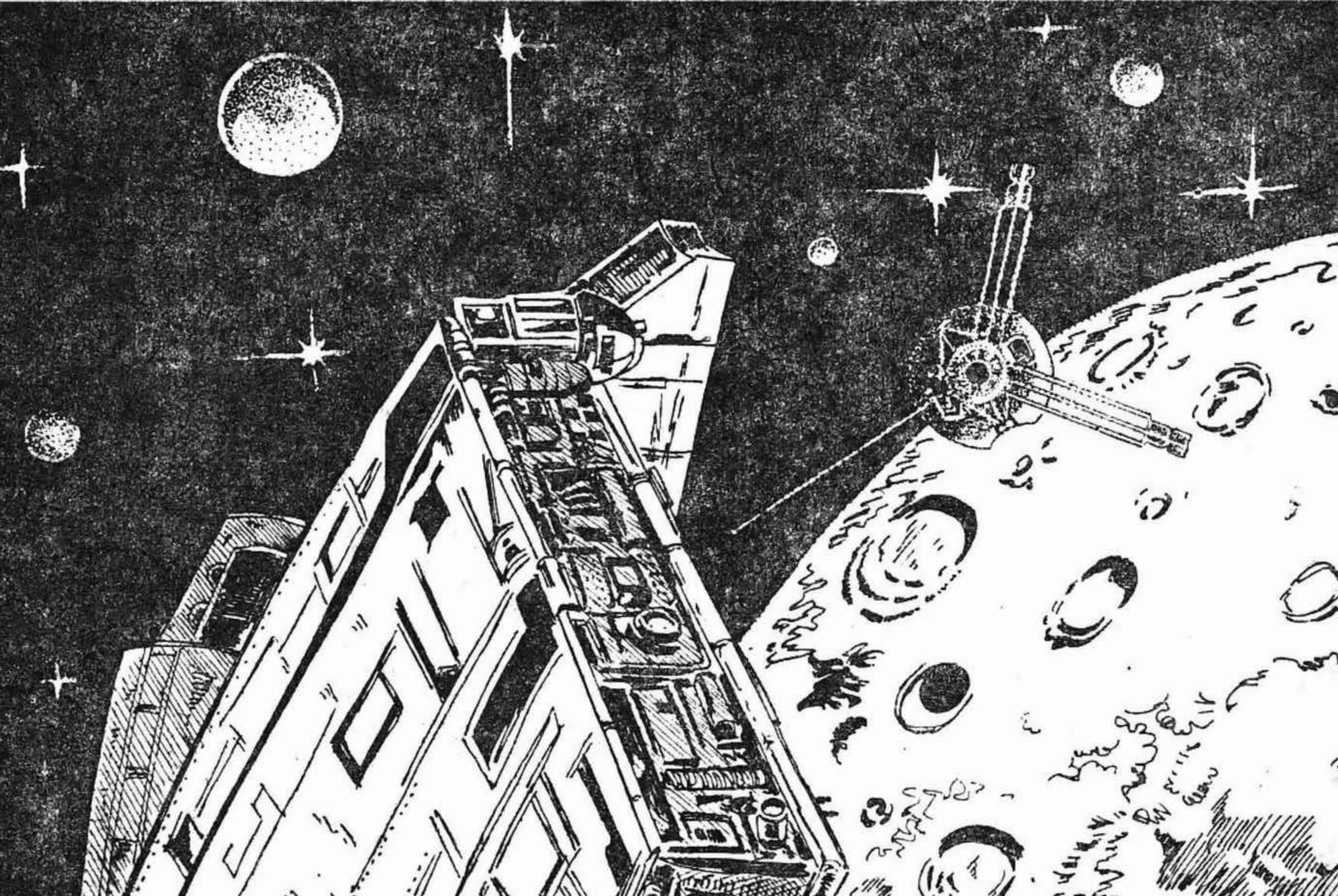

țumire că există în repartizarea spațială a acestor volume un echilibru pe care numai marea artă l-ar putea da. Și intuiția lui Nic, desigur.

Se spunea despre el că s-ar fi sinucis. Existau probe în sprijinul acestei versiuni și, astfel, ea a fost admisă oficial. Nic apucase să construiască orașul, se apropia momentul festiv al inaugurării și cred că succesul îl amețise de-a binelea. Nu văd o altă explicație pentru faptul că s-a ambiționat atunci să aplice o soluție căreia toți specialiștii îi preziseseră eșecul. Sau poate că tocmai de aceea s-a ambiționat, dar de data aceasta Nic a sfidat însăși natura, îndrăznind mult dincolo de firescul lucrurilor. Și-a asumat riscuri neacoperite de posibilitățile tehnice ale momentului. S-a zis că orgoliul l-a pierdut, l-a distrus pe cînd voia să demonstreze că lui îi va reuși ceea ce nimeni nu îndrăznea să creadă că ar fi posibil. Pe scurt era vorba de un arc uriaș, montat într-un mecanism pe potriva lui, în vîrful unuia dintre stîlpii centrali. Mecanismul era astfel conceput încît imprima arcului o mișcare de rotație într-un plan oblic (un „plan galactic" spunea Nic) iar colonia agățată de el se muta, într-un ciclu variabil, din centrul structurii pînă în exteriorul ei, în partea superioară a orașului. Pentru cei care urmau să-și fixeze locuințele pe marele arc, monotonia spațiului avea să dispară fără clasica deplasare a apartamentului într-un alt punct al structurii, la un alt nivel. Nic urmărea să excludă complet nemișcarea din acest complex urbanistic.

Ideea era nebunească, dar nu lipsită de frumusețe. Eu cred că Nic trebuia totuși să renunțe la ea, să se declare mulțumit cu ceea ce izbutise pînă atunci. În bună parte, orașul era populat. Se apropia inaugurarea oficială, anunțînd festivități și serbări de proporții ieșite din comun. Dar Nic a instalat arcul și, în semn de mare prețuire pentru prietenia noastră, mi-a oferit un loc pe acest enorm braț al orașului. Atunci n-am întrevăzut primejdia, îmi făcea chiar plăcere să-mi știu laboratorul angajat pe o traiectorie atît de ingenios concepută. Cînd s-a produs accidentul, eram departe, la periferia sistemului ; avusesem inspirația să mă odihnesc în grădinile amenajate la sol. Vedeam și parcă nu înțelegeam ce se întîmplă, într-atît era de neverosimil cum arcul metalic, care fusese ridicat la peste o mie de metri înălțime, se înclina fără zgomot, din ce în ce mai repede, tîrînd după el apartamentele abia instalate. Apoi arcul acela s-a desprins din stîlpul susținător și s-a prăbușit peste colonia de la nivelul cinci sute, a lovit-o în plin, strivind-o, ru-

pînd cablurile, smulgînd locuințele și antrenîndu-le în cădere. Abia atunci a izbucnit un trosnet înfiorător ! Întreg fagurele de la nivelul cinci sute s-a împrăștiat, locuințele se sfărîmau, explodînd, proiectate în coloniile vecine, unde avariile păreau mai puțin grave în raport cu prăpădul din zona centrală. Nu toate apartamentele acelea erau locuite, ceea ce explică de ce, într-un accident de asemenea proporții, și-au pierdut viața abia cu puțin peste o sută de persoane. Laboratorul meu făcuse saltul de o mie de metri, cu toată aparatura de care mă serveam, adăugîndu-se astfel unor pierderi materiale incalculabile.

Nu l-am mai văzut pe Nic, dar mi s-a spus că în momentul acela era ca nebun : nu recunoștea pe nimeni. A alergat la locul accidentului, a alergat acolo să vadă el însuși scena dezastrului, să se convingă. A urcat în turn cu ascensorul care încă mai funcționa. Mi-l închipui acolo sus, pe platforma de sub imensul mecanism avariat, rupt din cauza presiunii exercitate asupra lui de greutatea arcului metalic. Dintre monstruoasele maxilare strîmbe va fi privit jos, locuințele împrăștiate, strivite, fumegînd în mijlocul unei mulțimi cuprinse de panică. Mi-l imaginez pe Nic, ochii lui dilatați, ficși, refuzînd realitatea, respingînd-o ca pe un coșmar care nu avea de gînd să se destrame. Apoi căderea. Prăbușirea în gol, în spațiul acela vidat de apartamente, unde numai cu cîteva minute în urmă se desfășura panorama dinamică a coloniei centrale pe drept cuvînt cea mai spectaculoasă din întreaga structură.

Orașul a rămas totuși ; colonia centrală s-a refăcut ceva mai tîrziu, dar umbra catastrofei l-a înfășurat într-o dușmănoasă amintire pe Nic, pentru vina de a fi refuzat să admită, de la nivelul acelor ani, o delimitare între posibil și imposibil. L-au învinuit de lașitate — altfel, de ce s-ar fi sinucis ? întrebau unii. Eu însă știu că *nu fusese o sinucidere*. La întrebările mele repetate, modelul răspundea întotdeauna printr-o negație, iar asta nu face decît să-l confirme pe Nic, cel cunoscut de mine, să mi-l apropie de dincolo de moartea căreia i se dăruise prin imprudență, în starea de șoc produsă de imaginea muncii sale năruite. Dacă n-ar fi alunecat de pe platformă, dacă ar fi trăit (cu alte cuvinte), Nic și-ar fi suportat drama pînă la capăt, s-ar fi zbătut, desigur, s-ar fi chinuit, pentru că nu era omul care să accepte cu lașitate înfrîngerea. Eu știu, îl înțeleg prea bine acum ca să nu-mi dau seama că, apăsat chiar de povara celor o sută de morți, primii în istoria orașului, Nic și-ar fi înfruntat destinul pînă la capăt.

PE LINIE MOARTĂ

Descoperisem, spre sincera mea uimire, o linie moartă; unul din drumurile acelea primitive, cu două șine subțiri, care își pierduseră luciul, țintuite în traverse de lemn, nenumărate traverse de lemn, iar printre pietrele colțuroase crescuse iarbă în smocuri.

Pe cîteva porțiuni linia era invadată de bălării, se pierdea cu totul sub ele. Era limpede că nimeni nu se mai îngrijea de un minuscul teritoriu al trecutului, existent încă datorită faptului că dintotdeauna fusese o linie moartă, nu încurcase pe nimeni, și nimeni nu se împiedicase de ea. Un simbol al supraviețuirii pasive. Cîndva se aflase în vecinătatea unei gări, bătrînul o numea Apahida, cu numele cartierului construit nu prea departe, pentru populația în continuă creștere a orașului. Cred că în tinerețe apucase gara aceea.

M-a condus acolo într-una din zilele lui bune, cînd părea că energia îi revenea în corpul greoi, cîndva masiv și puternic, acum o epavă care plutea aproape de un țărm bănuit, căutîndu-și odihna. Ochii lui de un albastru apos își recăpătaseră (pentru cît timp?) vioiciunea. M-a dus să-mi arate locomotivele. Nu venea pentru prima dată acolo, asta se înțelegea imediat, din mișcări, din gesturi. Locul era unul al amintirilor; chipul său își îndulcea liniile într-o lumină blîndă cînd revedea în minte gara, pe dinaintea căreia defilaseră, cu viteza lor ridicolă, garnituri străvechi.

Susținea că fusese prieten cu bunicul meu dinspre tată. A bănuit înrudirea îndată ce mi-a aflat numele, același cu al ascendentului meu din care astrofizica făcuse o celebritate. În orice caz, copilăriseră împreună, de asta nu mi-a fost greu să mă conving din cîteva scene pe care le-a remarcat bătrînul. „Cînd a murit Octavian?" s-a interesat la un moment dat, pentru că știa de moartea bunicului, dar pierduse șirul anilor. I-am spus, și reacția lui (am reținut-o pentru absurdul ei) a fost cuprinsă în exclamația; „Tînăr! A murit tînăr...". Deși bunicul nu murise deloc tînăr, însă e drept că nu apucase să ajungă uitat de timp, ca noua mea cunoștință.

Fața lui pămîntie, cu țepi cărunți, și nasul acela care se umflase, pierzîndu-și tiparul inițial. Oare fusese frumos vreodată? Poate că fusese. L-am însoțit în cîteva plimbări, probabil

obositoare pentru el, fiindcă făcea plimbări dese și discuția continua în felul acesta, sub vreun tei răvășit de vînt, apoi iar făceam cîțiva pași și bătrînul povestea mai departe. Uneori auzeam cum își trăgea răsuflarea, mai greu, gîfîind, dar nu voia să renunțe pînă cînd nu împlinea traseul, așa se obișnuise. Îi rămăseseră puține obiceiuri, aceleași în fiecare zi, de vreo două decenii încoace. Locuia la marginea orașului, într-una din casele vechi — de fapt așa ne-am cunoscut, venisem acolo atras de forma ciudată a construcției cu acoperiș din tablă, ieșind printre ramurile cîtorva meri scorburoși ultimii din ceea ce fusese odinioară o mică livadă. Nu se mai îngrijea nimeni de soarta lor și am înțeles curînd că bătrînul trecuse dincolo chiar și de vîrsta la care i-ar fi făcut plăcere să trebăluiască printre pomi. Buruienile cîștigaseră întreg terenul. Numeroase crengi uscate arătau ca niște prevestiri de apropiată ruină printre fructele și frunzele rare, care se încăpățînau să trăiască.

Vorbea despre trecut, mai întotdeauna despre trecut, pentru că acolo rămăsese viața lui întreagă.

„L-am cunoscut pe Octavian, om cu minte !" spunea, în limbajul lui învechit, înțelegînd prin asta să-și exprime admirația pentru inteligența bunicului meu ; dar la fel vorbea și despre alții, necunoscuți mie, pulverizați în uitarea timpului. Îl ascultam cu interes, cel puțin la început. Aducea ceva dintr-o altă epocă și acest ceva îmi stîrnise curiozitatea. Vorbea despre niște „oameni cu minte" pe care îi cunoscuse, în special scriitori minori, bătrînul fiind în altă vreme învățător, apoi am aflat din alte surse cîte ceva despre o formă greoaie de învățămînt, abandonată încă de la primele sisteme care foloseau injectarea informației direct în creier. Încercam să mi-l imaginez pe omul de lîngă mine înconjurat de copii, povestindu-le lor ceea ce-mi spunea mie, sau poate altceva ; în orice caz, n-am încetat nici astăzi să mă mir de sistemul acela, apreciez că viteza melcului ar fi un termen de comparație exagerat pentru progresele realizate în cadrul lui, dar se pare că nu există altceva mai bun, decît conversația dintre cel de la catedră și discipoli.

E adevărat că nici bătrînul nu avea încredere în programele moderne de instruire, le contesta valoarea și suferea profund la gîndul că școlile publice tradiționale se desființaseră, deși reforma avusese loc cu mult timp în urmă, prea puțini își mai aminteau ce fusese înaintea ei. „Astea-s prostii, ascultă-mă pe mine ! spunea. N-au nici o valoare. Ce fel de lume e asta,

fără şcoli, fără dascăli, fără pedagogi ? O să vezi că nu va dura, nu va dura...". Şi încerca să mă convingă de incapacitatea instructivă a programelor moderne, pe mine, care nu ştiam cum arătase pe vremuri clădirea unei şcoli, însă primisem la vîrsta de zece ani mai multă informaţie utilă decît părea să fi adunat bătrînul într-o viaţă întreagă. Cu ce satisfacţie mi-a mărturisit că, deşi la timpul său n-a putut împiedica „monstruoasa reformă" care îl anula ca practicant al unei străvechi profesiuni, s-a sustras sistematic de la orice încercare de perfecţionare ciclică, după ce fuseseră puse la punct şi date în folosinţă seturile de informaţie de diferite grade, enciclopediile acelea transmisibile oricui printr-o unealtă numită, în ciuda complexităţii ei, injector. Era convins că astfel îşi păstrase neatinsă „esenţa" moştenită de la natură ; îmi era milă de el, cînd făceam o comparaţie între organismul său atins grav de ramolisment, dar „pur" şi al meu sau al altora care după raţionamentul fantezist al bătrînului, şi-ar fi alterat substanţa originară sub impulsurile obligatorii ale civilizaţiei.

Îmi vorbea de autorii lui obscuri, pe care uneori îi găseam într-o fundătură a memoriei mele. Majoritatea trecuseră prin manuale datorită conjuncturilor, cîţiva rămîneau încă puncte de referinţă pentru o etapă mai veche a evoluţiei unor genuri literare, dar gustul meu refuza să-i primească şi cred că nici dintre specialişti n-ar fi fost mulţi aceia care ar mai trimite la ei. Ascultam îngîndurat elogiile aduse de bătrîn acelora şi nu mă puteam pătrunde cu nici un chip de emoţia lui. În cîteva rînduri a lăcrimat, recitînd cu pauze de răsuflare nişte versuri palide, de-a dreptul naive. Îl emoţionau, pentru că ilustrau concepţiile sclerozate, probabil de avangardă în perioada formaţiei lui intelectuale, însă cu totul depăşite astăzi, şi mi-am dat seama că bătrînul se oprise într-adevăr acolo, la oamenii lui „cu minte", la ideile lor. Pusese frîna prea devreme şi refuza (de cîte decenii oare ?) să accepte că, aşa cum dispar oamenii dispar şi ideile, după ce se învechesc ; se acoperă de praf şi aşa trec în uitare. Autorii acela scriseseră pe înţelesul unor oameni care de mult nu mai existau. Rămăsese numai contemporanul lor, în persoana acestui ins scos în afara timpului, suferind pentru neînţelegerea ridicată în jurul său ca un zid de netrecut şi întrevăzînd deodată posibilitatea de a străpunge zidul acela prin mine. Spera să mă convingă că timpul meu este corupt, că munca noastră, din care el nu pricepea mai nimic, s-ar risipi în zadar, că marile idei ale umanităţii — sin-

gurele idei mari epuizîndu-se odată cu tinereţea sa — fuseseră trădate. Avea o dramă a lui, o dramă născută dintr-o limitată înţelegere şi de neputinţă. Fusese dintotdeauna bătrîn !

„Să munceşti pentru cei mulţi, mă sfătuia. Să-i înveţi, să-i luminezi... Să le deschizi mintea !" Eram în drum spre linia aceea de care mi-a vorbit cu însufleţire, încît mă făcuse curios şi acceptasem să-l însoţesc, ca să văd despre ce era vorba. Se aventura spre ea cu mai mult curaj, ştiindu-se însoţit de mine, pentru că nu-i făcea plăcere să traverseze oraşul, cu străzile lui mobile, cu vehiculele lui. Am urcat totuşi într-unul zburam pe deasupra imensei structuri cinetice, aerodina îşi căuta singură culoarul liber prin spaţiul aglomerat, dar bătrînul nu părea interesat de nimic altceva decît de ideile sale, pe care acum i le cunoşteam şi mă plictiseau enorm prin repetare. O singură dată a privit afară ca să-mi arate lumea mea şi să-mi spună pe un ton mustrător „Uite ce fac ! Uite ce faceţi, în loc să lucraţi în interesul şi pe înţelesul celor mulţi. Asta le trebuia lor ? Nu le trebuie asta !" Şi începu, mai vehement ca în alte împrejurări, să pledeze în vechiul lor stil. „Trebuie să cobori la ei, să-i înveţi, să le deschizi mintea... Nu să-i vîri în căsuţe pentru păsări. Unde vor să ajungă ? izbucni bătrînul. Unde vreţi să ajungeţi ? Asta nu-i calea cea dreaptă, asta-i calea celor rupţi de popor, pe care noi, intelectualii, avem datoria să-l ridicăm, să-l cultivăm. Să fii în slujba omului de rînd, auzi ?" zise şi eu mă întrebam încordat : *în slujba cui ?* Ce voia, la urma urmei, omul acesta ?

Devenise limpede că vorbeam limbi diferite. Mulţimea, pentru mine, roia în jur, ocupa apartamentele oraşului aerian, calcula, naviga, trăia sub mări sau în spaţiul interplanetar, observa interstiţiile atomilor, îndrepta legi şi interpreta fenomene cosmice ; era angajată, cu alte cuvinte, pe o cale ce mi se părea a noastră, normală. Pentru el, termenul de mulţime îl umpleau oamenii unui timp trecut, se încăpăţîna să creadă că oamenii aceia mai există, că problemele lor mai există, că ei erau aşa cum îi cunoscuse el cîndva, cu neştiinţa lor, cu posibilităţile lor restrînse la atîta cît îngăduia formula unui sapiens evoluat încet şi contradictoriu, în conformitate cu natura şi fără intervenţii din afară. El se încăpăţîna să spere că mulţimea *aceea* a rămas, că-l aşteaptă sfatul, că are nevoie de citatele lui scămoşate şi prăfuite ; de produsele tulburi ale unei inteligenţe care pierduse ritmul, apoi refuzase să-l recucerească, poate din comoditate, poate dintr-o ambiţie prostească.

Am înțeles că bătrînul se autoiluziona, vegetînd în umbra civilizației, convins că deține totuși un monopol al adevărului și clarviziunii. Mulțimea pentru care îmi cerea să lucrez, „s-o ridic", nu mai exista de mult. Aceștia din jur, cei vii, erau alții. Eu eram egalul tuturor în inteligență, în cunoștințe, eu reprezentam mulțimea în sensul cel mai autentic. Trăiam ca ei, simțeam ca ei — ar fi însemnat să ies eu însumi din ritm dacă m-aș fi lăsat influențat de sfaturile inconștiente ale unei fosile încă în viață printr-un joc al întîmplării. Da, eu trăiam și munceam pentru cei mulți, *adevărații*.

Locomotivele erau înghesuite una în alta, mici, negre, niște jucării inutile, depășite și ele de timp. Înțepeniseră pe linia aceea moartă, cu bălării enorme printre roți. Am numărat treisprezece. Modele vechi, cu cazan burtos și remorcă pentru cărbuni, piese de muzeu excelente. Toate uitate acolo, legate prin tampoane ruginite, parcă într-o solidaritate de castă. Unora rugina le perforase metalul, iar cabinele mecanicilor lăsau să se întrevadă o murdărie dominată de păianjeni. Am simțit o nesfîrșită repulsie la gîndul că m-ar putea obliga cineva să intru acolo. Bătrînul își tîrșiia pașii pe lîngă mine, se împiedica în pietre, noroc cu bastonul de care nu se despărțise niciodată. Avansa în lungul șirului de locomotive și îmi spunea ceva, arătînd spre fiecare. Nu înțelegeam ce spunea, dar vedeam că trăia momente rare, nu greșesc chiar dacă afirm că era fericit. Oricum, ajunsese lîngă locomotivele lui, pe linia lui, se întorsese în timpul său, din care o viață nepermis de lungă îl obligase să evadeze. Apoi a ocolit șirul locomotivelor. L-am scăpat din vedere și nu m-ar fi mirat dacă una din carapacele acelea negre, căscîndu-se, l-ar fi înghițit pentru totdeauna pe acela care de fapt îi aparținea.

UN REPORTAJ PRIMEJDIOS

Ca o uriașă pasăre a nopții, avionul străbătea spațiile liniștite. Între mare și cer, Eva era singură ca la începutul lumii. Cu mîinile încleștate pe manșă, își ațintea privirile pe coasta care se ghicea dedesubt. Lumini nenumărate pilpîiau ca miriade de stele căzute în abis.

— Allo ! Allo !... Aici Rîndunica ! Aici Rîndunica !

— Allo ! Allo ! Aici baza V D 12... Vă ascultăm...

— Allo ! Allo ! În cinci minute părăsesc avionul. Rîndunica să fie pilotată prin teleghidare înapoi la bază.

— Puteți executa misiunea. Noroc bun !

Glasul zbîrnîitor din mari depărtări a tăcut, după ce i-a urat noroc.

O ezitare de o clipă. Parc-ar fi ispitită să se întoarcă. Dar biruie firea ei curajoasă, întreprinzătoare. Și pariul ? Cum rămîne cu pariul ? Îi sună în auz rîsul batjocoritor al lui Dav :

— Ai s-ajungi tu pînă acolo, „păpușo" ? Ce e ea de vină că are ochi mari de smalț albastru și păr buclat și auriu, ca pe vremea străbunicelor, astăzi cînd chipul femeilor e aidoma cu al bărbaților ?

— Știi bine că Plantaura e declarată zonă interzisă, continuase Dav, serios. E o nebunie să te aventurezi într-o regiune primejdioasă numai așa, ca să faci pe eroina.

— Orice ai spune tu, eu am să fac nebunia asta. Și am să-ți aduc un reportaj. Pe ce te prinzi ?

— Pe o sticlă de șampanie franțuzească ! Mmm ! Ce băutură vrednică de zeii din Olimp ! Am dat de dușcă odată o sticlă întreagă și am simțit că-mi cresc aripi. Adăugase prevăzător :

— Dacă pierd cumva, ceea ce e exclus, eu îți ofer o sticlă de Coca Cola.

— Primesc ! Dă-mi numai trei zile răgaz.

Acum se află singură, deasupra oceanului, pregătindu-se să coboare pe insula Plantaura. Atîtea lumini sclipesc acolo jos ! În umbră se ghicesc construcții gigantice. Ce mister vor fi ascunzînd ? Nu poate fi vorba de experiențe atomice. Acestea aparțin trecutului. Atunci ? Curiozitatea ei de Evă a anului 2000 e aproape de neîndurat.

Caută cu ochii locul care i se pare mai prielnic. A lăsat mult în urmă luminile scînteietoare. E mai prudent să nu fie zărită.

Se află acum deasupra plajei, pe care valurile o tivesc cu un chenar alburiu de spumă.

După ce a fixat manșa la centru și s-a asigurat că parașuta e acroșată de fuzelaj, Eva deschide capota și se aruncă în gol.

Numără în gînd pînă la treizeci. Apoi trage mînerul de siguranță. Parașuta se deschide. Plutește cîtva timp deasupra plajei, dar vîntul o împinge mai departe, spre o rîpă stîncoasă. Vreme de cîteva minute, e tîrîtă printre bolovani. Un vîrf ascuțit îi sfîșie trainingul, scrijelindu-i genunchiul. Rana sîngerează. Eva încearcă să se ridice dar se prăbușește iarăși printre pietroaie. Toate oasele o dor. E zdrelită și plină de vînătăi. Sfîrșită de puteri își culcă obrazul pe o lespede netedă și rece, ca să-și vină în fire.

Tresare brusc. Sub frunte, simte cum pămîntul se cutremură. Un vuiet surd venit din adîncuri, crește necontenit, mai aproape, tot mai aproape, pînă ce cuprinde tot văzduhul. Bubuiturile se țin lanț, ca un șir de explozii, într-un crescendo care culminează printr-o ultimă detunătură năpraznică. Zgomotul e atît de înfiorător, încît Eva îngrozită se ghemuiește între pietre și-și astupă urechile.

Abia după cîteva minute se dezmeticește și cutează să privească în jurul ei.

Ceea ce vede îi îngheață sîngele în vine.

În mijlocul norilor de aramă încinsă, o vîlvătaie uriașă izbucnește în sus pînă atinge cerul, apoi se desface într-o jerbă multicoloră. Jerba recade într-o ploaie de stele, de pietre prețioase.

Eva e prinsă într-un vîrtej de flăcări. Cerul, pămîntul, dispar ; nu mai are în fața ochilor decît un văl roșu care palpită ca un nesfîrșit roi de artificii : se învîrtește, se răsucește, trosnește și recade. Un torent de foc curge spre ea, amestecînd nuanțe fără seamăn, de la galbenul orbitor, trecînd printr-un roșu de văpaie, pînă la violetul sumbru.

Cu toată spaima ei, Eva simte toată măreția spectacolului în care ea își joacă viața. Se luptă să se ridice, cade iar, se tîrăște printre pietre ajutîndu-se cu mîinile, cu genunchii. Se zbate ca într-un coșmar, fără nădejde de scăpare.

Rîul de foc vine spre ea, domol, neînduplecat. Vede la cîțiva pași scînteierea magmei fosforescente.

Chipul ei e o mască chinuită în care se îmbină spaima și curiozitatea. Ochii aproape ieșiți din orbite oglindesc viziunea dantescă. Forțele care o zguduie cu o furie oarbă sînt ecoul energiilor subterane care colcăie se umflă, se destramă luptînd să iasă la lumină.

Toate elementele vieții, asaltate de această violență, par să se dizolve și să se înmulțească totodată. Își vede foarte lucid sfîrșitul apropiat. Nici o iluzie nu e cu putință. Fuga e deprisos. Peste cîteva clipe torentul de lavă va ajunge aci și ea va fi prinsă dedesubt. Mașinal se uită la ceas : 1 și 35. Peste un minut totul se va sfîrși.

Fumul o orbește. Simte că se înăbușe, că se pierde. Închide ochii ; și gîndurile i se învălmășesc :

— Dar... Pariul... Reportajul... Nimeni nu va afla... Ce păcat !...

•
• •

Cît să fi stat așa n-ar fi știut să spună.

Cînd deschide ochii descopere că puhoiul de lavă s-a oprit lîngă stîncile pe care zace ea.

Nu-i vine să creadă că e încă în viață.

Își plpăie genunchiul rănit, care-i răspunde cu un junghi. Dar își uită durerea prinsă cu totul de miracolul pe care-l trăiește.

O lumină dură, supranaturală scaldă tot cuprinsul. Și în lumina aceasta, priveliștea pe care o contemplă i se pare mai stranie decît tot ce a văzut pînă acum.

O coloană luminoasă înaltă și subțire, suie în văzduh. Dar înainte de a atinge cerul se îndoaie, se frînge și se năpustește spre plajă, ca un șarpe lung de foc. Strălucirea ei e de neîndurat.

Eva închide ochii o clipă. Cînd îi deschide, coloana e tot acolo ; ca un havuz învăpăiat țîșnește nepotolită din pămînt, apoi se încovoaie pe aceeași orbită bizară, ca pe un drum di-

nainte cunoscut, prăvălindu-se în ocean. Eva o privește, hipnotizată. Ce poate fi ? Cum de s-a născut din erupție panglica asta nesfîrșită mai strălucitoare ca soarele la miezul nopții ?

Un glas aspru, la urechea ei o face să tresară.

— Cine ești ? Ce cauți aici ?

O figură brună, necunoscută, sub o cască albă, se apleacă asupra ei.

Glasul stăruie, iritat.

— Cum ai ajuns aci ?

Eva e atît de buimăcită încît abia poate îngîna cîteva vorbe fără șir, mișcîndu-și buzele anevoie.

— Am vrut să... Am venit să...

Necunoscutul nu-și poate lua ochii de la fața ei de zăpadă. Se scutură, ca de o vrajă. Scoate din buzunar o sticluță plată, îi deșurubează dopul la iuteală și, sprijinindu-i capul cu mișcări gingașe, o ajută să bea.

Pe loc, o căldură binefăcătoare i se strecoară în tot trupul. Peste cîteva clipe, îi revine și memoria și glasul.

...Călătoria... Reportajul... Erupția...

Se ridică în capul oaselor. Durerea i-a trecut, ca prin farmec.

— Sîntem în Plantaura, nu e așa ? Ce se întîmplă aici ?

— Dacă ești cuminte și mă lași să-ți bandajez rana de la genunchi, am să-ți explic. Deși ar trebui să fii pedepsită. Ce cauți în zona interzisă ?

Glasul și-a mai pierdut din asprime.

— N-am știut că e zonă interzisă, minte Eva. Am vrut să ajung în Plantaura pentru un reportaj. Făcusem un pariu...

— Și din pricina unui pariu și a unui reportaj erai să-ți pierzi viața !

În timp ce vorbește, scoate din buzunar o fîșie plastică imaculată, toarnă pe rană un lichid incolor dintr-o fiolă și leagă strîns genunchiul. Eva îl privește tăcută, minunîndu-se de îndemînarea lui.

— Știi să pansezi rănile. Ești doctor ?

— Nu ! Inginer. Îmi dai voie să mă prezint : Inginerul Gers. Și dumneata ?

— Eva...

— Evident ! Eva ! Trebuia să-mi închipui. Eva nu putea lipsi de pe insula noastră paradiziacă ; Chipul brun se luminează de un zîmbet. Nu mai pare supărat de amestecul Evei în treburile misterioase de pe Plantaura.

Lucrul acesta îi dă curaj ; şi întreabă cu răsfăţ în glas :

— Ai promis că-mi explici. Am asistat la o erupţie vulcanică. A fost ceva groaznic. Cred că v-a încurcat planurile...

— Nu ! N-a fost o erupţie vulcanică, pentru simplul motiv că nu există nici-un vulcan pe insulă.

— Atunci nu mai înţeleg nimic. Eu am văzut erupţia. Sau am visat ?

Amintindu-şi viziunea apocaliptică la care fusese martoră, faţa i se schimonoseşte de groază.

— N-ai visat. A fost într-adevăr o erupţie. Dar nu era nici-un vulcan în cauză. Era o erupţie, artificială. Provocată şi dirijată.

Eva e din ce în ce mai surprinsă. Întreabă ca un copil, arătînd cu degetul spre coloana de foc, care îşi continuă ondulaţiile inexplicabile.

— Şi asta ce mai e ? Tot artificială ? Tot dirijată ?

Tînărul rîde.

— Ei, da, firește ! Ai să înţelegi îndată. Să mergem de aici. Trebuie să te pun la adăpost.

— Nu pot merge !

— Încearcă ! Sprijină-te de mine.

Şchiopătînd, dusă aproape pe sus de Gers, Eva ajunge pe plajă.

La un ponton aşteaptă un hidroglisor. Înainte de a putea protesta, Eva se pomeneşte luată pe sus şi depusă cu grijă pe o banchetă. Mica îmbarcaţiune porneşte îndată sburînd pe deasupra valurilor ; în cîteva minute a şi ajuns la o navă ancorată în radă şi se lipeşte de scară.

Dusă pe braţe, Eva se odihneşte acum într-un fotoliu cu arcuri moi, pe punte.

Priveşte curioasă la oamenii care mişună încoace şi încolo, la capătul unei platforme cu role pe care lunecă la infinit şarpele de foc.

În depărtare vede iar coloana scînteietoare care se încovoaie şi cade pe platformă, şerpuind cu mare viteză spre ocean.

— Ciudat ! exclamă Eva. Aş putea crede că mă aflu într-un laminor. Coloana asta ţîşnită din pămînt seamănă, văzută de aproape, cu o bară de oţel nesfîrşită, aşa cum am văzut o dată...

Se întrerupe ca să se uite la macaralele gigantice care îşi cască gurile lacome, apucă barele gata tăiate şi răcite şi le leapădă pe puntea vapoarelor.

— Nu eşti prea departe de adevăr, spune Gers lîngă ea. Văd că arzi de nerăbdare să ştii totul. La urma urmei curajul dumitale merită să fie răsplătit şi vei fi iniţiată în misterele Plantaurei.

Sub privirea ochilor albaştri, miraţi, inginerul e ispitit să-şi învăluie cuvintele seci, prozaice, într-un nimb sclipitor.

— Şarpele de foc pe care-l vezi vine din topitoria lui Vulcan, ca să mă exprim în stilul reportajelor dumitale. E cea mai colosală rezervă de metal, la o adîncime de 60 000 de metri. În momentul cînd am reuşit s-o punem în slujba noastră, am realizat cea mai extraordinară performanţă în metalurgie. S-a sfîrşit cu truda muncitorilor din minele de fier şi de cărbune, s-a sfîrşit cu furnalele, cuptor de cocs şi atîtea altele.

— 60 000 de metri ! se miră candid Eva. Nu pricep cum aţi putut ajunge pînă acolo.

— Nimic mai simplu : printr-o gaură de sondă.

— Am auzit de foraje care merg pînă la 15 000 de metri adîncime, dar mai departe mi se pare cu neputinţă. Temperaturile, după cîte ştiu sînt foarte ridicate. Care instrument de foraj poate rezista ?

— Apa ! Vaporii de apă !

— Îţi rîzi de mine, spuse Eva cu reproş. Cum ar putea fi apa instrument de foraj ?

— Foarte simplu. Folosind tocmai temperaturile ridicate de care vorbeai şi care ne slujesc de minune. De la 15 000 m mai departe, facem un foraj cu jet de vapori la mare presiune. Instalaţia de foraj se reduce la o conductă în care circulă apa pompată de la suprafaţă.

În cele din urmă ea se vaporizează din cauza temperaturii înalte. Aburii ţîşnesc printr-o duză mineralo-ceramică, cu o forţă colosală, la care nici o rocă nu poate rezista. Gîndeşte-te că la o adîncime de 30 000 de metri presiunea apei din conductă este de 3 000 de atmosfere.

— Dar această presiune nu este echilibrată de coloana fluidă din gaura de sondă ?

Gers o priveşte surprins. Întrebarea dovedea din partea ei o competenţă la care nu se aşteptase.

— Tocmai aci e partea senzaţională a invenţiei noastre. La 30 000 m temperatura straturilor este de 900°, astfel că apa se vaporizează pe parcurs în conductă, chiar la presiunea de 3 000 de atmosfere. Prin urmare, în gaura de sondă nu există decît contrapresiunea unei coloane de aburi de 30 000 m care este foarte mică...

Eva îl întrerupe, bucuroasă că a înțeles.

— Și-atunci presiunea coloanei de apă poate fi folosită aproape în întregime la jetul de foraj.

— Întocmai ! Vezi așadar că străbaterea scoarței n-a fost prea anevoioasă. Am depășit astfel stratul Mohorovicic ; ne apropiam de 60 000 m. Temperatura creștea ajungînd la aceea a metalelor în fuziune. În cele din urmă presiunea internă a stratului a grăbit străpungerea scoarței și a început erupția de lavă în care erai să-ți pierzi viața. Trei ore mai tîrziu a urmat erupția de metale în stare fluidă, care pînă să ajungă, la suprafață, a căpătat o stare plastică. E coloana incandescentă pe care o poți admira de aici fără nici un risc. Prin ea, metalele care zac de miliarde de ani, de cînd s-a răcit scoarța terestră, ne vin gata servite, într-un aliaj care conține în mare măsură fier, cupru, aluminiu și chiar și unele metale mai rare. Acum abia se procedează la analiza lor.

Eva îl ascultase atentă și izbucni cu entuziasm :

— Această incursiune spre centrul pămîntului mi se pare de o îndrăzneală care depășește orice închipuire.

— Adevărat ! Avem la dispoziție sute de milioane de tone de metale, spuse Gers. Producția principalelor țări industriale e o nimică toată pe lîngă rezervorul acesta inepuizabil pus la îndemîna oamenilor, aproape fără efort. Ei ce spui, micuță Eva ? Curiozitatea dumitale este în sfîrșit satisfăcută ?

— Mă mai întrebi ? Nu știu cum să-ți mulțumesc. Va fi cel mai senzațional reportaj din toată cariera mea !

— Se prea poate. Dar pînă la noi ordine lucrările sînt secrete. Dumneata trebuie să rămîi aici. Te-ai aruncat singură în gura șarpelui de foc. Și, deocamdată, n-ai voie să pleci.

Glasul lui, rostind interdictul, avea totuși o mlădiere caldă. Și cine ar fi putut spune, privind ochii Evei, dacă îi părea rău că a pierdut pariul sau îi părea bine că e silită să rămînă în Plantaura ?

OMUL CEL TĂCUT, INELUL ȘI FATA BLONDĂ

Citeam și priveam din cînd în cînd vacile — cîte mai rămăseseră — care pășteau pe cîmp, omul acela tăcut venise, se așezase lîngă mine și întorsese capul ca să se uite la soarele turtit al după-amiezei ; niște copii mici se jucau pe marginea drumului cu o cartușieră goală, pe care o trăgeau după ei prin iarbă, îl vedeam cu coada ochiului, ce putea dori de la mine ?, eram obișnuit ca atunci cînd se oprește cineva lîngă mine să-mi ceară ceva. Cu vreo două săptămîni în urmă venise un ofițer android — era lovit la mînă și i-am putut vedea, pentru o clipă, acolo, înăuntru, mai multe fire roșii și albastre și niște mecanisme fine care se mișcau atunci cînd îndoia degetele — mă întrebase unde sînt oamenii, i-am spus că pe-acolo, prin sat, fiecare pe la casa lui și m-a strigat maică-mea să aduc niște apă de la fîntînă, plecasem lipăind prin praf cu picioarele goale, lăsîndu-l pe ofițerul care-i căuta pe oameni cam nedumerit.

Cred că ofițerul acela îi convinsese pe cei din sat să-și ia, care ce putea, și să fugim în pădure, trebuia să vină armată acolo ; chiar înainte de a pleca, au venit două blindate cu șenile, trăgînd și niște tunuri grele după ele, au intrat în curte și apoi în grădină dărîmînd un gard, au urcat dealul și au început aproape imediat să tragă înspre oraș. Soldații roboți — eu cel puțin n-am văzut nici un om printre ei — care veniseră în urmă s-au apucat să cotrobăie prin casele părăsite, fuseseră programați să prade tot ce găseau în cale și continuau să o facă, chiar dacă nu mai avea pentru cine, comandanții le

muriseră ; n-au avut prea mult noroc, a venit altă armată, în timp ce cealaltă fugea mîncînd pămîntul în mod disciplinat, soldaţii nou veniţi s-au apucat şi ei de cotrobăit, au strîns tot ce mai rămăsese, erau murdari, multora le lipseau piese componente, mai mult îţi stîrneau mila, erau însă conduşi de oameni.

Omul venit pe neaşteptate s-a ridicat şi a plecat fără să scoată vreun cuvînt. Nu mult după aceea au apărut cîţiva soldaţi roboţi şi un ofiţer. Îl ştiam. Acum vreo cinci zile fusese la noi şi băuse cu tata şi cu alţi cîţiva ofiţeri care erau tot oameni, au băut s-au certat, tata voia să-i împace, unul din ei a plecat înfuriat prin spatele casei, iar ăsta de care vă spun îl împuşcase liniştit prin fereastra astupată de camuflaj cu un covor şi nişte ziare ; neavînd altceva mai bun de făcut, cel care ieşise se oprise în dreptul ei începuse să-i înjure şi să-i ameninţe, zicea că o să se ducă la ăilalţi, că, ori aici, ori dincolo, tot aia era, că cine mai înţelegea cine cu cine luptă, totul dispăruse, nu mai existau comandamentele, nu mai existau statele, nici măcar lumea, cineva care să-şi spună lumea, ofiţerul ăsta negricios şi cam la fel de înalt ca taică-meu, scoase pistolul şi-l împuşcase direct în gură. Bunicu', care povestea întîmplarea vecinilor doritori să-l asculte, se miră : „cum de ochise aşa de bine ? să tragi cuiva trei gloanţe la rînd prin aceeaşi gaură, cînd cel ochit cade sau se mişcă, oricum, fără măcar să-l vezi, şliţi, fereastra aia astupată din spatele casei." Ceilalţi ofiţeri îşi goliseră repede paharele şi plecaseră lăsîndu-l pe mort sprijinit de perete, cu capul căzut într-o parte, năclăit de sînge, iar vîntul îi răsfira la întîmplare părul. Pe urmă se certaseră şi între ei, cred că ceilalţi plecaseră în altă parte, rămăsese doar ăsta şi mai mulţi roboţi, pe jumătate distruşi, cu care se plimba încolo şi-ncoace prin sat, tata spunea că în altă parte nici nu mai erau oameni, sau, oricum, rămăseseră foarte puţini, oraşele nu mai erau, rachetele, sau, dacă nu, bombele le răseseră de pe faţa pămîntului, şi că tot noi, ăştia, ţăranii aveam să rămînem pînă la urmă, cu noi nu avea nimeni nimic, noi nu făceam război, ca aceia din oraşe, care muriseră mai toţi şi aveau, pînă la urmă, să moară toţi, în timp ce hoardele de roboţi vor fi continuat încă să se bată fără rost între ei pînă n-ar mai fi rămas nici unul, ce, parcă oamenii ştiuseră de ce se bat ?...

Ofiţerul şi soldaţii s-au oprit şi ei lîngă mine şi m-au întrebat dacă nu văzusem un om aşa şi-aşa, era chiar omul meu, cel care se oprise, se aşezase lîngă mine şi privise soarele, am ridicat din umeri, nu văzusem nimic, prea eram ocupat cu lectura, ofiţerul s-a uitat la cartea mea video, încercînd să-i silabisească titlul de cristale lichide, în buzunarul unuia din soldaţi a început să sune un ceas, atunci am observat că ofiţerul avea două ceasuri cu celulă solară la mînă şi unul de buzunar la piept, i se vedea atîrnînd lanţul aurit sau de aur, „soldaţii ăştia îşi bat joc de timp" gîndeam privindu-i cum se îndepărtau, „poartă nu ştiu cîte ceasuri cu ei, dar nu le place să le scoată, să se uite la ele, scot doar pistoalele şi se împuşcă între ei, cîţiva vor mai fi rămas, cartuşele îi lovesc la fel de bine şi pe oameni şi pe roboţi dacă ştii cum să tragi. Pe deasupra treceau iarăşi teleghidatele, avioanele alea fără nici un om în ele, pline cu bombe, nu erau de-ale soldaţilor cu ceasuri multe, le trimiseseră ăia care fugiseră lăsînd tunurile în grădină şi o grămadă dé proiectile, să avem noi cu ce ne juca, le întorsesem şi încercam să ochim linia orizontului, acolo unde răsărea soarele. N-am reuşit să tragem niciodată, poate n-ar mai fi răsărit soarele ; pînă la urmă tot învăţam noi cum să le folosim, dacă nu i-ar fi trecut prin minte lui Vic să dea foc la benzina de pe jos, nu ştiu de ce au luat toate foc, au explodat toate proiectilele de care noi nici nu ne atinsesem, a curs ţărîna peste jumătate din sat, în vîrful dealului a rămas o groapă în care s-a făcut după primele ploi din toamnă un iaz mărişor, iar din Vic au mai găsit numai un deget, mai era pe el inelul gros de platină, cred că era de platină, altfel de ce-ar fi fost aşa de greu, avea în locul pietrei un ecran TV cît unghia de mic, inelul mi-l arătase chiar el, cu cîteva zile înainte, cînd eram în pădure : „de la bunica, numai de nu l-ar vedea, l-am luat din sipet, unde-l ţinea ascuns". Degetul cu inelul era curat-curat, iar mamele îşi strîngeau copiii şi-i numărau, dacă roteai încet ecranul pe inel, puteai prinde douăzeci şi patru de canale, căutasem de mai multe ori şi eu şi Vic, dar nu mai transmiteau nici unul, se vedeau şi se auzeau doar paraziţi şi dungi, mama lui Vic mai avea vreo nouă copii, moartea lui Vic nu costa prea mult familia, măcar aşa, sufleteşte, dacă la pungă urma să-i secе ; de fapt, nici măcar nu mai era vorba de bani, ăştia nu-i mai tre-

buiau nimănui, acum toate se luau „la schimb". N-am văzut înmormîntarea, mă bătuse maică-mea măr și mă închisese în cămară, am auzit de acolo cum treceau prin fața porții babele, plîngînd ce mai rămăsese din Vic, de ce nu fugise oare Vic atunci cînd văzuse că ard toate așa de tare? Am refăcut și eu experiența lui, cu niște cartușe în loc de proiectile, putusem să fug. Cred că Vic descoperise sistemul de funcționare a tunurilor, ele, ca și computerul și instalațiile părăsite într-o subterană de beton din coasta dealului, fuseseră făcute bucăți și oamenii le cărau acasă, fără să știe la ce le vor folosi, dar le cărau.

Omul meu cel tăcut și soldații roboți cu ofițerul s-au întors, îi vedeam în depărtare cum vin, crezusem că aveau ceva de împărțit cu el, dar nu era adevărat, un soldat ducea în brațe o fată, omul meu cel tăcut plîngea încet, fata era blondă, ofițerul o privea din cînd în cînd. S-au întors și teleghidatele, eu m-am aruncat în șanț și toți au fost omorîți, ei, pentru prima oară, ea, pentru a doua.

REDUNDOSTOPUL

Prin fereastra înaltă însă destul de îngustă a biroului cam mohorît, Haş Pe Haş, adică Haralamb P. Haralamb, indicat în mod practic de toţi colegii săi prin simpla rostire a iniţialelor unui nume atît de simetric, privea cu nostalgie cerul intens albastru, ivit pe neaşteptate, ca prin miracol, de sub pînza sfîşiată a norilor cenuşii. De cîteva minute, zdrenţele acestora dispăruseră cu totul din dreptunghiul de sticlă, prin care încăperea (una din camerele secţiei „Electronologie" a Oficiului pentru invenţii) îşi avea modesta ei perspectivă asupra universului. De fapt, la această oră, H.P.H., tînăr dar merituos şef de birou, ar fi vrut să se afle într-un decor absolut diferit de cel în cadrul căruia se străduia să-şi adune gîndurile. Uitîndu-te la figura lui stăpînit inexpresivă, nu i-ai fi atribuit însă deloc asemenea năzuinţe. Dar de ce să ne mirăm ? Necunoscutele sînt inerente nu numai ecuaţiilor.

Omul cu burtă şi pretenţii, pe care din imprudenţă îl rugase să ia loc, părea că se simte minunat în îmbrăţişarea fotoliului şi, plin de el, se rătăcea din ce în ce mai confuz, mai prolix, în labirintul fără capăt al unor explicaţii ce nu progresau deloc :

— Aţi înţeles ?... E clar ca bună ziua... Aparatul meu se compune în principal dintr-un barotermometru şi un orticonoscop... dar mai sînt bineînţeles şi altele. Cum ai putea să faci cele mai exacte previziuni meteorologice cu aceste două piese ? Ei ? Ştii cum funcţionează un orticonoscop ? Are un electrod de comandă, o bobină de cîmp magnetic axial, bobine de cîmp magnetic transversal, plăci de diflexiune etc. Televiziunea îl foloseşte la transmiterea imaginilor. Cum se asociază barotermometrul cu orticonoscopul ? Cred că nu-i nevoie să mai explic o dată.

A, nu ! Nu era nevoie deloc, deşi H.P.H. nu înţelesese absolut nimic. Cîteva minute urmărise cuvintele celuilalt cu bunăvoinţă sperînd ca verbozitatea solicitantului să descopere sîmburele interesant şi inteligibil, care să-i justifice peroraţia. Dar fusese zadarnic. Şi afurisita asta de politeţe, timiditatea asta, care nu-i permiteau să se scuture brusc de rolul de auditor, trimiţîndu-l la plimbare pe pisălog !

— ...Orticonoscopul e un tub electronic alcătuit dintr-un tun electronic, un condensator, o placă transparentă acoperită de celule fotoelectrice...

Era greu să-şi închipuie ceva mai sîcîitor decît această puzderie de lămuriri care se învîrteau, se învîrteau...

Iar peticul de azur ce se lipise parcă de geamul ferestrei îi sugera cele mai ispititoare tablouri. La acea oră, Dana, frumoasa, statuara Dana trebuia să fie pe lac, sus, pe banca înaltă a hidrobicicletei, admirată din bărci, din apă şi de pe plajă (cine oare sta alături de ea, pe cel de-al doilea loc ?). Sau poate se săturase de pedalat şi acum, nimfă ostenită, se întinsese într-un şezlong... Dar oricum, îl invitase să vină pe seară, ca să asculte împreună nişte înregistrări pe care ea le găsea grozave.

Zborul de pescăruş al gîndurilor lui H.P.H. (dar nu şi discursul omului cu pîntece proeminent) fu pe neaşteptate curmat de un al treilea personaj care-şi făcu apariţia în decorul rece al biroului. Prin uşa abia întredeschisă se strecurase un bătrînel scund şi firav, care, orientîndu-se prin ochelarii cu rama metalică, rămăsese o clipă în picioare. Vădit, se uita unde să-şi pună pachetul incomod pe care-l ţinea la subsuoară.

H.P.H. îl primi ca pe un dezrobitor.

— Vă rog, luaţi loc. Numai un minut, un singur minut şi sînt al dumneavoastră.

Noul venit, fără să se arate mirat de exagerata amabilitate a tînărului, pe care de altfel îl vedea pentru prima oară, scoase cu grijă din pachet, ca să nu-i deranjeze pe ceilalţi doi cu foşnetul hîrtiei, ceva care semăna cu o cutie de televizor portativ (avea ecran şi butoane) şi puse obiectul pe un raft mai puţin aglomerat al bibliotecii din perete. Apoi se aşeză pe un scaun cu aerul unuia pregătit să aştepte.

De altfel, vorbitorul nu dădea semne să fi înţeles aluzia gazdei. Impasibil, continua pe acelaşi ton :

— De o mare importanţă este felul cum orientezi în ansamblu cîmpul magnetic axial. Şi apoi, barotermometrul, a cărui construcţie prezintă în cazul nostru probleme absolut speciale...

— V-aș propune... îndrăzni în sfîrșit H.P.H. să-l întrerupă, tăcînd însă intimidat, în aceeași clipă.

Nemaipomenitul meteorolog care pusese stăpînire pe fotoliul din fața biroului său îi gonise cuvintele cu un gest scurt și nervos al mîinii, așa cum se alungă mușteie. Și șuvoiul vorbelor sale continuă să se reverse neistovit, împrospătat din depozitul propriei scurgeri, ca o fîntînă arteziană decorativă care aruncă în sus iarăși și iarăși, aceeași apă căzută de-atîtea ori în bazin. Întocmai ca în pliciuitul monoton al unei asemenea fîntîni, voința de a se elibera a lui H.P.H. aținși și gîndurile îl duseră iarăși la Dana. Lucrurile se întîmplaseră în urmă cu două seri, în parcul asociației lor sportive. Se înnoptase și ei tot mai stăteau de vorbă pe aleea cea mai depărtată de plajă și de debarcader și ca atare cea mai liniștită. O iubea parcă de cînd lumea. Dar ea îl iubea oare sau doar îl tolera ? De aceea, această prelungită izolare în doi era pentru H.P.H. un dar deosebit de prețios și îi stîrnise speranțe nebune ce aveau, de altfel, să-și afle o neîntîrziată confirmare. Pentru că, așa cum ședeau pe banca de sub plopul cel mare, Dana, deodată tăcută, îi pusese brațele pe umeri și își apropiase de fața lui gura ușor răsfrîntă, bine conturată și în semiîntuneric. A urmat sărutul acela lung, voluptos, care, desigur, îl înfiorase, dar în același timp îi umpluse inima de căldură. Apoi el i-a spus atîtea cuvinte înflăcărate ! Nu-și amintea să mai fi trăit cîndva o fericire atît de deplină. De ce oare asemenea fericiri nu sînt durabile ? De ce voia Dana să plece singură cu Pop, colegul ei de institut, ca să vadă mai de aproape mașinile acelea neinspirate ? De ce era necesar să se asocieze cu un băiat atît de chipeș și atît de superficial, ca să elaboreze un studiu despre „Folosirea calculatoarelor electronice în traducerile mecanice din limba chineză" ? Deși n-ar fi vrut să bănuiască nimic echivoc în purtarea Danei, în ajun H.P.H. făcuse imprudența să formuleze mai mult sau mai puțin precis ceva din aceste nedumeriri. Și ce înțelept l-a pus Dana la punct ! Iată ce-l necăjea acum pe tînărul nostru șef de birou. Iată de ce gîndurile lui, care nu puteau în nici un caz să ancoreze în divagațiile meteorologului, vagabondau dincolo de zidurile Oficiului pentru invenții, în timp ce privirile sale își căutau un punct de sprijin pe biblioteca din peretele încăperii.

Și acestea și-au găsit obiectul care să le rețină : ecranul cutiei aduse de bătrînel. Ce ecran ciudat ! Lucios... și galben ca siropul de lămîie, deși la început (probabil că s-a înșelat) i se păruse alb. Era de mirare c-a avut o asemenea impresie... dar...

ce s-a întîmplat ?... nu, că e bună... în realitate ecranul e roz ca o bomboană fondantă... ori, mai bine zis, ăsta nu-i ecran, ci cameleon... Uite cum se roşeşte ! Mare năzdrăvănie ! Şi ceilalţi nu văd nimic. Unul tace încremenit ca-ntr-o fotografie, iar altul îi dă zor — of, Doamne ! — cu lucruri ce n-au nici o noimă.

— ...Ai să te-ntrebi de ce barometrul meu e aneroid — spunea acesta din urmă —, ce am contra mercurului, contra celui de-al optzecilea element... N-am absolut nimic.. Dimpotrivă... Poţi să mă crezi, dar...

— Informaţie zero biţi, zise pe neaşteptate, răspicat, o voce sonoră, determinîndu-l pînă şi pe meteorolog să se întrerupă o clipă.

— Aţi spus ceva ? întrebă el, întorcîndu-se în silă către bătrînel.

Acesta nu se osteni să deschidă gura, dar făcu un semn de negaţie cu capul, spre uimirea momentană a lui H.P.H., care, totuşi, îşi mută privirile din nou, repede, asupra cutiei de pe raft. Ecranul era roşu ca focul.

— Hm ! făcut pîntecosul contrariat. Am arătat că cele două elemente materiale... sau mai bine zis trei... pe temeiul funcţiei cărora mi-am realizat invenţia, sînt : barotermometrul, adică barometrul aneroid şi termometrul Beckmann şi... şi... orticonoscopul... care...

— Stop ! Mesaj ! se auzi pentru a doua oară în biroul lui H.P.H. sonoritatea misteriosului glas, de astă dată mai tare.

Meteorologul închise gura descumpănit şi se uită în jurul său ca unul care a dormit, a visat şi s-a trezit brusc datorită unei cauze necunoscute.

Sub ochii lui H.P.H., bizarul ecran devenise stacojiu.

Dar acest fenomen nu fusese observat de omul din fotoliu, care, poate, nu luase notă nici de existenţa cutiei de pe raft.

Ultimul venit privea impasibil prin ochelari.

— Ce-a fost asta ? îl întrebă meteorologul întorcîndu-se pe şezut între braţele fotoliului.

Aşa cum stătea nemişcat, cu ochii fixaţi într-un punct deasupra creştetului pleşuv al celuilalt vizitator, bătrînelul dădea impresia că e surd, mut şi orb.

Pîntecosul se enervă subit şi-l apostrofă :

— Doar nu sînteţi ventriloc ?

Bătrînelul tăcea mai departe.

— Nu știu ce se-ntîmplă la dumneavoastră, se adresă meteorologul lui H.P.H., dar eu... mă văd nevoit... pentru că am fost întrerupt... să... să subliniez încă o dată ceea ce este de cea mai mare importanță pentru construcția în serie a aparatului inventat de mine, că la baza lui nu stau decît două piese ușor de fabricat, două...

— Supraredundanță limită ! — țipă glasul sonor, făcîndu-l pe pisălog să sară ca ars.

Apoi, în crescendo, pînă la o intensitate insuportabilă :

— Stoop ! Stoop ! Stoop ! Stoop !...

Bătrînelul zîmbea liniștit, fără răutate, avea pe chip o vădită satisfacție, ca și cum n-ar fi ascultat niște urlete mecanice, ci susurul unui izvor șerpuind într-un cadru idilic.

H.P.H. își băgase degetele în urechi și se uita cu ochi veseli la ecranul de data aceasta negru ca smoala.

Sursa și înțelesul vacarmului puteau fi evidente acum chiar și pentru meteorolog, care pricepu foarte limpede și buna dispoziție de pe chipul șefului de birou. Pentru că, ieșind pe ușă, lui îi răcni cu un volum atît de formidabil, că se făcu într-adevăr auzit :

— Să nu mă jignești !... Să nu jignești un om mai în vîrstă !... Că ai să mă rogi... pentru că... vax supraredundanță limită !... vax biți !... vax mesaj !... fără orticonoscop... e clar ? fără... asta... barotermometru... nu e posibil... Ai înțeles ?

* * *

Bătrînelul se uită prin ochelari la ușa care se închisese trîntită violent, apoi se sculă repede și cu un singur gest făcu să contenească vacarmul. Tremură însă cîteva clipe pînă ce H.P.H. își mistui emoția provocată de violența conflictului.

— Ce-a fost asta ? întrebă el în sfîrșit.

— Un redundostop, răspunse moale bătrînelul.

— Fiți mai clar.

— Un aparat creat de mine... Măsoară redundanța și semnalizează apariția supraredundanței... în vorbire...

Și, după o ezitare, se recomandă cu modestie :

— Sînt inginerul Octavian Darie.

Era un nume ce lui H.P.H. îi stîrni amintiri respectuoase.

— De ce nu stați jos, tovarășe inginer ?

— Din obișnuință, zîmbi bătrînelul. După ce proba redundostopului se termină și chiar înainte, prefer să mă aflu în picioare.

— Cum așa ? întrebă H.P.H. mai mult din ochi decît din gură.

— Da, spuse celălalt. Supraredundanții sînt uneori foarte mînioși, luați așa, pe neprevăzute... Cel puțin în prima clipă... Dar v-aș da unele explicații...

Cititorul nostru e un om simpatic și inteligent (cum ar putea fi altfel cel ce citește o asemenea schiță ?). De aceea ni se pare firesc să ne purtăm cu el în chipul cel mai prevenitor. Pentru că, deși H.P.H. este de asemenea un tînăr inteligent, iar Octavian Darie, dușmanul supraredundanței, un bătrînel succint în exprimare, reproducerea întregului lor dialog și a lămuririlor de strictă specialitate riscă să obosească într-un cadru literar ca acela de față. Așadar vom spicui numai unele părți din interesanta convorbire a celor doi eroi.

— Vă este, desigur, clară noțiunea redundanței ? fu primul punct pe care căută să-l lămurească Octavian Darie.

H.P.H., care nu putea fi străin de cibernetică, răspunse limpede, oarecum școlărește :

— În informație, redundanța este balastul necesar pentru a învinge zgomotul.

Ajunși în acest moment al povestirii și dorind să fie instructivi cu orice chip, autorii neînzestrați cu talent l-ar pune pe modestul Octavian Darie, sau poate pe amabilul H.P.H., să improvizeze o lecție simplistă despre zgomot și redundanță, lecție care, neîndoielnic, ar suna deosebit de fals în gura lor, pentru că ambii, fiind oameni de știință în specialitate și aflîndu-se în biroul Oficiului pentru invenții absolut singuri, n-ar avea pentru cine să formuleze explicații cusute cu ață albă. Dar astfel de neînțelegeri, deși din păcate destul de frecvente în literatura instructivă, nu-și pot afla locul în paginile acestei povestiri. Noi vom prefera să jucăm cu cărțile pe față, dragă cititorule. Cel ce te va lămuri nu va fi nici Octavian Darie, nici H.P.H. Vom lua asupra noastră elucidarea problemei.

Așadar, ce este zgomotul în teoria informației ? Tot ceea ce perturbă, dezorganizează semnalele purtătoare de informații : paraziții din aparatul de radio, durerea pricinuită de spinii trandafirului în timp ce-i respirăm parfumul, grijile vieții de toate zilele, care ne frămîntă și atunci cînd vrem să învățăm

sau să ascultăm o melodie, propaganda deșănțată pentru înarmare și pregătiri militare menită să facă de neînțeles glasul păcii și al rațiunii.

În asemenea împrejurări, înțelegem prin redundanță (cuvîntul vine de la latinescul „redundare", ce înseamnă printre altele „a fi din belșug"), suplimentarea semnalelor purtătoare de informații, astfel încît, în pofida zgomotelor, mesajul lor să ne parvină cît mai nealterat. Redundanță se cheamă că este repetarea semnalului sonor (vorbire, sunet de gong, fragment de cîntec). Redundanță există cînd aspiri încă o dată mireasma florii, ca să trăiești întreagă bucuria știrbită de prima experiență. Redundanța se manifestă și cînd citim a nu știu cîta oară un rînd de carte, ca să-i prindem înțelesul. Iată de ce redundanța e un fenomen util.

Dar Octavian Darie s-a oprit îndeosebi asupra celui de-al doilea aspect principal al problemei :

— Există însă, din nefericire, și supraredundanță, zise el cu amărăciune. Supraredundanța, depășirea balastului folositor, deci încălcarea semnalului, care astfel devine zgomot, perturbație, e un fenomen social negativ. Ea corespunde beției de cuvinte, demagogiei, lipsei de idei, insuficiențelor gîndirii logice a omului, insuficiențe care întotdeauna aduc un surplus de cuvinte neputincioase. Supraredundanții sînt proștii, dar și cei care încearcă să ne prostească, cei ce lungesc ședințele de lucru dar și soțiile noastre cînd stăruiesc îndelung asupra faptului că am venit exagerat de tîrziu de la cine știe ce ședință. Fără supraredundanți, plenarele și adunările mai mărunte s-ar scurta simțitor. Fără supraredundanți, am pierde mai puțin vremea, ne-am plictisi mai puțin, am suferi mai puțin, am construi mai repede. Supraredundanții sînt inamici publici. Împotriva lor trebuie să luptăm cu vigilență și intransigență, cu hotărîre și tenacitate. Dar cum ? Demascîndu-i și combătîndu-i. Redundostopul meu — și Octavian Darie făcu un gest grațios cu mîna, înclinîndu-se ușor în fața cutiei de pe raft — slujește tocmai acestui țel.

Întrebarea se desprinde din curiozitatea zugrăvită pe chipul lui H.P.H. Stimulat, celălalt continuă pasionat :

— E o mașină electronică bine pusă la punct, care analizează șirul de semnale — cuvintele — din punctul de vedere al codului — al limbii care constituie sistemul lor. Măsurînd cu unitatea respectivă, în biți, cantitatea de informație într-o

unitate de timp, aparatul determină suprarredundanța, pe care o semnalizează cu ajutorul unor sisteme optice și acustice. Redundostopul are așadar o incalculabilă valoare socială...

— Incontestabil ! exclamă cu entuziasm H.P.H. V-ați referit la marea importanță practică a redundostopului și-i prevăd dintr-o dată zeci de întrebuințări : în elaborarea lucrărilor didactice, tehnice și științifice, ca instrument de control al utilizării timpului în rezolvarea colectivă, pe calea discuțiilor, a unor probleme...

— La selectarea materialului documentar în cadrul unei teme — continuă Octavian Darie.

— La aprecierea unor texte și expuneri orale, prin măsurarea cantității de informație.

— În școală, pentru formarea deprinderilor de exprimare clară și precisă.

— Redundostopul nu trebuie să lipsească din nici o școală.

— Din nici o universitate.

— Din nici un institut.

— Cu ajutorul redundostopului, poți face un exemplar onorabil de homo sapiens, din cel mai prolix individ...

* * *

Redundostopul merită întreaga noastră atenție, își spusese H.P.H., uitînd pentru moment chiar și de Dana, cea care-i dăruise o sărutare caldă și înmiresmată ca livezile de pergamute sub soarele lui august. Apoi îi consacrase redundostopului toată ziua. Cu aparatul la subsuoară, dăduse buzna în cabinetul directorului general, cucerit fără tergiversări, ca o stewardesă de un milionar, cu toată ponderea firească omului important, trecut de vîrsta cînd poți da în clocot întocmai ibricelor de cafea puse la flacăra unui vulcan. Pe urmă, într-un institut al Academiei, făcuse zarvă cît un stol de păsările flămînde care au dat în pustiu peste mana cerească lepădată de o cămilă, supusese irascibilei cutioare cronici literare, o nuvelă viitorologică și niște scrisori primite de la părinți.

Abia la ceasul peste care se lasă geana amurgului se smulse din încîntarea sa redundostopică și se prezentă la Dana, în mîna dreaptă cu un buchet uriaș de gladiole albe, speranțele și pînzele suprapuse ale unui mare velier, iar la subsuoara stîngă cu

importanta cutie, pe care nu mai avusese timp s-o ducă la Oficiul pentru invenții.

Ar fi vrut să-i vorbească Danei despre aceasta. Însă Dana l-a îmbrățișat și el n-a știut cum să-și depună mai repede încărcătura pe măsuța de lîngă ușă. După ce florile au fost resfirate cu gesturi scurte, în vaza cea mai potrivită, fata s-a uitat la cutie întrebătoare.

— E un redundostop, un aparat minunat, începu Haralamb P. Haralamb, combate supraredundanța. Te și întrebi : cum au putut oamenii pînă acum...

Însă pe Dana n-o interesa acum supraredundanța.

— Lasă-l încolo de aparat, zise ea cu o ușoară ciudă. Spune-mi mai bine dacă ai mai iubit vreo fată... Sau nu, să nu spui nimic. Dacă-ți pun mîinile pe umeri, mă simt minunat și cînd taci. Mi-ar plăcea să fiu mereu cu tine, să-ți mîngîi părul, să te sărut, să mă ții mereu în brațe...

Cuvintele Danei pătrundeau osmotic în sufletul lui H.P.H. care se îmbiba de fericire, ca o savarină de sirop parfumat.

Se așezară decent pe marginea divanului și apoi se îmbrățișară mai puțin sfios.

— Te iubesc. Te iubesc mult. Te iubesc adevărat, spunea ea. De ce te iubesc ? Poate că n-ai nimic deosebit. Nici n-ai. Dar îmi plac ochii tăi uneori visători, uneori triști. Din cînd în cînd ochii tăi sînt triști o clipă. De ce ? De ce te iubesc ? Te iubesc ca pe un bărbat și parcă mai mult ca pe un copil. Lîngă tine mă simt bine și sînt totuși neliniștită. Și cred că e firesc să fie așa dacă te iubesc.

Dana își pusese din nou brațele pe după gîtul lui H.P.H. Vorbea cu o patimă crescîndă, ce stîrnea în inima acestuia ecourile adînci și repetate dintr-o vale înconjurată cu munți etajați.

— Astăzi am fost singură pe lac, nu contenea ea să-și mărturisească dragostea. Adică nu singură. Eram cu altul decît cu tine și de aceea m-am simțit singură. Înseamnă că fără tine am să mă simt de-aci-nainte singură oricînd. Tu ești bărbatul vieții mele. Fiecare femeie cunoaște un asemenea bărbat. De ce acest bărbat este anume unul și nu altcineva ? Asta eu n-o știu. Dar mă interesează asta cu adevărat ?

Și Dana vorbea, îi vorbea mereu atît de dulce, atît de îmbătător. De fapt nici nu prea mai avea importanță înțelesul exact al cuvintelor. H.P.H. ajunsese să le perceapă mai degrabă ca pe o muzică încîntătoare.

Şi dragostea, care-i umpluse fetei tot sufletul, se revărsa acum năvalnic, în cuvinte cu atît mai greu de stăpînit, cu cît se dovedeau necuprinzătoare, mai insuficiente :

— Aş vrea numai să fiu mereu cu tine, să-ţi mîngîi părul, să te sărut...

— Suprarедundanţă limită ! ţipă deodată brutal în intimitatea caldă a încăperii un glas sonor.

H.P.H., smuls din cochilia fericirii sale, privi năuc împrejur şi văzu pe masa de lucru a Danei, lîngă fereastră, redundostopul. Al dracului aparat ! Ecranul era ca beznele nopţilor fără lună, fără stele şi fără felinare. Dezmeticit, se repezi asupra lui, fără să-şi dea seama exact dacă în clipa următoare îl va arunca prin geamuri, sau îi va răsuci pur şi simplu întrerupătorul. Ştia numai că trebuie să-l oprească înainte să urle :

— Stoop ! Stoop ! Stoop !...

Hotărît că aparatul acesta putea fi stupid. Mojicie mecanică !... Neadaptare la împrejurări !... Vax suprarедundanţă limită !... Vax biţi !... Vax mesaj !... Ia să facă bine Darie şi să-l mai perfecţioneze !... Altfel o să aducă numai nenorociri.

ADRIAN ROGOZ

SUPRAVIEȚUITORUL

Legenda cosmoarheologică pe care o reproducem este un interviu luat ultimului supraviețuitor al herklizilor, specia care stăpînise dublul sistem al lui Sirius[1], de către un reprezentant al sistemului solar Ross 154. Documentul a parvenit pe Terra prin complicatele relee galactice și se află în arhivele de pe această planetă, în compilații marcate de interpretări și terminologii locale.

A. Am aflat că ești în agonie. De aceea mă grăbesc să-ți iau acest interviu. Mai întîi te rog să-mi prezinți pe scurt viața ta.

B. Părintele meu s-a divizat acum 2008 ani (siriusieni[2])...

A. Pentru cei ce se înmulțesc în alte moduri, precizez că herklizii se nasc prin diviziune. La un moment dat, indivizilor le înmugurește un nou cap. Pînă la maturizarea acestuia, primul encefal cade într-o anabioză activă, un somn în timpul căruia își transmite creierului în devenire întreaga memorie. Aceste date au însemnătate deoarece s-ar părea că sînt legate de cauzele din care a dispărut această specie siriusiană.

B. Tocmai din pricina memoriei am fost socotit un copil înapoiat. Memoria nervoasă, individuală a semenilor mei o cuprindea pe cea genetică, iar aceasta din urmă se îmbogățea cu toate informațiile dobîndite de fiecare individ...

A. Ceea ce implica o extraordinară risipă de energie informațională...

B. Probabil. Dar herklizii credeau, dimpotrivă, că în această gigantică memorie le stă superioritatea față de krehizi, specia celor ce se înmulțeau sexual, socotiți inferiori și subjugați de răposații mei congeneri.

---

[1] Această denumire astronomică — asemenea altora care urmează — este terestră, dovedind intervenția compilatorului.

[2] 2 008 ani siriusieni = circa 4 500 ani terești.

A. Observ că *kreh* este inversul lui *herk*...

B. Da. Se urmărea astfel sublinierea ideii antagonismului dintre cele două seminții umane. Numele herklizilor vine de la *herk*, care însemna în limba noastră „memorie", dar și „putere" ; iar krehizii își trăgeau numele de la *kreh*, care semnifica atît „uitare", cît și „sexualitate". De fapt, era un neadevăr, deoarece în mintea krehizilor amintirea și uitarea se menținеau în cumpănă.

A. Așadar, ai fost socotit un înapoiat.

B. Din pricina anumitor mutații, la unii copii memoria era extrem de săracă, abia depășind-o pe aceea a krehizilor.

A. Aveai și alte inferiorități ?

B. Din punctul de vedere al herklizilor, da. Înmulțirea prin diviziune le conferea o existență cvasieternă, în vreme ce mutanților ca mine nu le creștea un nou cap și nu se puteau divide.

A. Totuși, pînă la sfîrșit, însăși inferioritatea ta te-a salvat. Aș vrea să reiasă limpede acest lucru.

B. Atunci termenul de inferioritate este echivoc. Dar mai întîi să arăt de ce și cum a pierit ramura umană ce stăpînise mii de ani sistemul siriusian. Spuneam că *herk* însemna atît „memorie", cît și „putere" ; forța pe care ți-o dă memoria înseamnă și forța concretă asupra lumii, manifestată în special sub forma războiului. Această luptă violentă pentru supremație a fost factorul constant de-a lungul întregii istorii a herklizilor. Pe alte planete, unificarea socială a omenirilor respective ducea în cele din urmă la dispariția marilor surse conflictuale. La noi însă această unificare s-a înfăptuit pe un făgaș aristocratic și neuman, deoarece a avut loc după descoperirea krehilor, considerați, în ciuda inteligenței lor, drept animale bune să fie exploatate fără milă.

A. E ceva neclar. Vorbești de un fel de unificare, dar eu știu că a izbucnit un război catastrofal între două lagăre de herklizi... Care a fost motivul neînțelegerii ?

B. Cauza adevărată o constituia dorința de hegemonie, dar pretextul era fizio-gnoseologic...

A. Sună ciudat...

B. Unii herklizi intrau în anabioză înainte de înmugurirea celui de-al doilea cap și se socoteau superiori, deoarece diviziunea însemna pentru ei un simplu proces vegetativ. Ceilalți însă adormeau abia după înmugurire, care astfel li se părea dominată de conștiința lor.

A. Tu din care tagmă făceai parte ?

B. Din nici una, de vreme ce nu mă pot divide. Părintele meu însă era un cap-cap...

A. Adică ?

B. Nefiind conștient de înmugurire, cel de-al doilea cap avea impresia că-l continua direct pe cel dintîi care se usca și pierea înaintea deșteptării.

A. Și cum a fost războiul ?

B. Războiul — ultimul lor război — a fost pregătit de lanțul tuturor conflagrațiilor de pînă atunci. Cu fiecare nouă spiră infernală, sporea și capacitatea lui nimicitoare. Mutațiile care au dus, între altele, la nașterea unor „monștri" ca mine fuseseră pricinuite de penultima încleștare planetară, în care au intrat în joc arme nucleare. Iată însă că puterea celor două tabere crescuse și mai mult, ajungînd să pună sub semnul întrebării însăși dăinuirea sistemului nostru solar.

A. În ce fel ?

B. Știi că Sirius este un sistem dublu, adică are doi sori, planetele fiecăruia reușind după cîteva miliarde de ani să dobîndească un echilibru astrofizic (și ecologic) extrem de fragil. Or, controlarea proceselor gravitaționale i-a dat fiecărei tabere herkliene posibilitatea să acționeze direct împotriva planetelor celeilalte. Eroarea fatală a constat din iluzia că distrugerea unei părți a sistemului nu afectează irevocabil restul.

A. Și totuși sistemul vostru a supraviețuit.

B. Din fericire, căci începutul procesului de dezechilibrare a universului siriusian a avut asupra herklizilor un efect mortal : mai întîi a fost accelerată înmugurirea...

A. Dar herklizii „cap-cap" adormeau înaintea înmuguririi...

B. Întocmai. Peste noapte, una dintre tabere fusese literalmente scoasă din luptă, exceptînd pe mutanții ca mine. Ceilalți au crezut că au învins. Tragică bucurie ! În momentul în care au ocupat planetele rămase fără apărare, au observat că învinșii lor erau, de fapt, condamnați la moarte. După accelerarea înmuguririi nu mai urma dezvoltarea normală a capului ce luase locul celui vechi, iar acesta, odată pătruns în anabioză, nu mai putea fi resuscitat. Înspăimîntați, învingătorii opriră procesul amorsat, dar era prea tîrziu : curînd se văzură și ei invadați de același somn letal. Singurii supraviețuitori au fost krehizii, care astfel au intrat de la sine în stăpînirea sistemului siriusian. Cu noi s-au purtat omenește, dar, neputîndu-ne da fecunditatea, nu ne-au putut smulge unei implacabile extincții.

A. Povestea lumii voastre ar părea deci să ne arate modul în care forța se autodistruge, fiind învinsă de contrariul ei.

B. Așa este doar dacă te referi la o forță brutală. La drept vorbind însă, acestei forțe i-a luat locul o alta mai înaltă : forța spirituală.

A. Adică imensa memorie a herklizilor era mai puțin evoluată decît uitarea krehizilor ?

B. Imensa memorie a defuncților mei semeni păstra în cotloanele ei întreaga lor istorie. Nimic nu se pierdea : nici o suferință nu se cicatriza, nici o ranchiună nu se domolea, nici o răzbunare nu se stingea. Dimpotrivă, krehizii își aminteau doar ceea ce era vital dezvoltării lor, tot restul li se ștergea din memorie. Această uitare a însemnat pentru ei o salutară igienă psihică, dar și cauza care a determinat un mare progres al metodelor de înmagazinare a informației.

A. Încă o întrebare : cum te simți în situația ta actuală ?

B. Mă asaltează melancolia și contrarierea celor care plutesc între două specii. Întîii batracieni[3] ar fi avut asemenea sentimente dacă ar fi cugetat. Uneori, în clipe rele, memoria mă copleșește și atunci mă chinuie obida... pentru destinul stupid al rasei pe care o reprezint în mod singular. Alteori, amintirile mi se încețoșează din nou și mă mîngîi cu ideea că, oricum, sînt un cetățean viu al cosmosului și, chiar dacă mă aflu în agonie, încă voi mai trăi cît mai multe generații de krehizi.

A. Într-adevăr, ce lucru straniu : eu, om încă tînăr, voi trăi cu mult mai puțin decît tine care ești în agonie !

B. Acum însă aș vrea să te întreb la rîndu-mi ceva. Atunci cînd mi s-a spus că mă vei vizita, am aflat că și tu ești un supraviețuitor. Ce s-a întîmplat, de fapt, cu lumea ta ?

A. Dintr-un pur hazard, am fost departe în momentul în care s-a declanșat acolo cumplita explozie. Dar semenii mei, spre deosebire de herklizi, erau singurii stăpînitori ai sistemului lor și nici n-aveau mutanți.

*
* *

În atenția Marelui Informațional. Această legendă va fi distribuită ca material didactic copiilor de pe planetele cu civilizații de tip uman, servind drept test obligatoriu pentru examenele de obsolvire a școlilor preelementare.

---

[3] Un alt amănunt care ține de experiența unei făpturi de pe o planetă de tip pămîntean.

GEORGINA VIORICA ROGOZ

OCEANUL CU TRILURI

Așteptau, încordați la maximum, întîlnirea cu ființele care populau, se pare în întregime, acel sistem solar extragalactic.

Pe drum captaseră întîmplător niște emisiuni sonore, venite dintr-acolo. Automatele de tradus le „digerară" și le transpuseră în undele armonice cu frecvențe foarte înalte, cu care erau ei obișnuiți, iar biologul navei, neavînd ce face, se distră învățînd vreo cîteva mii de cuvinte, pentru a le putea folosi, „diplomatic", zicea el, la ceremonia întîlnirii astrale, prin „viu grai", și nu prin intermediul translatorilor mecanici.

La cîtva timp după asta, intrară pe neașteptate în zona unor radiații necunoscute, și multe din aparatele ultrasensibile de bord și de lucru se defectară. Nu și-ar fi putut corecta traiectoria, dacă n-ar fi primit mai apoi din Cosmos un mesaj precis, de data asta transmis direct în codul lor intergalactic. Conținea o sumă de informații tehnice despre sistemul solar cel mai apropiat (tocmai cel spre care doreau să se îndrepte), precum și coordonatele unei stații interplanetare cu escală obligatorie, cu indicația ca ei să aștepte ACOLO, neapărat.

Se opriseră de aceea la periferia sistemului solar, deasupra micului satelit semnalat, care gravita laolaltă cu alți nouă, în jurul unei uriașe și sumbre planete. Planeta cea mare era întunecată și înghețată, în schimb micul satelit indicat strălucea albăstrui și vesel, sub un înveliș alcătuit dintr-o masă transparentă, flexibilă și impenetrabilă. Sondajele lor au arătat că sub calota ciudată, artificială, părea să existe o „stație" și mai ciudată, oceanică, împărțită prin niște ecluze în cîteva compartimente construite tot din materialul protector, transparent.

Așteptau febrili, nemulțumiți de puținele informații pe care le mai puteau prim: de la aparate, neștiind ce să facă.

Biologul repetă întrebarea, devenită obsesie pentru toți :

— Dar dacă EI ne așteaptă sub calotă, adică în apă ? Mai înainte discutaseră îndelung, în contradictoriu, despre traiul acelor ființe, desigur superioare din moment ce cuceriseră întreg sistemul solar, ba chiar puteau descifra și folosi codul intergalactic, așa că acum toți erau obosiți și fără chef de vorbă.

— Eu nu mai pot aștepta. Cobor de unul singur, poate găsesc ceva interesant, măcar o explicație logică, decise biologul și-și pregăti complicatul scafandru individual. Apoi intră în camera de legătură, comandă roboților să-i deschidă trapa exterioară și-și dirijă saltul. Sări temerar în atmosfera rarefiată.

Calota flexibilă nu-l respinse, cum se aștepta el, ci-l învălui într-un fel de bulă lichidă, sorbindu-l apoi spre interior. De aici, se pomeni imobilizat într-una din ecluze, la început goală, dar care se umplu treptat cu apă. Cînd apa ajunse pînă sus, peretele transparent lunecă sau cedă presiunii, și el se trezi deodată pe fundul „oceanului", sau poate într-un rezervor mare artificial, nu tocmai foarte adînc. Mașinal își verifică aparatele. Legătura cu ai săi era întreruptă.

Biologul fluieră, neplăcut impresionat, apoi își reveni din surpriză și-și conectă toate aparatele din interiorul și exteriorul scafandrului, ca să cerceteze metodic ce e în jurul său. Îndată ce-și stabili vizibilitatea, zări în oceanul verde-intens un peisaj straniu. Niște antene-franjuri, fosforescente, se legănau prin apă ; Mai încolo pluteau niște sfere uriașe trandafirii, pe care le luă drept plante sau animale inferioare ; alte mii de vietăți strălucitoare, de culori și de forme fantastice, luminescente, jucau în jurul lui, dispărînd brusc în întuneric, cînd îl atingeau. Casca lui auditivă era reglată pentru frecvențe joase, adică pentru a comunica în scara sonoră presupusă acestor ființe superioare, care-l țineau prizonier în bazin. Totuși, cu toate că aparatul nu se defectase nu avea nimic. O tăcere plină de surprize îl învăluia.

Între timp înainta prin apă, surescitat și atent, speriind viețuitoarele cu forme ciudate pe care le întîlnea.

„Aceste făpturi, așadar, mă aud sau mă văd" își spuse, și deodată, îi trecu prin minte că ele ar putea auzi ca și el, prin ultrasunete. Imediat își întrerupse transformatorul din cască, aducîndu-l în registrul său normal, și dintr-o dată oceanul necunoscut se umplu de sunete, de șoapte și de șuierături precum și de niște vibrații foarte mîngîietoare, părînd parcă triluri. Pe

planeta de unde venea el, asemenea semnale dulci erau emise de niște insecte crescute special pentru cîntecele lor.

„Greieri" îi veni în minte un cuvînt nou învățat. „Triluri de greieri, poate. Greieri de ocean sau privighetori... Nu, privighetorile sînt pare-se niște păsări, după cum stabilea dicționarul său galactic. Oricum, glasurile păreau inofensive și foarte muzicale. Dar șuieratul acesta ? Ah, ce tare e, ce grav !" Frisonă. Își simțea nervii zgîriați.

N-avu timp să verifice, că se și pomeni în fața lui cu un corp elastic, masiv, de formă trapezoidală. Un monstru marin, cu două înotătoare laterale și o coadă puternică.

Avea doi ochi simpli, nu compuși, cum se aștepta biologul, înfundați, mititei și lucioși. Capul se termina cu un cioc lung, lung și înspăimîntător, plin cu dinți.

Fără nici o îndoială, monstrul scotea sunetele acelea dulci de tot, muzicale, un de gungurit de păsări și de vibrări de instrument electronic laolaltă. Dar tot de la el pornise și șuieratul disonant, enervant.

„Aha, gîndi biologul dezamăgit, reglîndu-și casca îndată pentru registre sonore foarte variate, așa arată greierele sau privighetoarea oceanului acesta. Ce fel de vietate însă ești, superioară sau... ?

Monstrul stătea înaintea lui, liniștit, fără intenții dușmănoase și ciripea, în continuare, solfegii de ultrasunete. O clipă, biologul crezu că visează, dar nu, era adevărat. Semnalele foarte repezi, neinteligibile la început, deveniră cuvinte ale acelui sistem solar, dar cuvinte cîntate într-un mod foarte muzical și caraghios, prin ultrasunete.

Biologul rîse și monstrul inofensiv îi imită rîsul, gargarisindu-l în niște cascade proprii.

„Să-i vorbesc pe limba lui", își zise astronomul surprins și, prin aparatul special de vorbit, articulă destul de greu, dar limpede :

— Ce fel de sursă sonoră ești ?

— Nurrsă sonorrrră, graseie dihania, spărgîndu-i parcă pînia auditivă, apoi îndată făcu un lucru uluitor : căscă gura sau ciocul și gîlgîi ceva neînțeles, rămînînd așa, cu dinții la vezeală.

— Ce faci ? întrebă și mai uimit biologul.

— Rîd, nu vezi ? gunguri namila.

— De ce ?

— Mă bucur. Mă bucur foooarrrte mult.

— De ce ?

Monstrul chicoti și cîntă ceva neînțeles, pe un timbru grav, apoi spuse foarte dulce :

— Zeii s-au întors. Oho, ce bucurie ! Zeii s-au întors !

Biologul nu-și amintea ce înseamnă „zeii" — poate nici nu figura acest cuvînt în glosarul său de curînd întocmit. În orice caz, pînă să se gîndească în ce încrengătură să-l claseze pe simpaticul cîntăreț acvatic, se trezi luat pe sus și zvîrlit, prin apă, în aer. Cîtăva vreme circulă așa, aruncat ca o scrumbie, între niște mase plastice rotunde, care se dovediră a fi chiar capete de monștri, aidoma celui care conversase cu el. Prin cască se auzeau urlînd, zumzăind și chițăind niște voci pițigăiate sau foarte groase :

— Prinde-l, Jo ! Hop-la !

— Prinde-l tu ! Zeii sînt aici !

— Vezi să nu-l scapi de pe nas ! Bravo ! Hai, Jo !

Amețit, rezistă un timp, apoi leșină. Se trezi într-o sferă trandafirie, un fel de adăpost al monștrilor, culcat pe înotătoarea elastică și tandră a unei astfel de vietăți.

Începură iar șoaptele și vibrațiile acelea foarte mîngîioase. Apoi se desluși în acea limbă stranie, toarsă prin registrul de ultrasunete :

— Nu e zeul nostru. E un zeu mic. Pe Jupiter ! E un zeu mic, de trei ori mai mic decît zeul nostru ! Nu-i faceți nici un rău. E totuși un zeu.

— E un crrrevete, zicea alt glas scîrțîietor. Și miroase a doctorie.

Biologul n-avea habar ce e un „crevete", dar înțelese că Zeii trebuie să fie locuitorii sistemului solar, iar monștrii aceștia poate niște animale îmblînzite, care știau să vorbească. Întrebă, curios, articulînd distinct, ca să fie înțeles :

— Voi sînteți roboți ? Mașini ? Greieri ? Privighetori ? Animale ?

— Sîntem Prietenii Veseli ai Zeilor, gunguri cineva. Apoi alt monstru rise limpede, exact cu risul astronautului de acum cîteva clipe, și cîntă nazal :

— Sîntem Pe-Ve-Zeii ! Pe vezei, pevezei, pee-vee-zee-ii. Pe vezengheii ! Și la urmă cîntărețul sughiță, gurlui și miorlăi de cîteva ori !

— Astîmpără-te ! se auzi o poruncă dulce. Altfel te trimit îndărăt în bazinul puilor !

Se făcu o clipă tăcere. Biologul își încordă puterile și zise :

— Ascultați, pevezei, prieteni veseli ai zeilor, duceți-mă la zeii voștri. Sînt un zeu din altă planetă. Am venit în zbor aici. Vreau să vorbesc cu zeii voștri.

— Bine, am înțeles, grăi subțire de tot o voce. Ține-te de aripa mea, să mergem la T.V.F.

— Ce e aceea T.V.F. ?

— Televideofon... fooon...

— Să mergem, spuse biologul ceva mai liniștit. Monstrul îl purtă pe spinare, iute, prin cîteva bazine, manevrînd cu precizie încărcarea ecluzelor. La sfîrșit, îl depuse în interiorul unei sfere albe, cu pereții străbătuți de canale regulate, cenușii. Gîfîind și sforăind greoi, animalul cîntător împinse cu capul o trapă. Prin canalele cenușii se aprinse o lumină albă, strălucitoare. În cîteva clipe, sfera deveni luminescentă și pereții ei se umplură de făpturi stranii, de trei ori mai mari decît astronautul din bazin, destul de asemănătoare cu el la cap, la carură, numai că aveau doi ochi simpli, nu compuși, și un cioc cărnos mic și dedesubt o tăietură orizontală care se mișca parcă mereu. Și aveau două mîini și două picioare — stelelor ! — numai două picioare ! În sferă dudui un șuierat care-l paraliză o clipă pe biolog, apoi se auzi un freamăt.

— Zeii sînt acolo ! Fii cuminte, „ei" te văd, te aud, șopti alintoasă dihania. Și apoi urmă tare : O, zei ai Delfinilor, priviți ce zeu mic am descoperit în bazinul 4. Priviți-l ce mic, hi, hi, ce mic e, ce nostim e, ai zice un creeevece... șșșt ! Ei, e zeu ca și voi, nu-i așa ?

Făpturile stranii îl priveau pe astronaut fix, în tăcere. Deodată se ridicară. Părea acum încă o dată mai înalți. O voce adîncă, puternică, spuse în limba galactică :

— Fiți bineveniți printre pămînteni, dragi prieteni. Nu vă așteptam pe voi, ci pe niște oameni de-ai noștri, plecați de mult. Pentru ei am construit, pe micul satelit 12, amenajat pentru hidrocercetări al planetei Iupiter, un far cu un semnal automat. Nu vă îngrijorați. Vom veni să vă luăm. Vom veni îndată. Jo, ai grijă de oaspetele nostru. Ai grijă, Jo.

Delfinul rîse cristalin, șuieră bucuros, apoi cîntă gros, prelung :

— Da, dar micul zeu să mă scarpine, ca voi, pe spinare. Pe spii-naa-rrreee !

GHEORGHE SĂSĂRMAN

METAPOLIS

Fuseseră încercate toate variantele posibile : planeta ajunsese, fără îndoială, la limitele ultime ale locuibilității. Întreaga ei suprafață era ocupată de un neîntrerupt oraș, care își prelungea cartierele pînă la altitudinea celor mai înalte lanțuri muntoase, pe suprafața și în adîncurile mărilor și oceanelor, în zonele altădată deșertice sau acoperite de ghețuri, și chiar în măruntaiele subsolului. Nici o șansă nu fusese ignorată, nici unul dintre proiectele cît de cît rezonabile nu rămăsese nerealizat.

Acomodarea la condițiile particulare ale diferitelor tipuri de cartiere ramificase treptat trunchiul viguros al speciei metapolitane. Rasele istorice cedaseră locul altora, caracterizate prin diferențieri de cu totul altă natură, mult mai profunde. Își făcuseră apariția oamenii-cîrtiță, oamenii-delfin, oamenii-pasăre, oamenii-amfibie... O singură rasă nu prea părea dispusă să se nască : aceea a oamenilor-fuzee. Lipsită de suport genetic, familia cosmonauților nu reușea să se constituie într-o entitate biologică distinctă, adaptată structural la condițiile dificilei lor existențe. Metapolis nu se putea, deci, extinde în Cosmos : făurirea ipoteticului Cosmopolis rămînea de neatins. Iar populația continua să se înmulțească !

În acea epocă au început să prolifereze așa-numitele școli sau secte ale supraviețuirii. Cei mai numeroși partizani — de toate rasele — întrunea școala optimiștilor ; ei socoteau că limitele abordării cosmice a problemei erau temporare, că — mai devreme sau mai tîrziu — exodul spațial va fi realizabil, permițînd popularea altor corpuri cerești, colonizarea (echitabilă pentru toți metapolitanii) a planetelor cu un mediu prielnic vieții, din sistemele învecinate. Pe nedrept porecliți „visători" — căci

optimiștii erau activi și perseverenți — influența lor asupra opiniei publice ajunsese destul de puternică, spre marele noroc al tuturor ; într-adevăr, speranțele fiindu-le astfel alimentate, metapolitanii găseau resurse pentru a rezista unui trai tot mai incomod, servituților tot mai numeroase. Acest fapt era cu atît mai important, cu cît rezultatele — ținute în cel mai strict secret — ale cercetărilor nu păreau a fi încurajatoare.

O a doua școală, cu o putere de înrîurire similară nu exista : dintre cele de mînă secundă, cîteva se făceau remarcate prin virulența ideilor vehiculate. Secta medicizilor înfiera măsurile imunoprofilactice și activitatea sanitară în general, socotind progresele medicinei, ale biofizicii și ale geneticii drept responsabile pentru criză. Secta primitivilor, oarecum înrudită, propovăduia reîntoarcerea la sălbăticie, abandonarea tuturor cuceririlor civilizației, aducătoare de nenorociri. Metayoghinii vedeau în asceză, în interiorizare adevărata salvare a omenirii, recomandînd postul, sinuciderea prin înfometare ; în variante asemănătoare, sinuciderea în masă era insistent prescrisă de alte secte. Otrava, focul, pumnalul, ștreangul, glontele, sursele de radiații letale deveniseră adevărate obiecte de cult. Unii mergeau pînă acolo încît cereau Primăriei Supreme să supună unui plebiscit ideea sinuciderii globale. Adepții unei viziuni apocaliptice, destul de numeroși și ei, făceau apel fie la cărțile sfinte, fie la teoria cataclismelor, fundamentîndu-și concluziile cînd pe știință, cînd pe revelație. Alții, mai moderați, se mulțumeau să propună uciderea bătrînilor, a pruncilor, sau anticoncepția absolută. Secte fanatice promovau teza supremației unei anumite rase, cerînd instaurarea hegemoniei acesteia și exterminarea raselor inferioare. Excelau în această privință cîteva grupuri clandestine, irresponsabile, ale oamenilor-cîrtiță ; ele incitau la război, bizuindu-se pe atuul de loc neglijabil al controlului asupra uzinelor subterane de sinteză alimentară și al monopolului asupra surselor de materii prime. Realitatea este, însă, că un război ar fi fost lipsit nu numai de sens — deoarece ar fi echivalat cu o sinucidere generală — ci și de obiect ; adaptați cum erau mediului lor de viață, oamenii-cîrtiță — ca și ceilalți, de altfel — nu s-ar fi ales cu nici un cîștig de pe urma ipotecei exterminări a altor rase, căci disputa nu se purta asupra hranei, ci asupra spațiului. Drama omenirii se repeta înăuntrul fiecărei rase, în termeni identici. În fine, reprezentanții școlii mesianice, sau farfuriștii, cum erau numiți în batjocură, așteptau o salvare care să vină din exterior, dintr-o altă lume locuită, din direcția unei posibile civilizații extrametapolitane.

Atunci se petrecu un lucru de nimeni prevăzut : planeta porni să se umfle, dimensiunile ei începură să crească — mai întîi discret, pe neobservate, apoi tot mai evident. Creşterea se producea calm, fără şocuri, fără cataclisme, fără prăbuşiri ale scoarţei sau erupţii vulcanice, fără deplasări de continente, fără cutremure şi fără să se formeze noi lanţuri muntoase. Configuraţia continentelor rămăsese la fel ca mai înainte şi, dacă astronomii n-ar fi dat asigurări ferme că, într-adevăr, dimensiunile planetei se schimbaseră şi în raport cu cele ale sistemului stelar, s-ar fi putut crede că oamenii erau cei care îşi modificaseră talia, micşorîndu-se de cîteva ori. Pe metapolitani îi aştepta dificila misiune de a integra oraşului lor — ale cărui construcţii prinseseră proporţii colosale, odată cu planeta însăşi — noile structuri (miniaturale, desigur, în raport cu dimensiunile de acum ale celor anterioare), care să reintroducă scara umană în acea lume a giganţilor. Civilizaţia reîncepea de la zero — sau, oricum, de la o limită foarte apropiată — pe o planetă stranie, ai cărei locuitori uriaşi plecaseră, parcă, nu se ştie unde... Şi nimeni nu reuşi să explice mai apoi uluitorul fenomen, datorită căruia specia metapolitană — redusă, peste noapte, la o existenţă liliputană — fusese salvată.

HOMOGENIA

În oraşul acela, alcătuit din cartiere absolut identice, pe străzi identice se înşiruiau case identice, în ale căror încăperi identice se aflau oameni identici. Ceea ce era (şi nu era) ca şi cum oraşul ar fi fost alcătuit dintr-un singur cartier, cu o singură stradă, ocupată de o singură casă, în a cărei singură încăpere s-ar fi aflat un singur om. (Ar trebui chiar să ne întrebăm dacă nu cumva această din urmă imagine reprezintă singura variantă reală posibilă a tipului descris mai sus.)

Totuşi, oraşul exista, întocmai aşa cum este el definit în prima frază. Toată dificultatea fusese de a concepe proiectul unei urbe cu cartiere, străzi şi case absolut identice, ca şi de a proiecta o casă cu încăperi perfect asemănătoare. Odată aceste două praguri depăşite, construcţia oraşului s-a realizat cu o extraordinară rapiditate şi precizie, avînd în vedere faptul că

mii de case erau executate după unul și același tipar — ceea ce constituie, fără îndoială, idealul de totdeauna al constructorilor. În ultimă instanță, înălțarea orașului se rezumă la două operații fundamentale : producerea în milioane de exemplare a unicului prefabricat și montarea caselor pe amplasamentele stabilite prin proiectul de sistematizare — ceea ce constă în simpla asamblare a cîtorva sute de asemenea elemente prefabricate.

Inițial, locuitorii Homogeniei, ca mai toți oamenii, erau departe de a se asemăna în vreun fel între ei. Dar viața într-un oraș cu o structură atît de omogenă exercită asupra lor de la bun început, într-un mod cu totul insesizabil, o acțiune ciudată. Mai întîi, după ce se convinseseră că le-ar fi fost imposibil să-și identifice locuințele, renunțară la ideea însăși de a avea un anumit domiciliu și făcură apel la soluția cea mai comodă, aceea de a ocupa, de fiecare dată, încăperea liberă cea mai apropiată. De altfel, oamenii nici măcar nu mai percepeau repetata schimbare de reședință, deoarece orașul fiind omogen, spre orice casă s-ar fi îndreptat, aveau de parcurs același drum. Apoi, pentru că ar fi fost destul de obositor să-și poarte cu ei garderoba, dintr-un loc într-altul, în peregrinările lor, se generaliză rapid portul unei uniforme extrem de simple și practice — un fel de pelerină largă, distribuită gratuit, aceeași pentru bărbați și pentru femei — care, fiind confecționată dintr-un material ieftin, era aruncată de îndată ce se murdărea.

Pasul cel mai greu a fost să se renunțe la tradiția, adînc înrădăcinată, a familiei. Vreme îndelungată, familiile fură nevoite să umble mereu împreună, pentru că, odată despărțite, ar fi fost imposibil să se regăsească. Pe lîngă faptul că era incomod, acest gen de perpetuă migrație făcea imposibilă desfășurarea normală a producției, a învățămîntului, a celorlalte activități sociale, organizate pe cu totul alte baze decît grupul familial. Sub presiunea evenimentelor, fu decretată dizolvarea familiei și obligativitatea fiecărui individ matur de a educa și hrăni copiii găsiți în încăperea în care se retrăgea pentru odihnă sau întîlniți pe stradă.

Urmarea se dovedi dramatică : nu era zi în care să nu fie descoperite cîteva zeci de cadavre, ale unor inocenți, răpuși de foame. Dar familiile se destrămaseră și ar fi fost imposibil, acum, să fie reconstituite ; evoluția lucrurilor se precipită, iar singura consecință a stingerii tot mai masive din viață a prunciilor fu deprinderea, dobîndită treptat, de a nu mai face copii. Nu peste mult, procrearea începu să fie socotită o gravă imoralitate, iar aducerea unui urmaș pe lume — pedepsită prin lege.

Noua viață a homogenienilor declanșă efecte biologice neașteptate. Diferențele dintre sexe se șterseră treptat ; nu se mai năștea nimeni, dar nici nu mai murea nimeni și, cu timpul, variațiile de vîrstă dispărură și ele. În cele din urmă, cînd pieri orice particularitate morfologică individuală, cînd toți locuitorii orașului ajunseră la fel ca statură, înfățișare și alcătuire, între ei încetaseră de mult să mai existe deosebiri de gînduri și, la drept vorbind, gîndirea însăși amuțise. Oameni identici se mișcau identic — ca niște mecanisme perfect sincronizate — în încăperile identice ale caselor identice, de pe străzile...

ARAPABAD

Și-au strunit caii, au descălecat și, întîmpinați cu temenele de slugi credincioase, s-au retras în umbra arcadelor să-și răcorească tîmplele încinse de soare. S-au lăsat îmbăiați și unși cu untdelemn parfumat, s-au ospălat, și-au desfătat auzul și privirea cu tînguiri de flaute și tamburine, cu mlădieri de brațe și de torsuri feciorelnice. Au făcut dragoste cu nevestele lor favorite, au ațipit iepurește și în zori au coborît în curțile ferite de ochii vecinilor, să mediteze în versuri la roua trandafirilor abia îmbobociți.

Cutreieraseră Pămîntul în lung și-n lat, cunoscuseră toate credințele și toate urbele lumii. Ulițele strîmbe, zidurile oarbe, minaretele deșirate ale orașului lor nu-i mai mulțumeau. Nici locul unde fusese ridicat nu le mai părea potrivit. Cît despre lîncezeala de dincolo de porțile ferecate, după care tînjiseră în pribegie, acum îi dezgusta profund. S-au întîlnit deci în curtea moscheii și, în timp ce-și spălau picioarele în apa purificatoare, au hotărît să ardă Coranul, să pună foc orașului și să construiască altul, lipsit de istorie și fără asemuire. În aceeași zi, și-au încărcat avutul și haremul pe cămile, au dărîmat toate zidurile și le-au lăsat pradă flăcărilor. Au încălecat pe caii lor iuți și, urmați de greoiul miriapod al caravanei, au pornit să caute locul cel mai potrivit pentru întemeierea nemaipomenitei citadele.

Au rătăcit mult, fără să se decidă asupra unei alegeri, găsind de fiecare dată motive de nemulțumire. Cu timpul, în sufletul lor a început să se strecoare îndoiala. Vor fi oare în stare să înfăptuiască ceea ce-și propuseseră ? Nu cumva — chiar dacă vor afla locul nimerit — rezultatul construcției va dovedi fortuite asemănări cu orașul distrus, ori cu altele ? Unii regretau să nu chibzuiseră mai mult înainte de a lua drumul pustiului și provocau gîlcevi interminabile și vane. Pînă și cei mai consecvenți se întrebau uneori dacă urmașii vor accepta viața într-un oraș fără trecut, ori dacă nu cumva, urmîndu-le exemplul, aceștia vor incendia noua așezare și vor porni să întemeieze alta. Teribila presimțire a unei asemenea fatalități paralizează curînd orice inițiativă.

De atunci, ereticul popor se tîrăște fără țintă prin nisipuri ; din cînd în cînd, ca pentru a le reaminti blestemul, la orizont li se arată fantasma ademenitoare a citadelei celei neîncepute. Și, pentru cîteva clipe, oamenii sînt cuprinși de o frenetică și mincinoasă fericire.

MOEBIA SAU ORAȘUL INTERZIS

Citise în Memoriile lui Marco Polo că renumita capitală era alcătuită din mai multe incinte concentrice, comunicînd prin porți monumentele cu streșini suprapuse, ca ale pagodelor. Prima incintă înconjura Orașul exterior. Urma Orașul mongol, sau mijlociu, și Orașul interior, supranumit Orașul imperial. În fine, în mijlocul acestuia se afla Orașul interzis, Orașul sacru, unde nici un european nu pătrunsese încă. Călăuza îi atrăsese atenția asupra zădărniciei încercării sale, dar nu avea de gînd să renunțe. Va fi primul străin care va vizita Orașul sacru !

— Prea bine, îi spuse atunci călăuza. Urmează-mă !

Străbătură prima incintă fără prea multe complicații. Străzile erau drepte, iar casele, din cîte își putea da el seama, reproduceau la o scară redusă planul orașului, cu zidurile lui concentrice. Trecătorii, care semănau între ei atît de mult încît

numai după veşminte îi putea deosebi, îşi vedeau de treburile lor, fără a-i arăta că l-ar băga în seamă. La următoarea poartă i se ceru să prezinte scrisorile de acreditare. Oraşul mongol nu părea să difere mult de cel exterior, atîta doar că locuitorii lui se dovedeau încă şi mai indiferenţi la trecerea străinului. Intrarea în Oraşul imperial, cu palatele şi grădinile sale, îi fu admisă numai după o lungă aşteptare. I se făcea însă cunoscut, cu acest prilej, că însuşi Marele Han îl va primi la reşedinţa sa.

Marele Han îl primi zîmbitor, cu un ceremonial demn de trimisul unei mari puteri. Fu servit un prînz întocmit dintr-o duzină de feluri de bucate, gătite după reţetele celor mai rafinaţi gastronomi ai imperiului, intercalate cu tot atîtea sorturi de ceai. Urmă un spectacol de pantomimă, cu actori costumaţi şi mascaţi într-o manieră grotescă, apoi îşi făcură apariţia dansatoarele care, în sunetele unei melodii stranii, executară un dans plin de graţie. Străinul socoti momentul potrivit pentru a-şi expune cererea.

— Desigur, desigur, încuviinţă Marele Han, urmărind cu imperturbabilul său zîmbet mişcările hipnotizante ale dansatoarelor. Oaspetele nostru nu va găsi supărător faptul că, în drum spre Oraşul sacru, va mai avea de trecut prin cîteva porţi...

— O, nicidecum, am şi început să mă obişnuiesc.

— Era de aşteptat, continuă să zîmbească Marele Han. Oaspetele nostru nu ne va lua în nume de rău faptul că, dată fiind cerinţa ca numai celor aleşi — lăudat fie numele Domnului! — să li se îngăduie accesul în Oraşul sacru, la fiecare poartă i se va pune cîte o întrebare.

— Pare un lucru de înţeles.

— Şi nici nu va socoti nedrept să-şi ofere capul chezăşie pentru răspunsurile pe care le va da, conchise Marele Han.

Străinul tăcu. Gîtul îi înţepenise într-un fior de gheaţă.

— Oaspetele nostru se poate răzgîndi încă, îl privi, zîmbitor, cel în puterea căruia se afla.

— Accept orice condiţii, zise străinul, stăpînindu-şi teama.

Marele Han lovi uşor cu un ciocănel într-un gong de aramă. Îndată se arătară doi oşteni înarmaţi, care îl însoţiră pe oaspete spre şirul de porţi pe unde i se spusese că va trebui să treacă. Încadrat de o adevărată escortă, ajunse în faţa porţii de la care avea să înceapă cumplita încercare. Clădită din marmură albă, între ziduri de cărămizi smălţuite, era încununată

de un triplu acoperiș, cu muchii răsfrînte. De sub olanele aurite, lucind orbitor în soare, își scoteau capetele căprioarii, din lemn de pin acoperit cu un lac roșu. Cele două canaturi, închise, ale porții, erau turnate din bronz. În fața lor, așezat pe o rogojină, învești mîntat în alb, un bătrîn cărunt, cu barba rară, îl aștepta surîzător. Chipul lui semăna uimitor cu acela al Marelui Han, al oștenilor al călăuzei și al tuturor bărbaților întîlniți în această țară, dar străinul, chinuit de gîndul nerostitei întrebări la care avea să răspundă, încetă să se mai mire.

— Cîte porți te despart de orașul sacru ? grăi bătrînul.

Oștenii își cumpăniră săbiile, gata să și le tragă din teci.

— Dacă aș răspunde, chibzui cu voce tare străinul, mi-ar rămîne, desigur, cu una mai puțin !

Canaturile de bronz se rotiră fără zgomot : ghicise ! Escorta îl urmă, printre ziduri de-a lungul cărora se desfășurau, în reliefuri joase, scene cu dragoni înaripați. Culorile vii ale cărămizilor smălțuite îi plăcură. Zidurile erau înalte, urmau un contur sinuos și, din loc în loc, erau încununate cu turnuri identice. După o oră de drum, interesul pentru dragoni și culorile smaltului îi pieri cu desăvîrșire, producîndu-i o senzație de secătuitoare monotonie. Cînd ajunse din nou în fața unei porți cu olane aurite, vegheate de un bătrîn cu barba rară, i se păru firesc să constate că este întîmpinat cu același suris enigmatic și de aceleași canaturi de bronz. De data aceasta însă, hainele înțeleptului erau de culoarea purpurei. Dacă n-ar fi fost acest amănunt și drumul chinuitor pe care îl străbătuse ar fi putut să jure că se mai afla încă în fața primei încercări.

— Ce te aduce la mine ? întrebă înțeleptul.

Oștenii se mișcară grabnic și se auzi sunetul lamelor de oțel lunecînd pe aroma tecilor.

— Bunăvoința Marelui Han mă aduce, răspunse străinul.

Din nou se clintiră canaturile de bronz și din nou se pomeni călcînd cu teamă printre ziduri smălțuite. Se văzu pentru a treia și pentru a patra oară în fața unei porți și de fiecare dată găsi răspunsul cel mai potrivit la vorbele iscoditoare ale înțeleptului cu barba rară. Și tot așa, pînă la zece. Și cînd, după un drum istovitor, adus încă o dată în fața porții de către vajnicii oșteni cu săbiile pregătite, un bătrîn în straie negre îi puse cuvenita întrebare, străinul se zăpăci într-atît, încît nu înțelese nimic. Oștenii traseră săbiile.

— Prin cîte porți ai trecut ? repetă surîzător bătrînul.

Săbiile se ridicau încet, sclipindu-și tăișurile.

— Prin zece porți am trecut, vorbi repede străinul.

Canaturile de bronz rămaseră neclintite. Brațele înarmate ale oștenilor erau înălțate mult deasupra capetelor. Străinul se întrebă dacă nu cumva ar fi trebuit să numere și cele trei porți pe care le străbătuse înainte de a ajunge la Marele Han.

— Treisprezece ! gemu el, rugător.

Înțeleptul surîdea, mîngîindu-și barba rară. Și, în vreme ce oțelul zvîcnea, fulgerînd, zise :

— De zece ori ai trecut, e drept, dar prin una și aceeași poartă...

Apoi ridică de pe lespezi căpățîna șiroind de sînge și o azvîrli peste grămada de tigve pe care străinul n-o observase.

ISOPOLIS

Imaginați-vă un caroiaj alcătuit din două familii de drepte paralele echidistante, perpendiculare între ele, care ar desena pe un plan un cîmp uniform de pătrate egale, ca o coală de hîrtie milimetrică. Imaginați-vă acum că această hîrtie milimetrică, mărită de cîteva mii de ori, nu este altceva decît o platformă de piatră și că în fiecare dintre nodurile nevăzutei rețele se ridică, zveltă, cîte o coloană pe a cărei abacă sînt sprijinite capetele a patru grinzi de lemn, așezate după liniile caroiajului. Pe grinzile principale se reazemă panourile pătrate casetate ale tavanului, iar fiecare casetă e acoperită cu o placă translucidă de alabastru. Șirul uniform al coloanelor continuă cît vezi cu ochii, în ambele direcții ; filtrată prin tavan, lumina difuză nu lasă umbre. Așa arăta orașul Isopolis, înainte de a fi fost incendiat din ordinul lui Alexandru Macedon. Spun gurile rele că, după o orgie cumplită, în evidentă stare de ebrietate, nevîrstnicul cuceritor al lumii ar fi pus focul cu mîna lui. Pentru a înțelege însă că ordinul a fost pronunțat de o minte lucidă și încă după o matură chibzuință, cititorii sînt rugați să poposească în acest oraș pe vremea cînd Marele Alexandru nu trecuse încă Helespontul.

Pe atunci Isopolis avea o asemenea întindere, încît locuitorii nu-i cunoșteau hotarele și nici unul dintre ei nu-și amintea să-l fi văzut vreodată din exterior. Omogenitatea alcătuirii,

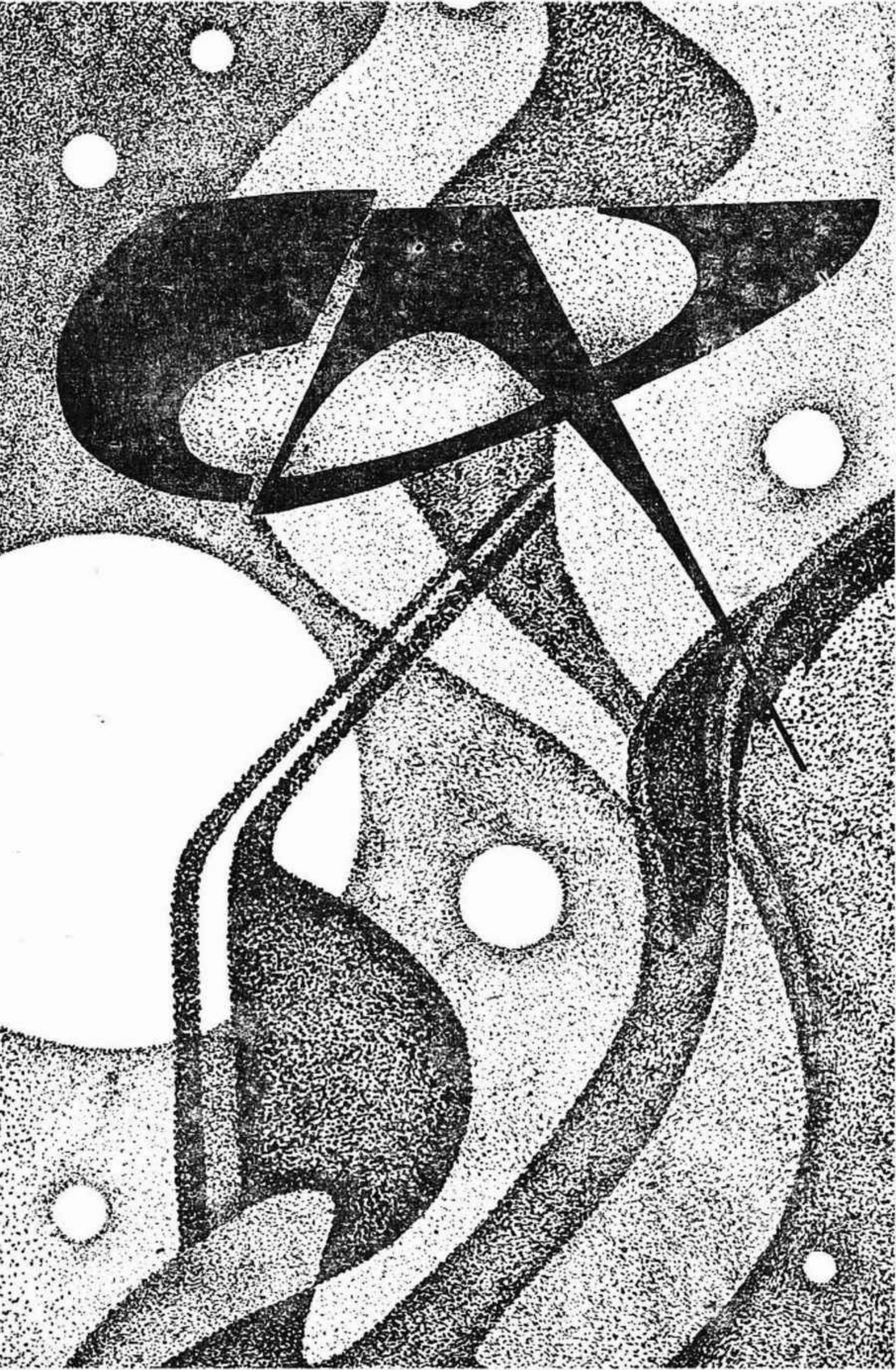

identitatea perfectă a careurilor din care se compunea oraşul, absenţa centrului şi a marginilor, a unui loc privilegiat şi a oricărui sistem preferenţial de referinţă aveau profunde urmări asupra vieţii derulate sub tavanul de alabastru. Aparent, oamenii semănau foarte puţin între ei, dar la o examinare mai atentă se putea constata că, oricît ar fi fost de mari deosebirile — care ţineau de înfăţişarea lor exterioară, de coafură şi modă vestimentară, de machiaj şi vorbire — ele erau rezultatul unei premeditări constante şi urmăreau să contracareze monotonia cadrului arhitectonic. Impestriţarea aceasta căutată era la fel de obsedantă şi de obositoare cum ar fi fost uniformitatea şi, dincolo de orice deosebiri, purtarea locuitorilor, mentalitatea lor se dovedeau surprinzător de asemănătoare. Toţi cetăţenii (care, evident, erau egali între ei, indiferent de vîrstă şi sex, iar alte considerente de diferenţiere socială nu păreau să existe) se îndeletniceau cu operaţia obositoare şi de la început sortită eşecului a găsirii şi luării în stăpînire — ca primă treaptă de distincţie — a unui loc privilegiat. Oamenii se mişcau haotic, care încotro, fără încetare, omogenizînd spaţiul şi din punctul de vedere al ocupării lui. Dacă undeva se forma, pentru cîteva clipe, un gol sau, dimpotrivă, un nucleu foarte dens, care ar fi putut servi pentru orientare, mişcarea mulţimii le făcea să dispară imediat.

Uneori, foarte rar, cîte un om se oprea, poate ostenit de atîta rătăcire, ori poate intuind că în acel univers brownian, nemişcarea reprezenta singura posibilitate de a ieşi din comun. Dar intuiţia nu trecea poarta raţiunii. Pentru un timp, acel individ se constituia în centru absolut al oraşului, în punct zero al unicului sistem de coordonate stabil. El devenea rege, germen al sfîrşitului propriului său regat. Din fericire, nici el, nici cei care îl înconjurau nu-şi dădeau seama de aceste lucruri şi pericolul era învins prin ignorare. Curînd, insul se reintegra goanei fără de ţel. De altfel, chiar dacă am presupune că soluţia ar fi fost realizată, ea s-ar fi anulat, în mod paradoxal, de la sine. Într-adevăr, cînd vecinii ar fi recunoscut singularitatea celui-care-stă — recunoaştere necesară, altminteri monarhul neavînd decît existenţă iluzorie — ei s-ar fi oprit şi, din aproape în aproape, repausul generalizat şi-ar fi pierdut singularitatea.

Isopolis nu putea admite unicitatea.

Alexandru era expresia însăşi a unicităţii.

Adevărata cauză a incendiului se află în această contradicţie de neîmpăcat.

SORIN LIVIU SIGHIȘANU

ÎNTOARCEREA LUI ROBINSON

După ce fu anunțat că mai avea doar 18 de ore până la plecare, bătrînul căzu pradă unei agitații neobișnuite. Uitase că se împlineau treizeci de ani de serviciu pe această stație din apropierea lui Mercur iar gîndul că într-o bună zi se va întoarce definitiv pe Pămînt i se ascunsese într-un ungher obscur al sufletului. Se obișnuise cu viața monotonă și singuratică pe care o ducea de atîta amar de vreme. Trimitea rapoartele cu regularitate, adăugînd la sfîrșit invariabila observație „activitate normală". Își dăduse seama de anonimatul său, de faptul că treaba pe care o făcea devenise, pe măsură ce timpul trecea, tot mai puțin utilă. Schimburile de informații se realizau automat între calculatoarele diverselor stații presărate prin cosmos. Rapoartele sale nu conțineau prea multe în plus, totuși cei de la Centru se arătau satisfăcuți de activitatea pe care o presta el acolo.

Se numea Robinson. Cineva îi zisese Pustnicul și porecla se răspîndise. Nu se supărase, ba chiar fusese de acord, gîndind că noul nume corespunde perfect firii sale și pustietății în care trăiește. Ca să nu se plictisească citea, asculta muzică, privea programele înregistrate la televizor, juca șah cu robotul său, compunea careuri de cuvinte încrucișate. Timp liber avea berechet, nu putea să se plîngă. Piloții stelari ale căror rute treceau prin apropiere aveau grijă să-i aducă noutăți. Astfel trecuseră aproape treizeci de ani. Mai rămăseseră doar două zile ca suma să fie rotundă.

Anunțat că va pleca, își zise că pe Pămînt va duce tot o viață retrasă, pentru că nu va mai fi în stare să se acomodeze cu ritmul trepidant al civilizației, după atîta vreme petrecută în liniște și în singurătate.

„Oare cine o să vină în locul meu?" se întreba el. „Ar fi păcat să sosească un tînăr. Înainte, demult, şederea asta mai avea un rost, dar acum automatele fac treabă mai bine decît omul. Mai bine să se ducă în altă parte, să se facă pilot, dacă îi place spaţiul, da, orice altceva ar fi mult mai bine... Cu siguranţă că un puşti vor trimite. Un om în vîrstă are nişte rădăcini de care nu se poate desprinde atît de uşor ca să se claustreze pe o astfel de staţie".

„Bătrîne, la întoarcere vei fi primit cu onoruri speciale" îl anunţase Victor. „Eşti singurul care a împlinit treizeci de ani de serviciu în postul acesta. Lumea te va sărbători...".

Îl va sărbători, dar după aceea?... Ce se va întîmpla?... Se va retrage undeva pe o insuliţă din Pacific, una mai puţin populată, şi o să-şi cultive grădina după sfatul lui Voltaire. Soare, flori, apă limpede şi caldă, poate se va împrieteni şi cu nişte copii, cărora să le povestească aventurile sale imaginare, da... iată un viitor frumos. Încă cincisprezece, douăzeci de ani de-ar mai trăi şi totul ar fi mai mult decît minunat.

Reporterii... Ce-o să le spună reporterilor cînd îl vor întreba de ce a rămas atîta timp aici, fără să ceară schimbarea, deşi ar fi avut tot dreptul?... Le va spune că s-a simţit util în acest loc pe care viaţa i l-a rezervat, iar dacă a rămas înseamnă că aşa trebuia să se întîmple. Îi pare bine că şi-a făcut datoria. Îi va anunţa apoi că nu-i plac interviurile. În felul acesta va scăpa şi de alte întrebări mai indiscrete ca, de pildă: De ce nu şi-a întemeiat o familie?, sau Ce-i place mai mult pe Pămînt?...

„Chiar aşa, ce-mi place mai mult pe Pămînt?" se interogă bătrînul. Îşi aminti atunci de copilărie, de nopţile cînd stătea tolănit în iarbă ascultînd ţiriitul greierilor şi privind ca hipnotizat Luna. Curios! Pe Pămînt îi place să privească Luna. Sentimentul nostalgic pe care i-l dădea vederea ei îl încercase de mai multe ori, amplificat, mai ales de cînd lucra pe staţie, în perioadele cînd îşi petrecea concediul pe Pămînt.

Cînd astronava se apropie, Robinson era pregătit. Verificase încă o dată cu minuţiozitate întreaga aparatură, apoi declarîndu-se mulţumit îşi strînsese lucrurile şi îmbrăcase costumul de zbor. Aprinsese reflectoarele să lumineze „a giorno" platforma de debarcare. Stătea drept în mijlocul ei, impozant, gîndindu-se că, fără îndoială, avea să facă impresie bună noului venit.

Trapa astronavei se deschise şi, pe rînd, utilizînd propulsoarele, doi roboţi se lansară spre platformă oprindu-se apoi în faţa lui. Îi făcuseră o impresie neplăcută. Erau hidoşi, semănau cu nişte crabi imenşi avînd numeroase braţe articulate. Unul din ei purta o sferă în care se păstrau intacte cîteva flori.

„Cine naiba a avut ideea asta stupidă ? Aştia sînt monteuri ; cu ce scop i-or fi trimis aici ?"

— Daţi raportul, ce mai aşteptaţi ! ? se răsti bătrînul la ei.

— Sîntem LM-514 şi LM-515. Am fost trimişi pentru o demontare parţială a staţiei. Centrul de coordonare solar vă exprimă mulţumiri pentru modul exemplar în care v-aţi îndeplinit munca, zise robotul cu o voce metalică, sacadată, întinzînd sfera cu florile.

Bătrînul făcu un gest de refuz.

— N-a venit nici un om cu voi ?

— Centrul consideră că nu mai e necesară prezenţa unui om aici. Vă roagă să plecaţi de urgenţă şi să transmiteţi ora exactă a sosirii.

— Îhîm, va să zică aşa stau lucrurile ! Nu m-aş fi aşteptat... mormăi Robinson mai mult pentru sine.

Se aplecă să-şi ridice bagajele. Unul din roboţi se repezi să-l ajute.

— Nu-i nevoie, mai am încă destulă putere să le car singur, refuză bătrînul îndreptîndu-se hotărît spre nava cu care urma să plece.

Era nemulţumit. Îşi pregătise un mic discurs, cîteva sfaturi ce i-ar fi prins bine noului venit, fraze de îmbărbătare, cuvinte frumoase la despărţire. Dar aşa, de cine să se despartă ? Surpriza îl consternase, îl pusese în încurcătură. „Ar fi ridicol să-mi iau rămas bun de la nişte roboţi !" conchise el intrînd în astronavă şi închise trapa fără să se mai uite în urmă.

Ajunse în cabina de comandă. La început se gîndi că ar fi bine să dea coordonatele de zbor pilotului automat, ca să scape de griji, dar ceva din vechea mîndrie îl făcu să hotărască contrariul. „Poate e ultima dată cînd mai pun piciorul într-o navă. Am să conduc eu însumi".

Execută manevrele cu dibăcie, se desprinse de platformă şi porni la drum uitînd de insatisfacţia pe care i-o produsese despărţirea de staţie. Astronava se înscrise pe ruta optimă. În curînd avea să întîlnească Pămîntul şi, odată cu el, sfîrşitul singurătăţii.

Își aminti că i se ceruse ora exactă a aterizării. Programă calculatorul cu datele necesare. Răspunsul îl nemulțumi. „Hm ! 17,31... Lume multă, agitație... Exact ce nu-mi trebuie". Reflectă cîteva minute, apoi decise să cheme Centrul.

— Aici pustnicul de pe Mercur-2. Aș vrea să vorbesc cu Victor, dispecerul principal.

Fata care îi răspunse rise cînd îi auzi numele.

— Vă știu, zise ea, Victor nu-i de servici, dar vă fac legătura cu el acasă. Aici toată lumea vă așteaptă. În cinstea dumneavoastră vom bea șampanie veche de o sută de ani.

— Să știi că numai asta mai lipsea, bombăni bătrînul. Uite ce-i, Victor, dacă ai de gînd să-mi faci o primire cu mare pompă să știi că am să vă joc o festă ! anunță el fără nici o altă introducere cînd Victor răspunse apelului.

— Bătrîne, ești o pasăre rară, n-ai ce face ! Te vom primi cum se cuvine.

— Atunci mă voi întoarce de unde am plecat.

— He, he ! Mă tem că nu mai ai unde. La ora asta, fostul tău loc de exil nu mai există.

— Parcă era vorba numai de o demontare parțială...

— Le-am spus roboților să te menajeze. Mă gîndeam să nu te întristezi. Ți-au plăcut florile ?

— Ce idee și pe tine să le trimiți cu monștrii ăia ! Era să fac infarct cînd i-am văzut.

Victor izbucni în rîs.

— Ești de modă veche, bătrîne. Nici mie nu-mi plac, dar asta nu contează. Sînt foarte buni, chiar așa hidoși cum arată. Mai bine spune-mi cînd sosești ca să-ți programez aterizarea pe cosmodromul principal.

După ce comunică ora sosirii, Robinson încredință comenzile pilotului automat, apoi se întinse alene în fotoliu. Începeau să-și piardă din încăpățînare și ideea că atîta lume îi va acorda atenție îl făcu să se simtă bine dispus. Modifică forma fotoliului pînă obținu o poziție foarte comodă și încercă să doarmă...

Clădirea cu treisprezece etaje a Centrului de coordonare solar domina celelalte construcții din imediata apropiere a cosmodromului principal. La etajele patru și cinci, de obicei, oamenii circulau în tăcere printre grupurile calculatoarelor care bîzîiau uniform în regim de lucru, înghițind și restituind cu viteză informații culese din Univers. De această dată însă, agitația pusese stăpînire pe întreaga clădire odată cu S.O.S.-ul lansat de pe laboratorul orbital Marte-4. Operatorii torturau

ordinatoarele pentru a afla cea mai optimă soluție de salvare a celor douăzeci de oameni aflați în pericol de moarte. Un meteorit de mari dimensiuni, a cărui traiectorie fusese calculată cu precizie, urma să ciocnească laboratorul lipsit de orice posibilitate de a se apăra.

— Ah, intervenție imposibilă ! scrîșni din dinți directorul de zbor urmărind pe un monitor evoluția informațiilor și răspunsurile negative ale calculatoarelor. La tîmple îi apăruseră broboane de sudoare. Nici nu știu cum să le comunicăm, adăugă el.

— Dacă am avea timp, dacă am avea timp... repeta Victor.

— Calculatorul cere date despre stocul de oxigen îmbuteliat al celor de pe Marte-4, interveni Marcel, unul dintre operatori.

— Mă tem că n-au prea mult. Nimeni n-ar fi anticipat un asemenea concurs de împrejurări nefaste. Generatorul laboratorului nu dispune de instalație de îmbuteliere. Să luăm legătura cu ei...

— Ne asigură opt ore de viață în exterior, veni răspunsul. Vocea celui care transmisese părea strangulată de emoție.

— Îmi închipui prin ce momente trec acolo sus. Cred că și-au dat seama că situația e foarte gravă.din moment ce întîrziem să-i anunțăm ce măsuri vom lua.

— Calculatorul indică lansarea lor în spațiu cu propulsoarele individuale și depărtarea de stație pînă la o distanță nepericuloasă de zona coliziunii. E necesar să zboare în grup, legați unul de altul și să ia cu ei o radiobaliză care să le semnalizeze poziția, anunță Marcel. Avea o figură calmă, chiar plictisită.

— Mă scoți din sărite cînd îți văd mutra atît de impasibilă ! îi spuse Victor.

Marcel făcu ochii mari și se înroși.

— Noi n-avem voie să ne emoționăm. Așa am fost progra... vreau să zic... antrenați, se dezvinovăți el.

— Cu atît mai mult ! De ce-mi spui toate astea ? Cum poți să uiți două elemente esențiale : că n-avem nici o navă prin apropiere, iar oxigenul nu le ajunge pînă la intervenția noastră ? !... se răsti Victor furios. Sîntem într-o situație fără ieșire. Informează complet calculatorul !

— Ar mai fi o soluție, zise Marcel, dar nu cunosc unele detalii pentru a-mi da seama cît e de oportună.

— Dă-i drumul, ce mai aştepţi ? exclamă directorul nerăbdător.

— Ora plecării, traiectoria şi viteza cu care navighează Pustnicul.

— Asta e ! izbucni Victor. Cum de nu ne-am gîndit pînă acum ?

Apăsă cîteva taste de pe pupitrul din faţa sa. Pe un ecran apărură trei şiruri de cifre urmate de indicativele staţiilor care confirmau că nava lui Robinson intrase în zona lor de urmărire.

— Poftim, ai acum toate datele, du-te şi verifică cît timp îi trebuie pentru a ajunge meteoritul.

— Ar fi minunat dacă ar putea rezolva situaţia. Îţi închipui ce ar însemna asta : după treizeci de ani de rutină plictisitoare, munca lui ia sfîrşit încununată cu un succes de asemenea proporţii... În locul lui nu ştiu dacă aş fi fost în stare să rezist atîta timp, spuse directorul.

— Pe vremuri am avut cu el o discuţie foarte interesantă despre eroism. Felul cum îl înţelegea diferă de ceea ce este acceptat în mod curent. Zicea că fiecare are înscrisă în codul său genetic nevoia de eroism. După el, eroismul ar fi de două feluri : subiectiv, adică apare doar pentru sinele individului ca o condiţie a justificării existenţei sale, şi obiectiv, considerat în lumina unui act prin care individul se distinge din masa comunităţii, eroismul obiectiv producînd eroi arhetipali. De realizarea uneia dintre aceste două categorii de eroism depinde echilibrul interior al omului. Robinson credea că mai importantă ar fi realizarea eroismului subiectiv.

— Interesantă, într-adevăr, această concepţie a lui, dar nu prea văd legătura cu discuţia noastră anterioară, spuse directorul.

— Nu-i greu de ghicit : Robinson considera că eroismul lui subiectiv se realizează îndeplinindu-şi cu totală dăruire munca sa pe staţie, indiferent de condiţiile de lucru.

— Mda, ai dreptate, şi a făcut-o ca nimeni altul, zise directorul gînditor şi tresări cînd radioul-brăţară începu să emită semnalul de apel.

— Presa cere informaţii despre situaţia celor de pe staţie, se auzi glasul plăcut al unei fete.

— Asta-i culmea ! Cine dracu a răsuflat ştirea ? Nu ne ajunge cît ne bătem capul, trebuia să fim pisaţi şi de reporteri ! N-avem de făcut nici un comentariu deocamdată. Ţine minte :

nu vreau să fiu deranjat, oricine m-ar chema ! Să fim bine înțeleși, te rog foarte mult !

Marcel se apropie cu pași repezi. De această dată fața lui își pierduse imobilitatea, iar în ochi i se citea o bucurie nereținută.

— Răspuns pozitiv. Pustnicul poate ajunge meteoritul înainte de a intra în zona unde sfărîmăturile ar primejdui stația.

— Bravo, băiete ! Scuză-mă că te-am bruscat, zise Victor, apoi se întoarse către directorul de zbor.

— Cred că e cazul să vorbești cu reporterii. Acum nu mai avem probleme.

— Uf ! N-am mai trecut de mult prin asemenea emoții. Mă duc să le dau rechinilor știri proaspete. Ia legătura cu el și spune-i că o să-i înălțăm o statuie dacă ne scapă de necazuri...

După ce Victor îi comunică traiectoria meteoritului, bătrînul reflectă rapid cîteva clipe. „Care ei nu știu că nava mea ?... Nu, asta e situația. Dacă au apelat la mine înseamnă că nu mai există altă soluție... Și totuși aș putea să-i refuz. Aș avea dreptul să-i refuz...".

— E în regulă, Victor, zise el stăpînindu-și cu greu tremurul glasului. Misiunea va fi executată. Terminat.

În sala de control a zborurilor era liniște. Personalul urmărea pe ecrane apropierea dintre nava Pustnicului și meteorit. Inimile băteau mai regulat. Fiecare se calma cu ideea că totul e în ordine și nimic nu se mai poate întîmpla dincolo de cele prevăzute, încît viețile celor de pe laboratorul orbital să fie puse în pericol. În scurt timp, Robinson va lansa rachetele ce vor transforma imensul bolovan cosmic într-un nor de praf inofensiv.

Schimbînd traiectoria în urmărirea meteoritului, bătrînul preluă din nou comenzile navei. Acest lucru îl făcea să se concentreze, dar, ca niciodată, gîndurile nu-l lăsau în pace. Îi era dor de Pămînt. Ar fi vrut să se tăvălească prin iarbă, să-i simtă mirosul și să mestece un fir dulceag-acrișor, apoi să se întindă pe spate și să rămînă așa așteptînd întunericul și țîrîitul greierilor, foșnetul păsărilor în culcușuri. Îi era dor de Lună. Iubea stelele, dar pentru Lună avea o adevărată slăbiciune. De fiecare dată cînd se afla pe Pămînt privea Luna cu nesaț. Îl făcea să se simtă trist, aproape că suferea, însă simțea nevoia să o vadă acolo sus împînzind locurile cu nostalgie. Atunci totul părea de basm. În această solitudine își dorea întotdeauna pe

cineva alături pentru a privi Luna cum o privea el, pentru a împărți Luna cu el. Își zicea că nimic n-ar fi mai frumos decît o femeie, s-o iubească, o femeie cu care să întemeieze un cămin, o femeie tandră, care să-i facă doi, trei, patru puști guralivi, să-i umple sufletul de bucurie, o femeie alături de care să fi îmbătrînit frumos privindu-și copiii cum cresc... Amintindu-și de aceste imagini atît de dragi și de vechea dorință nerealizată, bătrînul își simți ochii umezi.

Semnalul sonor îl sustrase din reverie. Pe ecranul radiolocatorului își făcu apariția un punct luminos. Mări viteza, apropiindu-se pînă cînd începu să distingă prin hubloul frontal masa cenușie a meteoritului. Se simțea calm, hiperlucid. Sesiză că, paradoxal, așteaptă aproape cu satisfacție clipele următoare. Verifică încă o dată traiectoria și, liniștit, împinse pînă la refuz manșa care comanda forța de lucru a motoarelor...

— Gata, a intrat în zona video triangulară, anunță unul din operatori făcînd legătura cu marele ecran ce acoperea aproape întreg peretele drept al sălii de control. Toată lumea se ridicase în picioare urmărind imaginile color tridimensionale ale navei lui Robinson și ale meteoritului.

— Traiectorie corect, anunță șeful echipei de coordonare.

— Viteza crește, nu înțeleg... mormăi Victor privind succesiunea rapidă a cifrelor de pe monitorul din fața sa.

— Ce se întîmplă acolo sus ? strigă directorul de zbor. Se apropie prea mult, e periculos, trebuie să luăm legătura cu el.

Apelurile sale rămaseră fără răspuns. Brusc, Victor fu șocat de indicativul înscris pe carcasa navei lui Robinson. C-137. C — însemna cargou. Își strînse pumnii pînă i se albiră degetele și se prăbuși în fotoliu înțelegînd că racheta Pustnicului nu dispunea de mijloace distructive. Închise ochii, nevoind să vadă explozia care se petrecu într-o tăcere nefirească...

STRADA

Era o noapte răcoroasă, în consecință tînărul hotărî că n-ar fi indicat să meargă alături de fată fără să-și țină brațul petrecut după umerii ei. „Nu de alta, dar printre blocurile astea e destul curent", zise el grijuliu și fata aprobă spunînd că n-ar avea nimic împotrivă dacă el ar încălzi-o într-un fel.

Circulația se mai rărise și teii de pe margine, printr-o întîmplare fericită, miroseau chiar a tei înfloriți. Strada căpătase un aspect aproximativ romantic, așa că tînărul îi șopti fetei la ureche „te iubesc" și ea fu atît de fericită încît se opri din mers. Tînărul tuși semnificativ, își scoase ochelarii, îi șterse grăbit cu o bucățică de piele de căprioară, apoi îi puse la ochi. Își aminti într-o clipă discuția „ca de la bărbat la bărbat" pe care o avusese cu tatăl său. Acesta îi spusese că în tinerețea lui, în chestiuni de dragoste urmase indicațiile „secolului vitezei" și era normal ca el, fiul, să se comporte adecvat unei epoci noi, mai evoluate. „Eu pe mamă-ta am cucerit-o cumpărîndu-i un kilogram de struguri, pe care i-am mîncat tot eu pînă la urmă", îi povestise tatăl izbucnind în rîs, încîntat de amintirea acelor clipe.

Așadar, tînărul puse în aplicare sfaturile părintești, o trase la pieptul său pe fată și o sărută. Ea păru atît de emoționată, încît închise ochii și se lăsă vrăjită de energia tînărului...

Urmează să testezi reacția psihică spontană a acestei colectivități. Atenție la selectarea nuanțelor și la variațiile intensității emoționale. Dacă nu întîlnești ceva convenabil îți dau permisiunea să provoci, mai ales dacă ești spre sfîrșitul perioadei afectate. În eventualitatea că ți se pare interesant, poți chiar să aduci un subiect, își aminti fata că-i spusese comandantul...

Destul de rarii trecători nu se sinchiseau cîtuși de puțin de o scenă obișnuită, cînd doi îndrăgostiți se sărută, și își vedeau de drum.

Fata deschise în sfîrșit ochii și, căutînd cu privirea Luna, o găsi lîngă colțul unui bloc înalt de zece etaje, dar parțial acoperită de nori. Se desprinse din îmbrățișare și arătă cu mîna spre terasa blocului.

Onorabilii trecători bucureșteni nu dau importanță unor tineri care se sărută în plină stradă, dar nu pot suporta să rămînă impasibili atunci cînd cineva, indiferent cine, se uită cu atîta insistență spre cer, așa că mai întîi se opri un domn în vîrstă, cu un început ferm de obezitate, care-și dădu pălăria pe ceafă și se șterse înciudat cu batista pe frunte, urmat de o respectabilă gospodină, care făcuse piața destul de tîrziu (așa avea să-i spună soțului), întorcîndu-se acum acasă cu trei plase doldora.

Contrariat, tînărul își scoase ochelarii, frecă din nou cu îndîrjire lentilele, apoi se confesă fetei :

— Nu văd prea bine la distanță, dar numai la distanță, să știi. De aproape am niște ochi de vultur...

— E cineva care vrea să se arunce jos de pe terasă, șopti fata.

Tînărul își încordă privirea și i se păru că distinge lîngă balustrada terasei blocului o formă care se legăna amenințător, gata-gata să se prăbușească de la acea înălțime considerabilă.

Între timp, grupul devenise mai consistent prin venirea unei femei îmbrăcată într-un capod de mătase înflorat. Se întorcea de la o vecină dintr-un bloc alăturat, unde fusese să ceară un somnifer, deoarece avusese nefasta inspirație să bea o cafea la o oră destul de tîrzie. Se lipise și un ins mărunt, care purta șapcă și o jachetă albăstrie, peste care era petrecută în diagonală o centură lată și largă pentru trupul lui subțire.

Șase oameni uitîndu-se noaptea în sus nu-i lucru curat și e inadmisibil pentru orice trecător cumsecade și plin de bun simț să nu fie curios, rămînînd indiferent la o astfel de situație. Așa că nu trecu mult și grupul ajunse să numere vreo douăzeci de persoane. Începură să se facă auzite comentarii cu voce tare, fapt care enervă pașnicii locatari ai blocului, aceștia aprinzînd luminile și deschizînd ferestrele cu gîndul să zică ei ceva celor care au timp de discuții sub geamurile unor oameni ce-și refac forțele pentru că se duc a doua zi la servici, dar renunțară văzînd atîta lume strînsă și mulți dintre ei coborîră în stradă etalîndu-și cu dezinvoltură pijamalele.

— Cine crezi că e ?...

— E de mult acolo ?...

— Păi dacă voia să se arunce...

— După părerea mea sînt ferm convins că nu este un bărbat, cel mult poate fi o femeie..

De undeva apăru un milițian. Încercă zadarnic să ordone celor adunați să circule și renunță blestemînd în gînd o bătătură care începuse să-l doară. Avea reumatism, i se umflau picioarele, iar cismele mai largi pe care și le comandase nu erau încă gata.

Un tip de la etajul opt, care avea obiceiul să bea țuică pe întuneric atunci cînd îl sîcîia insomnia, auzind vociferări puse sticla pe pervazul ferestrei, dar aplecîndu-se să vadă despre ce este vorba o mișcare greșită cu cotul îl făcu s-o răstoarne, sticla spărgîndu-se la picioarele celor adunați. Într-o clipă misterul fu elucidat.

— E beată, dom'le, asta e, n-are de gînd să se sinucidă.

— Atunci ce face acolo sus, la cucurigu ?

— Eu cred că nu e o femeie, mai curînd e un tînăr cu plete, unul care n-a reuşit la facultate...

— Nu există, tinerii de azi nu prea se omoară cu ţuică ; le place mai mult coniacul sau whisky-ul. Ehei, nu mai e ca pe vremea noastră !...

Femeia care venise de la piaţă lăsase plasele jos. În îmbulzeală, domnul cu tendinţă vădită de obezitate călcă pe una din ele. Femeia începu să se vaiete :

— Vai de mine, mi-aţi spart ouăle !

Domnul îşi privi pantoful murdar de gălbenuşuri şi se oferi să-i plătească paguba, dar primi un răspuns categoric :

— Lăsaţi, eu sînt de vină că le-am pus jos, şi apoi ce mai contează acum cînd se poate întîmpla moarte de om. Nu-i nimica, tot s-au ieftinit.

Domnul cel gras zise mulţumesc şi se trase într-o parte clătinînd din cap. Fu martorul unei discuţii în şoaptă.

— Ai văzut-o, n-a vrut să ia banii...

— Eu de mult o urmăresc ; zvîrle cu banii în dreapta şi-n stînga. La ea în casă e un lux... Ce mai, acum sînt foarte convinsă s-o reclam la „ilicit".

— Păi bărba'su nu e ?... Are şi ea servici, de ce te miri ?

— Ce dacă e ? Un om cinstit ia banii, nu face pe cucoana. Mîine mă duc la ăia, la „ilicit".

Dintr-o dată, cineva îşi dădu seama că nimeni n-a luat nici o măsură să salveze persoana de pe acoperiş.

— Am fost eu pînă sus, zise unul. Era să fac infarct, nu merge liftul. Chepengul e închis cu lacătul.

— Şi atunci ăla sau aia cum dracu a ajuns acolo ? întrebă un inteligent.

— S-o fi urcat pe fereastră şi apoi pe burlan.

— Ce tîmpenie, dom'le, păi atunci se arunca pe fereastră şi nu se mai ducea pe terasă dacă avea de gînd să se omoare.

— Şi dacă stă la etajul întîi ? !

— Mda, cine ştie, poate nu vrea să se omoare, dar dacă s-a îmbătat e posibil să cadă de acolo. Noi trebuie să luăm măsuri.

— Unde e cheia de la lacătul ăla ?

— La administrator. E plecat de acasă.

— Hai să spargem lacătul sau să tăiem unul din belciuge.

— Fugi, dom'le, nu fii copil ! Belciugele sînt din fier beton, groase ca degetul ăsta al meu, zise omul învîrtindu-i celuilalt pe sub nas un deget într-adevăr gros cît un cremvurst.

— Să se urce cineva pe scara de incendiu, propuse femeia care voia să anunțe „ilicitul". Nu-i așa dragă ? își întrebă prietena, care se feri discretă să nu-i miroasă celeilalte respirația. „De ce nu s-o fi spălînd pe dinți ? De-aia o s-o lase bărba'su...", gîndi ea cu ciudă.

— Vă spun eu cine e, se trezi deodată femeia în capot, e aia de la zece care face chefuri mereu și mănîncă bătaie. N-am văzut așa oameni : se îmbată, se bat, și pe urmă zici că sînt în luna de miere.

— Dacă-i așa ce face pe terasă ? Ia lecții de gimnastică ? Dă-te mai încolo, dragă, că nu mai văd din cauza părului tău, îi zise un tip consoartei sale.

— Să mai vină miliție, ceru femeia care avea insomnie. Ăla de colo stă ca o momîie cu mîinile-n sîn. Mă duc să dau telefon...

Între timp, unul care făcuse înconjurul blocului începu să dărăcuie pe arhitecții care nu prevăzuseră scară de incendiu.

— La ce trebuie, dom'le ? îl întrebă un tip scobindu-se tacticos în nas.

Cel cu scara se opri din dărăcuit și zise mirat :

— Păi dacă ia foc ?

— Ia foc, ia foc. Un apartament. Atît. Blocurile astea sînt din beton solid, n-are ce să ardă decît în casă, pe urmă focul nu se mai întinde.

— Aiurea, solide ! Am văzut eu cît e de crăpat. La un cutremur se face țăndări.

— E din tencuială, dom'le, e din tencuială, ascultă-mă pe mine că știu eu ce spun, se amestecă un tip îmbrăcat în pijama.

— Parcă eu n-am studiat problema, spuse celălalt plictisit și cu un gest de lehamite se îndepărtă.

— Eu cred că e ăla care vinde ziare. Îi place să pilească, își dădu cu părerea omul în pijama. Nu știu de ce am o presimțire...

— Nu se poate, ăla sînt eu ! sări de lîngă pom cel cu jachetă albăstrie și cu cureaua petrecută în diagonală peste piept.

— Uite că mai vine miliție, se auzi glasul bucuros al femeii care se întorsese de la piață.

Într-adevăr, o mașină de-a miliției și o salvare, ambele cu sirenele și girofarele în funcțiune, se opriră în fața blocului. Un ofițer urcă pînă la etajul zece și controlă dacă acel chepeng care corespundea cu terasa era de netrecut. Se întoarse repede la mașină și vorbi cifrat prin radio.

Lumea se strînsese buluc, ocupase și trotuarul celălalt, tramvaiele opreau și oameni curioși insistau pe lîngă taxatoare să deschidă ușile.

Un copil se plînse :

— Tata, vleau pipi.

— Lasă, ai răbdare că mergem acasă și faci, zise tatăl, dar copilul începu să urle privindu-și pantalonașii uzi, apoi se opri mirat că tatăl nu-i acordă nici o „atenție".

Auzind urletul sirenei pompierilor lumea se mișcă valuri-valuri. Un ins tot în pijama, ros de nerăbdare și de curiozitate, se căznea să-și mestece vîrful mustății și nu-și dădu seama că a pierdut un papuc. Plasele femeii venite de la piață se desfăcură și cumpărăturile se împrăștiară pe trotuar, dar nimeni nu le băgă în seamă.

Pompierii se încolonară perfect, apoi, la o comandă scurtă, se desfășurară pentru a acționa. Unii întindeau plasa, alții potriveau scara. Mașina fu adusă lîngă peretele blocului, trecînd peste straturile cu flori călcate în picioare.

— Hei, soldat, aprinde reflectorul ! ordonă un căpitan roșcovan cu o voce care-i trăda patima de a cînta arii de operă în baie.

Lumina se plimbă pentru cîteva secunde peste ferestrele pline de mutre curioase, apoi se opri sus, pe cornișă. Nu se vedea nici un sinucigaș, ori măcar un bețiv.

Fata închise pentru o cilpă ochii, concentrîndu-se.

Un ostaș începu să se cațăre cu dibăcie pe scară. Se făcu liniște. Lumea nu mai scotea nici o vorbă. Mulți aveau pulsul agitat. În sfîrșit, fu atinsă marginea terasei. Soldatul se prinse cu mîinile de balustradă și sări cu ușurință peste bara de fier. Inimile tuturor băteau cu emoție. Cîțiva își ținură răsuflarea. Zeci de oameni amorțiseră cu capetele date pe spate. Soldatul scoase lanterna și lumină terasa.

— Nu e nimeni, răcni el celor de jos.

După o clipă de derută, lumea începu să vocifereze cu aprindere. Soldatul coborî scara, pompierii strînseră plasa și plecară cu sirena urlînd amarnic. Ofițerul de miliție vru să dea o amendă, dar renunță și se urcă în mașină trîntind cu furie portiera. Oamenii se risipeau încetul cu încetul. Un ins în pijama își mai căuta papucul pierdut, femeia de la piață se căznea să adune ce mai era recuperabil din cumpărăturile răspîndite pe jos, cineva înjura timpul pierdut și lumea cretină care se alarmase degeaba, tatăl îi aplică cîteva palme fiului cu

pantalonaşii uzi, iar tînărul ochelarist cuprinse fata după umeri şi merseră agale şi tăcuţi pînă în mijlocul străzii unde el hotărî să o sărute.

— Ai vrea să mergi cu mine ? îl întrebă ea.

— Unde ? zise tînărul în şoaptă, străbătut de un fior.

Fata făcu un gest vag arătînd cerul.

În urma lor, pe strada devenită *subit pustie*, un cîine mînca felii de salam strivite în picioare...

ZIDUL DE NISIP

Soarele arde nemilos. Peste tot numai soare şi stînci. Nisip şi vînt din senin şi idiotul de Maler pe care-l car în spinare.

Aş putea să-l las aici. Nu m-ar condamna nimeni. Are piciorul fracturat. Să-l las să crape. Cine ştie cît mai e pînă la bază, cine ştie cînd ne vor găsi ?... Dacă ne vor găsi...

Oxigenul nu ne mai ajunge decît pentru două ore. În total patru. Îl iau pe-al lui şi merg mai departe. Nu poate nimeni să zică nimic. Nici n-ar şti. E rănit, n-a mai putut să reziste şi a murit. Dar poate muri cineva numai din cauza unui picior fracturat ? Desigur că nu. Aş fi descoperit. Asta numai în cazul în care aş face prostia să-l las la suprafaţă. Îl îngrop în nisip şi merg mai departe. Vreau să trăiesc.

Noëmi aşteptă la bază. Unul din doi. Am toate şansele să rămînă cu mine. Dacă moare Maler. De ce nu mori, Maler ? îmi vine să întreb. Idiotul, idiotul, idiotul... Din cauza lui am ajuns în situaţia asta. I s-a părut că vede ceva în dosul unei stînci. Conducea şenileta. Putea să-l vadă şi pe dracu, numai să fi observat că sîntem pe muchia unei prăpăstii. Ne-am prăbuşit.

O minune că nu ne-a prins şenileta sub ea, în cădere. Mai bine ne prindea ! A explodat. Maler şi-a rupt piciorul. A avut noroc că nu i s-a sfîşiat costumul de scafandru în vreun colţ stîncos. De fapt, şi eu am avut noroc. Ce şansă ? !... Şi doar i-am spus comandantului că nu vreau să plec în explorare cu Maler. „Cît timp sînteţi în misiune vă ordon să uitaţi orice neînţelegere dintre voi !". E un tîmpit ! Cum aş putea să uit ?...

Ah, ce arde soarele ! Simt cum îmi plesneşte capul şi eu îl car în spinare pe Maler...

Ceilalți, ceilalți unde or fi ? Sigur, nimeni nu s-a îngrijorat că nu mai dăm nici-un semn de viață... Maler a leșinat și mergem undeva spre sud, aiurea, undeva spre sud...

Ce cald e ! În cădere s-a defectat termostatul. Curge apa de pe mine în combinezon. Oare lui Maler să-i fie tot așa de cald ? De fapt, ce știe el ?...

Îl car în spinare ca pe un balot. De ce nu-l las și plec ? Dar poate și lui îi e cald. Trebuie să-l doară cumplit piciorul. Nu mi s-a întîmplat, dar așa bănuiesc...

Poate s-a trezit. Îl car de trei ore în spinare. Mă mir cum mai pot să rezist. Da, poate s-a trezit. E imposibil să nu se fi trezit măcar o dată. În clipele acestea, e conștient. Îl doare piciorul și fierbe. Trebuie să fie cumplit. Eu, unul, cred că n-aș fi în stare să suport, chiar așa cărat în spate...

Aproape nu mai văd. Sudoarea îmi curge în ochi și mă ustură. Se prelinge pe buze și mă ustură. Mi s-au uscat buzele. Cred că sînt crăpate. Acum simt ceva cald, mai dulce și mai sărat. Ce stupid !... Mai dulce și mai sărat... E sînge. Îmi curge din nas. Amețesc. Mă clatin. Să nu cad. O să-l doară pe Maler. Dar de ce să nu-l doară ?...

Am reușit să mă las încet la pămînt. Maler e lungit lîngă mine. Îi apăs pe butonul emițătorului. Horcăie și el. Îi e cald. Stau întins pe spate cu ochii închiși. Soarele mă orbește. Încerc să-mi reglez respirația. Inspir încet pe nas. Parcă nu mai curge sînge. Aș vrea să scuip. Ah, ce n-aș da să-mi scot numai pentru două minute casca. Atmosfera asta ucigătoare... Ce soartă pentru noi exploratorii spațiali !... Unde mai e un loc ca pe Pămînt ?...

Îmi înghit saliva amestecată cu sînge. Simt cum mi se crispează stomacul, dar mă abțin. Trebue să mă abțin. Ar însemna moarte, cea mai idioată moarte posibilă...

Caut cu buzele mușțiucul rezervorului de apă. Poate mai e o picătură... E gol. De ce nu l-or fi făcut mai mare ?

Maler geme. Mă întorc spre el. Stă cu ochii închiși. Pleoapele parcă îi sînt lipite de o crustă. Ciudat ! Are conjunctivită purulentă. Da, parcă se plîngea pe drum că-l ustură ochii. Planetă blestemată ! Aici totul e dușman. Un praf atît de fin... E drept, nu trece prin filtre, dar cine știe ?... E de ajuns să rămînă într-o cută a costumului, să nu dispară nici după baie, apoi să-ți intre în ochi. Jumătate dintre noi au fost bolnavi. Nu mai vezi aproape din cauza puroiului ce se scurge din mucoasele inflamate...

Săracul Maler, cît trebue să sufere !... Am ajuns să-l compătimesc. Îl doare piciorul, îl ustură ochii și fierbe, fierbe din cauza acestei călduri infernale.

— Maler, te doare ? îl întreb.

Ce stupid sînt ! I-am pus cea mai stupidă întrebare. Nu răspunde. Îi apuc casca cu amîndouă mîinile și-i clatin capul. Îl văd cum se chinuie să-și dezlipească pleoapele. Numai la un ochi a reușit. Are o privire sticloasă, de pește mort.

— Te doare rău, Maler ?

Mi s-a părut, sau a mișcat din cap că nu ? !... Ar fi culmea !

— Ți-e frică să nu mori ? Ia spune, Maler, ai vrea să trăiești ? Vorbește !

Pleoapa i-a căzut din nou. Din străfundul ființei mele simt cum urcă un val de mînie. Dacă aș putea, l-aș plesni peste față...

— Să nu minți, Maler, spune, vrei să trăiești sau nu ? Dacă zice că nu vrea ? Îl las aici și plec. El a vrut-o. Aș fi în stare, cred că aș fi în stare. Conștiința mea nu ar avea de suferit. Dar dacă ceilalți nu mă găsesc ? Mor și eu.

— Lasă-mă singur, îl aud pe Maler hîrîind și mi se pare că visez.

Face pe eroul... Aș vrea să-l bat, să-l pisez în bătaie. De enervare, parcă mi-a mai dispărut greutatea din picioare. Mă scol, și îl aburc din nou cu grijă, în spate. Cum să merg și repede și în așa fel să nu-l smucesc ?...

Alunec peste dunele de nisip, un nisip foarte fin și strălucitor, argintiu. Dacă n-aș avea vizorul colorat, cred că aș orbi. Nicăieri n-am mai întîlnit un astfel de nisip. Parcă ar fi particule de magneziu arzînd...

A început și vîntul. Rafale puternice. Nu mai văd nimic în față, dar merg orbește spre sud, mereu spre sud. Peste toi pustiul de nisip. Stîncile s-au terminat.

Îmi vuiesc urechile și cineva îmi strînge capul cu un cerc de fier îroșit. Maler respiră sacadat în spatele meu. Oxigenul, o să-și consume oxigenul mai repede. Atunci degeaba îl car.

— Maler ! răcnesc, Maler, trezește-te !

Îl dau jos din spinare și îl zgîlțîi. Capul i se izbește de pereții căștii.

— Lasă-mă, salvează-te, îl aud cum geme.

— Maler, băiatule, încearcă să reziști și să te ții treaz. Trebuie să respiri mai rar. N-o să-ți ajungă oxigenul în ritmul ăsta. Ai noștri sînt aproape, în curînd or să dea de noi, ar

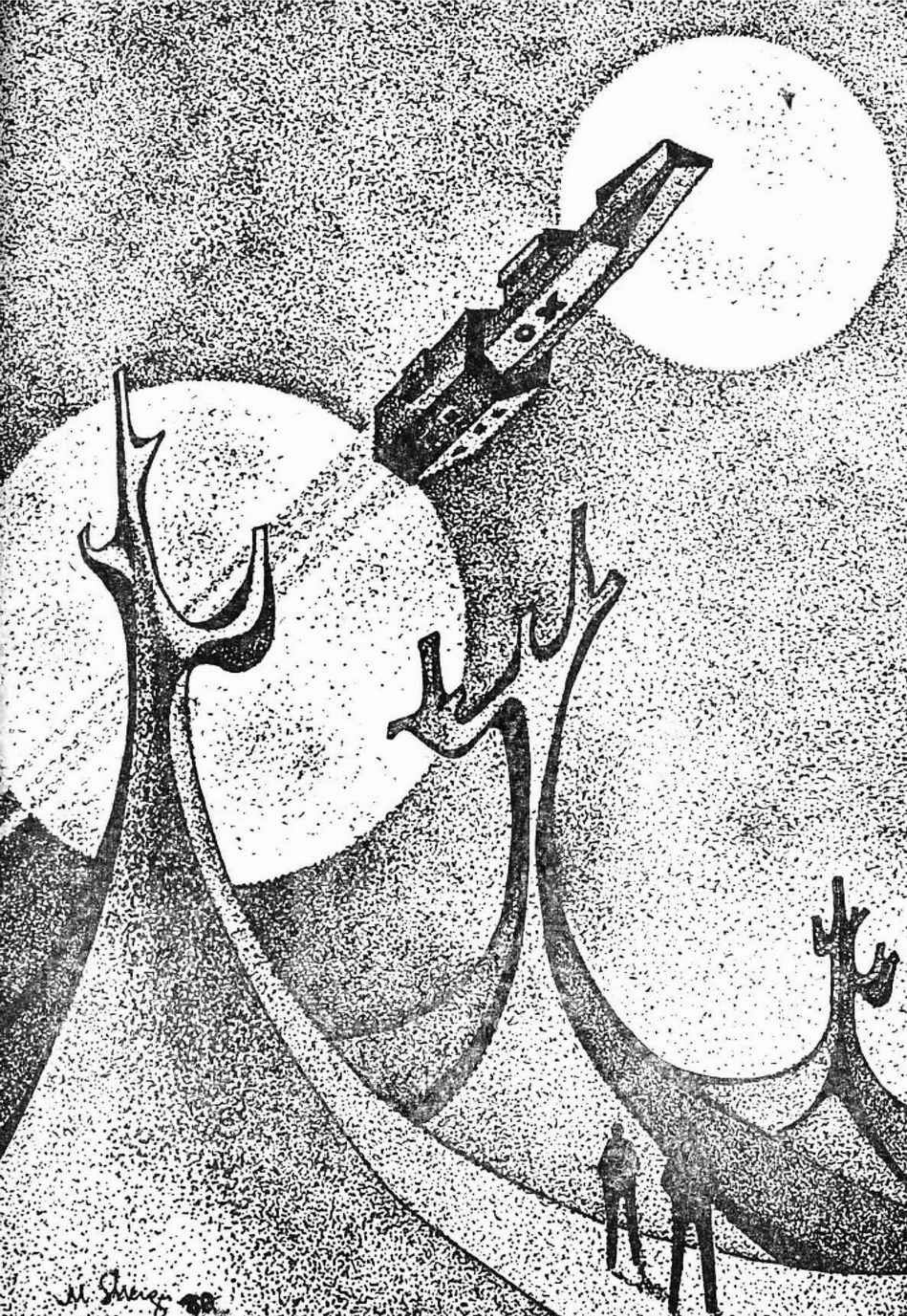

fi bine să ne găsească în viaţă, eu aşa cred, Maler, vreau să te aud şi pe tine spunînd da, uite am să te duc în braţe dacă nu mai poţi să înduri...

Îl iau în braţe şi merg spre sud. Soarele să-mi fie mereu în creştet. Planeta asta ticăloasă ! Undele radio sînt perturbate. Comunicaţiile se pot face numai pînă la o distanţă de trei kilometri.

Unde sînt ai noştri ? Oare au început să ne caute ? Simt cum îmi amorţesc braţele. Ce s-ar fi întîmplat dacă Maler era mai greu ? Poate l-aş fi lăsat să zacă şi aş fi ajuns mai repede la bază...

Mi-e frică să mă uit la manometru, dar mă uit. Mai am oxigen doar pentru patruzeci şi cinci de minute. Maler are şi mai puţin.

Mai bine nu vedeam. Mi s-au înmuiat genunchii de frică.

— Lasă-mă, te urăsc, zice Maler, dacă eram în locul tău, te-aş fi lăsat să crăpi...

— Eşti un ticălos ! Îi spun şi îmi vine să-l bușesc de pămînt, dar îl las încet jos şi plec mai departe. Scrîşnesc din dinţi şi nu vreau să întorc capul, dar nu rezist. Maler şi-a dus mîna spre şold, acolo unde atîrnă tocul pistolului laser. Numai de ar rezista capsa !

Mă reped spre el. A reuşit să-l scoată, dar sînt la un metru distanţă şi îl lovesc puternic cu bocancul peste mînă. Pistolul îi zboară dintre degete. Mă prăbuşesc lîngă Maler şi mă gîndesc că poate i-am rupt un deget. Îmi pare rău.

— Eşti un laş şi un ticălos, Maler, şi nu-mi pasă de tine, dar tot n-o să te las, chiar dacă o să crăpi de necaz.

Horcăie, şi ca să nu-l mai aud îmi întrerup recepţia radio. Îl iau în spate şi, chiar dacă îl smucesc, îl priveşte ; aşa pot să merg mai repede.

Mă ustură pielea, cred că am băşici pe tot corpul, gîtul mi-a înţepenit de încordare şi aproape că nu mai pot ţine ochii deschişi, dar trebuie, nu cumva să fac un pas greşit, gîtul îmi arde, iar buzele-mi sînt numai o rană.

Aş vrea ca Maler să mă audă, să-i spun cum am cunoscut-o pe Noëmi, cît o iubesc şi cît e el de ticălos.

Deschid contactul radio şi îl aud cum se sufocă. Mă uit la manometru : nu mai are aer în rezervor şi atunci îl las jos, string cît pot de capătul unuia dintre cele două furtune ale mele, îl deşurubez şi i-l montez lui Maler. Acum avem amîndoi

oxigen, doar numai pentru zece minute, chiar și mai puțin. O să murim amîndoi. Eu aș fi avut douăzeci de minute de viață. Dar ce mai contează acum ?...

Respiră din nou, ceva mai regulat, îl apuc de brațe și mă înconvoi sub el. Ce greu s-a făcut !

Să merg, să merg, să merg, să merg...

După o dună parcă începe să se zărească vîrful ascuțit al unei suliți îndreptate spre cer.

— Acolo e Pămîntul. Maler, întotdeauna acolo e Pămîntul, unde o suliță e îndreptată spre cer. Se mai zărește și ceva negru, care parcă se mișcă repede și se îndreaptă spre noi.

Aș vrea să-l îmbrățișez pe Maler și să-l sărut, dar mi s-au muiat picioarele și cu ultimele puteri îl așez încet pe nisip, apoi mă întind lîngă el și regret că avem căști și nu pot să-l sărut pe bietul Maler, în sfîrșit, după atîta ore de chin.

Încep să mă sufoc și în fața ochilor închiși văd miliarde de stele...

MARIUS STĂTESCU

SPLENDOAREA UNEI MII DE ANI LUMINĂ

Marea pulsa aruncînd pe nisipul fin valuri spumoase ce se destrămau vuind. Stelele sclipeau ademenitoare prin ceea ce însemna depărtarea unde pulsau și ele la rîndul lor. Privirile se lăsau furate de reflectarea neliniștită a materiei lichide și aproape vie.

Astfel gîndeam în mijlocul tăcerii ce se lăsase pe terasa vilei Bertescu. Există oameni a căror amintire măsluiește timpul : sînt un îndemn discret de a-ți urmări idealurile. Cînd împreună cu cei din generația ta, te afli în casa unui astfel de om — cu premeditare — avînd în față prima mare încercare a vieții, numele lui, adesea rostit cu indiferență, devine agresiv, capătă conținut și întrebarea se naște firesc, precum la descoperirea unei imagini ce înfățișează chipul unei legende, chip pînă atunci necunoscut.

Deci : terminasem Școala de Piloți ai Flotei Solare ; priveam optimist spre necunoscutele galaxiei ; și totuși înainte de plecare doriserm cu toții să petrecem o noapte la vila lui Horian Bertescu. Am ascultat astfel de fraze :

„Există poeți ce rămîn pentru eternitate. Totuși cînd acest lucru se întîmplă cu opere mici ca volum, totul capătă o caracteristică de legendă. Studiul implică atunci investigații pline de precauție".

„Contează doar faptul că rămîne, venea o replică. Studiile nu vin decît să ridice templele".

„Poemul *Splendoarea unei mii de ani lumină*, se continua, face parte din categoria de care am vorbit. Horian Bertescu nu a mai scris nimic altceva".

„A fost un erou al Flotei Solare. Şi eroii predispun la meditaţie...".

De aceea cînd s-a lăsat tăcerea — întîlniri de acest gen te împacă fără regrete cu cei din jur — nu mi-am descoperit nici un îndemn de a coborî treptele terasei, ce duc pe plaje, şi să privesc înapoi cu o detaşare ipocrită.

A fost momentul cînd am reuşit să ne acomodăm cu amintirea lui Horian Bertescu. Se născuse într-o staţiune montană, în Carpaţii Orientali. În curiozitatea lui de copil a căutat mai mult natura decît subtilele tehnici de dirijare a materiei şi energiei — gîndesc jucării docile pentru el. Orice început are o fascinaţie a lui, ce dincolo de greutăţi şi neşanse promite lucruri minunate. Văzînd zilnic în jurul său pe cei ce se numeau stăpînii spaţiului — mulţi din piloţii Flotei, abia închegată pe atunci, veneau să se odihnească în localitate — a dorit să intre în această linie întîi a expansiunii cosmice. Prezenţa cosmonauţilor îi întorcea pe dos felul de a fi ; obişnuinţele se demolau greu. Renunţa tot mai uşor la nopţile petrecute pe munte, care de altfel îl oţeliseră : avea un fizic viguros şi rezistent. Testele n-ar fi fost o problemă pentru el dacă instinctiv nu s-ar fi împotrivit răspunsurilor date la comandă. Această latură a caracterului, mai mult decît orice alte piedici, a contribuit la faptul că şi-a văzut speranţele spulberate : încercările de trecere a examenelor se transformau în penibile eşecuri.

Împlinind douăzeci şi cinci de ani a fost pus în faţa situaţiei de a se stabili la o ocupaţie. Cunoştea bine curenţii atmosferici şi relieful ; un loc la Centrul Meteorologic era cel mai potrivit pentru el. Şi ghid pentru vizitatori. Marea majoritate erau cosmonauţi. Că destinul îi sfîşia astfel ţesătura de vise nu era vina nimănui. Nimeni nu-l oprea să plece aiurea, cum nimeni nu-l oprise să încerce. Era însă greu : aceleaşi lanţuri îl legau de suprafaţa Pămîntului. În momentele de luciditate ura gravitaţia. Mai tîrziu vor fi zboruri de agrement spre Marte, Venus, asteroizi, Jupiter : insuficientă consolare.

Întîmplarea a venit să aranjeze lucrurile, însă cu un preţ greu. În acea dimineaţă a verificat încă o dată graficul prognozei meteorologice şi a ieşit din tură. S-a odihnit şi a plecat apoi în munţi. Era pregătită o splendidă seară de vară şi nu putea pierde ocazia de a o respira printre brazi. Ce s-a întîmplat nu se poate spune precis. Un fulger prea puternic l-a orbit şi piciorul i-a alunecat, sau o dislocare de teren : acestea sînt presupuneri. Cert este că după două zile lipsa lui a devenit

motiv de îngrijorare. Plecată în căutarea lui echipa de voluntari — printre aceştia s-au aflat şi membrii ai viitoarei expediţii „Centaur" — l-au găsit imobilizat între două stînci şi cu aproape toate oasele rupte. Medicii care l-au luat în îngrijire s-au întrecut în măiestrie. Totuşi orele petrecute sub ploaia rece au fost hotărîtoare. Picioarele aveau să fie pentru el inutile, sau poate nu inutile, prezenţa lor amintind de materializarea de altădată, frumoasă şi impetuoasă, a voinţei. Comandantul „Centaurului", asumîndu-şi culpabilitatea simţită de membrii expediţiei — furtuna fusese declanşată la cererea cosmonauţilor, doritori de a savura înaintea plecării stihiile pămîntene — l-a întrebat dacă doreşte să-i aducă ceva din locurile unde aveau să poposească. Răspunsul a fost teribil : Nu, nu dorea să i se aducă o rocă sau ceva asemănător din constelaţia Centaurului, nici măcar un animal viu, dacă din întîmplare ar exista viaţă acolo, ci dorea să meargă şi el. Va fi foarte liniştit şi nu va incomoda cu nimic bunul mers al expediţiei. O cabină, cît de mică, se poate găsi pe o astronavă aşa de mare, a implorat el trist.

Atunci cînd soseşte înserarea
Spaţiul deasupra se sparge în stele.
Lumina lor îşi strigă durerea
Trezindu-mi în gînduri visele rele.

Şi acest covor de spume în valuri
Ce-şi tînguie adînca închisoare,
E marea, ce-alege din roluri
Bine ştiute de veacuri, culoare.

Astfel începe *Splendoarea unei mii de ani lumină*. Construind această vilă, Horian nu a mai părăsit-o pînă la sfîrşitul vieţii. Înlocuise cabina cu biblioteca, astronava cu stînca pe care era aşezată, comenzile cu îndelungate plimbări în aeropernă şi rigurosul computer cu neliniştea mării. Manuscrisul poemului a fost găsit după moartea lui. Abia atunci oamenii s-au gîndit la infirmitatea lui ca la ceva incompatibil cu ceea ce realizase pentru Flotă. Comandantul „Centaurului" nu avea cum să prevadă asta atunci cînd a acceptat cererea lui Horian.

Un miros de proaspăt vopsit l-a întîmpinat cînd a fost dus în cabina ce urma să-i fie universul intim vreme de cîţiva ani. Un pat, un dulap, o masă cu o lampă reglabilă şi un scaun, care,

a descoperit el în curînd, avea o calitate ce avea să-l ajute foarte mult, alcătuiau tot mobilierul.

E viața o ciudată băltire
De fapte și vise împreunate ;
Viitorul devine amintire,
Spaimele pot fi atunci alungate.

Pereții cabinei îmi par un destin,
O inocentă lucrare în vid,
Oricum în curînd va fi mult prea plin
De distanțe ce în urmă se închid.

„Viitorul devine amintire", toți ne opream la acest vers. Ne-am spus că eroii gîndesc timpul altfel decît oamenii obișnuiți. Timpul care se scurgea pentru el încet, aducîndu-i mereu noutăți. Răsfățat de toți expeditionarii, era inițiat în toate tainele astronavei. Și s-a dovedit un învățăcel deosebit de înzestrat — neputința lui de altă dată era un vis urît. „Ar putea conduce de unul singur astronava", spuneau aprecierile șefilor de compartimente în rapoartele ce soseau pe Pămînt.

Cabina-i era relativ depărtată de spațiul de odihnă al echipajului, spre pupa navei, foarte aproape de motoarele ce mestecau continuu, transformînd materia în energie și energia în materie. Îl putem vedea ascultînd atent ritmul lor și ne putem închipui cum încetul cu încetul bătăile acestei inimi robuste capătă un înțeles tot mai clar. Dar încă o dată viața lui ia un curs neașteptat. Un corp apare pe neașteptate în calea navei ; unul din acele corpuri ce apar din neant și pe care nici un aparat nu le poate repera decît atunci cînd este prea tîrziu. Schimbarea instantanee a direcției nu e suficientă să evite coliziunea și astronava e străpunsă și străbătută transversal de acest proiectil venit de aiurea. Oameni și aparate sînt smulși în cîteva clipe de gheara înghețată a vidului. Motoarele se opresc automat și generatoarele ridică ecranul protector. Tîrziu însă. Din tot echipajul, singur Horian, inconștient dar în viață, mai există în nava suspendată între două sisteme stelare.

Energia motoarelor crease un ecran secundar ce împreună cu distanța de locul unde era spărtura fuseseră suficiente să-l salveze. Toți ceilalți se aflau în cabina de comandă, la ședința

operativă înscrisă pe ordinea de zi. Cînd s-a trezit, primul lucru pe care l-a auzit a fost zumzetul generatorului de cîmp. S-a tîrît pînă la scaunul autopropulsor, s-a instalat în el și a pornit în recunoaștere. Interiorul astronavei revenise la normal. Atmosfera se refăcuse din rezerve și temperatura era din nou la un nivel suportabil. Liniștea însă ascundea o presimțire pe care, oricît încerca să o alunge nu izbutea. Plutea la semiînălțime luminînd cu lanterna drumul. Nimeni nu reconectase instalația de iluminat. Spera să existe supraviețuitori. Un timp a stat nemișcat, încercînd să surprindă zgomote dătătoare de speranță. S-a văzut amenințat de spectrul singurătății ; amenințare ce în curînd avea să se îndeplinească. A conectat rețeaua și culoarele au fost luminate. Era singurul supraviețuitor și se punea problema pe cît timp. A privit atent la cele două găuri lăsate în carcasa astronavei. Probabil antimaterie, și-a spus. Sau un corp cu o viteză la care nu a avut curajul să se gîndească. Așa ceva nu există !

După o zi de cercetări știa că astronava poate fi reparată : motoarele erau intacte iar lumina stelei apropiate îi furniza suficientă energie. Totul putea fi recuperat. În afară de oameni, bineînțeles. A pus roboții depanatori în funcțiune și a început o muncă sistematică, tinzînd să-și suprime timpul în care ar fi putut să se gîndească la altceva. Trebuia să fie într-atît de obosit încît să adoarmă imediat. După o lună totul era gata. Orice urmă a dezastrului era înlăturată, apăruse însă un element nou : ecoul. Nesimțit pînă atunci, neluat în seamă, se instalase de acum lejer pe lungile coridoare și în tristele cabine în care Horian intra din cînd în cînd, își rotea privirea și pleca trîntind cu putere ușa, stîrnindu-i hohotele.

Pe Pămînt întreruperea bruscă a contactului și tăcerea îndelungată indica o catastrofă. Expediția putea fi considerată pierdută.

Apoi a sosit mesajul lui Horian. Clar și sintetic. Nici o undă de disperare nu putea fi descoperită în cuvinte. Era un raport tehnic. Singura abatere de la regulă era concluzia. Cu sau fără aprobarea Consiliului Flotei va continua drumul. Nimeni nu-l putea opri. Va efectua transmisiile după graficul stabilit înainte de plecare ; va elimina însă din răspunsurile venite de pe Pămînt informațiile care se vor referi la reîntoarcerea lui înainte de atingerea țelului expediției !

Îi lipsea experiența, ar fi argumentat experții. Pentru el însă nu mai conta. Întoarcerea imediată ar fi însemnat înfrîngerea lui.

Departe nu îmi pare cuvîntul
În stare să spună pe unde exist,
Cînd aproape am uitat Pămîntul
Și timpul se scurge în flux pesimist.

În locul pustiu, de mult înghețat,
Pînă și somnul respiră mai rece.
La luptă încă nu am renunțat
Și încă speranța nu vrea să plece.

Intrarea în sfera de atracție a Centaurului a fost violentă. Raportul descria cum gravitatea sistemului triplu agățase nava și o trăgea spre o sferă de foc unde ar fi devenit o efemeră pîlpîire. Calm și rece studia critic fenomenul. Toată știința adunată în memoria computerului central se dovedise neputincioasă. A oprit motoarele, lăsînd doar generatoarele să-l protejeze, cît se mai putea. Liniștea plutea, ca și cum ecoul ar fi murit, și doar el, Horian, ar mai fi fost o prezență în vidul supus arderilor stelare, taine ferecate. El credea în înfrîngere mai mult decît în moarte. Era deprins să aștepte ; nesiguranța, speranța intermitent spulberată, le știa bine. Dar acolo, în lenta cădere, în reflexele de fugă ce le simțea în creier, era mai mult decît moartea și înfrîngerea : era inutil. Convingerea oamenilor, singură ea lupta împotriva realității inutilului. Iar oamenii erau departe. Convingerea ; datorită ei el trebuie să-și recîștige viața.

Cala motoarelor suferea cel mai mult de pe urma tăcerii ce o impusese. Acestea așteptau ca mîna să le ofere din nou hrană, altceva decît neantul la care erau silite în acel moment.

„Lumina !" a exclamat. „E ultimul lucru pe care pot să li-l ofer. Lumina chiar de acolo de unde se naște..."

A deschis rezervoarele. Trîmbele de plasmă au pătruns în motoare. La început s-au înecat și au tușit. O zguduire teribilă. Apoi însă au început să mestece și dintr-odată astronava a zvîcnit împinsă de însăși steaua ce-i pregătește sfîrșitul.

Cînd prins de cleștii de foc ai stelei
Oțelul carcasei scrîșnește,
Deschid spre ea larg porțile calei
Și nava spre locuri mai reci zvîcnește.

În astrul sfidat pentru o clipă
Încă ferecat rămîne misterul.
Și lumina, eternă aripă
Netulburată străbate eterul.

După un timp care s-a scurs în solemnitatea meditației, avea să-și dea seama că fuga lui nu mai putea fi oprită. O energie nouă pulsa în măruntaiele navei de care nici el nu mai avea deocamdată cum să se apropie. Un mic astru pulsa acolo și pînă cînd nu-și va epuiza tăria nici un fel de opreliște nu va zădărnici impetuosul zbor.

Zilnic Horian consemna datele noi și faptele ce se petreceau în motoare.

Într-o zi a realizat că drumul său se putea de acum număra în ani lumină.

Cînd în sfîrșit a izbutit să controleze viteza și să poată frîna, de Pămînt îl despărțeau cîteva sute de ani lumină. Drumul întoarcerii a fost de fapt un lung șir de căutări. Descinzînd pe planete pustii, le gîndea transformate în splendide grădini, și căuta urmele unor eventuale treceri a unor ființe raționale.

Odată, pe una din aceste planete a descoperit rămășițele unui vehicol spațial străin. „Un accident, sau capătul unui drum firesc? s-a întrebat. O astronavă condusă de oameni sau un simplu robot?"

A început să reconstituie din fragmentele de metal ceea ce ar fi putut să fie obiectul ce se zdrobise de stîncile sticloase. A schițat întîi un fel de platformă de susținere. Resturile mîncate de timp și frigul vidului sugerau un obiect discoidal. „Trebuie să fi fost o explozie formidabilă", a gîndit, căci din motoare nu găsea nimic. „Sau poate avea un alt sistem de propulsie" s-a contrazis.

A pus apoi roboții să sape. A mai descoperit ceva resturi pe care le-a îmbinat în fel și chip. De la un moment dat a început să fie emoționat. Din lucrătura sa începea să apară o cabină de comandă cu două locuri.

Ultimul obiect pe care l-a cules din solul fărîmicios a fost un mîner. Un mîner al unei manșe. Din acel moment pentru el nu a mai fost important cum arăta vehicolul, ci de unde veneau oamenii. Oricum ar fi arătat, aveau mîini, iar mîinile se puteau întinde și strînge pentru a înlătura apăsătoarea idee de a fi singura rasă rațională din Univers.

Cînd a ajuns în cele din urmă printre oameni, aducîndu-le informaţii nepreţuite şi un doliu pentru cei dispăruţi, a spus : „Aş fi vrut să aduc mesajul unei viitoare întîlniri, dar nu am reuşit. Ştiu că ei există, dar nu cînd şi unde. Pămîntul rămîne deocamdată singura noastră avere".

Pe aici au mai fost cîndva oameni,
Se mai văd urmele mîncate de frig.
Plîng necunoscuţilor mei semeni
Destinul ce-a fost cu ei mult prea aprig.

În pulberea fină caut un semn,
Un fir către lumea din care-au venit.
Dar în raţiune simt un îndemn :
Că ei vor rămîne un lucru gîndit.

A fost convins pînă la moarte că acele fiinţe nu se vor dezvălui vreodată oamenilor. Cînd, după ani, resturile au fost aduse pentru a fi studiate pe Pămînt s-a mai dus să le privească încă o dată. Experţii au dat din umeri. Nici ei nu puteau spune ce este cu ele. Şi au fost uitate.

Spaţiul e plin de praful uitării...
Mai am oare puterea ţelul să-l chem ?
Nostalgia goală a depărtării
O pot eu trage în fire într-un ghem ?

Vreau să alung materia informă,
Ce striveşte într-o crudă strînsoare
Tot ce poate da artei o formă
Şi poartă o caldă perpetuare.

A aşteptat. Pentru el totul se terminase. A aşteptat cu sentimentul menirii împlinite. Drumul deschis de el se întindea tot mai departe, hărţile şi notele sale erau o preţioasă călăuză. A aşteptat răspuns, altul decît cel pe care-l găsise singur. Dar sondele de ghidaj şi lansare erau instalate tot mai departe şi dacă oamenii implantau viaţa pe oriunde poposeau, o făceau pentru prima dată în acele locuri.

Privind marea din fotoliul de invalid el a creat *Splendoarea unei mii de ani lumină*. A fost primul om ce a străbătut o astfel de distanță. În afară de asta nouă ne-a mai rămas îndemnul său la meditație, o cugetare :

Leagănul vieții mereu vînturat,
Marea, misterul își păstrează avar.
Bătrîn privesc la ea îngîndurat
Și văd al stelelor etern avatar.

Atunci, mintea prea îngreunată
De căutare, la ea se înclină,
Și sclipirea din valuri arată
Splendoarea unei mii de ani lumină.

PAZNICUL

Deșertul în mijlocul căruia Bertescu își așezase casa m-a intimidat din prima clipă. Cu gesturi încetinite de costumul de protecție mi-a indicat dunele și nisipul, spunîndu-mi ce înseamnă :

— Am cercetat multe planete pînă l-am descoperit. Trebuia să fie nesfîrșit, simplu și, cel mai important — să-mi inspire teamă. Orice deșert, vei spune, inspiră teamă. Dar nu o astfel de senzație căutam. Trebuia ca miliardele de miliarde de fire de nisip să fie vii, cristaline atunci cînd presari cîteva pe un geam și le pui în bătaia razelor. Trebuia să fiu convins că tăcerea lui este de fapt un somn adînc din care oricînd se poate trezi. În fiecare dimineață mă scol cu spaima că uitîndu-mă pe geam nu voi mai găsi deșertul. Ce altceva să găsesc ? Asta-i spaima cea mai mare : că nu pot să-mi imaginez.

La Bertescu am ajuns în felul următor : în biblioteca unei astronave de croazieră răsfoiam un catalog al planetelor prin apropierea cărora treceam. M-am oprit la cea indexată „A se evita". Nu avea nume. Doar un indicativ. După enumerarea

caracteristicilor urma un comentariu. Reprezintă o eternă necunoscută, oricînd o posibilă amenințare..." Și în sfîrșit o notă : „Cunoscută și sub denumirea de Planeta Infinită, numită astfel de către exploratorul Bertescu".

Cu prima ocazie i-am vorbit căpitanului despre planetă. Mi-a spus :

— Nu am voie să opresc acolo, dacă asta dorești. Eram dezamăgit. Probabil că se putea citi pe fața mea căci acesta a continuat :

— În schimb îți pot spune cum se poate ajunge la Bertescu.

— Am citit că este explorator.

— A fost. Printre cei mai buni. Ultima lui misiune și-a îndeplinit-o pe, și căpitanul a ezitat înainte de a rosti cuvîntul, Planeta Infinită. A zîmbit stînjenit.

— Apoi ? am întrebat rece pentru a nu trezi la celălalt suspiciune.

— Locuiește singur, în mijlocul unui deșert azuriu. Păzește ceva, și iarăși a ezitat. Oarecum oficial, a explicat.

— E bătrîn ? am întrebat prins de imaginea neclară pe care mi-o oferise despre Bertescu.

A zîmbit detașat (abia acum constatam că subiectul îl ocolea cu bună știință) și aproape a plasmodiat :

— Nu chiar atît de bătrîn încît să nu se poată face înțeles. Dar, într-adevăr, foarte bătrîn.

L-am privit pe Bertescu, străin în această lume pustie și m-am întrebat dacă este firesc să fie astfel. Combinezonul galben îmi amintea de un monument ridicat în amintirea unui explorator mort pe o planetă — obscură pentru mine. Artistul alesese ca material aurul — metal plin de orgoliu și dominator. Statuia era însă pusă în piața principală a unei mari metropole, atingîndu-și scopul : de a fi privită. Bertescu nu era o operă, ci un om viu și singur. Prin vizorul căștii fața uscată și brăzdată de riduri — pomenesc și acest lucru — era aproape imobilă. Numai buzele se mișcau, evident cu economie, atunci cînd vorbea.

— De peste treizeci de ani, a continuat, sînt aici pentru a găsi nu o certitudine, ci o probabilitate a infinitului. După atîția ani totul rămîne un unu, clar și insensibil. Și mi se pare firesc. Cum aș putea concepe infinitul ca probabil finit ?

— Şi cum faci ? l-am întrebat după o vreme, cînd după ce tăcuse s-a lăsat pe vine şi a început să strecoare nisipul printre degetele mîinii.

— În mai multe feluri. Vino să-ţi arăt.

Modul de dispurere a încăperilor şi culoarelor ce alcătuiau casa era aberant. Pentru a trece dintr-o cameră în alta, despărţite doar de un perete, a trebuit să parcurgem o distanţă apreciabilă. Şi apoi mai erau ecranele de forţă, pe care Bertescu le ridica şi cobora cu rapiditate. Îmi spunea cu orgoliu că fără el oricine s-ar rătăci.

Camera era rombică, un perete fiind prevăzut cu un geam bombat, oferind privelişte monotonă a pustiului.

— Acest deşert, a început să vorbească aşezat lîngă geam, reprezintă vestigiile celei mai avansate civilizaţii din cîte au existat şi există în Univers. Eu spun vestigii şi s-ar putea să mă înşel. Aceste inteligenţe — vei vedea de ce-i numesc astfel — au ajuns la acel grad de perfecţiune (cîndva, n-au importanţă acele timpuri pentru noi) ce le permitea totul. Chiar şi nemurirea : cu un preţ pe care eu unul nu l-aş plăti. Aveau posibilitatea ca printr-o tehnologie subtilă şi de neînlocuit să se eternizeze în structura cristalelor unei anumite planete, cunoscută de ei ca fiind cea mai potrivită acestui scop. Cîţi au ales această cale ? Dacă au fost şi temători care nu s-au aventurat în eternitate ? Nici o urmă nu vine să aducă un indiciu.

Deci, astfel aflaţi în starea de inteligenţă pură, au început să se joace cu imaginea — acest instinct de conservare al raţiunii. Înţelegi ? E ca şi cum eu, individ distinct al civilizaţiei mele, aş fi în acelaşi timp şi toţi ceilalţi oameni, care trăiesc în Univers. Şi-au instalat „terenuri inteligente" şi pe alte planete. Una din aceste zone colonizate presupun că este deşertul în mijlocul căruia ne aflăm.

Nu dă nici un semn de viaţă — cuvîntul mi se pare iar în acest caz — şi nu are efecte asupra cîmpului de forţă, cum se întîmplă pe Planeta Infinită. Acolo nu poţi rezista mai mult de cîteva zile. Cristalele cîntă, dar nu pentru urechi. Soarele străluceşte, dar nu pentru a da căldura. Solul e tare, dar parcă pluteşti la suprafaţa lui. Dacă te încăpăţînezi să rămîi, mori. Simţi cum eşti tras, puţin cîte puţin, din tine spre structura care alcătuieşte solul, tot un deşert.

Intîi constați că exiști și asta te șochează. Și ești convins că ai aflat o noutate ! Apoi intri în transă. Cunoști o mulțime de făpturi, ca într-un vis : deformate și lugubre. Se rotesc și se reped spre tine, cel care țipi și faci eforturi să te trezești. În cele din urmă ești iarăși stăpîn pe tine și dacă nu părăsești imediat planeta s-a terminat, mori : din următoarea transă nu te vei mai trezi decît printr-o minune. Au fost mulți (și poate că mai sînt încă temerari) pe care echipele de salvare i-au culeș de pe nisip țepeni, duri ca diamantul. Dar după cîte știu nu prea se mai dă voie pe Planeta Infinită.

A tăcut și a privit pe geam asfințitul reflectîndu-se în nisip.

— Cristale, a murmurat. Poate vii... Dar neactivate. S-a întors către mine cel din spatele lui, din cauza fenomenului sufocat de emoție :

— Crezi că ar putea fi niște roboți de-ai lor ?

— Roboți ?

— Roboți. Cum noi avem roboții, făcuți pe măsura vieții noastre, ei de ce să nu fi avut roboți puri, aidoma creatorilor ?

— Pentru culegere de date probabil, am spus doar pentru a nu pune o nouă întrebare.

— Nu cred. Informatica lor cuprinde toată galaxia. Sau poate chiar — metagalaxia. Sau poate și mai mult decît atît... Sînt sigur niște mașinării, și a arătat spre deșert, înspăimîntător de dematerializate, de aceea nu se întîmplă aici ceea ce se întîmplă pe Planeta Infinită.

— Și casa ? am întrebat. De ce așa de complicată ?

— De fapt nu e o casă. Este o stație de observație și o poartă de salvare pentru mine sau pentru noi doi, dacă invazia ar avea loc acum, cînd ești aici.

— Invazie ? Din ce parte și de ce aici ?

— Din Planeta Infinită. Dar să-mi continui povestea — îmi place să o numesc astfel — pentru a-ți răspunde la a doua întrebare. Eu, sau altul (nu contează eroul în asemenea momente), coboram pentru prima dată pe planetă. Eram ultimul care mai putea face asta din toată expediția. Cîțiva dintre ai noștri pieriseră la modul în care se piere acolo. Am trecut de prima transă cu bine. Am revenit pe astronavă și ceea ce ne mai rămînea de făcut era să plecăm. Atunci m-am hotărît ; dar atunci nu puteam înțelege. S-au să-l înțeleg pe cel care s-a

hotărît — ţi-am mai spus : nu e necesar să fi fost eu. Vezi, era o problemă de viaţă şi de moarte, unite prin orgoliu. Comandantul nu a acceptat ca experienţa să fie repetată în aceleaşi condiţii.

Am descins din nou pe nisipul auriu, avînd în spate două blocuri legate energetic de astronavă. Am căzut în a doua transă. Şi m-am trezit. Prea repede pentru a-mi da seama ce se întîmplă acolo, în vis, dar nu într-atît de repede încît să nu ştiu. Reîntors la bord — nu mi-a părut ciudat că nu murisem — le-am aruncat celorlalţi, strînşi în sala de comandă, tăcuţi şi gravi (credeam că importanţa reuşitei îi făcea aşa), cuvinte triumfătoare. Totul nu este decît un vis, explicam.

Un vis uriaş, colectiv, al unor raţiuni. Tîrziu am observat că vorbele mele nu-i interesează. Am tăcut surprins. Comandantul mi-a făcut semn să-l urmez în camera de gardă. Acolo am zărit două trupuri învelite în giulgiul negru presărat cu stele albe. Am înţeles şi pentru prima dată în viaţă ochii mi s-au umplut de lacrimi.

„Au murit cum se moare în deşert", mi-a şoptit comandantul la ureche. Nu ştiam dacă era reproş sau simplă explicaţie. După atîţia ani ştiu că era spaimă. Cei doi dirijau energia spre blocurile din spatele meu. Moartea venise la ei găsindu-mă pe mine prea puternic.

Îţi mai dau cîteva amănunte. Am dedus că fiinţele — te rog să le gîndeşti astfel — au blocat accesul la energia vitală. Dar nu înseamnă că au murit. Visează. Şi toate visele lor devin un vis uriaş, hrăpăreţ. Cum au ajuns aici ? Presupun că au simţit o primejdie, sau au depistat-o. Şi-au rechemat toţi coloniştii pe planeta bază. Deşertul ăsta, şi Bertescu a arătat atunci spre geam, e echivalentul unei instalaţii de tele-transport, instalaţie la care noi încă visăm. De aceea ţi-am spus că-l cred alcătuit din roboţi. Apoi s-au ascuns în somn. Mă întreb ce i-a putut înspăimînta ? Eu cred, a răsuflat adînc şi dintr-o dată faţa i s-a schimonosit, a continuat, că au descoperit capătul Universului, sau un paradox în raţionamentul ce duce la certitudinea infinitului. Ei înşişi reprezentau ceva infinit prin modul de existenţă : entităţi necuprinse. Poate că nu se vor trezi niciodată. Poate că dorm de miliarde de ani sau numai de cîteva mii. Sau poate se vor trezi şi atunci se vor îndrepta (spun îndrepta pentru că nu am alt cuvînt care să exprime omnipre-

zența lor) spre locurile de unde s-au retras, atunci cînd ce i-a speriat va dispare. Eu sînt aici ca un paznic. Dacă deșertul va prinde viață — mă tot întreb : cum va arăta ? — în sistemul nostru se va da alarma, iar eu voi părăsi aceste locuri, nu înainte de a admira priveliștea pe care nu mi-o pot închipui acum, eu, un om.

•
• •

Bertescu nu mai e de mult. Acum eu îi țin locul. Am îmbătrînit păzind deșertul. Înainte de a veni să-mi îngrop viața aici mi s-a permis o vizită pe Planeta Infinită. Aștept, obosit și dezamăgit, un înlocuitor. Pe cel care am fost eu, atunci cînd am făcut imprudența de a veni la Bertescu. Mulți tineri s-au perindat prin casa ce o pot domina în sfîrșit. Am repetat gesturile, am spus aceleași vorbe. Unul din ei se va hotărî. Nu e important care anume. Contează ca paznicul deșertului să fie nemuritor. Eu și toți care vor urma vor purta numele primului : Paznicul Bertescu. Apoi mă întreb (nu mi-a spus) : pe cel dinaintea mea îl chema într-adevăr Bertescu ?

O ZI CIUDATĂ

Trezindu-se într-o dimineaţă mai devreme ca de obicei, îşi dădu seama că era tulburat şi neliniştit, de parcă în locul somnului odihnitor înfruntase cine ştie ce situaţii neverosimile, care-i lăsaseră pe întreaga reţea a nervilor un vuiet de amintiri confuze, dar stăruitoare. Conectă aparatul de bună-dispoziţie în culori şi muzică, încercînd să recîştige ceva din felul lui firesc de a fi.

Auzindu-l din camera vecină, soţia veni să vadă ce face.

— Bună-dimineaţa, A-go ; mi se pare că n-ai dormit prea bine. Te-am auzit în vreo două rînduri scîncind ca un copil.

„Te cred şi eu, cugetă el, aducîndu-şi subit aminte ce visase ; dacă m-am apucat de unul singur să construiesc piramide ! Am fărîmat un munte cît toate zilele în blocuri de piatră pe care le-am cărat în spinare pînă mi-au ieşit ochii ! Vai, ce oroare ! Să duci de colo, colo un coşcogea bolovanul cu spatele ! Uite, că nici nu-mi amintesc cum se face că-l luam din coasta muntelui, căci n-am văzut nicăieri nici măcar umbra unui buton. Cine ştie ce necazuri o să am azi !".

Cu toate acestea, îi făcea plăcere să se gîndească la muşchii lui încordaţi sub piele, la forţa pe care puteau s-o dezvolte de parcă îl eliberau de o povară, aşa că se întinse gîngurind cu voluptate, simţind acţiunea de destindere a braţelor pe care în vis le ţinuse necontenit încordate.

— Spune-mi, tu, îi zise soţiei la micul dejun, te-ai întrebat vreodată cum de reuşeau oamenii aceia de demult să disloce blocuri mari dintr-un munte, să le care apoi la zeci de kilometri şi să le clădească pînă la înălţimi ameţitoare sub formă de piramidă ?

— Ce-ți veni acum, A-go ? De piramide ne arde nouă cînd avem atîtea pregătiri în vederea croazierei ? Nu, știu, zău, ce îmbrăcăminte s-ar potrivi mai bine, pentru că pe Saturn e o căldură îngrozitoare !

Ochii lui lunecară absenți în altă parte : îl învăluia încă visul ca-n vată ; puțin lipsi să înghită cu două concentrate de alge marine mai mult decît se cuvenea la o gustare frugală, ceea ce ar fi rezultat o indigestie nu lipsită de primejdii. Se știe că asemenea alimente nu se consumă decît în poziția cea mai favorabilă, complet relaxată, într-o atmosferă de destindere și de plăcută ambianță, ceva ce știe să creeze cu deosebire aparatul de bună dispoziție. Dieteticienii mai zeloși — căci erau și dintr-aceștia — recomandau să nu se vorbească chiar deloc în timpul mesei, pentru a preîntîmpina orice abatere de la regulile de perfectă asimilare a hranei.

Dacă A-go nu săvîrși prima greșală, ajutat de vigilența soției, o săvîrși în schimb pe a doua ; el vorbi, supralicitat de fantezia trezită de vis. Soția îl auzea ca de departe, căci era foarte credincioasă prescripțiilor medicale de la care nu s-ar fi depărtat nici măcar cu o iotă. Mai tîrziu își spuse că-l auzise înșirînd civilizațiile una după alta, de parcă erau mărgele pe ață ; tresări auzind din nou cuvîntul „piramidă". Fixîndu-l cu niște ochi furioși îl întrebă sacadat :

— Ce-te-a-a-pu-cat-iar ?

Se afla însă tocmai în faza deplinei digestii și încordarea nervoasă provocată de purtarea ciudată a soțului îi tulbură procesele interne așa de delicate. Făcu instantaneu o alergie. Pe piele îi apărură pete roșii înzestrate, se pare, cu o mare putere de mîncărime ; își băgă unghiile în carne și scînci un nume. Îl repetă printr-un geamăt și-l schiță cu un gest prin aer. În sfîrșit bărbatul înțelese și apăsă pe butonul care aduse pe masă flaconul cu ingredientul antidot.

— Ce-ai visat astă-noapte de vrei să mă îmbolnăvești de-a binelea ? îl întrebă ea cînd putu din nou vorbi. Ai o purtare curioasă azi, dragă A-go !

După ce izbuti s-o liniștească, el, deși mai păstra încă scame de vis pe ochi, porni la munca de fiecare zi. În privința aceasta era neînduplecat ca oricare dintre concetățenii lui. Femeia îl urmări cu îngrijorare, cu atît mai mult cu cît îl văzu alegînd, dintre toate posibilitățile de a ajunge la locul său de activitate, mersul pe jos. Cu alte cuvinte, trecu dincolo de trotuarul rulant, pe banda de culoare galbenă, pedestră, conti-

nuindu-şi astfel drumul, cu paşi mari şi egali. Mergea cu plăcere, apăsînd cu vigoare talpa pe pămînt ; se vedea că-l încîntă acest fel de mişcare fizică, poate pentru că îi dădea senzaţia de bucurie a declanşării unei puteri care exista de mult în el, dar de care îşi dădea seama numai în dimineaţa aceea. Rămînea insensibil la privirile mirate ale celor care alunecau rapid şi fantomatic pe trotuarul rulant de culoare roşie prin lumina vie a începutului de zi ; căci foarte puţini foloseau banda pedestră într-o civilizaţie mecanizată pînă în cele mai îndepărtate şi mici amănunte.

O uriaşă maşină se punea singură în mişcare, se ungea singură, se autocontrola şi-şi asigura singură creşterea şi dezvoltarea în ritmuri pe care societatea le fixa doar teoretic. În acest context, omul nu era nici superior, nici egal ; nici nu forma o piesă amorfă în ansamblul mecanismelor complicate. Aşezat în punctele-cheie, el apăsa pe butoane, supraveghea mersul unui sector sau al unei ramuri şi beneficia de roadele imensului progres tehnic cu acelaşi firesc cu care oricînd oamenii au cules fructele propriei lor munci ! Filosofi pesimişti, pseudofilosofi, opunîndu-se — ca întotdeauna — filosofilor optimişti şi nefilosofilor, îşi puneau întrebări peste întrebări : Ce se va întîmpla cînd... ? Dar asta e altă poveste şi în orice caz foarte departe de ceea ce reflecta cu întreaga neliniştе bărbatul care, după ce străbătu pe jos, într-un mers tacticos, dar energic, tot drumul pînă la locul lui de muncă, se aşează mohorît în faţa butonului de care răspundea preluîndu-l în perfecte condiţii, ca de obicei. N-avea altceva de făcut decît să urmărească permanent graficele, acele indicatoarelor care tremurau pe cadrane şi să asculte glasul dispecerului specializat, subordonat la rîndul lui primului-dispecer şi, mai departe, superdispecerului, putînd ajunge pînă la dispecerul şef. Mai departe îi era cu neputinţă. Mai departe puteau ajunge ceilalţi, conform scării ierarhice care îmbrăca riguros toate etapele procesului de producţie.

Totul ar fi fost pentru A-go simplu şi obişnuit dacă n-ar fi simţit în muşchi furnicături ciudate şi în palme un fel de mîncărime faţă de care simţea nevoia să procedeze într-un chip cam neobişnuit şi surprinzător : să scuipe în palme şi să le frece una de alta, parcă pentru a le potoli. Tresări şi privi în jur ca şi cînd ar fi fost cineva pe aproape să-l observe. Se purta ca un salahor din preistorie ! Noroc că în sala spaţioasă nu se aflau decît el şi imensa masă de comandă de care răspundea timp de două ore din cele douăzeci şi patru ale unei zile.

Ar fi avut chef să conecteze aparatul de comunicări interioare și să închege un mic dialog reconfortant cu vecinul său de lucru, aflat în cealaltă aripă a clădirii. Sau cu cel de la etajul superior. Cu fiecare ar fi putut convorbi despre altceva : cu unul despre noile trasee interastrale, cu celălalt despre de mult anunțatul balet-fluid de pe Marte, poate chiar și despre cosmomeciul dintre Lună și Mercur, echipe redutabile, situate pe primele locuri în marele clasament al Cupei Universului ! Pînă să se decidă el, îl chemă cel cu baletul-fluid. După el spectacolul era o revelație, deși unora li se părea cam fistichiu.

— Tu l-ai văzut A-go ?

— Nu. Încă nu. Mi se pare că avem bilete diseară.

— Merită să-l vezi, crede-mă.

Lui A-go i-ar fi plăcut mai mult o convorbire despre sport, nu atît din pasiune sportivă, cît pentru că îi aducea apă la moară în privința efortului fizic. Să presupunem, cugeta el, că butoanele înțepenesc la un moment dat (era o presupunere absurdă, căci așa ceva nu se întîmplase de cînd se știa !) ; dar dacă, totuși, așa ceva s-ar produce într-o bună zi ? ! „Care ar fi diferența între noi cei de azi, care n-avem nimic din tot ceea ce înaintașii aveau din belșug, o gamă uriașă, lungă și complicată de unelte ?".

— Unde o fi dispărut oceanul acela de clești, chei, ciocane și mai știu eu ce ?

— Studiezi cumva noțiuni de evoluția tehnicii ? auzi glasul puțin mirat al celuilalt.

— Nu. Presupun că mi-ar veni într-o zi chef să construiesc ceva pe cont propriu. Să zicem o piramidă.

Era plictisit din cale afară ; vecinul nici nu se miră, ci îi răspunde plictisit :

— Înregistrează și tu un referat și expediază-l la Comisia superioară să te treacă în plan...

Și închise.

A-go rămase singur din nou. Nu mai avea cu cine sta de vorbă decît cu sine. Dar nici de asta nu prea avea chef. Se surprinse făcînd acest gest care-l stăpînise toată dimineața : își scuipă simplu, bărbătește în palme. Nu se mai putuse stăpîni. Rămase uimit că mîncărimea, sau ce-o fi fost, ceva plăcut și dureros în același timp, în loc să înceteze, cum își închipuise, se amplifica cu niște furnicături ciudate în toți mușchii corpului său.

Abia aşteptă sfîrşitul schimbului. N-o luă spre casă sau spre unul dintre cluburile unde se puteau petrece cîteva ore plăcute în cele mai variate preocupări instructive, distractive şi artistice, ci, dimpotrivă, pe un drum care ducea afară din oraş şi mai departe, pe sub umbră de pomi fructiferi şi printre ogoare lucrate cu perfecţiunea aceloraşi sisteme dirijate prin butoane, cît mai departe de viaţa lui de fiecare zi. La început mersul pe jos îl satisfăcu. Oboseala îi producea o bucurie vecină cu voluptatea, senzaţii pe care nimeni nu le descrisese nici ştiinţific, nici artistic, fapt care făcea plauzibilă presupunerea că nimeni altcineva nu le trăise şi nu simţise nevoia să se ocupe de ele.

Curînd nu se mai mulţumi doar cu atît. Ar fi vrut să mute din loc copaci şi bolovani uriaşi. Prin forţa sa proprie, fără ajutorul niciunei maşini. Era mai mult o pornire, misterioasă şi de neoprit, care se izbea ca un val de ţărmul pe care-l forma în calea acestei furtuni conştiinţa lui umană evoluată. De exemplu, îşi aducea cu claritate aminte de tablourile sinoptice din timpul şcolii privitor la cantitatea de energie necesară fiecărei operaţii fizice depuse în producţie şi în uriaşul mecanism al vieţii moderne, dar nu era în stare să-şi dea seama dacă el însuşi, doar cu forţa celor două braţe ale sale, poate ridica un bolovan sau altul din cele care-i ieşeau la fiecare pas în cale după ce părăsi şoseaua rulantă, luînd-o pieptiş spre vîrful unui deal.

De prea multă vreme fuseseră şterse diferenţele dintre munca fizică şi cea intelectuală, prin eliminarea efortului fizic pentru a mai fi rămas urme stabile în sistemul de măsurători ascuns în fiinţa omenească. Asemenea chestiuni de mult nu mai intrau în discuţie. Creierul era totul. Şi bineînţeles, organizarea superioară. Cuvîntul „muncă" se irosise într-un proces îndelungat, acum spunîndu-se „activitate" sau altfel, în funcţie de aportul fiecăruia într-un domeniu sau altul al sistemului economic şi social.

Sfidînd toate aceste realităţi bine cunoscute, A-go urca panta departe de scările rulante sau de celelalte mijloace comode şi iuţi de ascensiune fără efort. Aici, printre tufişuri şi steiuri, se simţea admirabil. Zburda. Îl uimea că nu putea clinti măcar un bloc de piatră din cele pe care le probă ; apoi înţelese că trebuia să le aleagă raportîndu-le direct la forţa proprie. Se amuză o vreme ca să se amortizeze cu inerţiile din jurul său şi fu foarte fericit cînd constată că e capabil să aprecieze din ochi ce poate mişca din loc şi ce nu.

I se păru uimitor și, cînd își roti privirea de jur-împrejur, își simți pe deplin puterea, chiar dacă în fața sa se așeză ca o barieră potrivnică acea stîncă falnică, ieșind ca un piept mîndru din verdeața abundentă de pe deal. Ah tu ! zise în sine, ce-ți spui de mine ? Că nu sînt decît un sărman mînuitor de butoane și că nu te temi ! Mîinile mele goale nu au mai multă forță decît firele de praf. Nu sînt nici Prometeu, nici constructor de piramide, nu valorez nici cît un miner de rînd sau cît unul dintre sclavii cu care romanii au tăiat în stîncă un drum de aproape o sută de de kilometri pe malul unui fluviu...

— Dar sînt om ! strigă către sfidarea oarbă din înălțime. Teme-te de mine !

„Foarte bine, acum, că ne înfruntăm reciproc și nu mai putem da înapoi, să ne măsurăm rațional forțele. Tu pari puternic prin dimensiuni și inerție ; eu slab pentru că nu vreau să apelez la civilizația vremii mele. Ambiția mea este să te învinge exact cu cantitatea de energie cu care natura l-a înzestrat pe om. Diferența este timp. Timpul e al meu și fac ce vreau cu el !".

Curînd înțelese că mai trebuie să adauge ceva. Îndepărtații strămoși din paleolitic își înarmau mîna ca să obțină ceea ce doreau. Căută și el un pietroi cu care lovi însetat. Lovi repetat. Pînă ce piatra i se sfărîmă în pumn. Omul primitiv căuta piatra cea mai dură, aplicînd instinctiv o lege fizică adecvată nevoilor sale. În plus, el se însoțea cu unul, cu doi, cu o sută, cu o mie, cu mulțimile. Astfel ajunse A-go din nou la sistem, din nou la mașină, deși de-o altă formație, deși pusă în mișcare tot de un buton : biciul. Sau nevoia de a trăi...

Amurgea și el încă dădea tîrcoale stîncii semețe. Dar crepusculul roșu, așezat în falduri ca de catifea la fereastra de la apus a lumii, îi aduse aminte că ziua lua sfîrșit. Trebuia să se întoarcă. Și o luă spre casă tot pe banda galbenă a mersului pedestru, pe cînd cerul se colora tot mai mult în albastru și devenea tot mai întunecat, pînă ce se făcu vizibilă puzderia de stele a Universului.

Ajuns acasă, strigă din ușă :

— Mi-e foame. Unde ești ?

— Aici sînt. Dar ai întîrziat, A-go. Așează-te să mănînci, dar grăbește-te să nu întîrziem de la spectacol.

Înainte de a sta la masă, consultă D.A.-ul (dozatorul de alimente) și comandă tot ce i se prescrise. Era o cantitate aproape dublă, la care el privi cu plăcere. Începu să se hrănească pe îndelete, cu delicii, cum rar i se întîmpla.

— Încă nu ești gata ? îl întrebă ea, coborînd.

— Nu, răspunse cu gura plină. Și te rog să te duci singură la spectacol. Pic de somn.

Femeia se sperie cînd văzu cît de plină îi era farfuria.

— O să-ți fie rău, A-go, dragul meu. Niciodată n-am văzut om să mănînce atît de mult !

— Mai bine spune-mi „Poftă bună" și „Somn ușor". Mulțumesc !

În dimineața următoare A-go se trezi vesel, nu mai avu nevoie de nici-un aparat de bună-dispoziție, și tot timpul după aceea se comportă absolut ca întotdeauna. Abia intrase în tura sa și vecinul îl chemă pe calea undelor.

— Să știi că m-am gîndit mult la ce-am vorbit ieri. Ar fi interesant să clădești o piramidă.

— Nu-i așa ? ! Bagă de seamă însă că dacă folosești unelte de piatră n-ai să poți face nimic. Ajută-te cu vreo bucată de fier !

Pentru A-go chestiunea luă sfîrșit aici ; nimeni nu-i mai vorbi apoi de piramide. Cînd îl întrebase odată pe vecinul său dacă realizase ceva din ceea ce intenționase, acesta clătinase capul, adăugînd că nici cu o bucată de fier nu se putea face vreo scofală. Trăind ca mai înainte, ca și cînd în viața lui n-ar fi intervenit nici-o schimbare. A-go se entuziasmă de baletul-fluid, se întristă cînd Mercur pierdu calificarea în campionat, iar croaziera pe Saturn îi lăsă amintiri durabile. Revenind după vacanță la activitatea lui în producție, era nerăbdător să comunice cu vecinii săi cîte ceva din bagajul uriaș de impresii cu care se întorsese acasă.

— Saturn e un loc minunat pentru excursii. Mereu ai senzația neprevăzutului.

— Într-un tîrziu se pomeni chemat de vecinul cel mai îndepărtat și mai taciturn.

— Te-ai întors, A-go ?

— Bine te-am găsit, prietene.

— Te-am așteptat cu nerăbdare. Voiam să te întreb ceva.

Se aștepta la ceva în legătură cu sportul, căci acesta era subiectul lor de discuție în rarele ocazii cînd vorbeau. Fu cu totul altceva. Ceva în legătură cu puterea aburului. Făcu un efort de memorie ca să evoce acel stadiu îndepărtat al civilizației.

— De ce te interesează ? ar fi voit să afle.

— E într-o chestiune absolut personală.

— Spune-mi și mie, totuși. Hai, spune-mi !

Șovăiala celuilalt pluti în aer aproape material ca un pescăruș care planează tăcut asupra valurilor mării.

— Dacă-mi promiți că n-ai să rîzi și n-ai să spui nimănui !

— Bineînțeles ! A-go promise solemn.

— Mi-am pus în cap să încerc puterea aburului ca să... ca să... ca să...

A-go întrebă șoptit :

— O piramidă ?

— De unde ți-ai dat seama ?

— Poate vrei să rîzi tu de mine ? îl întrebă A-go cu glasul tremurat.

— Nu, nu. De loc. E ceva foarte, foarte serios. Pentru mine.

A-go îi ascultă glasul sincer și ferm.

— Știi că au mai încercat și alții ?

— Nu. Nu știu, răspunse cu îndoială vecinul. Credeam că sînt singurul care mă gîndeam... De aceea te rugam să nu spui nimănui.

A-go ar fi vrut să știe cum ajunsese la ideea aceea.

— Am avut un vis. Și de-atunci nu mai am liniște. Am încercat în mai multe feluri și acum, pe urmă, mă gîndeam la puterea aburului...

A fost o zi ciudată, își aducea aminte A-go, cînd simțise mîncărimea aceea de palme cu tiranica dorință voluptuoasă de a scuipa în ele și de a le freca una de alta. Aproape că o uitase, de parcă nici n-ar fi fost. Dar iată că un altul nu s-a oprit încă dacă piatra i s-a sfărîmat în mîini încercînd să modeleze natura după propriile sale dorințe. Nici celălalt n-a perseverat, cel căruia îi recomanda să încerce cu fierul.

Cel de pe urmă, cel care acum îi asculta încordat tăcerea, mersese mai departe.

— Mă uimești, îi spuse A-go în sfîrșit. Ești perseverent și nu mă îndoiesc că ai să mergi pînă la capăt. Mă bucur pentru tine. Piramida ta se va înălța falnic în fața noastră și noi o vom privi cu invidie. Așadar, ce voiai să știi despre abur ?...

CLIPA FERICITĂ

Clipa Fericită se perpelea în vesmîntul ei metalic. Întrebări fără nume, dorințe fără glas se zbăteau în carapacea strîmtă. Nu putea gîndi, nu putea vedea, nu putea auzi. Totul se învălmășea în apoteoza haosului primar al universului, celulei sau atomului. Răbufniri scurte, a o suta parte dintr-o nanosecundă, fulgere iuți și apoi nimic, totul recădea în beznă.

Desigur, Clipa Fericită avea senzori dincolo de peretele metalic, dar ei zăceau neînsuflețiți, într-o stare de așteptare goală, ca privirea unui orb. La fel și computerul și navigatorul automat pe care le avea, dar nu știa că le are.

Timpul trecu. Cu circuitele înghețate, Clipa Fericită nu-i simțea cleștii nemiloși. Apoi ceva se întîmplă. Poate o greșeală într-un program exterior, poate o intenție premeditată, nimeni n-ar fi putut spune. Cert era că Clipa Fericită simțea un cîmp de forță care se dezvolta în jurul carapacei metalice. Cîmpul se orienta și se diviza cu variații în timp. Și în tăcerea deplină, una cîte una, bateriile de energie se încărcară.

Era oare un semn rău ? Clipa Fericită începu să gîndească fără să vrea. Un simțămînt de teamă se cuibări în circuitele ei. Atunci căută un adăpost sigur, căută acel ceva care s-o ocrotească.

În timpul acesta, fără ca ea să-și dea seama, Non-Existență îi privea formele plăcute cu o mulțumire pe care nu se străduia s-o ascundă. Era grozav de mulțumit de treaba pe care o făcuse. Nu fusese simplu, căci e la fel de greu pentru non-existență să construiască existența, ca și pentru existență să construiască non-existența. Și asta-i dăduse multe dureri de „cap". Acum,

însă, era sigur că reacția va porni în momentul stabilit. Totul putea să înceapă. De numărătoare inversă nici nu putea fi vorba, și-un copil ar rîde. Esențialul era eficiența și economicitatea.

De laboratoare n-a avut nevoie. Cine mai avea nevoie de așa ceva. Totul se fura din spațiu și din timp și apoi se adapta. Hală de asamblare ? Ha ! V-ar fi rîs toți în nas.

Clipa Fericită prindea puteri. Sistemele principale intrară în funcțiune, apoi subsistemele, apoi minisistemele și sistemele periferice, apoi SITOX-ul. Se menținea într-o plăcută stare de sustentație magnetică, iar teama dispăru. Se analiză. Introspecție pînă unde permiteau circuitele. Deveni conștientă de stăpînul său. Extrospecție. Privi în zare adînc.

— Ești aici, stăpîne ? întrebă cu glas șuierat.

Neprimind nici un răspuns, Clipa Fericită încercă să-l zărească pe Non-Existență. Se gîndi că poate va lua o înfățișare. Îl simțea aproape și în același timp foarte departe.

„Este dincolo de limita mea de pătrundere", își zise după ce-și țintuise privirea electronică fixă asupra negurilor de necuprins un oarecare timp. „Trebuie că e cel mai depărtat dintre depărtați".

Non-Existență luase cunoștință de frămîntările Clipei Fericite și, pentru o secundă, se lăsase furat de plăcerea inconsistentă a jocului de-a baba oarbă. Își reveni însă repede. Universul stătea la picioarele sale inexistente. Sau, mai bine spus, în ele. Verifică bilanțurile. Costul energiilor descătușate față de al celor anihilate. Superproporționalitatea asimetricului, gîndi. Oare cît este prețul unei civilizații existente, pentru ca Clipa Fericită să fie într-adevăr economică ?

Ar fi putut să-i lase să-și facă de cap. Pînă la urmă tot ar fi sfîrșit într-un abis negru sau într-o tornadă de antimaterie. Timpul lor era liniar relativist. Timpul lor era după asemănarea lor. Dar nu putea să-i lase să-i modifice procesul intern. Or, asta era pe cale să se producă. Non-existență s-a simțit în pericol. Și atunci, recursese la o soluție radicală : Clipa Fericită.

Non-Existență își are propriile lui cîmpuri de forță non-existente ; nu putea risca să apară un cîmp necontrolat sau incontrolabil. Chiar dacă ei se autodistrugeau într-un interval de timp mai scurt sau mai lung. Adică, construiau non-existența printr-o invazie de tip explozie.

„Reacțiile vor fi perfecte ; totul va fi în ordine", se asigură încă o dată Non-Existență și descătușă energia care se adunase între timp în Clipa Fericită.

*
* *

Clipa Fericită luase cunoștință de misiunea ei, cît și de faptul că Non-Existență sălășluise un timp în preajma circuitelor ei.

„Este greu de presupus, gîndi ea după ultima corecție de traiectorie, că-l voi putea concepe pe stăpînul meu. Dacă pot concepe lipsa existenței, este de neconceput pentru mine lipsa non-existenței. D'apăi-mi-te culmea culmilor, prezența non-existenței".

Și cu aceste gînduri Clipa Fericită, împăcată cu sine, deveni spectru, aruncînd în infinit cîteva miliarde de stele.

SCRISOARE DIN HIPERCUBUL 14

Speranța este o formă de efracție subiectiv necesară a conștiinței prezentului. Autorul furtului este ziua de mîine sau oricare dintre urmașele ei, iar păgubașul poate fi oricare dintre noi.

Eram într-o situație dificilă. Duminică jucasem cărți cu niște tipi de la baza spațială din hipercubul 15 și îmi terminasem contul. Ba mă pusese necuratul și perforasem și o cartelă de cont fără acoperire. Dintr-o clipă într-alta, mă puteam aștepta să fiu înhățat.

Nici nu m-am mai dus pe șantier. Mi-am strîns puținele lucruri pe care le aveam și m-am hotărît să le las la Daddy Blue, patronul unui bar în care, pe cît îmi puteam aduce aminte, nu prea fusesem văzut de amici.

Daddy Blue m-a ghicit.

— Doctore, — mi-a zis interpelativ — ți s-a făcut dor de ducă ! Să-mi mănînc trabucul dacă nu cauți pe cineva care să te treacă prin transpațiu de Linia Patrulelor !

N-am înțeles niciodată de ce mă credea doctor. Dar cu transpațiul o nimerise. I-am și spus-o :

— Daddy Blue, ai nimerit spintul !* Ia zi-mi, știi pe cineva ?

— Treci pe la Moșul Gonflabil, paznicul radiofarului. Îi spui că te-am trimis eu. Dacă vă înțelegeți la preț, ești ca și scăpat. Dar trebuie să-ți treci examenul horoscopic. Altminteri nu discută.

În clipa aceea, două luminițe discrete s-au aprins pe gulerul salopetei lui Daddy Blue. Mi-a mai spus :

— Ieși prin spate, repede, se pare că te caută niște tipi de la C.S. !** Ia aerojetul meu și lasă-l la Moșul Gonflabil !

---

* — probabilitate de 1 la 10^9.
** — Controlul Spațiului.

* * *

Nu m-am dus direct la Moşul Gonflabil, căci n-aveam nici o cartelă chioară. Am făcut un ocol pe la Padre Iliuţă ca să-l rog să mă împrumute cu vreo zece mii de unităţi decontizate. Pe vremea aceea, Padre Iliuţă era şeful Catedrei de Ocultism la universitatea locală. Cînd am ajuns la el, pregătea subiectele unui examen la chiromanţie. Mi-am aruncat şi eu o privire, să văd ce le dă la teorie. Apoi l-am luat la sigur :

— Dacă mă prind, îţi dai seama că or să-mi facă un sondaj barosan de memorie. Ştiu multe nasoale. Te arzi şi tu, şi încă zece sub tine ! Frige-mi şi mie o ţeapănă !*

N-a vrut să-mi dea decît zece mii.

Apoi Padre Iliuţă m-a înjurat urît şi aprig printre dinţi şi barbă. Înainte de a pleca, m-am mai uitat o dată peste subiecte.

— Mai dă cinci mii, să te-nvăţ să ghiceşti în palmă ! l-am zeflemisit şi am întins-o.

M-a înjurat pînă-n ultima clipă cînd l-am părăsit. Să nu uiţi asta !

* * *

Ai crezut că m-am dus apoi la Moşul Gonflabil, direct. Adevărul e că aşa aş fi vrut să fac, dar raţiuni înalte m-au îndemnat să risc o vizită la universitatea locală. După cîteva bîjbîieli, i-am găsit pe studenţii lui Padre Iliuţă. Le-am vîndut subiectele de examen cu cinci sute de unităţi decontizate de persoană. Speram să-mi ajungă.

* * *

Radiofarul era undeva în afara oraşului. Pe Moşul Gonflabil l-am găsit trebăluind prin curtea centralei energetice. Ajutat de un robot, muta nişte acumulatori cilindrici masivi. M-am apropiat de el şi i-am zis :

— Eu sînt...

— Ştiu ! m-a întrerupt. Aşteaptă un pic, că nu mori !

---

* — o sută de mii de unităţi decontizate ; argou. (N.A.).

În mine dîrdîia gîndul că patrulele C.S.-ului sînt pe urmele mele, și mă frigeau buzele să-i zic ceva despre cilindrii lui blestemați și despre... În fine, am fost mîndru de mine că nu am deschis gura. Măcar atîta am învățat și eu, că pe cei care țin în mînă viața ta nu e bine să-i superi.

Moșul Gonflabil a mai mutat ce-a mai mutat cilindrii și, cînd a crezut el că e destul, s-a oprit și mi-a făcut semn să-l urmez. Am intrat în clădirea radiofarului. În ecluză, l-am întrebat :

— M.G., zi-mi și mie, ce ții așa de important în cilindrii ăia, de nu poate să-i mute și robotul ?

— Nimic, bătrîne, sînt goi. Îi mut ca să-mi fac gimnastica de înviorare !

Îmi venea să-l string de gît acolo, pe loc. Am fost laș și n-am făcut-o. Sînt sigur că n-aș mai fi putut ieși din ecluză.

Cînd am ajuns în sala de comandă a Generatorului de Impulsuri, a cerut confirmarea stării „N" de la secțiunea ordinatorului de gardă. Mi-a aruncat peste umăr, duios :

— Stai jos, tinerețe, că oi fi obosit !

În clipa aceea a venit răspunsul sec al ordinatorului :

— E-n regulă, M.G. ! Ai o prezență străină în stație. Știi de ea ?

— Bine, pace ! Poți să dormi ! Tu, — mi se adresă din nou mie — să știi că fără 50 000 poți s-o iei pe jos prin transpațiu !

M-am ridicat în picioare.

— Pa, înțeleptule ! l-am omagiat. Dacă aș fi avut banii ăștia, nu mai veneam la tine !

Și-am dat să ies.

— Am zis eu că ai banii ăștia ? Am și eu o treabă cu tine. Mi-o faci... bine ! Nu... ? ! Ce, crezi că mă bucur la contul unuia amărît ca tine ?

*
* *

Pînă la urmă ne-am înțeles. Moșul Gonflabil avea socotelile lui obscure, care mă aranjau. Mi-a introdus datele în calculator pentru examenul horoscopic și m-a pasat unui alt tip, un tînăr brunet și cu mustață.

— Gaepa ! s-a recomandat întinzîndu-mi mîna și zîmbind indiferent mustăciosul.

— Vîntul-De-La-Ora-Șapte ! l-am zeflemisit.

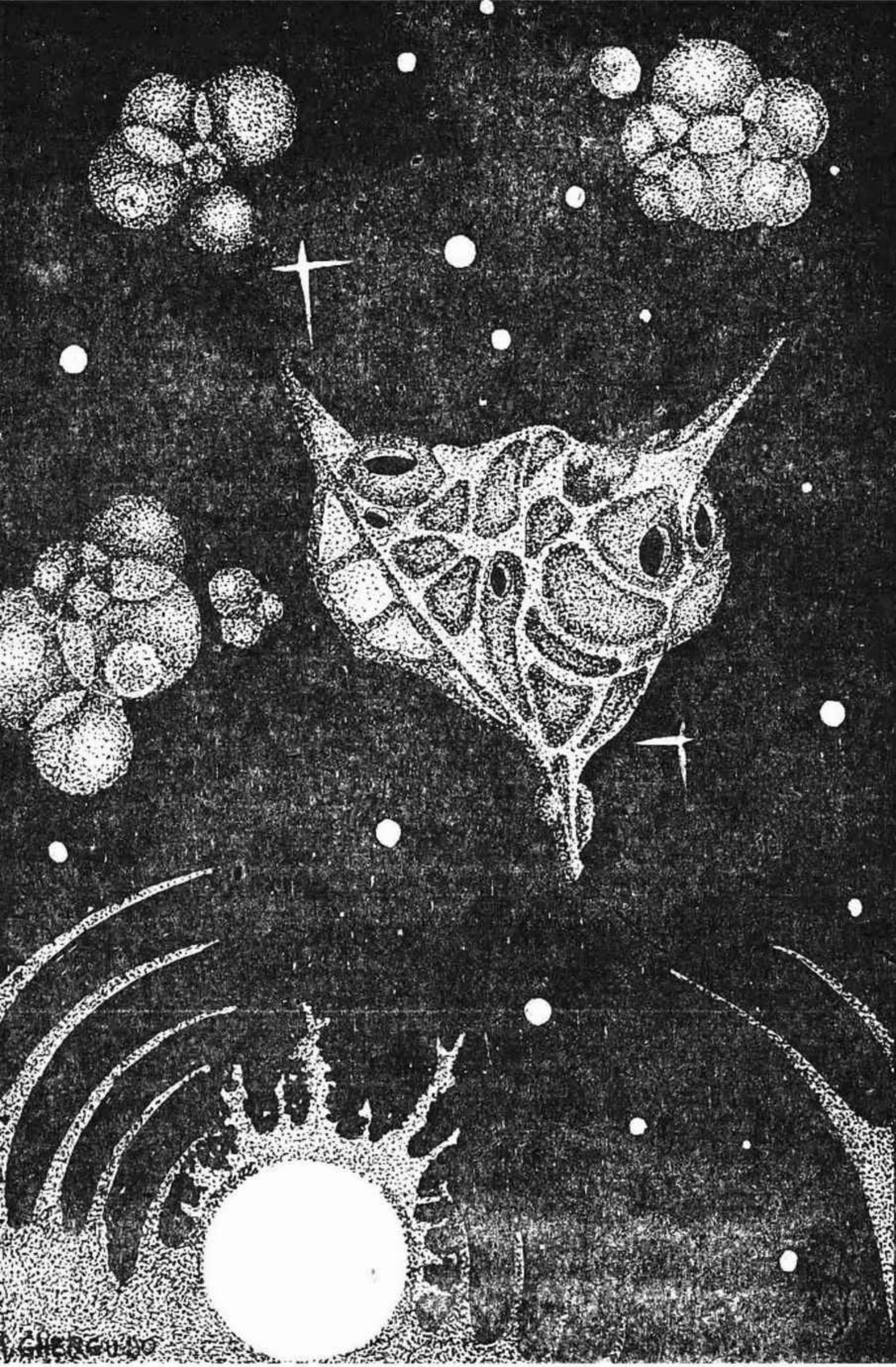

Moșul Gonflabil a zîmbit și el. După cum se vede, toată lumea era veselă.

— Sînt convins, a accentuat el, că o să vă înțelegeți ! Eu vă las acum, o să mă întorc cu rezultatele examenului horoscopic peste vreo cîteva decade.

— Parcă avem altă cale ? ! a mormăit Gaepa și s-a întors spre mine. Arăta mai destins.

— Ia loc — mi-a arătat el un fotoliu plutitor — să-ți explic care este ecuația mișcării pe-aici.

M-am așezat. Era bine. Nu știu de ce, dar tipul îmi inspira încredere.

— Uite cum stau lucrurile, mi-a zis. Moșul Gonflabil face contrabandă cu energie cuantizabilă. Adică, e-un fel de-a zice ! Contrabandiștii vom fi noi. El organizează transportul și desface marfa. În caz de ceva, se obligă să finanțeze comemorări festive din cinci în cinci ani. Dacă ne facem treaba un an, avem un oriojet s-o ștergem. Ce zici ?

Ce să zic ? ! Am înghețat, de parcă m-ar fi pus la 0 absolut. Nici o moleculă nu mai mișca în mine. Doar electronii se învîrteau anemic în jurul ideii nebunești la a cărei transpunere în viață mi se cerea să iau parte.

— Băi mustață, am bîiguit într-un tîrziu, tu știi că dacă ne prind, ne condamnă la moarte în toate Existențele Posibile ? Maică-ta se va naște stearpă. Nici amintirea unei amintiri nu va rămîne despre noi !

— Îți garantez că pedeapsa nu e chiar așa de grea ! m-a contrazis Gaepa. Dreptul la conștiința Existențelor Posibile tot nu-l ai, așa că nu-i nici o pagubă ! Iar dacă pune C.S.-ul mîna pe tine, ai să ajungi să dorești să nu te fi născut niciodată ! Noi sîntem niște oameni care n-avem nimic de pierdut, ci numai de cîștigat !

Avea dreptate. Chiar prea multă dreptate. Dar nu înțelegeam o chestie :

— Și ia zi, dom'le, de unde luăm energia ? În hipercuburile vecine cam știu cum stă treaba. Nu prea cred să aibă surplusuri neimpozabile.

Mi-a zîmbit din nou. Blînd și un pic trist.

— Ești naiv ! Ce, crezi că Moșul Gonflabil riscă totul pentru cîțiva trenți * ? Se lucrează la scară mare. Se fură deocamdată de pe cîteva planete din hipercubul 9, dar nu din timpul nostru. Cîteva sute de ani mai în urmă. Tipii de atunci făceau o risipă

---

* — unitate de măsură a cantității de energie.

groaznică. Aveau tot felul de șmecherii pe care le puneau să ardă, auzi, simple reacții de oxidare, aiureli cu nucleele atomilor... În fine, Moșul are oamenii lui. Au instalat peste tot colectori colapsați universali cu comandă statistică și fură zilnic 50—60 de trenți de planetă. Tipii nu fac decît să se ocupe de întreținerea aparaturii și sînt pe față cînd venim noi. E așa de bună afacerea, că nu se prind nici băștinașii, nici C.S.-ul. Și este groaznic de ieftin ! Pe urmă, venim noi, fraierii, cu criojetul și, ca într-o space-opera, ridicăm acumulatorii de energie, ne fugărim cu C.S.-ul și livrăm marfa. Ce zici, batem palma ?

Ce era să mai zic ? ! Că nu-mi plăcea, era puțin spus. Dar am fost de acord. N-a mai trecut mult, și a apărut Moșul Gonflabil, radios.

— Ești în regulă, cuceritor al spațiului și al energiilor înalte ! Toate zodiile sînt cu tine ! Să fi fost mai tînăr, te-aș fi urmat și eu, fiindcă se pare că mult noroc vei aduce celor din jurul tău ! Cînd eram și eu ca voi, ehe... ! Ați auzit de dispariția stelei CQ 73 de acum cinci secole ? Eu și cu Marele Gros am lucrat-o !

*
* *

Eram în hangarul criojetului și-i făceam acestuia ultimele verificări. Gaepa era pilotul. Eu eram pe post de tehnician energetician.

— Știi, îmi explică Gaepa, acumulatorii ăștia sînt cam dubioși. N-ar fi nimic că se pierde energie și poți chiar să explodezi, dar asta mărește densitatea energetică a traiectoriei parcurse și te transformă într-un cîine cu tinicheaua legată de coadă. Rămîne așa, ca un miros în urma navei, după care poți fi reperat foarte ușor ulterior. Dacă află pe unde ieșim în transpațiu, am dezintegrat nucleul fericirii !

— Fiindcă veni vorba, l-am întrerupt, pe unde ieșim în transpațiu ?

— E un loc pe aici, pe-aproape, unde au amenajat șmecherii o curbură a spațiului, ce dă chiar în hipercubul 9.

— Și dacă o descoperă C.S.-ul, ori de-aici, ori din partea cealaltă ?

— Ei, rămîne cum am stabilit !

N-am mai întrebat nimic. Așa cum îmi imaginasem, și Gaepa știa, probabilistic treaba nu putea să țină prea mult.

— O hiperviață are omul, și aia vai de capul ei ! am oftat.

* * *

Am avut ghinion. Motorul criogenic pentru stabilizarea laterală a oscilațiilor temporale s-a blocat aproape imediat ce am ieșit în transpațiu. C.S.-ul era acolo. Două patrule așteptau de cine știe cînd să scoată fraierii capul din gaură ca să-i înhațe. Dar tot chestia cu motorul a fost și salvarea. Le-a fost imposibil să ne înhațe, cu două criojeturi cîte aveau ei, la halul de oscilații temporale ale navei noastre. Pendulam în neștire prin secole ca niște orbeți, cînd spre trecut, cînd spre viitor, și ei nu erau destui ca să controleze un segment temporal așa de mare.

Gaepa m-a umplut de respect. A oprit motoarele laterale exact într-unul din momentele cînd am atins, din întîmplare, coordonata temporală care ne interesa și a pornit în aceeași clipă propulsorul antigravitațional. Am trecut printre ei ca o nălucă.

Jubilam. Uitasem că nu mai aveam pe unde ne întoarce. Gaepa m-a încurajat :

— E groasă, bătrîne !

* * *

Planeta mi se părea cam departe de centrul galaxiei și mult prea plină de ape. În rest, din partea mea... !

Am ajuns la locul întîlnirii noaptea. Ieșirea din transpațiu dădea undeva în niște munți greu accesibili. Ne așteptau doi tipi. Ne-am strîns mîinile și pe urmă ne-au ajutat să camuflăm criojetul. Ne-au explicat că băștinașii semănau foarte mult cu noi și ne-au pus să ne costumăm după moda locală. Îmbrăcămintea nu mi s-a părut învechită ci de-a dreptul nefuncțională. I-am și șoptit lui Gaepa ceva la modul :

— Prin ce secole nenorocite ne-am găsit să umblăm după energie !

— Sînt ei cam primitivi, mi-a replicat Gaepa, dar habar n-ai ce liniștiți trăiesc ! În afară de faptul că se mai hărțuiesc în niște mici războaie, mai mult sau mai puțin trecătoare, nu au probleme. Sincer, cîteodată îi invidiez.

Pe urmă, am intrat într-un adăpost subteran. L-am cunoscut pe Micuțul Șef. Părea acceptabil de comunicativ. Ne-a spus :

— Pe planeta asta avem cinci captatori colapsați de energie, așezați în zonele cele mai puternic industrializate. Captatorii sînt fiecare supravegheați de cîte un om. Eu îi șefesc ! și a zîmbit.

— Șef, i-am zis, elanul tău e prea lung ! Dă-l puțin încoace să ți-l tai !

Și i-am explicat cum stăm. Mă așteptam să facă spume. A rămas calm.

— Ce naiba, băieți, credeți că nu bănuiam așa ceva ? ! O să luăm o altă deschidere în transpațiu. Nasol e altceva ! Avem și noi necazuri, știți, în ultimele cincisprezece revoluții ale planetei, C.S.-ul se învîrte cam mult pe aici. Se plimbă cu eriojeturile, ziua în amiaza mare, peste toate continentele și adulmecă. Cred că au simțit ceva putred. Asta n-ar fi nimic, căci nici noi nu sîntem proști, dar ne obligă să fim foarte atenți la mijloacele de transport folosite, ca să nu introducem nici cea mai mică perturbație istorică. Și să vezi poznă ! Acum vreo cîteva zile tocmai foloseam pentru traversarea unui oraș un vehicol din ăsta local, cu propulsie bazată pe mișcarea electronilor într-un conductor metalic și care înaintează pe două chestii, tot de metal, paralele, știți, pentru micșorarea frecării...

*
* *

Izotropia ceții era deplină. Întunericul o învălui, de parcă cineva i-ar fi înfășurat în jurul gîtului un fular umed și rece și ar fi început să-l strîngă. Cîinele din partea aceea mică de la colțul străzii nu o iertă nici de astă dată. Începu să o latre, de parcă ea ar fi fost sfîrșitul lumii înaintînd rostogolindu-se pe lîngă zidurile oamenilor. Altădată, s-ar fi oprit și ar fi aruncat în el cu disprețul ei aprig, dar se simțea sfîrșită. Abia cînd toți cîinii de pe o rază de cinci străzi dimprejur porniră un concert în cinstea ei, își promise, vag enervată, „că o să-l...". Cearta cu Ștefan o epuizase. „Sînt flacăra unei lumînări arse pe altarul iubirii". Tot timpul se simțise enervant privită de peste umăr de țiganca aceea cu zîmbet obscen și sîni mari din tabloul de pe perete.

„Tu nu știi, nu înțelegi !“ țipase Ștef la ea. „Dacă țiganca n-ar fi fost acolo, poate ar fi fost altfel“.

„Ești nedrept și rău, cumplit de rău !“, îi spusese tristă.

„Pentru o comunicare este nevoie de doi ! Ne place mai mult să monologăm în fața eternității. Ne ascultăm apoi ecoul vocii reverberat prin monitoarele timpului și ne umplem de prea-plinul spuselor noastre !“

Scîrțîitul ușii de la ieșirea din bloc o aștepta de mult. Cînd se întîlniră în tîrziul miezului acelei nopți, o mîngîie duios ca o foaie de șmirghel, pe șira spinării.

Apoi tramvaiul se ivi din ceață ca o reptilă tăcută, cu ochii fosforescenți, plecați la vînătoare de oameni, și se lăsă înghițită de el, fără să se mai uite la număr. Mergea, oricum, doar cîteva stații și tramvaiul, orice hram ar fi purtat, n-avea pe unde s-o ducă în altă parte.

*

* *

— Înțelegeți, urmă Micuțul Șef, trebuia ca drăcia să oprească în stație, pentru mai multă autenticitate. Computerul care o dirija a simțit o patrulă a C.S.-ului undeva, pe deasupra, și atunci a oprit și a deschis ușile, pentru crearea unei aparențe de verosimilitate, dar nu i-a trecut prin circuite ideea că s-ar fi putut urca vreo băștinașă. Ceva mai încolo, l-am dirijat noi pe o infimă porțiune a transpațiului și ne-am pomenit cu ea aici. O cheamă Ana.

Am rămas tăcuți. Gaepa se gîndea la rezolvarea problemei, iar eu îmi plîngeam de milă.

— Afacerea asta trebuie lucrată subtil, zise Micuțul Șef. Decît să afle Moșul Gonflabil de ea, mai bine mă dau singur pe mîna C.S.-ului !

Aici i-am dat dreptate.

După mai multe ore de discuții, s-a hotărît să i se șteargă din memorie episodul cu urcarea în tramvai și să i se facă o translație înapoi, în momentele imediat următoare ieșirii din bloc.

— Tipa nu e proastă, o să vedeți ! E drăguță și are idei interesante. Atîta doar, că umblă prea mult la vorbe mari ! Tu — și aici se uită la mine — ai să apari în stație și ai să discuți niței cu ea. Te orientezi. Pălăvrăgești despre orice, numai să nu se suie în tramvai. Clar ?

— Ba nu e clar deloc ! De ce nu te duci dumneata sau unul din oamenii dumitale ? De ce vreți să ne băgați pe noi în chestia asta care mi se pare, să nu zic mai rău, cel puțin dubioasă ?

— N-ai experiența chirurgiei istorice ! Și eu, și amicii mei, sîntem integrați, în acest timp, în diferite colțuri ale lumii de aici. Nu avem ce căuta în acel loc și la acel timp unde trebuie intervenit ! Ar fi o distorsiune temporală prea ușor de sesizat !

Am protestat în continuare. Am încercat apoi să arunc sarcina pe umerii lui Gaepa. Mi-a zis că l-ar cocoșa. În cele din urmă m-au convins. Bine că n-au căutat să mă șantajeze. M-aș fi băgat cu capul într-un „nu" din care nu l-aș mai fi scos. Adevărul e că sînt o fire influențabilă. Speram ca individa să nu fie vreo scorpie, să nu mă facă să-i trag o palmă de să n-o mai țină picioarele să se urce în tramvai ! Chirurgia, fie ea și istorică, este uneori dureroasă.

*
* *

„Pentru o comunicare este nevoie de doi. Ne place însă mai mult să monologăm în fața eternității. Ne ascultăm apoi ecoul vocii reverberat prin monitoarele timpului și ne umplem de prea-plinul spuselor noastre !"

Tresări. Tipul apăruse dintr-odată lîngă ea, de parcă s-ar fi înfiripat din trupul cetii. Își simți inima zvîcnind în interiorul sînului ca într-o cutie de pantofi. Ar fi vrut să-l observe mai bine, dar era prea întuneric.

— Ana ? ! se auzi chemată întrebător.

— Cine ești ?

— Ce importanță are... ?

— Nu discut cu bărbați pe care...

— ...nu-i cunoști, o întrerupse celălalt. Și totuși, acum și aici, trebuie să mă asculți !

I se păruse ciudat felul cum accentuase pe „acum" și „aici".

— Oricum, cine ești ?

— Cineva care știe foarte multe despre tine. Am venit să-ți spun să nu faci o mare greșală. Înțelegi, am venit de foarte departe ca să-ți spun, să te rog să nu faci o mare greșală... !

— Ce greșală ? îl întrebă ea. Încordarea dispăruse. Se relaxase pînă la duritate.

— Ștef... te iubește, ține la tine...

— Te-a trimis el ?

— Nu, nici nu știe...

În clipa aceea, din ceața atotcuprinzătoare se ivi tramvaiul, ca o reptilă tăcută, cu ochii fosforescenți, pornită la vînătoare de oameni.

— Tu ești o fată deșteaptă, trebuie să înțelegi că a fost o ceartă stupidă ! Ești obosită, nervoasă...

Chiar atunci, tramvaiul opri în stație. Ușile se deschiseră larg.

— Bine, pa, mai vorbim noi, spuse Ana și se repezi spre tramvai.

Tipul păru a se scutura din amorțeală. Făcu un pas în urma ei, apoi, fiindcă nu mai putea s-o ajungă, plonjă spre caldarîm, apucînd-o de picioare.

Se împiedică și căzu cu fața la o palmă sau două de scara tramvaiului. Se lovise la umăr rău de tot. Ca prin vis, un coșmar de fapt, văzu ușile închizîndu-se, apoi roțile defilară imense pe la nasul ei, mirosind vag a veșnicie.

Abia cînd luminile din capătul tramvaiului dispărură, realiză că nu simțise nevoia să riposteze agresiunii nici măcar cu un suspin. Tipul îi dădu drumul. Se ridicară amîndoi.

— Iartă-mă ! bîigui el. Trebuia să...

— Puteai să mă omori... ! îi reproșă ea, cumva neconvinsă, parcă zîmbind.

— În noaptea asta nu mai vine nici un tramvai. Deci drumurile tale vor fi altele. Ai timp înaintea ta pentru a alege și a înțelege.

I se păru, oarecum, că vede o scînteiere în abisurile memoriei, că simte cumva că tipul are o dreptate inexprimabilă prin cuvinte, însă scînteierea aceea nu reprezenta propriu-zis o aducere aminte, ci mai mult o senzație vagă a unei existențe posibile.

Deschise buzele să-l întrebe, să i se răspundă, să știe. În aceeași clipă însă, chipul tînărului păru că se luminează de undeva, din interior, iar contururile trupului său deveniră neclare. Un fel de voce reverberată la nesfîrșit în capcanele cetii o învălui, strigîndu-i adevăruri neinteligibile, sau poate chiar intangibile. Apoi, și lumina, și vocea pieriră cu totul.

I se păru atît de inexplicabil, încît începu să plîngă.

— Ștef... ! chemă printre sughițuri.

Un nume în ceață.

Pe urmă, ce să-ți mai zic ? ! Totul a fost în regulă. Ne-am întors în hipercubul 14 fără incidente. Și-am fi rămas contrabandiști fericiți pînă la adînci bătrîneți, dacă nu am fi vrut s-o facem pe nebunii, să-l tragem în piept pe Moșul Gonflabil, însă Daddy Blue, cu care am aflat pe urmă că M.G. lucrează mînă în mînă, ne-a turnat C.S.-ului.

Oricum, n-a scăpat, fiindcă și eu, și Gaepa, cînd ne-au prins, le-am vărsat tot ce știam despre filiera lor.

Moșul Gonflabil e la sondaj de memorie chiar acum, în timp ce scriu aceste rînduri, așa că îți dai seama...

Mă grăbesc să-ți trimit această scrisoare, în speranța (care nu-i prea mare) că-ți va parveni într-un fel.

De hiperviața mea se va alege, foarte probabil, praful. Tu să ai grijă de a ta și să nu faci ca mine !

Vezi că în hipercubul 9, în careul A17, am ascuns cinci acumulatoare de energie. Conțin aproape 1 000 de trenți. Vi-i las vouă, ție și maică-ti, să-i folosiți cîte zile oți mai avea. Și dacă ai nevoie de bani, să treci pe la Padre Iliuță. Îi zici că știi de afacerea cu oxalamina de la mine și ai să mai ciupești cîte ceva de la el.

Cu bine,
SS. Indescifrabil.

ANDREEA ZĂVOIANU

FLOAREA ALBASTRĂ

Căminul de copii era o clădire veche, solidă, cu etaj, și aparținuse unui fost cămătar al tîrgului. Aspectul sumbru al construcției își pierduse din duritate. Trecuseră peste douăzeci de ani și decorul se modificase. Vila fusese renovată, brazii plantați crescuseră înalți, iar veveritele pripășite împrejur deveniseră jucării vii pentru copiii orfani care rămîneau în cămin pînă la vîrsta de șapte ani.

Era primăvară. Cireșii de pe deal începuseră să-și piardă petalele, dezvelind fructe verzi, dar promițătoare, iar gazonul, bine întreținut de îngrijitor, nu apucase să se tocească sub pașii micuților care se zbenguiau.

Vocile copiilor umpleau văzduhul cu o larmă veselă. Pe terasa de beton leagănele începuseră să scîrțîie de atita învîrteală. Mingi, păpuși, cuburi, tot felul de jucării mecanice erau răspîndite în întreaga curte. Două educatoare stăteau pe bancă. Una citea, iar cealaltă tricota, aruncînd din cînd în cînd priviri către grupurile de copii.

— Fii atentă la Doinița că iar se minjește toată cu acuarelele !

— N-o să mai pună mîna... De cînd a vrut să le înghită am dat cu boia de ardei pe ele... I-am înapoiat cutia și i-am zis : joacă-te frumos !... Da' de unde ? ! Cum a prins de veste că nu mă uit a și băgat pastila de roșu în gură. A început să urle, dar de atunci n-a mai repetat figura.

— Ce idee și pe tine !...

— Cum era s-o dezvăț altfel ? Asta e cea mai eficace metodă : tot așa l-am convins și pe Mihăiță să nu-și mai sugă degetul.

— Mama Emilia, Aurel mi-a luat mingea, se plînse o fetiță. Avea ochii mari, albaștri, de un albastru luminos, ca două safire lucind în apă. Un început de plîns reținut îi umezise.

— Joacă-te și tu cu altceva, o îndemnă educatoarea, atentă să nu greșească modelul.

— Dar eu vreau mingea *mea*, insistă fetița fixînd-o cu privirea.

Educatoarea lăsă lucrul și se ridică strigînd :

— Aurel, Aurel, vino aici !

Un băiat negricios se apropie în fugă.

— De ce i-ai luat mingea și de ce tocmai pe-a ei ? Mai sînt atîtea jucării în curte, n-ai cu ce să te joci ? Nu-ți mai trage nasul atîta ! Scoate imediat batista și ți-l suflă !

Băiatul se execută. Educatoarea luă fetița de mînă, îi șterse lacrimile și se aplecă la urechea ei :

— Joacă-te cu ceilalți copii, nu mai sta singură.

— Vreau să mă joc cu mingea *mea*, zise fetița strîngînd în palme sfera portocalie.

— Ce fel de minge e asta, că nu e de la noi ? întrebă educatoarea amintindu-și că primiseră numai mingi roșii și verzi, dintr-un cauciuc care se deteriora foarte repede.

— Mi-a dat-o Zîna, răspunse fetița ascunzînd-o la spate.

— Bine, bine, du-te și te joacă... Dar să știi că nu e frumos să minți, o sfătui Emilia, apoi se întoarse la bancă reluîndu-și lucrul.

Lîngă brazi izbucniră țipete vesele. Două veverițe se fugăriră printre copii și se cățărară iar printre crengi fluturîndu-și cozile roșcate.

Pe scara cu dale de piatră care șerpuia spre cămin urca o pereche de tineri ținîndu-se de mînă.

— Psst ! Emilia, uite ce minijupistă !

— Mda, e frumușică. Lasă că știu eu : ai vrut să zici de el că-i bărbat bine, comentă Emilia ușor maliționsă.

— Zău că nu, îngăimă cealaltă, amintindu-și brusc că începea să-i treacă timpul și rămînea nemăritată.

Tinerii, ajunși în apropierea băncii, salutară.

— Dacă nu deranjăm — zise bărbatul puțin stînjenit —, am vrea să ne uităm la copii. Știți... ne-am gîndit să înfiem unul, băiat sau fetiță...

— Nu-i nici un deranj, poftiți, cu plăcere, se arătă amabilă Emilia. Avem aici două grupe, puteți alege, sînt aproape patruzeci de copii.

— Am discutat cu soțul meu și am ajuns la concluzia că e bine să luăm un copil mai mărișel, căruia dumneavoastră i-ați observat calitățile, intră în vorbă tînăra în timp ce privirea îi aluneca peste grupurile de copii din curte.

— Ați judecat bine, afirmă Emilia mulțumită de hotărîrea fetei. Sînteți de aici, din oraș ? întrebă ea, convinsă de la început că erau străini.

— Nu, am venit aici în concediu, spuse tînărul și zîmbi aranjîndu-și o șuviță din părul rebel. Era lat în spate, suplu, cu o alură sportivă. Nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani.

„Sînt o pereche potrivită, oare de ce n-or avea copii ?" se gîndi Emilia, apoi îi îndemnă :

— Vă rog, duceți-vă, priviți-i mai de-aproape !

— Am putea vorbi cu directoarea căminului ? întrebă tînăra cu un glas ușor cîntat.

— Da, e aici, intrați pe acolo, a doua ușă la stînga, le indică Emilia direcția.

Cei doi se îndepărtară. Cîțiva copii își părăsiră joaca strîngîndu-se curioși în jurul lor. Tînărul scoase din buzunar o pungă cu bomboane de ciocolată, începînd să le împartă. Leagănele încetară să mai scîrțîie. Numai în fundul curții, lîngă un brad, o fetiță continua să se joace cu mingea ei portocalie, neacordînd nici o atenție noilor veniți.

— Sînt extraordinari copiii ăștia, parcă simt, zise Emilia mai mult pentru sine.

— Sînt curioși. Au văzut că, de obicei, vizitatorii străini devin părinții unora dintre ei, comentă cealaltă educatoare încercînd apoi să citească din cartea pe care o ținea deschisă invers.

Hărmălaia copiilor se liniștise. Cîțiva începură să se laude cu talentele lor de recitatori. Mingea aruncată ocoli bradul și se reîntoarse lin în palma fetiței.

— Numai Floarea Albastră e singură. Nu știu de ce, copilul ăsta mă face să nu mă simt în largul meu, zise Emilia urmărind absentă mișcarea ciudată a mingii aruncată de fetiță.

— Ești mai nouă aici, n-o cunoști de prea mult timp. Cîteva luni după ce au adus-o, refuza pur și simplu să vorbească, adăugă Emilia.

— E foarte sensibilă, într-adevăr, și cred că a înțeles că nimeni n-are de gînd s-o înfieze, comentă colega ei și apoi se înroși sesizînd că ținea cartea întoarsă.

Copiii începură să se împrăștie din nou prin curte. Cei doi vizitatori se apropiară de brazi. Fetița veni lîngă ei, acoperind cu palmele mingea.

— Ce frumoasă e ! exclamă tînăra.

— Are niște ochi superbi. N-am văzut în viața mea ochi atît de frumoși ! Cum te cheamă ? Nu vrei o bomboană ? zise el scoțînd din buzunar o altă pungă cu bomboane. Părea entuziasmat.

— Cristina, răspunse fetița sfioasă, dar toți îmi zic Floare Albastră.

— Cîți ani ai ?

— Cinci.

— Ție nu-ți place să te joci cu ceilalți copii ?

Fetița făcu un gest vag. Tînărul se aplecă, o luă în brațe și îi mîngîie părul blond.

— Are un păr, zici că-i mătase, afirmă el către soție. Îți place ? o întrebă neliniștit. I-ar fi părut rău să primească un răspuns negativ. Ea încuviință și zîmbi simțindu-i crisparea.

— Seamănă puțin cu mine. Nu găsești ?

Tînărul se destinse, ascunzînd un oftat de ușurare.

— Ce-ai zice dacă aș fi tăticul tău și ea mămica ta ? o întrebă tînărul pe fetiță în șoaptă, cu gura lipită de urechea ei.

Floarea Albastră nu răspunse. Își îndreptă capul, deschise ochii mari, apoi se lipi strîns de pieptul lui, cuprinzîndu-i gîtul cu brațele.

— Tremură, zise tînărul tulburat. Ia-o și tu în brațe.

— Îmi vine să plîng, nu știu de ce, îi spuse soția și o sărută pe obraz.

Fetița strîngea puternic. Îi simțea trupul mic, plăpînd, lipit aproape cu disperare de piept, de parcă n-ar fi vrut s-o mai părăsească niciodată.

— Am o stare ciudată... Nu știu ce să fac, nici nu știu ce să-i spun. Ai vrea să fiu mămica ta ?

Răspunsul îi veni printr-o nouă strîngere. Pentru cîteva momente care i-o simțea zvîcnind.

— Ești hotărîtă ?

— Dar tu ?

— De cum am văzut-o.

— Atunci să mergem la directoare. Sper să nu dureze mult formalitățile.

— Rămîi aici, îi spuse el fetiței, mai joacă-te puțin, ia și bomboanele. Ne ducem să vorbim cu tanti directoarea. Vrem să te luăm cu noi. O să fii fetița noastră.

Mingea îi scăpă din mînă. Atinse lin pămîntul, se ridică încet, rotindu-se, pînă în dreptul palmei fetiței, lîngă care se opri.

— Ia te uită ce minge are ! exclamă tînărul încercînd să o apuce, dar nu izbuti. Mingea se deplasă cu cîțiva centimetri și rămase în aer. Ce ciudată e, parcă ar fi vie !... De unde o ai ?

Fetița întinse mîna, prinse mingea și i-o dădu. Nu-și modifica aspectul prin apăsare. Avea o culoare portocalie, cu sclipiri sidefii. Diametrul — aproximativ șapte centimetri. Nu-i sesiza greutatea. Ținînd-o în mînă, tînărul simți aceeași senzație pe care o avea atunci cînd se dezbrăca de o cămașă din fibre sintetice, între corp și țesătură producîndu-se mici descărcări electrice.

— De unde o ai ? repetă el întrebarea.

— Mi-a dat-o Zîna, răspunse fetița.

— Cine e această Zînă ?

— Nu știu. Vine cîteodată noaptea și vorbește cu mine.

— Las-o în pace. Are vise frumoase. Hai să mergem la directoare, îl îndemnă soția.

* * *

Directoarea îi primi cu amabilitate. Era o femeie trecută de patruzeci de ani, cu părul șaten, tuns scurt, în care-și făcuseră apariția o mulțime de fire albe ce-i dădeau eleganță, în loc să-i accentueze vîrsta. Prelungă la față, cu nasul tipic roman, gura cărnoasă și ochii foarte vioi, inspira încredere, siguranță, o fire deschisă și o prezență simpatică.

— Vă sfătuiesc să nu vă pripiți, zise ea împreunîndu-și mîinile pe birou, după ce află motivul întrevederii. Cred că e de datoria mea să vă dau cîteva amănunte despre familia Cristinei, fosta familie, adică...

— Sigur, noi chiar ne gîndeam..., interveni tînărul.

— Actualmente, nici unul din părinții ei nu se mai află în viață. Tatăl, un bețiv notoriu, cu cazier judiciar, își maltrata soția într-un mod înfiorător. Pînă la urmă a murit într-un accident de mașină. Fetița nu apucase să-l cunoască. Mama ei, o tipă dezechilibrată, s-a sinucis cînd Cristina avea patru ani. A

luat somnifere și n-a mai putut fi salvată. A lăsat o scrisoare din care reiese că își iubise, totuși, soțul, cu toată purtarea lui infernală. E ciudată firea omenească... Fetița a fost adusă la noi, unde avem un personal excelent și unde toate femeile sînt numite mame de către copii. Uneori mi se umezesc ochii văzîndu-i atît de lipsiți de grijă și cunoscîndu-le tuturor proveniența, de cele mai multe ori foarte tristă.

Directoarea tăcu. Degetele i se agitau nervoase, strîngîndu-se pe suprafața din lemn de nuc a biroului.

Se așternu o tăcere penibilă. Tînărul tuși, se foi în scaun, apoi se uită către soția lui. Aceasta își ținea capul plecat, părînd că reflectează.

— În cazul acesta vă rog să ne iertați, poate e mai bine să ne mai gîndim înainte de a ne decide, zise el stingherit.

— Nu trebuie să vă scuzați. Vă înțeleg perfect. De altfel, mulți au vrut s-o înfieze. Fetița se distinge între ceilalți copii. E frumoasă, inteligentă, dar cînd i se cunoaște povestea toți dau îndărăt. Se tem de complicații, de influența eredității... În medie, sînt înfiați cam douăzeci de copii pe an, adăugă directoarea. Floarea Albastră n-a avut noroc, dar eu îi doresc din toată inima. Pînă acum toți au ocolit-o, deși au plăcut-o foarte mult. Cred, totuși, în viitorul ei...

* * *

Deschidea ochii în noapte și se simțea foarte singură. Învățase că ura însemna o față crispată, cînd buzele sînt strînse, nasul freamătă și ochii fulgeră mînioși. Îndurase descărcarea urii pe carnea ei, durerea și acel strigăt prelung, care-i mai răsuna încă în urechi. Apoi, în liniștea aceea ascuțită, frica răscolitoare o făcea să tremure, iar singurătatea o apăsa pe măsură ce încăperea se umplea cu zgomotele străzii. Ținea minte și luminile roșii, albe, albastre ale reclamelor, și scîrțîitul dulapului vechi. Maică-sa strîngea păpușile oferite de vecini în acel dulap, de unde noaptea izvora plînsul jucăriilor închise. Parchetul gemea sub pași nevăzuți, murmurul orașului, tuse unui trecător în noapte, fișiitul apei și, într-un tîrziu, zgomotul cheii în broască, mama care intra, uneori prăbușindu-se pe celălalt pat, glasul înăbușit, arsura palmelor, de ce nu dormi ?, pleoapele strînse, stelele...

În dormitor auzea respirația regulată a celorlalți copii. Era întuneric. Nu putea să distingă nimic în jur. De fiecare dată cînd aștepta apariția Zînei se trezea respirînd adînc și rar. Își ținea mingea lîngă ea. Știa că Zîna va veni și i-o va cere îndărăt, așa cum făcuse și cu alte jucării pe care i le mai dăduse. Toate nu-i puteau aparține decît o zi, o singură zi în care trebuia să se bucure intens de ele. Nu se întrista. Învățase că una din legile pe care i le spusese Zîna e să înapoieze un lucru înainte de a se plictisi de el.

Dintre neguri apărea un licăr cețos, o mișcare albă spre ea. Brațele de alamă ale patului se învăluiau într-o lumină difuză, fosforescentă. Apoi apăreau vălurile argintii, chipul albastru, reflectat și de oglindă, mîngîierea caldă, corpul lipsit de greutate, înălțarea ușoară la cîțiva centimetri deasupra patului.

— Ce bine e să zbori ! gîndi fetița.

— Acolo toți zburăm.

— Astăzi am fost întrebată cine ești. N-am știut.

— Pentru tine sînt încă o Zînă. Pămîntul pe care trăiești e ca o minge, ca o minge foarte mare care se numește planetă. Se învîrtește în jurul soarelui. Eu vin de pe o altă planetă cu un alt soare. Ești prea mică acum ca să înțelegi. Cînd o să mergi la școală vei afla.

— Acolo sînt copii, acolo sînt fetițe care n-au tătic și mămica lor e plecată departe, departe ?...

Zîna zîmbi și haloul luminos care o înconjura deveni pentur cîteva secunde mai strălucitor.

— La noi toți copiii au părinți, răspunse ea.

— Ia-mă cu tine, Zînă dragă ! se rugă fetița. Aici vine atîta lume care mă întrebă dacă vreau să fiu a lor și apoi pleacă fără să se mai uite la mine...

Avea lacrimi în ochi. Pupilele i se dilataseră. Zîna îi simți fluxul nervos sporind în intensitate. „Neobișnuit de mare pentru un copil de vîrsta ei. Posibil să sufere mai tîrziu de o maladie psihică datorită unei sensibilități excesive. Trebuie să intervin, n-am altceva de făcut, chiar dacă nu respect convenția", își zise Zîna.

— Cine ți-a plăcut mai mult din cei care au vrut să te ia ? întrebă Zîna și răspunsul îl primi imediat sub forma unor reprezentări mentale deosebit de fidele și de proaspete.

— Cînd au venit la tine ?

— Astăzi.

— Bine. Acum culcă-te și dormi liniștită. Ai nevoie de puțină fericire, îi spune Zîna mîngîindu-i tîmplele și fruntea.

Lent, fetița reveni în pat, apoi treptat, lumina care iradiase încăperea se stinse risipindu-se în întuneric.

* * *

Se trezi brusc și avu imediat certitudinea că el nu doarme. Îi simți corpul fierbinte și imobilitatea incomodă. Un fior cald îi umplu inima de bucurie. Știa că el nu se mișcă pentru a n-o deranja. Întinse mîna ușor, trecîndu-i-o după gît, se aplecă asupra lui și-l sărută.

— Credeam că dormi.

— Acum m-am trezit. Am visat ceva, nu mai țin minte... ceva frumos... La ce te gîndești ?

— La nimic special... Ce zici, fumăm o țigară ?

— Îhîm !... Sincer ?

— Ce, sincer ?

— Adică nu te frămîntă ceva ?

— Parcă n-ai ști.

— Să nu facem o greșeală pe care s-o regretăm toată viața. Mi-a părut bine că ai fost mai rezervat.

— Mă gîndeam la tine. Trebuia să discutăm. Mi se pare ciudat. De cum am văzut-o am avut o bucurie imensă, ca și cum aș fi regăsit pe cineva foarte drag...

— Și pe mine m-a făcut să-mi pierd cumpătul. Era așa de lipicioasă. Mi-a fost atît de rușine că n-am mai văzut-o !...

— Ne trebuie copilul ăsta. Are nevoie de dragoste ca de aer. Ai văzut ce zicea educatoarea...

— Că e tristă și foarte retrasă ?

— Da, și, mai ales, că nu s-a purtat cu nimeni așa cum s-a purtat cu noi.

— Mi-e frică de apariția unor tare ereditare.

— Fleacuri ! Copilul e inteligent — toată lumea zicea — și apoi educația are o influență covîrștioare.

— Părerea directoarei...

— Și a mea, chiar înainte de a și-o exprima directoarea. Știi de ce sînt intrigat ?

— Dă-i drumul !...

— Pe măsură ce eu sînt mai convins că trebuie s-o luăm, tu ești din ce în ce mai refractară, simt asta... Nu răspunzi ?

— Nu știu, mi-e foarte somn... abia mai pot să vorbesc... dintr-o dată, ca o amețeală...

Stinse veioza. Cîteva secunde avu impresia că fruntea ei era înconjurată cu un halou albastru. Apoi adormi brusc.

*
* *

— Îmi pare bine că n-au vrut s-o ia pe Floarea Albastră, zise Emilia. Directoarea mi-a spus că, după părerea ei, cei doi nu vor mai veni. Au dat înapoi cînd i-au auzit povestea. Sînt la fel ca și ceilalți...

— Nu-i un motiv de satisfacție, ripostă colega ei. Micuții de aici au tot ce le trebuie, dar altfel crește un copil sub mîngîierea părinților, fie ei chiar părinți adoptivi.

Emilia nu răspunse. Erau așezate pe bancă. Peste o nouă zi se înălțase un soare vesel. Copiii zburdau din nou prin curte. Emilia își dădu seama că ține mai mult la Floarea Albastră decît la oricare alt orfan din cămin. De fiecare dată cînd cineva venea și se interesa de Cristina parcă simțea o înțepătură în partea stîngă și un amestec de invidie, gelozie, frustare o făcea să se întristeze. Își dorise cu ardoare o fetiță căreia să-i dăruiască toate bucuriile de care ea nu avusese parte în tinerețea ei, o tinerețe săracă, umbrită de război, de părinți prea exigenți, care n-o lăsaseră sau nu putuseră să-i împlinească micile năzuințe la care tînjește o adolescentă.

Căsătoria fusese un eșec. Soțul o părăsise lăsînd-o cu un băiețel. Îl crescuse cu grijă, făcînd sacrificii, dar fiul, care de mic suferi din cauza lipsei afecțiunii paterne, se maturiză îndîrjit, morocănos, apoi plecase din oraș lăsîndu-i în suflet regretul de a nu fi primit înapoi măcar o mică parte din răsplata ce i se cuvenea. „O fetiță, da, o fetiță ar fi cu totul altceva", se gîndi ea îndreptîndu-și ochii spre locul unde se juca Floarea Albastră. Singură în casă, să n-ai pe nimeni care să te mîngîie cu o vorbă bună, mai ales acum cînd bătrînețea își arătase primele semne, ar fi prea nedrept din partea vieții. Se mutase la bloc, într-un apartament frumos, dar care nu-i oferea decît sentimentul ciudat, al unui loc străin, pe care-l încerca atunci cînd nu dormea în patul ei. Își lăsase la vechea casă pisica și cîinele cu care conversase în singurătate. De curînd, casa fusese demolată și animalele credincioase nu-și găsiseră alt adăpost, ivindu-se triste dintre dărîmături în fiecare zi cînd venea

să le aducă de mîncare. Privea cu nostalgie grămezile de moloz și bîrne învechite, mîncate de carii, gîndindu-se că, totuși, între aceste resturi, altă dată în picioare, își petrecuse majoritatea anilor vieții. Nevoia de dragoste o făcuse să se preocupe cu multă dăruire de educația copiilor pe care-i avea în primire. De-a lungul timpului, sute de orfani primiseră mîngîierile ei, dar toate acordate în mod egal, fără acel fior pe care-l naște numai sentimentul proprietății. Acum însă, de cînd Cristina venise în cămin, ceva se schimbase în dragostea ei. Avea senzația stranie, de neînțeles, a unor amintiri parcă dintr-o altă viață în care Cristina i-ar fi aparținut, această fetiță cu ochi albaștri, de un albastru nemaiîntîlnit. Își imagină cum ar arăta apartamentul dacă Cristina ar locui în el. Recompuse mental ordinea mobilierului și și-o închipui pe Cristina jucîndu-se prin casă. Surise fericită acestei imagini, descoperind ce trebuia să facă, neîntîrziat, ca nu cumva altcineva să-i răpească din bucuria următoare. Se ridică brusc în picioare, simțindu-se din nou tînără, de parcă hotărîrea îi transferase în vene forța unui elixir miraculos, și se îndreptă spre biroul directoarei.

— Emilia, se auzi strigată din urmă.

Întoarse capul și în secunda următoare căută un sprijin. O ghează parcă îi atinse inima. Pe scara de piatră ce ducea la cămin urca o pereche cunoscută de tineri. Se simți istovită și foarte bătrînă. Abia mai avu putere să ajungă într-unul din dormitoare, iar acolo, prăbușită pe unul din paturile mici, plînse amar, într-o singurătate deplină.

POSTFAȚĂ

Aventurile fandomului român

Am participat la aproape toate manifestările fandomului român, dar întrucît viața acestuia este extrem de tumultoasă, rîndurile de față nu vor fi atît un raport de activitate (deși unele date precise nu vor lipsi), cît o reconstituire a unei complexe evoluții care a culminat cu premiul acordat la EUROCON-V fanzinului din Craiova „Omicron".

Primul cenaclu s.f. de amatori din România datează din 1969, dar „preistoria", foarte istorică a mișcării este mult mai veche.

Nu știu dacă există o definiție foarte exactă a termenilor „fan" și „fandom". Eu aș propune să admitem că apariția unei reviste specializate, mai ales a uneia care are o legătură foarte strînsă cu cititorii ei și care publică producția acestora, implică în mod necesar existența unui fandom, *pe care (în lipsa unor cercuri, cenacluri, cluburi sau fanzine) ar trebui probabil să-l numim* virtual. *S-ar putea ca aceiași cititori să citească literatura s.f. editată în cărți, dar ei nu vor putea alcătui un fandom decît odată cu apariția unei reviste (nu neapărat de amatori).*

Ce este însă un fan? Un fervent al science-fiction-ului, avînd posibilitatea să-și manifeste public pasiunea; în cluburi, la convenții și congrese, prin fanzine, reviste sau chiar antologii. Totuși, în țările în care anticipația are o vechime de cel puțin cîteva decenii, în afara fandomului s-a polarizat un nucleu de scriitori profesioniști. Majoritatea acestora, în țări ca S.U.A., Franța, Italia au început ca fani și s-au profesionalizat repede. Care e totuși deosebirea între aceste două noțiuni? Fanul este fie un simplu suporter, fie un autor sporadic și publicat doar de reviste. Ca să devină profesionist cred că are nevoie de cel puțin o carte de succes. În țările socialiste, unde există Uniuni ale scriitorilor, profesionalismul este marcat de primirea respectivului autor în Uniune. Ce să spunem însă despre scriitori

renumiți ai main-stream-ului, care scriu întîmplător nuvele sau chiar romane s.f.? Dacă vrem să respectăm seriozitatea creației anticipative, va trebui, după opinia mea, să considerăm asemenea incursiuni (fie ele capodopere, dar pasagere) ca ținînd tot de sfera amatorismului. Th. Mann, Alexei Tolstoi, Villiers de l'Isle-Adam și probabil Dino Buzzati sau chiar genialul Huxley rămîn niște amatori care au fost avantajați în aventura s.f. de marea lor experiență literară, după cum Gamow, Wiener sau Szilard au fost avantajați de cunoștințele lor științifice.

Iată de ce, atunci cînd am devenit editorul colecției „Povestiri științifico-fantastice" (apărută în 1955), eram un simplu amator premiat la primul concurs național de s.f., deși mai înainte ca poet, dramaturg și publicist, dobîndisem statutul de scriitor profesionist. De altfel aproape toți pionierii genului la noi au debutat în alte domenii: Ion Hobana, Vladimir Colin, Victor Kernbach, Victor Bîrlădeanu, Eduard Jurist. Cred că singurul care a început cu anticipație e I. M. Ștefan, dar nici el nu era pe atunci membru al Uniunii scriitorilor. Reprezentanții generației mai tinere (Mircea Opriță, premiat la EUROCON-IV, Gh. Săsărman, premiat la EUROCON-V, Romulus Bărbulescu, George Anania, Tudor Negoiță) au fost descoperiți de Colecția „P. ș.-f." și n-au devenit profesioniști decît după cel puțin un deceniu de activitate. Alți autori ca pilotul de încercare Doru Davidovici, premiat la a 7-a Consfătuire națională) și-au păstrat statutul de amatori, deși au publicat cîteva romane (în Occident probabil că n-ar fi socotiți ca atare).

Așadar, în 1955, toți cei care au luat startul în s.f. au fost amatori. Dar, deși apăruse cu întîrziere pe firmamentul anticipației („Galassia" a fost înființată la Udine în 1952, iar „Fiction" în 1954), revista bucureșteană și-a devansat totuși surorile continentale, deoarece, de la început, autorii români au participat în forță la alcătuirea ei, în vreme ce primele numere speciale consacrate anticipației autohtone au apărut în Franța în 1959, iar în Italia abia în 1961.

Cel dintîi cenaclu s.f. român de amatori a fost înființat în 1969, la București, fiind condus de Daniel Cocoru, pe*

* Cu cîțiva ani mai înainte fusese creat un cenaclu s.f. al scriitorilor profesioniști, numit „Marțienii" (întîlnirile noastre avînd loc marțea). Președinte este V. Colin, iar secretar A. Rogoz. În prezent, destul de des amatorii își citesc și ei aici lucrările.

atunci student la Politehnică și fan al C. „P. ș.-f.", astăzi redactor la revista de popularizare științifică „Magazin". După unele avatare, cenaclul și-a luat numele de „Solaris", iar sediul său s-a fixat la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa" (metodist Mircea Dumitrescu) din București. Printre alți conducători ai cenaclului au fost Lucian Hanu, actualmente redactorul colecției „Fantastic Club" (Editura Albatros), distinsă cu o diplomă de onoare la Stressa, Sorin-Liviu Sighișanu, redactor la TV, Gabriel Manolescu și Gh. Teibrich, actualmente ingineri.

In afară de activitatea (duminicală) a cenaclului „Solaris", o menționăm pe aceea (de miercuri) a.c. condusă de scriitorul și publicistul Victor Bîrlădeanu. Acest c. își are sediul la biblioteca „Mihail Sadoveanu", și cîțiva membri de bază participă la ambele cenacluri. O idee foarte bună, realizată de președintele celui de al doilea focar s.f. de amatori din București, este întîlnirea cu unele personalități științifice.

O vreme a funcționat în capitală și cercul s.f. „Jules Verne", pe lîngă biblioteca pentru copii „Emil Gîrleanu" (bibliotecară Mioara Oprescu); actualmente anticipația are aici o existență freatică, dar cred că s-ar putea reînsufleți.

La București au fost organizate trei CN ale cenaclurilor s.f.: I-a (1972), a V-a (1975) și a VII-a (1977). Tot cenaclul „Solaris" a editat în 1973 primul fanzin românesc. Aici au activat cîteva dintre personalitățile marcante ale fandomului românesc. Mihail Grămescu (n. 1951), de meserie laborant, este, desigur, cel mai talentat fan. Povestirile lui au primit la CN-VII premiul I, iar la CN-VIII p.s. al U.S. Un alt tînăr talentat este Gh. Teibrich, distins cu p.s. la CN-V, cu premiul I la CN-VI și cu p.s. al juriului la CN-VII. Actualmente trece printr-o eclipsă s.f., fiind cucerit ca instrumentist și compozitor de muzica progresivă (rock simfonic). Desigur că, în momentul unui nou flux editorial, G.T. și alții ca el vor reveni la prima lor pasiune. Dar și hobby-ul muzical este izvorît dintr-o mentalitate s.f., dovadă piesa „Excursie în țara lui Mach" (durată 7'). Mihai Constantin, alias Mihu Antim (pseudonimul literar), la început tînăr muncitor, a reușit, datorită tenacității lui, să-și ia bacalaureatul, iar acum este șeful depozitului de cărți al Editurii Minerva. (Ne găsim în fața unei variante socialiste a lui Jean Pierre Moumon, alias Rémi Maure.) M.C.—M.A. e un autor s.f. remarcabil, dublat de un desenator „naiv". A fost publicat în mai multe rînduri de C. P., ș.-f". O altă figură bucureșteană a fost Mihail

Ionescu, premiat la CN-VII, omul care posedă în România probabil cea mai vastă bibliotecă de cărți s.f. americane (circa 1 300 de volume xeroxate, „dintr-un total de 30 000"). Acest număr, care nu înseamnă în sine nimic, indică totuși intensitatea pasiunii".

Marian Gogoașe, biolog, a fost menționat la CN-VI, Radu Pintea, student la Politehnică, a primit un premiu pentru originalitate la CN-VII, Gabriel Manolescu, astăzi inginer, premiat la CN-V, a editat al 2-lea fanzin „Solaris".

Aceste personaje interesante ale c. „Solaris" (și nu le-am pomenit pe toate), în ciuda inițiativelor istorice pentru F.r., n-au izbutit să creeze coeziunea la care au ajuns alte grupări de fani. Din acest punct de vedere, cele mai solide cenacluri s-au dovedit a fi „H. G. Wells" (înființat în 1969) și „Henri Coandă" (înființat în 1970).

Primul activează la Timișoara, un Princeton român. La început a fost condus de Laurențiu Cerneț, care însă s-a profesionalizat curînd în afara genului. Fiind actualmente unul dintre cele mai viguroase cenacluri s.f., H.G.W. are o experiență cu o semnificație poate mai mult decît regională. Este în primul rînd meritul tinerilor entuziaști, care au prins din zbor ideea sugerată de mine cu prilejul unei mese rotunde organizată în 1969 de Valeriu Panasiu, directorul Casei de cultură a studenților (1900 Timișoara, Bd. Tinereții, 9). Existența unui home *este, de asemenea, determinantă; de aceea aportul lui Valeriu Panasiu, ajutat de instructorii C. Secu și V. Marineasa, trebuie să fie lăudat; ei n-au oferit fanilor numai ospitalitate, ci și o sală de expoziții pentru pictorii și graficienii specializați, condițiile materiale necesare pentru organizarea unor reuniuni și consfătuiri s.f. (C.N.-III și C.N.-X), posibilitatea de a publica un volum de povestiri de anticipație. Lucrările cenaclului sînt îndrumate de scriitori profesioniști; la început au fost L. Cerneț și regretatul Ovidiu Șurianu (primul autor român de s.f. tradus tocmai în Columbia), iar acum de Mircea Șerbănescu. Dealtfel toate cenaclurile din țară, în momentul consolidării* (home *stabil + un număr statornic de fani), sînt sprijinite în activitățile lor și cu prilejul consfătuirilor de scriitorii profesioniști: Ion Hobana, secretar al U.S.R., Horia Aramă, Romulus Bărbulescu,*

---

* Cei mai importanți cunoscători și exegeți români ai s.f.-ului sînt Ion Hobana, Vladimir Colin, Alexandru Mironov, Florin Manolescu (primul doctor român în anticipație), Ovid Rîureanu (care urmează să devină al doilea doctor s.f.) și a fost, dintre fani, extraordinarul Mihail Ionescu.

Victor Bîrlădeanu, Vladimir Colin, Const. Cubleşan, Dan Culcer, Mircea Opriţă, Adrian Rogoz şi alţii.

Cel mai incitant autor de povestiri de c.s.f. H.G.W. este probabil Marcel Luca, inginer, care la CN-V a fost premiat totuşi pentru eseu. Împreună cu C. Secu, a editat în 1972 „Paradox", primul fanzin tipărit din România. Deşi premiaţii diverselor CN sînt alţi colegi ai săi (C. Iordache, D. Treta, M. I. Popp, S. Genescu, L. Petrescu, L. Ionică sau D. Davideanu, ultimul preşedinte al c.), M. Luca rămîne fanul timişorean cel mai publicat de revistele nespecializate. Povestirea lui „Planeta fără pterodactili" ar merita să figureze în orice antologie. Şi din punct de vedere numeric (aproape 50 de membri în decursul activităţii sale), H.G.W. este azi cel mai puternic focar s.f. din ţară.

După cum am mai spus, un alt cenaclu român important este cel din Craiova (Casa de cultură a tineretului, str. Libertăţii, 6); numele de „Henri Coandă" ales de acest c. aparţine unuia dintre pionierii aviaţiei mondiale. El a fost înfiinţat în 1970 din iniţiativa lui Alexandru Mironov, care, fără nici o îndoială, este cea mai interesantă personalitate a fandomului român. Autor talentat de s.f., sportiv de înaltă clasă (vice-„rege" naţional la spadă), profesor de matematică, publicist frenetic, Al. M. e probabil unul dintre puţinii pămînteni care au vizitat importantele centre paleoastronautice ale lumii (experienţă consemnată în cartea Enigmatic Pămîntul, *apărută în 1977, la Editura „Scrisul românesc", redactor: Dan-Ion Vlad). Dar la staţia pilot a fantasticului ştiinţific oltean participă şi alţi fani interesanţi: profesorul Ion Ilie Iosif, cel care a luat conducerea c. după mutarea la Bucureşti a lui Al. M., fizicianul Titus Filipaş, Viorel Pîrligras, tehnicianul George Gănescu, studentul Aurel Cărăşel, inginerul electronist Marius Stătescu şi last, but not last, muncitorul Doru Piţigoi (pseudonim Radu Honga), care a fost copilul teribil al familiei şi al cenaclului, iar la CN-VIII a primit premiul I.*

Primul fanzin craiovean intitulat „Omicron" a apărut abia în 1976; dar, în mod fericit, membrii c.H.C. au reuşit să tipărească încă din 1974 „Întîmplări din veacul XXI", un întreg volum de povestiri la editura „Scrisul românesc". În cuvîntul său introductiv, Ion Hobana remarca: „Iată un caz în care patriotismul local dobîndeşte sensuri profund benefice". Gestul va fi urmat, tot la Craiova, în 1977. Dar încununarea străduinţelor depuse de fanii acestui cenaclu o constituie, desigur, premierea celui de al treilea număr al fanzinului „Omicron", cu

prilejul CE de la Stressa, cu Premio Europa pentru cea mai bună revistă de amatori de pe continent!

La Craiova a avut loc CN-II și CN-VI.

Modurile de pătrundere a virusului s.f. (virus purtător al viitorului!) sînt variate și depind de inițiativele fanilor. La Oradea, prof. Viorel Pantea a reușit, în 1968, să publice în ziarul local „Crișana" un serial „Cavalerul omuleților verzi", iar în 1970 să înființeze pe lîngă Casa Armatei c. „Horenii". Pentru diferite povestiri și eseuri s.f. au obținut premii și mențiuni V. Pantea, Al. Pele, I. Țepelea, Ana Bodea. Cele mai bune lucrări sînt publicate în fanzinul cenaclului. În acest oraș cu alură seniorială s-au organizat CN-IV și CN-IX. Organizarea unei consfătuiri nu este însă un lucru simplu. A dovedit-o, în 1979, Viorel Pantea, care, în luptă cu dificultățile acestei întreprinderi, a suferit un infarct exact înaintea „vernisajului".

O situație paradoxală ne oferă Cluj-Napoca, al doilea oraș al României, cetate universitară și deci un cert rezervor de fani. O serie de importanți autori proveniți de aici au debutat în anticipație sau au devenit profesioniști după ce s-au făcut cunoscuți în acest gen: Gh. Săsărman, Mircea Opriță, Constantin Cubleșan, Miron Scorobete ș.a. Cel dintîi, de profesie arhitect și publicist, a obținut ca student premiul I la al 2-lea Concurs național de s.f. (1962) și p.s. pentru povestire la EUROCON-V (1980); al doilea, acum redactor al editurii „Dacia", a primit, tot ca student, premiul I la al 3-lea concurs național (1973) și un premiu la EUROCON-III (1976); al treilea, director la Teatrul Național din Cluj-Napoca, a primit pentru un roman s.f. premiul Uniunii scriitorilor. Revistele clujene „Tribuna", „Napoca universitară", „Echinox" au consacrat anticipației numere excepționale; cum dealtfel a fost și almanahul editat de Centrul teritorial de calcul electronic. Totuși, în ciuda acestor contribuții importante la mișcarea s.f., aici nu există și nici n-a existat vreodată un cenaclu sau un cerc specializat.*

Alte localități s-au arătat mai puțin... „de caracter". De exemplu, la Brașov, a luat ființă acum cîțiva ani un cenaclu care s-a stins curînd, dar de anul trecut, sub numele „Nova", a renăscut — s-ar părea — pe o bază mult mai fermă. Astfel,

---

* Cele trei concursuri naționale au fost organizate de C. „P.ș.-f". Nu trebuie confundate cu concursurile consfătuirilor naționale.

aici, Doru Brana a tradus integral, pentru plăcerea prietenilor săi, Dune *de Frank Herbert şi tot aici Leonard Oprea a scris povestiri premiate la CN.*

O serie de cenacluri suferă de crize de sciziparitate, tendinţă pe care n-am avea de ce s-o condamnăm dacă fiicele ar fi viabile, dar adesea una dintre ramuri se usucă şi dispare. Aşa s-a întîmplat la Sibiu, la Iaşi (foarte buni : Dan şi Lucian Merişca, George Ceauşu, Stela Costioale) şi nici la Bucureşti diviziunea n-a adus un plus de vitalitate şi trăinicie. Există apoi cenacluri, mai mult sau mai puţin fantomatice, la Drobeta-Tr. Severin, la Suceava, la Focşani, la Botoşani, la Ploieşti.

Fandomul este făcut şi din figurile singuratice. În rîndul acestora trebuie măcar să-i pomenesc pe inginerul Mircea Bubă, pe chimista Galea Gruder şi pe informaticianul Dan Farcaş, autorii unora dintre cele mai frumoase povestiri publicate în C. „P. ş.-f.", ultimul fiind şi premiat la concursurile acesteia.

Nu voi insista asupra ilustraţiei s.f. deoarece nu este specialitatea mea s-o judec. Totuşi nu pot încheia fără să amintesc numele cele mai răsunătoare şi ale acestui domeniu. Probabil cel mai înzestrat artist plastic român care şi-a îndreptat atenţia spre s.f. este Duda Voivozeanu, profesoară de muzică şi pictoriţă amatoare. Autoare a mai multe coperţi ale C. „P.ş.-f., ea a fost premiată la cîteva CN. Timişoara l-a dat pe graficianul Sandu Florea, care, după o povestire de O. Şurianu, a tipărit la Editura Stadion (Bucureşti, 1973) „Galbar", primul volum românesc de benzi desenate s.f. Actualmente, Sandu Florea, mutat în capitală, face parte din c. „Solaris". La Stressa a fost premiat pentru b.d. fantastice. Bucureştiul îl mai are pe Dan Mihăilescu, autorul cîtorva expresive coperţi ale C. „P.ş.-f.". La Timişoara a rămas un alt ilustrator de talent, Sergiu Nicola, distins şi el la EUROCON-V cu o diplomă de onoare. În ceea ce priveşte Craiova, acolo activează desenatorii Florin-Mihai Diloiu, Marius Ghergu, Viorel Pîrligras. În sculptură s-a distins Ioan Ilica din Timişoara, premiul I la CN-IX. Şi tot din acest oraş este Mihai-Corneliu Donici, care, la CN-VI, a fost distins cu un p.s. pentru film.

P.S. Această postfaţă a fost scrisă înainte de „explozie" : la cea de a X-a Consfătuire Naţională de la Timişoara (1980) au participat reprezentanţi ai aproape 20 de cenacluri S.f. !

Adrian Rogoz

ABREVIERI

b.d. = benzi desenate

C.N. = Consfătuire națională a cenaclurilor s.f.

C. „P.ș.-f." = Colecția de „Povestiri științifico-fantastice

c.s.f. = cenaclu de science-fiction

E = Eurocon

f = fanzin

F.r. = fandomul românesc

pr. = premiu, premiat

p.s. = premiu special

U.S.R. = Uniunea Scriitorilor din România

CUPRINS

Cuvînt înainte 5

Notă asupra ediției 11

George Anania — Romulus Bărbulescu
Recviem după singurătate 13

Mihu Antin
Dialog necunoscut 31
Alt dialog necunoscut 32

Horia Arama
Catacombele 35

Dan Arcașu
Legenda despre cosmonaut 47
Pînă în zori... 50

Volcu Bugariu
Coborîre în apă 58

George Ceaușu
Infinipathia 68

Carmen-Madeleine Ciorolanu
Agonie albă 72
Culoarea morții era albastră 74
Casa de pe colină 76
Crinii 81

Daniel Cocoru
Manuscris găsit în depozitul WOW 86
Granule de întuneric 88

Vladimir Colin
Lnaga 93

Ov. S. Crohmălniceanu
Un capitol de istorie literară 113

Constantin Cubleşan
Ritmul ascuns al inimii 117

Dan Culcer
Obeliscul 131

Dorin Davideanu
Zece secunde 135

Dorel Dorian
Teama 139

Titus Filipaş
Greaţa 152

Sandu Florea
Lara 157

George Gănescu
Darne şi Charis 161

Mihail Grămescu
Marlin cel Rău 167
△ 170
Programul 172

Ion Hobana
Cea mai bună dintre lumi 160

Radu Honga
Lecţie de literatură pentru semenii noştri 192
Câteva zile din viaţa lui Theodore 198
Trafic 215

Mihail Ionescu
Ura 219

Ion Ilie Iosif
Răzbunarea lui Pierrot 226

Eduard Jurist
Congresul Backster 236

Victor Kernbach
Un salt pe candelabru 241

Marcel Luca
Şi dacă undeva în Univers cresc cactuşi ? 245
Imposibila revedere 247
Ultimul zîmbet al Juanitei 251
Cînd nu vor fi gîndaci de Colorado 253
Chinta royală 256

Gabriel Manolescu
Draga mea Cesy 260
Chitara cu vise 262
Treizeci de ore 264

Victor Martin
Robinsonul spaţiului 269
Sintetizorul 274
Seara sosiilor 280

Dan Merişca
Ziua zborului 285

B. Mircea
Zîmbetul 289

Alexandru Mironov
Nemăsurate chinurile lui 296
Mirabila făptură 302

Alexandru Mironov * Ion Ilie Iosif
La mulţi ani, 2000 ! 303

Eugen Moraru
Nu rupeți florile ! 313
Monstrul de lemn 315

Cornel Ornescu
Tirgul mondial de carte 320
Iute ca gîndul 321
Fără stomac 323
Hobby 324
Conglomeratul 325

Leonard Oprea
Întîlnirea 330

Mircea Opriță
Structuri cinetice 337
Pe linie moartă 344

Ioana Petrescu
Un reportaj primejdios 349

Doru Pruteanu și Dan Merisca
Omul cel tăcut, inelul și fata blondă 356

Ovidiu Riureanu
Redundostopul 360

Adrian Rogoz
Supraviețuitorul 370

Georgina Viorica Rogoz
Oceanul cu triluri 375

Gheorghe Săsărman
Metapolis 380
Homogenia 382
Arapabad 384
Moebia sau Orașul interzis 385
Isopolis 388

Sorin Liviu Sighișanu
Întoarcerea lui Robinson 391
Strada 398
Zidul de nisip 404

Marius Sălăescu
Splendoarea unei mii de ani lumină 410
Paznicul 418

Mircea Șerbănescu
O zi ciudată 424

Ghighi Teibrich
Clipa fericită 433

Alexandru Ungureanu
Scrisoare din hipercubul 14 436

Andreea Zăvoianu
Floarea albastră 448

POSTFAȚĂ : — Aventurile fandomului român 459

ABREVIERI 460

Redactor : DAN-ION VLAD
Tehnoredactor : MARILENA LUNGULESCU

Bun de tipar : 30.VII.1982
Coli de tipar : 29,5
CRAIOVA, 1983

Întreprinderea poligrafică „Oltenia",
str. Mihai Viteazul nr. 4, Craiova
Comanda nr. 99/1982.

george ANANIA – romulus BĂRBULESCU ● mihu ANTIN ● horia ARAMĂ ● dan ARCAŞU ● voicu BUGARIU ● george CEAUŞU ● carmen-madeleine CIOROIANU ● daniel COCORU ● vladimir COLIN ● ov. s. CROHMĂLNICEANU ● constantin CUBLEŞAN ● dan CULCER ● dorin DAVIDEANU ● dorel DORIAN ● titus FILIPAŞ ● sandu FLOREA ● george GĂNESCU ● mihail GRAMESCU ● ion HOBANA ● radu HONGA ● mihail IONESCU ● ion ilie IOSIF ● eduard JURIST ● victor KERNBACH ● marcel LUCA ● gabriel MANOLESCU ● victor MARTIN ● dan MERIŞCA ● b. MIRCEA ● alexandru MIRONOV ● eugen MORARU ● cornel OMESCU ● leonard OPREA ● mircea OPRIŢA ● ioana PETRESCU ● doru PRUTEANU ● ovidiu RIUREANU ● adrian ROGOZ ● georgina viorica ROGOZ ● gheorghe SĂSĂRMAN ● sorin SIGHIŞANU ● marius STĂTESCU ● mircea ŞERBĂNESCU ● ghighi TEIBRICH ● alexandru UNGUREANU ● andreea ZĂVOIANU

ALPHA

SCRISUL ROMÂNESC